Perlmutter Izsák

Leányok kertben

A Szinyei Merse Társ.
I. Nyári Kiall. Ernst M 193

Perlmutter Izsák

Kurt Tawasszal

A Szinyei Merse Tars.1
I. Nyári Kiall. Ernst M 1931

Perlmutter Izsák

Őszi hangulat

A Szinyei Merse Társ.
I. Nyári Kiall. Ernst M 1931

Perlmutter Izsák

Csendélet

A Szinyei Merse Társ.
I. Nyári Kiáll. Ernst Múz. 1931

Perlmutter Izsák

Piheno liolgy

A Szinyei Merse Tár s.
Ivári Kiall. Ernst M 193

Perlmutter Gula

1877/8. I. vendéglátogató
vul. Krakinban 1850-ben
Szr. Kimaradt.

Medina María VI.141

PERLMUTTER trail

Kertai Klára: Egy nagy festőre emlékezünk.
= Új Élet, XXXIX. évf. 1. sz. 1984. jan. 1. 5. p.

kkel és nagy tapasztalattal

hogy szakterületünkön sem-

szendőbe.

teendők felmérésével indult.

történeti viták során tiszta-

k korszakai, az elkészíten-

elvégezhető alapkutatások

a egy részének a publikáció-

ző azonban nem az intézmény-

a művek jegyzékéhez ad kiegé-

engedve némi kitekintést az

dványok I. csoportja, az

Perlmutter Izsák

népéletből vett ábrázolásait emlitit

B.Supka Magdolna válassa az opponensi véleményekre.

B.Supka M. "Aba -Novák Vilmos" c. kandidátusi értekezésének vitája. Művtört.Ért.1971.3.sz.235-247.l.

Perlmutter Izsák

Méltatás

Tasnádi Attila: XIX. századi városképek...
Népszava, 1976. jún. 11 – 5 oldal.

Perlmutter Izsák

Müve szerepel Kovács Anxtal

gyüjteményében Debrecenben

Mügy üjtő 1975/1

8.old.

Perlmutter Izsák, festő

L. Jényes Adolf

Egri Mária: A szolnoki festőiskola 1988-1994.

Élet és Tudomány, Bp. 1975. okt. 17.

XXX
42.

Perlmutter Izsák festőművész

a szolnoki hagyományt számbavéve meg kell említeni a művész nevét.

Bényi László: Szolnok, a műveszváros. Hajdúbihari Napló, 1975. szept. 28.

1804

Perlmutter Izsák festőművész

A szolnoki hagyományt számbaréve meg kell említeni a művész nevét.

Bényi László: Bemutatjuk a művésztelepet.
Békés m. Népújság, 1975. dec. 14.

Perlmutter Izsák festőművész

A szolnoki hagyományt számba-
véve meg kell említeni a művész
nevét.

Dolgozók Lapja /Komáran/, 1975. szept. 21.

Perlmutter Izsák festőművész

A szolnoki hagyományt számba-
vévę meg kell említni a művész
nevét.

Bényi László: Szolnok, a művész-város.
Petőfi Népe, 1975. szept. 26.

Perlmutter Izsák, festő

L.: Bihari S.

Dr. Egri M.: A szolnoki... 4549-1553.

Élet és Tudomány, Bp. 1977. dec. 9. XXXII/49.

Perlmutter Izsák, festő

l.: Fényes Adolf

Bodri F.: Művészeti Könyvtár címle 803-807.

Jelenkor Pécs 1978. szept. XXI/9

Perlmutter Izsak (1866 - 1932)

151. Amszterdami utca 1904
p. akv. gouache 238 x 303 mm
Ltsz. 1937 - 303

XIX. sz. városlapok és utcarajzok MNG 1976

Perlmutter Izsák, festő

L: Fényes Adolf

–: Új képzőművészeti kiadványok 6.

Népszabadság, Bp. 1978 jan. 27.

Perlmutter Izsák

alkotásával szerepelt a MNG Budavári Palotájában megnyilt Városképek és utirajzok cimü tárlaton.

Magyar Hirlap 1976/141/4

Wagner:Városképek és utirajzok

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák Amszterdami utcája mai, sebtében papírra vetett gyors vázlat

Magyar Hirlap 1976/141/4

Wagner: Tárlat a Várban, Városképek és utirajzok

Perlmutter Izsák

Rövidebb ideig Szolnokon
dolgozott a Művész

Egri Mária: Szolnoki jubileum.
Tükör, 1977. június 21-24 lap.

Perlmutter Izsák

Női hátakt, p. diópác, 290 x 210 mm

Lázár Béla gyűjteménye

Perlmutter Isaak

l.

Sepm. Mur. Erk

IX. 281. l.
283. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

.....szám.

Megnézendők, nyilvántartandók

PERLMUTTER Irsai

91 4. 25
10. 35,79

Új Művészet

Új Művészet

Perlmutter Izsák

festő

„Masónok" cimű kompozi-
ciója szerepel a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A szegedi mügyüjtők kiállitása.
MÜVÉSZET, 1972. szeptember - 44.oldal

Perlmutter Izsák, festő

A 28. levél mellékletétől:

1906-ban áll. aranyérmet kapott.

Takács Gyula: Huszonnyolc Rippl-Rónai levél
673-685.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

Perlmutter Vsák

emlékére

a Munkácsy – Céh 1932 VI. 18-i
közgyűlésre jelentései

MDK

Perlmutter, festőm.

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921. máj.

8 l.

Perlmutter Izsák
festő

Méltatás

Bérig László · Pál László
Nick Lapja, 1969 március - 13 szám

Perlcmutter Izsák

7 lépe szerepel a

BÉV aukcióján - emlétve

-Napló-

Magyar Nemzet 1971 november 21

12. old.

Perlmutter Izsák, Jeté

Megemlítve.

Nagy Tibor: Kerestek Károly 2423-2428.

Élet és Tudomány, 1973. dec. 21. XXVIII/51.

Perlmutter Izsák

Strobentz Frigyes, Ferenczy Károly, Csók István, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla müvészeket jelölték ki a velencei kiállitásra.
Jean Preux: "A velencei kiállitás" cimmel beszámol a lapok támadásáról, a kis számu névsor, s a hat müvész kiküldetése miatt, a magyar müvészetpolitikát okolva ezért, mivel nem tartja fontosnak a tehetségek érvényesülését. A cikk azonban megállapitja, hogy a magyar pavillon területe nem elég nagy, hogy több müvészt jelölhettek volna ki Magyarország reprezentálása céljából.

A HÉT, Bp. 1914. márc. 8. XXV. évf. lo. sz. 159.lap

Perlmutter Izsák

festő

Méltatás

Egri Márta: Műteremről műteremre.

Művészet, 1975. február - 19. oldal

Fortuna Izsák

A szolnoki művésztelepen dolgozott.

Zádor István: emlékezése a szolnoki művésztelepre.

Jászkunság 73/1 32. o.

Perlmutter Izsák

"Széles, szintétikus látásra törekvő müvész"-nek nevezi Marco: "A téli tárlat I." c. kritikájában, de müveiről bővebben nem ir és nem ismerteti őket.

A HÉT, Bp. 1906. nov. 18. XVII. évf.
46. sz. 769-770. lap.

Perlmutter Izsák festőművész

Lyka Károly hívta fel a figyelmet azokra az 1860-70-es evekben született művészekre, akiknek újító festészete nagymértékben eltért a nagybányaiak törekvéseitől, mint a művész is.

Nagy Tibor: Kernstok Károly
Élet és Tudomány, Budapest, 1973. dec. 21.

Perlmutter Izsák festő

M.D.K.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum modern magyar képtára
1913-as átrendezésekor kerül bemutatásra
Vásár Besztercebányán

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 170.1.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

"Parasztszoba" c. képét bemutatja a lap "A Mücsarnok magyar táj és népéleti kiállitása" c. tárlatról.

Délibáb, Bp. 1927. jan. 22. I. évf. 4. sz.

Perlmutter Izsák

festőművész

Munkácsy-féle kiállításon - Ernst Múzeumban - képével vesz részt

Magyarország
1930.VI.9.

Perlmutter Izsák

festőművész

Munkácsy- céh kiállítása - az Ernst Museumban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.XI.9.

Perlmutter Izsák

festőművész

Munkácsy- cáh kiállitása - az Ernst Muzeumban - képével szerepel.

E s t .
193[illegible].[illegible].[illegible]

Perlmutter

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.9.

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő"

nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse Társaság kiállitásáról irt ~~kiáxixtxás~~ beszámolójában

Idézve: Magyar Müvészet, 1926. I. 1-2. old-ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina 175 old.

M.D.K.

Perlmutter [Izsák], festő

„az ari volt" – írja róla Fülöp Lajos a Nemzeti Szalon kiállításáról.

Idézve: A Hét, 1907. márc. 17. 176-177. old-ról.
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 84. old.

M.D.K.

Perlmutter Izsák festő

Müve az 193e-as években került a Szépmüvészeti Muzeumba

Ali Achmed Mirza hercegnő / amüvész leánya/ ajándékaként

A kollekció külön kiállitáson bemutatva

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. ~~179.1.~~ 181. l.

Perlmutter Izsák

Női arckép, o.

Egyéb köztulajdonból elvesszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Perlmutter [Irsák]. festő

szintén tagja a Szinyei Merse Társaságnak

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

32. old.

Perlmutter Izsák
Istőművész

Nürnbergi magyar képzőművészeti kiállítás-
képével szerepel. —

Magyarság
1929 III. 6.

Perlmutter Izsák
Estőmüvész

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás-
képeivel szerepel.

Ellenzéti újság
1929 II. 28

Perlmutter
Isdörnivén

Aukciós kiállítás - Ernst - museumban - képe szerepel. -

Az Est
1929 10 21

MDK

Perlmutter Izsák

Intérieur, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

Perlmutter Izsák, festöm. MDK

A műcsarnok téli kiállitásán az állam részére megvásárolt művek között szerepel: P.I.
"Hollandi halász" c.müve.

A műcsarnok téli kiállitása /febr.elején zárul./
Vas. Ujs. 19ac. 47.évf. 5.sz. 77.l.

Perlmutter Izsák

arüvei aukció-kiállításon

Mo. 1930. XI. 30.

gy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

cta Cassae Parochorum" egri anyaga,
ök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Perlmutter Izsák festőm. MDK

Olajfestmények:

131. Munkaközben Mgt.

Képzőm. Társ. 1927-28. téli kiáll. Kat. 11.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Sétatéren, repr.

Magyar Müvészet 1926. 26.1.

Perlmutter Izsáb

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-muzeumban.

M 1930. I 5.

Perlmutter Izsák

MDK

Álarcos nő

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

ott festett a művésztelepen, ahit inspirált,lekö-
tött Szolnok és szép környéke.

Nyba:Fényes ünnepség keretében nyilt meg a szolnoki
Művésztelep jubiláris kiállitása. -Szolnok.
Nemzeti Ujság. 1927. szept.28. 6.l.

Perlmutter Izsák, festő MDK

Szerepel az aukción.

–: Munkácsy-festmény kikiáltási ára... 2. l

ESTI HIRLAP Bp. 1963. máj. 8.

Perlmutter Izsák

Egy képe szerepel a Szinyei Társaság kiállításán az Ernst Múzeumban

Pesti Napló 1937 X. 17

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

EK. 1930 I-V.

MDK

Perlmutter Izsák

Rőzsehordók, o.

2o.sz.i müvek bp.i mügyüjteményekből, N.Gal.

1963.jul.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepel az Ernst-múzeumban.

PH 1929. XII. 29.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepel az Ernst-muzeumban.

NM 1930. I. 4.

Perlmutter Izidor

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

NM 1930. I. 8.

Perlmutter Izsák

csoportkiállításon szerepel az Ernst-múzeumban.

Est 1929. XII. 29.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-muzeumban.

PH. 1930. I. 5.

Perlmutter Izidor

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

MU 1930. I. V.

MDK

Perlmutter Izsák
neve említve

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Perlmutter Izsák

Ernst Muz. 85. kiáll. 1926. okt. 2.1.

MDK

Perlmutter Izsák

"Vásár Besztercebányán" c.kép repr.

Képzőm.Társ. 1908/9 téli kiáll.kat.

MDK

Perlmutter Izsák

"Fiatal anya" c.festm.repr.

KMTárs. 1927. táj- és életk.kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Munkaközben" c.kép repr.

Képzm.Társ. 1927/28. téli kiáll.kat.

MDK

Perlmutter Izsák

"Cleo" c.kép repr.

Mücsarnok 1932 febr-márc.k.

Perlmutter Izsák MDK

festő

Lyka: Téli tárlat 1900_1.

MDK

Perlmutter Izsák

Magyar Művészet, 1928. 7.sz, 599.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Képzőművészet 1927. 3.sz. 13-14.o.

Perlmutter Izsák, festő MDK

Székesfehérvárott „A századfordulő művénete" c. kiállításon bemutatásra kerül az impresionizmus kialakulását érzékeltető néhány műve.

Rózsa Gyula: Jegyzetek kiállításokról

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jún. 3.

MDK.

Perlmutter Izsák

Müvei szerepelnek a Századforduló müvészete c. kiállitáson

Népszabadság 1965 juni.3.lap -

MDK

Perlmutter Izsák

A két életkor.
Kecskelegelő.

KMTárs.1927. táj- és életk.kiáll.17, 18.l.

MDK

Perlmutter Izsák

kitüntetése

Magyar Müvészet, 1926, 38 l.

MDK

Perlmutter Izsák

az olasz állam a Galleria Arte Moderna és a Capitolium muzeuma részére megvásárolta egy festményét

A Mügyüjtő. 1928. 1o. sz. 285.l.

Perlmutter Zsák

Szerepel „Az alföld a magyar festészetben" c. kiállítása

Vigilia, 1959, XI. sz. 690 old

MDK

Perlmutter Izsák

Rózsa M.: A Nemzeti Szalon uj palotája. Budapesti Napló 1907. 59. sz.

Perlmutter Izsák MDK

Munkaközben, repr.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Perlmutter Izsák MDK

Munkaközben, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Perlmutter Izsák

Lázár Béla: Perlmutter Izsák. Az Ernst Muzeum Mivészkönyvei III. Bp. 1921.

MDK

Perlmutter Izsák

Képzőművészet, 1932. VI. 48.sz. 68.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Chroniqueur cikke. Képzőművészet, II.évf.6.sz.15.l.

Perlmutter Izsák

nove emlitve

Kampis Antal „A magyar művészet a XIX és XX. sz-ban a Zöngvének ismertetése

Képzőművészet

Vigilia 1969 március
206. old.

Perlmutter Izsák

uwe emlitve

Képzőművészet

Vigilia 1970 augusztus
560. old.

MDK

Perlmutter Izsák, festő

A M. Nemzeti Galéria Perlmutter-emlékkiállítás megrendezésére készül. [felhívás]

—: Közlemények 8.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 11.

Perlmutter Izsák
festő

1866 - 1932. Tatalkori, mozgalmas vá-
rosképei - „Vásár Besterce bányán" c.

A magyar szobr. műv. tört. I. 464.
Corvina (971.

Perlmutter Izsák

festő

Nehány évig Szolnokon dolgozott, innen származnak részben parasztinterieurjei és tájképei.

A magyar festészet tört. I. 466.
Corvina 1971.

Perlmutter Ignác festő M.D.K.

Bp. 1866 jul. 2 – u.o. 1932 ápr. 13.

Pesten s Párizsban tanult, majd hosszabb utat tett Hollandiában.

„Ernyő alatt" olaj, lemez. 45 + 53 cm.

„A művész leánya" olaj, vákon 116 + 85.5 cm.

Csánky Dénes: Szár ér magyar festészete. Győr 1943, 12, 37–38,

M.D.K.

Perlmutter

Müveinek technikai kivitelét kifogásolja Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19ol. febr.
982-994. lap

Perlmutter Izsák.

A varsói magyar kiállításon ~~képei~~ ~~szerepeltek~~ szerepel
(ewlitve

Magyarság, 1927. máj. 29.

Perlmutter Izsák

"Vasárnap" és az "Ernyő árnyékában" c. művei
a Pittsburgban rend.nemzetk.kiáll.-on.

P.H.931.Jun.10.

Perlmutter

Műalkotása, az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

8.O.U.932.V.29.

Perlmutter

Perlmutter

Résztvett a Szinyei-Társaság kiállitásán. A kiállitást az Ernst-Múzeumban rend.

P.N.931.V.24.

Perlmutter

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Perlmutter

Szinyei Társaság Ernst Múzeumban rendezett kiállításán szerepelt.

M.O.931.T.11.

Perlmutter

Nemes Marcell magyar gyűjteményének II. aukciós kiállításán az Ernst-múzeumban szerepelt.

Az Est 934. IV. 15.

Perlmutter

Nemes Marcell gyűjteményének II. kiállítá-
sán az Ernst Múzeumban képével szerepelt.

MH.934.IV.17.

Perlmutter

Nemes Marcell gyűjteményének II. aukciójáról az Ernst Múzeumban szereplő képével

Mo. 934. IV. 15.

Perlmutter

Nemes Marcell képgyűjteményé-
nek II. aukciójan az Ernst Múzeum-
ban szerepelt.

PN.934. IV. 15.

Perlmutter

Mühe nerepel az Ernst Múzeum rozásonyi antcióján.

M. 934. XII. 2.

MDK.

Perlmutter Izsák

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

festő

Falusi szánerképei, a szolnoki nép
jellegzetes életét mutatják.

Bényi László: A szolnoki művésztelep kiállítása
Művészet, 1967. január - 32 lap

Perlmutter Izsák

emlékkiállítása lesz a

Nemzeti Galériában

— Napló — Magyar Nemzet 1971 március 9.

4. old.

Perlmutter Irén festőművész

103 éve született

Mezőtúr 1969 július 2
4 old

Perlmutter Izsák

37 éve halt meg

Nézsa 1969 április 13
10. old.

Perlmutter Izráel festőművész

102 éve született

Népszava 1968. július 2
6. old.

Perlmutter [ ], Jenő MDk

„Az Alföld a festészetben" prágai kiállításáról írva a Rudé Právo kritikusa megemlíti Perlmutter néprajzi ihletésű alkotásait.

–: Nagy érdeklődés a prágai magyar kiállítás iránt

6.(

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 28.

Perlmutter

Egy műve szerepel a BÁV
aukciós kiállításán

Néjmova 1966 v. 14 sold.

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Nagypapa és unoka" Diópác 24,5 x 19 cm
J. l. j.: Perlmutter Kiállítási ár: 8000 Ft

„Szobabelső álló nővel" o.v. 110 x 82 cm
J. l. j.: Perlmutter 1900. Várlett Kiállítási ár:
30000 Ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus Bp. 1980. május

PERLMUTTER IZSÁK

repr. "Tükör előtt"

ld. Székely Bertalan

Gyurkovics Tibor: Dr. Gyurkovich Tibor arcképe

UJ TÜKÖR 1903. XX. évf. 4. sz. 10-11. o.

SZERZŐDÉS

e irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

feltételekkel:

észletesen:

Ft.

t munkaköri besorolás

Perlmutter Izsák

Cred Velence 1914.

Velence 922

156. l.

Oroszlán hava
Nyárhó

JÚLIUS

Sz

A hónap és hét napjai	Római katolikus naptár	Protestáns naptár	Új-görög naptár	Ó-görög naptár
1 Szombat	Jézus Isz. vére	Tibold	Kozma és D.	18 Leonc

2-án. 27. *Róm. kat. ev.* IV. vas. pünkösd után. Midőn a sereg Jézusra tódult. L *Prot. ev.* Luk. XV. 1—10.; olv. Pét. I. 5, 6—11. — *Új-gör. ev.* A hívő századosról. M *Ó-görög ev.* ugyanaz.

2 **Vasárnap**	**A 4.** Sarlós B.-A	**A 3** Ottokár	**A 4.** B. Assz. m	19 **B 4.** Judás ap
3 Hétfő	M. sz. pápa eml.	Kornél	Anatol	20 Metód
4 Kedd	Ulrik pk.	Ulrik	Krétai András	21 Julián
5 Szerda	Zak. sz. Antal	Enese	Atanáz	22 Józseb
6 Csütörtök	Izaiás pr.	Esaiás	Lucia	23 Agrippina
7 Péntek	Cirill és Metód †	Cirill, Met.	Ciriaca	**24 Iván sz.**
8 Szombat	Erzsébet kir.-né	Teréz	N. Prokop vt.	25 Febron.

9-én. 28. *Róm. kat. ev.* V. vas. pünkösd után. Hogyha nem lesz tökéletesebb Máté V. 20—21. — *Prot. ev.* Luk. VI. 36—42; olv. Róm. 8, 18—23. — *Új-gör. ev.* Jéz Máté 8. r., 28. sz. — *Ó-görög ev.* ugyanaz.

9 Vasárnap	**A5.** Veronika sz	**A 4.** Lukrécia	**A5.** Pankrác pk.	**26 B5.** Dávid
10 Hétfő	Amália	Amália	Leonc és t.	27 Sámson
11 Kedd	I. Pius p. vt.	Lili	Eufémia sz.	28 Cirus, Ján
12 Szerda	Gualb. sz. Ján.	Izabella	Prok. usz	**29 Péter és Pá**
13 Csütörtök	Anakl. p. vt.	Jenő	Gábor főa.	30 12 apost.
14 Péntek	Bonavent. pk. †	Örs	József pk.	**1 Júl.** Kozma
15 Szombat	Henrik császár	Henrik	Quirik és J.	2 B A. meze

16-án. 29. *Róm. kat. ev.* VI. vas. pünkösd után. Midőn nagy sereg volt együ VIII. 1—9. — *Prot. ev.* Luk. V. 1—11; olv. Pét. I. 3, 8—15. — *Új-gör. ev.* Jézus a csátja, Máté 9. r. 29. sz. — *Ó-gör. ev.* ugyanaz.

16 Vasárnap	**A6.** Karm. BA	**A5.** Valter	A6. Atenog.	**3 B6.** Jácint
17 Hétfő	Elek hv.	Elek	Margarita	4 Kr. Andrá
18 Kedd	Kamill hv.	Frigyes	Emilián vt.	5 Márta
19 Szerda	Paul. sz. Vince	Emília	Makrina	6 N. Szizoe
20 Csütörtök	Jeromos hv.	Illés	**Illés**	7 Tamás
21 Péntek	Praxedes sz.	Dániel	Simeon J. rem.	8 Prokóp
22 Szombat	Mária Magd. †	Mária Magd	Mária Magd	9 Pankrác

23-án. 30. *Róm. kat. ev.* VII. vas. pünk. után. Óvakodjatok a hamis próféták tól. *Prot. ev.* Máté V. 20—26; olv. Róm. 6, 3—11. — *Új-gör. ev.* Jézus két vakot g 9. r. 33. sz. — *Ó-gör. ev.* ugyanaz.

MDK

Perlmutter Izsák

festő

Olajfestményeinek,akvarelljeinek és rajzainak kiállitása nyilt meg a Szépm.Muzeumban .Az 1932-ben elhunyt müvész hagyatékát,43 képét.vizfestményét és rajzát özvegye,Ali Achmed Mirza hercegné ajándékozta a Muzaumnak.

Perlm.és Balló Ede müvészi hagyatéka a Szépm. Müzeumban

Pesti Napló 1938 ápr.6. 6 l.

Perlmutter Izsák
festő

MDK

művészi hagyatékának 43 darabból álló kiállitásán látható [illegible] művei:

Holland halász
Zöldruhás lány
Palotai parasztszoba
Ernyő alatt

Perlm.Izsák és Balló Ede művészi hagyatéka

Pesti Napló 1938 ápr.6. 6 l.

Perlmutter Izsák MDK

Nemz.Szalon IV.aukc. 17 l.

Perlmutter Izsák

végső pihenőhelya a rákoskeresztúri izraelita temetőben.

Perlmutter Izsák festőm
P. H. 932. IV. 15.

PERLMUTTER IZSÁK /1866-1932/

Tájkép. Olajf. 35x49
Kertben. Olajf. 43x35.
Havas táj. Olajf. 36x3o.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukcio

Perlmutter Izsák MDK
festő

müvészi hagyatékának kiállitásán látható képek:

Rózsaszinkabátkás hölgy
Ünnep
Leányok a kertben
Havas udvar
Tavaszi napsugarak
Koratavaszi táj

Perlm.Izsák és Balló Ede müvészi hagyatéka

Pesti Napló 1938 ápr.6. 6 l.

Perlmutter Izsák
a Munkácsyt, Paál Lászlót és Szinyei Merse
Pált követő festőgeneráció egyik kiválósága halt meg nemrégiben.

Perlmutter Izsák meghalt
N. U. 932. IV. 14

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák festőművész temetése pénteken délelőtt fél 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izraelita temető halottasházából.

Perlmutter Izsák festőművész temetése....

P. H. 932. IV. 15.

Perlmutter Izsák

A modern müvészet ügye végre győzelmet aratott. Bevonulhatnak a Mücsarnokba, "a müvészet főrendiházába",-mint a kritika nevezi,- s igy a jó müvek is olyan bőviben lesznek, mint eddig a rosszak.
A MIÉNK uj tagjai: Pór Bertalan, Szlányi Lajos, Thorma János, Ujváry Ignác, Zemplényi Tivadar, Zombory Lajos, Boruth Andor, Czigány Dezső, Galimbert Sándor, Gulácsy Lajos, Herrer Caesar, Jávor Pál, Katona Nándor, Koszta József, Körösfői Kriesch Aladár, Márk Lajos, Mihalik Dániel, Nagy Sándor, Nyilassy Sándor, Olgyay Ferenc festőmüvészek.
Beck Ö. Fülöp, Gách István, Gárdos Aladár, Kallós Ede, Ligeti Miklós, Pásztor János, Simay Imre, Szamovolszky Ödön, Telcs Ede, Vedres Márk szobrászmüvészek.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf. 15. sz. 255-256. lap.

Perlmutter Izsák

Tövis:"A tavaszi kiállitás" cimmel a Mücsarnokban történt változásról ir, melynek következtében ebben a formájában, ahogy ma látni, ez az utolsó tavaszi tárlat a Mücsarnokban. Most helyet kell adni majd a modern müvészetnek. A MIÉNK ugyanis, mely számarányra kicsiny, de értékben eddig is a leggazdagabb csoportja volt a magyar müvészetnek, a mapokban tagjai közé avatott harmincegy müvészt, -huszonegy festőt és tiz szobrászt-, s igy közel hatvan főre erősödött, ami müvészetpolitikai kérdésekben ezután számbelileg is megadja neki a döntő sulyt, mely esztétikai valőrje révén eddig is joggal megillette volna.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Perlmutter Izsák

kiváló festőművésznek állapota válsá-
gosra fordult.

Perlmutter Izsák festőművész súlyosan megbetegedett.

P. H. 932. IV. 13.

Perlmutter Izsák
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 14. old.
(Vajda Emő: Téli Kárlat.)

Kalmár

Perlmutter Izsák

LÁZÁR Béla: Perlmutter Izsák. (Az Ernst-Múzeum Művészkönyvei. III.) Második kiadás. Budapest, 1921.

VILÁGTÖRT

a világpolitikában ma szereplő
alakulásának szemléltető ábráz
galmat.

Ez az atl
készült és könyvárusi forgalom
tése az, hogy a müvelt magyars
mozditsa és ezért Önnek is kés
ajándékképen, teljesen költség
nak küldését a csatolt levelez

Remélve,
gédkönyv meg fogja nyerni tets

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

Játszó leány.

Idun. okt.14. Stockholmi képes hetilap. Egy lapot szentel a kiáll. méltatására s reprodukcióban hozza fenti művet.

képzőm.

MIP.1929. 3.sz. 174.l.
A stockholmi magy. kiáll. /1926/ a cséd sajtóban.

K

Perlmutter Izsák

tovább Rippl Rónai József

2

U. 4212

Nemzeti Ujság

1926. aug. 1.

(Rippl Rónai és
Perlmutter önarcképei
az Uffizi-képtárba
kerülnek.)

Az Uffizi festők
önarcképét bővíteni
a Szinyei Társaság
utján

Hab

~~Lotz Károly:~~

3597 A Béke ~~áldásai~~.

~~A~~ Jobbra fordultan ~~áll~~ és keze
~~istennőjét, kinek~~ Lábainál a S
~~szemben~~ báltol bottal az Állattenyé
a Földmivelés, caduceussal e
és Ipar, könyvvel és szövétnek
és lyrával az Irodalom és a Ze
hetők. Közülök a két ⊥ ~~legfelső~~
~~tartó Amorette segédkezik.~~

Szénrajz, mér. ~~660:430~~
Vétetett az 1905: III.
(213-905)

A budai várlak Habsburg

⊥ legfelsőnek Amore
egyike palástot, m

1905

707 X 45

MDK

Perlmutter Izsák

Szinyei emlékünnepély, Szinyei Társ. Akadémia, 1941. febr.

RDK

Perlmutter Izsák, festöm.

a magyar nép ábrázolója ,Wilhelmsonra emlékeztet.

Göteborgs Posten nov.8.sz. : a kiáll. magyságával meglepően hat a látogatóra.

A stockjolmi magy.képzöm. kiáll/1928/ a svéd sajtóban.-MIP 1929 3.sz. 178.l.

MDK

Perlmutter Izsák festöm.

Göteborgs Handelstidning nov. 8.sz. megemlíti nevét.

a Nov.19.sz.-ban Doktor B.Backström müvészeti iró: derüs interieur-jében a piroskendös leánynyal ,a hatalmas párnás ággyal Wilhelmson magyar társát találjuk meg./dr.B.B./

A stockholmo magy.képzöm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban.-MIP. 1929. 3.sz. 177.l.

Perlmutter izsákról

is megemlékezik. Kéoeit reprodukciókban közli.

Nya Dagligt Allehanda okt.4.-sz. Benczur "Budavár visszavétele" c.festményének reprodukcióját közli és a 29.sz. részletesen foglalkozik a magy.kiállitással.

A stockholmi magy.képzőm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. -MIP.1929.XXX 3.sz. 174.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.-t

Ny Tid. nov.8.-ik száma az elsök közül emliti meg.

A stockholmi magy.képzöm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. -MP 1929 3.sz. 178.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarckép, of.,repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 137.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Megható megértéssel rajzol jeleneteket az egyszerü parasztok életéből. /Svédországban ilyen népies vonást mutat Carl Larsson festészete.
Svenska Morgonbladet Okt.[illegible]-i száma.

A stockholmi magy.képzöm.kiáll.-1928/ a svéd sajtóban.-MIP.1929.FKK 3.sz. 177.l.

Perlmutter

Festő

Heitler László: Művészek, művek és műgyűjtők

Jelenkor 965. 9 n. 857. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Perlmutter Izsák MDK

Parasztszoba

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Perlmutter Izsák MDK

Falurészlet

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

mdk

Perlmutter Szsák

a Fészek fagja volt

Szerk: Demeter Imre: A Fészek
Budapest 1962, 119. l

MDK

Perlmutter Izsák

Plageon

Modern festők csoport-kiáll. N. Szal. Magyar Hirlap 19o7. évf. 59. sz.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

Kunsági Elek: Aukciókiállitás az Árverési Csarnokban c. beszámolójában közli, hogy a május kiállitáson szerepelnek a müvész alkotásai.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 12-18. XXV. évf. 2o. sz. 96. lap.

.

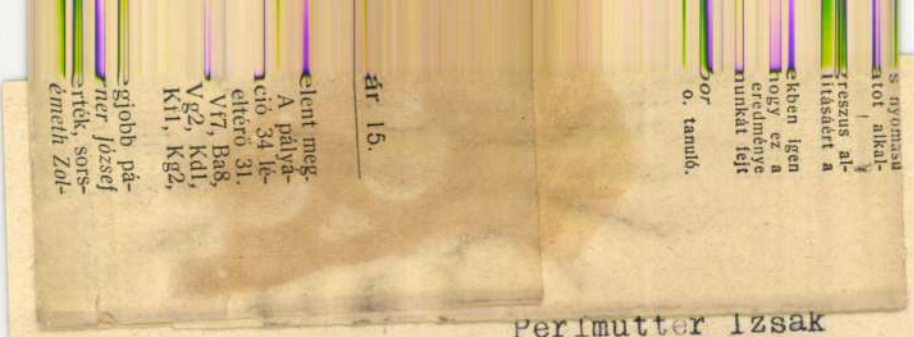

MDK.

Perlmutter Izsak

Kiállitási hir

Müvészet 1967 jan.

Perlmutter Izsák, festő MDK

Értékes művei vannak aukción.

: Klasszikusok vázára 2

STI HIRLAP, Bp. 1966. máj. 10.

Perlmutter Izsák

Ernst Muzeum aukciói
XXXII. 358

László Ferenc II. 177.

Perlmutter Izsák

Lásd 2

Lázár Béla dr.: Perlmutter Izsák. Aradi Közlöny. 1911. dec. 24.

99/84.

Perlmutter Izsák

Wód

Dr Lázár Béla: Perlmutter.

Képes Krónika 1926. 17.

k. 37. (Archépel).

Uránia, vesperi VIII. 195.

Perlmutter Izsák festőművész

Parasztszoba

Falurészlet

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm

699. Falusi táj. Olf. 15x25 J.l.j.

Arv. Csarn. 1932. I.rk.a. 33.1.

61. k. márc.

Perlmutter Izsák

lásd

Arv. Csarnok

(1925. apr.) 28. anke.

150 – 154. 7

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Perlmutter Izsák

lásd

Arv. Csarnok
(1925. febr.) 27. aukc.

331–334. sz.

4533

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ercsi, Fejér vm,	Róm. kat. templom belseje, szentély részlet a szószék-kel,

Perlmutter Izsák

láid

Árv. Csarnok (1925 máj) 29. aukció

140 – 144. sz.

U. o. (1926 febr.) 31. aukc. 550 – 555. sz.

U. o. (1926. okt) 34. aukc.

461 – 467 sz.

nénytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

PERLMUTTER IZSÁK

Falusi táj. Olajf. 15x25.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 33.oldal

PERLMUTTER IZSÁK

Mosás. Olajf.
Várakozók. Olajf.
Hazatérők. Olajf.
Faluban. Olajf.
Október. Olajf.
Halász. Olajf.

Képzőm.Társ.1901-2.téli kiáll.kat. 35. l.

PERLMUTTER IZSÁK

Junius. Olajf.
Nővérek. Olajf.
Dünék. Olajf.
A szövők. Oljaf.
Ház napsütésben. Olajf.

Képzőm.Társ.1901-2.téli kiáll.kat. 35.

M. D. K

PERLMUTTER Izsák festő
(1866 - 1932)

Mozgalmas városkiszek.
„Vásár Besztercebányán" (1906) repr.
Néhány évig Szolnokon dolgozott.
Ennen származnak: baraszt interieur-
ei, tájképei

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 18001945
Bp. 1962. 278, 316, 317, 324, 414.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

nála a csendéletfestés nem alárendeltség, hanem gyakorlati cselekedet.

Boross Mihály: A magyar festök csendélet kiállitása. Képzömüvészet 1932. 48.sz. 68.l.

MDK.

262. Perimutter Izsák /szül. 1866./

A Müvész önarcképe olajfestmény

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V.akció
Bp. 1923. 17.l.

MDK.

261. Perimutter Izsák /szül 1866/:

Jó szomszédség olajfestmény

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V.akció
Bp. 1923. 17.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
sz. 1866.

576. A zongoránál. J.l.j.:Perlmutter.
Festetett 1923.
32 x 29. Lemezpapir.

577. Női tanulmany. J.l.j.: Perlmutter/1922/.
46 x 38 Vászon.

578. Rokoko. J.l.j.: Perlmutter 1892.
35 x 29. Vászon. Illusztr. XXI. tábla.

Ernst Muzeum gyüjteményei. XXVIII. 45.l.

Perlmutter Ignác

született 1913. 83

Corvina VII. 286.

Perlmutter, Zoltán

Festő.

1 781 Shikun Mizrahi, Ramat Hasharon / Israel

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 771.1.

Perlmutter Izsák

Ernst Museum Kiáll. 47 sz

Magyar remekművek

1921. máj

Lány parasztszobában

Mgt

Perlmutter Izsák

1866 – 1932

l.

Ernst-Múzeumaukciója I.

401.

PERLMUTTER IZSÁK

100 Almák olajf. 1400.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 193[illegible] febr. m[illegible]

di da Cigoli után.

:eptember 12-én. † Rómában
us 8-án.

maszkodik és balrafordultan
dkozik az előtte fekvő nyitott
et és koponyát látunk. Rövid
a és szakálla barna. Csuhája,
sávos. A háttér hegyes vidék
ázakkal. Az égbolt felhős.
cm. — Lelt. sz. 2431. — Gróf
an.

III.
353 (2431).
605 (92).

353 Ka 1000.—

ajánlék

Perlmutter Isák

1866–1932.

KMTárs 1940. Agyerek

Vizsga után Siépus Mór

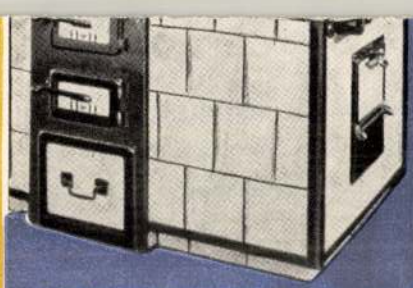

OTTHON„

RNOKBAN

BELÉPŐDIJ 50 FILL.

: Apfel Sándor (Hungária-nyomda)

Perlmutter Izsák

1. Falurészlet
2. Parasztszoba

1932 főv új szerzem.kiáll Mücsarnok

Perlmutter Izsák

Festő Szinyei Társ. tagja
Ugyest
Mücsarnok
1932. febr.-márc. kiáll. 471

Perlmutter Izrák

Munkacsi

1924. tav. kiáll. 304

1927. magyar táj. 287, 289–292
294

1927/28. téli kiáll. 131.

Ipolyi Arnold püspök levele

V. 146.

MDK

Perlmutter Izsák /sz. 1866/

Lázár Wolfner gyüjt. 92-97.l. képekkel

Perlmutter Izsák

irod

Herman Lipót. A művész-asztal fénykora a „Japán"-ban
Pesti Napló 1933 jun. 4.

U. 3603

VASA
KIADÓVÁLLALA
Nagys.
Szen
a Szépmű
I. Lenke-t

Perlmutter Izsák

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festő-
művészek. Budapest. é. n.

84. l.

„Add nicg nekünk a mi
mindennapi kenyerünket!"
c. kéje repr. 98. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Perlmutter Izsák

Műve szerepelt a szolnoki művésztelep elhalt művésztagjai emlékére rendezett kiállításon.

M.936.III.10.

MDK

Perlmutter Izsák

Gergely I.: Budapest szőv. ujabb szerzemé-
nyeinek kiáll. Képzőművészet 1932. 52. sz.
152.l.

Perlmutter Isák

1.

Szépművészet

1941. 72. l.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

A barcelonai kiállitáson résztvevő müvészek listáján szerepel.

Cikk: Fordulat a külföldi kiállitások ügyében.

Képzőművészet,1929.évf. 155, 156.l.

Perlmutter Izsák, festöm.

müvészetében olyan vonásokat talál, miket más-
soknál hiába keresünk.

Malmö. Lunds Dagblad. dec.17.sz. Az ország nyug-
talanul dolgozó pulzusának igazolása ez a kiáll.

A stockholmi magy.képzöm. kiáll. /1928/ a svéd
sajtóban.-MIP 1929 3.sz. 179.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
797.1.

MDK

Perlmutter Izsák

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.1.

Perlmutter Izsák, festöm. MDK

"Tricoteuse" c. olajfestményét megvette a stockholmi nemzeti muzeum.

A stockholmi magy.képzöm. kiáll./1928/ a svéd sajtóban. -MIP 1929 3.sz. 18c.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Dékány A.: Szolnoki müvészek a Nemz. Szalonban. Uj Magyarság 1936. márc. 15.

Perlmutter.

— **Muzeális vásárlások a stockholmi kiállításon.** A stockholmi magyar kiállításon két muzeális vásárlás is történt. Az állami muzeum számára *Perlmutter* magyar zsánerképét, a városi muzeum számára pedig *Kemény Nándor* önarcképét vették meg. A stockholmi kiállítás sikerét ezen vásárlások igazolják.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 2.

2

MDK

Perlmutter Izsák

Hollandi leány /1898/.

Képzőművészet 1929. 24. sz. 223.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
1886-1932

	Olf.	Jelz.
Hollandi interieur.		
Csendélet.	"	"
Paraszt-menyecske.	"	"
Besztercebányai részlet.	"	"

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 48.l.

Perlmutter Izsák /1866-1932/

Női tanulmányfej.Szines rajz.25x16./Jelz./
Kertrészlet.Olajf.19x24./Jelzett./

Árverési Közlöny.94.aukció.35.1.

MDK

Perlmutter Izsák /1886-1932/

Volendami halász.Olajf. 30x40./Jelzett./
/Illusztrálva a VI.táblán./
Holland nő.Olajf. 50x65./Jelzett./

Árverési Közlöny.93.aukció.32.l.

Perlmutter Izsák
(1866-1932)

„Hollandi nő" Olaj, vászon
54x64 Jelenve lent balra: Perlmutter 1898.
Kikiáltási ár: 10000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Perlmutter Izsák

Hazatérő parasztokat ábrázoló képén hiányzik a magyar szinfelfogás annak ellenére, hogy kitünő levegőtanulmány és az odavetett szinsávokkal teljes illuziót kelt, mégis olyan, mintha holland müvész szemével festette volna, -irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. kritikájában.

Otthon ,Bp. 19o1. dec. hó.
18-29. lap

Perlmutter Izsák

A Múbarát 1922.

23

~~Bronzgombok VI. 247~~

Perlmutter Irák

önarckeje az Ernst

Müremba -

Mária halála

1/4 Andrea Sabbatino da Sa-
lerno.

Perlmutter Izsák

l. Genthonüjmagyfest.
206. l.
Kejzmellehlet 55. n.

RT.

Jahrhundert in den Kreisen der vornehmen
eführten, auch in ihren Massen hervorragen-
iebe der Fürsten Rákóczy. Besonders sam-
nden künstlerischen Wert hatten. Trotzdem
Deckelpokale von grosser Seltenheit. Der
enbundbecher». Noch grösser als dieser ist
mer des Herzogs Eszterházy. Der Hessener
Petzold 79 cm.

ımso mächtigeren Eindruck erwirkt und
Riesenpokale der Rákóczy - Kunstschätze
eiten, von denen der kleinste 65 cm, der
efindlichen ornamentalen Verzierungen, als
zeugen von der Arbeit eines erstklassigen
zierte Becher No. 8, nur ist von dem nur
bildet er eine vollkommene künstlerische

zusammenhängende Reihe solch mächtiger
ıden ist und gibt uns einen Begriff über
Sie geben dem Auge ein blendendes Bild
beweisen sie das grosse künstlerische und
miedekunst.

undervollen Glanzes der damaligen fürst-
n den Schlössern befindlichen Büffets bogen
on dem künstlerischen Geschmack und dem

Wohl die schönste Zierde der Renaissan
von denen die in dieser Sammlung befi
Christoph Hedenek ist, zu den schönste
Muster der Palissyschüsseln mit Schnecke,

Mit den reichverzierten Goldschmied
endlich die runde, über einen halben M
Fischblasenmotive der Gotik vereinen sic
motiven der Frührenaissance zu einer einh
Schönheit. Die Schüssel zeugt von der re
Meisters.

Diese einzig dastehende Serie von G
unschätzbar und bildet das beste Dokume

1. **Grosser Deckelpokal,** aus vergoldeter
reichprofilierten, glockenförmigen Fus
förmigem profilierten Schaft abwechs
und drei S-förmige ornamentale Ans

Der walzenförmige, sich nach o
verzierte Kartuschen mit Masken, i
in orientalischem Kostüm angebracht
Getreideeinkauf, Ubergabe von Gesch

Der gerippte, gewölbte Deckel
Voluten Obstdekor und Rankenw
Henkeln (der eine fehlt) und als B
Kriegerfigur mit Turban und Schild
plastische, geflügelte Engelköpfe und
kranz das Erdődywappen mit herzfö
COMITISSA ANNA · ERDEODY DE
am Deckel Augsburger Beschau- und

Perlmutter Izák,

Festő szül. 1866 VI. 30. Pesten.
Itt és Párisban tanult, sokat járt
Kutföldön, ~~[illegible]~~ főleg Hollandiában.
1907 óta Rákospalotán él. Utca-
reszlet Hollandiában c. képére
1905. Mis állami aranyérmet, Fa-
lureszlet naprütésben c. képére
1906. nagy állami aranyérmet, Va-
sárnapi látogatására 1909. Mün-
chenben aranyérmet kapott. Fol-
tosó parasztasszonyát 1911. az
olasz állam vette meg a ~~[illegible]~~
a romai modern keptár részere.
Önarcképe a firenzei Uffiziben.
Ugy az interieurokben, mint a plein-
airben a naturalista irányt követi
s az erős szuhatásokat keresi.

Művészeti lexikon 620 l

Perlmutter Izsák

Erőd

Csánky Miskolc

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Perlmutter Izsak

A Szépművészeti Múzeum Perlmutter-kiállításának katalogusa. Pozsony, 1938.
A katalogus beszerzendő és pontos címe citálandó.

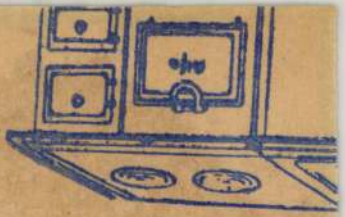

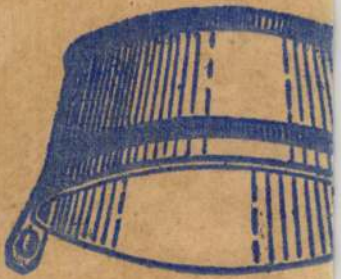

Perlmutter Jesák 2

Ismételten tanulmányutra,
főként Hollandiában

Pactorio h. n. V. 263

Perlmutter Izsák

festő * 1866 Pesten. Buda-
pesten Bihari Sándor,

1891–92. Karlovszky Be-
falan tanítványa

majd

1897 ig megszakításokkal
Párisban (J. Lefebvre és
T. Robert-Fleury).

Plinius V. 263

Perlmutter Irák 3

Mikódik Rákospalotán.

Pannonia superior V. 263

Perlmutter Izsák

~~VICTOR SURBEK~~ -

Írod 2

Csánky Kolozsvár

A Misox
Das Misox

HERMANN HEGNAUER

Piz Rosegg és Bernina
Piz Rosegg und Bernina

Perlmutter Izsák

festő

Portréiról.

M.D.K.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 19.

A Nacsev: A magyar Alföld képei Szófiában. 4l

N.L.M

Perlmutter Izsák

wąd

Yblutolsó

57, 52. l.

szerzetes.....

.....

názzák meg

.....

.....

tof szent.....

ki átvétel.

.....

iki átvétel.

.....

.....

.....

.....

.....

27.3

18 cc

Perlmutter Izsák

Zárai Béla: Perlmutter Izsák

8°, 75 K, 30 L, Budapest, 1921.

Perlmutter Izsák.

A szolnoki műrésztelepen alkotta meg sok művét.

Magyar Nemzet, 1951, ápr. 26.

Perlmutter Izsák

Néhány képe a BÁV aukcióján.

Említve.

Népszava, 1964 szept. 11. 8.l.

Perlmutter Izsák festő M.D.K.

/ 1866-1932/

Városképek.

Besztercebányai piactér.

Népi alakok és népi szobabelsők.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 746.1.

A Kultura Világa Bp. 1967

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Csendélet. Repr.

A II. Nemes Marcel aukcióról.

Képzömüvészet. 1934. 116.l.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Dumántul 1922. nov. 22.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Merse Pál Társaság brüsszeli kiállitása. Nation Belge, május 29. Magyar Müvészet 1926. 5. sz. 298.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm. Perlmutter Izsák festőművész

a rákoskereszturi izr. temetőben felavatták Perlmutter Izsák festőm. síremlékét, Sz. I. alkotását. /A Szinyei Merse Társaság nevében Csók István mondott beszédet./ -A Nemz. Szalon nevében Hubay Andor tett koszorut a sírra.

Felavatták Perlmutter Izsák síremlékét.
Az Est. 1936. máj. 19.

MDK

Perlmutter Izsák

Parasztcsalád

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Müvészet 1926. 5. sz. /La Gazette/.
302.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Falurészlet reggeli napsütésben c. festménye.
Repr. A téli tárlat nagy aranyérmének nyertese.

Művészet, 1907. 117.l.

Perlmutter Izsák festő
Szolnokmegyei Néplap 1958 jan. 12.-
5 oldal.-

Perlmutter Izsák Zsuk

Szolnok megyei Néplap 1958 márc. 9.-

Sokszl.-

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Müvészet 1926. 5. sz. /La Meuse/.
302.l.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Merse Pál Társaság tagjai 1940.

MDK

Perlmutter Izsák, festő

Száz éve, 1866. júl. 2-án született.

Önarcképe, [1932] Repr.

–: Száz éve született Perlmutter Izsák 9

NÉPSZABADSÁG, Gy. 1966. júl. 2.

Perlmutter Izsák.

A Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában műveit láthatjuk.

Pesti Hírlap, 1928. Okt. 30

Perlmutter.

A régi Műcsarnokban megnyílt a Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában képei szerepelnek.

Nemzeti Újság, 1924. Okt. 30.

Perlmutter Izsák.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szép-
művészeti Múzeum új magyar kép-
tárában néhány képe szerepel.

Ujság, 1924. Okt. 30.

Perlmutter Izsák

Medea, olaj, 32×41, 8000 Ft
Álló paraszterber, vízf. 21×14, 1200 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

Perlmutter Izsák

Félmalom, olaj, 29×22, 5000 Ft
Hóolvadás, kétlett, 25000 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

Perlmutter Izsák

Révai XX. 748. l.

M. KIR. POSTATAKAREKPENZTAR CLEARING-FORGALOM 4744. SZÁM.

SCHWANFELDER ÉS STAFFENBERGER

BÖR- ÉS BÖRKÜLÖNLEGESSÉGEK RAKTÁRA

BUDAPEST, IV., KAMMERMAYER KÁROLY UCCA 1. SZÁM

ALAPITVA 1838.

Tekintetes

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA,

Budapest.,

IX. Rákos-ucca 1o.

Perlmutter Izsák

Artisti contemporanei: Izsák Perlmutter. Írta: Vittorio Pica. Emporium (Bergamo). 1913 február.

(~~február 1913. 83. k.~~)

Gyárfás Tihamér IV. 82

Perlmutter Izsák

l.

Lipm. Muz. Erk

IX. 277 l.

Perlmütter Izsák [festő]

MDK

Többek között megjárták Szolnokot:

Hegedüs László
Szlányi Lajos
Fényes Adolf
Perlmutter Izsák
Zempléni Tivadar és
Koszta József, aki ugyan szentesi tanyáján alkotott.

Artner Tivadar: Tárlat - Kisujszálláson.

Esi Hirlap, II.évf.198.sz. 1957.aug.25.vas.
2.oldal

MDK

Perlmutter Izsák

Hollandi halász

A: M.müvészet a párisi kiáll.-on. Mücsarnok, 1900. jun.17. 315 l.

MDK

Perlmutter Izsák, festő.

munkálkodása belkilleszkedik a nagy
europai művészetbe, stílusa mégis
eltér: magyar lelkület írad műveiből.
tájképeiből.

Nemz.-Szal.-Szinyei Társ. kiáll. - Uj Idők. XXVIII. 48 sz. - 371. l.
1922.

Lyka K.

Perlmutter Izsák, festő MDK

1931-ben, tagdíj hátralék ürügyén kizárták a Műcsarnokból.

Farkas Zoltán: Elek Artur emlékezete 269. l

Könyvbarát, Bp. 1959. június IX/6.

MDK

Perlmutter Izsák, festő.

Csendélet.

of.

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien.
Stockholm, 1922 maj. - Jegyz. 27. l.

PERLMUTTER tisák

Interiör c. lepe a Perčić-gyűjteményben

ld. leírását és képet Perčić 113. p. 103. p.

ze, type style, and color options

sed to identify the horizontal or vertical axis information,

nart.

orizontal or vertical axis, legend, or data label.

nat menu.

(See Figure 7-10.)

se a different typeface, type size, type style, and color for
n you've selected.

olor

l line thickness and color for the horizontal or the vertical
, a data series, frame, or gridlines, do the following.

hart.

Perlmutter Izsák, festő 17 db

A hajdani Japán Kávéház — ma Szinyei Terem — törzsvendége volt.

—: Könyv Klub — Szinyei Terem 125. l.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1959. március LX/3.

Perlmutter Izsák

Cleo fehér kalapban, olaj-vászon
116 x 96 cm.

Die Kunst der Jahrhundertwende,
Ausstellung, Istvám király muzeum
közleményei, Serie D., Nr 41, Székes-
fehérvár, 1965, 15 l.

Perlmutter Izsák

Falurészlet, olajf.

Tm Bp 1932

Parasztszoba, olajf. detto

PERLMUTTER IZSÁK

Aukción:

Issak Perlmutter: "Beim Ziehbrunnen"
Öl auf Holz, 15x11 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
462. Kunstversteigerung, Okt.1982.
Kat.nr. 504. S.65. Abb.Taf. 14.

Perlmutter-Trnák

l

Rimp. 155. l.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarckép. /Ufficci képtárban./ Repr.211.o.
Mult időkből. Repr.211.o.
Varróleány.Repr.211.o.
Hollandi nő.Repr.212.o.
Reggel.Repr.212.o.
Ünnepnapon.Repr.212.o.

Rát Str.

MDK

Perlmutter Izsák

GerLonModfest 83-84 1. kép

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

Bp.-en sz.1866.-ban.Középisk.után Magyar Mannhei
mer Gusztáv mellé került.Tanulmányait Karlowszky
Bertalan és Bihari mellett folytatta.Párisban
a Julien Akadémián folytatta tanulmányait.
Azután Hollandia következett, onnan vissza Magy.
Először Párisban, a Szalonban állitott ki,
1895-ben aquarell tanulmányai, és Modesta c.
olajfm.
1899-ben kiáll.a Mücsarnokban.

Rát Str. 863.1.

Perlmutter Isák

erőd

~

Fenno-Ugrica

540. C.

PERLMUTTER IZSÁK

Aukción:

Isaac Perlmutter: Weite Landschaft
Öl auf Holz, 14x18 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
459. Kunstversteigerung Febr.1982.
Kat. Nr. 150. S.28. Abb.Taf. 45.

PERLAY Rezső (tipográfia)
189. Krokodil Dundee II., 1989
Crocodile Dundee II. (film)
offset, 115x74 cm
j.b.l. typográfia: Perlay Rezső – K.V. Bp.
ltsz.: xy 90.68

A változás jelei : Plakátok, 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.- dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin, Bp. : MNG, 1990 21.

Perlmutter Izsák

** **Rippl-Rónai József és Perlmutter az Uffiziban.** A magyar művészetet ismét szép megtisztelés érte. A firenzei Uffizi-képtár igazgatósága páratlan művész-önarcképgyüjteménye számára elkérte Rippl-Rónai József és Perlmutter Izsák festőművészektől önmagukról festett arcképeiket. A két művész már teljesitette is a megtisztelő kivánságot s önarcképük ezidő szerint a velenczei nemzetközi kiállitás magyar pavillonjában függ, hogy a kiállitás bezárultával az Uffiziba kerüljön. Velük immár három élő művészeink önarcképe fogja képviselni a magyar művészetet az Uffiziban: Csók Istvánné, Rippl-Rónaié és Perlmutteré. Negyedik volna a sorban László Fülöp, de ő, mint ismeretes, angol állampolgárrá lett. Az élőkön felül három elhunyt művészeink arcképe is része a firenzei arcképcsarnoknak: Benczur Gyuláé, Szinyei-Merse Pálé és Nemes grófnéé.

1926 VIII/1
Ujság

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Perlmutter Izsák, festöm.

195.	Mi Atyánk...	Olf.
198.	Hollandi halász.	Olf.

Képzöm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 31.1.

Perlmutter Izsák

Munka nélkül, olajfm.

Műcsarnok, 1900/1. téli kiáll. 42.lap

MDK

Perlmutter Izsák

Vasárnap, olajfm.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. 33.lap

Perlmutter Izsák

MDK

Falu naplementekor, olf.

Falurészlet reggeli napsütésben, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Foltozó asszonyok Szolnokon, olf.

Felvidéki falu leányokkal, olf.

Templomban Szolnokon, olf.

Krumplihámozó asszonyok Szolnokon, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák /1866-1932/

A festő leánya, of.

Havas udvar, of.

Magyar mesterművek kiáll. N. Szal. 1936. jun.

MDK

Perlmutter Izsák

Csendélet, of.

Virágok, of.

Szinyei Merse Pál Társ. jub.kiáll. 1945. nov.

MDK

Perlmutter Izsák

Karácsonyfa csendélet, of.

Szinyei Merse Pál Társ. jub. kiáll. 1945. nov.

MDK

Perlmutter Izsák

Nővérek. (Hollandia)

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV. A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 10.1.

2/.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

205.	"Mosás"	Olf.
206.	"Várakozók"	Olf.
207.	"Hazatérök"	Olf.
208.	"Faluban."	Olf.
209.	"Október"	Olf.
210.	"Halász"	Olf.

KMTárs. 1901-2. téli kiáll. Kat. 35.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Q"Julius" Olf.

KMT 1901/2 téli kiáll. Kat. 38.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Kerti pihenő, 65x55. Mestitz Lajos tul.

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Bpest, 1937.Okt. Kat. 10.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

"Vasárnapi látogatás."

KMT 1963/4 téli kiáll. Kat. 29.1.

A MULT ÉS JÖVŐ SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA május hó elején átköltözött a Hungária-nyomda Vilmos császár úti épületének a Vadász ucca felé nyíló részébe, az Esti Kurir szerkesztőségének régi helyiségébe. Bejárat továbbra is Vilmos császár út 34. szám alatt van, ezenkívül közvetlen bejárat a *Vadász ucca 11.* szám alatt lévő kapun. Telefon: 199-55.

AZ ÜNNEPI MACHZOROK MESTERE. Száz éve, hogy meghalt az ünnepi imakönyvek, a machzorok legtudósabb magyarázója és kiadója, Benjámin Wolf *Heidenheim.* Több héber grammatikai művet írt, de főjelentősége a „Heidenheim-machzorok" kiadása. Rödelheimban, grófi privilégiummal felállított új héber nyomdában jelentek meg ezek az ünnepi imakönyvek, amelyek pontos szövegükkel és kommentárjaikkal csakhamar világhírre tettek szert. Zunz a Machzorok Mendelssohnjának nevezte Heidenheimot. Rendkívül fontosak bevezetései, melyekben az egyes pijutik és pijutköltők történetét tárgyalja.

AZ ORSZÁGOS BIKUR-CHÓLIM BETEGEKET GYÁMOLÍTÓ EGYESÜLET folyó hó 3-án tartotta meg dr. *Rakonitz* Dezső elnöklésével élénk érdeklődés mellett 60. évi jubiláris közgyülését. Elnök kegyeletes szavakkal parentálta el a minap elhunyt R. Óser Brünnt, ki az egyesület betegeinek évtizedeken át élelmezője volt. Majd beszámolt az elmult év eredményeiről, mely szerint az egyesület az év folyamán különböző közkórházakban és klinikákon fekvő szegény zsidó betegeknek 10.245 adag ebédet szolgáltatott ki, 896 esetben jelentek meg egyesületi orvosok a lakásukon ápolt szegény betegeknél és többezer pengő értékü gyógyszert szolgáltatott ki az év folyamán szegény betegei között.

ZSIDÓ ASSZONY MINT NŐI IPARTESTÜLETI ELNÖK. A Budapesti Műaranyhímzők és Azsurozók Ipartestülete *Szemeréné Herz* Emmát választotta meg elnökévé. Ezzel a választással elsőízben történt meg, hogy Magyarország egyik ipartestületének élére asszony került. A választás azonban nem méltatlant ért, hanem a magyar kézműipar egyik büszkeségét, mesterségének művészét, királyok, hercegek szállítóját. *Herz* Emma az ország első aranyhímző-művésznője. A dohányutcai templom sok tóraköntegén, a függönyön, valamint egyéb templomaink aranyműhimzései mind dicsérik Herz Emma művészetét.

„MOZNÁJIM." מאזנים A „Moznájim" („Mérleg") című telavivi hetilap, a palesztinai írók egyesületének hivatalos orgánuma, szorosabb kapcsolatot teremtett a két palesztinai nagy napilappal, a „Davar" és „Haerec" szerkesztőségével, amiáltal a hetilap hirtelen olyan elterjedtségre tett szert, amely héber folyóiratok történetében példátlan. A „Moznájim" egyúttal igen értékes héber könyveket ad ajándékul előfizetőinek, Berdicsewszky, Brenner, Bernfeld, Bialik, Dubnow, Nordau, Horodetzky, Schofmann müveit, sőt Herzl naplóját is. Az előfizetési díj félévre: 3 dollár. Szerkesztőség címe: „Moznájim", Tel-Aviv, P. o. B. 50. Palestine.

AZ INSÉGESEKÉRT. A jótékonykodásnak példás tanujelét adta a Váci-ut 173. szám alatti Reich Adolf Fiai gomb-, zsinór- és paszománygyár két nemesszívű tulajdonosa. A gyártulajdonosok már négy hónapja a gyártelepen minden másnap 120 embernek adnak bőséges és ízletes ingyenebédet, úgy hogy eddig 12.000 ember részesült benne. Most elhatározták, hogy akciójukat, tekintettel a rendkívüli rászorultságra, tovább folytatják, mert a jobbmódúak adakozását ma kötelességüknek tartják.

A BUDAPESTI ORTODOX NÉPASZTALEGYESÜLET (Wesselényi ucca 13) naponta 250—300 szegényt lát el meleg étellel és ezúton is fordul a nemesszívű adakozókhoz munkájának támogatásáért.

TISBI ILLÉS SZERZŐ ESTJE a siker jegyében zajlott le a hitközség dísztermében. Az estet, melyet a Miefhoe kultúrbizottsága rendezett, *Krémer* Móric elnök nyitotta meg, majd *Patai* József méltatta Tisbi költészetét, melyből *Szigeti* Pál, *Hollán* Lilly, *Tordai* Judith, *Baló* Elemér és *Kertész* Edith mutattak be szemelvényeket. *Tisbi* Illés egy novelláját olvasta föl. *Kuti* László előadása, *Kéri* Kató éneke, *Farnadi* Edith zongorajátéka és *Chumek* Henry hegedűszámai (zongorán kísért *Pajor* István) tarkították a meleg hangulatú estet, mely *Katona* József zárszavával ért véget. A közönség lelkesen ünnepelte a fiatal szerzőt.

PERLMUTTER IZSÁK

A nagy művészek közül való volt, akik alkotásaikkal túlszárnyalnak népek és országok határain, személyükkel pedig szerényen a háttérben húzódnak meg. Perlmutter Izsák művészetét és egyéniségének fejlődését a Mult és Jövő külön számban fogja méltatni.

FENYVES IGNÁC nagykereskedő, a Stroh, Finkelstein és Gottlieb cég beltagja, 35 évvel ezelőtt alapította meg cégét, amelyet rendkívüli szorgalmával, tehetségével és szaktudásával ma már világviszonylatban is elsőrangúvá fejlesztett. A felekezeti életnek eddig csak szerény közkatonája, de páratlanul jótékony és áldozatkész támogatója minden zsidó intézménynek és akciónak. A társadalmi téren is nagy érdemeket szerzett Fenyves Ignác, egyik megalapitója a Magyar-Bolgár Kamarának, választmányi tagja a Kereskedelmi Csarnoknak, igen sok kereskedelmi egyesület vezetőtagja és számos kitüntetést nyert el a kereskedelmi életben kifejtett rendkívüli tevékenységéért. Fenyves Ignác a főváros kereskedői körében igen nagy tekintélynek és szeretetnek örvend és mint a dohányutcai templom új előljárója díszére fog válni a hitközségnek.

HÁZASSÁG

Pollák Alicet (Perbenik) eljegyezte *Weinberger József* kereskedő (Humenné), a homonnai cionista egyesület agilis tagja.

Propper Lajos (Humenné), *Halpert Terka* (Humenné) házasságot kötöttek.

Rosenberg Leopold (Kosice), *Grünfeld Ilonka* (Sobrance) házasságot kötöttek.

Walder Miklós Nagyváradról esküvőjét tartotta *Stern* Adél úrleánnyal Nyirbaktáról.

Winkler József (Kassa) nőül vette *Teitelbaum* Lolát Kassáról.

RENDKIVÜLI
ÁGYNEMŰ OCCASIO
II
SZÉKELY JENŐ
fehérneműés vászonáru üzletében
Budapest, IV, Petőfi Sándor-utca 9

NEIGER
J. rituális étterme
Budapest, VI., Teréz-körút 4
Lakodalmak és bankettek részére
külön diszterem! Ujonnan átalakítva
Kitünő
4 fogásos ebédet házhoz szállítunk P 1.80-ért

Múlt és Jövő
1932. XXII.

HALÁLOZÁS

Nagy részvéttel fogadták R. Jonathán *Horovitz* jeruzsálemi rabbi hitvesének hosszú betegség után történt elhúnytát. A nemesszívű matróna a jótékonyság házává avatta otthonát. A megpróbáltatások idején, a háború alatt és után önfeláldozó odaadással segített, ahol csak tehette, párhuzamosan azokkal az akciókkal, melyeket férje a legsúlyosabb időkben vezetett.

Nagy részvéttel kísérték utolsó útjára dr *Gonda* Illés kormányfőtanácsost, a Phönix Életbiztosító Társaság igazgatóját, aki élete delén hunyt el. Hevesi főrabbi ecsetelte megkapó gyászbeszédben az elhunyt emberi és zsidó érdemeit. Dr Berliner, dr Kutassy György, dr Alternberger igazgatók búcsúbeszédei után Szép Ernő a művészet lelkes pártfogóját méltatta.

ÜGYVÉDI HÍR.

Dr. Burger Dénes budapesti ügyvéd irodáját V., Falk Miksa-utca 26—28, III. 2. szám alá helyezte át. T. 24-5-89.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Dr. JURIS. A kérdezett novella a Mult és Jövő 1925 márciusi számában jelent meg. Címe: Pszichologia. Írta: Rosenakné Behr Blanka. Példány nincs.

Bekötési táblák *és tartalomjegyzék a Mult és Jövő 1931. évfolyamához*
Kapható a kiadóhivatalban: Vilmos cs.-út 34
Ára 3 pengő

ISKOLAI JUTALOMKÖNYVÜL *eredményesen megrendelhetők a Mult és Jövő könyvei.* A Biblia képekben 500 illusztrációval. A Feltámadó Szentföld 200 illusztrációval. Patai József: Herzl 100 illusztrációval. Patai: Kabala, chaszid-legendák. Sass Irén: Énekek éneke. Bibliai regény. Patai Edith: Engem is hív a föld. Mult és Jövő kiadóhivatala, Vilmos császár-út 15, Vadász-u. 11.

INTELLIGENS, munkabíró idősebb nő nyelvismerettel, gyermeknevelésben, csecsemőgondozásban, vidéki vagy városi háztartás vezetésében egyformán jártas, elhelyezkedést keres. Leveleket *„Munkabíró“* jeligére kér a lap kiadóhivatalába.

MÁTRAHÁZA - MÁTRAFÜREDEN NYARALNI AKARÓK részére kitűnő házikoszt kiszállítását vállalja ifj. *Klein* Sámuel orth. kóser kifőzés és falatozó. Gyöngyös, Hanisz-tér 2., Luby-ház.

SIREMLÉKEK
bel- és külföldi márványokból legolcsóbb áron
EICHBAUM MÓR KŐFARAGÓMESTER
Telefon: Aut. 246-74
Tervrajzok díjtalanul
SIRKŐRAKTÁRA
V., Pozsonyi-út 1—3

FIGYELEM!
A Fränkel-féle orth. כשר penzió és étterme Siófokon
az idei szezónra két helyen nyilik meg
István-u. 4. sz., a Vilma-telepen és **Batthyány-u. 21. sz., a fürdőtelepen.**
Előzetes előjegyzés és érdeklődés: **Fränkel** orth. כשר penzió és éttermében Budapest, VII., Rombach-utca 11. Telefon J. 372—57 és **Tausky Dezső** megb. Gróf Zichy Jenő-utca 37. Telefon 176—85.

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók
TELEFON: JÓZSEF 414—92
BOROS ÉS KOHN sirkőraktárában
Budapest, VII., Károly-körút 17. Orczy-ház

POLLÁK SAROLTA kozmetikus legmodernebb szépségápoló intézete. Hajszálak kiirtása arcról, karról. Szemölcsirtás. Hámlasztások. Bérletrendszerű arcápolás. Esti kikészítés. „MIRACLE“ krém, puder, szappan hatása bámulatos. Ránctalanít, üdít, szépít, fehérít. Szétküldés utasítással. Díjtalan tanácsadás (Prospektus). VI., Andrássy-út 38, I. em. Párisi áruházzal szemben.

Sirkövek Budán, Margittánál
59-es villamos végállomás
a Farkasréti zsidótemetővel szemben
Telefon: Aut. 572-59

Perzsa szőnyeg
Antikbutor
Műtárgyak alkalmi vételekből!
ANTIKART R. T.
IG.: STERNBERG Z. J.
VII., DOB-UTCA 31. SZÁM

Felelős szerkesztő és kiadó: DR. PATAI JÓZSEF. Kiadóhivatali igazgató: VIRÁG GYULA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Vilmos császár-ut 34
Hungária Hirlapnyomda R. T. Budapest. Felelős: Schmidek Géza.

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

Perlmutter Izsák
1021

Az impresszionizmus Magyarországon

Kiállítás a Katona József Múzeumban

A mindenévi Múzeumi Hónapok sorában ezidén igazán reprezentatív anyagot mutat be a Kecskeméti Katona József Múzeum. Rég nem jártunk erre, s ezért különösen jó benyomást tesz a kiállításokra teljesen alkalmassá tett földszinti teremsor.

A Magyar Nemzeti Galéria gazdag anyagából Telepy Katalin, a kecskeméti múzeum képzőművészeti patrónája szép és tanulságos kiállítást rendezett. Stílustörténeti kiállítás elég ritka nálunk, Fehérváron láttunk néhány jó kísérletet, de ha meggondoljuk, fontosságban vetekedik a monografikus — egy mestert képviselő —, a csoport, vagy helyi jelentőségű kiállításokkal. Mert ugye, hányszor halljuk, használjuk a kifejezést: impresszió, impresszionizmus és nem is gondoljuk végig, hogy a szószerint *benyomást* jelentő kifejezés miként lett művészeti irányzattá. Azzá lett ugyanis, mindenféle művészeti ágban, s a festészet, szobrászat, zene stb. átaljárt a most már stílust jelentő irányzattól. Claude Monet katedrálisai hajnalától alkonyig tartó csodás fényfürdőiben, vagy Rodin remek aktszobrai tépett tömegükben laza mintázásukkal, vagy Debussy Tengere, s akár a Lenhajú lányka című kis darabja: valami egyszerit, a maga illékonyságában, a művészi kifejezésben is a pillanat adta megjelenést rögzítve — ez az impresszionizmus. Ellentmondásnak látszik, hogy tűnékeny a rögzítés, de zenében és képben is megjelenik, tehát az anyagba öltözik, időben és térben állandósul a Kert esőben (Debussy), vagy az Olvasó nő (Renoir) kinek fátyolán átrózsállik a gyöngyházszínű arcocska.

Már most, bár elég sok cáfolata van annak a pesszimista nézetnek, hogy mi, magyarok mindenről lekéstünk, és hogy géniuszaink torzót hagytak hátra, a nyugatról indult progresszív újítások valóban gyakran elakadtak a germán zsandárláncon, amivel körülzártak minket, meg egy zsíros, földbirtokos polgárrétegen, amelynek műveltsége (műveletlensége!) alkalmatlan volt az újnak befogadására, pártolására. S ha mint művészeti irányzat elkésve is ért hozzánk — a századforduló után — zseniális egyedi találattal megteremthető lett volna egyidejűen a kezdeményező franciákkal. Szinnyei Merse Pál Majális-a (1873) Manet Reggeli a szabadban (1870) című képét két-három év múlva követte, de a nagy port felvert párizsi impresszionista kiállítás, vagyis a bemutatkozás csak 1874-ben zajlott a szó teljes értelmében. Nem kisebb zajt vert fel a Majális sem, ami zaj két évtizedre kiütötte az ecsetet a korszak legnagyobb magyar újító művészének kezéből. A XIX. század végére megértek a feltételek a jobb és korszerűbb művészet kialakítására és befogadására. Nagybánya, Szolnok, Kecskemét mecénás gondoskodással otthont adott az új irány, a plain-air (napfény-festés), s ezzel az impresszionisztikus oldottsággal festő magyar mesterek. Talán itt jegyezném meg, hogy az egyébként igen nívós kiállítás még bővíthető lett volna például Kecskemét nagy-nagy fia, Fényes Adolf 1905 körüli képeivel (Fűbenülők) de hát nem szabad mohónak lenni.

Amit azonban itt láthatunk, az az életigenlő színesség, ami a hazai impresszionizmust jellemzi. Perlmutter Izsák bizonyára nem kis meglepetést kelt áradó szépségű, a pointizmusig (színpettyekre) fölbontott képeivel. A Teraszon című kompozíció izző napsütésével és az Ünnep című pompás parasztenterieur egy fodraival és csipkéivel csaknem elröppenő fiatal lánynyal; a modern életkép remek példái. S ha csak a legnagyobb neveket soroljuk, mint Csók István, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Mattyasovszky Zsolnai László, Márffy Ödön, Rippl Rónai, Szobotka, Thorma, s nem utolsósorban Vaszary János, látható, hogy ebben, az egész piktúrát megújító és a festészet anyanyelvét, a *szint* jogaiba juttató stílus nálunk is, ha késve is, hódított. Bennünket pedig meghódít

Prohászka József: Parasztlány

az a nagyszerű zsongás, vibrálás, amiből összeáll az impresszionista mű. A kiállítási termekben — ha kinn borult is — süt a nap, egy sajátságos belső izzás tartja fényben a képeket, s teszi világossá, üdévé óráinkat, amit közöttük töltünk. Titkot tár fel a kiállítás, azt a percet, amikor a festő meglátja témáját, s azt az egyetlen áldott ihletet, rebbenést ragadja meg, ami a fogantatás maga, s pergeti igazgyöngyként színekben a vászonra.

Minden művészi formának van létjoga, ha a korról és a létrehozó egyénről hírt ad. Az impresszionizmusnak nincs kizárólagossága, egy, az időben és történelmileg, társadalmilag meghatározott kifejezésmód. S hogy mégis így ünnepeljük itt, annak több oka van. Először is igen vonzó a kiállítás, ahol mindezt láttuk. Aztán az az üdeség, amit áraszt és nem utolsósorban az, hogy *dogmáktól, színpadias pátosztól szabadította meg a művészetet és a művészeket* általában, s nálunk különösen. Vagyis arra tanít, hogy a müncheni műtermi barnákon (Atelier Ton) kívül süt a nap, virágok vannak, és mindezt fekete és barna nélkül is meg lehet festeni. Szépsége mellett ez a tanulsága az Impresszionizmus Magyarországon című kiállításnak a Katona József Múzeumban.

OELMACHER ANNA

Aki fát ültetett...

Duna-parti tájak, erdők... Ahhoz képest, hogy a folyam majd másfélszáz kilométeren át egyben megyehatár is, keveset tudunk róluk.

Ez előttem is csak akkor világosodik meg, amikor Bátyán a sors —, s kicsit a tervezett témakererés is — összehoz Haszán Jánossal. A Duna menti erdősítés megszállott szorgalmazójával.

Nem hivatalból, de hivatásból megszállott. Igaz, pár éve ő a Piros Paprika Tsz erdészeti üzemágának a vezetője. Csakhogy tevékenységi köre messze nem fér el a munkaköri meghatározásban.

Hogyan kezdődött?

— Már fiatal koromban megbarátkoztam az erdővel. A Zátony nevű terület, az ártéren belül, akkor a Magyar Tudományos Akadémiáé volt. Az Akadémia kiadta idevalósi embereknek, hogy a fák közeit tisztítsák meg a nádastól, gizgaztól, mifenétől, s ennek fejében hasznosíthatják. Én is vállaltam egy jókora darabot. Rengeteg vesződség volt a tisztábatétellel, de megérte, mert két éven át igen jó termés volt. A harmadik évben kiöntött rá a víz.

Aztán csak a 40-es évek végén fonódott össze újból az erdő és Haszán János életútja. Mezőőr lett és megbízást kapott az akkori községi bírótól, hogy lássa el az erdő őrzését és gondozását. De egy év múlva már ő a tanácstitkár, s nyomban hozzá is lát a fásításhoz.

Ez pedig történt a következőképpen. Tudvalevő, hogy azidőtájt az engedély nélküli fakivágás szinte főbenjáró bűnnek számított. Holott a bátyai gazdáknak égetően szükségük volt építőanyagra, tüzelőre és fából készíthető szerszámokra. Haszán János, látva a helyzetet, hatáskörét jócskán túllépve minden

sítás egy évtizedig szünetelt.

— Hatvannégyben a Piros Arany Tsz elnöke lettem. Az emberek addig csak díbolták az erdőt. Láttam, itt nem elég csak elejét venni a további romlásnak, de sürgősen hozzá kell látni a telepítéshez is. A főagronómussal együtt elmentünk a bajai erdőgazdasághoz, hogy segítséget kérjünk. Nem fogadtak valami szívesen, már úgy látszott, köszönés nélkül kell távoznunk, amikor éppen összefutottunk dr. Simon Miklóssal, aki most az Erdészeti Tudományos Intézet megyei kirendeltségének munkatársa, s aki akkor megígérte, hogy kijön hozzánk. Szavát betartotta, s miután szétnézett, megállapodás született közöttünk. Húsz hektár területet előkészítettünk, hogy majd 65 tavaszán beültessük négyezer új fajta olasz nyárral. Csakhogy kijött ám a nagy víz, s egész nyáron rajta állt a területen. A csemeték meg már itt voltak, nem akartuk, hogy veszendőbe menjen, s így nagy részét kiültettük a dűlőutak mellé, 17 kilométer hosszan. Itt dolgoztak akkor a környékbeli gépállomások lánctalpasai, rábeszéltük őket, hogy húzzák ki a 90 centi mély árkot, én harmadmagammal elraktam a csemetéket, a gépek pedig egy másik menetben visszaforgatták a földet. Meg is eredtek a fák, mind egy szálig. Ma már 30 centi átmérőjű a derekuk.

Az ár levonult, de siralmas terület maradt utána, újból elő kellett készíteni. De még akkor ősszel, valamint 66 tavaszán beültettek nem húsz, hanem negyven hektárt. Hozták a csemetéket Pörbölyről, Érsekcsanádról, Karapancsáról, meg a Pandúr-szigetről. A szakmai irányítást az az ember vállalta — a bajai erdőgazdaságtól, — aki egy évvel korábban még elzárkózott a segítségnyújtás elől.

— Még van húsz hektárnyi terület, amely mezőgazdasági hasznosításra nem alkalmas. Itt majd nagyon ki kell használni a kedvező időjárást, mert a legmélyebb fekvésű földekről van szó, s mindjárt megáll rajtuk a csapadék.

S az áldozatos munka gyümölcse immár kezd beérni: az elmúlt évtized második felében, ritkítás során, 500 köbméter fát termeltek ki, s az idén is lesz ugyanennyi. Legutóbb a szövetkezetben meghonosították a ládagyártó üzemágat, működtetnek hét szalag- és két körfűrészt, s évente a MEZŐTERMÉK megrendelésére elkészítenek 100—150 ezer ládát. A tagság ezen kívül is jól jár, mert a hulladékot olcsón kapja meg.

A 314 hektárnyi ártéri erdőség 7 kilométer hosszan díszíti a folyam partját, jelenlegi fakészlete 40 ezer köbméter, amely minden évben 3—4 ezer köbméternyit „hízik". Egyre több a hazai és a külföldi látogatója, voltak itt többször a MÉM-től, s egyszer már a FAO-tól is.

Most 58 éves. Kissé zömök, erős testalkatú ember, szénfekete bajusszal. Hangja szenvedélyessé, szinte indulatossá válik, amikor az erdősítés gondjairól beszél:

— A vízügyiekkel van konfliktusunk. Arra hivatkozva, hogy az erdők akadályozzák az árvíz és a jég levonulását, a parti erdők letarolását szorgalmazzák. Elképzelésükön legutóbb enyhítettek, s ez esetben már csak 30 hektár erdőt kellene felszámolnunk, de ez is elég ahhoz, hogy vérezzen az ember szíve. Miért nem a zátonyokat, a szigetlerakódásokat kotorják el a folyam közepéről? Mert az sokkal jobban a víz útjában áll, mint az erdő.

... Feloldandó a nehéz témát, nevének eredete felől érdeklődöm. Mivelhogy

Egyik, nem is olyan túl régi jegyzetfüzetemben lapozgatva a következő idézetre bukkanok: „A hatalmas tanyavilággal rendelkező város iskoláinak egészségügyi felügyeletével külön orvost kell megbízni. A gyerekek egészséges ellátásának és nevelésének biztosítására pedig gyermekotthont kell létesíteni". Ezután zárójelben, emlékeztetőül ez áll: A kiskunhalasi munkástanács intéző bizottságának 1919.

Nem elég a

Egyetlen noteszlap, s lám, hogy felfrissül az emlékezet! Igen, Kiskunhalason, egy szenvedélyes hangulatú eseményen, a városi pártbizottság és a helyi tanács tanyai gondokat tárgyaló együttes ülésén ez év április 20-án készült jegyzeteim. Nyomban az is eszembe jut: a megye párt- és állami vezető testületének múlt év decemberi közös tanácskozása után legelsőként Kiskunhalason követték a példát, néztek szembe nagyon őszintén a tanyai gondokkal, s határoztak a teendőkről.

De vajon mi történt azóta? — tudakoltam a napokban Juhász Dezsőtől, a városi tanács elnökhelyettesétől.

Nem varázslat,

Déli egy óra. Éppen befejeződött a tanítás — vélem az önfeledt zsibongás hallatán, a vidám gyereksereg jövésmenése. tülekedése láttán az alsóvárosi iskola kapuján belépve.

— Gyerekek, a kollégiumot merre találom? — fordulok az emeletre igyekvő kisdiákok csoportjától.

— Erre, fel, az emeletre! — hangzik kórusban, s egy szőke, felcsillanó szemű legényke szegődik a segítségemre:

— Tessék csak jönni, majd én megmutatom. Mi, itt mindannyian kollégisták vagyunk! — mondja

MDK

Perlmutter Izsák

Munka nélkül, olajfm.

KMTárs.1900/1. téli kiáll. 42.lap

Perlmutter Isaak

Lunka Nejkol, olaj?m.

Perlmutter Izsák,

„Nemzetköziek és szövetségiek" cimmel, a nemzetközi téli tárlatról számol be Tövis, de "a kulisszákat félre tólja, hogy me mutassa, mi van mögötte."A bemutatott müveket attól függően fogadja el a bizottság, hogy készitőjük "hü tagja-e a Szövetségnek", mert ha nem, ugy a mü visszakerül a raktárba.
A müvész ugy került be a tárlatra, hogy a zsüri előtt "egy-egy Kacziány, Kézdi-Kovács, Both, Jendrassik, Gergely Imre-féle vászonnal huzta be képeit, csak az akasztás után vonta le ezeket az utlevelekül szánt lepleket, hogy előtünjék alóluk az a néhány mü, melyek a tárlat chef d'oeuvre-jei."
A HÉT, Bp. 1908. nov. 22. XIX. évf.
47. sz. 761-762. lap.

Perlmutter Izsák, festőművész

A szolnaki művésztelep tevékenységének első két évtizedét Tombory L., Szlányi L., Vidovszky B., Szüle P., mellett, a rövidebb ideig itt dolgozó Kosztá J., Perlmutter I., Szirt O., Jávor P., munkássága jelentette.

Egri Mária: Szolnaki Jubileum.
Tükör, Budapest, 1977. jún. 26.

Perlmutter Izsák

"Bravuros technikáját dicséri Tövis: "Igéretek" c. cikkében, mely egyrészt arról szól, milyen kiállitásokat, kikkel kellene megrendezni, másrészt -éppen ezzel kapcsolatosan- vádolja a Nemzeti Szalon és a Mücsarnok politikáját, valamint a MIÉNK csoportját. A két előbbinél: "polgári müvészekből összeverődött szövetség tartja markában a hatalmat, a MIÉNK pedig a modern müvészet exkluziv arisztokratáinak kaszinójává lett.

A HÉT, Bp. 1908. aug. 23. XIX. évf.
34. sz. 551. lap.

Perlmutter Izsák (1866-1932)
festőművész

„Sárgakendős
asszony" (repr.)

dr. Egri Mária: A szolnoki művésztelep
hetvenöt éve.
Élet és Tudomány, Bpest, 1977. dec. 9.

[illegible]

Perlmutter Izsák

Aggházy Gyula: Szolnokon festette legfinoma
tájképtanulmányait és néhány igen erős figur
lis képét,

Perlmutter Izsák: "egyenesen Szolnokon esz-
mélt önmagára és vetkőzte le az idegenben elt
nult modorosságot, s fejlődött nagy magyar mű
vésszé"-mint Décsey Géza beszámol a Szolnoki
Művésztelep megalapitásáról; s az ott dolgo-
zók munkájáról, művészetéről. /Bővebben lásd:
Böhm Pál nevénél./ A művésztelep felállitása
előtt hosszabb ideig ott dolgozók között emlit
meg a neves művészek között Pataky László ne-
vét. A kritikában felsorolt művésznevek Koszta
József nevénél szerepelnek, munkájuk és művé-
szetük értékelése minden művésznév mellett kü-
lön található.

ÉLET, Bp. 1925, juni. 2.
XVI. évf. 245-247. lap.

Perlmutter Izsák

"Add meg nékünk a mi mindennapi kenyerünket." c. festményét hozza a lap.
A Szolnoki Müvésztelep megalapitását Décse Géza ismerteti. A telep tagjainak munkáját müvészetét külön értékeli a müvészek nevénél.
A beszámolóban felsorolt valamennyi müvész név Koszta József nevénél szerepel.

ÉLET, Bp. 1925. juni. 2. XVI. évf.
13. sz. 245-247. lap.

PERLMUTTER 1. *Izsák*, festő, * Budapest 1866 júl. 2, † u. o. 1932 ápr. 13. Budapesten és Párizsban tanult s hosszú hollandi tartózkodása alatt odavaló táj- és életképmotívumokat festett. Hazatérve, impresszionista szemléletű városképekkel, alakos interieurökkel szerepelt a kiállításokon (Ima, Falurészlet reggeli napsütésben, Vasárnapi látogatás). Rendkívüli elmélyedéssel szakadatlanul fejlesztett művészete, melynek tárgyul leginkább lakóhelyének, Rákospalotának környéke és népe szolgáltatja, a külföldön is figyelmet keltett és pl. Vittorio Pica (Nel mondo dell arti belle, Milano, 1923) behatóan tanulmányt szentelt P.-nek. Foltozó parasztasszony c. képét 1911. az olasz állam vette meg a római Galeria Moderna

részére. Önarcképe a firenzei Uffiziben és az Ernst-Múzeumban, 1921 és 1930. kollektív kiállítása volt az Ernst-Múzeumban. A terraszon, Falu naplementekor, Falurészlet, Halászbárkák, Hollandi halász, Ima, Utca részlete és Vásár Besztercebányán c. képei a Szépművészeti Múzeumban, Falurészlet, Parasztszoba c. képei a Fővárosi Múzeumban vannak. — Irodalom: *Lázár.* (Budapest II. kiad., 1921).

Ébert-Gombosi: Művészeti lexikon. Bp. II. k. 1934. 282. l.

400.

...ér s tojásdad medaillonban van ábrázolva.
...ja s körszakálla rövid, bajusza hegyesre pödrött.
...hajtott s brokát köntöse zsinóros. Fölül a di-
...infulával s páktorbottal két angyal ül, kik
... fogják. Felirata a kereten:

...VERENDISSIMVS DOMINVS DN. GEORGIVS
...PPVS AGRIENSIS, SVPREMVS AC PERPETVVS
...M HEVESIENSIS & VTRIVSQ ZOLNOK, AC SACRÆ
...AIESTATIS CONSILIARIVS, & REGNI AVNGARIÆ

...ilian ad vivum"
...1641.

...7 : 14 cm.

Perlmutter Izsák, festőművész

A „grafikai gyűjtemény legszebb lapjai" közös elnevezésű ciklusok sorában a XIX. sz.-i városképek és utirajzok kiállítása a Budavári Palotában látható. – Már századunkat jelzi a művész műve, Amszterdami utcája, gyors vázlata. (említve)

Wágner István: Tárlat a Várban.

Magyar Hírlap, 1976. jún. 16.

A dii minorum gentium tarka seregéből két festő emelkedik ki, Perlmutter Izsák és Mattyasovszky-Zsolnay László. Mindkettő feltétlen híve az impresszionizmusnak. Perlmutter Izsák (1866-1932) művészete Csók Istvánéval rokon, annak egyszerűbb és durvább változata. Fiatalkori mozgalmas városképei nagy sikert arattak, közöttük elsősorban a Vásár Beszterczebányán (1906, Budapest, Szépművé-

[illegible]

ban állnak össze, általában stílusa nem egyéb, mint a francia impresszionizmus vidéki változata, ha etnografikumánál fogva külföldön méltánylásra talált is.

Folytatása
Mattyasovszky Zsolnay
Lászlónál

Perlmutter Izsák

Genthon

Új magy
művészet
Ádt

PERLROTT CSABA VILMOS

1880 - 1955

Festő és grafikusművész. Tanulmányokat a budapesti Iparrajziskolában, a nagybányai és kecskeméti művésztelepeken, majd ösztöndíjjal Párizsban a Julian Akadémián folytatott. 1906-tól Henri Matisse egyik kedvenc tanítványa volt. A francia fővárosban több alkalommal állított ki. 1920 és 1923 között Németországban élt és dolgozott. A huszas években nagysikerű tárlatai voltak Prágában, Drezdában, Hamburgban, Zürichben. 1924-től tagja volt a KÚT-nak.

Analitikus, a formák szerkezetiségét hangsúlyozó kezdeti művészeti korszaka után festményein, grafikáin a látvány expresszív megragadása vált uralkodóvá.

KONCERT
vászon, olaj, 88x62 cm.
j.k.l.: Perlrott Csaba Vili
Ltsz.: K. 85.35.1.

"Sohasem akartam a természetet utánozni, de számomra nincs nagyobb élmény, mint a természet. Csodálom és benne gyökeredzik egész művészetem...

A jövő művészete nem lehet más, mint a mai életből merített dolgok konstruktív ábrázolása, agitatív célzattal. Szerintem a művészet csak a kubizmuson és a képarchitektúrán keresztül hozhat új élményeket, mai világlátást..." -

Perlrott Csaba Vilmos

IRODALOM

Bornemissza Géza: Perlrott Csaba Vilmos művészete. Budapest, é.n.
Elek Artúr: Perlrott Csaba Vilmos. Nyugat. 1923. XVI. évf., 82-84.o.
Rózsa Miklós: Perlrott Csaba Vilmos. Magyar Művészet. 1938. XIV. évf., 145-149.o.
Dévényi Iván: Perlrott Csaba Vilmos. Művészet. 1970. XI. évf., 8. sz., 9.o.
Benedek Katalin: Perlrott Csaba Vilmos négy grafikájáról. Művészet. 1986. XXVII. évf., 11-12. sz., 53-55.o.
Perlrott Csaba Vilmos emlékkiállítása. Szekszárd - 1989. Katalógus Benedek Katalin bevezetőjével.
Sümegi György: Az ismeretlen Perlrott Csaba Vilmos. Új Művészet. 1991. II. évf., 10. sz., 26-28.o.
Almási Tibor: Perlrott Csaba Vilmos: Koncert. Kisalföld. 1991. május 25.

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

84 751

Perlmutter

P. 2. *Samu*, építész és festő, * Budapest 1868 aug. 27. Itt a mintarajziskolában tanult, azután Bálint és Jámbor építészek irodájában működött, kiknek minden nagyobb építővállalkozásában részt vett, s több bpesti bérház freskódíszét is festette. 1901. a Műcsarnokban egy nagy színház összes terveivel tűnt fel.

K. Gy. II. 283 l

Lippay György:

Mellig látható, balra
Fején biretumos hord, ha
Ingének széles gallérja l
szes keret párkanyatán
az ábrázoltnak czimerét

ILLVSTRISIMVS AC RE
LIPPAY DE ZOMBOR, E
COMES CO„... MITATVV
CÆSAREÆ REGIÆQ M
CANCELLARIVS

alól balra: „Wolfgang K
s jobbra: „delineavit A°

Rézlap, méretei 1

L. a 2937. szot.

MDK

Perlmutter Izsák

A plageon

Kézdi-Kovács L.: A Nemzeti Szalon uj otthonában.
Pesti Hirlap 1907. 59. sz.

Perlmutter Izsák

Szerepel a Műsarnok őszi

tárlatán

Nemzeti Lyrág 1938 XI. 5

Perlmutter Izsák

Nemes Marcell képgyűjteményének II. kiállításán az Ernst-múzeumban több munkájával szerepelt.

M 934. IV. 15.

Perlmutter Izsák

Műveivel
.....
szerepelt a szolnoki művésztelep kiáll.-án
a Nemzeti Szalónban.

UjM.936.III.15.

Perlmutter Izsák

festőművész

Aukciókiállítás - Postatakarékpénztár árverési Csarnokával - képével vesz részt.

Pesti Hirlap
1933.V.6.

Perlmutter Izsák

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban hideg színekben tartott Tavaszi festménye szerepelt.

NU. 929. X. 20.

MDK

Perlmutter Izsák

Melonyay D.: A Nemzeti Szalon házavetása. Budapesti Hirlap 1907. 59. sz.

1/. MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

2o0.	"Junius"	Olf.
2o1.	"Növérek"	Olf.
2o2.	"Dünék"	Olf.
2o3.	"A szövök".	Olf.
2o4.	"Ház napsütésben"1	Olf.

MMTára. 1961-2. téli kiáll. Kat. 35.1.

Perlmutter Izsák MDK

Munka nélkül, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Perlmutter Izsák, MDK

Mosás, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

A tiszta szobában c. képe
szines repr.

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1934. jun. 3.

Lupl.

VOIT PÁL

AZ EGRI FŐSZÉKESEGYHÁZ

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNY-
RÉGÉSZETI INTÉZETÉBEN KÉSZÜLT

MDK

Perlmutter Izsák

A plafeon, olaj
Kézimunka, "

N.Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.

30 1

Perlmutter Izrák

„Volendami halász" Olaj, vászon

32x44 Selegve lent balra: Perlmutter 1901

Kiáltási ár: 20000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Perlmutter Izsák

„Holland pár" Vízfestmény
15 x 12 Jelezve lent balra: Perlmutter
Vételár: 1500 Ft

BÁV 37.Művészeti Képaukció 1975 szeptember

Perlmutter [Izsák], festő

MDK

Hamisították képeit.

—: Képhamisítókat leplezték le

6. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jún. 7.

Perlmutter Izsák

Ernst Museum aukciói
38. sz. Budapest, 1928.

Perlmutter Izsák (Isak), szül. (geb.) 1866.

464. NAPOS HEGYOLDAL (Sonnenbeschienener Bergabhang). Jelezve (Bezeichnet): Pe
Fa (Holz). 19×24 cm.

Perlmutter Izsák (Isak), szül. (geb.) 1866.

465. INTERIEUR. Jelezve (Bezeichnet): „Perlmutter."
Vászon (Leinwand). 99×79 cm.

Illusztr. XXI

tal Magyarország 1920 előtti terü-
agy őrzött, magyar és külföldi mes-
otásait értjük, tehát épületeket,
ivészeti tárgyakat, (kivéve a nép-
nyomtatott könyveket) -- Szent Ist-
50-ig, a klasszicizmus végéig. Az
glalások alapján látnak majd napvi-

állalók három hónap alatt legalább
ló feldolgozására kötelezik magukat,
táridővel összesen legfeljebb 200
topográfia irodalmi alapvetése így

gzett önzetlen munkáról a topográfia
addig is

Helmutter.
k. tábl.

† **Perlmutter Izsák**

64	Gyomláló asszony	olajf.	
65	Tájkép	„	2000.–
66	Szolnoki puszta	„	2000.–

Nemzeti Szalon. A Szolnoki művésztelep reprezentatív kiállításának katalógusa. 1936. május.

Perlmutter Izsák (1866—1932).

459. FALUSI UTCARÉSZLET. Jelezve. 200.—
Vászon. 27×32 cm.

460. NŐI ARCKÉP. Jelezve. 200.—
Vászon, ovális. 44×33 cm.

Almásy - Teleki II. 1939

Sunset - Lake Mich. 1932

testen heranreifte, wandte sich der Gobelin-Weberei zu, einer Kunst-
gattung, in der sie bei uns keine würdigen Vorgäng
Begabung und Beispiel des grossen Vaters in seinen K
den Überlieferungen einzelner Künstler-Familien de

Die asketische Bedürfnislosigkeit Karl Ferencz
seiner Kunstanbetung, nicht etwa eines selbstherrlic
äussere Welt war in seinen Augen nur als Erscheinung
tete ihm kein Erlebnis, das den angeborenen *inhaltlic*
verschlossenen Seele hätte steigern können. Das m
Hinsicht seine Tochter von ihm geerbt. Die legendär
seren Lebens der Noémi Ferenczy folgt zwangsläufi
besessenheit. Wir sehen in diesem Heldentum, das s
der Selbstaufopferung streift, ein seltenes Verdienst-
natürliche Verpflichtung. Sie griff zur Gobelinweberei,
auffassung nur darin vollkommen zum Ausdruck br
gerade der Bildteppich nimmt mehr als sonst irgend
denden Künste die gesamte Zeit des Künstlers in Ans
Minuten seiner Inspiration. Nur der kann diese Technil
der die schöpferische Kraft in einem Grade und zu
verdichten weiss, wobei zeitweilige Schlaffheit oder

PERLMUTTER IZSÁK.

36. ÜNNEPNAPON. Eladó.

PERLMUTTER IZSÁK.

38. PIHENÉS . . . . . 4000.—

Szinyei Társ. III. kiáll. (1931)

1. NŐVÉREK

PERLMUTTER IZSÁK

171. Piros alma. Eladó.
172. Tükör előtt.* Eladó.
173. Korzón. Magántulajdon.
174. Sonka-csendélet. Eladó.
175. Sárga almák. Eladó.
176. Női arckép. Magántulajdon.

PERLMUTTER IZSÁK

178. Hazafelé. Eladó.

PERLMUTTER IZSÁK

180. Műteremben. Eladó.
181. Sétatéren. Eladó.
182. Mult időkből. Eladó

183. Gyász. Eladó.
184. Spárga-csendélet. Eladó.
185. Varró leány. Eladó.
186. Parasztleány. Eladó.

E.M. LXXXI. kiáll.
Ernst Museum 1926

lehet elég nagy betűkkel ide írni. A legegyszerűbb, legkopottabb francia házon is meglátszik a szerkezetes és díszítőrészek aránybeli összhangja, világos, finom elrendezése. Ajtónak, ablaknak, balkonrácsozatnak, emeletmagasságnak, párkányvonulatnak emberhez szabott arányos mértékegysége van. Ez a mértékegység szabályozza a mellékutcák kisvárosi képét csakúgy, mint a bulvárok, sugárutak és díszterek világvárosi építkezését. Ósdi, 1—2 emeletes tákolmányok és modern, 7—10 emeletes, ragyogó épületóriások váltakoznak és csoportosulnak. A látvány mégsem zűrzavaros, nem konglomerátumszerű, mint Budapesten, ahol már az építkezések szerkezeti mértékegységében, tehát alkotó elemében nagyobbára féktelen anarchia, durva aránytalanság és stílustalanság dühöng. A franciák arányérzéke olyan biztos és ösztönös, hogy a legnagyobb változatosságban és a legmerészebb dimenziókban is szemmel tartja a mindent átfogó és szabályozó egységet.

Igy van ez festőművészetükben is. Egy *Bonnard* posztimpresszionista rezgésű, puha színfelületében ugyanaz a szerkezeti alaprajz, a függőleges és vízszintes tagozásnak, az arányoknak ugyanaz a szellemes váza uralkodik, mint a XV. századbeli *Fouquet* vagy a kubista *Léger* kő- és acélkeménységű, tömör formáiban. A francia szürrealizmus legkalandosabb látomásai, legfurcsább fintorai közben sem véti el az ütemet és a festői vagy plasztikai

M.D.K

Perlmutter Izsák
festő

Besztercebányai piac
Falurészlet reggeli napsütésben } grafika

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap.

Perlmutter Izsák
festő

M.D.K.

A londoni „International Society of Painters, Sculptors and Gravers" – Csókkal és Rudnaywal együtt – tisztelettbeli tagjává iktatta.

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus – 5 lap

Perlmutter Izsák M.D.K.

festő

1920-ban a mestert a Szinyei Merse Társaság meghívta tagjai közé. A ferenzei Uffizi felkérte őt önarchépe elküldésére a 20-as évek derekán.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus-I lap

Perlmutter Izsák
festő

M.D.4

Egy-egy munkáját a római Galleria Nazionale d'Arte Moderna, a római Capitolinumi Museum, a stockholmi Nemzeti Museum, Nürnberg város Museuma vásárolta meg.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus 5 lap.

14.D.4

Perlmutter Izsák
festő

Ady Endre egyik nyilatkozatában
Perlmutter mellett, Medgyaszay,
Fenyes, Herrstoh, Ferenczy Károly
neve mellett említi a Művészet
első évfolyamában.

Devecseri Gábor: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap.

M.D.4.

Perlmutter Izsák

festő

Lázár Béla, és Lyka Károly megjegyzi hogy Perlmutter kiváló kolorista.
1932 tavaszán betegedett meg a művész és április 13-án 1932-ben 66 éves korában halt meg.

Devecseri Gábor: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

Női akt,	Olf.	38x3o.	J.l.j.
Kecskepásztor.	"	24x18.	J.l.j.
Szénagyüjtés.	"	25x17.	J.l.j.
Női akt.	"	44x28.	J.l.b.
Balatonberény.	"	22x13.	J.l.b.

Árv. Közl. 193o. 4.k.sz. 55.szám. 31.l.

Perlmutter Izsák MDK

Utcai részlet Hollandia, olf.

Tengeri fürdőben, olf.

Falu hóban, Hontmegye, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Nyári napsütés, olf.

Vasárnapon, olf.

Özvegy és leányai, olf.

Séta előtt, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Perlmutter Izsák
1866-1932

"nemes igazi piktor - nagy poeta" irta róla Ady egyik cikkében.

Tompa Kálmán magángyüjteményében szerepel festménye.

Vigilia 1966 VII 488.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Templomban

Fiatal anya

A két életkor

M.táj- és életképkiáll. 19-2o.sz. Műcs.

1927. jan.

MDK

Perlmutter Izsák

Kecskelegelő

M.táj- és életképkiáll. 19-2o.sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Perlmutter Izsák

Falurészlet

M.táj- és életképkiáll. 19-2o.sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Perlmutter Izsák

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 238.l.

Perlmutter Izsák
festő

M.D.K.

Rózsesztedők
Női képmás

Bizankció 1957. Budapest.

24 l.

Perlmutter Izsák

Téli táj
Önarckép

Ernst-Múzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 8 l.

6. kép. Magy[illegible] szobrász 1350 körül: Trónoló

Perl mutter Izyák

Páfrányos csendélet

A család

Tengerparton

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 9 1.

Pihenés Egyptomban
Vászon, olaj, 65×50 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Jézus születése
Bádog, olaj, 22×18 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
A gyermek II. József
Vászon, olaj, 89×71 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
II. József
Vászon, olaj, 89×71 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
II. József
Miniatűr, pergamen, olaj, 14·5×11 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Nemesember
Miniatűr, ovális, pergamen, 8×6 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Bíboros arcképe
Miniatűr, ovális pergamen 7·2×6 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje
XII. Leo pápa
Miniatűr, pergamen, olaj, 14×9 cm.

Perlmutter Izsák

Olvasó nő c.
Kepe repr.
Munkácsy-cék
II. repr. kiáll.
1929.
(Ernst Muz)

NEVÁLTSON NAPIJEGYET
A MŰCSARNOKBA!
A 78 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ ORSZÁGOS
MAGYAR KÉRZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

HOFFMANN KERETEK
IV., GERLÓCZY-UTCA 5.
IV., KÁROLY KIRÁLY-ÚT 28.

Perlmutter Izsák

rod

Petrovics Elek: Magyar festők a berlini Secessióban Művészet 1910 218. l.

Sz.-Erzsébet (Hamr
Szerdahely, templo
Szibiel, várrom.
Talmács, várrom.
Vöröstorony, őrtor
Veresmart (Rothbe

Perlmutter Izsák festőmüvész (sz. 1866, B pest)
Esti Ima
Önarckép (repr.?)
~~Beszterci~~ Besztercebányai vásár }
Beszterce (repr.)
Stoppoló nő (repr.)
Ernst Endre: A Szinyei Társaság és müvésztagjai, 1926. 43-44, 10, 12, 70 l.

Merse Pál

Korzón, Soukasendélet, Hazafelé, Templombamenet, Horgoló leány.

Életrajz. ~~Diállítás~~ Díjai. Irodalom.

[Képmásával]

Freund Henrik is [illegible]

Perlmutter Izsák
Tengerparti részlet /Hollandia/
Szövők
Bruge
Erdőrészlet

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov. 18 1.

PERLMUTTER IZSÁK szül.1866.

493. Tájkép. Fa 15,5x24.
494. Alvó nő. Vizf. 11x17.

Ernst Muzeum aukcioi. XXII.sz. 42.oldal

PERLMUTTER IZSÁK

807. Csendélet. Olajf. 17x23.
808. Falusi táj. Olajf. 15x25.
809. Női akt. Olajf. 38x30.

Árverési Csarnok aukciokat. 1931.dec. 4.sz.
44.oldal

PERLMUTTER IZSÁK /szül.1866./

536. Pipáló fiu. Fa. 19,8x28
537. Parasztházak. Lemezpapir. 43,5x55,5

Erns Muzeum aukciói.XV. /1921/ 42.oldal.

PERLMUTTER IZSÁK;

Vásár Besztercebányán. Olajf.
Szegény asszony Besztercebánya vidékén. Olajf
Fiatal anya Rákospalotán. Olajf.
Foltozó parasztasszony Besztercebánya vidékéről. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9.téli kiáll.kat. 36.oldal

Perlmutter Izsák MDK

festő

Müvei:

Tájkép,Olaj.

Déli ima.Olaj.

Kézimunkázó nő.Olaj.

Ősz.Olaj.

Ke t ünnepély.Olaj.

Arverési Közlöny 1939. 4.rk.sz. 26 l.

— **Perlmutter Izsák meghalt.** A *Munkácsyt, Paál* Lászlót és *Szinyei Merse* Pált követő festőgeneráció egyik kiválósága *Perlmutter* Izsák szerdán este meghalt és halála érzékeny vesztesége nemcsak a képzőművészetnek, hanem a magyar kulturának is. Fiatalsága arra az időre esett, amikor az impresszionizmus döntő és győzelmes csatáit vivta és mikor Hollósy, Ferenczy, Benczur, Csók, Karlovszky, Glatz, Iványi-Grünwald, Vaszary és társaik személyében az uj művészeti irány nemcsak európai szinvonalu képviselőket, hanem egyuttal magyar izt és magyar levegőt kapott *Perlmutter* már külföldi tanulmányutjain feltünt, Párisban és Hollandiában sokáig visszhangzó sikereket aratott és számos kitüntetésen és dijon kivül fiatalon megkapta azt a megtiszteltetést is, hogy a firenzei Uffizi képtára felszólitotta önarcképe megfestésére és képmását a legnagyobb mesterek képei között helyezték el. Ebben a nemzetközi tekintélyt jelentő kitüntetésben rajta kivül alig néhány magyar művész részesült. Az utóbbi években csendes visszavonultságban élt pestkörnyéki villájában, csak a reprezentativ tárlatokon jelentkezett egy-egy ragyogó képpel. Legutóbb a barcelonai kiállitáson kapott magas kitüntetést. Halálát hozzátartozóin kivül az egész művésztársadalom gyászolja.

N.U. 932. IV. 14.

Perlmutter Izsák: MDK

Győrött 1943-ban Szépmův. Muz. cum kiállitásán nereplő képei:
„Ernyő alatt." Olaj papirleme zre. 45×53 cm. Ajándék 1937. Ltsz 7203.
„A művén leánya." Olaj vászonra. 116×85.5 cm. A művén leányának ajándékos. 1931. Ltsz: 7201

Csánky Dénes: Száz év magyar festénete. (Győr 1943. (Kiáll. kat.)

38. l.

Perlmutter Izsák MDK.

szül. Bp. 1866 jul. 2, megh. u.o. 1932 ápr. 13. Bpen és Párizsban tanult, majd Hollandiában tett tanulmányutat, ott ő itthon is főleg népéletet festette.

Művészetének jellemzése.

Bánky Dénes: Száz év magyar festészete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 37-38. l.

Perlmutter Izsák

MDK.

név említése

Csánky Dénes: Szász év magyar festészete (Kiáll. Katal.)
Győr 1943. 12. old.

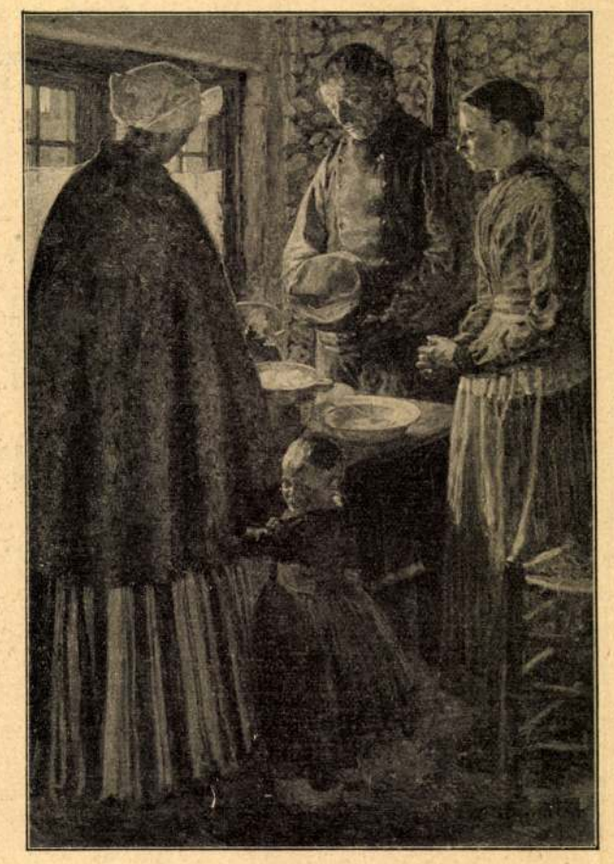

PERLMUTTER IZSÁK: Ima

A keringő-király vétke

Elbeszélés

Írta HERCZEG FERENC

Az eső elállott és az ifju államtitkár kiment a Dunapartra sétálni. Az aszfalt végig fekete volt a nedvességtől, itt-ott még jókora tócsákban állott a víz. A Dunán járó kis gőzösök füstje elenyészett a levegő párájában, a királyi vár épülethalmaza elé pedig áttetsző függönyt szőtt a köd.

A Petőfi-szobortól a Vigadóig csak egy esőköpönyeges rendőrrel találkozott, meg egy kövér kis fiúval, aki sorra járta az akácfákat és mindegyiket megrugta a lábával. Egy hajókormányos ócska sipkája volt a fején és lelkiismeretesen csinálta a dolgát, mintha ez volna a hivatala.

A kioszk előtt egy magános hölgy jött szembe az államtitkárral. Karcsu volt, szép gummigallért viselt és a ruháit felfogva, katonás léptekkel rótta az aszfaltot. A hölgy ránézett, aztán alig észrevehető mosolylyal elfordította a fejét. Zavaros emlékek kezdtek ekkor ébredezni az államtitkár lelkében . . . Most már tudta, hogy ismerőse volt és hogy köszönni kellett volna.

Az Eötvös-szobornál megfordult. Az út közepén már meglátta a gummiköpönyeges hölgyet. Megint szembe jött vele. A viselkedéséből azt következtette az államtitkár, hogy ő is meglátta. Másképp lépdelt most, mint az imént, sokkal nyugodtabban és kecsesebben; a csukott esernyője hegyével az uton fekvő akácfaleveleket vette célba.

Mikor már csak egypár lépésnyire voltak egymástól, az államtitkár hirtelen megismerte. Persze, Farkas Lina, Farkas kúriai bíró leánya. Megemelte a kalapját, a gummiköpönyeges hölgy pedig mosolyogva bólintott a fejével, mintha azt akarná mondani: No, csakhogy megismert a rossz szemével!

Ezzel a fiatal hölgygyel valaha igen jó barátságban volt az államtitkár. Egypár esztendővel ezelőtt, mikor még ő maga is sűrübben járt emberek közé, ha összetalálkoztak Farkas Linával, mindig nagyon megörültek egymásnak.

Szép leánynak ugyan sohasem volt nevezhető, de abban az időben, amikor még gyakrabban látta, rokonszenvessé, sőt hódítóvá tette az ifjuság bája. Vannak emberek, akik életükben sohasem voltak igazán fiatalok. Nos, Farkas Linka valaha nagyon fiatal volt. Fiatalságának varázsa elragadta, fölvillanyozta az embereket, megifjította a környezetét is. Akkoriban mindig mosolygott és a puszta megjelenésével is mosolyt fakasztott minden ajkon. Valami kecses szögletesség jellemezte minden mozdulatát, a lelkéből pedig csak úgy sugárzott az arany naivitás. Mindenkit szeretett és meg volt róla győződve, hogy őt is mindenki szereti. Kedves haszontalanságokat tudott beszélni és az államtitkár visszaemlékezett rá, hogy egyszer egy komoly emberekből álló társaságot elmulattatott a szűk báli cipőjének a históriájával. Néha valami őszinteségi roham vett erőt rajta, olyankor el kellett hallgattatni, hogy bolondokat ne beszéljen.

Időközben az államtitkár újra visszafordult a Petőfi-szobornál. Az út közepe táján megint összetalálkozott a leánynyal és ekkor egyszerre figyelni kezdte a viselkedésüket. Egypár esztendővel ezelőtt, ha összetalálkoztak az utcán, sugárzó arccal és kinyújtott kezekkel siettek egymás felé, most pedig zavart mosolylyal, mintegy bocsánatot kérve egymástól, osontak tovább. Hát így megváltozik minden?

Megállapodtak és kezet fogtak.

— Hogy van, Lina nagysád?

— Köszönöm, nagyon jól.

— Ilyen egyedül sétál?

— Igen. Képzelje: tegnap elhatározta a családi tanács, hogy ezentúl már magamban szabad járnom az utcán.

— Kettesbe azonban nem?

— Attól függ, hogy ki a másik. Magával, például, szívesen megyek az Eötvös-szoborig.

Együtt folytatták az utjukat és az államtitkár szemügyre vette hajdani kis barátnőjét. Csinos, elegáns hölgy lett belőle, de bizony nem volt már az, aki egykor volt. Az első ifjuság varázsa elmult róla. Valaha szögletes és naiv volt, de akkor páratlan volt; most finomabb és előbbkelő, talán csinosabb is, de ilyen nőket néha tucatszámra lát az ember a Koronaherceg-utcában.

— Mondja csak, Lina nagysád, micsoda alkalomból történt a nevezetes elvi döntés a családjukban?

— Miféle elvi döntés? — kérdezte.

— Hogy magának ezentúl egyedül szabad járnia az utcán.

— Abból az alkalomból, hogy harmincesztendős lettem.

Valósággal megijesztette Linkának az a kijelentése, hogy ő már harmincesztendős. Napról-napra emlékünkbe idézzük ugyan, hogy milyen szédítő sebességgel pereg az idő kereke, de mikor egy-egy újabb stációhoz érünk, megint csak elbámulunk.

Linka tovább beszélt.

— Egy kis küzdelmembe került, míg meg tudtam győzni az otthonvalókat. De végül mégis meggyőztem őket. Anyuska nem szeret sokat járni, apuska pedig nem tud . . . Így tehát örökké otthon kellene ülnöm egy babona kedvéért. Végre is, ha egy huszonkét esztendős asszony magában járhat az utcán, mért nem járhatna egy harmincesztendős leány? Nincs igazam?

Az államtitkárt kissé elszomorította Linkának az okoskodása. Tudta mit jelent az, ha egy leány elkezd ilyen fönhangon beszélni. Ez a lemondás józansága.

— Szeretnék magától valamit kérdezni, Linka.

— Csak bátran!

Uj Idők 1901. VII. 49. sz.

Perlmutter Izsák

a boholti Bordok véréből az ereiben . . . Mégis, félt Radlentől, nem az erejétől, inkább a nézésétől, a mosolygásától, valamitől, amire hasztalan fogna pisztolyt, nem merné elsütni s menekülni se merne előle.

Így félt tőle Gituci is.

Mellette ballagott a falu felé ereszkedő erdei ösvényen, egyet-mást kérdezett is, ő felelt neki, vagy csak bólintott s legjobb szeretett volna szaladni, be a fák közé, a ködbe, elbujni előle és ugyanekkor érezte, hogy ez az iszonyu ember többé el nem marad mellőle, hasztalan bujnék, nála a sorsa, ez hozza a végzetét és az olyan borzasztó, mint ő, amikor mosolyog. Szeretett volna segítségért kiáltani: „Deégh! Deégh!“ — s érezte, hogy az az ember tudja: „te most Deéghre gondolsz . . .“ És nem mert, nem akart Deégh Imrére gondolni, azt is, azt még jobban féltette, mint magát.

— Napok óta várom már, hogy így együtt lehessek önnel. Kérem, ne féljen tőlem.

— Nem félek.

— Emlékszik mit mondtam Pesten? Önnek szüksége van én rám. Most, ma lesz rám szüksége.

Gituci görcsösen szorította össze fogait, úgy intett: nem! nem!

Rá is nézett és csodálatosan könyörgő, engedelmes, kisleányos volt a szeme. A járása is bizonytalanabb lett e pillanatban, mintha a térde rogyott volna meg, megcsúszott a ködtől ázott ösvényen, Radlen a derekához kapott, különben leesett volna. Irtózva lökte el magától Radlen kezét:

— Ne nyúljon hozzám! — sikoltott s nyomban megrestelte, hogy így elárulta félelmét. Egyben, ösztönszerüleg, éppen a gyöngeség megalázkodásával védekezve, békíteni akarta, mert mentegetőzés volt a hangjában: — Olyan csúszos itt az út . . . majd elestem . . .

— Ismétlem, jóbarátja vagyok, ne féljen tőlem, — biztatta a báró s kinyújtózkodva, egy elég vastag ágat markolt meg. Egy rándítással leszakította, hosszu sebet hasítva a fenyőfa törzsén.

— Minek az? — kérdezte Gituci s rémületében még mosolyogni is próbált.

— Hogy legyen mire támaszkodjék.

A báró kigombolta prémes bőrkabátját, a csipője felé nyult, hátra, a kabát alá s szeliden, — nem is volt kellemetlen így a hangja, — tréfálkozott:

— Meg ne rémüljön! Kés . . . Mekkora nagy kés . . . Mindig nálam van.

Viseltes bőrhüvelyt gombolt le csipőjéről; a hüvelyben jó kétujj széles, araszos hosszuságu, erős pengéjü nyitott kés volt.

Lassabban haladtak. Menetközben a letépett fenyőágról vagdosta a galyakat, botot faragott a leánynak s magyarázta a kését:

— Jó angol bicska, hűséges társam tíz esztendő óta. Aféle amerikai cow-boy tempó, de biz én lakodalomra se megyek enélkül. Mintha nem is volnék föl-öltözködve, amíg ez nincs rajtam.

A leány nem tudta levenni szemét arról a késről. Mintha véres lett volna! . . . Akár vajat szelne, olyan puhán hántotta vele a báró a fát . . . Hogy odaillett a kezébe! És milyen szeplős, szőrös a keze! milyen erős!

A bot elkészült.

Egy mozdulatát se tévesztette a leány, kisérte szemével, mint akit hipnotizáltak. Megkönnyebbülten vett lélegzetet, amikor Radlen hüvelybe dugta a kést s a hüvelyt visszagombolta a csipőjére. De Gituci azért még látta, mind azt a kést látta.

— Megvan! — s odanyújtotta neki a botot. — Hogy el ne csússzék. A karommal meg se merném kínálni. Nem fogadná el, ugy-e?

— Kérem, — szólt hirtelen, habozás nélkül a leány.

Radlen karját nyujtotta, Gituci engedelmesen belékapaszkodott. Így most még inkább irtózott tőle, de nem félt annyira.

— Lássa, — mosolygott a báró, — az ijedős gyerek is így szokik a sötétséghez. Hogy reszket! . . . Annyira irtózik még mindig tőlem?

Gituci intett, görcsösen: nem! nem! ő nem irtózik!

Folyt. köv.

Pókhálószál

Gazul élt, csak a bűnt szolgálta,
Gyilkolt, nevette a halált,
Míg végre felkötötték, meghalt,
S lelke a mély poklokra szállt.

Mikor fölötte összecsaptak
Az örök tűzvész lángjai:
Elkezdett rémesen jajongni,
Irgalomért kiáltani.

Isten meghallá, letekintett,
S míg nézte: bútól reszketett.
„Tettél-e jót? csak *egyetlen* jót,
Ha tettél: megkegyelmezek!“

A szörnyü lélek kétségbesve
Kutatta multját, jó után.
„Egyszer egy pók jött az utamba,
Kitértem, bántatlan hagyám.“

Vették, előkeresték nyomban
A nevére írt nagy lapot;
Tömérdek rémtett mellett ott állt:
„*Egy pókot bántatlan hagyott.*“

És a jóságos, a nagy Isten,
Míg könnyel telt meg a szíve:
Egy finom, lágy pókhálószálat
Bocsátott a pokolba le.

A bűnös lélek megragadta
A fénylő, vékony fonalat
S az égi létrán, boldog hittel
Megindult, lassan fölhaladt.

ENDRŐDI SÁNDOR

a múzeumban vagy közelében folyó tudományos munka közlésre megérett megállapításainak engedi át. Igen értékes tanulmányokat tartalmaz, melyek legnagyobbrészt a múzeumi tárgyak meghatározására irányulnak. *Balogh* Jolán dr. dolgozata a múzeum régi szoborgyüjteményében 1930. év óta beállott gyarapodást elemzi. Számos sikerült meghatározáshoz jut el összehasonlító stíluselemzés útján. Ma a műtörténeti irodalom és a fényképezés óriási kiterjedése mellett a stíluselemzés és azonosságkeresés jóval könnyebb, mint akkoriban, mikor írás és kép jóval csekélyebb mértékben vagy egyáltalában nem állott a kutatók rendelkezésére. Ebben az időben az emlékezet élessége, néha-néha metszetek, de ami mindennél fontosabb, az autopsia volt a kutató eszköze. Az autopsia, amelynek szerepét semmiféle segédeszköz sem pótolhatja teljesen. Hiszen a belőle fakadt ösztönös megérzés sok esetben meghazudtolja a reprodukciókból levont következtetéseket.

Ma az összehasonlítás kényelmesebbé vált, de a sok segédeszköz arra csábít, hogy a közvetlen szemléletet kikapcsoljuk. Odaítélések születnek, amelyek igen szellemesen elemzett analógiákra támaszkodnak, az összehasonlított részek szinte megdöbbentően hasonlatosak, de az egészből néha mégis hiányzik annak lelke, akit szerzőnek kellene elfogadnunk. Balogh Jolán kétségtelenül okkal-móddal él a stíluselemzés és összehasonlítás eszközeivel. Ismeretei fölötte széleskörűek, szeme jó, bizonyításai óvatosak, megállapításai meggyőzőknek látszanak. De a módszer feltételessége néhol az ő munkájából is kiviláglik. Így a részlethasonlóságok alapján *Sansovino*nak tulajdonított szobrot az egész együttesét mérlegelő szemlélő aligha fogja neki, legfeljebb környezetének tulajdonítani.

Ybl Ervin *Seisenegger* Jakab egy festményét agnoszkálja, ugyancsak ő írta le Ferenczy Istvánnak, az első magyar szobrásznak egy eddig fel nem állított síremlékét, mely Fóthon, a gróf Károlyi-család tulajdonában van. A síremlék nem igen módosítja a Ferenczyről kialakult felfogást, iparkodásban megható, megoldásában félszeg alkotás. *Pigler* Andor dr. igen érdekesen határozza meg néhány tizenhatodikszázadbeli firenzei festmény kihez tartozását. *Csánky* Miklós dr. friss megérzéssel két késő-gótikus táblaképet elemez, mindkettő jelentős gazdagodása múzeumunknak. Kimutatja, hogy Kassai Jakab és a bécsi Imádás mesterének egy-egy művével gazdagodtunk. *Héjjas* János dr. egy ajándékképben ifj. Pieter Brueghel művét fedezte fel. *Oroszlán* Zoltán dr. az antik terrakotta gyüjtemény színészmaszkjairól és szobrocskáiról közöl értékes megállapításokat és magyarázatokat. *Dobrovics* Aladár dr. az egyiptomi gyüjtemény egyik kiváló férfiképmását határozza meg. — Mindezeket a tanulmányokat az évkönyv nyelvünk különállása miatt teljesszövegű német fordításban is tartalmazza.

A múzeum életének legkiemelkedőbb jelenségei kiállításai voltak. Ideszámítjuk az egyiptomi gyüjtemény megnyitását és az új magyar képtár átrendezését is. Az egyiptomi gyüjtemény szervezését még *Petrovics* Elek kezdette el. De megnyitni csak megfelelő helyen lehetett. Ezt a múzeum padlástere egy részének átépítésével kellett megoldani. Az egyiptomi gyüjtemény rendezése, melyet *Oroszlán* Zoltán dr. és *Dobrovics* Aladár dr. végeztek el, a legkorszerűbb elveket tartotta szem előtt. Ugyancsak 1939-ben nyílt meg a XIX—XX. század külföldi mestereinek kiállítása az Andrássy-úti régi Műcsarnok emeleti helyiségeiben, ahol azelőtt az Új magyar képtár volt látható. Ennek anyaga visszakerült a Szépművészeti múzeumba, ahol most már az egész magyar festészet fejlődése kezdettől fogva napjainkig látható, a modern külföldi anyag pedig az új helyiségben összefüggően van kiállítva. Megfelelő hely hiányában az anyagnak mintegy csak felét lehetett bemutatni. A grafikai-osztály 1937-ben a XV—XX. század német grafikusaiból, 1939-ben pedig a XV—XVIII. századi olasz grafikusokból rendezett kiállítást. Azonkívül a múzeum, részben saját anyagának felhasználásával is, 1937-ben a finn grafikai kiállítást, a holland éremművészeti kiállítást rendezte meg. Ezeket 1938-ban a Balló Ede után a Perlmutter Izsák emlékkiállítás, valamint a lord Rothermere kölcsönkiállítása követte. A következő évre esett a protestáns kiállítás. Ezeken a múzeumrendezte tárlatokon kívül a múzeum anyagából számos ízben kölcsönzött műveket hazai és külföldi kiállításokra is. Végül Pécsett és Győrött kis kiállításokat rendezett be és letétekkel gazdagította a vidéki múzeumokat.

Nem csekély jelentőségűek voltak a múzeumi kiadványok is. Égető hiányt pótolt a régi képtár kétkötetes katalógusa, amelyet *Pigler* Andor dr. készített el az európai nagy múzeumok tárgymutatói rendszerének megfelelő adatközlésekkel. Más természetű volt az egyiptomi gyüjteményről 1939-ben kiadott tárgymutató, melyet *Oroszlán* Zoltán dr. és *Dobrovits* Aladár dr. írtak, mert nemcsak katalógus, hanem *vezető* is. Tehát nemcsak felsorol, leír, hanem magyaráz is. Ugyanilyen jellegű a külföldi modern mesterek gyüjteményéről ugyancsak 1939-ben kiadott katalógus, melyet *Csánky* Dénes dr. főigazgató írt. Száz illusztráció mellett az összes kiállított művészek életrajzát és méltatását is felöleli. Mindkét vezető tárgymutató erősen fogy, bizonyságául annak, hogy közönségünk szívesen fogadna hasonló ciceronéket a múzeum egyéb osztályaiban is. Végül felemlítem, hogy 1937-ben megjelent az évkönyvek előző kötete is.

A Szépművészeti Múzeum három év alatt állami vétel és magánosok ajándékai révén minden osztályában jelentékenyen gyarapodott. Vétel szempontjából különlegesen fontos volt az, hogy az állam 1939-ben a kalapács alá került Ernst-múzeum anyagából egész sereg értékes és különösen a magyar művészet fejlődése szempontjából fontos művet vett meg a múzeum számára. — Az elmult három nehéz év alatt a társadalom áldozatkészsége sem szűnt meg a múzeum gazdagításában, bár a nehéz viszonyok miatt érthetően csekélyebb volt, mint az előző években. A múzeumi anyag gyarapodását jelentette a Magyar Történeti Múzeummal lebonyolított műtárgycsere is. A gyarapodások részletes felsorolása a Szépművészetnek mintegy tíz oldalát töltené meg. Az évkönyv belőle hetvenkilenc tárgyat közöl reprodukcióban. A legeslegkiemelkedőbbek felsorolására szorítkozom: Ezek az *Albert oltár mesterének* Jézus születését ábrázoló festménye, Pieter *Brueghel* falusi lakodalma, *Molenaer* mulató parasztjai, jó egynéhány kiemelkedő magyar felvidéki faragott faszobor. A külföldi mai képek között egy *Utrillo*, egy *Vlaminck*. A legnagyobb és legfontosabb a magyar festészeti anyag gazdagodása volt. Két igen szép *Borsos*, egy csomó önarckép, köztük két remekmű, *Székely* Bertalan fiatalkori önarcképe és *Ferenczy* Károlyé, *Lotz*, *Székely*, *Madarász*, *Szinyei*, *Mészöly*, *Mednyánszky*, *Thorma*, *Perlmutter*, *Csók*, *Rippl-Rónai* művei járulnak a sorozathoz.

Bejelenti az évkönyv a régi magyar képtárnak közeli megnyitását, amely új rendezésben tárja fel a gyökeresen restaurált és új szerzeményekkel gazdagított anyagot. Átrendezés vár az antik szobor- és gipszgyüjteményre, valamint a magyar szobrok gyüjteményére is, ami új helyiségek igénybevételét teszi majd szükségessé.

A múzeum a jövőben még inkább kiépíti összeköttetéseit a vidéki múzeumokkal. Harminc-ötven darabból összeállított kollekciókat küld a vidékre, amelyek váltakozó vándorkiállítások alakjában fogják ott a XIX—XX. század művészetét ismertetni.

A szépen nyomott és kitűnően typografizált évkönyv az Egyetemi nyomda sikereit gazdagítja.

Farkas Zoltán

Képzőművészet. 1941

Csánky Dénes

Kormányzó Úr Ő Főméltósága a miniszteri osztályfőnöki címet adományozta.

Horváth Henriknek, a január 15-én elhunyt kiváló művészettörténésznek a mult számunkban közölt nekrológjában tördeléshiba folytán szerepelt 1940. mint elhalálozásának évszáma.

Mozgástanulmányok a Képzőművészeti Főiskolán című mult számunkban közölt cikkbe néhány sajtóhiba csúszott be. Ezeket helyesbítjük: a 46. oldal II. hasáb 5. sorában: *kifejezéstelen* helyett *kifejezésteljes*, ugyanitt a 13. sorban *alkotás* helyett *oktatás* és a 34. sorban *mozgás helyett mozgó*.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter elhatározásából a minisztérium által az utóbbi esztendőkben vásárolt festményeket, grafikai műveket és szobrokat nagyobb szabású kiállítás keretében fogják a nyilvánosságnak bemutatni.

A kiállítás a Szépművészeti Múzeumban előreláthatólag rövid időn belül meg fog nyílni. Az előkészítés és rendezés munkálatai *Csánky Dénesnek*, a Szépművészeti Múzeum főigazgatójának irányítása alatt történnek.

A Balló-féle képzőművészeti alapítvány ezidei 5000 P-ős *ösztöndíját* a javaslattételre kijelölt bizottság határozata alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Istókovits Kálmán* festőművésznek adományozta.

Budapest Székesfőváros polgármestere az erősen megrongálódott Szervita-téri Mária-szobor pótlására új szobormű megalkotására írt ki zártkörű pályázatot, amelyre felhívást kaptak: *Boldogfai Farkas* Sándor, *Antal* Károly, *Erdei* Dezső, *Grandtner* Jenő, *Ispánky* József, *Jálics* Ernő, *Hiesz* Géza és *Markup* Béla szobrászművészek. A pályázat folyó évi március 31-én járt le.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a Műbarát III. kiállításáról megvásárolta *Basilides* Sándor festőművész „Kettős arckép„ c. olajfestményét.

A Műbarát IV. kiállításáról pedig a *Miklós* József „Este a Balatonnál" című olajfestményét, *Mágori Vargha* Béla „Menekülők" című olajfesményét, *Feszty* Masa „Hóolvadás" című szénrajzát, *Poór* Lili szobrászművésznő egy plakettjét és *Borbereki-Kováts* Zoltán Madách-szobor tervét (bronz) vásárolta meg.

Ijjász Imre festőművésznek a Műterem kft. helyiségeiben rendezett gyüjteményes kiállításáról a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megvásárolta a „Diósvölgy télen" c. vízfestményt.

A VIII. ker. Kun-utcai tűzoltóépület kibővítése folytán eltávolított tűzoltó-emléktábla pótlására új tűzoltó-emlékmű megalkotására írt ki f. évi április 1. lejárattal zártkörű pályázatot a polgármester, melyre *Lőte* Éva, *Liszkai Kovács* Zoltán, *Siklody* Lőrinc, vitéz *Szabados* Béla és G. *Fekete* Géza szobrászművészek kaptak felhívást.

A Magyar Képírók Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításáról — melyet mult számunkban ismertettünk — a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megvásárolta *Ádámffy* Lászlótól a „Hómunkások" című olajfestményt, *Boromisza* Tibortól a „Csendes Dunakanyar" c. vízfestményt, vitéz *Litkey* Györgytől „Kötögető leányka" című vízfestményt és *Szalay* Lajostól „Szent Ferenc" és az „Istállóban" című tollrajzokat.

Az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola növendékei részére létesített ösztöndíjakra és pedig négy egyenként 600 P-s díjra hirdetett pályázatot a *Székesfőváros*, amely pályázaton az 1940/1941. tanévben a főiskola kötelékébe tartozó növendékek vesznek részt.

A Pécsi Művészeti Hetek szép eredménnyel zárultak. A Képzőművészeti Kiállításnak mintegy 4000 látogatója volt, köztük több mint másfélezer középiskolai tanuló. Az állami, városi és magánvásárlásokat következő számunkban fogjuk közölni. A Hetek záróakkordjait a M. Kir. Operaház és a Filharmóniai Társaság pécsi szereplése nyujtotta. A két díszelőadás felfokozta a Művészeti Hetek tartama alatt kialakult lelkes hangulatot, s nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Pécs város közönségének hosszú időre feledhetetlen emléke marad ez a nagyszabású irodalmi, zenei és művészeti esemény.

A Székesfőváros a különböző kiállításokon vásárolt festményeken és szobrokon kívül az év eleje óta, értesülésünk szerint, mintegy 15.000 P értékű egyéni vásárlással támogatta a művészeket. Ezen kívül a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége részére, művészsegélyezésre 2000 pengőt folyósított.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesülete az ősi magyar terület visszafoglalása óta igen komoly művészi és közművelődési tevékenységet fejt ki. Saját helyiségében Ungvárott állandó jellegű, de időközönként megújított, felfrissített anyagú kiállítást rendez. Minden hó elsején meghívják Ungvár társadalmát a kiállítás keretében rendezett előadásokra. Az egyik legutóbbi ilyen megnyitó előadáson Kozma Miklós, Kárpátalja kormányzói biztosa is megjelent, s elismerésének kifejezését azzal is megerősítette, hogy az Egyesületnek anyagi támogatást nyujtott.

Az Egyesület célkitűzése tulajdonképen kettős: művészeti és nemzetpolitikai. A művészi célkitűzés lényege az, hogy az Egyesület tagjainak műveiben kifejezésre jusson Kárpátaljának sajátos táji és népi világa. Művészi törekvésükben íly módon bizonyos kollektív íz jelentkezik: az alkotók ecsetje nyomán új, misztikummal telített világ ébred művészi valóságra. A Kárpátok fenséges magánossága, a hegyek közé ékelt faházak lakóinak élete, a természettel való legbensőségesebb együttélés élménye, különös zamatú népművészete, mind-mind ott izzik színekben, korszerű formakeresésükben, képalakításukban. Nemzetpolitikai célkitűzése pedig következik abból, hogy az Egyesületnek magyar és ruszin tagjai vannak és legbensőbb világuk megnyilvánulása és kölcsönösen szeretetteljes megismertetése révén ápolják a magyar-ruszin testvériség és sorsközösség, a történelmi és földrajzi egység gondolatát.

A szláv lélek mély hittel, misztikus elmélyüléssel telített világát hozza közelünkbe egy-egy kép és a magyar művészek halkabb, de erőteljes ecsetje európaiasságunk mellett a hazai táj, a hazai nép örök szépségét hirdeti.

Népünk életöröme, a föld olthatatlan szerelme ragyog képeiken. Egymást kiegészítve, egymást megismerve nyujtják egységes képét Kárpátaljának.

Tagjai: Apáti Abkarovics Béla, Boksay József, Boreczky Béla, Dobos Endre, Dvan, Endrédy György, Erdélyi Béla, Érfy János, Koczka András, Kontratovics Ernő, Manajló Fedor, Ungvári-Rosenberg Miklós.

Értesülésünk szerint még a tavasz folyamán Budapesten is bemutatkoznak. Nagy érdeklődéssel várjuk ezt a kiállítást, amely alkalomból majd részletesebben foglalkozhatunk művészi törekvéseikkel, eredményeikkel, egyéni és közös sajátságaikkal.

y—gy.

KÖNYVSZEMLE

A Szépművészeti múzeum évkönyvei. IX. Vannak élő és vannak megfagyott múzeumok. Hogy a mi Szépművészeti Múzeumunk az élők közé tartozik, arról meggyőzően tanúskodik évkönyveinek kilencedik kötete, melyet *Csánky* Dénes főigazgató szerkesztett. Három évről számol be, 1937-től kezdve 1939. év végéig foglalkozik a múzeum életével.

A feltűnő szépen kiállított, majdnem háromszáz képpel díszített, több mint háromszázoldalas kötet túlnyomó részét

71-72.p

Farkas Z. cikke Szépmüv. 1941

Perlmutter Isák

Szerepel a Carnegie Institute kiállításán Pittsburgh-ban és Cleveland-ben

Magyarság 1927 I 16

Perlmutter Irák

Kiállítása nyílt azokból a képekből, melyeket lánya ajándékozott a kőszínűszeti múzeumnak.

Nemzeti Ujság 1936 IV-6

Perlmutter Irák

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon

Nemzeti Ujság 1929 II. 28

Perlmutter

Szerepelt a rigai, helsinki, tallini, kaunasi magyar képzőművészeti kiállításon

Nemzeti Ujság, 1938, V. 10

Perlmutter Lajos

szerepelt a Fiumei Társaság kiállításán.

MN 1926. I. 26.

Perlmutter Izsák

szerepelt a Szinyei Társaság kiállításán.

Nyíregy 1935. VI. 5.

Perlmutter Izsák

Szerepelt a Szinyei Társaság kiállításán.

PM 1926. I. 24.

Pelmutter Izsák

A barcelonai Arte Moderne-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a Gran Prémió kitüntetést nyerte.

Pesti Napló
1930.II.9.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei-Társaság reprezentativ kiállitása.
Pesti Napló 1937. okt. 17. 12.1.

Perlmutter

Alkotása szerepel az Ernst-muz. I. aukc.-kiállításán.

M. 935. III. 30.

Perlmutter

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst-Múzeumban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.I.19.

Perlmutter Izsák

Mücsarnok reprezentativ kiállitásán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

Perlmutter Izsák

"Kert tavasszal" és "Pihenő hölgy" c. festménye a Szinyei-társaság nyári kiállitásán az Ernst-muzeumban.

P.H. 031.V.24.

Perlmutter Izsák

"Kert tavasszal" és "Pihenő hölgy" c. festménye a Szinyei-társaság nyári kiál itásán az Ernst-muzeumban.

P.H.°31.V.24.

Perlmutter Izsák

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O.932.II.21.

Perlmutter Izsák

A barcelonai Arte Moderno-ban rendezett nemzetközi műtárlat zsűrije Gran Premió kitüntetését nyerte.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Perlmutter Izsák

Nemzeti Szalon csendéletkiállítá-
sán szerepelt.

Mo. 932. II. 20.

Perlmutter Izsák

Alkotása, a főváros képzőművészeti gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.16.

Perfmutter Lzadk

Perlmutter Izsák

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub. kiállításán.

P.M.932.V.29.

Gertraud Jaeger

Perlmutter Izsák

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub. kiállí-
tásán.

N.U.932.V.31.

Perlmutter Isaak

Perlmutter Izsák

Nemzeti Szalón kiállításán
csendélettel szerepelt.

PH. 932.II.23

Perlmutter Izsák.

Nemzeti Szalónban rendezett csendéletkiállításon részt vett.

BH. 932. II. 21.

Perlmutter Izsák.

Nemzeti Szalón csendéletkiállításán szerepelt.

PH.932.Π.21.

Perlmutter Izsák

Nemzeti Szalón csendéletkiállítá-
sán szerepelt.

Est. 932.II.21.

Perlmutter Izsák festőművész

Ujpest - Kömüvelődési Kör disztermében rendezett szépmüvészeti kiállitáson képével szerepel

Pesti Hirlap 1931.V.17.

Perlmutter Izsák, festőművész

„Sárgakendős asszony" c. festménye
(repr.)

a szolnoki művésztelep kiállítása Budapesten.

Napló (Veszprém) 1944. márc. 26.

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák (1866–1932): festő. Hosszú ideig élt Szolnokon. Kezdetben realista képeket, később impresszionisztikus, erősen színes kompozíciókat, elsősorban interieuröket festett.

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Perlmutter Izsák

"Nem annyira "kész", /ez az idézőjel a kritikustól/ mint Fényes Adolf, de ő is kiváló talentum. „Előmenetel dolgában az idén ő kapja az első kalkulust", irja L.: "A téli tárlat" c. beszámolójában. "Szövők" c. festményét nagyra értékeli, "emlékeztet a hollandi mesterekre."

A HÉT Bp. 1901 dec. 1. XII. évf.
48. ~~lap~~. 799. lap
sz.

Perlmutter Izsák, festőművész

19.30
TIT Szabadegyetem
a magyar művészet a XX. században 3.
Az alföldi iskola és az I. világháború
időszaka (Perlmutter Izsák, Fényes Adolf,
Rudnay Gyula, Koszta József, Vaszary
János, Mednyánszky László)
Előadó: Bodnár Éva.

Festőtörténet

Magyar Nemzeti Galéria, 1993. december.

Perlmutter Izsák

Bihari Sándor, Deák Ébner Lajos, Fényes Adolf, Hegedüs László, Jávor Pál, Mihalik Dániel, Olgyay Ferenc, Perlmutter Izsák, Pettenkoffen, Pongrácz Károly, Szlányi Lajos, Zombory Lajos, művészek voltak az elsők, akik 1903-ban az uj Szolnoki Művésztelep műtermekkel berendezett épületeibe költöztek. Kovács Dezső: "A Szolnoki Művésztelep jubileuma" cimmel ir a telep tiz éves fennállásáról, mely alkalommal a Szolnoki Művészeti Egyesület ünnepséget rendezett, s ennek kiemelkedő teljesitménye a tizenkét termet betöltő retrospektiv kiállitás. A cikk beszámol a művésztelep történetéről, az első település körülményeiről, s a "magyar Barbizon" elnevezés előzményeiről, majd megemliti a később oda került fiatalokat: Klöh, Koszkol, Vidovszky Béla.

ÉLET, Bp. 1913.juni. 8. V.évf.23.sz.724-726.lap.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

"Kitünő levegőtanulmánya, biztos levegő elosztást ad Maris Jakab modorában...Ez sem magyar, hiányzik belőle a magyar szinfölfogás... "Október"-je nem azért nem magyar, mert holland tájat ábrázol, hanem azért, mert holland müvész szemeivel festette."-irja Lázár Béla:"Téli tárlat c. cikkének "Magyar festés" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901-2. (kötet) dec. hó 242-253. lap

Perlmutter

Művével szerepelt a szolnoki művésztelep kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.N.936.III.15.

PERLMUTTER

Fővárosi Képtár kiállításáról
Oelmacher Anna cikke

Szabdság, 1948. április 27.

Perlmutter

Műcsarnok reprezentatív kiállításán neve szerepelt.

PN. 932. II. 20.

Perlmutter Josás

szerepelt a varsói magyar kiállításon.

NU 1939. V. 2.

Perlmutter

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

Pesti Napló, 932.V.29.

Perjmutter

Perlmutter

Alkotása, a főváros művészeti szerzeményeinek kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.932.VI.16.

Verlustet

Perlmutter

festőművész

Szinyei Társaság kiállitása - Ernst Muzeumban - képé-
vel szerepel.

Esti Ujság
1935.VI.6.

Perlmutter

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Az Est 929. X. 20.

Perlmutter

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban két nagy festménye szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Perlmutter

Munkácsy-cèh II. kiállításán az
Ernst Múzeumban szerepelt.

MO.929.X.20.

Perlmutter Izsák

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban vásznaval szerepelt.

Újság 931.I.11.

Perlmutter Izsák.

A Műcsarnok táj- és népéleti kiállításának második festészeti díját „Kötőleányok" c. művének adta ki a bírálóbizottság.
(említve)

Magyarság, 1927. jan. 27.

Perlmutter Izsák.

A varsói magyar kiállításon képei szerepeltek.
A varsói képnüvészeti társulat „mention honorable"-lel tüntette ki.

Magyarság. 1927. máj. 29.

Perlmutter Izsák.

„Kötőleányok" c. műve második
díjat nyert a magyar táj- és
népélet kiállításon. (említve.)

Magyarság, 1927. jan. 30.

Perlmutter Izsák.

A Magyar Képzőművészeti Társaság Pereuben rendezett kiállításán művei szerepelnek. Glebocka Iván lengyel kritikus méltatja festményeit.

A Reggel, 1927. jún. 13.

Perlmutter Izsák.

festőművész

a Varsában rendezett magyar kiállítason résztvevő művészt a varsai képzőművészeti társulat tiszteleti és elismerő oklevéllel tüntette ki.

Magyarság, 1927. okt. 4.

Perlmutter Izrák.

A Műcsarnok téli tárlatán szol-
X noki korzakából készült műve
szerepel.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Perlmutter Izsák.

A zolnoki műselyemtelep 25. éves fennállásának jubileumi kiállításán néhány képe szerepelt, melyeket a zolnoki telepen festett.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 20.

Perlmutter Jakab.

A rolnoki nürnbergi 25. éves
jeruzálemnak gulicháris bibliá-
tárán néhány hépe rezepelt,
melyeket a rolnoki telepen ju-
tett.

Lemberti Urány, 1927. szept. 20.

Perlmutter Izsák.

A 25. éves szolnoki művészte-
lep ünnepi kiállítására mű-
vei szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. sept. 14.

Perlmutter Izsák.

Genre-műve szerepel a szolnoki művésztelep 25. éves fennállásának ünnepi kiállításán, a Műcsarnok téli tárlatán.

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Perlmutter. Izsák

Szerepel a „magyar tájé életkép"
kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Lipóg 1927 I. 14

Perlmutter Izsák.

A zolnoki műréztelep kiállítás keretében ünnepli 25. éves jubileumát, melyen zolnoki művei szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 27

Perlmutter.

A Szolnoki Művészeti Egyesület 25. éves fennállása alkalmával a művésztelepen kiállítást rendez, melyen munkái szerepelnek, a kolónia régi mesterének művei között.

Esti Kurír, 1927. szept. 20.

Perlmutter

Szerepel a „Magyar táj és élettrép"
kiállításon a Műcsarnokban

Esti Kurir. 1927 I. 14

Perlmutter Izsák

koporsóját a Munkácsy-lepel borította:
A Sinyei Társ. nevében Glatz Oszkár,
a Munkácsy-ek nevében Gyenes Lajos,
az Ernst Múzeum képviseletében S. Lázár Béla
mondtak búcsúbeszédet.

Perlmutter Izsákot . . . .

P. H. 932. IV. 16.

Perlmutter.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán, ahol a szolnoki művészek retrospektív-kiállítást alkotnak.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Tesmuttes

Umlegja, rezepel a Wiesamole
tli tisiatan, alcol a polyolei nu-
mole retrospeletis-leiallitast al-
leatuale

Tosti Lipelé, pa 27. de c. 17.

MDK

Perlmutter Izsák

Az Uffizi önarcképét bekérte a Szinyei Társaság utján.

Nemzeti Ujság 1926.aug.1.

/Rippl Rónai és Perlmutter önarcképe az Uffizi-képtárba kerülnek./

MDK

Perlmutter Izsák

Az Országos Magyar Zsidó Muzeum kiállitásán szin és formamüvészetével tünt fel.

Cikk: Kunst

Pester Lloyd 1936.dec.15. lo.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festő

Németh Lajos könyvét taglalva foglalkozik vele a cikk.

Miklós Pál: A modern magyar képzőművészetről 20-25. o.

KRITIKA, BP. 1969. március VII/3.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
sz.1886.

Művészetét egyenesen Szolnok oldotta fel az idegenes hatások alól. Az itteni sok motivumhoz köthette uj szinfelfogását, érezhetővé vált, h.nemcsak nagy művész, de nagy magyar művész is.

dr. Lázár Béla: Magyar művészek Szolnokon.
Szolnok a művészetben.c. Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szer
a 25 éves jub. alkalmából. 1927. szept. 19-24.l.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

Tagja a Szinyei-Merse Társaságnak.
1925-ben a londoni International Society of Pointers Scuptors and Grawes tiszteletbeli tagjává választotta.
Meghalt 1932.-ben.

Rát Str. 863.1.

M.D.K.

Perlmutter [Izsár], festő

művei, a kúcsarnokban rendezett tavaszi nemzetközi kiállítás úgy külföldi mint magyar anyagának gyenge műlő jében „szépen megállják helyüket."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 16. old.
/a cikk megj.: „Magyarország", 1905. ápr. 22./

Perlmutter Izsák

A Müvészet c. rovatban F.L.: „Nemzeti Szalon" cimmel ir a kiállitáson szereplő müvekről. Kritikájában igen röviden nyilatkozik a művész dolgairól: "az aki volt," csupán ennyit ir róluk.

A HÉT, Bp. 19o7. márc. 17. XVIII. évf. 11. sz. 176-177. lap.

Perlmutter Izsát

„Kalapos nő" Olaj, vászon 56x45

Selepe lent jobbra: Perlmutter

Ziriáltási ár: 15000 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

Kalapos önarckép Olaj, vászon 72x57
Selesve lent balra: Perlmutter
Védett. Kitiáltási ár: 30000 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Perlmutter Izsák

„Parasztampony" interieurban

Vízfestmény 25 X 28 Selesve lent

jobbra: Perlmutter 1925

Ziriáltári ár: 1500 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Perlmutter Izsák

„Bersterebánya "fötere" o.fa. 24x16,5

J. l. j. Perlmutter Védett.

K.á. 7000 ft

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976.december

Perlmutter Izsák

„Bastál" o. fa. 15,5 x 24

J. l. b. Perlmutter.

Ezár: 8000 ft

BÁV 41. Képaukció Budapest 1976. december

Perlmutter Izidor (1866-1932)

„Medea" o.v. 32x41 j.l.b.

Perlmutter 895.

k.á: 8000 Ft.

BÁV 41. Képaukció Budapest 1976. december

Perlmutter Izrael

„Házsor" o. fa. 18,5 x 33 cm
J. l. l.: Perlmutter
Vételári ár: 8000 Ft

BÁV 44. Képaukció, Budapest 1977. december

Perlmutter Izsák
(1866 - 1932)

„Utcarészlet" O.V. 30 x 44
J. l. b. : Perlmutter
Kikiáltási ár : 15000 Ft.

BÁV 44.Képaukció,Budapest 1977.december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Utcarózslet" o. Zarton,

36 x 45,5 s. l. j. Perlmutter. E. ár: 8000 ft

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976.szeptember

Perlmutter Izrál (1866-1932)

„Héolvadás" o.v. 62x74

J.l.j.: Perlmutter Védett.

Ziráltási ár: 25000 ft.

BÁV 43. Képaukció, Budapest 1977. szeptember

Perlmutter Izsák (1866–1932)

„Önarckép" Olaj vászon, 13×13

Jelezve lent jobbra: Perlmutter

Vételi ár: 5000 Ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógusa 1975 május

Perlmutter Izsák

Medea, o.v. 32×41
Ülő parasztember, vízf. 21×14

30. Művészeti Képaukció
1973.

Perlmutter Izsák

Szélmalom, o. 29×22
Iskolaudvar, o. v. 63×74

30. Művészeti Képaukció
1973.

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Parasztasszony a tornácon"

Vízfestmény 15 x 17,5 cm J. l. j. Perlmutter, Budapest 1897

Zikáltási ár: 2500 ft.

BÁV 47. Képaukció Bp. 1978. december

Perlmutter Izrael

„Hétsor" o.fa. 16,5 x 21 cm
J.l.j.: Perlmutter
kiállítási ár: 8000 ft

„Kertben" o.fa. 14 x 20 cm
J.l.j.: Perlmutter. kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Patakpart" o.v. 46x35 cm
J. l. l.: Perlmutter Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 52 Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

Perlmutter Izsák

„Kislány babával" o.v. 70x30 cm
J.l.b.: Perlmutter. Kikiáltási ár: 20000 ft

„Fiatal nő egy szalagban Vegyestechnika 29,5 x 21,5 cm
J.l.j.: Perlmutter
Kikiáltási ár: 3500 ft

BÁV 52 Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

Perlmutter Izsák (1866-1937)

„Szobabelső bevilgető lámpokkal"

o.v. 123x85 cm (Restaurált)

Vidett. Kiállítási ár: 40000 ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Perlmutter Izsák

„Fotelben ülő nő" o.v. 76×80 cm

J.l.b.: Perlmutter 1930.

kikiáltási ár: 40000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Tavasz" o. fa. 18x23 cm
J. a jobb hátoldalán védett.
Kikiáltási ár: 10000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Perlrott - Csaba Vilmos

„Városrészlet" o.v. 50x60
kiállítási ár: 6000 Ft.

„Szentendrei utca" papírlap 30x21,5 cm
l. a lép hátoldalán kiállítási ár: 4000 Ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Kórospalota" o. fa. 19x24 cm

J. l. 6. Perlmutter

Kikiáltási ár: 18000 ft.

BÁV 53.Képaukció Bp.1980.december

Perlmutter Izsák (1866-1932)

„Ülő nő" Tusrajz 32 x 21,5 cm

s. l. j.: Perlmutter, Alexander Bernátnak

kagasskódással

kvitáltási ár: 3000 ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Perlmutter Izsák

"Virág az ablakban" o.v. 75x60 cm
J. l. p. Perlmutter 1930.
kikiáltási ár: 20000 Ft.

BÁV 55.Képaukció Budapest,1981.szeptember

Perlmutter Izsák

(Pest, 1866 - Bp. 1932)

„Párizsi részlet" o.fa. 22x33 cm J. l. j.: Perlmutter ~~1930~~.

Párizs 896.

Kiállítási ár: 12000 ft.

BÁV 55.Képaukció Budapest,1981.szeptember

Perlmutter Izsák

„Tengerpart" o.v. 26,5 x 32 cm

kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

Perlmutter Izsák
(Pest, 1866 – Bp. 1932)

„Kézimunkázó nő" vízfestmény 15 x 18 cm
J. l. j.: Perlmutter Bpest, Ehrenstein Mór
unokabátyámnak: Perlmutter
kiziáltási ár: 7000 ft.

BÁV 56. Képaukció Bp. 1981. december

Perlmutter Izsák
(Vert, 1866 - Bp. 1932)

„Olvasó nő" Vízfestmény 19x 20,5 cm
J. l. b.: Perlmutter Kikiáltási ár: 4000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Perlmutter Izsák (Pest, 1866 - Bp. 1932)

„Reggeli" o.v. 52x64 cm J.l.j: Perlmutter
Védett. Kikiáltási ár: 18000 Ft.

BÁV 59.Képaukció Budapest,1982.december

Perlmutter Izsák (Pest, 1866 - Bp. 1932)

„Szobabelső" o.v. 40x39 cm
J.l. j. Perlmutter 1904 kikiáltási ár: 12000 ft.

—

„Besztercebánya" o.fa 15x24 cm J. l.b.: Perlmutter ~~1904.~~
kikiáltási ár: 8000 ft

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

M.D.K.

Perlmutter

Az Aurora Művészeti Rt magyar mesterek müveiből állandó külföldi kiállitásokat rendez. Ezeken szerepelnek a művész alkotásai.

Propaganda mesterkiállitások c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. dec. 16-22.
XIII. évf. 51. sz. 32. l.

Perlmutter Izsák

"Értelmetlen és közömbös parasztarcai"-ról a kritika elhiszi, hogy a valóságban vannak ilyenek, de a festőnek is kell müvészeti főkönyvet vezetni, melyben „a tartozik és követel rovat az élet nagy képének lehetőleg pontos mikrokozmoszát" adja.
"Egy tárlatlátogató" ismertetése a "Téli tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 9o4-9o5. lap.

Perlmutter Izsák

influenzában megbetegedett, állapota súlyosra fordult. Tüdőgyulladás mellhártyagyulladással komplikálódott (Állapota válságossá fordult.)

Perlmutter Izsák fiatalkorú m. súlyos beteg.
N. U. 932. IV. 13.

M.D.K.

Perlmutter

Müvei szerepelnek Balogh államtitkár képgyüjteményében közli interjujában Kóla Margit: "Balogh István államtitkár" cimmel.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 6-12. II. évf. 12. sz. 4-5. lap

Perlmutter tvrák

43 művét a lánya a képművészeti
Múzeumnak ajandékozta, ahol most
kiállítottak azokat

Magyar Hirlap 1938 IV. 10

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsákot, a kiváló festőművészt pénteken délelőtt temették el a rákoskereszturi uj temető halottasházából. Az elhunyt koporsóját a Munkácsy-lepel borította és körülötte a mély gyászba borult családon kivül megjelentek a nagynevü festőművész barátai, tisztelői és pályatársai. A temetési szertartást dr. *Hevesi Simon* főrabbi végezte. *Glatz Oszkár* a Szinyei-Társaság nevében, *Gyenes Lajos* a Munkácsy-Céh nevében és dr. *Lázár Béla* az Ernst-Muzeum képviseletében mondtak bucsubeszédet.

P. H. 932. N. 16.

PERLMUTTER IZSÁK

764. Hollandi interieur. Olajf. 65x48
765. Csendélet. Olajf. ~~62x5o~~ 55x45
766. Parasztmenyecske. Olajf. 62x5o.
767. Besztercebányai részlet. Olajf. 6ox68

Arverési Közlöny 1936.2.sz. 48.oldal

Palmullen Irsén

1930-ban, - Tagdijhátralék ürüpén szám s más jelentéreny művésszel együtt Kirándár a Műcsarnokból.

337 l.

Farkas Zoltán, Elek Artur Emlékezete, szoddomtst. körlemény, Bp. 1956,

MDK

Perlmutter Izsák

"Tükör előtt" c.kép repr.

Ernst Muzeum kiállitásai.LXXXI. /1926./
Szinyei Társ.II.-ik kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Kötő leány" c.kép repr. 149.old.

Az O.M.Képzőművészeti Társulat évkönyve az 1928.évre.
Bp. 1928. 149.l./Képpel./

MDK

Perlmutter Izsák

"Munkaközben" c.festm.repr. 44.l.

Némethy József: Szolnok és müvészete.Az O.M. Képzőművészeti Társulat évkönyve az 1929.évre. Bp. 1929. 35, 44.l. /Képpel./

MDK

Perlmutter Izsák

"Vasárnapi látogatás" c.képe a Képzőm.Tars. téli kiállitásán. Repr. 816.l.

Cikk: A Képzőművészeti Társulat téli kiállitásából.

Vasárnapi Ujság 1903.49.sz. 815.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák:"Korszerü jegyzetek"cim alatt ir a Müvészet 1907-es sz.-ban.

Müvészet 1907.

Perlmutter Izsák MDK

Tengerpart nővel, o.v.24x32 cm.

Veszprém,1965.Tompa Kálmán Képzőm.Gyüjt.kiáll.

Perlmutter Izsák

festőművész

Munkácsy-féle kiállításon - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1930.VI.12.

Perlmutter Izsák

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban 2 képével szerepelt.

MH-931-T. 11.

Perlmutter Izsák

III-ik Szinyei kiállításon rákos-palotai képével szerepelt.

Az Est 931. I. 11.

Perlmutter Izsák

Színigi Társaság jubiláris tárlatán az Ernst Múzeumban két női figurájával szerepelt.

P.ó.u. 931. I. 11.

Perlmutter Izsák

Szinyei Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban képeivel szerepelt.

PN.931.I.11.

Perlmutter Izsák

Szinyei-Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban "Ünnepnapon" c. festményével szerepelt.

PH.931.T.11

Perlmutter Izsák

Szinyei Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban "Ünnepnapon" c. tanulmányával szerepelt.

M.931.T.11.

Perlmutter Izsák

Szinyei Társaság jubiláris kiállításán az Ernst Múzeumban olajvásznával szerepelt.

Új Nemzedék 931. T. 11.

Perlmutter Izsák

A Hirlapirók Nyugdijintézetének javára aukciót rendeznek a Könyves Kálmán Müintézetben kiállitott képekből, -közli a Müvészet c. rovat: "Kép-aukció" cimmel.
A müvészen kivül, Zádor István, Mikola András Gyenes Gitta, Rippl Rónai, Fényes Adolf, Vaszary János, Olgyay Viktor, Littkei, és Kató müvészek alkotásai kerülnek kiárusitásra,- közli a Müvészet c. rovat: "Kép-aukció" cimmel.
A HÉT, Bp. 1908. dec. 2o. XIX. évf.
51. sz. 835-836. lap.

Perlmutter Izsák

irod
2

~~E E Szi 43–44 l.~~

Ernst E.: A Szinyei Merse Pál Társaság és művésztagjai. Bp. 1926. 43–44. l. —

Perlmutter Izsák

U-3933.

Parasztszoba c. képe

repor

Pesti Napló

képes mell.

1929. okt. 27.

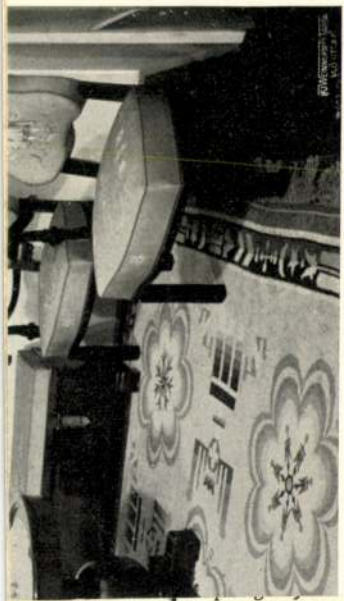

SZOBA- ÉS FALISZŐNYEG

Szabó Sándor
Szücs Pál

Tuli Mária
Urfi Julianna

Bruckner István
Ebenführer György
Ehrenthal Gyula
Frank Vilmos
Fejér Gyula
Fülöp János
Gábris István
Garai Lili
Greskovits Árpád
Greskovits Árpád ifj.
Gross Magda
Grolig József
Hartyány Kornélia
Jambrich Mihály
Juhász László
Kalocsai Géza
Kertész Imre
Kirchknopf Béla
Kiss István
Kiss László
Kőber Tamás
Kökény Imre
Kosztolányi Ernő
Kovács Géza
Kovács Sándor
Koziel Ferenc

nfolyam.

Perlmutter Izsák

Palotai parvist
interieur és Ünnep
c. képei repr.

Szépm. Múz. Évk.

IX. 42. tabla

Perlmutter Izsák

l. ~~Elek Három~~

91. l.

Elek Artur: Három
művészgeneráció.
Az újabb magyar mű-
vészet egyéniségei.
Bp. 1923. 91. l.

ófonás. Biedermeyer. — Lange Halskette, Gold. Bieder-

zöld zománccal, rubinokkal és gyöngyház, Merkurbotot
Német, XVII—XVIII. sz. — Gehänge, Gold, in Form
Perlmutter, hält einen Mercurstab. Auf Perlenkette hän-

ban brilláns. XIX. sz. — Ring, Gold, drachenförmig mi

cos szemekből, négyzetes kékzománcos csatjában 5 gyé-
aus blauweisse Emailglieder, in der Schliesse 5 Diamanten.

nos lánc, kis brillánsokkal szegett kék zománcos csattal.
ranketten in drei Reihen, die Schliesse zieren Email und

al, ovális fejében kis gyémántokkal szegett szafir. XIX.
m ovalen Kopf Safir und kl. Diamanten. E. H. XIX. Jh.

cos középmezőjén smaragd és gyémántok, oldalt gyön-
X. sz. e. f. — Brosche, Gold Emaildekor und Edelsteine.

Perlmutter Izsák

Palotai parvist
interieur és Ünnep
c. képei repr.

Szépm. Múz. Évk.

IX. 42. tabla

e költség nem foglaltatik az itt említett tételel

Perlmutter Izsák

Leanytej, rajz repr.

Emlmintart 1888.

Az Orsz. Mintarajztanoda és Rajztanárképezde emléklapja. Bp. 1888. (Képpel)

szakfelügyelők erre vonatkozó pártoló javaslatait.

Az ülés örömmel veszi tudomásul a Trencséni Természettudományi Egyletnek nyilvános múzeum fentartására vonatkozó elhatározását. Az egyletet e helyes vállalkozásban kész támogatni, miért is felhivandó az egylet, hogy a minisztériumtól az állami felügyelet alá helyezést kérelmezze, kimutatván az ehhez megkivántató kellékeket.

14. *Előadó* bemutatja az 1909. évi utijelentések lapján szükségesnek látszó intézkedésekre vonatkozó javaslatait.

Az ülés a javaslatok tárgyalását a következő ülésre halasztja a legsürgősebb teendők kivételével, amelyek előadó által kijelöltetvén, elhatároztatott, hogy *a)* a gyulafehérvári múzeum mellett a kőrégiség elhelyezésére szükséges fészer czéljaira 1000 korona előjegyeztessék és a munkálat terve bekivántassék;

b) a nyiregyházai múzeum rendezésére dr. Jósa ndrás kivánságához képest egy megbizott küldessék ki, akinek személyére nézve dr. Pósta Bélától éressék javaslat.

Az Orsz. Tanács 1910. jún. 30-iki ülése.
Jelen voltak: Wlassics Gyula v. b. t. t., elnök,

Perlmutter Izsák

Özv. **Perlmutter Izsákné**, sz. **Lehotay-Foltványi Gizella Mária** ugy a maga, mint leánya, özv. herceg **Ali Achmedné** és az alulirott rokonság nevében a sorsesapástól porig sujtva, elszomorodott szivvel tudatja, hogy imádásig szeretett férje, a legönfeláldozóbb apa, a legkiválóbb művész, a legnemesebben érző ember,

Perlmutter Izsák

festőművész,
számos kül- és belföldi kitüntetés tulajdonosa

f. hó 13-án a Mindenható kifürkészhetetlen akaratából, megadással türt hosszu betegség után, 66 éves korában, 32 évi végtelenül boldog házasság után itthagyott bennünket.

Az elhunytban családunk szemefényét, mindannyiunk büszkeségét, védőnket és oltalmazónkat, a legideálisabban gondolkodó embert vesztettük el. Fenkölt művészlelke minden rajongásával szerette családja tagjait, akiknek bearanyozta életét.

Drága halottunkat f. hó 15-én déli fél 12 órakor kisérjük utolsó utjára a rákoskereszturi izraelita temetőből.

Nyugodj békével!

Tiéd a pihenés, miénk a soha el nem muló fájdalom!

Dr. Perlmutter Alfrédné sógornője, **Fleischer Antal** és neje, **dr. Háry Pál** és neje, **Deutsch Ernő** és neje, unokatestvérei és az Achmed-család részéről gróf **Zouvry Ágoston Henrik.**

Gyász jelentés.
P. H. 932. IV.

P. H. 932. IV. 15.

Ezen kellékképen elcsodálkozom és játszom to-

Discorso di S. E. il Sen. Balbino Giuliano

Perlmutter Izsák

l.

Gerő Művészetről

279–286 l.

Gerő Ödön: Művészetről, művészekről. Bp. 1939. 279–286. l.

Perlmutter Izsák

Genthon István:

Az új magyar festő-
művészet története
1800-tól napja-
inkig. Bp. 1935-
206 l. 55 t.

вуйте ребя́та Алёша
идёт с ва́ми нача́льнику ла́герь
свида́ния Ли́за отве́тили свида́ния
Они́ пошли́ нача́льнику

Perlmutter Izsák

cikk
2

Ojetti, Ugo

Corriere della Sera
1909. maj. 15.

Veneziai kiállítás

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Göteborgs Morgonpost nov.8.: Rohmdal prof. válogatta ki a stockholmi anyagból a Göteburgban bemutatott magyar képzöm.-i. anyagot. P.erőteljes szinei Larssonra és Wilhelmson ra emlékeztetnek.

A stockholmi magy.képzöm. kiáll./1928/ a svéd s
tóban. -MIP 1929 3. sz. 178.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

vidám, napfényes szinekkel ábrázolja a magyar népi életet.
Norrköpings Tidningar okt. 24.sz.

A stockholmi magy.képzöm.kiáll./1928/ a svéd sajtóban. -KIP.1929. 3.sz. 175.l.

PERLMUTTER IZSÁK

Külföldi aukción:
Isaak Perlmutter: Dame mit Pelzkragen.
Öl auf Leinwand auf Karton, 32x25 cm.
Sign.: Perlmutter Paris.

Wien, Dorotheum
468. Kunstversteigerung, Okt. 1983.
Katalogus 64.old.507.sz.

PERLMUTTER IZSÁK

Külföldi aukción:

Isaak Perlmutter: Die Holzklauberin.
Öl auf Holz, 14x11 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
474. Kunstversteigerung, 1-12 Oktober
1984. Katalogus 702.sz.

PERLMUTTER IZSÁK

Külföldi aukción:

Isaak Perlmutter: Weite Landschaft
Öl auf Holz, 14x18 cm. Sign.

Wien, Doretheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 554. sz.

Perlmutter Izsák

"Parasztszoba" c. képe, Pataky László: "Az özvegy" c. Tihanyi Lajos: "Fehérsastér" és Pap Henrik: "Az üres bölcső" c. képét mutatja be a lap, a Mücsarnokban rendezett "Magyar Táj és Népéleti Kiállitásról".
Repr.

Délibáb, Bp. 1927. január 22. I. évf. 4. sz. 3. lap.

Perlmutter Izsák festőművész

Sokat dolgozott a szolnoki nü-
vésztelep a művész.

Mártonvölgyi László: Centenáriumi emlék
beszéd helyett.
Irodalmi Szemle, 1974. 2. 174. old

MDK

Perlmutter

Dutka M: A vidék képzőművészete. Magyar Nemzet.
1954. dec. 7. 7 l.

Perlmutter Izsák

Dulka Mária: Száz éve született Perlmutter Izsák. - Magyar Nemzet 1966. júl. 2.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

255. l.

Perlmutter Izsák MDK
festő

Volendami halász v.képének repr.

Árverési Közl. 1940, I.rk. sz.VI.old.

Perlmutter Izsák

iród
2

~~Petr EM magyarművészi arcképek~~
~~4. l.~~

Petrovics Elek = Az Ernst Muzeum leíró lajstroma. VII. Magyar művészek arcképei.
Bp. 1931. 4. l. —

4979 —

4326 82.

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Öregasszony, olaj
Tavaszi táj, olaj

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 14 1.

Perlmutter Izsák, sz. 1866
Akttanulmány, olaj
Önarckép, olaj

N.Szal. III. aukc. 1924. 11 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Téli táj, vf. és fedőfest.

Parasztházak, vf. "

Magy. rajz 500 éve. Szépm. Műv. kiáll. 1940. jan.

18 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Amsterdam

Tanulmány

Almásy-Tel. 3.auk.194o. ápr. 31 l.

1014

Perlmutter Izsák festő.

Kerti pavilon. festm.

Szinyei M. Pál Társ. Kiáll. - 1937 okt. - Ernst Múz.
25. évf. alk.-ból. - Jegyz. 10. l.

Perlmutter Izsák

Dese H. Kőrkiáll V.

Karlovszky Bertalan archépe; vrf

Alapítási év — *Gegründet:* 1577.
Telefon: 189—540.
Postafiók — *Postfach:* 242.
Postatakp. csekkszám — *Postscheck:*
Budapest: 37.473, 58.037,
Leipzig: 29.165, Paris: 160.010.

K.M
KÖ

BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL.
LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'U
BOOK-SHOP OF THE ROYAL HU

SZÁMLA

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlé

Budapest, 19.....
IV, Kossuth Lajos-u. 18.

1	Burger-Brnelmann: Handbuch der

Perlmutter Izsák

Koll. kiáll. az Ernstben
1930 január.

1906.

án. Semmeringen 1897 julius 28-án

ssé balra fordul és széken ül. Kezeit
ztott, de oldalt előre fésült haja,
szakálla barna, szeme kék. Öltözete:
ete nyakkendő, kivágott mellény min-
elejü szürke kabát. Ingének kézelője
ól fölfelé haladó sorban: »E. Engerth

6:55.5 cm.
tember 26-án Czövek Lajostól 250 Kán.

1045

-c/56

Perlmutter Izsák

Ernst Múzeum kiállításai

CXXXI. 1932

35, 36, 41, 42, 43,

Jegyzetek.

Jegyzetek.

Perlmutter Izsák

1) A terraszon, olajf. 1916
2) Falu ~~mag~~ naplementekor,
Az utóbbi olajf. 1905.
(Szerzetek a müvészről
cser utjan Falurészlet c.
festménye edenében
1922-ben.

Életrajz!
A Szépmüvészeti Múzeumban
Petujszerz 1921-24. 17. l.

Petrovics Elek: O.M.
Szépmüvészeti Muzeum.
Az uj szerzemények ki-
állitása. (1921-24.) Bp.
1924. 17. l.

Schlick Lipót:

Mellig ~~látható~~, szem
dőr parókájának fürtjei
lelóg s vértet visel. A m
ékítmények veszik körül.

LEOPOLDVS CO

Rézmetszet, méretei a

9370

Perlmutter Izsák

Havonta 10-15 vándorkiállitást rendez a Főv.Képtár

Magyar Nemzet
1950.VI.é.233.sz.
Széch.kvt.

Perlmutter Izsák

Magyar Grafika

Magyar Nemzet
1950.VI.é.233.sz.
Széch.kvt.

Végvári Lajos

MÜVTÖRT DOK.

PERLMUTTER IZSÁK

Magyar Nemzet VI.
1950.okt.6.6.lap.

Perlmutter Izsák festőművész
Hollandi halász
Magyar művészet a párizsi kiállitáson.
Műcsarnok, Bpest, 1900 junius 17. 315 l.

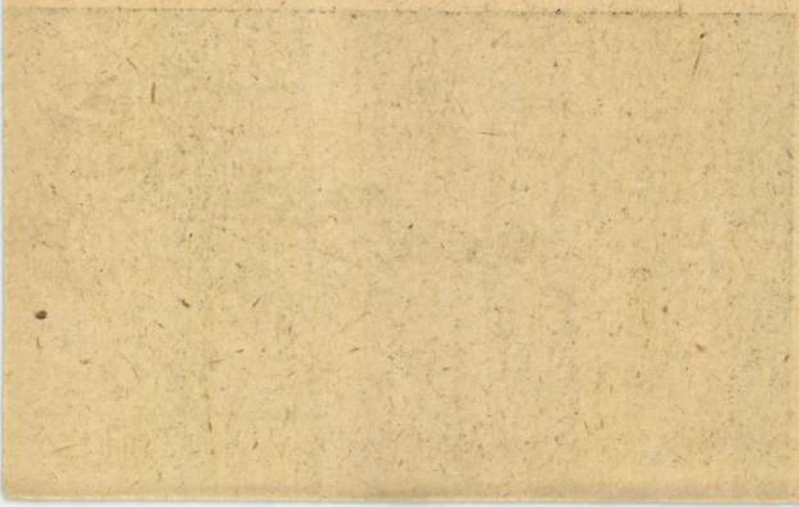

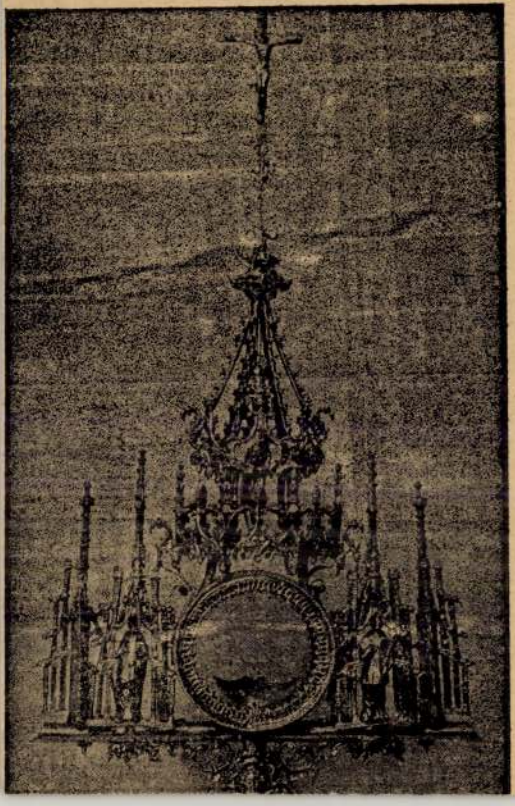

MDK

Perlmutter Izsák, 1869-1932.

Fiatal leány parasztszobában.

Márk Lajos festőműv. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Muz. 135.kiáll. 1932. dec.

15 l.

Perlmutter Izaak, 1859-1932.

Piatt Leduy portretszobban.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

Ld. Radnay Oszkár: Retrospektiv kiállitás a Mücsarnokban c.cikk.

Panoráma. Bécs. 1927.jan.3o. 5.sz. sztl.p.

Perlmutter Izsák festőművész

A Szinyei Társaság kiállitása Londonban

Parasztszoba parasztasszonnyal
Besztercebányai tájkép
Csendélet

Az Ujság, 1925. okt. 23.

)b (2) (I. K. mester); 141a (I. K.

: Rajzban maradt lapszéldíszítés és
k arany alapozással. E laptól kezdve
lapokon találunk csak rajzolt iniciálé-
s lapszéldíszítéssel: 15a (2); 48b (2);
83b; 84a; 84b; 85a; 85b;
); 90a; 95a; 96a; 99a; 104b;
); 106a; 106b; 107a; 107b (2);
109a; 110a; 110b; 111a; 111b;
); 115a; 116b; 121b; 123b; 126a;
128a; 130a; 133b; 134a; 134b;
18a; 141b (I. K. mester); 142a (I. K.
142b (I. K. mester); 143a (I. K.
188a (2); 188b (I. K. mester); 189b.

ap: Befejezetlen O iniciálében (84×
) imárakulcsolt kezű férfiak vannak

p: Növényi ornamentika rajzban, kék,
aláfestéssel s kis aranytallérokkal, három
szegélyezi a lapot. Alul középen arany-
Bakócz-címer rajza, infulával.
ciálé (153×162 mm), rajzban arany
al. Belseje üres.

p: Nagy figurális díszítésű iniciálé szá-
sen hagyott hely. Ilyenek még a követ-
kon: 34a; 93b; 99b; 151a; 162a;
71b; 175b;.

ap: I iniciálé (73×60 mm) az I. K.
unkája. Virágos váza közepén, ferdén
alagon I. K. betűk. (317. kép.)

MDK

Perlmutter Izsák, festőm
sz.1866

450. Ferti tanulmányfej. J.l.b.: Perlmutter
39.5 x 40.5 Vászon.

Ernst Múzeum gyűjteményi. XII. 37.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
sz.1866.

446. Parasztnők aréten. J.l.b.: Perlmutter I.
Fa. 13 x 17

Ernst Muzeum aukcioi. XXI. 36.l.

[illegible] XII. 30.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

sz. 1866.

493. Tájkép. L.j.:Perlmutter. L.b.: P.J.1906.
Fa. 15.5 x 24.

494. Alvó nő. J.[illegible].j.: Perlmutter. Paris 891.
Vizr. 11 x 17.

Ernst muzeum aukciói. XXII. 42.1.

Perlmutter Izsák

1906-ban festi a Vásár Besztercebányán c. képét.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968

Perlmutter Izsák

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák (1866–1932) – Művészet, 1966. 7. sz. 8. n. 5-6. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./ 255. l.

Perlmutter Izsák.

Műve szerepelni fog Bécsben, a nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9-én nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

Perlmutter Izsák

"Parasztszoba" c. műve a szfőv. műgyüjteményéne
kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Perlmutter Izsák

"Parasztszoba" c. műve a szfőv. műgyűjteményéne
kiáll.-án a műcsarnokban.

N.U.°32.VI.17.

Perlmutter Izsák

műve is szerepel a kiállításon

Az Ernst múzeum aukciós anyaga
P. N. 930. XI. 30.

Perlmutter (Izsák)

valóban mestermüvel szerepel.

Aukciós kiállitás Eustnél.

Est, 930. XI.

Inhaltsverzeichnis

Inhaltsverzeichnis

Literaturverzeichnis

Stichwortverzeichnis

Perlmutter Zsák

is szerepel. műveivel

Százkilenc magy. képző műv. vesz részt a veneziai kiállitáson.

N. U. 932. III. 27.

Perlmutter Izsák festőművész

számos kül.- és belföldi kitüntetés

tulajdonosa.

Perlmutter Izsák halálának gyászjelentése

M. 932. IV. 15

Perlmutter Izsák festő M.D.K.

"Vásár Besztercebányán"

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi festők öröksége 26.1.
Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 1960.

Perlmutter Izsák, festöm.

MDK

Összesen 26 festmény van kiállitva a kiállitáson, közöttük a fenti müvész müve is szerepel.

? kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1905. 223.l.

MDK

Perlmutter Izsák festő

Műveivel résztvett a Szinyei Merse Pál Társaság II.kiállitásán.

Lyka Károly: A Szinyei Merse Pal Társaság kiáll

Magyar Művészet, 1926. 1,2.lap

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

másutt a közönség teremti meg a müvészetet, nálunk ez megforditva történt. - a müvészek teremtették meg bámulatos energiával, agilitással a közönséget. - mübarátokat, kritikusokat neveltek.
Ö a hasonló törekvésü müvészek egyike volt.

Jeszenszky Sándor: A magyar festömüvészet és közönsége. Magyar Müvészet.1937. 193.1.

Perlmutter Izsák, festőm. MDK

A Társaság fennállása óta ez a III. együttes felvonulás, mert közben időnként a Társ. egyes tagjai önálló kiállításokat rendeznek. A bemutatko most nem teljes, mert egyesek külföldön tartózkodnak stb.

A magyar paraszti élet szinesudái ragadták meg képzeletét.

Dr. Lázár Béla: A Szinyei Társaság III. kiállítása Szinyei Merse Pál Társ. 10 éves jubileuma.
1931. jan. 7. 10. l.

Perlmutter Izsák

A barcelonai világkiállitás magyar pavillonjában kiállitott művészi alkotások felett itélkező nemzetközi zsüri a Gran Premiot juttatta számára. A lap fényképét közli ez alkalomból.

Képes Pesti Hirlap
1930.II.13.

MDK

Perlmutter Izsák

Vásár Besztercebányán, of.

A terraszon, of.

Falurészlet, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Perlmutter Izsák

MDK

Falu naplementekor, of.

Ima, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Perlmutter Izsák

Varró leány

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

MDK

Perlmutter Izsák

Vásár Besztercebányán, repr.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Perlmutter Izsák, festő MOk

A Zsidó Múzeum képzőművészeti gyűjteményében tárlat keretében ismertetik Perlmutter műveit.

-: A hét végi kulturális programból 12

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 13.

Perlmutter Izsák 2.

Vedvelt témája a népviseletes lányok és asszonyok, interieur népművészeti tárgyakkal. Piktúrája hid a szlovákiai, elsősorban Tényes A. és a magyarországiak, különösen Csók piktúrája között.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 27. l.

Perlmutter Izsák 1.

Az impresszionizmusnak a dekoratívitással elegy változatát képviselte. 1903-ban tért vissza Magyarországra, több éves párizsi és hollandiai tartózkodás után, gyakran dolgozott Szolnokon is.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 27. l.

Perlmutter Izsák

Fényessel együtt anlítve, mint akik sokat köszönhetnek Szolnoknak, milieunek, motívumoknak; vannak szolnoki művészek, de szolnoki művészet, olyan értelemben, mint a nagybányai, nincs.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 28. l.

Perlmutter Izsák

Szerepelt a Munkácsy-cél szegedi kiállításán.

NU. 1930. X. 21

Perlmutter

Szerepel az Ernst Museum ban
a Linyei Társaság Ernst
Lajos emlékkiállításán

Magyarság 1937 X. 23

Perlmutter Irák

„Kerti pikenő" c. műve
nerepel a Hivyei Társaság
Ernst Lajos emlékkiállításán
az Ernst-Museumban

(emlitve)

EST 1937 X. 17

Perlmutter Izsák

Az Ernst-museum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

PH 1932. XI. 18.

Perlmutter Izsák

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

M. 1932. XII. 14.

Perlmutter Izsák

Szerepelt a Munkácsy-céh szegedi kiállítá-
sán.

PH. 1930. X. 21.

Perlmutter Izsák

Szerepelt a Munkácsy-cik megedi kiállításán.

E.K. 1930. X. 22

Perlmutter Frák

festőmüvész

Barcelonai világkiállitás - képzőmüvészeti kiállitása - kiállitási pavillonban - képével szerepel.

Magyar zsánci, lágkép

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Perlmutter Izsák

festőmüvész

Barcelonai világkiállitás - képzőmüvészeti kiállitása - kiállitási palotában - képével szerepel.

két nagy magyaros vásárn.

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

MDK

Perlmutter Izsák

Munkaközben

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. kat. 11.1.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

Perlmutter Izsák.

A Munkácsy céh tagja 1928-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Perlmutter Izsák.

Mint meghivott részt vett a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre által rendezett első kiállitáson 1908-ban.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Perlmutter Izsák.

Az Ernst muzeom kiállitást rendezett müveibő
1930-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Perlmutter Izsák.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Perlmutter Izsák

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz.
204.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Képzőművészet. Ujság 1927. jan. 1. 48.l.

MDK

Perlmutter Izsák

"Hollandi halász" c.művét a Műcsarnok téli kiállitásán az állam megvásárolta.

Vas.Ujs.1900.47.évf. 77.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Budapest szőv. ujabb szerzeményeinek kiáll.
Képzőművészet. 1932. 52. sz. 152.l.

Perlmutter Izsák MDK

Falurészlet, olf.

Műcsarnok 1932.Bp.Székesfőváros Közönségének
képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Perlmutter Izsák MDK

Parasztszoba, olf.

Mücsarnok 1932. Budapest Közönségének Képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Perlmutter Izsák

Dr.Móricz V.: Képzőművészeti kiállitások Budapesten. Tátra.1937.I.9.sz. 326.l.

MDK

MDK

Perlmutter Izsák

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 54.l.

Perlmutter Izsák MDK

Kecskelegelő

Mücsarnok 1927 Táj- és életképKiállítás

Perlmutter Izsák MDK

Kötő leány

Mücsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

Perlmutter Izsák MDK

Falurészlet

Templomban

Fiatal anya

A két életkor

Mücsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

MDK

Perlmutter Izsák

1927.márc.13-tól 2o-ig rend. pécsi kiállitáson szerepelt műve.

Felvinczi Takács Sándor: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

MDK

perlmutter Izsák

Hollandi halász, of.

Képzőműv.Társ. 1899o-19oo. téli kiáll. 31 l.

Perlmutter Izsák MDK

Tanya, vizf.

Rőzsehordők, diófapác

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Perlmutter Izsák MDK

Sátorozó cigányok, olf.

Mezei munka, olf.

Babfejtők, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Perlmutterről

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 NOV 12
MAGYAR NEMZET

A század első felében működő neves [illegible] és életképfestő, Perlmutter Izsák festőművész nevelt leánya, Perlmutter Gizella 78 éves korában Hatvanban elhunyt.

1021

kielégítő.

Népgazdaságunkban gyak-

MDK

Perlmutter Izsák

Gyászoló család

loo év festészete. Szalmássy Gal. kiáll.
1948. jan.

MDK

Perlmutter Izsák

Parasztszoba

loo év festészete. Szalmássy Gal. kiáll. 1948. jan.

Perlmutter Szsák

festő

M.D.K.

„Kislány falusi szobában"

" c. műve

Bényi László: A Szoluchi Galina

Művészet. 1960. Október. – 22 kep.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Önarckép, of.

Tanulmányfej, vf.

Ernst Múz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939.

jan. 4o 1.

MDK

Perlmutter Izsák

Parasztszobában, festm. repr.

Genthon: A magy.festmüv.tört. A Szépmüv. könyve. Bp. 1940. 969 l.

Perlmutter Izsák, festőművész,

stb. marad, l. 620 old. - Folyt. Önarcképe

a Pitti-palota híres gyűjteményébe került.

Ok.

Perlmutter Izsák

Kassa

Művészet 1909. 211

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Perlmutter Izsák

Alkotása szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Est, 936.III.15.

Perlmutter Izsák

Rózsehordók a festménye (eml.)

szerepel a BÁV aukcióján

N. N.: Sanki többet?

Esti Hírlap 1970 XII. 5

Perlmutter Izsák

Egyik festménye 60.000 ft-os
Titiáltási áron szerepelt a
legutóbbi aukción

Dr. Szabó István: A festményekről

Dunántúli Napló 1971 III. 18

Perlmutter Izsák, festő

MDK

Róla is írt Gerő Ödön.

Dévényi Iván: Egy elfeledett művészeti író
558 – 561.

JELENKOR, Pécs. 1970. június

XIII/6.

Perlmuter Izsák

Szerepel a BÁV. 6. aukcióján

TV Hirado
1970 XII. 1

Perlmutter Izsák,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőművészetének keresztmetszete.388 mü,180 művés; Perlmutter két müvel szerepel. 227.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A JanusPannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Perlmutter Izsák, pestő; szül. 1866 junius 30-án Pesten.

Perlmutter Izsák

U. 4272/147

Allosaurus I. 152.

1906. XII. 18.

Joerges-féle könyvkiadó és nyomdacégnek Selmecbánya felkéretik, hogy nyomtatványaiból egy egy példányt a városi klárnak engedjen át (727/1906)

Perlmutter Isák

U. 4279

Alsóboldogasszonyfalva h. n. VIII. 173.

Perlmutter Fr.

ferto

läsd okvett

U. 4/60.

~~Armenia térképe a XVIII. századbót~~

~~V. 30.~~

Perlmutter Izrák

---

olajf. a Szépmű-

Múzeumban

Római mozaiktöredékek VI. 113.

Perlmutter Tesák

cred
2

Vallólyör 1943

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Ülő férfi, vf.

Tanulmányfej, toll

Almásy-Tel.Int. 8. sukc. 1942. febr.

34 l.

Perlmutter Izsák

l. ohv.

U. 82.

1870.

Kiss Bálint képtári őr 186
a teendőket Ligeti Antal vette át,
zeti irány felkarolása volt, a mibe
körülmény, hogy a vallás és közok
zai művészet előmozditására te
tani művészeti, nevezetesen festész
sára. Legelső teendője volt az új
az 1868-ban közszemlére kitett m

	az 1870 évi						
	I	II	III	IV	V	VI	V
	terembe.						
az 1868 évi teremből VIII.	.	.	.	.	.	.	
VII	1	1	.	.	.	.	
VI	.	13	36	.	.	2	
V	.	35	7	.	.	2	
IV	1	.	1	4	58	37	
III	.	.	.	60	20	9	

MDK

Perlmutter Izsák,festö
1886-1932

Hollandi interieur.	Jelzett.	Olf.
Parasztmenyecske.	"	"
Csendélet.	"	"

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz. 40.l.

MDK

Perlmutter Izsák, sz. 1866.

Öreg parasztasszony, vf.
Leányka a tengerparton,

Ernst 11. aukc. 1920. ápr. 30 l.

Perlmutter Izsák, sz. 1866.

Aggastyán, tanulm.fej, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 23 l.

M.D.K.

Perlmutter Izsák /1866-1932/

639. Interieur. Olajf. 85.5x116 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 45. 1.

M.D.K.

Perlmutter Izsák /1866-1926/

504. Hollandi halász. Olajf. 70 x 62, vászon.
505. Falurészlet. Olajf. 45.5 x 60.3, "
506. Palotai paraszt interieur. Olajf. 143 x 100, vászon.
507. A müvész felesége. Olajf. 98 x 97, vászon.
508. A müvész leánya vörös szőnyeggel. Olajf. 116 x 85.5, vászon.
509. Chrysanthémum csendélet. Olajf. 66 x 51.5, vászon.
510. Sonkás csendélet. Olajf. 65 x 75, vászon.
511. Tavaszi napsugarak. Olajf. 51 x 36, karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 56., 57. l.

MDK

Perlmutter Izsák, festö

Az árva. Olf.

MK. Seg. Biz. Müv. Kiáll. Kat. 2.1.
Szépm. Muz. XXX. 1914. nov.-dec.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Hollandi lány

Almásy-Teleki 4. gyv. sukc. 1940. nov.

31 l.

MDK

Perlmutter Izsák

Fiatalkori önarckép

Ernst Muz. 50. anke. 1934. dec. 17. 1.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Falurészlet, of.

Sárgaruhás nő interieurben, of.

Játszó kisleány, sz.rézk.

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942 máj. 11. 1.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932

Hollandi interieur, of.

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 21 l.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

7. /1866-1932/: Zöldruhás lány leány kesztyüvel.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 5.1.

Pelzmutter Izsák

Hollandi nö. repr.

(T) 3. l. (csódhoz és

Perlmutter Izsák

Csód

Tövis. Perlmutter
Izsák. Hét 1909. 24 7

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Perlmutter Izsák

festő.

[illegible]ooban lakott: Andrássy út 60.
[illegible] képz. társ. 1900/1 téli tárlatán

Hollandi nő Olajf. 4000 k.
(17 sz) A katalogusban repr.

Mosás (Felka, Szepesm) Olajf.
3000 kor. (39 sz.)

Hollandi leány. Olajf. 3600 kor.
(41 sz)

Munka nélkül. Olajf. 1600 kor
(318 sz)

Kiáll. cat.

Perlmutter Izsák

— **Szobrot állítottak Perlmutter festőművész sírjára.** Vasárnap avatták fel a rákoskeresztúri temetőben *Perlmutter* Izsák festőművész síremlékét. *Hevesi* rabbi avatóbeszéde és *Barna* Károly kegyeletes szavai után *Csók* István, a Szinyei-Merse Társaság elnöke szólott: — Olyan műveket, aminőket te alkottál, csak *a legnagyobb adottságokkal* lehet s ezekhez méltó *Szentgyörgyi* István emlékműve, mely előtt most meghatottan állunk. *Művészeted éppoly igaz volt és nagy, mint lelked, tiszta volt, mint szíved, mert ideáljaidnak áltél, mert igaz ember voltál, boldog és szenvedő* ... A Nemzeti Szalon nevében *Hubay* Andor tett koszorút a sírra.

A Reggel
1936. máj. 18.

KARDO

S GÁBOR

ÉCGYÁR LERAKATA

APEST

-ucca 6	Telefon:	37-0-05
ucca 50	„	34-4-58
cca 15	„	11-3-40
oly-u.15		
rut 48	„	57-9-94
tér 16		

M.D.K.

Perlmutter Izsák.

Festőművész.

Genthon István opponensi véleménye Aradi Nóra kandidátusi disszertációjáról.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 64.lap

Perlmutter Izsák festő M.D.K.

1866 - 1932

Városképeire Pissarro hatott.

Besztercebányai piacter. Később népi alakokat és színes szobabelsőket festett.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 535

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Leányom arcképe

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.
9 l.

MDK

Perlmutter Izsák, sz. 1866.

Az ablaknál

Ernst Muz. aukc. 43. 1929. 52 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Tanulmány, cer.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

51 l.

MDK

Perlmutter Izsák

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926.szept.

2 l.

Perlmutter Izsák festő

Csndélet" /olaj/
"Falusi táj" /olaj/
"Női akt" /olaj/

Árverési Szolgálat 4.oz.1939. december.

44.l.

K Perlmutter Izsák

A müncheni nemzetközi műtárlaton a kiállítási nagy érmet Perlmutter Izsák, második díjat Szamovolszky Ödön, Boruth Andor, Edvi-Illés Aladár, Márk Lajos és Zemplényi Tivadar kapott.

Művészet 1909 264. l.

E-V

Mun

Hivatkozás

örömmel értesítjük,

300 q 600 z

lehelt eladó számla

adnunk.

Egyben átny

MDK

Perlmutter Izsák

A Magyar Nemzeti Galéria, 1965.

Perlmutter Izsák

Müsarnok
1908-9. téli kiáll. - 24, 28, 39, 42
133, 717, 718.

Rután kb
15 évig itt
nem állít
ki semmit

Mária Terézia: (1717 máj. 13–17

Egész alak, domb tetejéc
ja s ~~jobb~~ felemelt jobb kezében
dörített, szemöldöke barna s
csokor látható, melyről hár
singvállának ujai csipkéből
dagon van kivarva ⌈ s vállan
s övé nagy szemű gyöngyökb
ke van aljaú aranyhímzéssel
nyébe aranyzsinór és disz v
balra Pozsonyvára tűnik fe

Olajfestés vászonra, me

At Kipt. ~~6~~ 104
1896. III. 3. nezredé
hornan 1896. XII. 28–29. ér

ψ Mellét koronás kereszt disziti, r
⌈ melyek körül a belógó hosznuk

Perlmutter Izsák

Paris

Műcsarnok

1899-1900 téli tárl.

1900-1. téli tárl.

1901-2. téli tárl. 12, 189, 200-210

1903-4. téli ~~tárl.~~ 258 8.

1905. tav. tárl. 146-152

1906-7. téli tárl. 91-96

Tökötö, arany-skófiumos rokokó

VI. 176

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.
1886 - 1932

Volendami halász. Olf. Jelz.
Illusztrálva a VI.táblán.
Holland nö. Olf. "

Árv.Közl. 1.rk.sz., 32.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

	Nöi akttanulmány.	Olf. Jelz.
481.	Tengerparton.	" "
	Illusztrálva a VII.táblán.	
482.	Tengerparton.	Olf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt. 83.sz. /Árv. Közl. rk.sz./ 34.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarckép, vf.

Utcarészlet, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
54.1.

MDK

Perlmutter Izsák / 1866-1932/

Ima.Olajf. 50x35./Jelz./

Árverési Közlöny.1938.dec.8.rk.sz.
88.aukció. 28.1.

MDK

Perlmutter Izsák /1886-1932/

Csendélet.Jelezve.Vászon.50x62.cm.

Ernst Múzeum aukciói.49.sz.I.r. 7.l.
Nemes Marcell magyar képgyüjteménye.

MDK

Perlmutter

Egy reproductio.

Ernst Muzeum 55.aukciója 1937. XIX.tábla.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
1886-1932

Kertrészlet keritéssel.	Olf.	Jelz.
Csendélet.	"	"
Tengerparton.	"	"

Árv.Közl. 1937. 4.rk.sz. 32.l.

Perlmutter Izsák

Nemzeti Szalon

1936. jun.

Jubileumi kiállítás

PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932)

110 A festő leánya, olajf. Özv. Ali Ahmed hg.-né gyűjteményéből.

111 Havas udvar, olajf. Özv. Perlmutter Izsákné gyűjteményéből. 1932

112 RÉGI ÚRI HIMZÉSEK, Wolfner Gyula gyűjteményéből.

Perlmutter Izsák

Koll. Kiáll. 1921-

Ernst Lajos és Lányi Béla: Az Ernst Múzeum kiállítási. XLIX. Perlmutter Izsák. Bpest, 1921.

Vaskard, Relta VIII. 157

MDK

Perlmütter Izsák, festö
1866-1932

Zöldruhás leány kesztyüvel.

A Szépmüv.Muzeum tulajdonai.

Mücs.-OMKT "A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940.II.-III.
Kat. 5.l.

M. D. K

PERLMUTTER Izsák festő

(1866 – 1982)

„Vásár Baszterdcebányán" (repr.) 1906.

Néhány évig Stolnokon dolgozott.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945

Bp. 1958. 280, 318, 319, 325, 414,

Perlmutter Izsák MDK

Álarcos nő

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Perlmutter Izsák

neve emlitve

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.
2. 1.

MDK

Perlmutter Izsák

Herman L: A művészasztal. Bp. 1958.

79 l.

Perlmutter Izsák

festő

~ megkapta az állami aranyérmet.

A magyarországi műv. tört. I. 449.
Corvina 1970.

Perlmutter Izsák.
festő

Vásár Besztercebányán. 1906.-o v 83,3×65,6cm.
Budapest MNG. Repr.

cE magyarországi mův. lost. II. Kép. sz. 696
Corvina 1970

Perlmutter Izsák, festő (1866-1932) M.D.K.

főleg Pissarro hatása alatt indult (Bextercebányai vásár). Csók István nyomdokain később ő is festett parisztinterieurőket és a népi életből vett típusokat:

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

325. old.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866--

Az ablaknál

Ernst Muz. 43. aukc. 1929. dec. 52. 1.

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Őszi táj.
Kikötő.
Falusi táj.
A konyhában.
Pihenés. /Vizfestm./
Piac.
Volendami táj tehenekkel.

Ernst Muzeum kiállitásai. C.VIII. /1930/

MDK

Perlmutter Izsák

A müncheni nemzetközi mütárlaton a kiállitási nagy érmet kapta.

Müvészet 1909 264.l.

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:
Női fej. /Tollrajz/ Magántuljd.
Fejtanulmány./Tollrajz/ "
Kazal.
Római szökőkut.
Falurészlet.
Holland falurészlet.
Szürke ló a tengerparton.

Ernst Muzeum kiállitásai C VIII. /1930/

MDK

Perlmutter Izsák

Szinyei Társ. X.kiáll. N.Szal. 1948.febr.

M.D.K.

Perlmutter Izsák,festő,1866-1932

Mozgalmas városképeire Pissaro hatott.Besztercebányai piactér.Majd Csók István hatására népi alakokat,szines népi belsőket festett.N.Galéria. 535.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek a zene, a színház és a film.Minerva.1960.Bpest

MDK

Perlmutter Izsák

Női akttanulmány, of.

Tengerparton, of.

Tengerparton, of.

Árverési Közlöny 1937. okt. rk. sz.

34.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Sárgakendős asszony, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Perlmutter Izsák

Ernst Museum aukciói

VII–VIII. (1918) 363. l.

XIII–XIV (1920) 427, 428. sz.

Perlmutter Izsák (1866-1932)

Interieur.
Oljf.Sign.1899.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Perlmutter Izsák

írod

s.

~~Ujvári L.~~

~~696. l.~~

Ujvári P.: Magyar Zsidó

lexikon. Bp. 1929.

696. l.

PERLMUTTER IZSÁK / 1866 - 1932 / :

210. Parasztszoba. - Olajf., v. 63 x 76 cm.
Jelz.a hátlapon: "Perlmutter 1928".

Perlmutter Izsák

Szekesfov. képt. pub. kiáll
1944.

52 x 47 cm. Jelz.l.b.: "Cser K."

CSEREPES ISTVÁN :

41. Borozók. - Temp. lem.p. 28 x 33 cm. Jelz.l.j.:"Cserepes" és körbélyegző.

CSÓK ISTVÁN :

42. Báthory Erzsébet. - Olajf., fa, 39 x 48 cm. Jelz.l.b.: "Csók I."

43. Züzü a gyermekkocsiban. - Olajf., v. 78 x 64.5 cm. Jelz.l.b.: "Csók I."

44. Szivárvány a Balaton felett. - Olajf., fa. 112.5 x 100.5 cm. Jelz.l.b.:"Csók I. Baliga 1930".

MDK

Perlmutter Izsák sz.1866.

Első tanitója Magyar Mannheimer Gusztáv, utána Bihari Sándor és Karlovszky Bertalan volt.
1897-ig tanult Párisban.Utána Hollandiába ment.
1904-ben hazajön.
1920-ban választotta meg tagul a Szinyei Merse Pál Társaság.
1900.-ban mentiont kapott Párisban.
1899-ben már képviselve volt a Szépmüvészeti Muzeumban /Hollandi halász/.

Magyar Müvészet 1932. 130. 131.l.

MDK

Perlmutter Izsák sz.1866.

1904-ben az amerikai St.Louisban kapott ezüstérmet /Nyár Hollandiában./
Kis aranyérem /Utcai részlet/ 1905-ben.
1906-ban nagy aranyérem /Falurészlet reggeli napsütésben/.
Elsőosztályu aranyérem Münchenben /Vasárnapi látogatás/.
Önarcképe a firenzei Uffizi-képtárban.

Magyar Müvészet 1932. 130. 131.l.

PERLMUTTER IMRE

Aukción:

Imre Perlmutter: Bauernmädchen auf der Wiese. - Ölminiatur auf Holz, 13,4x10,6 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
459. Kunstversteigerung Febr.1982.
Kat. Nr. 356. S. 47.

PERLMUTTER IMRE

Külföldi aukción:
Imre Perlmutter: Madchenkopf.
Öl auf Holz, 12x19 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
465. Kunstversteigerung, Febr.1983
Katalogus 64.old. 447.old.

PERLMUTTER IMRE

Aukción:

Imre Perlmutter: Bauernmädchen auf der Wiese.
Ölminiatur auf Holz, 13,4x10,6 cm.
Sign.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus sz. 583., 79. old.

PERLMUTTER IMRE

1900 körül

Aukción:
Imre Perlmutter: Pferdeköpfe.
2 Ölgemälde auf Holz, 14x10,5 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 Apr.
Katalogus 602.sz., 69.oldal.

Perlmutter Izsák, festő

L: Tényes Adolf.

P. Szücs J.: Menni-jit ér a „hely szelleme?" 10-11

Kritika, Bp. 1978. jún. 78/6.

Perlmutter Isák

Frühwirth M. –
Dömjén M.: Pest megye Trianon után. I. k. 32. l. (Képpel.) 118, 119. l. (Arcképpel.)

Javítás. 1950.VI.2.

Скóро начинýться.

суввóтник

шкó-

гы совирáлись

слéсарь

Мольнáр

пол

Perlmutter Izsák

Távoli falu
Olaj, vászon 50×66

Kikiáltási ár: 15 000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Perlmutter Izsák
1866 - 1932

Lárenii házak
olaj, vászon 65 x 49

Kikiáltási ár: 25 000 ft

BÁV 33.Müvészeti Képaukció,árverés 1974 május 21-22

Perlmutter Izsák

„Piac" olaj, fa
17 x 25 – 1906 –

Kiállítási ár: 4000 Ft.

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Perlmutter Izsák

„Falurészlet"
olaj, fa 12x20

Vételár: 3000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

PERLMUTTER IZSÁK

PERLMUTTER IZSÁK

Lázár Béla, Bp, 1921. Légrády, 3o 1, 15 t.
Az Ernst-Muzeum müvész könyvei 3.

MDK

Perlmutter Izsák

Szolnoki művészetelep kiáll. Műcs. 1961. V.

8./: művészettörténé
kesztette a Művészi I
szerkesztője volt a G
c. műveknek. Az Osztr
c. sorozat művészettö
mánya, bírálata jele
sedék művészettörté
régi művészetek törté
1875/, A művészetek t
kig /Bp., 1885/, Az é
1893/, Középkori épit

PERLMUTTER IZSÁK

Tollat hegyező p. akv. 14×12

Műgyűjtők Galériája
heti árverés 185.
1996 márc. 8.

Perlmutter Izsák festőművész

932. IV. 13-án hosszú betegség után 66. évés korában meghalt (32 évi boldog házasság után).

Perlmutter Izsák halálának egyéni jelentése.

P.H. 932. IV. 15.

r az egyik végletet, akár a másikat ki
er, ennek a szónak nemek felett álló
csak akkor lehet valaki, ha minden-
belső parancsot követi, melyet a termé-
(—thy.)

sz. ott.

— **Csiszárik János püspök bucsuja.** Abból az alkalomból, hogy *Csiszárik János* c. püspök nyugalomba vonul és mint a veszprémi székeskáptalan tagja elhagyja a fővárost, tiszteli szerdán este a Budai Katholikus Kör nagytermében bucsuüdvözlésben részesitették. A Kör egyik kistermében 32 küldöttség bucsuzott el. A bucsuüdvözlésen megjelent *Serédi Jusztinián* hercegprimás, *Angelo Rotta* pápai nuncius, *Hász István* tábori püspök, *Gévay-Wolff Nándor* államtitkár, a TESz, a rendőrtisztek küldöttsége, az egyházközségek vezetősége és a főváros lelkészkedő papsága. Az előkelőségeket *Baránszki Gyula* kormányfőtanácsos, a kör ügyvezető alelnöke fogadta. A terembe lépő Csiszárik püspököt ünneplésben részesitették. *Mészáros János* érseki helytartó mondott beszédet, majd *Ripka Ferenc* főpolgármester bucsuzott az ünnepeltől a főváros közönsége nevében. *Csiszárik János* meghatott szavakban mondott köszönetet az üdvözlésekért. A budai papság

— **Perlmutter Izsák emléke.** A [illegible] keddi taggyülésén *Osók István* elnök me[illegible] lékezett meg a társaság elhunyt kiváló *mutter Izsákról*, kinek művészete sok dics[illegible] szerz[illegible] mindenhol, ahol a magyar művészet bemutatkozott. Indítványozta, hogy a társaság jegyzőkönyvileg örökitse meg a kiváló magyar művész emlékét és erről jegyzőkönyvi kivonatban értesitse a családot. *Sidló Ferenc* főtitkár bejelentette, hogy *Kertész K. Róbert* h. államtitkár ez alkalomból a Szinyei Társasághoz a következő levelét intézte: „A magyar képzőművészet minden igaz barátja mély megilletődéssel értesült arról a nagy veszteségről, amely művészetünket és közelebbről a Szinyei Merse Pál Társaságot érte, kiváló tagjának, Perlmutter Izsáknak elhunytával. A megboldogult nemcsak idehaza, de külföldön is maradandó elismerést szerzett a magyar piktura egyre növekvő hirnevének és igy elvesztése fájdalmas rést ütött a magyar művészgárda soraiban. A kiváló művész elhunyta fölött legőszintébb részvétemet fejezem ki a tisztelt Elnökség előtt és kérem, hogy ezt a Társaságnak is tolmácsolni méltóztassék.“ A Társaság az államtitkár levelét köszönettel és elégtétellel vette tudomásul.

Perlmutter
Irsák

/

Szinyei-Társaság
eg hangon
tagjáról
iséget

P.H. 932. V. 5

erhet le ágyu és bilő?
len küzdelmet merészel,
ti, nem hiába vész el:
n törvénye, buzdító.

ő, hogy értenéd a régi
: végzettel szembenézni
bátran a halálhozót?
régi hősiség örökre
kklyáját ők kapták örökbe,
szegények, dolgozók.

lsz, mikor homályba veszne:
itt jobban ragyog az eszme,
halni bátor és szabad.
mba, gáz és ágyudörgés,
ett harcukra a föld és
és ragyogó marad.

agyog, ha földreverve, mégis,
vedés, a veszteség is,
ég, hatalmasodva bősz.
még tündökölve fent ég
rök reménytelenség,
ig éber s mindig ujra győz.

P. B.

itangok! Ezt akartátok?

NÉPSZABADSÁG

1021

Az újpesti direktórium titkára

Egy elmulasztott nyilvános üdvözlet átadása ez az írás. Talán sokan nem tudják, hogy mi újpestiek Illés Bélát a magunk írójának valljuk s ez ellen Béla bácsi sem tiltakozik, hiszen ifjúsága legszebb hónapjait, „májusi mámorát", a Tanácsköztársaságot Újpesten élte és harcolta végig.

A kerületek közti vetélkedő késztetett bennünket az alapos gyűjtésre. Dancs Éva, a Berzeviczy szakközépiskola KISZ-titkára készül „Illés Bélából". Nem nyugszik addig, amíg meg nem szervezi a személyes találkozást.

Illés Béla a nyitott heverő mellett, karosszékben ül, éppen Bölöni György összegyűjtött cikkeit olvassa. Előtte az asztalon híres, öblös pipáinak megtömött sora. Láthatóan örül a kislány vörös szegfűjének. Mozdulata, beszéde lassúbb, de szeme, a sokat látott, mégis gyermeki naivitású szem a régi érdeklődésű.

— Mire vagytok kíváncsiak? — rögtön a tárgyra tér, Évának alig van ideje bekapcsolni a magnetofont.

Az újpesti direktórium

Újpestet a Tanácsköztársaság alatt csupa fiatal ember vezette. Még a legidősebb volt köztük *Miklós Móric*, a direktórium elnöke, 44 éves OTI-tisztviselő, baloldali szocialista, február közepe óta a város kormánybiztosa, s a 41 éves *Helfgott Ármin*, a Chinoin mérnöke, a szociális termelés biztosa. *Apáthy Sándor* 30 éves asztalossegéd, aki 1918. novemberében érkezett haza négyévi orosz hadifogságból, ahol megismerkedett a bolsevikokkal, *Potyondi József* 39 éves géplakatos, aki az 1918. januári sztrájktól októberig katonai börtönben ült, majd a Ganz Hajógyár népszerű bizalmija, aki a bizalmiak testületével 1919. március 20-án a Gyűjtőfogházba látogatott Kun Béláékhoz. De még hozzájuk képest is Benjámin a 24 éves *dr. Illés Béla*, aki a direktórium titkári teendőit látta el. Két háborús év volt már mögötte: román, albán, olasz front, s néhány írás: *Dr. Utrius Pál honvédbaka feljegyzései* s a forradalmi propagandában olyan fontos brosúrák: *A szellemi munkások és a szocializmus; Spartacus élete.*

A művelődési megbízott

Illés Bélát Újpesten ismerték és szerették, hiszen gimnazista kora óta többször lakott a városban, sokszor megfordult és vitázott a munkásotthonban. Az újpesti direktórium már április 19-én kéri a közoktatási népbiztost, hogy a *„város művelődési osztálya által alakított intéző bizottságba dr. Illés Béla jog- és államtudor szocialista írót elvtársat, mint a munkásság részéről művelődési megbízottat küldje ki".* A kinevezés csak május 15-én történt meg, Miklós Móric ismételt kérésére.

A helyi és országos lapok elszórt híreiből is jól kirajzolódik Illés Béla 19-es újpesti tevékenysége. Energia, lendület jellemezték munkáját. Az államosított Újpesti Munkásszínház most már nemcsak operett-kasszadarabokat játszott, hanem előadta Bródy Tanítónőjét, Kárpáti Aurél és Vajda László Kőműves Kelemenjét.

Az Újpesti Munkás szerkesztősége elhatározta, hogy rendszeresen *magas művészi színvonalú matinékat* rendez Újpest proletársága számára. Barta Lajos, Dutka Ákos, Komját Aladár, Peterdi Andor írók, Palló Imre, Mihályi Irén operaénekesek, H. Dalnoki Piroska hegedűművésznő, Forgács Rózsi színésznő léptek fel ezeken az előadásokon. A Szocialista Diákok újpesti csoportja március 30-án rendezett matinét Kassák Lajos és Mácza János műveiből.

A képzőművészeti ízlés nevelésére is figyelemre méltó volt Illés Béla kezdeményezése. Május végén rendezték meg az újpesti művészek kiállítását a főgimnázium (a későbbi Könyves) nagytermében, *Perlmutter Izsák, Pörge Gergely, Pállya Celesztin* és *Károly, Egervári Potemkin Ágost, Sauter Lipót, Heyer Artúr, Andrejka József* műveiből. A névsorból látszik, hogy nem élvonalbeli és nem is a legkorszerűbb irányzatok képviselői állítottak ki, figyelemreméltó azonban, hogy a kiállítás előtt a képzőművészet alapfogalmairól előadásokat tartottak a kerület pártszervezeteiben. „A jövőnek mindenképpen arra kell törekednie — írta a *Vasárnapi Újság* a kiállításról —, hogy művészeti kultúrát vigyen a proletárság legszélesebb rétegeibe, aminek egyik eszköze a vidéki képkiállítások komoly felkarolása."

— De miért volt szükség a Spartacus-kör megalakulására Újpesten? A névválasztás is jelzi, hogy Illés Béla kezdeményezte.

Az újpesti Spartacus-kör

— Az újpesti munkásmozgalomnak — mondja az író — mintegy három évtizedes szocialista hagyományai voltak, de a leninizmust nem sokan ismerték. A direktórium, az intéző bizottság baloldali szocialisták és kommunisták kezében volt, akik kijárták a mozgalom, a lövészárkok, a hadifogság iskoláját. *Helfgott Ármin* például alapító tagja volt a KMP-nek, *Miklós Móric, Apáthy* a Budapesti Munkástanácsnak. Mégis, Újpesten különösen úgy látszott az egyesülés után, hogy a KMP „beolvadt" a szociáldemokrata pártba. Ez okból, a kommunista eszmék terjesztésére hoztuk létre a Spartacus-kört, amely előadásaival, Lenin műveinek gyakorlati megvitatásával nagyban fokozta a kommunista befolyást.

— A *Vörös Újság* is hírt adott a kör gyűléseiről — olvasom jegyzeteimből Béla bácsinak. „Újpest proletariátusa tegnap este — 1919. április 23-án — a Spartacus-körben megtartott toborzó értekezletén őszinte lelkesedéssel nyilatkozott meg és a jelenlevők egyhangúan elhatározták, hogy a proletariátus szent ügyének érdekében *mindnyájan belépnek a Vörös Hadseregbe... Illés Béla* elvtárs kifejti, hogy a Vörös Hadseregbe jutni nem kötelesség, hanem azok, akiket a Vörös Hadsereg magába fogad, tekintsék ezt dicsőségnek... *Pénzes* elvtárs a Vörös Hadsereg nevében, *Schweiger* elvtárs a frontra indulók nevében szólalt föl. *Vass* elvtárs bejelentette az ifjúmunkások, *Danzinger Ferenc* elvtárs (a nemrég elhunyt dr. Agárdi Ferenc) az orvos ifjúmunkások csatlakozását..."

A tapintat távozásra szólít, de szóba kerül még a Mautner-gyári ellenforradalom.

— Olvassátok el a Népszava tudósítását, a következő napokban részletesen írtak róla. Üdvözletét küldi az újpestieknek — mondja búcsúzóul. Megígéri, hogy végignézi az adást. Ezt mulasztottuk el adás közben átadni.

Látogatásunk óta előkerült az újpesti direktórium, az intéző bizottság és munkástanács 144 tagjának hiteles névsora 1919. május 8-i kelettel. A negyedik sorban ez áll: Direktóriumi titkárok: *dr. Illés Béla;* lakása: *Lövy utca 13;* kora: *24 év;* foglalkozása: *író.*

Bokor László

Perlmutter Izsák festőm.

a Sinyei Társ. közgyulésén Csók István elnök melephangon emlékezett meg P. I. sok dicsőséget kezett művészetéről.

Perlmutter Izsák emléke.
P. H. 932. V. 5.

Perlmutter Izsák 4.)

67 éves kora ellenére is teljes munkaerővel dolgozott, festményeivel a legtöbb kiállításon szerepelt. A Szinyei Társ. tagja volt. (Felvétel a Képes P.H.-ban.)

Perlmutter Izsák festőművész meghalt-
P.H. 932. IV. 14.

Perlmutter Izsák 3.)

1909-ben München ben tüntették ki nagy aranyéremmel, 1926-ban a Firenzei Uffici képtár megfesttette vele önarcképét, h. a festők arckép-csarnokába helyezhessék. Ez kivételes megtiszteltetés művész számára

Perlmutter Izsák festőművész meghalt.

P. H. 932. IV. 14.

Perlmutter Izsák 2.)

Házatérése után egyre magyarosabbá vált. 1906-ban „Falurészlet peggeli napsütésben" c. művéért a nagy aranyermet ítélték oda.

Perlmutter Izsák festőművész meghalt.
P. H. 932. IV. 14.

Perlmutter Izsák festőm. (1.)

művészpályája Bihari Sándortól és Karlovszky Bertalantol indul ki. Hollandiából már ismert néven tér haza.

„Hollandi halász"

„Ima"

„Utcarészlet" c. képei a Szepm. M.-ban utóbbiért áll. kis aranyérmet kapott. vannak.

Perlmutter Izsák festőművész meghalt.

P.H. 932. IV. 14.

— 2250·— „
— 4336·90 „
— 1125·— „
— 4418·90 „
— 1674·— „
ó m. 12612·— „
— 1196·58 „
— 3545·35 „
— 1192·50 „
— 420·— „

munkákra és az
külön. A szabály-
élyegzett és az
int bánatpénzzel
é. szeptem-
a város tanácsá-
általános és rész-
ürlapok a városi
e b e s t y é n

értékének megfelelő
ellátott lepecsételt aj
gyógyintézet igazgató
Az ajánlattevők meg
is bemutatni tartozna
dési feltételek az á
gondnoki irodájában

Budapest. (Z s u p s
A budapest-lipótmezei
intézetnek évenként
szalmára van szüks
szükségletnek 1907.
dőleg 1 esetleg 3 évi
jából az elmegyógyin
t e m b e r 18-án d.
tárgyalás fog tartatni
vállalni óhajtják egy
ajánlott szállítási ár
szeggel mint bánatpé

---

s z é k h á z á t-
ármegye székhá-
gő gazdasági épü-
val végzendő bon-
elhelyező-, vas-,
tet[illegible]dő-, szob-
[illegible]rép-
[illegible]mun-
[illegible]ya-
[illegible]ács-
[illegible]-én
[illegible] Az ajánla-

Arthur müépitész ir
Kmetty-utca 20.) me
Ujfehértó. [Szabolcs
b e r e n d e z é s.
kath. egyháztanács á
mában felállitandó kó
való elkészitésére. A
f. é. s z e p t e m b
egyháztanácshoz nyu
Szarvas. (Ö n t ö
t á b l a és u t c
s z á l l i t á s a.)
állitandó 2086 dar

ajánlati verse
jánlathoz az általá-
t, az engedélyezett
megfelelő bánatpénz
müvelet és részletes

tatni. Az ajánla
5%-ának megfele
pénznek az álla
vámhivatal
sól
é
l

k Közlönye

Egy-családos házak, villák, templom
amerikai rendszerű
Egyszerü kezelés.
Bármely régi házba könnyü
ök BUDAPEST, VI. kerület, Teréz

ók be. Az árlejtési
igyigazgatóság I-sö
megtekinthetők és
ős.

o d a é p i t é s)
előljárósága a 11.389
yzott községi óvoda
iztositása tárgyában
r 15-én d. e. 12 óra-
rlejtést fog tartani.
A tervek, költség-
yzői irodaban meg-

m.] (K ö z s é g -
, m e l l é k é p ü-
és k u t f u r á s)

sára az 1907—1910.
egy 1200—1200 kö
litásának a biztosit
t e m b e r 4-ik
a városi polgármes
tartandó zárt ajánl
dettetik. Az ajánla
és a részletes fel
bánatpénznek a pa
történ
felsze
a fer
szaki müvelet és a
rosi mérnöki hivat

Pékla. [Bács-Bo

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.
Karlovszky Bertalan, festm.

Mesterek a Főiskolán. Főv. Képt. XLVII. kiáll. 1950, ápr.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

festő

Rózsszedők

Női képmás

Biennale 1957. Budapest.

241.

MDK

Perlmutter Izsák

N. Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

festő

381) Női arckép

(O.M. Zsidó Mur.)

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

24 l.

Perlmutter Izsák

Tengerparti részlet /Hollandia/
Szövők
Bruge
Erdőrészlet

Munkácsy -Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest, 1928. katalogusa 18 lap

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Parasztlány, festm.
Erdőtanulmány, "
Hollandi parasztházak,"

Ernst Múz. 51. aук. 1935. márc.
181.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932.

Szundikáló nő, tur
Hollandi halászok, ~~xxéjxi~~ szépia
Tájkép, szépia
Leányka, "
Tájkép, olaj
Hollandi nő, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
30-31. 1.

MDK

Perlmutter Izsák, sz. 1866.

Kályha mellett ülő fiu

Ernst Mus. 19.muk. 1922. máj.
19 1.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Ülő férfi, vizf.
Tanulmányfej, tollr.

Almássy-Teleki VIII. 1942.
34 l.

MDK

Perlrott Csaba
Női akt, tus

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 8 1.

Perlmutter Izsák festő

Magyar Nemzet V. 1954 dec. 7. 7.

M. D. K.

PERLMUTTER Izsák Ferkó

Aradi Történet. 309. l

M. D. K.

PERLMUTTER Izsák Jenő

Aradi Történet. 320. l

Perlmutter Izsák festő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt. 6. 5 e.
Végvári L.: Magyar grafika

Perlmutter Izsák festő

Magyar Nemzet VII. 1951 ápr. 26. 5-

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

yCsendélet.	Olf.	J.l.j.
Falusi táj.	"	J.l.j.
Női akt.	"	J.l.j.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 64.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Lyka K.: A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 2.l.

MDK.

Perlmutter Izsák

Müvei a Báv áruforgalmában

Népszava 1966 máj.14.

MDK.

Perlmutter Izsák

Müvei a keszthelyi muzeumban

Napló/Veszprém/ 1966 juni.3.

Perlmutter Izsák jertő

Szöregben említek műre:

„Balaton partján mosó nők".

Bodnár Éva:

„A Balaton a képző-
műrétrethen".

Jelenkor, 1966-8

Perlmutter Izsák.

Műre szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló ~~m~~ varsói magyar kiállitáson.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Lessmutter Grade.

Ihre Rosenkleider [illegible] am Apr. 2. –
[illegible]
[illegible].

Ihr [illegible], 1927, März 19.

Perlmutter Izsák.

Néhány képe szerepel a Genossenschaft Der Wiener Künstler tavaszi kiállításán.

Esti Kurir, ápr. 21. 1927.

Perlmutter Izsák MDK

nevének emlitése

(1866-1932).

Miskolcon 1943-ban Szépmüv. Muzeum
által rendezett kiállitáson szereplő képe:
„Tavaszi napsugarak". Olaj lemezpapiron.
51 × 36 cm. Ajándék 1937. Ltsz 7208.

Csánky Dénes: A magyar festészet mesterei.
(Kiáll. kat.) Győr 1943. 11. l. 17. l.

PERLMUTTER IZSÁK

Római Nemzetk.kiáll. kat. 1911. 205-211. l.

Perlmutter Izsák
festő

M.D.K.

Méltatás.

Bényi Árpád: Alföldi festészetünk prágai bemutatója
Művészet, 1962. június – 14 lap.

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő

(1886-1932)

„Besztercei vásár" c. festményét említi:

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 156.

Perlmutter Izsák festőművész
A két életkor
Parasztcsalád
A Szinyei Társaság brüsszeli kiállitása
Magyar Müvészet, 1926, 5.sz. 298, 299, 302 l.

Mexe Pál

Nyári Hollandiában

Leipzig, am 30. März 1911

Königstrasse 29.

ERSEMANN

UND ANTIQUAR.

kmäler Kommission für Ungarn,

Budapest

ort Leipzig.

	Mark	Pf.	Mark	Pf.
Auszug vom				
September 1910			557.	35
architect. m"	32.	-		
of Gothic art	31.	50	63.	50
er v. Sachsen				
M. 30	30.	-		
10%	3.	-	27.	-
eukmäler				
öhmens Bd. XXX	20.	40		

Perhmutter Isaák

Petőfi Nejse, 1974. márc. 12.

~~Balló Ede~~

Perlmutter Izsák

Tovább

emlékkiállítási a
Szépművészeti Múzeum-
ban.

Hel Ervin: Balló Edéről

Perlmutter Izsák fest-
ményei.
Budapesti Hírlap
1938. ~~dátum hiányzik~~
ápr. 6.

Folyó év január 1-én b

kivonatát beküldeni, mely szerint követ

Tekintettel azon körül

mes fizetési kötelezettségeink vannak,

azon tisztelettelje kéréssel fordulni

szeget legkésőbb 8 nap alatt hozzánk b

Szives készségéért elő

Perlmutter

M.D.K.

A MIÉNK első 1908-as tárlatán csatlakozóként állít ki

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Fiatal anya, repr.

Az szolnoki művésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
76,81.l.

Perlmutter Izsák MDK

Templomban Szolnokon, repr.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

Munkaközben, repr.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. kat.

Pelmutter Izsák

Irod

(M.V.) Balló- és Perlmutter-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban. Nemzeti Újság 1938. ápr. 6.

A. B. C. tagja.

Perlmutter Izák

1921. koll. kiäll. Ernstnél.
(79 mü)

irod hoz

2) (Perlmutter I. (gyüt. kiäll. kat.) Bp. 1921.
Ernst. ≠, Lazár B., Perl-
1) (mutter I. Bp. 1921. Ernst
Muzeum müveszkönyvei)

Tájkép.

269. Pieter Mulier

Perlmutter Izsák

festő

l. élet).

Karcragmaty állam

780. l.

Karczag V.: A magyar állam élete. Bp. 1932.

780. l.—

ndo Cavazzola.

anott 1522 augusztus 13-án.

anéző szt. János, ki lábait
ére tette, bal kezével pedig
tszalagján »ECE AGNVS DEI«
zetéve és térdre ereszkedve,
hegyes vidék városokkal
os életéből azt a jelenetet lát-
sét egy menyei lény tartja,
ben a Jordán vizében meg-

kereszteli (Máté 3. r. 6.) és a midőn János a pusztában prédikál (Máté 3. r. 2.).

n. — Lelt. sz. 1153. — Vétetett
nitől 3500 lirán (3143 K). —
én (279–94). — Az elszámolásra
i 12620 és 1895 május 10-iki
— Az elszámolást elfogadta az
5–900) és az 1901 augusztus
901).
datok a Szépművészeti Múzeum-
ndo: Ker. szt. János. — 1906,
Cavazzola: Saint Jean-Baptiste.
. 7. l. — Verzeichniss N° 38. —

m.
46 (1153).
636 (359).

46

Perlmutter Izsák

festő, szül. 1866 Bpest

cród
2

~~Krück II - 366. l.~~

Krücken-Parlagi:

Das geistige Ungarn. II. k. Bpwien, 1918. 366. l.

Czepregi nápkut III. 240.

Perlmutter Irén

Irod

Lázár Művészet 1938

~~341. l.~~

Lázár Béla: Művészet. Bp. 1938.
341. l.

150. Szemétlada.

2155-909-1.

T. Kép.

Raktár

ok.

1 db. Szemétlada, ~~A~~ barnára pácolt puhafából, oldalt két ~~vasbádog~~ ~~fogantyúval~~ (vasbádog) és tetején 1 vas~~bádog~~ fogantyúval.

Méretei 65 cm. hosszú, 41 cm. szélés, 33 cm. mély

Becsértéke ..... 5 Ka.

Perlmutter Izsák

~~Per állag III~~

~~1524. l~~

~~1525. l.~~

Peregriny János

Az O. M. Szépmű-
vészeti Muzeum
állagai. III. k. 2.
füzet. Bp. 1914.
1524. 1525. l.

1529. **Őskori bronztárgyak:**

fibulák, lándzsacsúcs stb. — PRÄHISTORISCHE B

1530. **Őskori tárgyak:**

tokos vésők, lándzsacsúcsok, stb., bronzból, agyaggyö
beile, Lanzenspitzen u. s. w. aus Bronze, Perlen a

1531. **Őskori állatalakok,**

agyagból (pilini tipus). — PRÄHISTORISCHE TIE

1532. **Flakon,**

rézzománc, türkiszkék alapon medaillonokban rózsasz
medaillons auf türkisblauem Fond. Mitte XIX. Ja

1533. **Csókkereszt,**

aranyozott réz, felrakott és trébelt diszítéssel. XVII
Dekor. XVIII. Jahrhundert.

1534. **Négy fafaragvány,**

közülük kettő keretrészlet, gazdagon faragott virág
zwei von diesen Rahmenfragmente, mit reichem Bl

1535. **Kazetta,**

apró négyzetes márványlapokkal borított. — KASS

1536. **Két gyertyatartó,**

bronz, rocaillos diszítéssel. — ZWEI LEUCHTER,

1537. **Templomi lámpa,**

sárgaréz, láncon, áttört arabeszkes diszítéssel. Előinc
Vorderindien.

1538. **Legyező,**

áttört elefántcsont küllőin olajfestésű Amorettek. K
durchbrochene Elfenbeinstangen mit Amoretten be

1539. **Tányér,**

Perlmutter Izsák

l.

Lex. Magy Társ

439. b. l.

A magyar társa-
dalom lexikonja.
Bp. 1930. 439. l.

Perlmutter Izák

~~Wód~~
~~z~~
~~Michel~~
~~1016 l.~~

Michel, André:
Histoire de l'Art.
VIII/3 k. Paris, 1929.
1016 l.

48. Ereklyemuz.

m)

l. Gyürüs jobbkezével a bal karján lé-
választott és simára lefésült haja ~~[illegible]~~ mind,
l bevalója, bársonyszalagon logó kereszt-
a ékkövek ~~kirakott~~. Karjain fátyolt
. Jobbról a szék karfája és balról asztal
Jelzése: Fr. Bednár 1849.

zi emlékek muzeumából (107/95. No. 45).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

460

Perlmutter Izrák

Lyka mintőrt II.

312, 314. l.

Lyka Károly: A mű-
vészetek története.
II. kiadás. Bp. 1939.

312. 314. l. —

Scorzelli Eugenio. *

20 *Donne che lavorano.*

Stefani Luigi. *

21 *Tentazione.*

Tanfani Desiderio. *

22 *Paesaggio.*

Torelli Vieri. *

23 *Case e tetti.*

Traversi Arrigo. *

23 a *Ore oziose.*

Usellini Gianfilippo. *

24 *L'Accademia A. D. 1926.*

Vannuccini Enrico. *

25 *Ritratto di Giuseppe Ungaretti.*

Vinca Maria. *

25 a *Sprazzo di luce.*

Vitturi Albano. *

26 *Donne e violini.*
27 *Abitanti del porto.*

Perlmutter Izsák

Lyka K. – Conrad Gy.: Les maîtres hongrois de l'art graphique. Bp. é. n. —

SPORT

Vereség erőtlen, gyeng

Csepel—Rákóczi 2:1 (

Csepeli stadion, 2000 néző. Vezette: Tóth László (Tóth Béla, Tóth Lajos).

Csepel: Hajdú — Godán. Kőhalmi, Tóth B., Kovács — Kiss T., Somogyi, Bartha — Ozsváth, Branikovits, Tóth I. Edző: Kóczián Antal.

Rákóczi: Buús — Németh. Gulyás, Petrók, Duschák — Kanyar, Hangai, Konrád — Karasz, Kiss L., Turai. Edző: Németh Lajos.

Csere: Turai helyett Máté a 60. percben, Karasz helyett Zentai a 77. percben, Tóth I. helyett Bartos a 83. percben.

Góllövők: Kiss T. 29. perc, Branikovits 44. perc, Kiss L. 66. perc.

Kellemetlen intermezzó előzte meg a találkozót. Csorba pénteken este belázasodott és szombatra sem gyógyult meg, így nem tudta vállalni a játékot. Duschák körült

Sportszerűségi díjak

Am 22-sten Okt. 1947.

I.

Der Löwe und der Fuchs.
(Übersetzung.)

Der Fuchs verklagte den Esel beim Löwe: „Mein Herr König, der Esel verleumdet dich überall. Er sagt aus, dass du (nicht) gross-
müdig auch nicht

1021

SZOLNOK 75 ÉVE

A szolnoki művésztelep hetvenöt éve címmel kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. Képeink a kiállításon készültek.

Jobbra (fent): Perlmutter Izsák festménye, a sárgakendős asszony.

Alatta: Bényi László »Szolnoki Tabán« című alkotása.

A legalsó kép: Feleségem. Zádor István festménye.

Perlmutter Izsák

Anya és A szoba
c. képei Prihoda
rézkarcában
repr. –

Lyka – Conrad

Lapszám nincs

Lyka K. – Conrád Gy.
A grafika magyar
mesterei. Bp. é. n.
(Két rézkarccal.) –

Perlmutter Izsák

ród

~~Leff Ung~~

~~67, 68, 69. l.~~

~~Kejcskel.~~

Leffler Béla:

Ungerksk konst.
Stockholm, 1928.
67–69. l. (Kejck-
kel.)

Gyűrű, Rosenberger Ferenc beszterce-
bányai ötvös műve VIII. 41.

Am 22.-sten Okt. 1947.

I.

Der Löwe und der Fuchs.
(Übersetzung.)

Der Fuchs verklagte den Esel beim Löwe: „Mein Herr König, der Esel verleumdet dich überall. Er sagt aus, dass du nicht grossmütig auch nicht

Perlmutter Izsák

Lyka K. – Conrad Gy.:
Les maîtres hongrois de l'art graphique. Bp. é. n. —

Perlmutter Insák

Festő

lásd

~~L 13~~

Lázár Béla: Tizenhárom magyar festő. Bp. 1912.—

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Perlmutter Izrâh

vád

~~Lázmüvkérd~~

~~15 l.~~

Lázár Béla: Müvé-

szeti kérdések. I.

Magyar müvészet a

Nemzeti Szalonban.

Bp. 1907. 15. l. –

Perlmutter Izsák

ired

~~Lázár Wolfner gyűjt~~

~~94–96. l.~~

~~Képekkel.~~

Lázár Béla: Egy magyar gyűjtemény. Bp. 1922. 94–96. l. (Képekkel.) —

10364.

ndor, fönt Kornfeld Zsigmond és
Ferencz és Bálint Sándor arcz-
an. Közülök Emich diszmagyart

ér. a vk. 24.4:16.8 cm.

40-900
00-8.

Perlmutter Izsák

l. Lá Biró Hgyűjt

66 l

Repr.

Kertrajzlet

Lázár Béla: A Beczkói Biró Henrik gyűjtemény. Bp. 1937. 66 l. (Kejpel.) —

Perlmutter Izsák

írod

~~Petrovics M.M~~

XIII. l.

Petrovics Elek: Magyar mesterművek.
72. l. (Képek.) 112. l. –

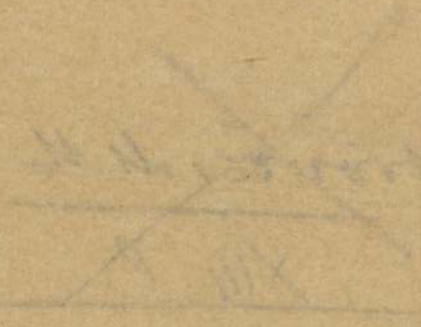

Perlmutter Irsák

Irod

Petr. Egy kimult

168. l.

Petrovics Elek:

Egy kimúlt költő emlékezete. Magyar Csillag. 1942

II. 168. l.

Könyv.

Tiszteletpéldány.

dr. Szentiványi Gyula ur
Magy. Képzőművészeti Lektorának
szerkesztője

Budapest. XI.
Lágymányosi-u. 16.

Perlmutter Izák

rád

~~Petr Samtida~~

~~28. l.~~

~~100, 101. l. Képfel~~

Petrovics, Alexis:
Samtida konst
i Ungern. Mal-
rnö, 1934. 28,
100. 101 l. (Képekhel.)

Perlmutter Izsák

Lod

Petr Művelod

V. 531. l.

Petrovics Elek:

A modern festészet kialakulása. Magyar Művelődéstörténet. V. k. Bp. é. n. 531. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Interurb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Interurb.

Perlmutter Izsák

festő

lásd

Peter II

154. l.

Péter András: A magyar művészet története. II. k. Bpp. 1930. 154. l.

Perlmutter Máj

~~lásd~~

~~z~~

~~Rimp 155~~

Rózsa Miklós:

A magyar impresz-
szionista festészet.
Bp. 1914. 155 l.

Perlmutter Izsák

irod

Szana Szárév

290. l.

Szana Tamás: Száz év a magyar mű-vészet történetéből. Bp. 1901. 290. l.

Bélyegilleték.

Okirati és számlailletékek.

Állandó összegü illeték alá eső **okiratok** első példányának első ive 2·— P illeték alá esik. Az első példány többi ive, valamint a másod- és többi példányok minden ive 1·— P illeték alá esik.

Adásvételi szerződések nyugtailletékkel együtt.

a) ingók, áruszállitások, **építkezési** szerződések után az **érték** 4·2%-a;

b) ingatlan adásvételi szerződések után:

Első példány első ive 2000 P-ig 1·—, 2000 P-ön felül 2·— P. Első példány többi ive és a többi példány minden ive 1· — pengő.

Adóslevelek az érték 0·6%-a illeték alá esnek.

Anyakönyvi kivonatok után 1·— P.

Bevásárlási könyvek után darabonként 50 fillér.

Meghatalmazások.

a) Ha dij vagy jutalom nincs kikötve _ _ _ _ _ 2·— P

b) Ha a meghatalmazásban a meghatalmazott részére dij vagy jutalom van kikötve, ennek értéke után 3%-os illetéket kell leróni, amely azonban 2 P-nél kevesebb nem lehet.

c) Ha a meghatalmazást olyan perben vagy ügyben való eljárásra állitották ki, amelynek tárgya 5000 P-t meg nem halad, az alábbi illetéket kell leróni:

500 P-ig	_	—·50 P
500 P-ön tul 1000 P-ig	_	1·— P
1000 P-ön tul 5000 P-ig	_	1·50 P

Számlák (ivenként)

200 pengőig	_	_	—·02 P
200— 500 pengőig	_	_	—·05 P
500— 1000 »	_	_	—·10 P
1000— 2000 »	_	_	—·20 P
2000— 5000 »	_	_	—·50 P
5000— 7500 »	_	_	—·75 P

Perlmutter Izsák

~~211~~

~~Szefeltlex. 211, 212. l.~~

~~Igen bőcheti -~~

~~n. o. 910. l.~~

Szentmiklóssy G. = A magyar feltámadás lexikona. Bp. 1930. 211, 212. l. (képekkel) 910. l.

DIS
MÜ

Perlmutter Izsák

~~Fiatal anya c. képe repr.~~

~~Rát Str. 209. l.~~

Rátky Z. – Straži-
mir O.: A magyar
legujabb kor lexi-
kona. Bp. 1932.
209, 211, 212. l. (Ké-
pekkel.) 863. l. (Arc-
kepjel.)

Perlmutter Izsák

~~impresszionista festő~~

~~újpesti lakós volt.~~

~~Ugró 462. l~~

Ugró Gyula: Újpest 1831–1930. Magyar Városok Monografiája. XI. Bp. 1932.

462. l.

...os Báró úr!

Méltóságodat
...ittertint a 7. évi
...fedezésére a köves-
...eket méltóztassék
:

...febérvári tékesegy-
...zése réttére — 300.- koronát

Perlmutter Izsák

vod

Jblképzőm

335. l

Ybl Ervin: A képzőművészetek Magyarországon. Lukács György: Magyarok a Kulturált. Bp. 1929. 335. l.

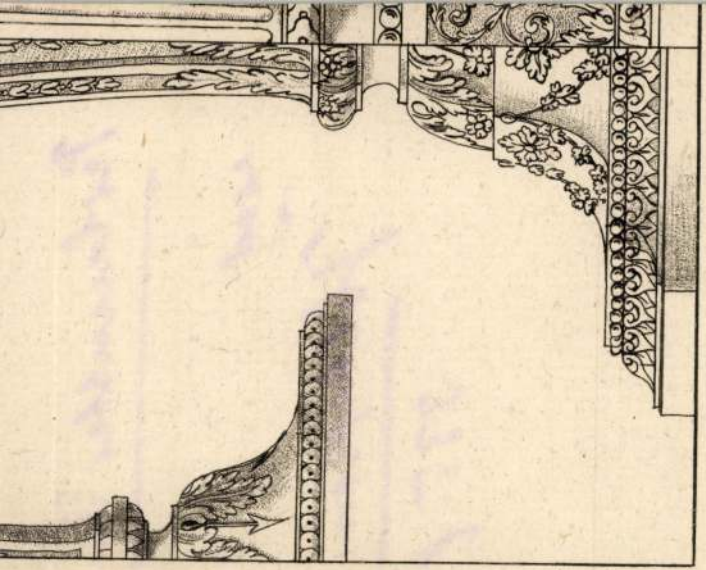

Perlmutter Izsák

festő

~ ról: ~~[illegible]~~

Lázár Béla (Bp. 1921)

A magyarországi műv. Tört. I. 481

Corvina 1971.

Perlmutter Izsák

festő

/ 1866 - 1932 /

Nagybányán és szolnokon is dolgozott.

A magyarszáji műv. tört. I. 510.
Corvina 1971.

Perlmutter Izsák

festő

/1866 – 1932/

A szolnoki művésztelepen dolgozott.

Magyar műv. tört. 8. 22.
Képzőműv. kiad. 1971.

MDK

Perlmutter Izsák

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő
(1866 - 1932)

művészetében impresszionista
és dekoratív elemek keveredtek.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 939. old.

Perlmutter Izsák, festő

MDK

1919. májusában kiállításon szerepelt. Helye: Újpest, főgimnázium.

Bokor Lánló: Az újpesti direktórium titkára

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1959. marc. 21.

Perlmutter Izsák

festő

M.D.K

Meltatás.

Kocsogh Ákos: Nagy Imre hetvenisk éves

Műviszet, 1968 december - 18 kep.

Perlmutter Izsák

festő

M.D.K.

Méltatás.

Bényi László: Paál László halálának 90. évfordulójára

Művészet, 1969. február – 7 lap.

M.D.K.

Perlmutter

A müvészről irja Lázár Béla: Téli tárlat c. cikkében: "néhol banális, de mindig igen jó.."

Ez a kritika a beszámolónak "Az ember" c. fejezetében szerepel.

Magyar Salon, Bp. 1903. nov. hó. 4o. kötet 273-281. lap

Perlmutter Izsák

Szolnokon előbb Munkácsy tanítványai... telepedtek le, dolgoztak, majd Fényes Adolf, Perlmutter Izsák fejlesztették tovább a megtisztelő örökséget.

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 16. l.
Budapest 1965

M.D.K.

Perlmütter Izsák festö

/ 1866 - 1932 /

Hollandi szobák szerpelnek képein Ima / MNG /

Vásár Besztercebányán.

Lyka: A müvészetek története, Bp. 1965. 225.l.

Perlmutter Izsák festő M.D.K.

/ 1866-1932/ Vásár Besztercebányán, repr.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 276.ké

260.l.

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő

művei is szerepeltek a Dolnori művésztelep Tallinban rendezett kiállításán.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1967. XIII.évf. 3.sz. 134. old.

MDK

Perlmutter Izsák

Z.I.: Szolnok és a müvésztelep. Magyar Iparmüvészet 1936. 69.l.

Perlmutter Izsák MDK

Sárgakendős asszony, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Perlmutter Izsák MDK

Szövők, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi müvészet

Perlmutter Izsák MDK

Szövök, repr.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Perlmutter Izsák

Öreg arizony c.
Mepé repr.

Dery 1927

~~0~~ 123. l.

~~10~~, ~~12~~, ~~22~~, ~~30~~, ~~35~~
~~40~~, ~~43~~, ~~46~~, ~~54~~, ~~63~~
~~75~~, ~~98~~, ~~100~~, ~~102~~, 123
131, 136. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Perlmutter Izsák

Csendélet i. Egyé
repr.

Dery 1927

131. C

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Perlmutter Izsák

Leányka kezkékkel
e. képe repr.
kitüntetése emlitve

Déry 1927

136. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Perlmutter Izsák MDK

Hollandi nő, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Templomban Szolnokon" c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1906/7. téli nemzetk.kiall.

MDK

Perlmutter Izsák

Vasárnapi látogatás, repr.

KMT 1903/4 téli kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Spárga-csendélet" c.kép repr.

Magyar Művészet,1926. 31.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Kézimunkázó nő, repr.

Árverési Közlöny 1939. 4. rk. sz.

MDK

Perlmutter Izsák

repr.Ö

Szövők

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

M.D.V.

Perlmutter Izsák

festő-

„Borszótisztító asszonyok"

" (repro)

D. Fehér Zsuzsa: Az Alföldi festészet . . .

Művészet, 1967. julius - 8 lap

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

17. Hollandi nö. Repr.

KMTára. 1900/01. téli kiáll. Kat.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

Hollandi nő. Repr.

Lyka: Téli tárlat. 1900-1.

Perlmutter Izsák
Szövők , repr.

Munkácsy-Céh I. kiállítása. Nemz. Szal. 1928. nov.

Perlmutter Izsák

Nyár Hollandiában, olaj, repr.
Hollandi utca, " " "

Magyarorsz. művészeti csop.-jainak hiv. tárgymutatója. St.-Louisi kiáll. 1904.
42 l.

MDK

Perlmutter Izsák,

A plageon, repr.

N.Szal. 1. csop. kiáll. 1907. márc.

Perlmutter Izsák

Férfi hépmás

Repr.

Arv. Garnok 109.

ankc. Eal.

Hoffmann: Régi magyar bibliofilek

MDK

Perlmutter Izsák

"Kötő leány"c.festm.repr.

Petrovics MM 72.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Tükör előtt c. festm.Repr.

Ernst Múzeum kiállitasai.I. XXXI. 1926.
Szinyei Társ. II.-ik kiáll. 23.l.

Perlmutter Izsák MDK

Vasárnapi látogatás, repr.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

Falurészlet,repr.,állami nagy aranyérem

SzmKT. 5o-155.1.

Perlmutter Izsák MDK

Özvegy és leányai, repr.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Fiatal anya, repr.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Perlin Miklós

~~sáncmester~~
(várépítő)

irád

Mohl Antal dr

Győr eleste és vissza-
vétele 1594–1598.
Győr 1913. 20. l.
27–37. l.

Szerepe Győr e
ben, pörbefogatás
Beésben való k
(1595) ágen részletesen l

Magyar Nemzeti Muzeum
Müemlékek Országos Bizottsága
Alkalmazottak száma:10.
Családi pótlékra jogosultak száma:

Ö S S Z E S I

Sor-szám	Fizetési oszt.	Az egyes fizetési osztályban járó fizetés forintban
1.	IV.	180
	VI.	108.75
	VII.	90
	VIII	75
	IX.	64.50
	XI.	50.25

tlék 7 személy után: á 4.

encszázharmincnyolc f

Budapest, 1946 auguszt

Perlin

A hjort feladó
gróf Hardegg és Per-
lin kivégzése
Rezin. 1595

Repr.
Magnuvelödtört
III. k. 32. l.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy
Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
—	—	5	—	—	2	—			

Kelt Szimontornya

Tóth Zajos
aláírás.

Perlin
épitőmester
Győr 1594

l.

Győri muz. kiáll. II.
6. l.

Perlin Miklós

hadimérnök

XVI. 24

l.

Vallógyör

70 l

Perlini Miklós

várépitő

Győr 1594.

Ivód

2

Ormós Zsigmond:

Művelődési adatok

Mátyás király korszakából. II. közl.

Tört. és Rég. Értesítő.

(Temesvár) 1888.

70. l.

Perlin

Prot. Regina

CSÜTÖRT.

8

Kath. Kisbold.-Assz.
Prot. Mária

PÉNTEK

9

Kath. Kláv. sz. Péter
Prot. Ádám

SZOMBAT

10

Kath. Tol. Miklós
Prot. Erik

Izr. 9. S. Ki Theze 1. 2. P.

Perlini Miklós

urbinoi származású

várépítő

Győr erődítése.

A várnak Szinán pasa

kezeibe történt átadásá-

ért 1595-ben Hardeck

fővezérrel együtt Bécs-

ben kivégezték - Győr

várát igen erős védelmi

állapotba helyezte.

Istvánffy.

Kath. János
Prot. János

CSÜTÖRT.

28

Kath. Aprószentek
Prot. Kamilla

Izr. Tebeth 10. Jer. ostr. böjt –

PÉNTEK

29

Kath. Tamás
Prot. Dávid

este 9 óra 30 perczkor, Duca román minister elnöröt agyonlöttér, a szinajai vasut állomásra

SZOMBAT

30

Kath. Dávid
Prot. Zoárd

1.30 × 17
130
910
22.10
15.00

1.30 × 21 ...

Izr. S. Vajekhi

48/6

48/6

6
48
240
24
2.64
24
288

23 nap

52. hét. 1933 December hó. 31 nap.

1

Perlin Miklós

Győri Építőmester.

Két XVI. szbeli emlék gróf Hardeck Ferdinánd várkapitány és Perlin Miklós építőmester perét és lefejezését mutatja be. Őket vonta felelősségre a haditörvényszék azért, mert Győr várát 1594-ben az ostromló töröknek feladta. A (metszet?) felett egy XVI. századvégi Németországban megjelen újság van, mely a Győr körül történt hadi eseményekkel foglalkozik.

Győr sz. kir. város muzeumának kiállításai a Városi Kulturházban II. A régi Győr emlékei. Győr, 1940.

6. l.

Perlino ×

hadinagy

l.

Hadtört. Közl

1933. 23. l. 25. l.

27. l.

× kivégezték 1595

jun. 15. Bécsben

000 —		
74504		
875	74504	
	250 —	
	36 —	
496 —		
		124060
74504	74504	
		93331
0000 —		
	175 —	

Perlino, Nicola
hadí mérnök

l.

Hadtört. Kötl
1933-22-l

28.720·83

2770·32 1482

11.619·76

5483·20

8732·10

1.269.066·39 1.269.066·39 1 283 19

Perlin

Györ

wód

Vill Györ

50. l.

Fő Tisztt. Ur!

Az m. műcsnl. id bizottsága f. e. máj 29 kén tartott ülésének hatérozata szerint óhaja értelmében meg fogom e napokban küldeni Diós györ vázáról szóló "Régészet-történelmi Tanulmányát" melynek és a mellékletvételéről kérem tessék engemet értesíteni. Szeretném ~~ha~~ ezen ~~mu~~ becsz munkáját az "Archaeol. Közleményekben" kiadni, de csak ~~akkor~~ ~~i~~ ~~legalább~~ a mostani szöveg ~~meg~~ ~~egy~~ egy harmadára történt megrövidítésben ~~után~~; mert nagyobb kitérjedésre sem helyünk sem költségünk. Egyúttal van szerencsém a vár helyszínelésének ~~tervének~~ egy az országos levéltárában levő rajznak ~~utáni~~ másolatát megküldeni, melyet szándékom fába metszetni s ezért kérem tessék a leírást az ~~ezen~~ ott feljegyzett betűkre ~~szerint~~ alkalmazni. A beküldöt elő táblázának ~~talán~~ madártávlatát talán [illegible]

Perlino, Nicolò

XVI. n.

Laird

Flolik - Klagg

90 - 91 P.

Perlino, Nicolò

? ?

l.

Hol Magg Ferab

90, 91. l

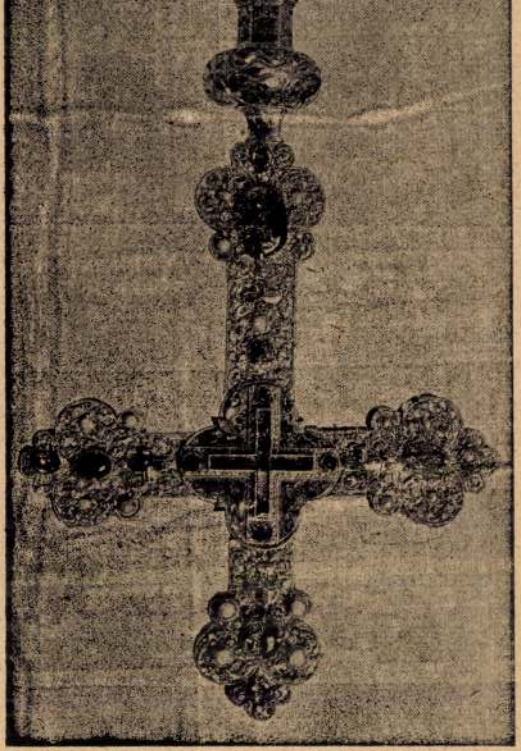

PERLINI, Niccolo, Forli-ból/Da Forli/.
Először Franciaország szolgálatában volt, majd Ausztria szolgálatába lépett. 1594-ben Győrben a védelem ~~fő~~ vezető tervezője volt, a török ostromok alatt. Miután gróf Hardegg feladta a várat, ő és Perlino halálra ítéltettek.

Maggiorotti, 439.

Perlino, Nicola

hadmérnök

Győr 1594

l.

Győrvárosi kiáll. 1943

12. l.

[illegible] Ksanyi Antalne

Pâli.

Perlino, Nicolò

XVI. n

l.

Hol Magg Terab

90, 91. l.

35, 36, 37. l.

760 Klein, Adam.

Wien északról nézve. (Wien von Norden.)

Rk.

K. 2.

114 x 170 mm.

MDK

Perlmutter Izsák

Sétatéren, repr.

Ligeti Pál: Helyünk a világban. Magyar Művészet 1926.1. sz. 26.1.

Ferdinand Lassa

Bétatéren, repr.

Zo.i.

Perlmutter Izsák MDK

Sárgakendős parasztass ony, 191o-es évek, repr.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Perlmutter Izsák

Olvasó nő c. képe

repr.

Ernst Museum kiállításai

(C VI. (1929)

Munkácsy-céh kiáll.

Glücksthal Lajos
Dr. Goldschläger Loránt
Guthard Tódor
Báró Herzog Lipót Mór
Hoffmann Gusztáv
Jakab Dezső
Dr. Jakab László
Kálmán Henrik
Kann Zsigmond
Kaszab Elemér
Dr. Révész Sámuel
Ripka Ferenc
Somlyó Arnold
Szegő Sándor
Stern Samu
Ugron Gábor
Ungár Albert
Wertheimer Adolf
Weiss Vilmos
Zirner Ákos

MDK

Perlmutter Izsák

"Ünnepnapon"c.kép repr.

Magyar Müvészet 1931.5.1.

Perlmutter Izsák

Falusrészlet reggeli napsütésben c. képe, mely a Műcsarnok téli tárlatán a nagy állami aranyérmet nyerte, repr.

Művészet 1907. 117. l.

Karperecz bronzból IV. 29.

Perlmutter Izsák

1617. KÉT VÁZA FEDŐVEL, fajánsz, lapos alak, kék díszítéssel. Delft, XVIII. század. 85.—

1618. KÉT NAGY VÁZA, majolika, kék alapon indás dísz férfi és női mellképpel. Velence, XVII. század. 1200.—

1619. KÉT NAGY KOBAKVÁZA, fajánsz, vörös lakkalapon domború kínai jelenet. Delft, XVIII. század. 800.—

Női arckép
repr.

Újság
1925. dec. 25.

1594. KORSÓ, népies fajánsz, sárga mázzal, oldalán virágcsokor. Habán, XIX. század első fele. 25.—

1595. KORSÓ, mázas cserép, kék, sgraffitó díszítéssel: madár. (Javított.) Erdély, 1809. 45.—

1596. KORSÓ, népies fajánsz, sárga mázzal. Habán, XIX. sz. e. f. 25.—

1597. KORSÓ, népies fajánsz, madárral (javított). Habán, 1800 k. 30.—

1598. KORSÓ, népies fajánsz, szarvas alakkal. Habán, 1800 k. 30.—

1599. OLASZ KORSÓ, fajánsz, APOTEKA zum SCHVARZER-ADLER in OFEN felirattal és 1790 évszámmal. 35.—

1600. PAPAGÁJ-KANNA, színes fajánsz, H. jeggyel. Holics, 1750 körül. 1200.—

1601. CÉHKORSÓ, népies fajánsz, sárga mázzal (kissé javított). Habán, XIX. század. 10.—

1602. TÁNYÉR, színes mázas cserép, kék madárral. Magyar, 1860. 18.—

1603. TÁNYÉR, az előbbinek párja. 12.—

1604. TÁNYÉR, mázas cserép, virággal. Magyar, XIX. század. 10.—

1605. TÁNYÉR, hasonló az előbbihez. 8.—

Perlmutter Izsák, festő. MDk

„Sárgakendős asszony" című festménye Repr.

–: Az Alföld a művészetben kiállításról

Népszabadság, Bp. 1956. aug. 2. 7.l

M.D.K.

Perlmutter Izsák

Anya. Repr.	Lapméret:	33 X 45
	Lemezméret:	19 X 23
A szoba. Repr.	"	19 X 23
	Lap "	33 X 45

A grafika magyar mesterei. Bp.
Kiadó: Rozsnyai Károly

Perlmutter Izsák

Bápos palotai szoba.
c. képe. repr.

Album. A nyolcvanéves Pesti Napló ajándéka.
1850–1930. 44. l.

Román kor

1467. *Medaillon.*

Körülete fogazott és
tüntet fel, a mely karmait
írás nyomaival, a melyek

Mészkő-dombormű, mé
— Vétetett 1895 október 23
896). — Elszámoltatott 19(
Az elszámolást jóváhagyta a
sz. határozat (464–901).

III 3 – 43

Fl.
Vét. 1895.

MDK

Perlmutter Izsák

Virágok, festm.

Képzőművészet, 1929. 19.sz. 93-94. l. képek.

MDK

Perlmutter Izsák

Havas táj, repr.

Árv. Közl. 1940. okt. 4.rk.sz. 95. sukc.

Csilléry Klára

A Szentesi Refo

Béldi István ref. l
XVII, Rész.
E' mi Ekklésiánk
Keresztség

MDK

Perlmutter Izsák

"Templomban Szolnokon" c.kép repr.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk.-kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Ünnepnapon" c.festm.repr.

Szinyei Társ. III.kiáll. /1931/

MDK

Perlmutter Izsák

Festményének repr.

Ernst Muzeum aukciói.
Nemes Marcell magyar képgyüjteménye. 49.sz. I.r.

MDK

Perlmutter Izsák

"Volendami halász"c.kép repr.

Árverési Közlöny 1940.1. rk.sz.

MDK

Perlmutter Izsák

Cleo, repr.

KMTárs. 1932. febr.-márc.kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Hollandi nő" c.festm.repr.

Mücsarnok 1900/1 téli kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Vasárnapi látogatás" c.festm.repr.

Képzőm.Társ. 1903/4. téli kiáll.kat.

MDK

Perlmutter Izsák

"Özvegy és leányai" c.festm.repr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetk.kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Ima"c.festm.repr.

KMTárs 1901/2. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

U. 3482

Pesti Hirlap

1932. ápr. 14-

(P. meghalt.)

14.443/1939.szám
III.

A felter

után a t. Elnökség

Budapest

A kiadvány hiteléü

min.irodatiszt.

Perlmutter Izsák

1.

A Műbarát

1921. 309.

(Perlmutter Izsák kiállítása)

Réthelyi őstelep IX. 127

Perlmutter Izrak

Świat (Warszawa)
1927. ápr. 2. —

сказали: „Здравствуйте Стёпка!"
Часовой ответил: „Здравствуйте ребята. Здесь Алёша. Он идёт сдать начальнику в лагерь. До свидания!" Лиза и Пётр ответили: „До свидания!" Они и Стёпка пошли к начальнику.

Н: 1 К: 4

Perlmutter Izsák

Herczeg Géza: Varsói
levél. Ujság. 1927
máj. 1.

пол

тётка Мольнар

Плотник

топором

а столяр рубанком

двор

ЕЦ.

Parlamenti Írások

Magyarság. 1927.
máj. 29. (A varsói
magyar művészeti
kiállítás alkalmából.)

früher entwickelt; von daher nahmen die deutschen Dichter die dichterischen Themen. Die französischen Epen haben sie notdürftig übersetzt. Die besseren Dichter haben jene sie aber selbstständig bearbeitet und mit sittlichen Ideen gefüllt. Außerdem haben sie aber auch antike(n) Dichtungen, historische(n) (Ereignissen), Legenden und heimische(n) Anekdoten umgeformt.

Ereignisse

Perlmutter Józef

Głębocka J. i

Kurjer Poznański

(Poznań). 1927. jun. 2.

Perlmutter Izrák

Czyżewski Tytus:
Epoka. 1927. ápr. 10.

„Сдраствуйт Стёпка!" Часовой ответил
„Сдраст~~уйт~~вуйте брибиата! Сдесь Алёша.
Он идот сваник началнику в лагер.
„Дос віданма!". Лиза и Пётр ответили:
„Дос свіданма!" Они и Стёпка пошли
к началнику

Н: 1

К: 4 [illegible]

Perlmutter Izrak

Ilusarski Waclaw:

Tygodnik Ilustrowany, 1927. 16. 12.

Кто живёт в да́ме? В да́ме вра́ч и медсестра́ живёт. Что ви́дят пионе́ры в шатра́х? Пионе́ры в шатра́х матра́сы простыни́ видят.

3, Перево́д. (В там доду) В прошлом году́ был пионе́рский ла́герь. Там мо́жна (у́чится) учи́ться и занима́ться спо́ртом и игра́ть. Вечера́ ве́село пропада́ли. В ла́ге́рй лу́чше чем да́ма.

Т: Ч К: Ч

Perlmutter Izsák

l. Déry 1927

névmutató

Déry B.: Művészeti
Kiállítások Külföl-
dön az 1927. évben.
Bp. 1928. (Név-
mutató.) 123, 131,
136. l. (Képekkel).

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Perlmutter Izrak

Kleczynski Jan:
Kurjer Warszaw-
12 Ki. 1927. apr. 27.

Dolgozat írásakor hiányoztam.

Perlmutter Izsák
festő

M.D.K

Képeit bemutatták a tallinni kiállítason.

N. Peures Éva: A Szolnoki Művésztelep tallinni kiállításáról
Művészet, 1967. augusztus – 40 kap

PERLMUTTER IZSAK, festő

1972-ben Lázar Bélané a pécsi múzeumra hagyta férje 64 darabból álló képzőművészeti gyüjteményét. Nagy részük a 30-as évek végén került Lázarhoz, a művészek ajándékaként. Elsősorban a Római Iskolat reprezentaljak. A gyüjtemény: 44.sz.-PERLMUTTER IZSÁK: "NŐI HATAKT", cimü müve. p.diópác, 290+210 mm. Ltsz: 72.327. 298.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932.

Holland interieur, of.

Ülő nő interieurben, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

3o l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Etaplei részlet, of.

Tájkép, of.

Déli ima, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

26 l.

Ernst Dr2. aukc. 53.sz. 1936. máj. 1.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Ima, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28 l.

MCK

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932

Holland interieur, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 15 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Ülő nő interiuerben, of.

Árverési közl. 1938, 3.rk.sz. 32 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Varrónő, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

22 l.

MEK

Perlmutter Isaak, 1886-1932.

Varrónd, of.

Árverðsl Kbnl. 1938. tbr. 2.tk.

22 1.

MDK

Perlmutter Izsák. 1886-1932

Csendélet

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész. 7 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Játszó parasztlányka, festm.

Besztercei templomtér, "

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

29 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Férfi-félakt, festm.

Az öreg modell, "

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

29 l.

MDK

Perlmutter Izsák, festő.

Utcai részlet. (Hollandia.) 1905.

Kio áll. ar. érem.

Falurészlet reggeli napsütésben. 1906.

Állami ar. érem.

OMKT.- Vánd. kiáll. 1910 szept. 8- dec. 27-ig

Kitünt. műv. lajstr.- Hornyánszky V. kny.

68. l.

MDK

Perlmutter Izsák

"Kézimunkázó nő" c.festm.repr.

Árverési Közlöny 1939.4.rk.sz.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932.

Kertrészlet keritéssel, of.

Tengerparton, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
34 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Ülő nő

Női képmás

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. aukc. 31 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Kézimunkázó nő, of.

Ősz, of.

Kerti ünnepély, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

26 l.

MDK

Ernst Buz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 1.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Akttanulmány

Varró leány

A keritésnél

Ernst Múz. emke. 53.sz. 1936. máj. 29 l.

Perlmutter Izsák MDK

A MIÉNK első kiállitásán /19o8/ szerepelt "Hollandi nő" c. képe.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.4o.l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932

Rákospalotai interieur, of.

Hollandi interieur, ~~mfx~~ vizf.

Kézimunkázó nő, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 29 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Női tanulmányfej, sz.rajz

Kertrészlet, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 35. l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Besztercebányai vásár

Magy.művészet, 1800-tól. Szépműv.Mus. 1949.

9.1.

Perlmutter Izsák festő.

1866.jul.2. Budapest.
Budapest, Páris, Hollandia.

Vásár Besztercebányán. Olaj.
Falurészlet. Olaj.
A terraszon. Olaj.
Falu naplementekor. /Garampéteri részlet./ Olaj.
Ima. Olaj.

Szépmüvészeti Muzeum Uj Magyar Képtárának Kat.
Bp. 1928. 22 l.

MDK

Perlmutter Iszák

Tanulmányfej

Ernst Múz. 5o. auko. 1934. dec. 17. 1.

M.D.K.

Perlmutter Izsák /1866-1932/

381. Női arckép. Olajf. 50x40 vászon.
Elveszett. /O.M. Zsidó Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
24. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Perlmutter Izsák

MDK

1866-1932.

Pesten és Párizsban tanult, Hollandiában működött, 1903-ban tért haza.

Főműve a "Besztercebányai vásár" 1906.

"Cserépkályha" "Interieur" 1912.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

35.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Tárlat Kisujszálláson
"Alföld művészete cim alatt
Fenti művész munkái is kiállitva.

Esti Hirlap 198 sz. 1957. aug.25. 2 old.

MDK

Perlmutter Izsák

Öregasszony

Magy.művészet 1800-tól. Szépmüv.Muz. 1949.

lo l.

Autors. Sein Bestreben war, ein reines Herz und eine klare Vernunft zu schildern, menschlich verständlich zu machen. Was er erstrebt, ist ihm restlos gelungen. „A máglya" ist aus vielen Gründen für uns das Buch des Tages. Möge es auch für viele Tausende werden. —n.

Kunst.

Ausstellung des Ungarischen Jüdischen Landesmuseums.

Im *Ungarischen Jüdischen Landesmuseum* hat man jetzt dem Publikum drei neue Sammlungen zugänglich gemacht. Künstlerische Kostbarkeiten, geschichtliche Denkwürdigkeiten, Gegenstände pietätvoller Erinnerung, die zumeist auch historischen Kern haben. An Historik, Kunstsinn, Überlieferung und Erinnerungsfrömmigkeit knüpft das Landesmuseum an, und auch die neuen Sammlungen wirken mit an der Ausübung dieser Museumfunktionen. Sie sind im zweiten Geschoß des Museumgebäudes, in Oberlichtsälen untergebracht. In einem Sondersaal Gemälde und Zeichnungen des Malers Isaak *Perlmutter*, die der vorzügliche ungarische Künstler mit letztwilliger Verfügung dem Landesmuseum vermacht hat. Mit ihrer Mannigfaltigkeit sind sie Ausdrucksträger seiner ganzen künstlerischen Entwicklung. Malereien von allen Stufen seines Schaffens. Werke einer sicheren Formbewußtheit und koloristischen Spiels. Wie er feste Körperlichkeit mit aufgelöster Koloristik zu vereinen, den Farben Klang zu geben und das Sachliche der Dinge so zu verdeutlichen wußte, daß sie malerischen Ausdruck bekamen. Er malte Ebenbilder von Menschen und Dingen und Landschaften und dem Bildergegenstand gab er immer auch geistigen Ausdruck. Seine Gemälde im Museum sind Synthesen aufgehobener Widersprüche. Die Welt als malerisches Stilleben, das Stilleben als bewegte Komposition, das Malen als mutiges Spiel mit Farben und Formen, das Spiel aber als Dienstbarkeit den Forderungen künstlerischer Sittlichkeit gegenüber.

Dieses Zusammenspiel von scheinbaren Gegensätzlichkeiten hatte seinen eigenartigen Dekorativismus ergeben, und ihn spiegeln die großen und kleinen Gemälde im Perlmuttersaal des Museums, die Buntheit in den holländischen Bildern, das große Bild mit des Künstlers Rákospalotaer Haus und Garten, die Bildnisse und Blumen- und Obstbilder und auch das köstliche grau getönte Damenbildnis, ein Bild voll schwermütiger Farbenmelodik. In den meisten aber prunkende Buntheit. Äußerer Glanz und auch inneres Schauen. Wie es eben in Werken guter Künstler üblich ist.

Der zweite Saal ist eine Art *historische Bildnishalle:* Kunstwerke und kunstlose, jedoch wirklichkeitsuchende Porträts, Büsten und Plakette nebeneinander. Abbildungen hervorragender Persönlichkeiten jüdischen Glaubens. Rabbis und Prediger, Gelehrte und Schriftsteller, Künstler und Politiker und Größen der jüdischen Konfession. Besonders interessant sind die alten Stiche und die Lithographien mit oft primitiv, dann wieder fest gefaßten Wesenszügen der Abgebildeten. Auch Bildnisse von namhaften Künstlern gemalt sind da. Das Porträt des einstigen Staatssekretärs Leopold Vadász ist von Eduard *Balló*, das des berühmten Augenarztes Dr. Ignaz Hirschler von Moritz *Thán*. Den Altpester Oberrabbiner Löw Sváb malte Leopold *Horovitz*, den Maler Ferdinand Katona skizzierte flott Philipp *László*. Eine Zeichnung des großen *Székely* stellt den großen *Kármán* dar, den „praeceptor hungariae", und ein Selbstbildnis den Maler urwüchsigen Ungartums Alexander *Bihari*. Dann gute, alte, nicht mit Blitzlicht aufgenommene Photographien, darunter eine besonders künstlerische unseres Meisters Bernhard *Alexander*, des Philosophen und Kritikers und menschlichen Menschen. Und Bildnisbüsten von den Bildhauern *Telcs, Ligeti* und *Zala*.

Mit eingehendem Studium trug dazu der Jurist und Kunsthistoriker Dr. Ernst *Munkácsy*, der sich seit Jahr und Tag mit jüdischen Kulturdenkmälern Italiens wissenschaftlich befaßt, Abbildungen solcher Denkmäler und von Dokumenten jüdischer Kirchenkunst zusammen. Er photographierte selbst manches Kunstdenkmal und ging ihnen in allen italienischen Synagogen, Archiven und Büchereien nach. In Glasschränken und an den Wänden sind diese Abbildungen zu sehen. Bilder aus Venedig, Livorno, Ancona und anderen Städten, aus dem Getto, aus jüdischen Katakomben und Friedhöfen. Sie führen durch Weh und Feierlichkeit, durch Tränen und Trauer alter Zeiten und auch durch verglühte Sonnigkeit. Archaistische Stimmung zuweilen, auch Formenschönheit der Renaissancezeit spiegeln sich in ihnen. *g—ő*

Belvárosi (IV., Irányi-ucca 21. Telephon: 184—563): „Kinai arany" (The General Died at Dawn [Gary Cooper, Madeleine Carroil]); „Exotikus állatok (Allerlei seltsame Tiere); „Vidám éjszaka" (Musikkurzfim); Wochenschau. Halb 5, 7, 8, halb 10 Uhr. (Die erste Vorstellung bei ermäßigten Preisen der Plätze.)

Capitol (VII., Baross-tér 32. Telephon: 134—337): „A fekete légió" (Texas Rangers); Wochenschau. 5, viertel 8, halb 10 Uhr. (Die erste Vorstellung bei ermäßigten Preisen der Plätze.)

Casino (IV., Eskü-tér 6. Telephon: 183—102): „Esős délután" (One Rainy Afternoon [Francis Lederer, Ida Lupino]); Aufnahmen vom englisch-ungarischen und vom ungarisch-irischen Fußballänderkampf; Wochenschau. Halb 6, halb 8, halb 10 Uhr. — Prolongiert!

City (VI., Vilmos császár-ut 36/38. Telephon: 116—424): „Esős délután" (One Rainy Afternoon [Francis Lederer, Ida Lupino]); Aufnahmen vom englisch-ungarischen und vom ungarisch-irischen Fußballänderkampf; Wochenschau. Dreiviertel 6, dreiviertel 8, dreiviertel 10 Uhr. — Prolongiert!

Corso (IV., Váci-ucca 9. Telephon: 180—950): Eröffnung des vollkommen umgebauten, erweiterten, modernst eingerichteten und mit der neuesten Tonfilmapparatur ausgestatteten Filmpalastes in der zweiten Dezemberhälfte.

Décsi (VI., Teréz-körut 28. Telephon: 121—343, 125—952): „Csókvásár" (Ungeküßt soll man nicht schlafen geh'n [Liane Haid, Theo Lingen, Hans Moser, Heinz Rühmann]); Aufnahmen vom englisch-ungarischen und vom ungarisch-irischen Fußballänderkampf; Wochenschau. 5, viertel 8, halb 10 Uhr.

Elit (V., Lipót-körut 16. Telephon: 116—151): „Félelem" (La peur [Gaby Morlay]); Wochenschau. 4, 6, 8, 10 Uhr.

Forum (IV., Kossuth Lajos-ucca 18. Tel.: 189-543, 189-707) „Stuart Mária" (Mary of Scotland [Katharine Hepburn, Fredric March]); Wochenschau. Viertel 6, halb 8, dreiviertel 10 Uhr.

Homeros (XIV., Hermina-ut 7. Telephon: 296—178): „A halálbrigád" (Under Two Flags [Claudette Colbert, Ronald Colman]); „Zenebona" (Hey diddle, diddle); Wochenschau. Dreiviertel 5, 7, viertel 10 Uhr. (Die erste Vorstellung bei ermäßigten Preisen der Plätze.)

Józsefvárosi (VIII., Kalvária-tér 7. Telephon: 134—644): „Utolsó akkord" (Schlußakkord [Maria v. Tasnády, Willy Birgel]); „Szemet-szemért" (Tit for tat [Stan Laurel, Oliver Hardy]). Viertel 5, dreiviertel 7, viertel 10 Uhr. (Die erste Vorstellung bei ermäßigten Preisen der Plätze.)

Kamara (VII., Dohány-ucca 42/44. Telephon: 144—027): „Aratás" (Die Julika [Paula Wessely]); Wochenschau. Halb 6, halb 8, halb 10 Uhr.

Metro (VI., Teréz-körut 60. Telephon: 1—122—30): „Tomi" (Julius Csortos, Gizi Pécsi, Klári Ádám); „Jön a Mikulás!" (Alias St. Nick); Wochenschau. Viertel 6, halb 8, dreiviertel 10 Uhr.

Olympia (VII., Erzsébet-körut 26. Telephon: 142—947): „Kinai arany" (The General Died at Dawn [Gary Cooper, Madeleine Carroll]); „A jazz királynői" (Sirene of Syncopation); Wochenschau. 4, 6, 8, 10 Uhr. (Die erste Vorstellung bei ermäßigten Preisen der Plätze.)

OFFENER SPRECHSAAL.

Für Form und Inhalt des in dieser Rubrik Folgenden sind die Redaktion und die Administration nicht verantwortlich.

Meghivó.

Az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdijegyesülete és Halálozási Segélycsoportja 1936. évi december 22-én, este 7 órakor tartja

XLVII. évi rendes közgyülését,

melyre a t. Tagokat ezuton is meghivja az Elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Zárószámadások előterjesztése és a felmentvény iránti határozathozatal. 4. Jelentés a Halálozási Segélycsoport 1936. évi működéséről. 5. A Halálozási Segélycsoport zárószámadásának előterjesztése. 6. A kisorsolt igazgatósági tagok helyébe uj igazgatósági tagok választása. 7. Inditványok. (Inditványok az alapszabályok 55-ik §-ának *g*) pontja értelmében legalább 3 nappal a közgyülés előtt az igazgatósághoz irásban benyujtandók.)

Erőgépek (motorok)

dugattyuira ható exploziciós, expanziós **erőiket teljességében átvivő uj hajtórudazat** találmány kiaknázásához, e tárgyat érzékelni tudó egyént, érdekeltséget **tizezerrel keresek.** Csak komoly, közvetlen érdeklődök ajánlatát „Nagy horderejü" jeligére **Blocknerhez, Andrássy-ut 4.** 1792

Ismertnevü könyv- és adószakértő és organizátor irodafőnöki, főkönyvelői, vagy egyéb megfelelő állást vállal

igen mérsékelt dijazással. Leveleket „Sokoldalu praxis" jeligére **Patak hirdetőirodába, VI., Vilmos császár-ut 21, kér.**

Szállitmányozási r.-t. keres

január 1-re elsőrangú

akvizitőrt.

Részletes ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Internationai" jeligére **Harsányi hirdetőbe, V., Falk Miksa-u. 17, kérünk.**

Délibáb-uccai villalakásban

szépen berendezett szoba

központi fütéssel, melegvizzel, **hölgy részére kiadó.**
Telefon 1-280-97. 919

Értesitjük mindazokat, akik drága férjemet, apánkat, illetve nagyapánkat,

Fürst László

fatermelőt

ismerték, tisztelték és szerették, hogy 78 éves korában, házasságának 54-ik évében, f. hó 10-én elhunyt.

Kivánságának megfelelően, teljes csendben, e hó 13-án helyeztük örök nyugalomra.

Fürst Lászlóné szül. **Kunetz Laura, Fürst István** és családja, **Fürst Béla** és családja, **dr. Mendelsohn Alfrédné** szül. **Fürst Teri** és családja. 1791

K Perlmutter Izsák

ganzen wurden im November 315.377 Meterzentner Lebensmittel in die hauptstädtischen Markthallen und auf die Lebensmittelmärkte gebracht, um 4 Prozent mehr als im November 1935. Im Okober war der Auftrieb von Rindern und Schweinen geringer als im Vorjahre. Der Auftrieb der Kälber weist eine Abnahme von 5263 und der Schweine um 37.768 Stück auf. Infolgedessen sind die Fleisch- und Fettpreise gestiegen. Die Preise der übrigen Lebensmittel sind aber befriedigend. Auch die Milchzufuhr ist günstiger als im Vorjahre. Mit Bedauern weist der Bürgermeister darauf hin, daß infolge der Vermehrung des Mastschweinebestandes wieder ein stärkerer Schweineexport nach Deutschland eingesetzt und die Hoffnung auf eine stärkere Schweinezufuhr nach Budapest, die die Preise günstig beeinflußt hätte, sich nicht erfüllt hat. Um einer Preissteigerung infolge der starken Ausfuhr nach Deutschland zu begegnen, ist die Hauptstadt bestrebt, die Schweinezufuhr nach Budapest zu heben, zu welchem Zwecke die Marktkasse den Züchtern neue Kredite zur Verfügung stellt.

Lokalnachrichten

Fahnenweihe. Gestern mittag ist in der Pester Redoute unter glanzvollen Äußerlichkeiten die Fahne der Kriegsopfer-Organisation im VI. hauptstädtischen Bezirke geweiht worden. Zu dem Festakte waren Erzherzog Dr. *Josef Franz* in Vertretung seines erkrankten Vaters und Erzherzogin *Anna* erschienen. In den Reihen der Ehrengäste sah man auch den Bürgermeister *Szendy*, Ministerialrat Dr. *Friedl* aus dem Handels- und Industrieministerium, Oberst vitéz *Horváth* aus dem Honvédministerium, sowie zahlreiche hohe Stabs- und Oberoffiziere. Auf der Estrade hatten hundert junge Mädchen in ihrer kleidsamen Tracht als Kranzeljungfern in einer malerischen Gruppe Aufstellung genommen. Nach der Begrüßung des Erzherzogs und der Erzherzogin durch den hauptstädtischen Repräsentanten Franz *Sárkány* in seiner Eigenschaft als Präsident der Bezirksorganisation für die Kriegsopfer hielt Erzherzog *Josef Franz* eine schwungvolle Ansprache und nagelte den Fahnenschaft im Namen seines Vaters des Feldmarschalls Erzherzog Josef mit dem Wunsche, die Fahne möge stets ein weithin leuchtendes Sinnbild für Vaterlandsliebe und Opferbereitschaft im Geiste des St. Stefan-Gedankens sein. Nach der Festrede des Landespräsidenten Reichstagsabgeordneten Dr. *Árpátfalvi-Nagy* stiftete die Fahnenpatin Frau Dr. Eugen *Sipőcz*, ferner die Protektorinnen Frau Franz *Sárkány* und Frau Ladislaus *Cseh-Szombathy*, sowie Bezirksvorsteher Magistratsrat Béla *Schara* für die Bevölkerung des Bezirks Fahnenbänder. Abends fand ebenfalls in der Pester Redoute ein Konzert statt.

Leichenbegängnisse. Ein außerordentlich zahlreiches Trauergefolge begleitete im Friedhofe Farkasrét heute nachmittag den bei der Flugzeugkatastrophe von Annécy ums Leben gekommenen Hauptreferenten des Ungarischen Außenhandelsamtes und des Landesamtes für Fremdenverkehr Anton *Scholtz* auf seinem letzten Wege. Außer der Mutter und dem Bruder, dem Flügeladjutanten des Reichsverwesers Stromwachkapitän Andor *Scholtz*, sah man in den Reihen der Trauernden Nikolaus v. *Horthy* jun., Staatssekretär *Bárczy* v. Bárcziháza aus dem Ministerpräsidium, den Chef der Militärkanzlei des Reichsverwesers General vitéz *Keresztes-Fischer*, den Kommandanten der Leibgarde General vitéz *Igmándy-Hegyessy*, den deutschen Gesandten v. *Mackensen*, eine Abordnung des Landesamtes für Verkehrswerbung unter Führung des Präsidenten Staatssekretärs v. *Tormay* und des Direktors der Außenstelle Grafen Ferdinand *Zichy*, eine Abordnung des Außenhandelsamtes unter Führung des Präsidenten Anton *Kunder*, den Grafen Julius *Károlyi*, Reichstagsabgeordneten Dr. *Éber*, Ministerialrat Ludwig *Szász*, sowie zahlreiche andere Notabilitäten. Während der Einsegnung durch den Cristinenstädter Pfarrer päpstlichen Kämmerer Dr. *Knebel* brachte ein Chor aus Mitgliedern der Oper Trauer- und Trostgesänge zu Gehör.

Die türkischen Festtage. Die Konsularabteilung der türkischen Gesandtschaft gibt bekannt, daß Dienstag, Mittwoch und Donnerstag dieser Woche infolge der Festtage der Parteienverkehr entfällt.

Der Jahrestag der Soproner Volksabstimmung. Am heutigen Jahrestage der Volksabstimmung der Civitas fidelissima erschienen im Auftrage des Klubs der Heimatstreuen des Soproner Komitats Vizepräsident Dr. Otto B. *Kelényi* und Hauswart Regierungsrat Oskar *Borszéky* vor dem Irredentadenkmal „West" auf dem Szabadság-té und legten am Sockel einen mit dem Wappen der Stac Sopron geschmückten Kranz nieder. Die weiß-rot Schleife trug die Inschrift: „Zum Gedenken der Volksabstimmung der Klub der Heimatstreuen des Komitat Sopron."

Vortrag. Der Direktor des Kulturbundes Ungari scher Städte Dr. Alexander *Kuthy* (Debrecen) sprich Dienstag, 15. d., im Seminar des Ungarischen Cobden Bundes (V., Mária Valéria-ucca 12) über das Them „Bischof Baltazár und seine Stadt". Beginn Punkt 7 Uh

Báthory-Gedenkfeierlichkeiten. Das Stefan Báthory-Gedenkkomitee beging die 350. Jahreswende des Todes des Königs von Polen und Fürsten von Siebenbürgen Stefan *Báthory* mit einer pietätvollen Feier. Die Bedeutung des Tages würdigte Dr. Georg *Lukács*. Dr. August *Benárd* schilderte den Lebenslauf Báthorys. Edgar *Pálóczi* machte mit den Beziehungen Budas zur Familie der Báthory bekannt. — In der Ungarisch-Polnischen Gesellschaft gedachte nach den einleitenden Worten des Vorsitzenden Grafen Karl *Széchenyi* Universitätsprofessor Emmerich *Lukinich* der Báthory-Epoche und der Politik Siebenbürgens. Es sprach noch Frau Dr. Gustav *Thirring*. Bea *Solymoss* trug ein Gedicht vo Der Feier wohnten auch der polnische Geschäftsträge Graf *Mycielski* und Konsul *Namyslowski* an. Das Min sterium des Äußern war durch Legationsrat Baron *Vi lani* vertreten. — In allen Tempeln der Pester isr. Ku tusgemeinde wurde heute in der Predigt der 350. Jahre wende des Ablebens des siebenbürgischen Fürsten ur des polnischen Königs Báthory in feierlicher Weise g dacht. Von der Kanzel der Hauptsynagoge huldigte le tender Oberrabbiner Dr. Simon *Hevesi* dem Andenk des großen Fürsten, dessen Regierungszeit sich nicht n durch ein gemeinsames schicksalhaftes Erleben der be

den Völker, sondern auch durch eine Blütezeit der jüdischen Religionswissenschaften in Polen ausgezeichnet hatte.

Todesfälle. Mittwoch, 16. d., findet im Friedhofe Farkasrét nachmittags 3 Uhr die Beerdigung der nach der Heimat überführten irdischen Überreste des im Alter von 52 Jahren am 28. Oktober d. J. in Chicago plötzlich verstorbenen hochverdienten Leiters der Geschäfte des kön. ungarischen Konsulats in Winnipeg (Westkanada), des kön. ungarischen Konsuls Stefan J. *Petényi-Schefbeck* statt. Die Seelenmesse wird Donnerstag, 17. d., vormittags halb 10 Uhr, in der Christinenstädter röm.-kath. Pfarrkirche gelesen. — Der Papierhändler Melchior *Rosenbaum* ist hier plötzlich gestorben. Die Beerdigung findet heute, Dienstag, vormittags halb 12 Uhr, im Rákoskereszturer isr. Friedhof statt. — Der Holzproduzent Ladislaus *Fürst* ist am 10. d. in Budapest im 78. Lebensjahre gestorben und am 13. d. beerdigt worden.

Morgenfeier der Reichsdeutschen Schule. Am Sonntag versammelte die Reichsdeutsche Schule ihre Freunde und Gönner, Eltern und Erzieher im Ungarischen Theater zu einer Morgenfeier, die unter dem Motto „Um Freiheit und Vaterland" anläßlich der 250. Jahreswende der Befreiung Budas vom Türkenjoche veranstaltet wurde. Wie alljährlich, hatte auch diesmal das starke Interesse für die Veranstaltungen der Reichsdeutschen Schule ein volles Haus beschert. Unter den prominenten Gästen sah man den deutschen Gesandten v. *Mackensen und Gemahlin*, die Vertreter der österreichischen und der bulgarischen Gesandtschaft, sowie des argentinischen Generalkonsulats, ferner den Staatssekretär im Kultusministerium Dr. Andreas *Tasnádу-Nagy*, Staatssekretär im Finanzministerium Dr. *Jakabbfy*, die Ministerialräte Dr. *Körösy* und *Velics*, Oberdirektor Dr. Artur *Benisch*, Direktor Prof. Dr. *Petrich*, den Delegierten des Ungarischen Frontkämpferbundes Zoltán *Bendek* u. v. a. In seiner Eröffnungsansprache deutete der Direktor der Schule Oberstudiendirektor Dr. *Rettig*, anknüpfend an Worte Michael Vörösmartys, den Begriff der Freiheit auf dem Hintergrunde der Gegenwart und ließ seinen kraftvollen Appell ausklingen in das Bekenntnis zum Opfer, das am Vorbild vergangener Generationen reifen müsse. Das heutige Geschlecht dürfe nicht fragen, *wovon*, sondern *wozu* es frei sein solle. Das sich anschließende niederländische Dankgebet, dargeboten von Chor und Orchester der Schule, (einstudiert von Herrn *Kurz*), gab der Feier einen weihevollen Grundton. Die Idee der Freiheit, die das Letzte in den Dienst des Vaterlandes stellt, kam in dem Gedichtvortrag von Petőfis „Miért zárjátok el utamat?" und Ernst Moritz Arndts Spruch „Von Freiheit und Vaterland" zum Ausdruck. Stefan Georges „Spruch an die Toten" und Goethes „Beherzigung", von Sprechchören mit ausgeglichener Dynamik und starker Eindringlichkeit vorgetragen, (Leitung Prof. *Stutzenberger*), schufen die Stimmung für die Aufführung von Theodor *Körners* Schauspiel *„Zrinyi"*. Ehe der Vorhang sich hob zum bewegten Spiel gab ein Schüler der Oberklasse eine historische Einführung in die Zeit des ungarischen Freiheitshelden und unterstrich die Bedeutung seiner heroischen Gestalt für die Gegenwart. Das Drama Nikolaus Zrinyis symbolisiert das Opfer fürs Vaterland im Heldenkampfe der Ungarn gegen die Barbarei des Halbmonds. Das Schauspiel, dessen heroische Handlung durch ein menschlich rührendes Schicksal verklärt wird, wurde von den jugendlichen Darstellern mit Wärme und Begeisterung gespielt. Besonders vorteilaft kamen die Rollen der weiblichen Mitwirkenden sowie die von Soliman, Juranics, Zrinyi, Vilacky und Alapy durch temperamentvolles Spiel zur Geltung. Einige Stellen der Handlung wurden durch musikalische Untermalung wirkungsvoll vertieft. Durchweg ließen die vortreffliche Sprechtechnik und die gestalterischen Fähigkeiten der Schüler den Wert der künstlerischen Erziehung erkennen, die ein wesentlicher Teil der Arbeit der Reichsdeutschen Schule ist. Stürmischer Beifall lohnte nicht nur die hingebungsvollen Leistungen der jungen Spielschar, sondern auch aller für das Gelingen der Matinee verant-

[illegible] unverkennbar im Zeichen d
sperity stehen. In den südamerikanischen
dann aber auch in Belgien und Ägypten v
ungarische Verkehrswerbung für das Fremdenja
teils mit neuen Mitteln, teils aber in verstärkter W

[illegible] Sonntag hielt der Landesverband der Kaufleute und Gewerbetreibenden (OKISZ) sein Bescherungsfest, bei dem 200 Kinder verarmter Familien des Kaufmann- und Gewerbestandes mit warmen Wintersachen beschenkt wurden. Zu dem Fest war seitens der Hauptstadt Bezirksvorsteher Dr. Tibor *Zielinsky* erschienen. Die Spenden wurden verteilt von Frau Dr. Wilhelm *Gaár*, Frau Dr. Franz *Felkay*, Frau Moritz *Ledermann*, Präsidentin der Frauensektion, sowie Frau Emil *Guttmann*. Die Kleinen wurden auch mit verschiedenen Liebesgabenpaketen (Süßigkeiten, Spielsachen usw.) bedacht.

Dienstag, 15. Dezember.

Röm.-kath.: Valér. — Prot.: Johanna. — Griechen: 2. Dezember. Habakuk. — Juden: 1. Tebeth. — Sonnenaufgang 7 Uhr 25 Min., Sonnenuntergang 15 Uhr 59 Min. Mondaufgang 8 Uhr 29 Min., Monduntergang 17 Uhr 21 Min.

Museen: *Nationalmuseum*: täglich von 9 bis halb 2 Uhr; Dienstag, Donnerstag, Samstag und Sonntag: *zoologische* Sammlungen; Montag, Mittwoch, Freitag und Sonntag: [illegible] und paläontologische Sammlungen. — [illegible]

Perlmutter Izsák

393 - Tengerpart

46-ik aukció.

XXVII

Ernst Muzeum aukcioi XLVI.

Perlmutter Izsák

Szolnok a város fontos tényezője kulturális életünknek. – A szolnoki hagyományt számba véve, meg kell említeni a művész nevét.

Bényei László: Szolnok, a műveszváros.

Keletmagyarország, 1975. okt. 5.

Perlmutter Izsák

Czendélet, repr.
Képzőművészet
1934. 116. l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1886-1932.

Csendélet, of.

Holland interieur, of.

Női tanulmányfej, szépia

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
34 l.

Perlmutter Izsák.

Roma. Museo Capitolino.
Fiatal anya c. képe.

Genthon István:
Magyar műkincsek és emlékek Olaszországban. Kézirat
1942-43

Greguss

Oroszlán

Dambi

5 old.

5 -"-

7 -"-

---

17 old. szöveg.

1 -"- idegen

4 -"- horiték

---

22 szöveg.

16 tábla

---

38 szöveg. + Müvészeti Élet

Perlmutter Izsák

Önarckejre a firenzei
Uffizi-képtarban.

Genthon István:

Magyar műkincsek
és emlékek Olaszor-
szágban. Kézirat
1942-43

Perlmutter Izsák

Velence. Galleria d'Arte Moderna.

Foltozó anyony, 1906.

A romai Galleria d'Arte Moderna tulajdona.

Fleres, Ugo: La Galleria Nazionale d'Arte Moderna in Roma.

Roma, 1932. 27 l.

Perlmutter Izsák

úrtól

Alexander Album.

Alexander Bernát
működésének hetvenötödik
évfordulójára. Bp. 1925.

Perlmutter Izsák

Lvód

Ujság. 1938. ápr. 6.
(c. a: A képzőművészeti
Museum kiállitása.
P. I. festményei)

789. *Mészáros Lázár.*

Mellig látható, kissé bal
Feje elől kopasz; haja, ba
vegyült; nyakkendője feke
elől szétáll.

Vászon, méretei 68 : 55 cm
40 K. — Vétetett a gr. Kreit
A megszerzésére vonatkozó ada
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr.
jegyzék III. — Az átvételt tud
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Perlmutter Izsák

rend.

Hajós, D.E.M.

Budapester Kunstbericht.
Forum, 1938. 94. l.

Perlmutter Izsák

Thieme Becker
XXVI. 420. l.
Lyka

Perlmutter Isák

A két életkor, c. képe repr. -

Gerő Ödön, A magyar népéletkép. Magyar Művészet 1927. 30. l.

Perlmutter Izsák †

Budapesti Hírlap

1932. ápr. 15.

(Perlmutter Izsák festőművész meghalt.)

~~5556~~ ~~1904~~ ~~Dr. ekk. Szeptember~~ 28 en

hogy ez az előleg a Bizottsá
visszatérítendő abban az ese
tartalékalapjából kért 500.0
nyerne kedvező megoldást.

Budapest, 1904. s

A miniszter me

miniszteri t

Perlmutter Izrael †

meghalt Budapesten
1932. ápr. 13.

Pesti Napló

1932. ápr. 15.

(Gyászjelentés)

U. 3415.

r	P.	14.90
elalters.	"	36.--
stik	"	56.40
lasters	"	18.90
Francaise I.	"	29.70
	"	43.20
schichte	"	10.30
	"	4.60
	"	7.20
lume I/II. egybe.	"	90.---
	"	22.--
ukunst	"	24.--
	"	47.10
	"	33.--
mburg	"	8.70
	"	9.--

Átvettem:

Gulyás Elek

Perlmutter Izsák

lásd okv.

Szépm. Muz. Érk

IX. 273. 0

Perlmutter Izsák

4 od
2

Ujság

1930. jan. 5.

(e. a.: Az Ernst-
múzeum csoportki-
állitása.)

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

Perlmutter Izsák festőművész
Csendélet, olaj.
Virágok, olajf.
Szinyei Társaság jubiláris kiállitása
Ernst Muzeum, 1945

A Müemlékek Ország

Budapest, 1927. január hó 11.-én.

A Bi

jegyzékét, lemásolás után, egy

nyunkkal együtt, hálás köszön

visszajuttatom.

2 drb. melléklet.

Perlmutter Izsák festőművész
Őszi hangulat
Szinyei Társaság első nyári kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 május

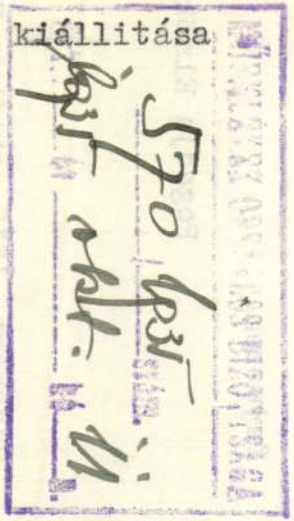

miáltal a Könyvtár kulturális j
jutott. Sietve használom fel az
mogatásáért és hathatós közbenj
fejezzem.

Fogadja Elnök Ur mé

Budapest, 1935. október,2.

Méltóságos

dr G e r e v i c h
egyetemi ny
a Müemlékek Országos Bi

Perlmutter Izsák festőművész
Csendélet
Szinyei Társaság első nyári kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 május

2-án illetve 22-én az alábbi részlet
látott nyugtáinkat küldtük meg:

935	október	2-én	F/481	számu	szla.
"	"	"	F/449	"	"
"	"	"	F/425	"	"
"	"	"	F/444	"	"
"	"	22-én	F/559	"	"

Szives átutalása
megbizásaikért köszönetet mondva

MDK

Perlmutter Izsák

Ernst Mu. LV. kiáll. 1922. szept. 2 c.

MDK

B.V: Magyarország a római egyh.müv.i kiállitáson.
Tér és Forma, 1934. 3.sz. 84 l.

Perlmutter Izsák festőművész
Leányok kertben
Kert tavasszal
Pihenő hölgy
Szinyei Társaság első nyári kiállitása.
Ernst Muzeum, 1931. május

KUNSTHIST.
UND CLASS. ARCH. INST. DER PÁZMÁNY
UNIVERSITÄT
(LEHRKANZEL HEKLER)

ÚZEUM-KÖRÚT 6—8.

—

l egyetemi altisztet,hogy a Müemlékek
számomra kiutalt 100.-pengőt nevemben
tatványom erről az összegről már a

kt.26.-án Tisztelettel

Kammerhofer

M. D. K.

Perlmutter Izsák
festő

Halászbárkák

Anadjegys. 100.36 l.

MDK

Perlmutter Izsák, sz. 1866:

Lány parasztszobában

Magy.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

21 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Falusi utcarészlet

Női arckép

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 35 l.

MDK

Perlmutter Izsák, festö
1866-1932

Leány a tengerparton. Jelezve. Tollrajz.

A béresfiu. Jelezve. Vizfestm.

gr. Almásy-Teleki Ilva müv.int. /v. Ernst-Ilus./
IX. müvészeti aukció. 1942.máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat.33.l. aukció.

Perlmutter Izsák MDK

1866-1932

"Vásár Besztercebányán" c. képe a Magyar Képzőművészeti Társulat 1908-as kiállitásán szerepelt.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.41.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festö.
/1866-1932/.

Külvárosi részlet. Jelezve. Fa.

A mosónö. Jelezve. Of.

Ernst Muzeum a-akciói. 52.cs. II. rész.
1935 nov. -Képek. Ka t. 18.1.

MÜK

Perlmutter Izsák

Pogány C.G: Az Első M. Képzőmüv. Kiáll. Szabad Nép.
1950. szept. 8. 6 l.

Perlmutter Izsák

Németh J.: Szolnok és művészete. Képzm. Kirs. évk. 1929. 35 l.

MIK

Perlmutter Izsák, sz.Pest 1866

Halászbárkák, olaj

Arad város nyilv. képtárában elhelyezett festmények
és rajzok jegyzéke. 36 l.

Perlmutter Izsák, 1886-1932

Hollandi interieur, olaj
Csendélet, olaj
Parasztmenyecske, olaj
Besztercebányai részlet, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk.sz.
48 1.

Perlmutter Izsák, 1886-1932
Holland nő, olaj
Tanulmányfej
Ülő nő, rézkarc

Árverési csarnok. 1939. 19-2o 1.

= kurzív sitka

smárvány vóc került elliptikus medence, pilléren

al előtt kis faszoborcsoport Krisztus

vá°/. (000 rép)

~~ldali~~ mellékoltárok: egy-egy kis tér-

lejéről.

, a középponti Kárpátok felé és vissza.

Hont vármegye. Bp. é.n. /19o6/ 4o l.

szu, szárnyas, földszintes épület, copf

az udvar felé. Boltozott szobák. Ter-

tagolással. Mellette kétrészes kapu,

Perlmutter Izsák sz. 1866.

A kis libapásztor, olaj

Magyar Nemzeti Renaissance Társ. IV. akciója, Bp. 1923. 7 l.

Perlmutter Izsák festőművész
Karácsonyfa csendélet, olajf.
Szinyei Társaság jubiláris kiállitása
Ernst Muzeum, 1945

36.688/1927.szám.

III.a.

Folyó hó 18

tésére értesitem a t. Bizottsá

szére augusztus hó 8-tól szept

titkár részére május hó 23-tól

6-ig; Nagrand Mihály művezető

11-ig; K. Polakovits Margit

Saláth Ferenc kezelő altiszt

junius 20-tól julius 3-ig a

Budapest,

Perlmutter Izsák

Árverési Csarnok Kat. aukció

31. sz. 1926 febr.
34. sz. 1926. okt.
37. sz. 1927 márc.
38 sz. 1927 máj.
40. sz. 1927. dec.

arlsbadi czipőraktár. A legkitűnőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára
KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Tavaszi, Promenade- és magas czipők, világos és fekete bőrbe, urak, nők és gyermekek részére.

Miss Joseph

M.D.K.

PERLMUTTER Izsák festő

Művért. (1952) Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti ~~Kiállítás~~ Kiállítás 124. l.

124.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Játszó parasztlányka
Besztercei templomtér
Férfi-félakt
Az öreg modell

Ernst Múz. 55. aukc. 1937. 29 1.

MDK

Perlmutter Izsák

Ernst-Múzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.
2 1.

M.D.K.

Perlmutter Izsák
festő

„Munka közben."

Végvári Lajos: Rómpi István
Művért, 1954. 2 sz. 239 l.

Perlmutter /Izsák/, festő MDK

művészete nem kevésbbé magyar jellegü, mint a nagybányaiaké, de sokkal elkülönültebb, differenciáltabb utakon jár. -.-
298.o.

Aradi Nóra: A polgári kultura nagyatlásának főbb jelenségeiről a magyar képzőművészetben.
Müv. Ert. 1956. V. évf. 2-3. sz. 295- 300.o.
4.

Perlmutter Izsák
Tanulmány, tollr.

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
1920. ápr. 8 l.

Perlmutter Izsák

Tájkép

Tamás-Galéria CXVIII.kiállitása. 1941. febr.

2 1.

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Kertben pihenő nő, olaj
Vaságyon heverő nő, olaj
A müvész leányának képmása, szines kréte
Ülő leány, szinezett tusf.
Terraszon, szén

Mü- és Régiségkereskedelmi Váll. IX.Művészeti aukció. Bp. 1948. 18 l.

Perlmutter Izsák, 1866-1932

Karszékben ülő nő, tollr.
Kazlak a kert végén, olaj

Mű- és Régiségkereskedelmi V(11. IX. Művészeti
aukció. Bp. 1948. 18 l.

Perlmutter Izsák

Lyka Károly: A téli műtárlat. Uj Idők, 19ol.
VII. ő 47. sz. 451-452 l.

Perlmutter Izsák
Önarckép, repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927. évi nagy naptára. 137 l.

Perlmutter Izsák II. festészeti dij

Ujság. 1927. jan. 27. /A táj- és életkép-kiáll. dijai/

MDK

Perlmutter Izsák festő
(1866-1932)

Párisban tanul. Hollandiában él sokáig.
H. tengerpartot, népviseletekat fest.
Itthon is nagyon kiállításokon

Déri Museum Képtára, Debrecen, 1954, 29. lap

MDK

Perlmutter Izsák festő
1866 - 1932.

Kertrészlet (olaj) - Déri Múzeumban.

Déri Múzeum Debrecen. Vezető a képtárban. Bp 1952. 5. lap.

MDK

Perlmutter Izsák

Hollandi utca, olaj

Vásárlások a Képzőm. Társ. 1905. kiáll.
Művészet, 1905. 4.sz. 278 l.

M.D.K.

PERLMUTTER Izsák festő

A Nemzeti Szalon új helyiségének

felavató kiállításán a magyarnyai

okkal együtt szerepel

Réti István: A magyarnyai művész-

telep. Pt 1954. 66. e.

M. D. K.

PERLMUTTER Izsák festő

Kepe volt Rippl-Rónai Ödön kapos-
vári gyűjteményében

Beovátk: Igy éltünk ... Bp. 1956. 317. l.

MDK

Perlmutter Izsák
Magyar vásár
Magyar interiör
müve a párisi Grand Salonban szerepelt.

Lendvai K: Párisi levél. Művészet, 1907,
273-74 l.

Nagyigmánd /Komárom/

Vendéglő, földszintes, 3 ajtóva
Jakab 1759-ben.

/Révhelyi Elemér, 1951 – vagy Győr

MDK

Perlmutter Izsák

Gyomláló asszony, olaj
Tájkép, olaj
Szolnoki puszta, "

Szolnoki Művésztelep kiáll. N.Szal. 1936. márc.
8 l.

MDK

Perlmutter Izsák, 1869-1932.

Fiatal lány parasztszobában.

Márk Lajos festőműv. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Muz. 135.kiáll. 1932. dec.

15 l.

Perlmutter Izsák festőművész
Szinyei Társaság harmadik kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 január, 10.-ig.

Szám	Kelet	Drb	Tár
	III/2	14.	Sajtkép felvétel
	"	10	" levonat
	"	14	Rajz
	III/20.	1	"
6045.	III/23.	5	Sokolyzia kilia
"	"	10	" "

KÖNYVELVE

Perlmutter Izsák festőművész (1866 - 1932)
Zsidó festők kiállitása
Haladás, 1949 julius 14

L.G.

a Schenker Gégnek
talán nem expedi-
áltatott a levél?

Perlay Rezső, grafikus
nalván

A FESTŐ MELLSZOBRA

A Szinyei Merse Pál általános iskolában és gimnáziumban a napokban avatták föl a tanintézet névadójának mellszobrát. A mű, amelynek létrehozásához az iskola úttörő- és KISZ-szervezete, valamint szülői munkaközössége adott segítséget, Perlay Rezsőnek, az iskola rajztanárának az alkotása.

– Hazai Tükör

Új Tükör

43

XXIII/20

.18

— szó szerint —
illiárd köbmétei
is esik ránk.
magyar lakosra
00 köbméter víz
enséggel nem kis
Mégis, mikor be-
erültek a szabad
a szabadidő ki-
vel rohamosan
dett a vízparti

nem is
kívánnak
rehozni.
5—10 he
kal, mely
píteni ha
strandot
lyek vizé
ni a vito
lás fortél
baj, ha k

Mechel Perlenhefter

MDK

A brassói Purzengässer Turm ~~[illegible]~~ óráját díszítő gomb aranyozásának kinitője.

Das Burzenland. III. köt. Brassó. 1. rén. Erich Jekelius kiadd. Brassó 1928.

(eml. L. 75. old.)

Perlik József, bányász, festő

---

a Soproni Központi Bányászati Múz.-ban láthatjuk a tatabányai-dorogi szobában festményét 1899-ből két méter maga s Szt. Borbála kép. Ez azelőtt az Eszterházy akna rendelőjében volt. 186.old

Faller Jenő9 A Soproni Központi Bányászati Múzeum rövid ismertetése. 179.old

Sopmini Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

MDK

Perlino — hadimérnök

(Hadregg főkapitánnyal együtt perbefogták és kivégezték Győr 1594-ben történt feladásáért.)

Borbíró - Valló: Győr, Bp. 1956. 98. l.

NICOLO PERLINO, épitész

1594-ben Szinán pasa ostromolta Győrt. A védelmet Mátyás főherceg gróf Hardegg Ferdinándra és Nicolo Perlino épitészre bizta. 92.old. 33.jegyz

LÉVÁRDY FERENC: A középkori győri székesegyház pusztulása és első barokk átépitése 83.old

ARRABONA, 12. Xantus János Múzeum, Győr. A Győri Múzeum Évkönyve, Győr. 1970.

Perlmutter Imre

festőművész

Perlmutter Imre közismert festőművész e hó 12-én rövid szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 14-én d. e. 11 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából.

Pesti Hirlap

1935. XI. 14

KIESELBACH

PERLMUTTER IZSÁK

A KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

tisztelettel meghívja Önt és barátait decemberi festményárverésének kiállítására, mely 2001. november 27-én 17 órakor nyílik a Budapest V., Szent István krt. 5. szám alatt. A kiállítás megtekinthető 2001. november 28-tól december 6-ig, minden nap 10–18 óráig. Az aukció december 7-én délután 6 órai kezdettel kerül megrendezésre a Vígszínház színháztermében.

ÚJ IDŐPONT!

THE KIESELBACH GALLERY

cordially invites you and your friends to the view of the December painting auction. The opening ceremony commences at 5 p.m. 27th November, 2001. The paintings are on view in the Kieselbach Gallery, at 5. Szent István krt., Budapest V., from 28th November to 6th December, every day, from 10 a.m. to 6 p.m. The auction will be held at the theatre hall of Vígszínház, at 6 p.m. 7th, December, 2001.

A képfelvétel a következő aukcióra megkezdődött!

INFORMÁCIÓ ÉS KATALÓGUS / INFORMATION AND CATALOGUE:

Kieselbach Galéria, H-1055 Budapest, Szent István krt. 5.

Tel. / Phone: (36-1) 269-3148, (36-1) 269-3149 • Fax: (36-1) 269-2219

www.kieselbach.hu

E-mail: gallery@kieselbach.hu

Inter-Európa Bank Rt.

A SANPAOLO IMI csoport társult tagja

Perlmutter Izsák (1866–1932): *Parasztenteriőr* (141x100 cm, olaj, vászon, j.j.l.: Perlmutter 1912)

Perlmutter Izsák festőm.

végtisztességén sem a főv., sem a pesti intézmények képviseletében nem jelent meg senki, bár díszsírhelyet kapott. Művei Európa valamennyi nagy muzeumában kaptak helyet (sok Uffizi képtárban van önarcképe). Thányszlak temetésen a díszes keretek, amelyek egy nagy művészt megilletnek. Megérdemelte volna, h. a Műcsarnokból temessék el.

egy művészbarát: Visszásságok Perlmutter Izsák temetésén.

Rst. 932. IV. 19.

Perlmutter Izsák

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 326,

Perlmutter Izsák

Stul. 1866. jun. 30

Bpest-

14 képe kiállítva

kulönböző időkből-

Kat/Nürnb 1929

31. l.

BELVÁROSI VÁLTÓÜZLET R. T.

A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐÁRUSITÓJA

:: BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 37. ::

LEVÉLCIM: BUDAPEST 62. PÓSTAFIÓK 40.

Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula urnak

[illegible]

~~[illegible]~~

Perlmutter Izsák

Ujság, 936.

Ujság 1936. XII. 11.

— **Az Országos Magyar Zsidó Muzeum uj gyüjteményei.** Az Országos Magyar Zsidó Muzeum a dohányutcai kulturpalota második emeletén levő uj termeiben gyüjteményét igen értékes uj anyaggal gazdagitotta. Az egyik teremben kiállitotta Perlmutter Izsák nagyszabásu kompozicióit, melyek a nagynevü mester végső akarataként maradtak a muzeumra. A többi teremben a magyar zsidóság történelmi arcképcsarnokát helyezték el, azoknak a kiváló férfiaknak arcképét és szobrát, akik mint nagynevü papok, irók, tudósok, közgazdasági férfiak és a politika emberei, hazájukat és felekezetüket szolgálták életükkel és munkásságukkal. Az uj termek szombaton délelőtt nyilnak meg a közönség számára. Ugyanakkor bemutatásra kerül az olaszországi zsidó egyházmüvészeti emlékekről készült fotografiasorozat, Munkácsi Ernő dr. muzeumi igazgató gyüjtése. A kiállitás dijtalanul tekinthető meg. —

Perlmutter Isák

l.

Lázár Wolfner
gyűjt. 94. l.

Eleben a csomagban van az önéletrajz

UTÓHANG.

A gyüjtemény bemutatása alkalmából *Vass* József vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter a következő leiratban üdvözölte a gyüjtőt:

47414—1922
III. a.

NAGYSÁGOS

UJPESTI **WOLFNER GYULA** *URNAK*

Perlmutter Izsák

Bokrétába rendezett égő, szenvedélyes szineit ürügyül használja fel hollandi zsánerfigurák odaállitásával. "Kavargó szinforgatag támad a ruhák, falak és a drapériák felületén, kacsakringósan járó ecsetje nyomán, s ahol egy állandó pozitiv forma, egy arc, vagy egy kéz bukkan elő a forgatagból... ott roppant objektiv rajz lesz urrá a szinek fölött."
Marco: Tavaszi tárlat c. beszámolója.

A HÉT, Bp. 1905. ápr. 23. XVI. évf.
17. sz. 280-282. lap.

Perlmutter Izsák

1926. Carnegie-Institut kiáll. Pittsburg
Festőtől egy tájkép

Ujság. 1926. nov. 7.
(A magyar festőművészet diadala a pittsburgi világkiállításon.)

Perlmutter Izsák festőművész
Szinyei Társaság rendes tagja 192o
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

354. kép. *33. (Mss. I. 3.) Graduale (II. Ulász kódex). XVI. sz. 187b lap.*

144b (2); 145b; 146a; 146b; 147a; 147b; 14
149a; 150a; 150b; 151b; 152b (2); 15
155b; 156a; 156b; 157a; 157b; 158a; 15
159b; 160a; 162a; 162b (2); 163b (2); 16
165a (2); 166b; 167a; 168a; 168b; 16
170a; 170b; 171a; 172a; 173a; 17
175b; 176a; 176b; 177a; 178a; 178b; 17
180b; 181b; 183b; 184a; 184b; 186b; 18
187b; 188a; 189a; 190a; 190b (2); 19
192b; 193b; 194b; 197b; 198a; 198b; 19
199b; 201a; 201b (2); 203b (2); 204b; 20
206a; 207a; 207b; 209b; 210a; 210b; 21
211b; 212a; 213a; 214b; 215a; 216a; 21
217b; 218a; 218b; 219a; 219b; 221a; 22
222a; 223a; 223b (2); 224a (2); 22
225b; 226a; 226b; 227a; 228a; 228b; 22
230a; 231a; 231b; 232a; 232b; 233b; 234a; 23
235a; 235b; 236a; 236b; 237b; 238a; 238b; 23
240a; 240b; 242a (2); 242 b; 244a; 24
245b; 246a; 246b; 247a; 247b; 250a; 25
251b (angyal); *253b; 254b; 256a; 256b; 25*
258b; 259b (2); 260b (2); 261a (2); 26
262a; 263a; 263b; 264a (2); 264b; 267b; 26

Perlmutter Izsák

Sz.T.II.K.Budapest, Sz.T.K.Bradfort, Bruxelles, Venezia, Carnegie Inst. Pittsburg, Sz.T.K.Békéscsaba, Uffizigaleria Firenze.
A Szinyei Társaság rendes tagjainak 1926. évi müvészi és irodalmi müködése.
Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

PERLMUTTER tosál

eltemetve és sírlöve

Kama u. Zsidó temető

Rosa Florum Regina.

Az 1946. évi köztársasági törvény

„Természetes és elidegeníthetetlen jogok"

Az 1946. évi I. törvénycikk, a köztársasági törvény a magyar történelemben, illetve jogtörténetben, első ízben kodifikálta az állampolgárok „természetes és elidegeníthetetlen" jogait. Ezek a jogok a következők voltak: *a személyes szabadság, jog az elnyomástól, félelemtől és nélkülözéstől mentes emberi élethez, a gondolat és a vélemény szabad nyilvánítása, a vallás szabad gyakorlása, az egyesülési és gyülekezési jog, a tulajdonhoz, a személyi biztonsághoz, a munkához és méltó emberi megélhetéshez, a szabad művelődéshez való jog s a részvétel joga az állam és az önkormányzatok életének irányításában.*

Kisgazdák és szocdemek

1946 elején Magyarország államformájának rendezéséről törvénytervezetek sora született. Köztük azonban csak a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt tervezete — illetve csekélyebb mértékben a Szociáldemokrata Párté — tartalmazta az emberi és polgári szabadságjogokat. Ez persze nem volt véletlen, hiszen *a két világháború között ellenzékben levő kisgazdapárt és szociáldemokrata párt közvetlenül is tapasztalhatta a polgári demokratikus szabadságjogok hiányát.*

A Független Kisgazdapárt tervezetét a párt polgári-módos paraszti szárnyán elhelyezkedő neves jogi szakértők, *Auer* Pál és *Sulyok* Dezső készítették. Tervezetük a „magyar állam minden polgárát szabadnak és egyenlő jogúnak" ismerte el. Bár a kisgazdapárti tervezetben szereplő szabadságjogok tulajdonképpen „foghíjasak" voltak, hiszen *hiányzott a listáról például a sajtószabadság, a gyülekezési és egyesülési jog, a női és faji egyenjogúság, a művelődéshez való jog,* mégis valamennyi koalíciós párti tervezet közül egyedül ez tett átfogó kísérletet az emberi és polgári szabadságjogok törvénybe iktatására. Egyúttal kimondta azt is, hogy a megnevezett jogok „csak a törvényes keretek között és [illegible] abban a mértékben [illegible] emberi

üdvözölte, hogy a javaslat törvénybe iktatja „az állampolgárok természetes és elidegeníthetetlen jogait"; ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az állampolgári jogokat a törvényjavaslat *„csak az államrend demokratikus keretein belül biztosítja az állampolgároknak. A demokratikus államrán fölmerültek és tudatosan maradta ki a szövegből."*

Hegymegi Kiss Pál a „természetes és elidegeníthetetlen" emberi jogok közé a panaszjogot is fel kívánta vétetni. A kisgazdapárti képviselő a nemzetgyűlés 1946. május 22-i ülésén a kormányhoz intézett interpelláció-

„Az emberi jogok megvalósításának vannak politikai feltételei és az egyik politikai feltétel a demokrácia ellenségeinek megsemmisítése." (Révai József)

TÖRTÉNELMÜNK FEHÉR FOLTJAI

A cikk a mai politikai és közélet számára is számos tanulsággal szolgáló kérdést vet fel — a több mint négy évtizeddel ezelőtti parlamenti vita kapcsán:

Sorozatunk a magyar történelem fehér foltjainak felderítésére vállalkozik.

Minden hétfőn a Magyar Nemzetben

polgári jogok tehát nem illethetik meg a nemzet belső ellenségeit". Mint leendő belügyminiszter mintegy programként követelte, hogy az „emberi és állampolgári jogokat biztosító törvényt éppen ezért sürgősen ki kell egészítenie a demokrácia, a köztársaság védelméről szóló törvénynek". (Ismeretes, Rajk követelése teljesült, s erre hivatkozva, vele visszaélve perek sorát kezdeményezték már a koalíciós időszakban is.)

Kommunista korlátozás

A törvényjavaslat január 31-i, részletes vitájában *Parragi* György, a kisgazdapárt *Sulyok*-féle szárnyának képviselője Rajk Lászlóval egyetértve kifejtette, hogy az emberi jogok deklarálása önmagában még nem biztosítja a személyes jogok teljes érvényesülését. Ezért szükségesnek tartotta, hogy az „emberi jogokat megfelelő törvényekkel bástyázzuk körül". Az egyéni, állampolgári politikai és szabadságjogok kapcsán elvetette, elutasította a kollektív felelősség elvét és gyakorlatát, „akár párt[illegible]

jában a közigazgatási hatóságok jogsértő határozataival szembeni bírósági jogvédelem szabályozását indítványozta. Vagyis azt a jogot, amellyel az állampolgár „az államhatalom és a közigazgatás képviselőihez fordulhat és a maga igazságát keresheti". Az interpellációnak azonban végül is nem volt foganatja, ugyanis az az emberi alapjogok védelmét tartalmazó, május 27-én életbe lépő törvény ezt *nem említette, csakúgy mint az állampolgári, demokratikus szabadságjogok bírósági védelmét sem.*

Végül is az 1946. évi X. törvénycikk kimondta, hogy a köztársasági törvénybe foglalt demokratikus szabadságjogok megsértését szigorúan bünteti: *„Büntettet követ el és — amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — öt évig terjedő börtönnel büntetendő az a közhivatalnok, aki hivatali eljárásában vagy intézkedésével másnak az 1946. I. törvénycikk bevezetésében foglalt valamely természetes és elidegeníthetetlen jogát megsérti."* E jogoknak az intézményes védelmét, azaz a független bíróságok jogvédelme alá tartozó helyezését azonban [illegible]

PERLAY REZSŐ

Magyar Nemzet 1990. junius 25.

Mamma Maria

Évad végi premier az Operaházban

NINCS ÉPPEN IRIGYLÉSRE MÉLTÓ helyzetben a kritikus, ha egy világnagyság világpremierjéről kell szólnia, mely sehogy sem tudta magával ragadni.

A svéd modern tánc nagyasszonya: Birgit *Cullberg* jött el ugyanis hozzánk, aki 82 éves korában vállalkozott új balettmű megalkotására és betanítására. Cullberg asszony egyike a modern tánc iskolateremtő személyiségeinek. Az 1930-as években kezdte meg szakszerű tánctanulmányait. Német mozdulatművészek iskolájában tanult, mestere kiváltképp rekre és ifjú tanítványaira bízta. Tanítványai közül került ki saját fia: Mats *Ek* is, a mai fiatalabb koreográfusgárda egyik vezéralakja. (Néhány éve, mint kezdő táncalkotó dolgozott egy ízben a Pécsi Balettnél is — azóta persze kevéske „puha" fizetőeszközünkért már nem megvehető.)

Birgit Cullberg ősbemutatójára visszatérve: produkciója táncos értékek szempontjából feltétlenül magas színvonalon mozog. Egykori kiemelkedő profizmusa ebben a vonatkozásban ma (vagy Szentlélek) igencsak férfiúi megtestesítője után konfliktusba kerül környezetével. Imádók és ellenségek veszik körül. Miért? Fel nem foghatja. Erre a további felvázolt képek: Jézus csodatételei, elfogatása, megkínoztatása révén ébredhet rá.

Cullberg emberközelbe kívánta hozni a szentséges újtestamentumi alakokat; egyszerű németalföldi, leginkább *bruegeli* parasztkörnyezetbe helyezi a történetet. Innen a népies hangvétel, mely a mozdulatművészet egyes irányzataitól sohasem volt idegen. A problémát az említett dramaturgiai kezelésmód okozza. Ez az esztétikai alapállás vagy 30—40 év távolába utalja vissza a ma készített művet, mely — akárhogy forgatjuk a szót — ezúttal valójában csak relikviaértéknek tekinthető.

Legsikerültebb részmegoldása a Mamma Mária lelkirajzának felépítése, mely a naiv kislánytól a törni-zúzni képes keserű anyáig ível — valamint a nőalak koreográfiai megfogalmazása. Igaz, ehhez hozzájárult *Metzger* Márta intelligens, remek alakítása, és stílusos táncos kivitelezése. A megkívánt modern stílust egyedül ő tudta tisztán kimunkálni.

A többi szereplő meglehetősen vegyes képet mutatott, s nem szépítve a valóságot, majdnem kivétel nélkül gyenge előadásban részesített. *Rujsz* Edit Magdalénája számíthatott koreográfiai és előadói értelemben hatékonynak, de ezt az ifjú Jézussal folytatott primitíven pajzán etye-petyéje számottevően gyengítette, s valahogy szinte blaszfémikussá torzította.

A FÉRFISZÓLISTÁK — *Nagyszentpéteri* Miklós és a külföldi *Kreismann* Dimitri kivételével — kényszerű szereposztása eleve méltatlanná tette az ünnepi eseményt. A szedett-vedett férfikarról jobb volna már nem is beszélni. A hirdetéssel toborzott, operaházi normákhoz képest képzetlen és gyakorlatlan táncosok közül alig néhányan tudták feladatukat úgy-ahogy ellátni. S mégis — Birgit Cullberg egyik művészi érdeme — nem is értem, hogy lehetséges —, szép és hangulatos csoporttáncokat tudott létrehozni, azzal a motivikus táncmatériával, mely az önmagában értelmesnek és természetesnek ható eszköz

Perlay Rezső rajza

A Szinyei Merse Pál Társaság mély megilletődéssel tudatja, hogy rendes tagja

PERLMUTTER IZSÁK

festőművész,

a nagy állami aranyérem, a német nagy állami aranyérem és számos más külföldi kitüntetés tulajdonosa

e hó 12-én elhunyt.

Benne a magyar művészet egy kiváló képviselőjét vesztette el, kinek művei a távol jövőben is hirdetni fogják Geniusát.

A Társaság kegyelettel fogja emlékét megőrizni.

E hó 15-én, pénteken d. e. ½12 órakor a Rákoskeresztúri temető halottas házából kisérjük utolsó utjára.

Budapest, 1932. április hó.

Takácsné, Nagymező-u. 26.

Ngr.

Dr Király Kolmán
vrnak

II.

Andrássy út 73/75

Perlmutter Izsák

— Az Országos Magyar Zsidó Muzeum megnyitása. Az Országos Magyar Zsidó Muzeumot karácsony hétfőjén nyitották meg a Dohány-utca és a Wesselényi-utca sarkán levő kulturpalotában. A megnyitást megelőző ünnepi közgyülésen megjelentek a fővárosi zsidóság egyházi és világi vezetői, valamint nagyszámu előkelő közönség. Többek között ott volt dr. *Löw Immánuel* szegedi főrabbi, a felsőház tagja, dr. *Hüttl Dezső* müegyetemi tanár, dr. *Horváth Henrik* egyetemi magántanár, a székesfővárosi muzeum igazgatója és mások. *Wertheimer Adolf* elnök kegyelettel emlékezett meg azokról, akik a muzeum alapjait megteremtették: báró *Hatvani Józsefről*, *Bánóczi Józsefről*, *Fabó Bertalanról*, *Szabolcsi Miksáról* és dr. *Weisz Miksáról*. Utána *Gerő Ödön* iró tartott emlékbeszédet *Perlmutter Izsákról*, a nagynevü festőművészről. Vázolta Perlmutter művészetét, egyéniségét, fejlődését és azokat a sikereket, amelyeket művészetével a magyar kulturának az egész világon szerzett. Végül rámutatot arra, hogy Perlmutter halála után is aktiv tényezője akart maradni a magyar kulturának, mert *egész vagyonát tudományos és jótékony célokra hagyta*. Dr. *Munkácsi Ernő* terjesztette elő azután a muzeumegyesület igazgatóságának jelentését az uj muzeum megteremtéséről és annak kiállitásáról. A magyar zsidó muzeumot a világháboru után megerősödött történeti gondolkodás jegyében alkották ujjá és országos gyüjtés utján kivánják a muzeumot tovább fejleszteni. A költségvetés elfogadása után a közgyülés a muzeum-egyesület alelnökévé *Drucker Géza* kormányfőtanácsost választotta meg. Dr. *Hevesi Simon* vezető főrabbi, valamint *Stern Samu*, a pesti izraelita hitközség és az országos iroda elnöke, utaltak arra a nagy jelentőségre, amit ez az uj muzeum az egyetemes magyar kulturélet számára jelent. A közgyülés után dr. Hevesi Simon vezető főrabbi fölszentelő szavaival adták át a muzeumot rendeltetésének. A közönség nagy érdeklődéssel tekintette meg a muzeumot, amelynek történeti és egyházi régiségei bizonyitékai annak a kulturális és gazdasági munkának, amelyet a magyar zsidóság a haza ezeréves történetében kifejtett. *(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)*

PH 1932 XII/28

masztott nyomatékos gyanuját megdönteni nem tudta, tekintettel arra, hogy szökésétől lehetett tartani, a vizsgálóbiró az államügyész inditványának megfelelően letartóztatási parancsot adott ki ellene. Brolatot bevitték a fogházba.

— **Merénylet a Simplon-expressz ellen.** Athénből jelentik: A görög vasutigazgatóság jelentése szerint vasárnapra virradó éjszaka közvetlenül a görög határ mellett fekvő jugoszláv Djevdjelijeben bombamerényletet kiséreltek meg a Simplon-expressz ellen. A sinekre fektetett bomba azonban idő előtt robbant föl és a merénylők közül egyet megölt, egyet pedig megsebesitett. Az expressz mozdonyvezetője figyelmessé lett a robbanásra és idejekorán megállította a vonatot. A tényállás földeritése után a vonat folyt

Perlaszka

metszette a Pesti Divatlap
nehány divatképét
1844-ben

11098

Loch Szombati Sámuel.

Derékig, kissé balra fordult. Rövid haját előre fésülte, arcza és bajusza lebeiretvált. Ingének mellfodra látszik, nyakkendőjét csomóra kötötte és egyelejű kabátja magas galléru. Felirata aláirásának másakép:

Dr. Loch Szombati Sámuel
mpr.

a bal karnál: Perlaszka metz.

Am., mag. 11.2 cm.

Szn. 369-907
1931-907-10

Dr. Loch Szombati Sámuel. 10963

Derékig, kissé balra fordul. Előre fésült haja rövid, bajusza és szakálla leberetvált. Körülcsavart nyakkendőjét csomora kötötte, ingének mellfodra látszik, mellénye fehér, egyelejü kabátjának magas gallérja lehajtott. Felirata aláirásának másakép:

Dr. Loch Szombati Samuel
mpr.

alól jobbra: Perlaszka metz.

Rm., mér. a rl. 21.7:14.6 cm.

Szn. 81-905
370-905-1

L. a 370 lsz-ot.

Budapest. T. 1365.

Szemközt látjuk a három emeletes Vadászkürt szállodát, melynek sarkán tábla van e felirattal: MAYER'S HOTEL. Előtte járókelők élénkitik a járdát és feléje hintó közeledik. A háttérben a Duna és Buda egy része látszik. Felirata:

Pesth
Kleinbruckgasse zum Jägerhorn.

e fölött balra: HÔTEL MAYER.
jobbra: ALBERGO MAYER
fölül balra: Mayer's Gasthof
jobbra: Mayer Vendég Fogadója.
alól balra: Swind in.
jobbra: Perlaszka metz. Pesth.
a lap hátán négy nyelvü ismertető szöveg olvasható.

Mezzotinto, mér. a rl. 19.6: 22.9 cm.

Budapest. T. 5119.

A keletről felvett látképen Buda vára szemlélhető az előtérben a Lánczhiddal, melynek pesti feljáróját lovasok, hintók, járókelők és kocsik élénkitik. A hid alatt gőzhajó halad fölfelé s a Dunán itt-ott bárkák látszanak. Feliratta:

BUDAPESTI LÁNCZHID
Kettenbrücke zwischen Ofen und Pesth.

alól jobbra: Perlaska gest. Pesth.
legalól középütt: Pesten Grimm Vinczénél.

Szines rm., mér. a rl. 36.6: 49.7 cm.

Szn. 286-98.
252-98-8.

Budapest. T. 1161. II.

E lapon a régi lövöldének kapuzatát látjuk a homlokzatán lévő disz alatt e szöveggel REGNANTE FERD. I. IMP. AUST. HUNG. BOH. REGE H.N.V. PATRE PATRIAE CIVES PESTINENSES EXSTRUXERE MDCCCXL, alatta pedig Az egész tér alaprajza (Grundriss das ganzen Terains) szemlélhető. Felirata

balra: Az 1840 épült pesti polgári lövészintézetnek külseje.
jobbra: Äusere Ansicht der im Jahre 1840 neuerbauten Pesther bürgl. Schiesstätte.

a balra sarokban: A pesti polg. czéllaplövészeknek
emlékül ajánlva Főlövésznöküktől.
jobbra: Den Pesther bürgl. Scheibenschützen
zur Errinnerung gewidmet von ihrer Oberschützenmeister.
alól balra: Zitterbarth inv.
jobbra: Perlaska esc.

Rm., mér. a rl. 36.6 : 47.1 cm.

Nagy-Várad:

E lap az 1752-től 1779-ig épült székes egyházi homlokzatát ~~látjuk~~ két toronynyal s az óra alatt egy nagy kétfejű sassal L A tornyokon s a homlokzaton kereszt van. Felirata a kép alatt:

L tüüteti fel.

Nagy Váradi Fő Templom

alól balra: „Heldwein Kár. rajz." s
jobbra: „Perlaszka metz."

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 13·8 = 8·2 cm.

4936.

Perlaszka Sámuel

l.

Perállóképes

236, 505. l.

40.
3858.11
449.26

162.84
620.42
128.72
294.50
306.29
329.—
323.83
198.11

~~3665.51~~
3163.51
348.71

3512.22

3612.22

Perlaszka Sámuel

Perálltörtképes
236.505. l.

Elisás lesz
P. Domokos
helyett.

sem, Palyájukat egyengette, sorsukat
gyelemmel kisérte. A kollégium

970. Perlaszka Sámuel.

Életrajzi adatai ismeretlenek.

Dr. Loch Szombati Sámuel.

Derékig látható, kissé jobbra fordult. Rövid haját előre fésüli, de bajuszt és szakállt nem visel. Körülcsavart nyakkendőjét csomóra kötötte, ingének mellfodra látszik, mellénye fehér és egyelejű kabátjának magas gallérja lehajtott. Jelzése alól balra: »*Perlaszka metz.*« és a kép alatt tükörírással aláírásának másakép: »*Dr. Loch Szombati Samuel mpr.*«

Rézlap, méretei 21·7 : 14·6 cm. — Lelt. sz. 970. — Vétetett Pick Mórtól 1905-ben 30 K-án (370–905). — Kifizettetett 1905 márczius 31-én. — Elszámoltatott 1905 május 19-én (454–905). — Az elszámolást jóváhagyta az 1905 november 30-iki 21515 szvsz. határozat (1035–905).

Jegyzet. Lenyomata a Tört. Képcsarnok grafikai sorozata személyi részének 10963 száma alatt található.

PERLAY Rezső

Magyar Nemzet, 1991. jan. 17.

6. p.

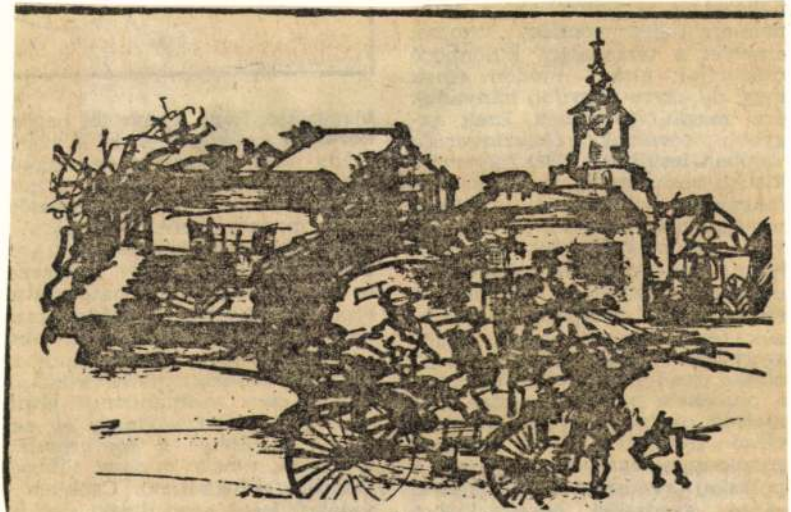

Perlay Rezső rajza

fogva kerültek ki a főis
ban /Kondor Béla, Gross
kozatosan a többi müfajb
hatvanas évek elején ren
állitások, ahol az uj tö
portosan nyilvánosságot
zés nélkül.

A megujuláshoz bizo
is szükség volt. 1957-be
Galéria, 1958-ban pedig
ja: ez mintegy levezette
gyökeresedni kezdő külön

---

[x]Aradi Nóra: Előszó a VI
katalógusához. Bp. 1959

PERLAY Rezső

Rajz

Magyar Nemzet, 1991. jan. 2. 7. p.

Thavernicorum ac Cubicularíorum Magistro etc. nuncupatum per Valentinum Ecchium Bartphanae Reipublicae a Consiliis atque Libellis. (Krakkó).

1526.

Aurelii Prudencii Clementis viri Consularis Liber Peristephanon, hymnos in laudem Sanctorum, qui martyrio coronati sunt, complexus. Ex vetustissimo exemplari, quam diligentissime recognitus. Viro clarissimo, Rudolpho Agricolae, poetae a Caesare laureato, inclytae Academiae Cracoviensis Rectori a Valentino Eckio, Bartphanae Reipublicae Syndico, heroico carmine dicatus. (Krakkó).

1529.

Eck Bálint. Divi Aurelii Augustini, Hipponensis Episcopi Vita Christiana ad sororem suam viduam Liber I. Praefatione ad Rev. Dominum M. Michaelem de Vratislavia, principem inclytae Cracoviensis Universitatis Theologum et Philosophum, nec non Ecclesiae collegiatae s. Floriani Decanum directa, adornatus. (Krakkó).

1530.

Frangepán Farkas. Oratio ad Carolum V. Imp. et

~~PROCOPIUS Vilnensis~~

~~90 3. 68~~

PERLEP-PROCOPIUSNÉ Werther Olga
90 3. 68-70

Új Művészet

Perlmutter Izsák

Özv. **Perlmutter Izsákné** sz. **Lehotay-Foltványi Gizella Mária** ugy a maga, mint leánya özv. herceg **Ali Achmedné** és az alulirott rokonság nevében a sorscsapástól porig sujtva, elszomorodott szivvel tudatja, hogy imádásig szeretett férje, a legönfeláldozóbb apa, a legkiválóbb művész, a legnemesebben érző ember

Perlmutter Izsák

festőművész, számos kül. és belföldi kitüntetés tulajdonosa

f. hó 13-án a Mindenható kifürkészhetetlen akaratából, megadással türt hosszu betegség után 66 éves korában, 32 évi végtelenül boldog házasság után itt hagyott bennünket.

Az elhunytban családunk szemefényét, mindannyiunk büszkeségét, védőnket és oltalmazónkat, a legideálisabban gondolkodó embert veszitettük el. Fenkölt művészlelke minden rajongásával szerette családja tagjait, akiknek boldogságára szentelte életét.

Drága halottunkat f. hó 15-én, déli ½12 órakor kisérjük utolsó utjára a rákoskeresztúri izraelita temetőből.

Nyugodj békével!

Tiéd a pihenés, miénk a soha el nem múló fájdalom!

M. 932. IV. 15.

Perlmutter Izsák, festő

MDK

Egy műve kerül aukcióra.

(–k): Ábra Novák cirkusza 2.

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. dec. 1.

Perlmutter Izsák

Holland falurészlet dr. Raisz László gyűjteményében nem.

D. I.: A Raisz-gyűjtemény Balatonfüreden; Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 10. l.

MDK

Perlmutter Izsák

Szolnoki müvésztelep kiáll. N.Galéria 1966. okt.

MDK

9 festő és grafikus kiáll. Miles. 1966. okt.

M.D.K.

Müvével gyarapodott a Galéria állománya

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az

Perlmutter Izsák festő

M.D.K.

Művével gyarapodott a Galéria állománya

Kertben

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 198.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Perlmutter Izsák

festő

M.D.Y.

„Cleo fehér halapban" című
„hépe van a moszkoái kiál-
lításon.

Telepy Katalin: A XX. századi magyar festészet...
Művészet, 1969. január – 31 lap.

Pelmuter Izsák

festőművész

Barcelonai képzőművészeti kiállítás - képével szerepel. magyar interieurrel.

Nagyvárad
1929.VII.10

Perlmutter Izsák

festőművész

Barcelonai világkiállitás - magyar képzőművészeti kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.V.9.

MDK

Perlmutter Izsák

Az International Society of Painter Sculptors and Graves tiszteleti tagjául választotta.

Magyar Művészet, 1926. 37.l.

MDK

Perlmutter Izsák festőm.

860. Gyermekakt. J.f.j. Olf.

861. Női tanulmányfej. J.l.j. Színes kréta.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3.rk.sz. 35.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Művész Élet 1933. 2. sz. 4.l.

mDK

n.Perlmutter Izsák,festöm.

A Szinyei Társ. értékes tárlattal ünnepli a
25 esztendös Ernst Muzeumot.
Az elhunyt müvész " Kerti pihenö" c.képét lát-
juk.

Dérány András: Két Kiállitás.
Uj Magyarság.1937.okt.17. 6.l.

Művészetelmélet

Művészet, III., 1904. 107-111.

Perlmutter Izsák: Korszerü jegyzetek.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

"Olvasó leány" c. alkotását bemutatták a "Munkácsy-céh- kiállitásán, amely "Márk Lajos vezérlete alatt alakult egy évvel ezelőtt"-irja a lap.

Repr.

"Munkácsy-céh kiállitása" c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1929. okt. 27.-nov.2. XIX. évf. 44. sz. 54-55. lap

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Erőteljes ecsetkezelés.
Csendélet.
Tükör előtt ülő nő.
/Korzó,Müterem, kukoricanyalábokat
hazahordó alakok/.

Ernst Muzeum. - A Szinyei M.P.Társ. művésztagjainak
II.kiáll.-a az E.M.-ban./Az I.1923-ban volt.
Kat. 8.l. 1926 jan.24.-febr.28.

M.D.K.

Perlmutter Izsák

"Besztercebányai piac" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap a Felvidéki Kiállitásról a Mücsarnokban.

Szinházi Élet. Bp. 1938. nov. 12. XXVIII. évf. 47. sz. 12. lap

MDK

Perlmutter Izsák

Nyár Hollandiában

A Szinyei Merse Pál Társaság brüsszeli kiállitása.
Magyar Müvészet 1926. 5. sz. /Le Soir máj. 30./.
298.1.

MDK

Perlmutter Izsák

A két életkor

Parasztcsalád

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Művészet 1926.5.sz. /Etoile Belge, jun.1./
299.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

"Utcai részlet, Hollandia". Olf. Repr.

A kis állami aranyérem nyertese.

Művészet.1905. 169.1.

MDK

Perlmutter Izsák

"Esti hangulat" (Hollandia) olajf.
"Nővérek", (Hollandia), olajf.
"Csendélet", olajf.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentatív
kiáll.1930.Munkácsy-Céh. kat. 24.l.

Perlmutter Izsák.

A székesfehérvári múzeum képkiállításán „Vasró lány" c. képével szerepel.
(említve.)

Fejérmegyei Néplap, Székesfehérvár, 1952. dec. 4.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Utcai részlet, Hollandia. Olf. Repr. 169.1

A kis állami aranyérem nyertese.

Müvészet. 1905. 168-, 165, 169.1.

MDK

Perlmutter Izsák. festöm.

"Ima" Olf.

Képzöm.Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat. 25.l.

Perlmutter Izsák, festő MDk

A decemberi művészeti aukción

Aranyeső c. képét is árverezik.

— : Csók, Szőnyi, Rudnay 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 27.

MDK

Perlmutter Izsák

Gerő Ö.: Az uj Szalon. Pesti Napló 1907. 59.sz.

MDK

Perlmutter Izsák

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Magyarország 1907. 59. sz.

MDK

Fortlaufter Index

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Megnyitorasag
1907. 39. sz.

MDK

Perlmutter Izsák

Puskás L.: A festői tél. Tükör 1936. febr. 109-111.l.

Perlmutter Isaak

Fuenfe I.-1 a Textil tel. Tuerk 1936. Febr.
189-III.-I.

MDK

Perlmutter Izsák

Ernst Múzeum kiáll. CVIII. /1930/. 15.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Munkaközben, of.

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. kat. 11.1.

Peslmuttes Izšak Gaskö

Mü nem emlisve

Esti Hiskaps 1966 mai 10

Perlmutter Izsák

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

EK. 929.X.20.

Perlmutter Izsák

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Perlmutter Izsák uj thémát mutat be virtuozan megfestett „Kert tavasszal" c. plein-air vásznán, „Olvasó leány"-a viszont klasszikus értékü magyar népies tárgyu képeiből való, a nala megszokott pompás intérieur megfestéssel.

PH-929.X.20.

Tételszám	Irattári szám

Újra be kell mutatni: ..... n.....

Magyar királyi államva

Iktató-szám ..... 19.....

.....osztály.

A beadvány { száma.....
kelte .....
beérkezése .....

Tárgy:

Perlmutter Izsák

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

BH. 929. X. 20.

Perlmutter tisák

Szerepel az Ernst Museum
aukciójár

Pesti Napló 1937 IV. 18

MDK

Perlmutter Izsák, festő

Rózsehordók c. festményének kikiáltási ára 60 000 ft.
(B.A.V. aukció)

– : Kié lesz a Rózsehordók

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 5.

Perlmutter/Kisół

Emlitve

Artner/Tivoler: Az Alföldi müvészete
Körnevelés, Jg. 1970. 18. 28-30. l

Pertmutter Izsák

a Cpesti Japán kávéház művészasztalának egyik tagja volt.

Fóthy János: A „Gresham és köre" kiállítása Székesfehérváron. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc. 3. sz. 40 f.

Perlmutter Izsák

Rörschordók c. képe (eml.)

Szerepel a BÁV 6. aukcióján

Zay László: Aukció Budán

Magyar Nemzet 1970 XII 22

Perlmutter Izsák

röd
2

Kállay Miklós:
Magyar művészek
az „Uffizi"-ben.
Képes Krónika
1926. 52. sz.

Fegyverek, hallstatti

VI. 127

Perlmutter Izsák

Lázár Béla dr. Három magyar festő. Művészeti Szalon (Kolozsvár) 1926 dec. 17. 4. l.

Lattam 27.1.7

Tallay

Perlmutter Izsák

MDK

A Műcsarnok a Felvidékért. Pesti Hirlap, 1938. okt. 16. 30. 1.

Perlmutter Izsák

vród B.K.M. A mű-
z vésztelepek jelentőségéről

A Kevé Könyvé

1928. 62. l.

Perlmutter Izsák †

U 3483.

Pesti Napló
1932. ápr. 14.
(P. meghalt.)
archeppot

14138/1939. szám.

III.

Mult é

felterjesztésére

Lux Kálmán müsza

debrői és egreg

a 12.179/1938.

felhasználására

MDK

Perlmutter Izsák

Emlékkiállitás a Szépmüvészeti Muzeumban.

Hel Ervin: Balló Ede és Perlmutter Izsák festményei.

Budapesti Hirlap 1938.ápr.6.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarcképe a velencei nemzetközi kiállitás magyar pavillonjában, a kiállitás bezárása után Firenzében az Uffiziben helyezik el.

Magyarság 1926.aug.1.

MDK

Perlmutter Izsák

66 éves korában meghalt. Művei megtalálhatók a firenzei Uffizitől a stockholmi királyi muzeumig.
Megkapta a legnagyobb elismerést, az állami nagy aranyérmet.

Képzőművészet 1932. 120.o.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

A firenzei Uffizi-képtár igazgatósága művész-önarcképgyüjteménye számára elkérte fenti művész önmagáról festett arcképét.

Ujság 1926. VIII.1.

MDK

Perlmutter Izsák

"A család"c.festményét, rézbe karcolta Prihoda István.Repr. 41.o.

Uj Idők 1928. XXXIV.28.sz.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

Felavatták a rákoskereszturi temetőben Perlmutter Izsák festőművész siremlékét. Szentgyörgyi István alkotását.

-Szobrot állitottak Perlmutter festőművész sirjára.

A Reggel 1936.máj.18.

MDK

Perlmutter Izsák

Patai József előadásában,/az OMIKE Mübarátok Körében/ mint a zsidóság festőművészét emliti Perlmutter Izsákot.

Cikk: Van-e zsidó müvészet?

Mult és Jövő 1932.XXII. jul.-aug. 217.l.

MDK

Perlmutter Izsák

"Ünnepnapon"c.kép repr. 5.old.

Magyar Művészet 1931. 1.sz.

MDK

Perlmutter Izsák

A Szinyei Társaság londoni kiállitása alkalmából az International Society of Painters Sculptors and Gravers Perlmutter Izsákot tiszteleti tagjául választotta.

Magyar Művészet 1926. 38.1.

MDK

Perlmutter Izsák

1926.A Szinyei Társaság londoni kiállitása alkalmából az International Society of Sculptors, Painters and Gravers fenti müvészt tiszteletbeli tagjainak sorába választotta.

Cikk: Magyar festők angol kitüntetése.

Nemzeti Ujság 1926.jan.22.

MDK

Perlmutter Izsák festőm.

Giovane madre

Ragazza che lavora

Natura morta

Mostra Roma 1928. VI. 48.1.

Perlmutter Izsák

MDK

Mostra Roma 1928. VI.

MDK

Perlmutter Izsák festőm.

Natura Morta

Casa di cantadini olandesi

Ragazza con capre

Interno con donna

Mostra Roma 1928. VI. 48.1.

Perlmutter Izsák

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 130–131. l

Lyka Károly

Nekrolog.

Repülő lapok 69.szám

MEHRING ZUR LITERATURGESCHICH
Mit einer Einleitung

MICHAELIS ROMANE.Herr u.Mädchen
gen u.Gefahren.Wohlfe
Band statt /5.10/

MULTATULI MAX HAVELAAR.Roman. L

" DIE ABENTEUER DES KLE
einem Bande gebunden.

MÜNCHHAUSEN WUNDERBARE REISEN ZUM
Illustriert v.Gustav

NEUE FRANZÖSISCHE ERZAEHLER.Das B
Gide,Martin Du Gard,G
Orig.Ausg.in Leinen

PASLEY AL CAPONE der Gangste

PAUL,ADOLF STRINDBERG.Erinnerunge

DAS PERSISCHE PAPAGEIENBUCH.Erzäh
dern u.Buchschmuck.Am

PERUTZ,Leo HERR ERBARME DICH MEI

RODA RODA DIE VIER FRäULEIN VON

ROMANTISCHE MAERCHEN.M.vielen far
Amateur Ausgabe geb.

SALTEN,Felix SCHAUEN UND SPIELEN.
Theaters. 2 Bde. gebu

EIN SANSKRITMAERCHEN.Nacherzählt

Perlmutter Izsák

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 1.

Décsei Géza: Perlmutter Izsák.

Perlmutter Izsák

lásd Fränkel

Szépművészeti kiállítások
magyar művészek mű-
veiből V. sorozat.
Lipcse, 1931. máj.

5 mű

Perlmutter Izsák

1930. januárban kollektív kiállítása volt az Ernst Múzeumban.

Magyarország. 1930. január 5.

~~U 3019~~

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ
Budapest, I., Horthy Miklós-út 86.
TELEFON: 69—2—43.

A

Perlmutter Izsák, festőm. MDK

az Orsz.Magy.Képzőm. Társ. tavaszi nemzetközi kiállitásán kis alkami aranyermet kapta:
" Utcai részlet.Hollandia" c.olajfestményére.

Kitüntetések,
Müvészet, 1905, 2ol.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Lyka Károly: Téli tárlat 1900-1901. Bpest 1901.
16.l.

ben teljesitendő kö-
é. s z e p t e m -
or megtartandó szó-
rdettetik. 1. A köz-
kor, 2. Egy uj kocsi
r., 3. Egy mély fu-
kor. előirányzattal.
a helybeli körjegy-
tő. A munkálatok
zdendők és novem-

n e l y r e á l l i t á s.)
közut 7—8 km. sza-
glahid helyreállitása
engedélyeztetvén, e
jából a f. é. s z e p-
nak d. e. 11 órájára
államépitészeti hi-
ajánlati versenytár-
rsenyezni óhajtók az
tán számitandó, s a
őirt 5%-nyi bánat-
nlataikat kitüzött nap
ett hivatalhoz adják
és részletes feltéte-
épitészeti hivatalnál

t o s m u n k á k.)
llami elmegyógyintéz
l december 31-ig ter-
itendő laka-

e p i t é s.) A
1906. évben egy
zésére szolgáló
kamrával való felé
kálatok biztositása
zőségénél f. é. s
d e. 11 órakor ny
tárgyalás fog tart
tositandó munkála
kép irányoztatik e

1. föld és kőmi
nélkül --- --- --- --
2. cserepező mu
3. ács munka --
4. asztalos, lakat
és üveges munka
5. vas munka --
6. bádogos mun
7. fali tégla és

Pályázni szándéko
a vállalati összeg
alkalmas bánatpé
ajánlataikat „Pály
feliratu boritékban
telep intézőségéné
terve és költségvet
kincstári rizstelep
hetők.

Zsablya. (É p
A zsablyai szolga
vitások 1654 kor.

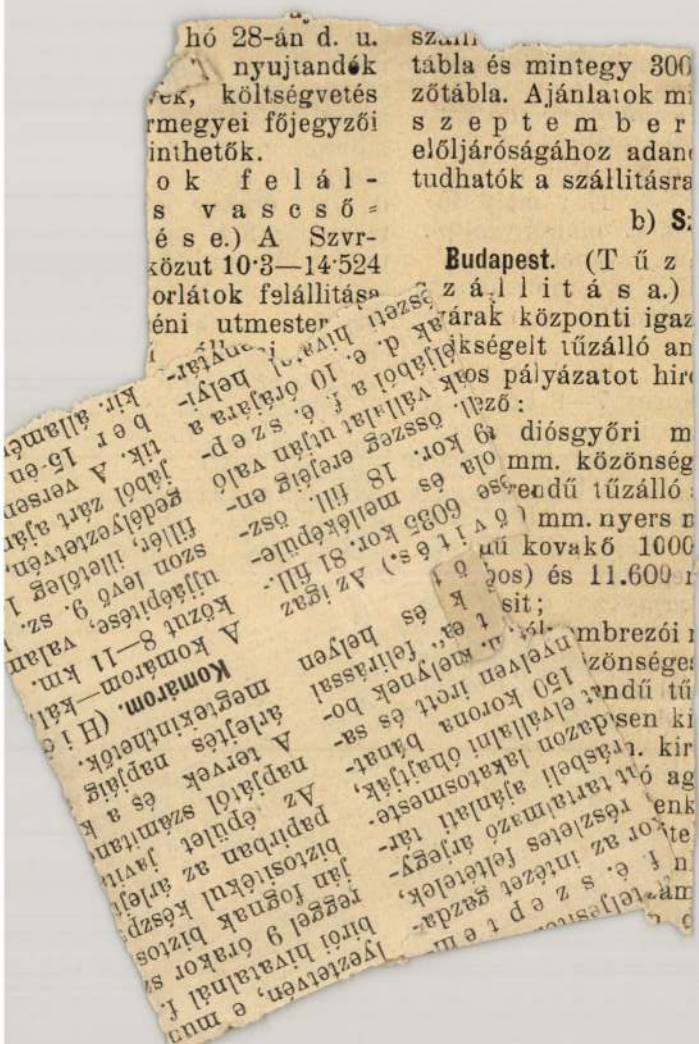

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

Róma kormányzósága vett müveiből.

Több mint háromszázezer liraérékü mütárgyat vásároltak
atz olaszok a római magyar képzöm.kiáll.-n.
Pésti Hirlap 1923.jul.13. 4.1.

Perlmutter Izsák

önarcképét szerezte
meg a firenzei
Uffizi-képtár.
1926-ban.

A Pesti Hirlap 1927.
évi nagy naptára
147. l.

Perlmutter Izsák

l

Végvári Szolnok

XXI – XXII. t.

csak javamat akarta, mikor felkeltett. Sírva kértem bocsánatot tőle, megigérve, hogy máskor nemteszek ilyent. || Ebből látjuk, hogy édesanyánkat milyen könnyen megbánthatjuk, de úgy szeret minket, hogy mindég megbocsát nekünk.

akarta, mikor tőle megigérve

T: 5 H: 3 K: 5

Javítás.

1950. v. 12.

Perlmutter Izrák

l.

Végvári Srohok

54, 67, 74. l.

He was elected for L. M. three times.

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák emlékе.
Pesti Hirlap - 1932 máj. 5.

[illegible]

A Szinyei Tarsaság 1932 máj. 3 iki ülésén Csók István elnök meleg hangon emlékezett meg a társaság elhunyt kiváló tagjáról, P.-ról. A társaság jegyzőkönyvileg örökítette meg emlékét.

Budapest 4.
Postafiók 167

Perlmutter Izsák

Lykafest 1896 - 1914

108.l.

MDK

Perlmutter Izsák

részt vett Pittburgban a Carnegie Institute 25. a nemzetközi kiállitásán.

Pesti Napló 1926. dec. 22.

MDK

Perlmutter Izsák

Magyar szoba, festm.

Vásárlások a római magyar kiállitáson. Ujság, 1928. máj. 2o.

Perlmutter Izsák †

---

irod
2
Újság 1932. ápr. 14
(P. I. meghalt.)

ssé jobbrafordultan van ábrá-
ejét dicsfény veszi körül. Jobb

ban pedig kétcsatú és arany-
is ruhája és köpenye fehér.

l. — Lelt. sz. 1113. — Vétetett
catotól 100 lirán (89·60 K). —
7-én (279–94). — Az elszámo-
ius 26-iki 12620 és az 1895
adványi ivet. — Az elszámolást
8-iki 4561 (535–900) és az
. sz. leirat (464–901).
tr. 3. l. — Verzeichniss N° 7.

Perlmutter Irák

1911. március.
díjat kapott a brüsszeli
kiállításon.

Az Újság 1911. dec. 31.

4.78.

M.D.K.

Perlmutter Izsák: A család. [Illusztráció a "Magyar modern piktorok" c. iráshoz.]

Mélynyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1922.jul.16. 29.sz. 3o.p.

M.D.K.

Perlmutter Izsák önarcképe.

Mélynyomás, -- müve után.

Kállay Miklós: Magyar müvészek az "Uffizi"-ben c. cikk illusztrációja.

Panoráma. Bécs. 1926.dec.26. 33.sz. sztl.p.

M.D.K.

Perlmutter Izsák: Anya.

Mélynyomás, -- festménye után.

Radnay Oszkár: Retrospektiv kiállitás a Mücsarnokban c.cikk illusztrációja.

Panoráma. Bécs. 1927.jan.3o. 5.sz. sztl.p.

MDK.

Perl Mutter Izsák festőművész

A Szinyei Társaság Jubiláris Kiállitásán.

a " Ünnepnapon" c. festménye

Képzőművészet, 1931.37. sz. 46. l.

Perlmutter Izsák

A Munkácsy-Céh tiszteleti tagjává választotta.

Pesti Hírlap 1931 jun. 2.
(A Munkácsy-Céh közgyűlése.)

~~N. 3107.~~

Perlmutter Izsák

festő

A barcelonai Kiállításon grand prix-t kapott.

Az Est. 1929 dec. 15.

(Perlmutter Izsák megkapta a barcelonai kiállítás legnagyobb kitüntetését.)

H. Boff.

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

~~Csók István~~

K

Perlmutter Izsák

Rudnay Gyula

tovább

1926

A Szinyei Társaság londoni kiállítása alkalmából az International Society of Sculptors, Painters and Gravers fenticket tiszteleti tagjainak sorába választotta.

Nemzeti Ujság

1926. jan. 22. (Magyar testők angol kitüntetése.)

Az irod. nessére cédulázva

446.

. s kissé jobbra néz. Teje elöl kopasz; haja,
valamint barkója barna; arcza leberet-
tartja s baljának négy újja látható. Körül-
te s kabátja sötétbarna. Mögötte balra lombos
ér dombos vidék felhőzöt égbolttal.

z: 127 cm.

aúdéka. (182/92) 1892. novber 1.

Perlmutter Izsák

Róla írt kritika emlékére

/Nyugat 1921 II. 1695-97/

Marianna D. Birnbaum: Elek Artúr pályája
Bp. Akadémiai Kiadó 1969. 124.o

Pepi mutter Zsák

1930-ban állított ki Londonban.

Gál István: Magyar-angol művészeti kapcsolatok. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. p.

9.

Perlmutter Izsák

erőd

Bálint, Magyar Grafika

1921. 163. l.

~~Arad város millenniumi alapja~~

~~VII 167~~

Perlmutter Izsák

Postatakarékpénztár aukciójáu az árverési csarnokban képei szerepelek

MH. 930 III. 30.

~~N.U. 931. I. ii.~~

Perlmutter Izrák

Karapal az Ernst Muzeum
55. aukcióján

Ujvár 1937 IV. 18

MDK

Perlmutter

A Nemzeti Szalon művésze, a párisi kiáll.-on kiállitott és kitüntetést is kapott.

Hock János irása.

Nemzeti Szalon, 1900. téli kiáll. 4.lap

MDK

Perlmutter Izsák (szül.1866)

Állami kis aranyéremmel kitüntetett művész. 1905-ben, "Utcarészlet c. olajfm.

Szm KT 50-125. 1.

MDK

Perlmutter Izsák (szül.1866)

"Falurészlet reggeli napsütésben" c. olajfm.
Nagy aranyérem.1906.

Szm KT 50-125.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.

a X.-XI.terem a különböző irányu, de kiforrott egyé niségü mesterek alkotásait mutatja be.
Minden név egy-egy fogalom.

A Műcsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzőművészet.1932. 48.sz. 63.l.

MDK

Perlmutter Izsák

P.I: Korszerü jegyzetek. Müvészet III. 1904. 107-111.

Perlmutter Izsák

Alkotása szerepel a szolnokiak kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

M.O.936.III.15.

Perlmutter Izsák

Műve szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

B.H.936.III.14.

Perlmutter Izsák

Műve szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállításán.

M.936.III.15.

Perlmutter Izsák

Alkotásával szerepel a Szolnoki Művésztelep budapesti kiáll.-án.

Ujság, 936.III.14.

Perlmutter Izsák

Alkotásával szerepelt a Szolnoki Művésztelep kiállításán.

N.U.936.III.14.

Perlmutter Izsák

MDK

Besztercebányai piac

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Perlmutter Izsák.

— Muzeális vásárlások a stockholmi kiállításon. A stockholmi magyar kiállításon két muzeális vásárlás is történt, az állami muzeum számára *Perlmutter* Izsák magyar zsánerű képét, a városi muzeum számára *Kemény* Nándor önarcképét vették meg. A stockholmi kiállítás sikerét ezen vásárlások is igazolják.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

2.

Perlmutter.

Müve szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Sórai Ujság, 1928. Nov. 11.

Perlmutter Izsák.

A Munkácsy Cíh alakuló közgyűlésén az öregek tanácsába taggá nevezték ki.

Nemzeti Ujság, 1928. Márc. 7.

Perlmutter Izsák.

A Munkácsy Céh őszi kiállításán műveivel részt vesz.

Nemzeti Újság, 1924. okt. 8.

Perlmutter Izsák.

A Munkácsy-Céh bemutató kiállításán képei szerepelnek, „Tengerparti részlet" (említve).

Budapesti Hirlap, 1928, Nov. 11.

Perlmutter Izsák.

A Munkácsy-féle első kiállításán négy képe szerepelt.

Nemzeti Újság, 1929. Nov. 11.

Perlmutter Izsák.

festő

A szolnoki művésztelepen dolgozott, itt alakította ki idegen hatás alól és vált magyar festővé.

Városkultura, 1935. febr. 15. 46. old.

Perlmutter.

Alkotása szerepel a Műcsarnok téli első kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

Perlmutter Izsák.

Müve szerepelni fog a Munkáczy Céh őszi kiállításán.

Magyarság, 1928. Nov. 7.

Perlmutter Izsák.

A Munkáczy Cíh vezetőség választásán az öregek tanácsába választották.

Magyarság, 1928. Márc. 7.

Perlmutter Izsák

Festő

Antalffy [illegible] Gy: Szolnok

Élet és Tudomány 1963 21. 1299l.

Pehmutter Jacob

Tod"

Probst Wwe Kp: Jakob

Feld d. Verbrennung 1915 ab. 1944.

PERLMUTTER IZSÁK. A maga neme-
ben tökéletes harmoniájú művészélet zárult
le *Perlmutter* Izsák halálával. Negyven éven
át zökkenés nélkül, zavartalanul fejlesztette
festői stílusát, gátlások nélkül folytatta mun-
káját, törhetetlen szorgalommal, az egyszer
megkezdett utat sohasem hagyva el. Ami ré-
gibb képeit az újabbaktól megkülönbözteti, az
csupán szerves fejlődést jelent a festőiség felé,
de nem jelent más, újabb irányba való áttérést.
Emlékezünk még régi, Hollandiában festett
képeire, amelyeket az elmélyedő naturalista
ecsetjével festett s emlékezünk arra a korsza-
kára, amidőn Besztercebányán megfestette a
napsütötte IV. Béla király-teret, végül a rá-
kospalotai fehér interieuröket: ezeken az

Magyar Művészet
1932. 130, 131. l.

ges panaszra, mert az utóbbi évek gazdasági bajai őt sem sujtották erősebben, mint festőtársait, akik mégis megállották a sarat. Nyilván a rendetlen életmód ernyesztette el erélyét, amelyre ily viszonyok közt kétszeres szüksége lett volna. A Népszállónak lett lakója, ott súlyos influenzát kapott s február 21-én a budapesti járványkórházban csöndesen elhúnyt.

GULÁCSY LAJOS. Tizenhét esztendőn át volt különböző elmegyógyintézeteknek szomorú lakója *Gulácsy Lajos* festőművész, akit február 21-én váltott meg a halál tragikus életétől Budapesten, a lipótmezei tébolydában. Évek óta magával tehetetlen, szótlan, a világ dolgairól és önmagáról semmit sem

állomásokon nagy következetességgel fokozódik a festés fellazítása, az előadás festőisége, a szín ereje, a kompozíció gazdagsága. A külföldi festők közül talán Anders *Zorn* lett volna vele párhuzamba állítható. A jó sors lehetővé tette, hogy anyagi gondok nélkül fejleszthesse művészetét, amely valósággal életideáljává lett s amelyet hű odaadással szolgált. Miatta vonult magányába, miatta kerülte a szórakoztató társaságot, tulajdonképpen remetéjévé lett a festészetnek. Ezt a komoly munkásságot sok és jelentékeny siker koronázta: már 1900-ban *mentiont* kapott Párisban, még korábban, 1899-ben már képviselve volt a Szépművészeti Múzeumban is (Hollandi halász), amely intézetnek különben egész gyüjteménye van *Perlmutter* képeiből. 1904-ben az amerikai St. Louisban kapott ezüstérmet (Nyár Hollandiában), idehaza kis aranyérmet (Utcai részlet) 1905-ben, nagyot egy évvel utóbb (Falurészlet reggeli napsütésben),[1] elsőosztályú aranyérmet Münchenben (Vasárnapi látogatás), hat évvel ezelőtt pedig megfesthette önarcképét a firenzei Uffizi-képtár számára. Minden elismerés kijutott tehát neki, ami festőnek csak juthat s ha talán ez nem elégítette ki teljesen, úgy ennek oka, hogy még előbbre, még magasabbra vágyott stílusa tökéletesítésében. A művészettel szemben érzett rendkívüli kötelességérzete tovább sarkallta s valóban legutóbb kiállított képei (pl. a Bárban, Reggel, stb.) tanuskodnak arról, hogy ugyanazon az egyenes, kitérő nélküli úton fejlesztette tovább tehetségét, amelyen egész életén át járt.[2]

Perlmutter Izsák Pesten született 1866-ban, mint gazdag család fia; atyja kedvtelésből festegetett s a fiú nyilván a szülői házban kapta az első ösztönzést a festésre. Első tanítója *Magyar Mannheimer* Gusztáv, utána *Bihari* Sándor és *Karlovszky* Bertalan volt (1891—2). Az itt megszerzett alapokat Párizsban fejlesztette, ahol 1897-ig tanult. A következő évben már Hollandiában találjuk, főkép Volendamban, ahol interieuröket, halászokat, hollandi viseletű asszonyokat festett, de tájakat és utcarészleteket is. 1904-ben hazajött, eleinte Szolnokon dolgozott, ki-kirándult Besztercebányára, majd végleg letelepedett Rákospalotán, ahol a festői, népművészeti holmival zsúfolt parasztinterieurök kötötték le érdeklődését, ezekből egész gyüjteménye volt s némely néprajzi részlet ismételten vissza is tér képein. Ebben a korszakában (1920) választotta meg tagul a *Szinyei Merse Pál Társaság*, amely ezzel az aktussal komoly és eredményes életművét kívánta kitüntetni. Rákospalotai kényelmes villájában, családja meg-

[1] *Színesen* repr. a *Magyar Művészet* 1930. (VI.) évf. első számában.

[2] L. *dr. Décsei Géza* róla szóló, bőségesen illustrált tanulmányát a *Magyar Művészet* 1930. (VI.) évf. első számában.

a külföldiek érdeklődnek. Kérdem, a budapestiek közül hányan látták?

Ez a tartalmas és szép „*ismertető*" elénk idézi, belénk kiáltja a falusi csendben megbúvó művészeti értékünket. Ezért illeti elismerés a szerkesztő plébánost. Csak úgy egészen szerényen annyit szeretnék megjegyezni: Hol késnek a püspöki székesegyházak megfelelő szintű ismertetői?

Dr. Décsei Géza

DEX FERENC TÍZ ILLUSZTRÁCIÓJA (10 ILLUSTRATIONS, DEX), POZSONY, 1931. A Pozsonyban letelepedett Dex Ferenc nem ismeretlen a csonka ország közönsége előtt. Assisi-i tájképeket tartalmazó albumával tűnt fel, később a római magyar akadémia tagjaként hosszabb időt töltött Itáliában. Első műveinek romantikus pátoszától az olasz vallásos festészet hatása térítette el, az egyházművészetben találta meg legalkalmasabb kifejeződési formáját. Mint a legutóbbi időben oly sokan, ő is Fra Angelico tiszta ájtatosságától, szelíd érzelmességétől és idilli nyugalmától kapott ihletet. Tíz új illusztrációjában, melyet Pozsony városának ajánlott, érdekesen küzd egymással az egyházművészethez talált forma a profán tartalommal. A régi Pozsony négyszöges vára, ódon és romantikus részletei, a kopott lépcsők és szennyes sikátorok az umbriai városkák hangulatát öltötték magukra. A nézőnek hiányzik ezekből a sikátorokból a kámzsás barátok sora, csodálkozunk, hogy a Duna partján nem Assisi Szent Ferenc sétál, aki hangulat szerint legméltóbban illenék ide. Dex Ferenc nem Pozsonyt ábrázolja, hanem egy ódon várost, amely lehetne Perugia vagy Spoleto, Assisi vagy Gubbio is, csak néhány egészen külsőleges és lényegtelen hasonlatosság emlékeztet arra, hogy a grafikák egy bizonyos városhoz kapcsolódnak. Nem veduták, hanem hangulatképek, melyekhez jól illik az ércmetszet erős fekete-fehér kontrasztja s a gyengéd formaképzés, mely lágyan rajzolja körül a kontúrokat. A tíz illusztrációhoz, mely a Forum című felvidéki művészeti folyóirat kiadása, Brogyányi Kálmán írt meleg bevezető sorokat. *G.*

CÍMLAPUNKON *liptóujvári Strobl Alajosnak* a Műcsarnok nagy Magyar kiállításán szerepelt Lívia c. szoborművét mutatjuk be. Eredetije *Léderer Ervin* úr tulajdona.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla

Kiadó: Ormos György

Magyar Művészet. 1932. 3—4. szám

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

MDK

Perlmutter Izsák festő, +1932. IV.13.

Az év halottai. Kincses Kalendárium, 1933.

118 l.

Perlmutter Izsák 14.12.14.

Jestő

holnokon az impressionizmus képviselője.

Körner É: Könyvismertetés. hüvtört. Ért. 1954 1 n. 183.

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő

Kertben c. képét említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 120. old.

Perlmutter, —, fertő

Mügyűjtő 1930. 5-6. 195.

Tablakép. „Sonkacsendélet", Perlmutter

Pesti Hirlap. 1925. jan. 24. 6

Kézdi: A Szinyei Társaság az Ernst-muzeumban

Perlmutter (Izsák)

festő

Művészet, 1938. III. sóf. 21. sz. 148. l.

Kende Béla: Felvidékli művészek és az őszi tárlat.

Táblakép. „Rózsehordó nők", Perlmutter

Pesti Hirlap. 1926. jan. 24. 6

Kézdi: A Szinyei Társaság az Ernst-muzeumban

M.D.K.

Perlmutter Izsák, festő

szerepel az 1910-es berlini magyar kiállitáson. ~~Közli~~

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a cikkében~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 30. o.

MDK

Perlmutter Izsák, festö

az idén nem állitott ki semmit.

b. Nyári Albert: A képzömüvészek a háboruban.
A Cél. 1915. 12.sz. 781-783.l.
Kiáll. a Mücsarnokban.

MDK

Perlmutter Izsák

Gentmagyfestört.

966.1.

M.D.K.

Perlmutter Izsák /1866-1926/

512. Hollandi halász II. Olajf. 66.5 x 48, fa.
513. Zöldruhás leány kesztyüvel. Olajf. 100 x 80, vászon.
514. Rózsaszinü kabátos hölgy. /Kis Cleo/ Olajf. 46.5 x 38.5, vászon.
515. Szöllőcsendélet. Olajf. 38.5 x 31, vászon.
516. Kecske zöld tájban. Olajf. 18.5 x 24, karton
517. Kora tavaszi táj. Olajf. 18.5 x 24, fa.
518. Micsinyei vásár. Olajf. 16.5 x 24, fa.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. fi zet. MUMOK. Bp. 1952. 57. l.

MDK

Perlmutter Izsák, festö

[illegible] művével szerepelt a londoni Royal Academy [illegible] kiállításán.

"Besztercebányai piac". valóban megkapó festmény, irja a Daily News /Nov. 9./

Bradfordban is bemutatásra került a magyar kollekció.

A Szinyei [illegible] londoni kiállításáról.
"Magyar Művészet" /V/: Művészeti Élet. 1925. 433.l.

Perlmutter Izsák MDK

Hollandi halász, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

MDK

Mi atyánk...olf.

Micsurnok 1899/1900. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

MDK

Vasárnap, olf.

Micsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Perlmuttër Izsák MDK

Őszibarackok, olf.

Besztercebánya esti világitásnál, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák festő

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Vásár Besztercebányán c. műve. Repr.

Műcsarnok, 1908/9. téli nemzetk. kiall.

Perlmutter Izsák

MDK

Fiatal anya Rákospalotán, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

Kötő leány.Mgt.
Falurészlet.
Templomban.
Fiatal anya.Mgt.

KMTárs.1927. táj- és életk.kiall. 17.1.

Perlmutter Izsák. festöm. MDK

"Vasárnapi látogatás". Olf.

KMT 1963-4 téli kiáll. Kat. 29.l.

Perlmutter Izsák MDK

Holl̈andi interieur, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Perlmutter Igsák MDK

Hollandi nő, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

MDK

Hollandi leány, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Perlmutter Izsák

MDK

Vásár Besztercebányán, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Perlmutter Izsák

"Julius". Of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Perlmutter Izsák

elismerő oklevél

Klassics: Párisi kiáll.kitüntetései. Műcs.1900.
326-7 l.

HDK

Perlmutter Izsák, festö

"Az utcán" of.

Képzömüv. Társ. 1902-3. Tóli Kiáll. Kat. 34.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Vasárnap, of.

Képzőmüv. Társ. XV 1899-1900. téli kiáll. 33 l.

MDK

Perlmutter Izsák

Mi atyánk..., of.

Képzőműv.Társ. 1899-1900. téli kiáll. 31 l.

MDK

Perlmutter Izsák

Tanya, vf.

Szobában, metszet

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I.Közép. 1966. okt.

MDK

Perlmutter Izsék

neve előszóban említve

Alföldi festészet, Székesfehérvár 1966. Csók I.Kópt.

okt.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarckép, o.

Ernyő alatt, o.

20.sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.
és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Perlmutter Izsák

Önarckép, o.

Ernyő alatt, o.

20. sz. M.festészet és szobrászat. M.Gal. és Móra F. Mus. Szeged 1966.

MDK

Perlmutter Izsák

Hollandi templom belseje

Ernst Muzeum aukciói XV. /1921/.
43.1.

MUK

Perlmutter Isaak

Holländi templom belsejé

Brnst Museum gyüjtöi XV. /1921/.

43.1.

Perlmutter Izsák

K

* **Magyar müvészek meghivása Uffiziba.** A *Szinnyei-Társaság* értesitést kapott, hogy a firenzei Uffizi képtárnak abba a gyüjteményébe, ahol a legkiválóbb festők önarcképeit őrzik, meghivást kaptak *Perlmutter* Izsák és *Rippl-Rónai* József festőművészek. A magas kitüntetésszámba menő meghivás nemcsak két kiváló müvészünk megérdemelt sikerét, hanem a magyar képzőmüvészetnek is ujabb külföldi elismerését jelenti. A galériában négy jelenleg élő müvészünk fogja ezután képviselni Magyarországot, mert a most meghivottakon kivül *Csók* István 1911 óta és *László* Fülöp szerepelnek a festők e diszes sorában. A két önarckép jelenleg a velencei nemzetközi kiállitás magyar pavillonjában van közszemlére téve és onnét fogják a kiállitás bezárása után Firenzébe átvinni és az Uffiziben elhelyezni.

Magyarország
1926. aug. 1.

Reproduc
BUD
Délivrée

M. D. K.

Perlmutter . . . . festő

A siklósi vár Kápolnájában a P. által festett régi Mária oltárkép már nincs a helyén.

Bálint Ferenc: Siklós monográfiája. Siklós 1928. 26.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

1910-ben Bruxellesben ezüst érmet kapott.
1925-ben, majd 1930-ban Londonban, illetve a barcelonai világkiállitáson elnyerte a "Grand Prix"
1911-ben a római Galleria Nationale d'Arte Moderna számára megvásárolták "Foltozó asszony" c.képét.
1926-ban önarcképe a firenzei "Uffici" képtárban
1928-ban "Fiatal anya" c.képét megvásárolták a római Capitolium-Muzeum számára.

Rát Str. 863.1.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

1921-ben, majd 1930-ban rendezte meg az Ernst-Muzeumban gyüjtm.kiáll.-át.
1906-ban a párisi világkiáll.-on kitüntető elismerő oklv.-et nyert.
1904-ben St.-Louisban a világkiállitáson ezüst érem.
1905-ben kis állami aranyérem.
1906-ban, a nagy kiállitási aranyérem.
1909-ben a müncheni kiáll.-on, első oszt.aranyérem.

Rát Str. 863.1.

MDK

Perlmutter Izsák

Kecske zöld tájben, o.

Micsinyei vásár, o.

Szépmüv.Muz. Háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Perlmutter Izsák

A müvész felesége, o.

A müvész leánya vörös szőnyeggel, o.

Chrysanthémum csendélet, o.

Szépmüv.Muz. Hábosus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Perlmutter Izsák

Hollandi halász, o.

Falurészlet, o.

Palotai paraszt intérieur, o.

Szépmüv.Muz. Hábosus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Perlmutter Izsák

Sonkás csendélet

Tavaszi napsugarak, o.

Hollandi halász II., o.

Szépmüv.Muz. Hábosus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Perlmutter Izsák

Zöldruhás leány kesztyüvel, o.

Rózsaszinü kabátos hölgy, o.

Szőlőcsendélet, o.

Szépmüv.Muz. Hábosus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Perlmutter Izsák

Szolnokon aldódott fel idegen hatás alól, Szolnok alakította ki a művészből a magyar festőt.

Zádor István kéziratos feljegyzéseiből: Emlékezése a Szolnoki Művésztelepről.

Jászkunság, Szolnok, 1973. márc. 34. old.

12. Perlmutter Izsák: Ima.

528. Bruck Lajos: A könyvmoly.

Izsák Perlmutter (1866–1932)

Girl Seated in a Room by Izsák Perlmutter (1866–1932)

Hungarian Review, 1948. 10. 16. old.

least three years, to organize annual exhibitions and also to display their

of the Tisza, to an obscure provincial town? Partly, perhaps, the gen-

Self-advertisement (1970) by Mihály Gácsi (b.1926)

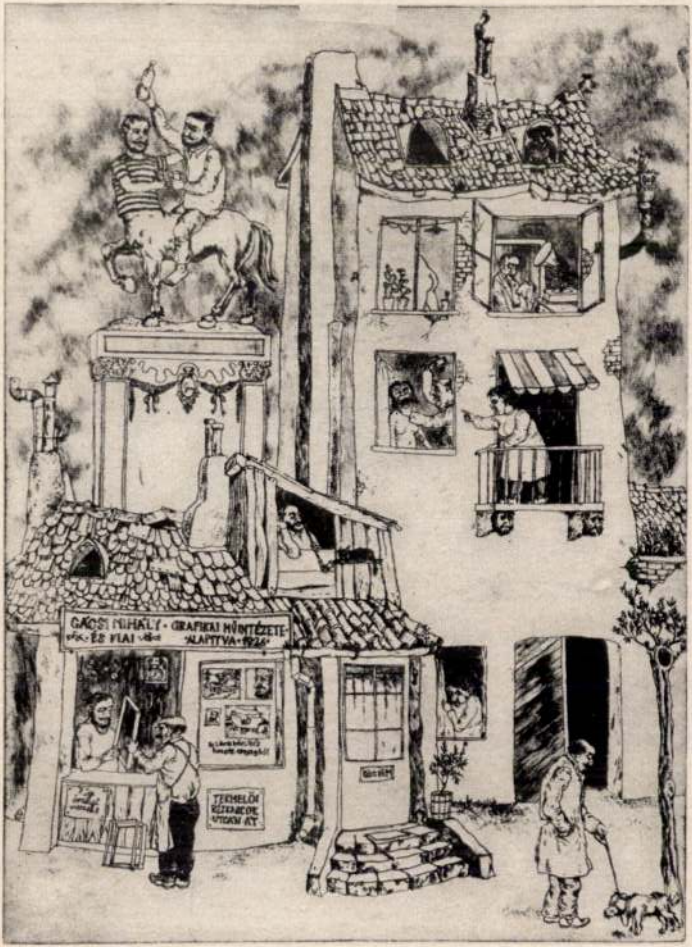

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Havasi táj.
Parasztszoba.
Vásár lovakkal.
Kézimunkázó lányok.
Tavaszi hangulat.
Önarckép.Magántulajd.
Piac.

Ernst Muzeum kiállitásai.C VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Virágcsendélet.
Falu tavasszal.Magántulajd.
Öltözködés.
Gyerekek a réten.
Olvasó nő.
Hollandi halász.
Barban.

Ernst Muzeum kiállitásai. C VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Cleo.
Reggel.Magántld.
Almacsendélet.

Ernst Múzeum kiállitásai. C VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák

müvei:

Lovak a piacon.

Falu vége.Magántulajd.

Besztercebányai tér.

Velence.

Erdőrészlet.

Tanulmányfej.

Krumpliszedés.

Ernst Muzeum kiállitásai.C.VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Felvidéki táj.
Ősz.
Tavasz.
Hid Besztercebányán.
Parasztházak.
Káposztáskert.
Tél.

Ernst Muzeum kiállitásai. C.VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Tanulmány.Magántulajd.
Szántóföldek.
Kertben.
Ablak előtt.
Strand.
Tavasz.
Feketeprémes hölgy.

Ernst Muzeum kiállitásai.C VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Krumplikapálók.
Gyerekek a mezőn.
Csendélet.
Falu vége.
Piac.
Öreg ember a kertben. Magántulajd.
Gyümölcsös kofa.

Ernst Muzeum kiállitásai.C.VIII./1930./

MDK

Perlmutter Izsák
müvei:

Kalapos hölgy. Dr.Heténvi Géza tulajd.
Kötő lány.
Játszó gyerek.
Fiu kecskével.
Tükör előtt.
Falurészlet.
Zöldségpiac.

Ernst Muzeum kiállitásai.C.VIII./1930./

B. Mednyánszky László. Szerbiában.

PERLMUTTER IZSÁK. Vásár Besztercebányán.

Szépm. Muz.
Új magy. képtárának
Kat. Bp. 1928.

60 • PERLMUTTER IZSÁK (1866–1932)

Őszi utca

22 × 12,5 cm
Olaj, fa
J. b. l.: Perlmutter
Hátoldalán felirat: Perlmutter 1903
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

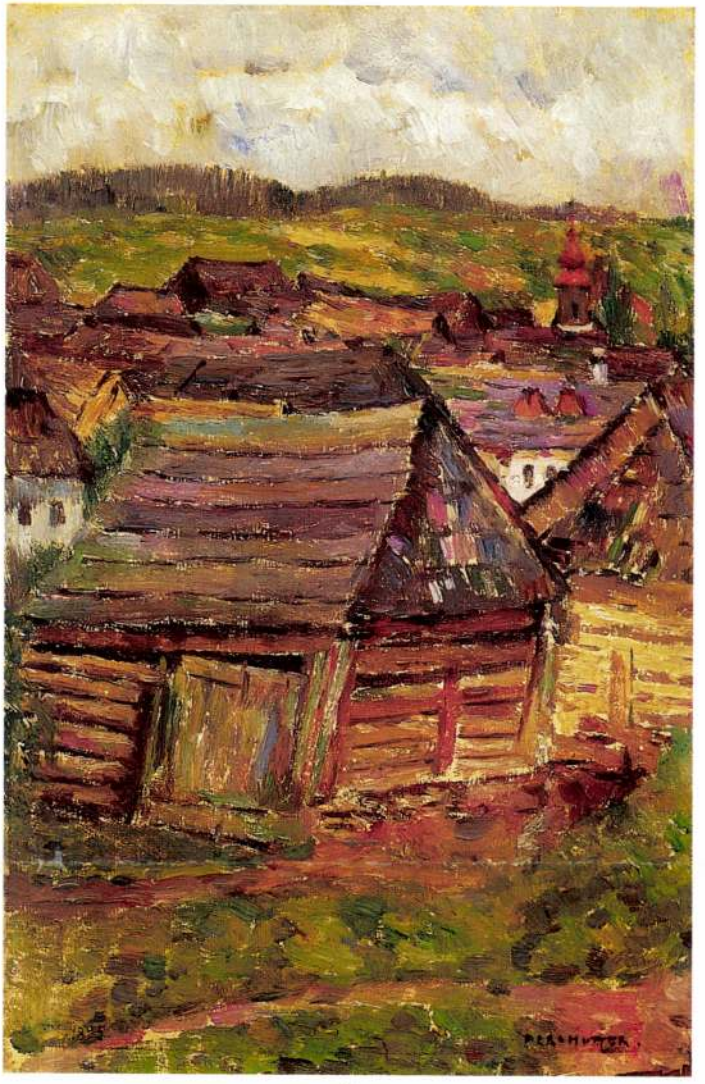

61 • PERLMUTTER IZSÁK (1866–1932)

Falu

24,5 × 15,5 cm
Olaj, fa
J. j. l.: Perlmutter és b. l.: 1890
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

61

62 • RUDNAY GYULA (1878–1957)

Társaság a szabadban

14,5 × 18,5 cm
Olaj, vászon, kartonon
J. j. l.: Rudnay
Kikiáltási ár: 50 000 Ft

62

63

63 • BENE GÉZA (1900–1960)

Család

41 × 34 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Bene G.
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

64

64 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Újságot olvasó kalapos férfi

66 × 48 cm
Tus, karton
J. k. l.: Scheiber H
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

65 • SCHÖNBERGER ARMAND (1873–1950) ➛

Férfi és nő

67 × 49 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. f.: Schönberger A. 1938
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

PERLMUTTER
1254/k

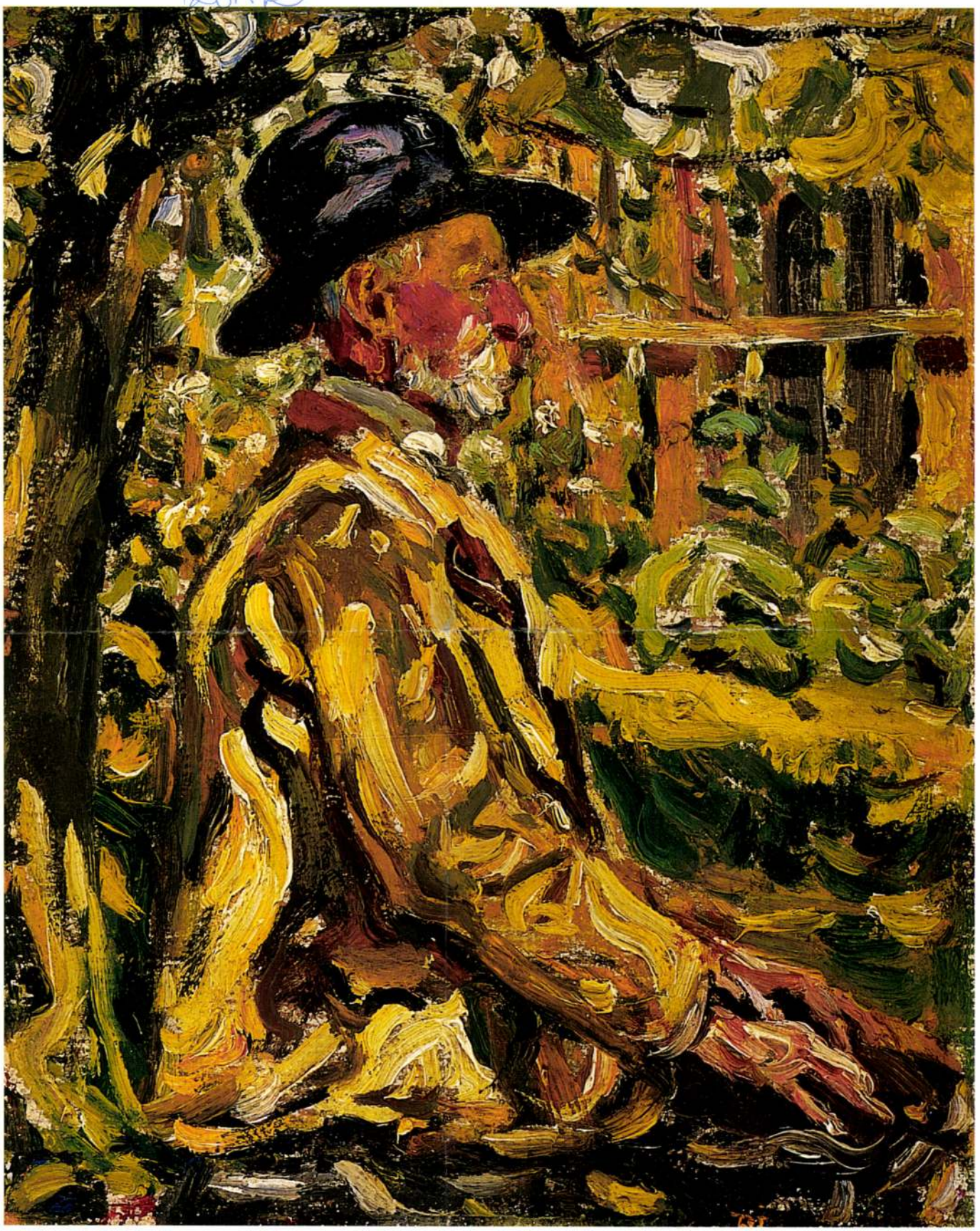

176

177

177 • ROTTMANN MOZART (1874– ?)

Délutáni csokoládé

79 × 59,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Rotmann M.
Kikiáltási ár: 220 000 Ft

178

178 • JOSEFINE OSNAGHI
(Működött Bécsben,
1900 és 1920 között)

Egy tál eper

21 × 27 cm
Olaj, fa
J. b. f.: J. Osnaghi
Irodalom: Heinrich Fuchs:
Die Österreichische Malerei des 19. Jhr.
Kikiáltási ár: 110 000 Ft

179 • VAJDA ZSIGMOND (1860–1931) ➔

A díva

120,5 × 80,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Vajda Zsigmond
Kikiáltási ár: 290 000 Ft

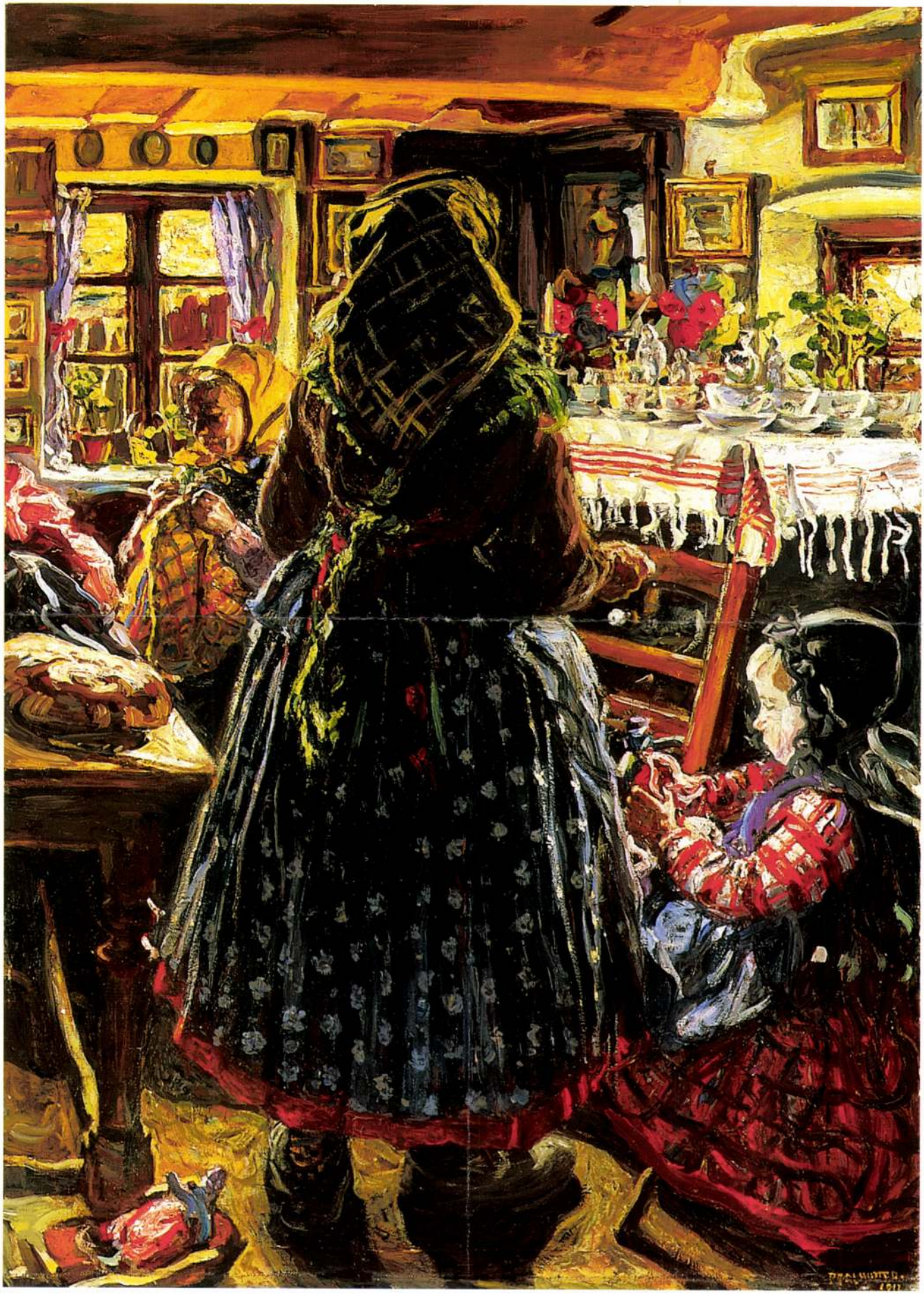

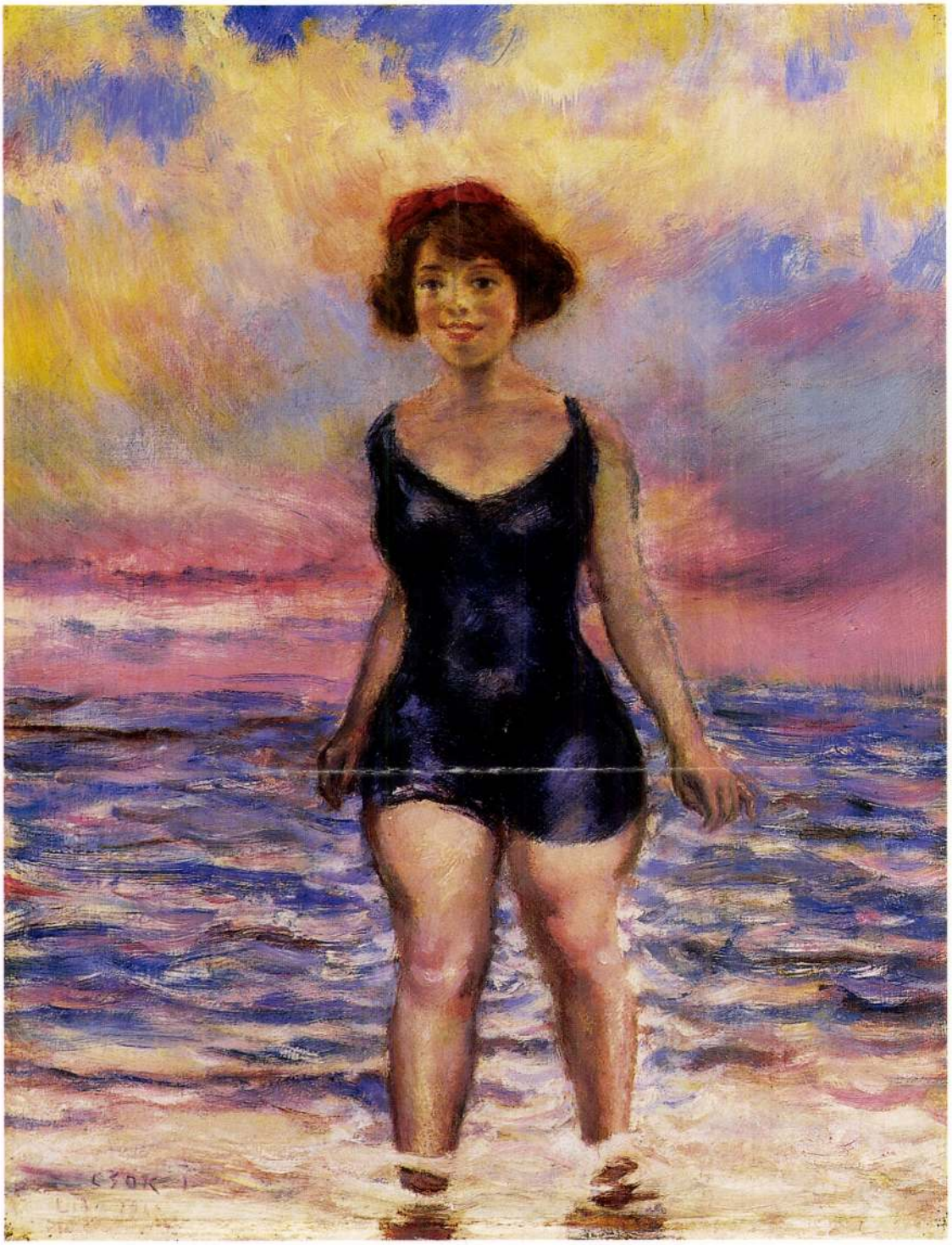

39

39 ▪ CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

A velencei Lidón

41,5 × 32 cm
Olaj, fa
Jelezve balra lent: Csók I. Lidó 1911

Kikiáltási ár: 950 000 Ft

40 ▪ GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

Fiatal lány fehér fejkendővel

70,5 × 54,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent Glatz 931
Szerepelt a BÁV 44. aukcióján, 1977. december, 106. tétel

Kikiáltási ár: 600 000 Ft

164.

164. ◀
Tornyai János (1869-1936)

Udvarlás
Olaj, karton 31x39 cm
Jelezve balra fent: Tornyai 1904.
Kikiáltási ár: 300.000 Ft

165.

165. ◀
Nagy István (1873-1937)

Gémeskút
Pasztell, papír 31x44 cm
Jelezve jobbra lent: Nagy István
Kiállítva: Nemzeti Szalon
Nagy István gyűjteményes
kiállítás 1923. Október, 91. szám ·
Kikiáltási ár: 280.000 Ft

PERLMUTTER IZSA'K

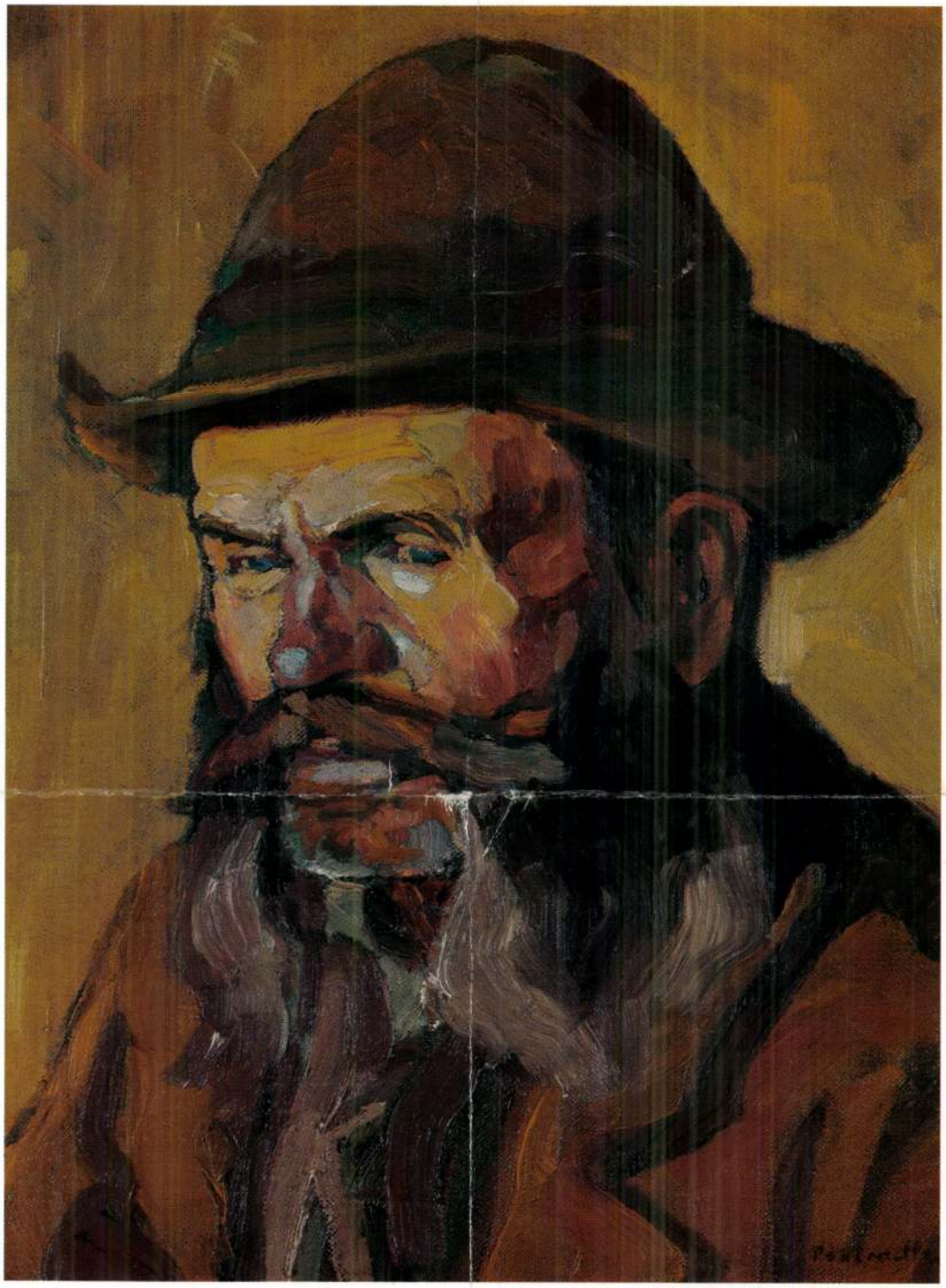

163.▲
Perlmutter Izsák (1866-1932)

Férfi portré
Olaj, vászon 42x32 cm
Jelezve jobbra lent: Perlmutter
Kikiáltási ár: 500.000 Ft

126

126 ▪ BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852-1919)

Vízparti fények

27,5 × 42 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky
Hátoldalán: Singer és Wolfner
hagyatéki bélyegző,
Mednyánszky hagyatéki bélyegző

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

127

127 ▪ GULÁCSY LAJOS
(1882-1932)

Holdfény

11,5 × 9 cm
Olaj, karton
Jelezve balra lent: Gulácsy

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

PERLMUTTER IZSÁK

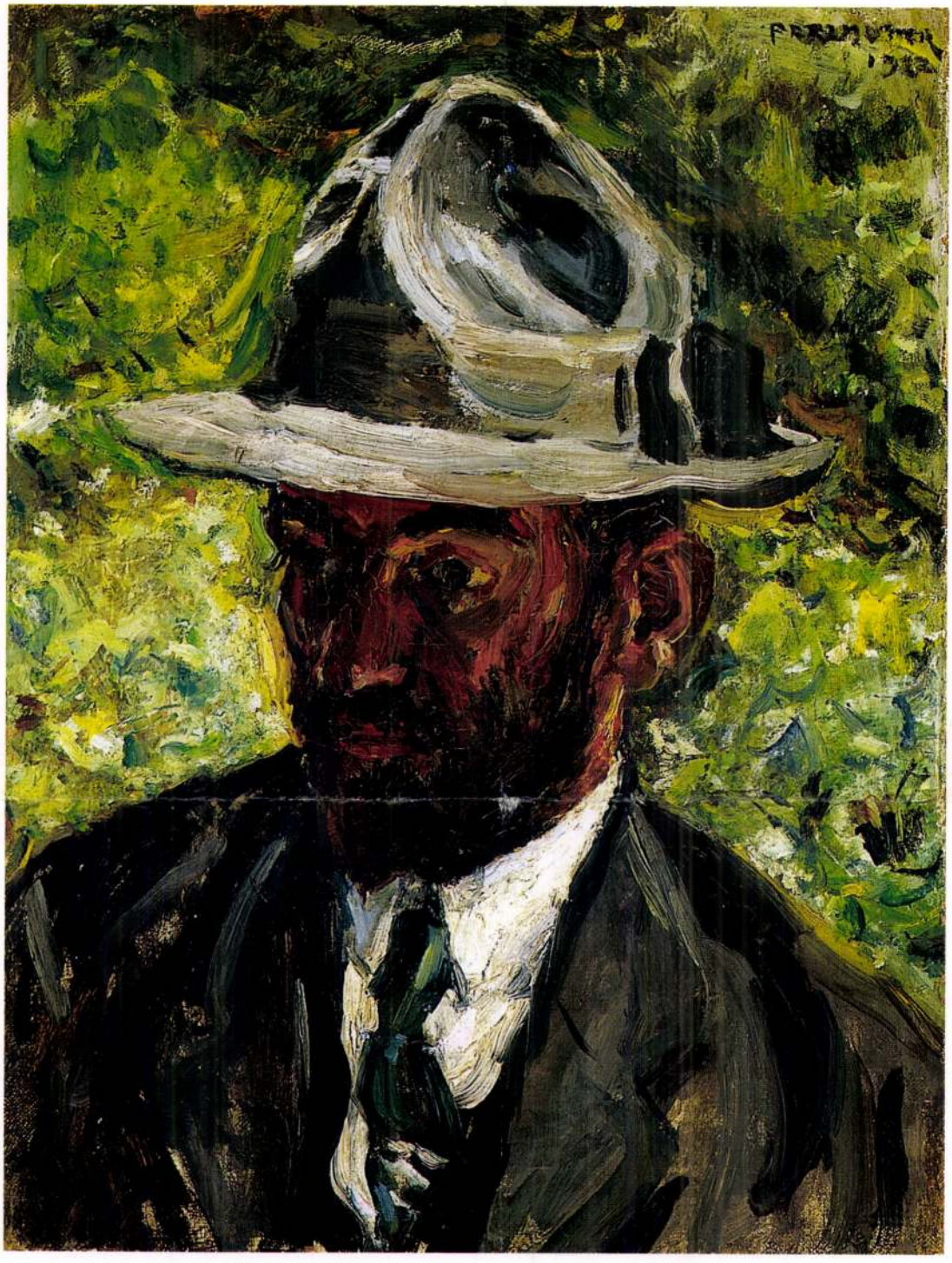

128

128 ▪ PERLMUTTER IZSÁK (1866–1932)

Férfiportré (Ziffer Sándor arcképe)

30 × 40 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: Perlmutter 1922
Hátoldalán: Művészeti és Kereskedelmi Intézet
862. számú raktári címkéje

Kikiáltási ár: 750 000 Ft

129 ▪ ZIFFER SÁNDOR (1880-1962)

Nagybányai utcarészlet az István toronnyal

89 × 79 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Ziffer Sándor

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

39 ◆ CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

Hortenziák, 1925

74 × 85 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Csók I. 8 Neuheim 1925
Hátoldalán kiállítási címke 921. számmal
Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

IRODALOM
Farkas Zoltán: Csók István. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1957.
Székely András: Csók István. Corvina Kiadó, 1977.

Csók István az életöröm festője. Ezt a mondatot annyian elmondták, és leírták már, hogy közhelyszámba megy. Mégis, mint minden közhely, közelít az igazsághoz. Csók művészetéből valóban olyan életérzés sugárzik, amely feledteti azt, hogy a festő mennyit küzdött szakmai kérdésekkel, mennyi vásznat semmisített meg, milyen sokféle irányba elindult, hogy végül mégis mindig ugyanaz legyen az eredmény: a szakma – és az élet – mélységes szeretetéről és tudásáról valló alkotások sora. Ezek közé a művek közé tartozik a *Hortenziák* című virágcsendélet is. A dús virágú, visszafogott színű növények betöltik az egész képteret. A buja vegetáció nem tűr meg maga mellett más kompozíciós alkotórészeket, mint sok más Csók csendéleten. A festő gyakran a tájképet kombinálja a csendélet műfajával. Ebben az esetben nem így történt, a kompozíció mégis teljes, befejezett, egységes egész. A viszonylag szűk skálájú paletta jellegzetesen gazdag finom átmenetekben, a zöldek, rózsaszínek, fehérek számtalan változatát megmutatva. A festő könnyed, érzéki ecsetje szinte simogatja a motívumot.

A franciás tanultságú Csók magát impresszionistának vallotta, kutatói gyakran a poszt-impresszionisták közé sorolták. Művészete rokonítható *Renoir* festészetével, de nem lehet besorolni egyértelműen egyik izmusba sem. Megítélése életében is korszakról korszakra változott, mostanában pedig sok részletet másképp lát a művészettörténet, de biztos, hogy nagy festőink egyike volt. *Petrovics Elek*, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója ezekkel a szavakkal jellemezte Csók István művészetét 1934-ben:

„Mennyi súlyos alkotás, a röpke ötletek és a súlytalan érdekességek mai özönében. Köztük nem egy igazi mestermű. És milyen nagy keveredése a skálának, milyen csodás keveredése a valóságnak és a fantázia szüleményeinek. Ám mindent egységessé formál a mester hamisítatlan magyarsága, egyéniségének kedvessége, és enyhe színeinek költészete."

V. Á.

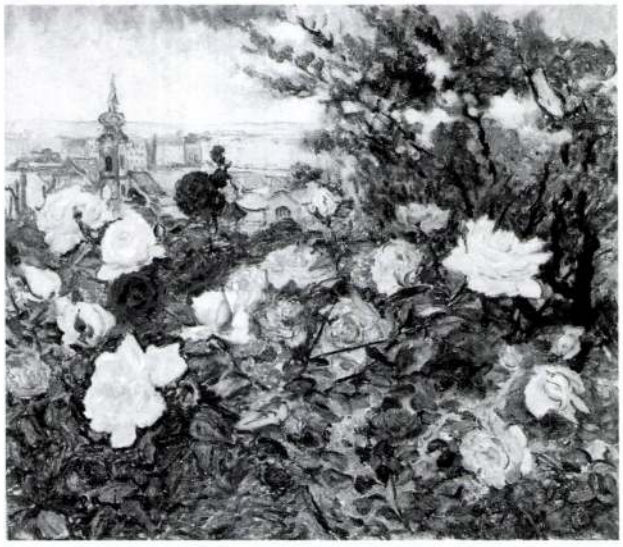

Csók István: Kilátás rózsák közül, 1918.
84 × 96 cm, olaj, vászon, magántulajdon
Reprodukálva: Székely András: Csók István, címlap

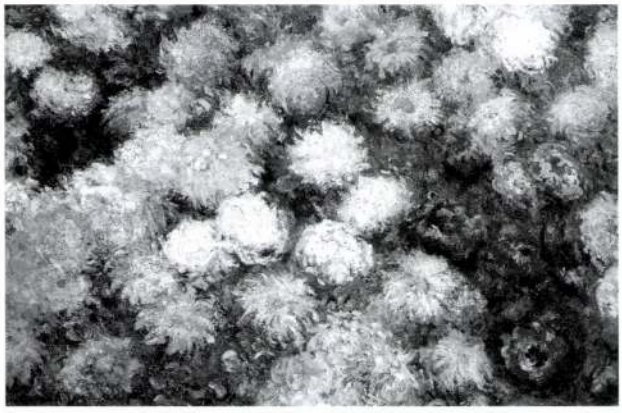

Claude Monet: Krizantémok, 1897
120,7 × 80,6 cm, olaj, vászon, magántulajdon
Reprodukálva: Christie's árverési katalógus, 2000. nov. 36. tétel

PERLMUTTER 128A'k

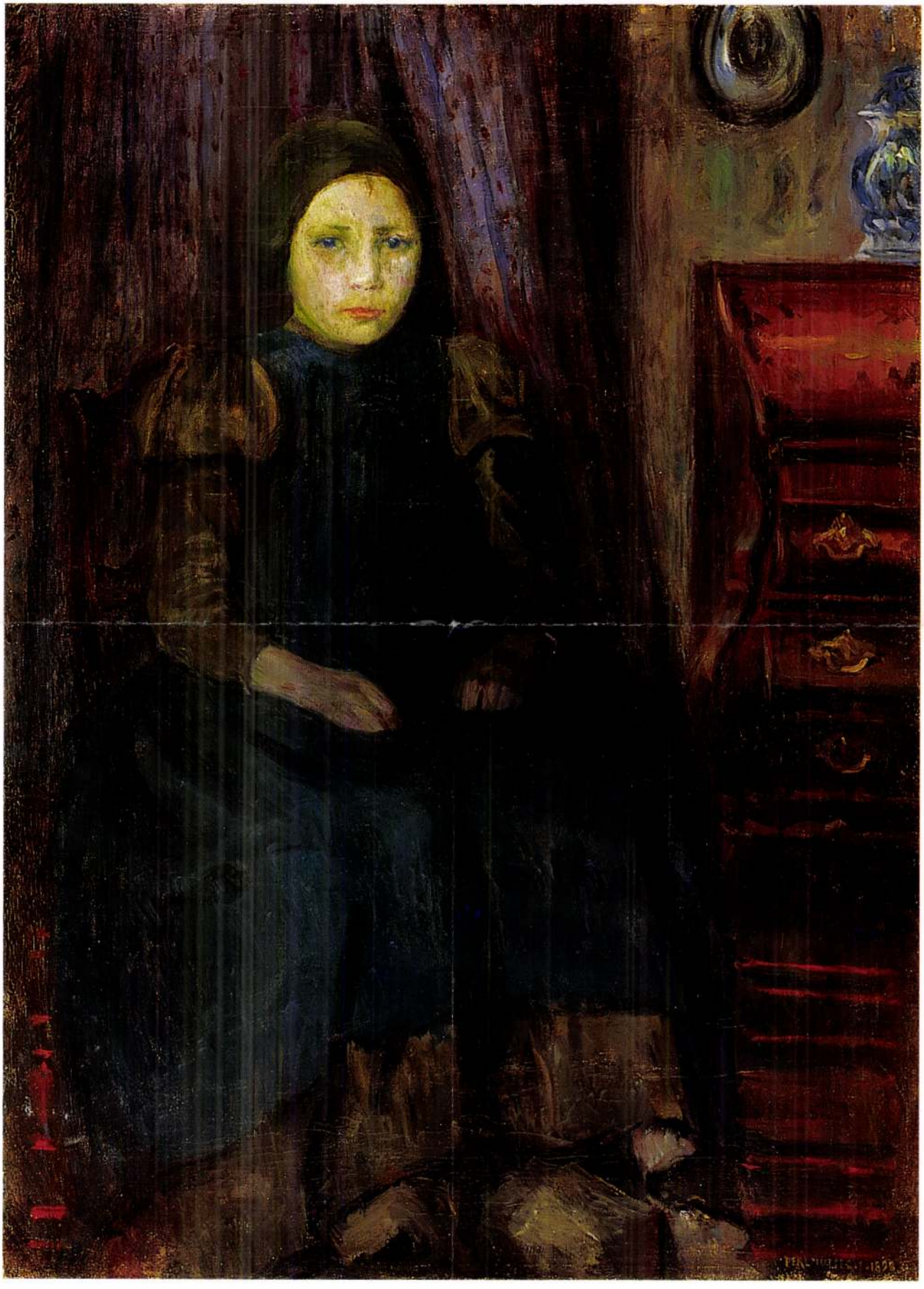

143. ▶
Poll Hugó (1867-1931)

Tengerparti részlet
Pasztell, papír 37,5 x 53 cm
Jelezve jobbra lent: Poll H.
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

143.

144.

144. ▶
Kárpáthy Jenő (1870-1950)

Mosás
Olaj, vászon 60,5 x 81 cm
Jelezve balra lent: Kárpáthy Jenő
Kikiáltási ár: 240 000 Ft

PERLMUTTER IZSAK

145.

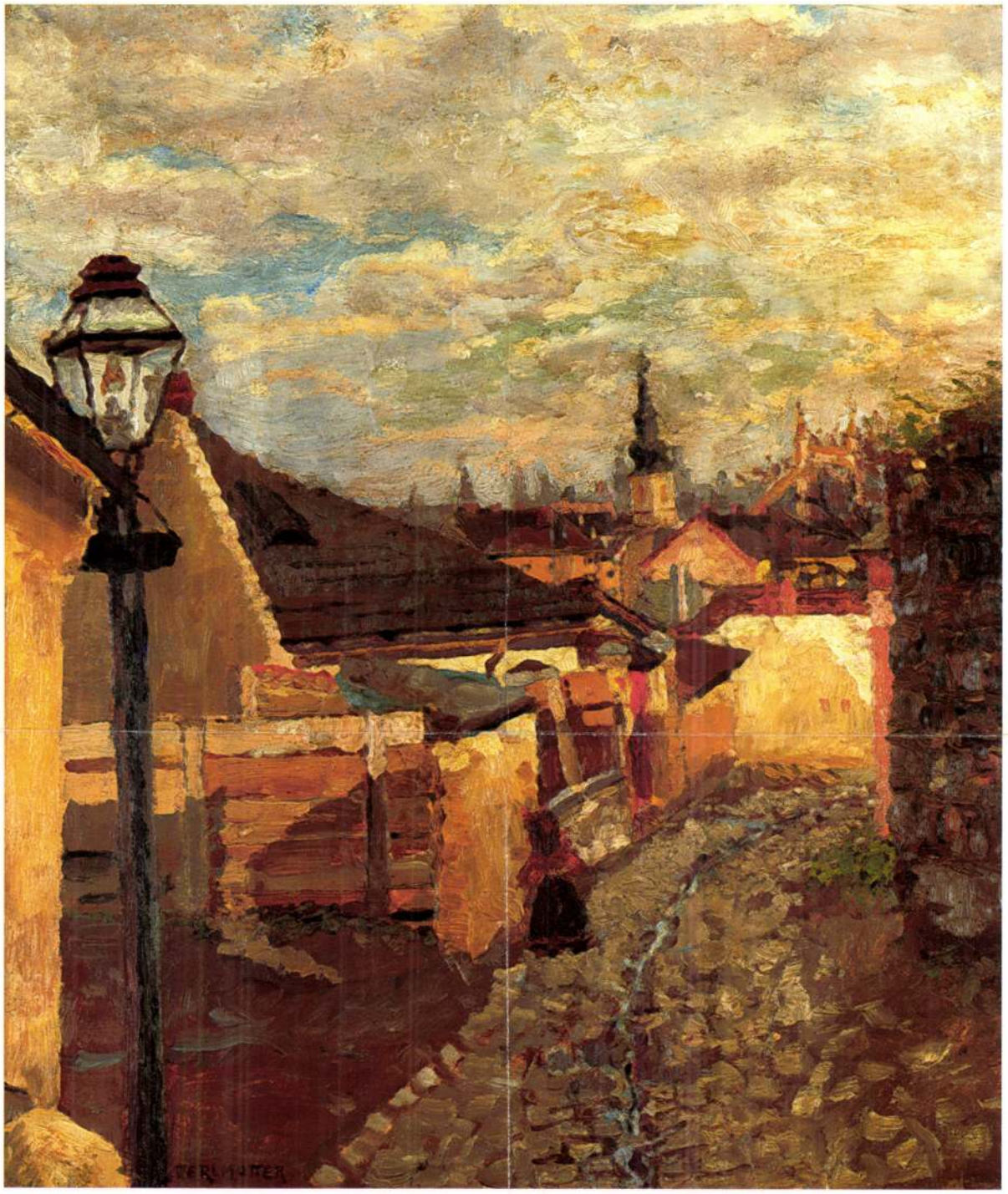

145. ▲
Perlmutter Izsák (1866-1932)

Tabáni városrészlet
Olaj, karton 44 x 38,5 cm
Jelezve balra lent: Perlmutter
Kikiáltási ár: 350 000 Ft

15.

15. ▲
Tóth Menyhért (1904-1980)

Lovas
Olaj, vászon 60 x 80 cm
Jelzés nélkül,
hátoldalán dedikált: Pávó Anikónak
szeretettel Tóth Menyhért 976. június 27
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

PERLMUTTER IZSA'K

14. ▲
Perlmutter Izsák (1866-1932)

Velence
Olaj, vászon 42 x 53,5 cm
Jelezve balra lent: Perlmutter
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

38 ▪ PERLMUTTER IZSÁK (1866–1932)

Parasztenteriőr (Szobabelső), 1912

142 × 100 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Perlmutter 1912
Hátoldalán: Velencei és barcelonai kiállítási címkék

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft

KIÁLLÍTVA

XI. Velencei nemzetközi művészeti kiállítás. 1914.
Barcelonai világkiállítás keretében megrendezett nemzetközi művészeti tárlat. 1929. Barcelona, Arte Moderne. A kiállítás nagydija.

IRODALOM

Lázár Béla: *Perlmutter Izsák.* Budapest, 1921
Lázár Béla: *Tizenhárom magyar festő.* Budapest, 1912
Rózsa Miklós: *A magyar impresszionista festészet.* Budapest, 1914
Vittorio Pica: *Artisti contemporanei: Izsák Perlmutter.* In.: Emporium (Bergamo) 1913. febr.

Perlmutter Izsák korának egyik legelismertebb magyar művésze volt, a kevesek egyike, kinek művei a világ számos nagy múzeumában helyet kaptak. A római Museo Capitolino, a velencei Galleria d'Arte Moderna és a stockholmi Nemzeti Múzeum mellett Oslo, Nürnberg, London és Brüsszel városa vásárolta meg képeit. Sőt 1926-ban az a kitüntetés érte, hogy a firenzei Uffizi is – Magyarországról Csók, Rippl, Benczúr, Szinyei Merse és László Fülöp után – festményt kért tőle legendás önarcképgyűjteménye számára. Számos kiemelkedő művészeti díj öregbítette hírnevét, mint a müncheni nemzetközi tárlat nagy aranyérme 1909-ből, vagy éppen a vizsgált képünk által kiérdemelt barcelonai *„Grand prémio".*

Perlmutter Izsák: Kötő leány
Nemzeti Múzeum, Stockholm

Perlmutter Izsák gazdag polgári családból származott, olyan örökölt vagyon állt mögötte, mely élete végéig biztosította számára a gondtalan, fényűző megélhetést. Apja kezdettől fogva támogatta terveiben: Magyar Mannheimer, Karlovszky majd Bihari Imre iskolájában tanulhatott. 1890-ben iratkozott be a párizsi Julian Akadémiára, melyet három éves megszakítás után 1894-ben újra elkezdett. 1899-től öt évet Hollandiában, először Larrenben, majd Vollendammban töltött. Párizsból való kivonulása jellegzetesen századvégi érzésről tanúskodik. A nagyvárosi kultúrától a vidéki táj és egyszerű népe felé fordulás rokon a Nabis-k törekvésével, de párhuzamba állítható a primitív népek kultúrájában való elmerülés vágyától hajtott Gauguin új etikai-művészi törekvésével is. Perlmuttternek azonban anyagi helyzete lehetővé tette, hogy az első világháború kitöréséig minden év májusát – a múzeumok nagy tavaszi szezonjait – Párizsban tölthesse. Ennek következtében csak elvétve találhatunk magyar művészt, aki ezekben az években naprakészebb ismeretekkel rendelkezett nála a francia művészet terén. Nem csupán nézőként, de kiállítóként is képviseltette magát a párizsi tárlatokon. Tizennyolc ízben szerepelt a Salon kiállításán. Önéletrajza szerint kezdetben a francia naturalista irány, elsősorban Bastien-Lepage – Csókot, Ferenczyt, Iványi Grünwaldot is megihlető – hatása alatt állt, majd a merészebb, *„szélesebb technikájú, impresszionistának nevezett irányt"* követte. Első Hollandiában töltött évei alatt szinte monokróm, sötét színvilágú népéletképeket festett, de idővel palettája fokozatosan kiszínesedett. Vizsgált képünk már elsősorban tobzódó koloritjával hat és számos vonásában az impresszionizmus stiláris jegyeit hordozza. A háttal szereplő központi figura és a kép szélei által elvágott motívumok a kompozíció esetlegességét hangsúlyozzák. A hullámzó, izgatott – Pissaro műveire emlékeztető – ecsetkezelés vibráló kalligráfiája mozgásba hozza a festmény felületét. Az ábrázolt tér különböző mélységi rétegeiben elhelyezkedő motívumokat – színintenzitásban és faktúrában egyenrangúan kezelve – úgy sorolja egymás mellé, hogy az a felület izgalmas, térbeli lüktetését eredményezi. Ragyogó koloritja a kortársak szemében is feltűnést keltett. Lázár Béla – Perlmutterről írt monográfiájában – éppen vizsgált képünk kapcsán elemzi a művész kivételes színhasználatát.

„A fény lesz nála az uralkodó elem, mellyel betölti a parasztszobákat, hogy azokat átitassa gazdag színességgel. Az ablaknál ülő, varrogató asszony s a háttal álló parasztnő előtt játszó főkötős gyerek az élet egy csöndes jelentéktelen mozzanata, de jelentőssé fokozzák a fényben felragyogó színek, a fejkendő sárgája, a vörös sávos blúz, a babos szoknya fehér pettyei s a fehér kendővel letakart asztalra rakott sok porceláncsésze tejfehér színe. A színek élnek a fényáramlásban. Élnek, mozognak, vibrálnak és ragyognak. A színeknek e csodás melódiáját biztos kézzel tartja össze a fényáradat, mely a szoba minden zugát betölti és életet ad mindennek, ami benne van."

A népéletkép témáját, mely életművében egyértelműen holland eredetű – Csók Istvánhoz hasonlóan – nem illusztratív, hanem elsősorban festői céllal alkalmazta. Jól látható, hogy Perlmutter erős színhatásokat kedvelő művészi alkata a gazdag népviselet és a szűk térben zsúfolódó tárgyak ábrázolásával lehetőséget keresett és talált a képfelület dekoratív ritmizálására.

Festményeinek konszolidált, visszafogott modernsége, dekorativitással elegy redukált impresszionizmusa a század első és második évtizedében – elsősorban külföldön – műveinek nagy népszerűséget eredményezett. Halála után művészi hagyatékának nagy része, a végrendelet akarata szerint, a Zsidó Múzeumba került, de számos képe található – az említett külföldi gyűjteményeken kívül – a Magyar Nemzeti Galériában is.

Molnos Péter

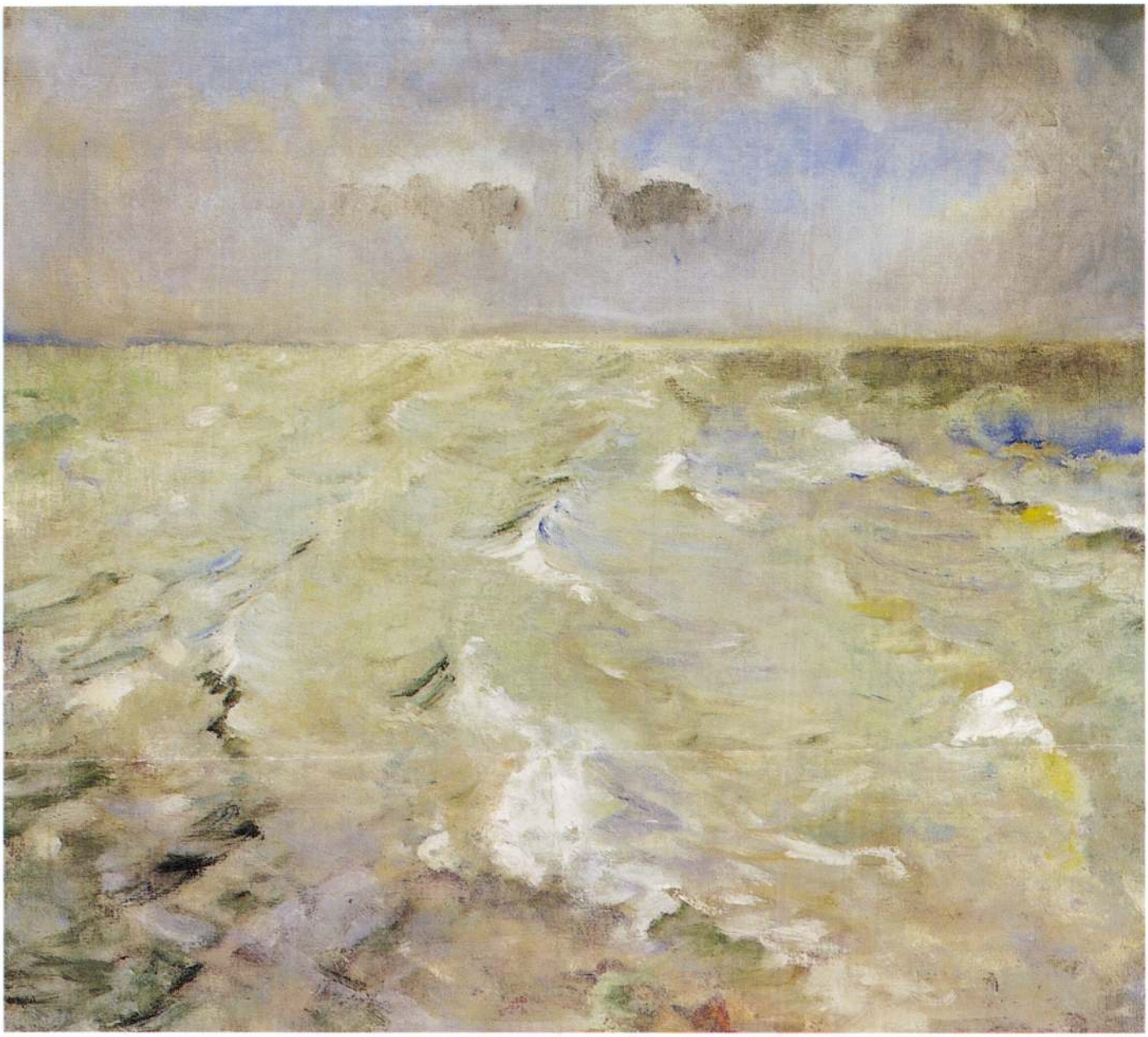

37

37 ▪ CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

Hullámzó Balaton

68,7 × 76 cm
Olaj, vászon
Jelzés nélkül
Hátoldalán francia kiállítási cédula
Szerepelt a BÁV 59. aukcióján,
1982. december, 44. tétel

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

Perlmutter Izsák

— **Perlmutter Izsák festőművész meghalt.** A magyar fstőművészetnek nagy vesztesége van: *Perlmutter Izsák*, a kiváló festőművész szerdán este meghalt a Korányi-klinikán, ahol napok óta feküdt sulyos betegen. Perlmutter Izsák egyike volt azoknak a festőinknek, akiknek nevét nemcsak itthon, hanem külföldön is megbecsülik. Művészpályája, mely *Bihari Sándortól* és *Karlovszky Bertalantól* indul ki, végigvezeti az elmult század végének legjelesebb francia mesteriskoláin, majd Hollandián, ahonnan már ismert névvel tér haza, mert ott festett képeit a Műcsarnok kiállításaira küldi be, szülővárosába, Budapestre. Ebből a korszakából való képei közül a *Hollandi halász*, az *Ima* és az *Utcarészlet* címüek a Szépművészeti Muzeum birtokában vannak. Utóbbi alkotásáért állami kis aranyérmet kapott, majd 1906-ban a nagy aranyérmet ítélték oda *Falurészlet reggeli napsütésben* című festményének. Hazatérése óta Perlmutter Izsák művészetének egyénisége egyre magyarabbá vált, legnagyobb szeretettel falusi jeleneteket festett, nem a genre kedvéért, mint régebbi festőink, hanem a levegő és szin magyarságában találva kifejező kedvét. Festményeit levegős világosság, a színeken és alakokon átömlő ezüstös fény jellemzi és őszinte, erős, zamatos festőiség. 1900-ban Münchenben tüntették ki nagy aranyéremmel, 1926-ban pedig az a kivételes megtiszteltetés érte, hogy a firenzei Ufizi-képtár megfesttette vele örarcképét, festői arcképcsarnoka számára. Perlmutter Izsák, aki a *Szinyei-Társaság* tagja volt, hatvanhat éves kora ellenére is teljes munkaerővel dolgozott, festményeivel a legtöbb kiállításon szerepelt és kedvelt tagja volt a budapesti művészfársadalomnak, mely nagy részvétével kiséri el utolsó utjára festőművészetünknek e reprezentáns egyéniségét. *(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)*

P.H. 932. IV. 14

P.H. 932. IV.

Perlmutter Izsák

Petrovics MM 112-1

72 PERLMUTTER IZSÁK: KÖTŐ LEÁNY. - *Stockholmi Múzeum.* Egyike a művész ama képeinek, amelyekben a fehér szín dominál és a fehérnek a vele szomszédos világos színekhez való viszonya a képnek tulajdonképeni festői problémája. Színtere ennek a festői műveletnek egy sok kedves aprósággal megtömött rákospalotai paraszt interieur, amelyben a nézőnek háttal fordulva egy leány kötöget. „Ezeknek a palotai parasztszobáknak egészen sajátos szépsége van. A púposra vetett ágyak patyolatos párnái, a falfestés naív virágai, az ablakfüggönyök százráncú gazdagsága, amelyeken bekukkant a fény; amint megvillannak az asztalokon a fehér terítők, felszikráznak a szentképek arany keretei; a színesre festett bútorok vidámkodó ragyogása... ezek a képek valami sajátos magyar tisztaságot, magyar derűt, magyar érzésvilágot jelentenek." (Dr. Décsei Géza.)

...ruch A. ekszeresznek.
... választmány elfogadta.
... II-ik és III-ik szakosztály részéről előter-
...tett, inkább személyes érdekü ügyek után,
...ár jelentette, hogy a Révai Testvérek czég,
... Osztrák-Magyar-Monarchia Irásban és
...ben czimü munkához készitendő díszkötés
...ében a társulathoz fordult, kérve annak
...reműködését. A III. szakosztály úgy véle-
...ett, hogy a megvalósítás leghelyesebb
...ja a pályázat. Ezt a bizományos czég is
...adta, s pályadíjúl 400 frankot aranyban
...ott fel. A szakosztály a bizományos czég-
...gyetértőleg megállapitá a pályázat szöve-
... melyet a végrehajtó bizottság is jóvá-
...ott. Titkár fölolvasván a pályázat szöve-
... választmány helyeslőleg tudomásul vette.
...nök ezzel az ülést bezárta.

csütörtökön megállapodásra jutott annak a Nyugat-Berlinben működő irodának az ügyében, amely nyugat-berlini lakosok számára engedélyt ad, hogy sürgős családi ügyekben az NDK fővárosába látogassanak.

Jóllehet, az NDK kormánya képviselőjét teljhatalommal ruházta fel a megállapodás azonnali aláírására, a nyugat-berlini szenátus képviselője az

nye csütörtökö
natnyilag a látó
lyekre vonatk
érvényes megá
az új megállap
nem fejthetn
kenységet azok a Nyugat-Berlinben működő hivatalok, amelyek sürgős családi ügyekben látogatási engedélyeket adnak ki nyugat-berlini lakosoknak az NDK fővárosába történő látogatáshoz.

Jelentős belpolitikai események Jugoszláviában

Tito beszéde — Rankovicsot leváltották

Brioniból jelenti a *TASZSZ:* A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottságának negyedik, bővített ülésén *Tito*, a JKSZ főtitkára mondott megnyitó beszédet. Többek közt kijelentette:

— Június 16-i ülésén a végrehajtó bizottság megvizsgálta az *állambiztonsági szervezet* egyes szerveinek munkájában megnyilvánult bizonyos torzulásokat. A végrehajtó bizottság ezen az ülésen elhatározta, hogy párt- és állami munkabizottságot állít fel ezeknek a problémáknak a kivizsgálására.

— A bizottság a későbbiekben jelentést terjeszt be, mert még mindig nem fejeződött be teljesen a vizsgálat azokról a különböző elhajlásokról és rendellenességekről, amelyek állambiztonsági szolgálatunkban előadódtak.

— 1962 márciusában megtartottuk a végrehajtó bizottság bővített ülését. Ezen megtárgyaltuk azokat a különböző problémákat, amelyek a vezetésen, a párton belüli viszonyokat és általában a különböző rendellenességeket érintették. Már akkor többékevésbé megállapítottuk, hogy melyek voltak ezek a különböző rendellenességek, elhajlások stb., de nem állapítottuk meg azok forrását.

— Azt hiszem, akkor hibát követtünk el, hogy nem jártunk a dolog végére. Megálltunk félúton, engedve bizonyos kompromisszumos tendenciáknak, abból a célból, hogy a dolog ne hasson károsan pártunk és a vezetés egységére — amely egyébként már akkor veszélyben forgott.

— Hibát követtünk el azzal, hogy hagytuk, állambiztonsági szerveink úgyszólván gondoskodjanak magukról az elmúlt húsz és még több év alatti működésük során. És ez *Rankovics* elvtárs hatáskörébe tartozott. Valamennyien tudják, hogy a háború alatt és a háborút követő esztendőkben állambiz-

azok-
ame-
emé-
gít az
n be-
ámu-
nsági
egyes
személyek monopolumává változott.

A beszámoló hangsúlyozza, hogy bizonyos személyek *felelősséggel tartoznak* a kialakult helyzetért. A bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a közvetlen felelősség Szvetiszlav *Sztefanovicsot*, a JKSZ Központi Bizottságának tagját terheli, minthogy sok éven át vezető tisztségeket töltött be az állambiztonsági szerveknél.

A bizottság javasolja, hogy Sztefanovicsot zárják ki a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottságából és a JKSZ-ből. A bizottság ezenkívül javasolja, hogy a JKSZ Központi Bizottsága indítványozza a szövetségi nemzetgyűlésnek, *mentse fel* Sztefanovicsot a szövetségi végrehajtó tanácsban (kormányban) betöltött tisztsége alól.

Jelentésében a bizottság foglalkozik Alekszandar *Rankovicsnak*, a Központi Bizottság titkárának politikai felelősségével is és javasolja, hogy a végrehajtó bizottság ülésén *fogadják el lemondását* erről a tisztségről.

A dokumentum hangoztatja, hogy a Központi Bizottság és végrehajtó szerve sem mentes a felelősségtől az állambiztonsági szervek munkájáért, annál is inkább, mert e szerveket közvetlenül vagy közvetve, állandóan Alekszandar Rankovics irányította.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET
1966 JUL -2

Száz éve született

PERLMUTTER IZSÁK

A Nemzeti Galéria XX. századi képtárának első termében két festmény reprezentálja a század elejének egyik markáns, de a köztudatban elmosódott művész egyéniségét: *Perlmutter* Izsákot. 1866. július 2-án született (meghalt 1932-ben); a *századik születésnap* alkalom arra, hogy emlékét — ha vázlatosan is — felidézzük. Sajnos, a Nemzeti Galériában csupán a fent említett két műve látható, a *»Parkom télen«*, ez a szűkebb környezetében, Rákospalotán festett, erőteljes, kiváló ízlésű képe, melyen az előtérben álló fák csupasz ágai finom dekoratív vonalakkal szinte beszövik a vásznat. A másik, ismertebb festménye, az 1908-as dátumú *»Vásár Besztercebányán«*, a korszak egyik jeles alkotása, Perlmutter minden művészi erényét magán viseli. A komponálás biztonságát, az egységes látást, elmélyedő tehetségét s azt a sajátos intellektuális szemléletet, kutató szellemet, mely bizonyos fokig a Nyolcakkal teszi rokonná.

Lázár Béla rövid tanulmánya jóformán az egyetlen forrás, melyből Perlmutter Izsák művészi útjáról valamit megtudhatunk. Ezek szerint 1896-ban egy ismeretlen festő jelentkezett a Műcsarnokban, több hollandi témájú képpel. *»A hollandi halász«* — Lázár leírásából ítélve — naturalista kép lehetett. Amikor »az ismeretlen festő«, Perlmutter Izsák a Műcsarnokban feltűnt, harmincéves volt, háta mögött Párizzsal és Hollandiával.

Perlmutter Izsák apja saját kedvére festegetett, több festményt lemásolt a Louvre gyűjteményéből; ezek között nőtt fel a későbbi művész. Magyar-Mannheimernél kezdte tanulmányait, majd Karlovszkynál folytatta, dolgozott egy ideig Bihari mellett is. 1891-ben a Julian-akadémia növendéke, majd négy évig Párizsban Lefèbre-nél és Robert Fleury-nél szigorú művészi tanulmányokat folytatott. Hat évet élt Hollandiában, Rembrandt hazájában.

Nemzedéke már elfordult az impresszionizmustól, sőt, lázadt ellene. El Monet-től! — ez volt a jelszava. Perlmutter a vonalra esküdött, a rajzi elemek fontosságára, a kompozíció döntő voltára. Kolorizmusát is alárendelte a rajznak, a szerkezetnek. Finom, atmoszferikus hatású színvilága olykor Pissarróra emlékeztet. »Korszerű jegyzetek« címmel a Művészet 1904-es évfolyamában (ahol például Bródy Sándor írt a színpadi díszletről és ugyanő Lotz Károlyról) összefoglalta gondolatait a művészetről. Kis tanulmányából egy sokoldalúan művelt, filozofáló, a művészetek elméleti kérdésein tűnődő, intellektuális festő alakja bontakozik ki.

Lyka Károly és más kortársai írják, hogy »rendkívüli elmélyedéssel, szakadatlanul festett és sok képen örökítette meg Rákospalota környékét és népét«. Nemzetközi sikereket ért el. Vásárolt tőle a római Galeria Moderna, Önarcképe az Uffizi tulajdonába került.

A nagyvonalú, egységes látást tükröző, derűs *»Vásár Besztercebányán«* mestere mostohagyermeke a magyar műtörténetnek. Gorkij elmélkedik egyik írásában arról, hogy egy nemzet irodalma, művészete nem alapulhat, nem állhat meg csupán egyes, kimagasló alkotó egyéniségeken. Gorkij egy nagy kulturális hadsereg képét kelti fel, melyben vannak vezérek és minden rangúak, természetesen közlegények is. Minél népesebb egy hadsereg, annál több a remény, a biztosíték arra, hogy a kultúra beszivárog a nép minden rétegébe. E »hadsereg« minden tagjának szerepe, feladata van.

Perlmutter szerepét még nem tisztáztuk, noha művészeti könyveink kiadása fejlődik, csupán a tervszerűség körvonalait nem látni. Szép dolog külföldi mesterekről nagyobb-kisebb monográfiákat megjelentetni, de a hazai műtörténetnek mégis elsőrendű dolga a magyar képzőművészet mestereinek tanulmányozása, értékelése. Ilyen feladat — a többi között — Perlmutter Izsák is, akinek műveit felkutatni, összeszedni nemcsak kötelesség, hanem hálás téma is.

Dutka Mária

MDK

Perlmutter Izsák

a londoni International Society of Sculpters Painters and Graves tb. tagjának választotta

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 147.l.

Perlmutter Izsák.

N. L. 932 IV/13

— **Perlmutter Izsák festőművész sulyos beteg.** *Perlmutter* Izsák, a kiváló festőművész influenzában megbetegedett és állapota nyolc nappal ezelőtt sulyosra fordult. Beszállitották a Korányi-klinikára, ahol maga Korányi professzor vizsgálta meg és megállapitotta, hogy kétoldali tüdőgyulladással és mellhártyagyulladással komplikálódott a betegsége. A kiváló festőművész állapota kedden válságosra fordult.

N. L. 932. IV. 13.

MDK

Perlmutter Izsák festőművész

"Kötő leány" c.képét megvásárolták a stockholmi Nemzeti Muzeum számára.
"Gyermekek a szobában"c.képét Nürnberg városa vette meg.
Nevezetesebb képei:
"Besztercebányai vásár", "Teraszon", "Falurészlet reggeli napsütésben", "Reggel", "Vasárnapi látogatás", "Cleo","Bárban" stb.

Rát Str. 863.l.

Perlmutter Izsák

l.

Offl München 1905

105. l.

Perlmutter Izsák

festő Zipest

Szobarészlet c. képe

repr.

Früh Dóm Pestm

I. k. 32. l. után

Életr. arckép

lásd

u. o. 118, 119. l.

MOB kut. 3213,

viselé ma is, s ma is addig

státusában jogtol hefet. G. B. dr

hívoló szokember dú a MoB elő alat

tiktseget a hozzá regeszet oly uszytyan

után mi H. I. G. B is hívulóan

töltötte be. Hozzátesszem, hogy

római bontása ellenére is tovott

8470

Perlmutter Izsák

Művészet 1904. 107–111, 406
–1905. 169, 201
–1907. 117
–1909. 211–218, 220, 221, 224
264, 270
–1911. 125, 127, 140, 142, 143, 144
–1915. 66

SIGISMUND ZSIGMOND
ŞI MARTIN **KORNIS** ÉS MÁRTON
ARAD,
BULEV. REGELE FERDINAND I. No. 4.
PALATUL ACSEV. PALOTA.

ERDŐÜZEM ÉS MÉSZGYÁR: LIVÁDIA

AZ ARAD-CSANÁDI EGYESÜLT VAS-UTAK GURAHONCI CEMENTGYÁRÁNAK VEZÉRKÉPVISELŐI

SÜRGÖNYCIM: KORNHOLZ

Kedves Gyulém !

Mult hó 27.-

perfelvételt.- Ezt megelözőleg re

és az alperes előkészitő iratára r

tő és részletes választ.- A jul. 2

betegsége folytán elhalasztották,

az ujabb terminus szept. 3.-án les

ségemtől a csatolt levelet, melyne

		Kikiáltási ár pengőben
286.	OLASZ FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Utcai bábjátékos. Olajfestmény. 125×145	95.—
287.	OLGYAY FERENC (1872—1939), Tájkép. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.)	150.—
288.	OLGYAI VIKTOR (1870—1929), Orosz agár. Rézkarc. 60×45	10.—
289.	ORSAY ALFRED (1801—1852), Cigányleány. Olajfestmény. 185×50. (Jelzett.)	50.—
290.	OSKO LAJOS, Gyermek képmása. Miniatür . .	8.—
291.	—, Férfi képmás. Miniatür	10.—
292.	OSTRADITZKY, G., Holdvilágos táj. Olajfestmény. 32×38. (Jelzett.)	15.—
293.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szent Antal. Olajfestmény. 50×35	80.—
294.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Baldácsy Barbara von képmása. Olajfestmény. 100×80 . .	48.—
295.	OSZTRÁK FESTŐ, Női képmás. Vízfestmény .	20.—
296.	PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Nordkirchen. Olajfestmény. 40×60. (Jelzett.)	150.—
	(Illusztrálva a III. táblán.)	
297.	—, Ülő kutya. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) .	60.—
298.	PAP HENRIK (1864—1910), Kézimunkázó nők. Színes krétarajz. 28×42. (Jelzett.)	15.—
299.	—, Tervezet a „Rokokojelenet" című képhez. Ceruzarajz. 17×23	6.—
300.	PATAKY LÁSZLÓ (1857—1912), Huszár. Olajfestmény. 33×23. (Jelzett.)	63.—
301.	—, Hírvívő. Olajfestmény. 50×100. (Jelzett.) . .	180.—
302.	—, Huszár járőr. Olajfestmény. 65×115. (Jelzett.)	150.—
303.	PÉCZELY ANTAL, Interieur. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	40.—
304.	PEKARY ISTVÁN, Boldogiak. Színezett rézkarc. 25×19	4.—
305.	—, Matyó gyerekek. Színezett rézkarc. 25×19 .	4.—
306.	—, Kalocsai lányok. Színezett rézkarc. 25×19 .	4.—
307.	—, Kazáriak. Színezett rézkarc. 25×19 . . .	4.—
308.	—, Sárköziek. Színezett rézkarc. 25×19 . . .	4.—
309.	PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932), Etaplei részlet. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . . .	120.—
310.	—, Tájkép. Olajfestmény. 24×16. (Jelzett.) . .	48.—
311.	—, Déli ima. Olajfestmény. 50×34. (Jelzett.) . .	200.—
312.	—, Kézimunkázó nő. Olajfestmény. 35×24. (Jelzett.)	900.—
	(Illusztrálva a VIII. táblán.)	
313.	—, Ősz. Olajfestmény. 60×45. (Jelzett.) . . .	500.—
314.	—, Kerti ünnepély. Olajfestmény. 52×45. (Jelzett.)	600.—

Árverési Közlöny 1939. 4. rk. 12.

		Kikiáltási ár pengőben
261.	MUNKÁCSY MIHÁLY (1844—1900), Női képmás. Olajfestmény. 100×80. (Jelzett.)	5000.—
262.	—, Csicsmancsay Anna képmása. Olajfestmény. 68×56. (Jelzett.)	500.—
263.	MÜLLER ANTON, Hegymászó. Olajfestm. 34×26	5.—
264.	NAGY BALOGH JÁNOS, Pipacsos rét. Olajfestmény. 35×50. (Jelzett.)	40.—
265.	NAGY VILMOS, Illustráció Pap Zoltán versséhez. Krétarajz. 40×32. (Jelzett.)	10.—
266.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Anya és gyermeke. Olajfestmény. 145×113	120.—
267.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Reggeliző főúr. Olajfestmény. 190×145 . . . . . *(Illusztrálva az I. táblán.)*	1000.—
268.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Férfi képmás. Olajfestmény. 65×70	80.—
269.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Lovascsata. Olajfestmény. 40×56	40.—
270.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, (OLVASHATATLAN JELZÉSSEL.), Enyelgés. Olajfestmény. 25×21	48.—
271.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, Falusi táj. Olajfestmény. 26×22	60.—
272.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Hegyvidék. Olajfestmény. 22×27	20.—
273.	NEOGRÁDY ANTAL, Virágos rét. Olajfestmény. 22×17. (Jelzett.)	30.—
274.	—, Merengés. Olajfestmény. 110×140. (Jelzett.) .	80.—
275.	—, Tájkép. Vízfestmény. 40×50. (Jelzett.) . .	20.—
276.	—, Téli erdőrészlet. Vízfestm. 23×32. (Jelzett.) .	15.—
277.	NITSCHNER, JOSEF, Női képmás. Vízfestmény. (Jelzett.)	20.—
278.	—, Női képmás. Vízfestmény. 19×13. (Jelzett.) .	20.—
279.	—, Férfi képmás. Vízfestmény. (Jelzett.) . . .	20.—
280.	NORMANN, ADELSTEEN (1848—1918), Fjord. Olajfestmény. 110×150. (Jelzett.)	200.—
281.	NYILASSY SÁNDOR (1873—1934), Csendélet. Olajfestmény. 45×57. (Jelzett.)	60.—
282.	OLASZ FESTŐ, XVI. SZÁZAD, Angyal fej. Olajfestmény. 45×37	75.—
283.	OLASZ FESTŐ, XVI. SZÁZAD VÉGE, Jézus kiűzi a kereskedőket a templomból. Olajf. 52×85	175.—
284.	OLASZ FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Csendélet. Olajfestmény. 90×140	40.—
285.	OLASZ FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tájkép lovasokkal. Olajfestmény. 90×115	100.—

Perlmutter Izrák

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 27, 59, 433-4, 580
1926. 2, 26, 31, 38, 127, 298-9, 302.
1927. 30, 33, 166.
1928. 399, 599
1930. 1-10, 60, 117, 118, 497-99
1931. 5, 535.
1932. 130-131
1929. 174-5, 177-8, 180
1933. 379

ŐVETSÉG
zakmák Országos Egyesülete
. — Telefon: 86—4—85.

tályi Tagtárs Ur!

arátom!

cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
ctus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
yok között magára vállalni nem képes,
ll, hogy igénybe vegyük.
ra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
nálásával, avagy a bemutatott gyüjtőíven
nozzánk juttatni.
rt ismételten köszönetet mondok vagyok

/ 1021

Perlmutter Izsák

Arcok a kerületek vetélkedőjén

A 24 éves múzeum-vezetőnő

A televíziós vetélkedőn Rákospalota legsikeresebb versenyzője *Weber* Lászlóné, *Somogyi* Ágnes volt. Felfigyeltek rá, később, a kérdések elhangzása után a kamerákat azonnal, ismételten ráirányították, mintha biztosak lennének abban, megint ő adja meg a választ. Az érzékeny kamera megtalálta partnerét. A 24 éves fiatal nő átadta magát a játéknak, s nemcsak tudásáról, hanem lélekjelenlétéről is tanúságot tett.

— Nem izgult, nem félt? — kérdeztük tőle.

— Senkitől és semmitől nem félek. Amikor jól feleltem, örültem és nem szégyelltem kimutatni, hogy örülök, csináltak egy képet rólam, tele szájjal nevetek. Nem tettem úgy, mintha nekem természetes lenne, ami velem történik, nem hazudtam. Biztosan illetlen voltam. Engem nem érdekel, mi az emberek véleménye rólam. Igyekszem úgy élni és dolgozni, hogy kifogás ne érhessen.

Majdnem alázattal mondja.

— Egy időben nagyon szerencsétlennek éreztem magam, közel kerültem ahhoz is, hogy megsejtsem, mit jelent az üldözöttség. Akkor, gyerekkoromban megtanultam, hogy ha az emberek véleményével törődök, nem tudok élni.

— Melyik volt az a kérdés a vetélkedőn, amelyre egyedül tudott válaszolni?

— Egy könyvből felolvasták az első bekezdést. Meg kellett mondani, mi a könyv címe és ki írta. Emlékeztem, hogy olvastam már, pedig elég jellegtelen bekezdés volt, de semmi több nem jutott eszembe. Aztán láttam, hogy akik a közelemben ülnek, idős palotaiak, elővették ezt a könyvet. Pedig ritka példány. Éppen az első lapja hiányzott, ahonnan megtudhattunk volna mindent. Egyikük odébb húzódott, akkor megláttam a könyv formáját és hirtelen eszembe jutott, hogy én ezt a könyvet a Széchényi Könyvtárban olvastam és bemondtam a címét meg az íróját. Mert amikor eldolok akkori magamra, az is hajtott, hogy könyvek között nőttem fel, több érzékem volt bizonyos dolgokhoz, mint másnak. Az egyszerű emberek ízlését szeretném formálni, erre gondolhattam, de nem ilyen megfogalmazottan. Csak valami ilyesféle érzés volt bennem. Megkérdeztem az intézet vezetőjét, nincs-e szüksége rám. Kiderült, hogy félállásban, egymagában nem győzi a munkát. Ezután másfél évig minden szombat és vasárnap délutánt a múzeumban töltöttem.

— Megtanultam gépelni, hogy nekem diktálhassa a leveleket. Régi zászlókat hazavittem, megvarrtam, *Madarász* Viktor egérrágta foteljének karjait régi textildarabokkal behúztam, képzőművészeti anyagot leltároztam, villanyradiátorért szaladgáltam és boldog voltam. A raktárat rendezgettem, akkor kezdtem hozzáolvasni, melyik tárgy micsoda, mire jó.

A Perlmutter képek

— Továbbra is jártam egyetemre, szakdolgozatot írtam a református egyházi faépítészetről, erős a vonzalmam a magyarság problémáihoz, a paraszti életforma nyomai is vonzottak Palotára. A művészettörténészek közül, azt hiszem, csak én tudom, itteni gyakorlatom révén, hogy a század elejének egyik nagy festője, *Perlmutter* Izsák Rákospalotán élt és dolgozott. Paraszt interiőröket, népviseletet ábrázolt. Írtam a Nemzeti Galéria egyik osztályvezetőjének, engedjék megtekinteni a Perlmutter-anyagot. Három hónapja nem kapok választ. A képeket persze meg fogom nézni, de ilyenkor nyel egyet az ember. Azt gondolom, amit ő megfestett, azt fényképekben is megtalálom. Pontosabban mondva, azt tervezem, a szabadságharc óta készült fényképeket gyűjtök, amelyek a parasztok mindennapi életét, környezetét örökítették meg. A ma élőket megmagyarázzák a régiek. Arra is kíváncsi vagyok, melyik korban melyik társadalmi réteg festtette és fényképeztette magát.

— Most már egyedül dolgozom itt. Négy terem van, vasárnap nyitva tartunk, aki be akar jönni, megnyomja a csengőt és a bácsi, vagy a felesége, aki itt lakik, beengedi a látogatót. Ők az én segítőtársaim, akkor is, ha nagyobb tárgyat kell cipelni.

Barcsay, Kádár Béla, Vén Emil a pincében

— Van jövője ennek a kis emléktárnak?

— Most egy szobában paraszti és kisipari munkaeszközöket állítottunk ki, a másikban *Madarász* Viktor festményeit, lánya hagyatékából. A berendezett falusi szoba-konyhára, néprajzi anyagra vagyok a legbüszkébb. Most jött levél Répcevisről, Győr-Sopron megyéből, egy iskolaigazgatótól. Látta a vetélkedőt. Írja, nála van *Tóth* István volt rákospalotai bíró emlékbotja, amelyet 1910-ben 35 éves bírósága emlékére a Rákospalotai Kaszinótól kapott. A felszabadulás évében került a bot a nyugati határszélre. Mahagóni, nagy ezüst bunkóval a végén. A múzeumnak adja. A palotai bíróról is kérdeztek a vetélkedőn.

— A jövő? Szakembergárdát kellene összehozni, nézzük meg, döntsük el, a társadalmi igény milyen további munkát ad számunkra. Egy teremben vándorkiállítást lehetne rendezni a színvonalas központi anyagokból. Szakmúzeummá vagy tájmúzeummá lehetne fejleszteni a Rákospalotai Múzeumot, a környéki falvak anyagát is feldolgozni, idegyűjteni. Sok leltározatlan festményt is találtam a raktárban, köztük Barcsay, Vén Emil, Kádár Béla festményeit. Egy palotai magángyűjtőtől, *Wiener* Tibortól valók. Én itt nem állíthatom ki ezeket a festményeket, mert a mi múzeumunkat a rákospalotai emlékek számára tartják fenn. Rákospalota szeretné magát megmutatni a világnak. Én Rákospalotának szeretném megmutatni a világot... Ugye, nagyképűen hangzik?

Tóth Erzsébet

Fél évszázad

Bihari Mihály, a Népszava munkatársa újságírói pályájának 50. évfordulóját ünnepli. A MUOSZ elnöksége a jubileum alkalmából hétfőn ebédet adott tiszteletére.

*

Az újságírás berkeiben eltöltött fél évszázad érdeme olyan pályatársunké, aki egyetlen pillanatra sem ejtette ki kezéből azt a tollat, amelyet igaz ügy szolgálatában ragadott meg. Az emigrációs éveket leszámítva, ennek az ötven évnek jelentős hányadát a Népszava szerkesztőségében töltötte. Újságírói munkájától már kezdettől fogva szinte elválaszthatatlan volt gyorsírói tevékenysége. Mint a Forradalmi Kormányzótanács jegyzőkönyvvezetője, sokaknál mélyebben pillanthatott bele a Magyar Tanácsköztársaság mozgalmas, sokszor egyenesen szédítő tempójú eseményeibe, alkotó munkájába. „Egy gyorsíró feljegyzései" címmel jelenik meg rövidesen könyve, amelyben ötven év előttre emlékezik vissza. Széles körű műveltségével, korszakokat átfogó emlékezetével, másokat is magával ragadó frisseségével, derűs egyéniségével sok barátot szerzett magának. Jubileuma alkalmából szálljon megbecsülésünk a nevének kezdőbetűiből alkotott rövidítéssel, „BIMI bácsinak" becézett, szeretett kollégánk felé.

— **Fock Jenő**, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke táviratban üdvözölte Dudley Senanayake miniszterelnökét, Ceylon nemzeti ünnepe alkalmából.

— **Párdi Imre**, az Országos Tervhivatal elnöke hétfőn Prágába érkezett. Háromnapos csehszlovákiai tartózkodása során tárgyal majd Frantisek Vlasak csehszlovák tervezési miniszterrel a két ország gazdasági együttműködéséről és az 1971-től 1975-ig terjedő időre vonatkozó koordinációs feladatokról.

— **Hazaérkezett a Szovjetunióból** vasárnap dr. Biró József külkereskedelmi miniszter, aki Moszkvában aláírta az 1969-re vonatkozó magyar—szovjet árucsere-forgalmi megállapodást.

— **Budapestre érkezett** Richard Aman, Svájc új magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete.

— **Hazaérkezett Berlinből** dr. Sághy Vilmos, a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter első helyettesének vezetésével az a magyar mezőgazdasági küldöttség, amely tervkonzultációs tárgyalásokat folytatott és jegyzőkönyvet írt alá hazánk és az NDK mezőgazdasági és élelmiszeripara közötti műszaki-tudományos és gazdasági együttműködésről.

— **Angliába utazott** a magyar—angol tudományos és kulturális egyezmény alapján dr. Pungor Ernő, az MTA levelező tagja, a Veszprémi Vegyipari Egyetem rektorhelyettese. A professzor az angol analitikai társaság előtt a membránelektródák elméletéről és gyakorlati alkalmazásáról tart előadást. Kéthetes előadó körútjának állomásai között a skót és a walesi egyetem is szerepel.

— **A spanyol társalgású asztaltársaság** a Béke Szállóban február 5-én, szerdán, 5—9 óráig várja a spanyol nyelv kedvelőit, a kubai küldöttség tagjait. Előadó dr. Brédi Gyula elnök. Az angol, francia, német, orosz asztaltársaság összejövetele változatlanul szerdán és csütörtökön 5—9 óráig a Béke Szállóban, szombaton — e héten — a Savoyban. A fiatalságnak külön asztaltársaság és tánc. A József Attila Művelődési Központ rendezvénye.

— **A Szovjetunió és az USA** kétévi időtartamra új egyezményt kötött a Bering-tengeren folytatandó tarisznyarák-halászatról.

A hőmérséklet tovább csökken

Várható időjárás kedd estig: változóan felhős idő, több helyen futó havas esővel, havazással. Mérsékelt, helyenként élénk nyugati, északnyugati szél. Az utakon síkosság. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet kedden: 0—plusz 5 fok között.

A Duna vízállása Budapestnél hétfőn: 238 centiméter.

— **Egy hete jégtelen a Duna** magyar szakasza. A Tiszát még mindig több mint 400 kilométer hosszú jégpáncél takarja. Budapest a múltheti enyheséggel elindított áradás előnyeit élvezi: a Duna vize 19 centiméterrel emelkedett, s jelenleg 238 centiméter. A Séd-patak hétfőn a sok csapadék hatására megáradt, s elöntötte a Vízművek forrását is. Emiatt az esti órákig szünetelt a Veszprémi Vízművek 1-es számú zónájában a vízszolgáltatás.

****

PEDAG

— *Mondhatom, te is jóra ta*

****

— **A budapesti KRESZ-vetélkedő** döntőjére vasárnap került sor a Vígszínházban. A döntőbe került legjobb 13 versenyző közül a vetélkedőt a Magyar Autóklub színeiben indult Szántó Jenő nyerte meg. Második klubtársa Ott Mártonné, a harmadik pedig Putz József, a Hungarocamion gépkocsivezetője lett.

— **ITTASAN, NAGY SEBESSÉGGEL MOTOROZOTT** Zsana és Szeged között Váradi István 20 éves traktoros és motorjával egy lovas kocsiba rohant. A motoros a helyszínen meghalt, utasa könnyebben megsérült.

— **A hongkongi influenzajárvány** újabb nagyvárosokra és járásokra terjedt ki Lengyelországban. Krakkóban, Katowicében és Bydgoszczban a járvány most érte el tetőfokát. Krakkóban 50 ezer ágyban fekvő beteg van. Katowicéből egy nap alatt 11 ezer, Bydgoszczból pedig 15 ezer megbetegedést jelentettek. Az influenza a vasutasok körében tömeges méreteket öltött, s ez nehézségeket okoz a közlekedésben.

— **VEREKEDÉST** kezdeményezett Rohonczi József a pusztaegresi italboltban, ahol 1968. október 12-én születésnapját ünnepelte. A verekedés közben nagy erővel ágyékonrúgta M. István pusztaegresi fiatalembert, akinek egész életére szóló fogyatékosságot okozott. A sárbogárdi járásbíróság súlyos testi sértés bűntette miatt Rohonczi Józsefet kétévi és nyolchónapi szabadságvesztésre ítélte. Az ügyész súlyosbításért fellebbezett.

— **Leszállás előtt kigyulladt** hétfőn, London fölött a Pan American Légitársaság DC—8-as repülőgépének futóműve. A tüzet sikerült idejében eloltani. A 69 utas és a személyzet sértetlen maradt.

— *ÖRÖK HŰSÉGET esküdött egymásnak vasárnap Frederick O'Donnell és Frances Brady. Az esküvőn közel 600 vendég jelent meg, közöttük az újdonsült házaspár 23 gyermeke. A vőlegény és a menyasszony egyaránt elvesztette korábbi házastársát, a férfi 13, az asszony tíz gyermeket hozott az új házasságba. A népes*

Költözködnek a zsidók a dohányutcai kultúrpalotából...

Az 5.704. esztendő siralmas tavasza

A budapesti zsidók Dohány-utcai temploma és kultúrfellegvára az utóbbi időben valóságos zsibvásárrá változott. Az árkádos folyosójú templomudvar tele van iskolai tanfelszereléssel. Az iskolatermek tárgyai részben fedél alatt vannak, de sok pad és asztal hever a szabad ég alatt. A falhoz helyezett tárgyak között látunk legalább három (kisebb-nagyobb) földgömböt, könyveket, szekrényeket, bordásfalakat és egyéb tornatermi felszerelést. A lim-lomok középpontjában egy kitömött, hatalmas tigris őrködik.

A Wesselényi-utcára nyiló „Rabbisági hivatal"-ban olyan lázas munka folyik, hogy a felek alig tudnak előrejutni egymástól, de a kijövés sem válhat egészségükre. A „Rabbisági hivatal" homlokzatára egyébként kiírták: „Ipari munkások jelentkezzenek". Ki hitte volna, hogy Budapesten annyi sok a hitsorsos ipari szakmunkás?

Kinek volt továbbá tudomása arról, hogy önálló „Zsidó muzeum" is létezett a fővárosban? A muzeum a zsidók szerint nagyértékű történelmi tárgyakkal volt megtömve.

Teljesen körül kellett járni a Dohány-utcai kultúrpalota impozáns hajlékát, hogy felfedezzük a muzeum bejáratát. Jó, hogy sütött a nap, mert a katakombaszerű bejárat feliratát nem tudtuk volna elolvasni. A vasajtó nyitva volt, így nem állta semmi utunkat. Már előre örvendeztünk a zsidó történelem csodaemlékeinek. Amikor azonban megjelentünk — mint három Mars-világbeli idegen, — az előcsarnokban a költöző muzeum össze-vissza dobált zűrzavar-képe fogad.

— Költözik a muzeum — jelentik közömbös ábrázattal a sárgacsillagos hurcolkodó napszámosok. Velünk keveset törődnek. Csinálják a dolgukat: *hatalmas veszszőkosarakat raknak tele a világ legtarkább külsejű könyveivel és nagyokat nyögve zökkennek le a teherrel a lépcsőn.*

Benn, az úgynevezett muzeumban motoszkálást hallunk. Előbb azonban körülnézünk a kies előcsarnokban. Két hatalmas hősi emlékmű-tervezet néz farkasszemet egymással. Mind a kettő alatt Róna József neve ékeskedik. Amint később megtudjuk, ezeket a tervezeteket a szobrász a kultúrpalota udvarára szánta. A bizottság azonban nem fogadta el. Van itt aztán még egy teljesen lábatörött serdülő zsidófiú-szobor is. Képek, szobrocskák, bútorok és muzeumi értéküket teljesen letagadó lim-lomtárgyak „sorakoznak" a nagy fejetlenségben.

„Sajnos pakkolunk . . ."

A már félig kiürült muzeumban tevékenykedő férfiak kissé megrezzennek, amikor belépünk a terembe. Amikor megtudják, hogy csupán a muzeum értékeit akartuk megnézni, vigasztalódnak, de nyomban panaszkodnak, mégpedig diplomatikus óvatossággal.

— Hát bizony kérem szépen, *sajnos* pakolunk. Hivatali helyiségre van szüksége a hitközségnek. Nincs más választás, minthogy drága muzeumi tárgyainkat telepítjük ki a tíz év óta megszokott helyéből. Sajnos, — sajnos... hogy így van...

— Csak tíz év óta állt fenn a muzeum?

Készséges tájékoztatónk gondolkozik. Kezd számolni és emlékezni. Végül megtalálja a feleletet.

— Hát pontosan kérem szépen *sajnos* éppen tizenhárom éve.

A „sajnos éppen tizenhárom éve" mondatnál önkénytelenül is elsápad. Ugy látszik, hisz a babonában.

Aztán megint jön a sajnoskodás. Amikor kifárad az alacsony, kövér „muzeumőr", a társa veszi kezébe a tájékoztatás irányítását. *Mindenáron meg akar győzni bennünket arról, hogy jeles palesztinai gyüjteményeik a legkülönbbek és a legértékesebbek széles e világon.*

— Éppen ezért *sajnos* uraim, hogy most el kell raktároznunk a kincseket. Egyelőre a harmadik emeleti helyiségbe zsufoljuk össze az értékesebb dolgokat. Ha majd megint visszaállítjuk a régi rendet, ahelyett, amit most elvesztünk, vagy helyszűke miatt nem birunk megőrizni, *szerzünk újabb és újabb történelmi emléktárgyat a muzeum részére...*

Egy harmadik, de önkéntes idegenvezető pedig tudományoskodó stílusban tárja elénk a zsidó muzeum egyesületének történetét.

— A muzeum 1930. évben alakult. Ekkor átvettük az I. M. I. T. gyüjteményét, amely nem volt katalógizált rendben ugyan, de igen gazdag anyagot tartalmazott. Ezt a gyüjteményt a nagyközönség adományaiból bővitettük. A műtárgyak elrendezése osztályozva volt: Igy például az első emeleti traktusban a *magyarországi zsidóság történelmi és kultúrális emlékei* díszelegtek. Az első nagyteremben nyertek elhelyezést a zsidóságnak évezredes ittlétét tanusító régi római sírkövek, — a zsidóknak a magyar államban elfoglalt közjogi helyzetére vonatkozó, rendkívüli értékkel biró oklevelek és egyéb iratok, továbbá a szabadságharc korának és az emancipációs mozgalmaknak okmányai. Hatalmas gyüjteményt képez továbbá a zsidóságra vonatkozó irodalom.

— Az elsőemeleti második nagyteremben az általános zsidó történelemre és kultúrtörténetre vonatkozó emlékek és a vallási élet régiségei voltak találhatók.

— Az elsőemeleti harmadik teremben a zsidó templomi felszerelések remekbe készült darabjai voltak láthatók.

— másodikemeleti parádé a magyarországi zsidóság nagyjainak történelmi arcképcsarnokát és a *Perlmutter* Izsák világhírű festőművész képeiből készült gyüjteményt tartalmazta.

A beszélgetés során kitünik, hogy a muzeum ernyedhetetlen szorgalommal, — „nemes céljának" megfelelően állandóan és elsősorban a magyarországi zsidóságra vonatkozó történelmi és kultúrális emlékeket gyüjtötte...

A muzeumi tárgyak pakolásában és burcolásában elfáradt önkéntes és napibéres segéderők befejezik a munkát. Fél három közeledik és itt csak addig van hivatal.

Első számú tájékoztatónk még búcsúzáskor is sajnoskodik.

Valahol és valamikor a zsidó történelem lapjain ezt a muzeumi ürítést így örökítik meg:

— *Sajnos*, a magyarországi zsidók a nagyértékű budapesti muzeumukat saját kezük munkájával voltak kénytelenek kiüríteni az 5.704. esztendő siralmas tavaszán.

Ahol az élelmiszert vizsgálják

A pótanyagok és hamisítványok

A vegyészet ma már nem pusztán az az elvont tudomány, amelynek a laikusok elképzelik, hanem megfelelve a kor minden követelményének, a vegyészek is teljes mértékben a gyakorlati élet kívánalmaihoz mérten élharcosai annak a küzdelemnek, amely a *magyar nép egészségét, fejlődését és gazdasági érdekeinek védelmét van hivatva megőrizni és előbbre vinni.*

Ennek a megállapításnak igazságát mi sem fejezi ki jobban, mint az a tény, ho a *Budapest Székesfőváros Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézetben* működő vegyészek napról-napra esetenként megújuló munkásságot fejtenek ki egyrészt azirányban, hogy a *minden nagyvárosban előadódó élelmiszerhamisításokat megakadályozzák, másrészt a vegyészet rendelkezésre álló eszközeivel óvintézkedéseket tegyenek arranézve is, hogy a termelőtől ne kerülhessen hibás, vagy rosszul kezelt élelmiszer a fogyasztóhoz.*

A Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézetben minden közszállításra kerülő anyag, amelyre a főváros háztartásában szükség van, legyen az élelmiszer, ruházati cikk, vagy más egyéb, vegyvizsgálat alá kerül s a vizsgálatra a legeredményesebben működő szakemberek állnak rendelkezésre.

A cél a Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézetben mindenkor: az óvintézkedés! A viszontelárusitókról az Intézet kartotékokat vezet s aki ellen panasz merül fel, az először — enyhébb esetben — figyelmeztetést kap, ismétlődő esetben kerül sor büntető beavatkozásra, ha meg van az alapos indok, ugyanis gyakran a hibás tárolás, a raktárak nem megfelelő volta is okozhat bajokat.

Az Intézet, amelyet kezdetben a *Rókus* kórház gyógyszerésze vezetett munkatársaival, ma 42 főiskolát, egyetemet végzett munkaerőt foglalkoztat.

Az Intézet könyvtárában egyik oldalon a kezdetleges, régi mérleg, egy másik szekrényben pedig a jelen csodái állanak, *az analitikai mérleg, amely a gramm ötödik tizedeséig mér s a vegyészet, a technika olyan műszerei, amelyek jobbára már a huszadik század feltalálóit dicsérik.*

Villanyos jelzőkkel ellátott térképen meggyőződhetünk az élelmiszerhamisítók arányszámairól. *Míg az 1920-as években a mintáknak 68 százaléka volt kifogásolható, addig ez a szám 1938-ban 5 százalékra esett.* Ezt a kedvező arányszámot azonban kétségtelenül a vegyészek alaposabb képzettsége ,illetőleg felkészültsége is eredményezte.

Mi számit hamisitásnak?

— Minden hamisításnak számit, ami nem az előirt minőséget és mennyiséget tartalmazza. A legtöbb élelmiszernél ma már meg van szabva, hogy mit kell tartalmaznia, s ha pl. *egy cukrász tésztáját vajjal és tojással készültnek hirdeti s egyiket sem tartalmazza: akkor a hamisitvány nyilvánvaló.*

Az első laboratóriumban, ahová betérünk, a különböző vegyes élemiszerek vizsgálata folyik; így a méz, a dzsem, az üdítő italok, főzelék-konzervek. Óriási hűtőszekrényekben állanak a minták addig is, míg sor kerül rájuk.

A tej-laboratóriumban a tej zsírtartalom és vizezés szempontjából kerül felülvizsgálatra, de itt is fennáll az a helyzet, hogy *a rossz tej nem mindig hamisitott,* hanem előállhat az hibás kezelés, a szállitási nehézségek miatt is olyan folyamat, mely a tejet élvezhetetlenné teszi. Ugyanez áll a tejtermékekre is.

Egy másik osztályban a fűszer, illetve fűszerpótló minták vizsgálata folyik. Megtudjuk, hogy a háborúk nagyon gyakran kitermelnek olyan pótszereket, melyek minőségben, használhatóságban békeidőkben is létjogosultsággal birnak. Igy a napoleoni háborúk eredménye a répacukor, a mosószóda, nem is beszélve a jelenkor buna-gumijáról, amely igen kiváló. A pótanyagoktól tehát nem szabad idegenkedni, de természetesen fontos, hogy a fűszerpótlók teljes mértékben tartalmazzák azokat az előirt és megállapitott alkatrészeket, melyek nélkül használhatatlanok. A *borspótló pl. igen erős paprika, mustár, majoránna, kakukfű és boróka kivonatból áll, a fahéjpótló fahéj-aldehiddel illatositott lisztféle. De ha a citrompótlóból kimarad mondjuk a citromsav pótlását szolgáló bórkősav, vagy a citromolaj: természetesen használhatatlan.*

Egyes élelmiszerek hamisítása iránt érdeklődve, megtudjuk, hogy a borsot kenyérgalacsinból hamisitják, megfestik, de felhasználnak bizonyos százalékban s célra kövecses körteszeket. Kis mennyiségben nem jelenthetne ez hasznot a hamisító számára, de nagy tételekben komoly összegekről van szó, fontos tehát, hogy a lelkiismeretlenek elnyerjék büntetésüket. *Franciaországban külön borshamisitó gyárat rendeztek be régebben, ahol gépekkel sajtolták borsalakúra a kenyérgalacsint.*

Egyébként a pesti espressókban megejtett ellenőrző vizsgálat során kiderült, hogy *50 espressó közül csak 3 adott babkávét, holott azt hirdette.*

Textilia, növényi zsir, hentesáru vizsgálat . . .

A textiliák kémiai és technikai vizsgálatokon esnek keresztül. A kémiai laboratóriumban az anyagot alkotóelemeire bontják, meg is nézzük azt az ötszázszorosan nagyító mikroszkópot, melyben a fonál vizsgálatra kerül. A fonalaknak jelzése van, pontos mérete és a vegyész, aki tudja, hogy milyen átmérője lehet, a fonál vastagságából, hosszából már következtetni tud minőségére. A technikai vizsgálat során a textilia a Schopper-féle szakitógépbe kerül, amely szilárdsági szempontból vizsgálja a mintát. Az anyag kopással szembeni ellenállását mutatja meg egy olyan gép, melyben a beletett és lemért szövetdarabka fölött egy rovátkás felület olyan munkát végez, mint a térd a ruha hordása alkalmával. A gépre szerelt fordulatmérő jelzi a megtett fordulatok számát, bizonyos számú megtett fordulat után a szövetdarabkát kiveszik, újra lemérik és súlyvesztesége szerint jónak vagy rossznak minősül.

Az étkezési olajokról, zsírokról tudni kell, hogy nagyon érzékenyek a fény és a levegő iránt s a beküldött minták is sok esetben csak a rossz kezelés eredményei. Pl. a kirakatba tett zsír könnyen avasodik, a frissen készülő hentesáru mert kevesebb zsiradékot tartalmaz magasabb nedvességi határral bir, könnyen romlik: kívánatos gyors elfogyasztása. *Hamis a zsir, ha fagygyút kevernek hozzá, ha sok a viztartalma, ugyanez áll a vajra is.* Amióta azonban az ellátás hatósági kiutalás alapján történik, szórványosn fordulnak elő kifogások és azok is inkább raktározási, kezelési hibákból adódnak.

Vizvizsgálat és lángmentesités . . .

A Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézet az ivóvizet is — a Vizművek kútjaitól kezdve egészen a különböző tároló medencékig, sőt a fogyasztó csapig, — állandó ellenőrzés alatt tartja. Előfordulhat ugyanis, hogy a tároló medencékbe valami belehullik, ez esetben kikapcsolják a használatból arra az időre, míg mentesítik a fertőző anyagtól. A kutaknál előfordulhat talajvízbetörés, az ilyen kutat is meg kell tisztitani.

Egy másik teremben gyógyszervizsgálat folyik, ezek egy részét a helyszinen végzik el, ahol a gyártás menete a legjobban ellenőrizhető. Ugyancsak itt a technikai vizsgálatok során a vegyészek a szén fűtő és melegfejlesztő képességét állapitják meg.

A Légoltalmi labóratóriumban pedig többek között a lángmentesitési eljárások felülvizsgálata folyik. A modern kor háborújában nagy szerepet játszanak a gyujtóbombák s a gyakorlatban bebizonyosodott az a tény, hogy a *lángmentesitési eljárással bevont tetők nemcsak hogy a tűznek ellenállnak, de időnyereséget is jelentenek, mert a tűz terjedését megakadályozzák.* A vegyészek tetőszerkezetekből kivágott *és lángmentesitő eljárással bevont mintákat vizsgálnak meg.*

A Vegyészeti Élelmiszervizsgáló Intézet munkája túlmenőleg tudományos vonatkozásain, közérdekű. A vegyészek, akik itt dolgoznak, egyesitik magukban a természettudós, a gyakorlati szakember minden energiáját, hogy életünket, egészségünket és javainkat megóvják...

Szluha Lili

MEGNYILOTT
a borus ég sötét kárpitja,
MEGNYILOTT
Buda pompás, pázsitos parkja,
MEGNYILOTT
a főváros legszebb ásványosvizü szabadfürdője,
MEGNYILOTT
a SZENT GELLÉRT HULLAMFORDÓ!

Nagyvállalat keres gyakorlattal rendelkező fiatal
üzemi- és szerkesztő-mérnököket
Ajánlatok eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Finommechanika" jeligére Haasenstein és Vogler r. t. hirdetőirodába, V., Dorottya-u. 8.

A paraszt-zsidó-szocdem-összefogás és a Conti-utcai színészértekezlet titka

a kommunista zsiványok „béke"-iratában

Kacagtatónak lehetne mondani, ha dühítő nem volna, milyen átlátszó trükkel igyekeznek a kommunista zsiványok „béke"-emlékirata fedni Kállay Miklós miniszterelnököt. Tartaniok lehetett attól, hogy emlékiratuk nyilvánosságra kerül. A cenzura ugyan biztosan megakadályozta volna az emlékiratban foglaltak sajtóbeli közlését, erről az oldalról tehát nem fenyegetett semmi veszély. Ámde egy emlékirat, amely több példányban készül és több kézbe jut el, mégis azzal a veszéllyel fenyeget, hogy egy-egy példánya eljuthat illetéktelen kézbe is, s ha az az illetéktelen kéz a nemzet érdekében elszánja magát arra, hogy vállalja a tiltott közlés következményeit és mondjuk irógépen sokszorosítva a nemzet elé tárja annak tartalmát, — volt már erre példa a magyar történelemben is, például közismert a Kossuth Lajos országgyűlési tudósításainak esete, — akkor kész a legnagyobb veszedelem, a nemzet szeméről lesik a hályog és tisztán fogja látni, merre vezet az az út, amelyet állítólag hivatásos vezetője elébe szab. Az emlékiratban tehát

Kállayt dicsérni nem volt szabad!

Kállayt, akinek politikája lehetővé tette, hogy nemzetünk eljutott eddig az emlékiratig, *ki kellett kiáltani reakciós Hitler-tanítványnak* és — ne nevessetek, barátaim! — *Imrédy Béla barátjának!* Azt írja az emlékirat:

„Kállay csak urának és mesterének, Hitlernek példáját követi, mikor a magyar viszonyoknak megfelelően a demokratikus pártokat igyekszik megkörnyékezni, hogy rajtuk keresztül az egész nemzetet — legalább is képletesen — bűntársává tegye..."

Azután:

„.., Teljes és félreérthetetlen szakításra van szükség a reakcióval és jelszavaival, s megalkuvást nem ismerő elszánt küzdelemre a Kállay—Imrédy klikk ellen, ez az alapfeltétele a demokratikus front sikerének..."

A kommunista zsiványok tehát hajlandók voltak Kállayt Imrédynek ajándékozni, hogy ezzel vakítsák a magyart. Hiszen ha kiderül, vagy le merik írni, hogy Kállaynak több-kevesebb köze van ehhez a vörös-zsidó összefogáshoz: akkor nekik már régen rossz. Kállay, az ő mozgolódásuk mentora, menthetetlenül lesüllyed a hatalom polcáról. A nemzeti felháborodás vihara úgy elsöpörte volna Kállayt egész irányzatával, hogy arról koldult volna .A fegyverbarátságot tehát tagadni kellett és úgy kellett beállítani az egész összeesküvést mintha az Kállay ellen irányult volna, hogy a nemzet tájékozatlan része jóhiszeműleg állhasson, illetve maradhasson mellette. Ezt célt szolgálta az emlékiratnak az a beállítása, mintha Kállay volna a főellenség: vakulj magyar!

A valódi cél természetesen nem Kállay megbuktatása volt. Sokkal messzebb menő célokat szolgált ez a „béke"-emlékirat:

Magyarország kiszolgáltatása a kominternek,

ez volt a valódi cél. Meg akarták törni a magyar nép győzelmi hitét, aláásni háborus ellenálló erejét, ezáltal beléjeoltani a tudatot, hogy meg kell magunkat adnunk a szovjet előtt, el kell árulnunk szövetségeseinket és beleszédülünk egy olyan rendszerbe, amely minden ízében távoláll a magyar nemzet egész szellemiségétől. Hogy egyebet ne mondjunk: itthon ezek a vörös betyárok és társaik, a demokraták és egyéb cinkosok maguk hirdetik a magyar paraszt földéhségét és követelik a földosztást, hogy maguknak szerezzék meg a tömegeket. A szovjet-alkotmány szerint pedig a föld köztulajdon, amelyhez parasztnak egyénileg, tulajdonjogilag édes-kevés köze lehet: a paraszt nem is jobbágy, hanem csak napszámosa az államnak, helyesebben a szovjetben tömörült zsidóságnak. Mikor tehát Tildy és Varga urék egyoldalon földosztást követelnek, másoldalon pedig Peyerék szövetségébe kormányozták gyér számú híveiket: voltaképpen a szó szoros értelmében léprecsalást végeztek és a végpusztulás szélére vezették jóhiszemű híveiket, a magyar földmívelők — hála Isten csak csekély számú — hozzájuk állt töredékét.

De hát hihető-e, hogy akadjanak

vakmerő és lelkiismeretlen betyárok,

akik ilyen kettős játékot üzenének?

Nemcsak hihető, hanem bizonyítható. Éppen magával az emlékirattal. Az emlékirat nyílt céllá teszi, sőt kiáltja ki, hogy szövetségeseinket eláruljuk.

„Magyarország háborúja mindaddig Hitler háborúja marad — írja a „béke"-emlékirat — „amíg a nemzet nem szakít jelenlegi külpolitikai irányvonalával, nem lép ki Hitler szövetségi rendszeréből s nem szünteti meg az ellenségeskedést a demokratikus hatalmakkal".

Nem a legszemérmetlenebb nyílt fölhívás-e ez szövetségesünk elárulására, cserbenhagyására?

De van tovább is:

„A béke és ennek feltétele: egy gyökeres demokratikus átalakulás röghön megváltoztatná országunk külpolitikai helyzetét. Magyarország demokratikus államma alakulna, amely a Hitler-béreno reakció félretételével s békekötéssel dokumentálná, hogy az Imrédy—Bárdossy—Kállay politikával nem azonos! Ezt a demokratikus Magyarországot bármilyen esetleges fenyegetéssel szemben fegyverrel kezében védené meg saját felszabadított népe!"

A béke tehát mégsem volna olyan föltétlenül biztos, ha már megint fegyverrel kézben kellene hazánkat megint csak megvédeni! Ám a „béke"-irat nem erre helyezi a súlyt:

A szövetségesek a reakciós Magyarországot összezúzzák, de a demokratikus Magyarországot nem támadják meg, sőt megvédik.

Ki kell tehát lépnünk a háborúból és befogadnunk a szövetségeseket, első sorban a Szovjetet, — javasolják a vörös „béke"-irat nyilván gyapjashaju szerzői. De ezt már ismerjük. Láttuk Szerbiánál miként védték meg és láttuk és látjuk Lengyelországnál.

De egyelőre ne foglalkozzunk ezzel az érdemi kérdéssel.

Mi jól megfontolt nemzeti érdekből és szövetségesi hűségből elkötelezettjei vagyunk a tengelynek és benne a hatalmas német birodalomnak,

amelynek sorsától kétségtelenül függ a mi sorsunk is. Nem fontolgatás végett idéztük a „béke"-javaslat e részeit, hanem csupán azért, hogy olvasóink tisztán lássák, mi a kommunista zsiványok valódi célja: *kiugratni nemzetünket* baráti szövetségéből és ellenségeink rabszolgájává tenni.

Milyen eszközökkel óhajtották ezt elérni?

Ennek a kérdésnek taglalásánál merül világosság sok mindenre, ami az utóbbi hónapok folyamán, különösen Kállay miniszterelnökségének utolsó idejében történt.

A legelső eszköz a hazaárulóshoz tehát: harci fegyverezővetség,

osztálykoalició létesítése a magyar parasztság, magyar munkásság és a magyarországi zsidóság között

a mindenáron való békeakarat és szövetségeseink elárulása végett. Ez nem következtetés a mi részünkről, hanem szóról-szóra benne van a békezsiványok emlékiratában. Íme:

A béke és demokrácia kivívásának alapvető feltétele: a munkásság, parasztság és polgárság szoros harci szövetségbe!

Polgárság alatt persze a *zsidókat* kell érteni.

Ez a koalició politikai kifejezése annak a ténynek, hogy az ország valamennyi osztályát közösen sujtja a reakció rendszere: a béke és demokrácia hiánya. Ezeknek az osztályoknak az összefogása a független szabad és demokratikus Magyarországért támadás és tiltakozás a reakció nemzeti egysége ellen, amely a különböző néposztályokat közvetlen és távolabbi érdekeik feláldozásával akarja szolgálatba fogni és felismerése annak hogy e három nagy társadalmi osztály, amely együttesen magát a nemzetet jelenti, csak közös harccal érheti el a haladó és önálló ország megteremtését.

Békekommunistáink szerint tehát az iparosok, kereskedők, tisztviselők, gazdatisztek, tanítók, tanárok, ügyvédek, orvosok, stb., stb. nem tartoznak a nemzetbe, csak a munkások, parasztok és zsidók. Akik tehát nem tagjai a nemzetnek, azok sok millióan lelkesedhetnek a következőkért, amiket a béke zsiványok emlékirata így fejez ki:

Az osztálykoalicióra irányuló mozgalmak nem a háború alatt kezdődtek, de a háború érlelte őket politikai valósággá. Demokratikus pártjaink felismerve a hitlerista háborúban való részvételünk veszedelmét, akár győzelem, akár megveretés esetén, vállalták a független szabad és demokratikus Magyarországért folyó harc képviseletét és hozzáláttak egy széles nemzeti koncentráció létrehozásához. A független kisgazda és szociáldemokrata párt szövetségének deklarálása 1943 nyarán ennek a harcnak volt a jelentős állomása.

Ime, magyarom, most már tudod, honnan fujt a szél, mikor Tildy és Varga tiszteletes urak olyan nagy erőfeszítéssel igyekeztek téged a szocdemekkel egy sátor alá ültetni. A kommunisták szolgálatában állottak! Ha ezt tudták volna, akkor gaz árulók voltak; ha pedig nem tudták, akkor buta emberek, akik nem hivatottak mások vezetésére.

A boldog ifjuság

életerejét, testi és szellemi gyarapodását fokozza az Ovomaltine rendszeres fogyasztása. Az Ovomaltine természetes erősítő tápszer, amely kis térfogatban, sűrítve nyujtja a serdülő szervezetnek a növekedéséhez elengedhetetlenül fontos erőtöbbletet. A friss tej, tojás, kakaó és maláta valamennyi sejtépítő anyagát tartalmazó Ovomaltine minden szemcséje felszívódik, hússá, vérré válik.

Gyermeke jövőjéről gondoskodik, ha reggelire-uzsonnára 1—2 csésze jóízű Ovomaltine-t ad, mert a jól táplált gyermek átviszi duzzadó energiáját a felnőtt korba. Az Ovomaltine-t főzni nem szabad.

OVOMALTINE HATÁS CSAK OVOMALTINE-TÓL VÁRHATÓ!

„Békekovács" kommunistáink

a parasztság, zsidóság és munkásság összefogásától, miután így a nemzet értelmiségét sikerült volna nekik a közéletből kiküszöbölni a hatalom teljes megszerzését remélték. És ezt a reményüket megtörtént tényekre való hivatkozással is alátámasztották, Olvasd magyarom:

„Az az óriási visszhang, amely a szociáldemokrata párt és a független kisgazdapárt szövetkezésének bejelentését fogadta, világosan mutatja, hogy a demokratikus összefogás már ma is az ország többségének rokonszenvét élvezi, s programját a széles néprétegek úgy tekintik, mint az egyetlen reális kibontakozási programot.

Mielőtt tovább mennénk, rend kedvéért meg kell itt állapítanunk, hogy *persze ez sem volt igaz.* Igaz mindössze annyi volt, hogy a sajtó túlnyomó nagyrésze zsidó kezekben volt, azok tehát igyekeztek minél nagyobb gezéreszt csapni a három főpap, úgymint Tildy—Varga, Peyer—Mónus és Chorin—Stern egyfelekezetbe tömörüléséhez. Mikor azonban gyűlésekről volt szó, mindig keresni kellett azokon a magyart, a gazdát, meg általában a nem kommunista elemeket. Kommunista zsidaink azonban úgy vélték, hogy bátran hivatkozhatnak a sajtóbeli zsidó gajdolásra, mint rokonszenvélvezetre. De lássuk, mit írnak tovább:

Az említett két pártnak az együttműködés kereteibe bele kell vonnia minden meglévő, függetlenségi és demokratikus szempontból pozitivumot jelentő (értsd: zsidóbarát) pártot, egyesületet, kört, csoportot, társaságot és egyént... még azokat a rétegeket is, amelyek a hitlerista demagógiától megtévesztve korábban a magyar nél ellenségeivel (értsd: azokkal, akik területeink nagyrészét visszaadták) rokonszenveztek.

Patkányaink tehát hajlandók megbocsátani azoknak, akik behódolnak a Szovjetnek, vagy legalább egy morzsácskával elősegítik a szovjet és az angol-amerikai győzelmet. Persze, hogy ez a megbocsátás következményeiben mit jelent:

nem jelenti-e a háború győzelmes befejezése után a tarkólövést, miután árulókra többé szükség nincsen;

ezekintetben a kommintern szirénjei elmulasztottak minden nyilatkozatot.

Lássuk még az eszközökre egy idézetet:

A kormány népellenes terrorja ellen — írják — haladéktalanul meg kell szervezni a demokratikus front önvédelmét. Itt az ideje, hogy a reakció gyalázkodása és terrorja ellen egységesen álljon ki a magyar demokrácia s védelmében részesítsen minden polgárt — legyen az író, művész, publicista, politikus vagy egyszerű lapelőfizető —, akit a reakció szellemi vagy fizikai terrorja célba vesz.

Ez az idézet sokkal fontosabb, mint első olvasásra látszik. Ez az idézet adja ugyan is kulcsát mindazoknak az eseményeknek, amelyek az utóbbi időkben a magyar társadalom riadt szemei előtt lejátszódtak.

Emlékezhetnek olvasóink, hogy a legegyszerűbbnél kezdjük ,hogy zsidóoldali lapok kezdtek az előfizetőinek „legitimációs jegyeket" osztogatni világosan azzal a rendeltetéssel, hogy ha jön majd a nagy változás, ez szolgáljon számunkra ama bárányvér gyanánt, amellyel ugyan nem lakásuk ajtófélfáját kell megkenniök, mint amaz óidőkben a zsidóknak Egyiptomban, hogy az úr öldöklő angyala őket megkímélje, hanem amelynek ellenében egy kis pénzmaggal kellett a lapkiadói pénztárakat telitenjök. Az érdekelt lapok annak idején nagy vehemenciával védték magukat, hogy ez csak adminisztráció, sőt még az sem, — Most azonban itt tajálod, nyájas olvasó, a magyarázatát ebben az utolsó idézetben: megvédik a lapelőfizetőt.

De nemcsak a lapelőfizetőt védik meg, hanem amint az idézetből kitünik,

megvédik az írót is.

Irón kívül védelemben részesítendő az idézet szerint a művész. Természetesen csak az a művész, aki kötélnek áll és elmegy a Conti-utcába színészértekezletre, vagy amennyiben szinigazgató, olyan darabokat és olyan szellemben adtak elő, amely megfelel a kommunista-plutokrata zsidó szándékoknak és ezzel együtt a degeszeknek. Föltárult előttünk ezzel a néhány idézettel

legközelebb mult napjaink egész pokoli háterre.

Előtérben a bábok: ne keressük, jó vagy rosszhiszemű bábok-e, politikusok, publicisták, művészek, papok. Háttérben a rángató kéz, amint a kommunista zsidók által összeállított békemű utasításai szerint rángatja a bábokat annak a célnak az érdekében ,hogy megtörjék a magyar nép szabadságszeretetét, függetlenségi vágyait harci kedvét, harci akaratát és szükölő, megvert kutya gyanánt odavessék ellenségeink lába élé, hogy rugjon rajta egyet és gázoljon fölötte tovább:

— Most már dög vagy ,most már nincs rád szükség!

Vich Sándor dr.

Ládákra

kér mintázott ajánlatot: (részszállításra is, műleirást küld) 3000 drb. almaládára, 2000 drb. zöldséges láda, 400 drb. libamellesláda nagy, 400 drb. libamellesláda kicsi, 500 drb. baromfiláda, 3000 drb. tojásláda, 40.000 drb. pogácsasajt láda, 4000 drb. holland gyümölcsláda, 5000 drb. fóruz (alma) láda és 4000 drb. gyümölcsrekesz. Községi, Budapest, Soroksári-út 32.

Nagyipari érdekképviselet keres azonnali belépésre főiskolai végzettséggel és több évi gyakorlattal, legalább

magyar-német nyelvtudással

biró

férfimunkaerőt,

valamint

magyar-német gyors- és gépirónőt

Ajánlatok személyiadatok és eddigi tevékenység közlésével „Egyesület 912" jeligére Blockner J. Hirdetőbe, IV., Városház-u. 10.

Az egyiptomi antiszemitizmus gyökerei

(Vájigás hetiszakasz)

Már elkezdődött az első gálut.
Egyiptomban.
Valójában ez pehelytollal bélelt aranykalitka volt – de távol az otthontól, Kánaántól, így aztán ez azért gálutnak nevezhető a javából. Hiába alkirály a szeretett fiú, József, a megtalált élőhalott, Jákob gálutban érezte magát. Bár kaftánjának belső zsebében lapult az isteni tétel, hogy Ő személyesen garantálja visszatértét az Ígéret Földjére, Jákob viszolygott. Érzései nagyon is összetettek voltak.

Egyrészt boldog volt. Együtt a család, az unokák, a dédek. Egyiptomi menyéről is tudni vélte, hogy Osznát tulajdonképpen Dina lánya, és így ez is „a családban marad". Mit várhat valaki az élettől 130 éves korában, egy olyan valaki, aki – mint Jákob – annyi mindenen ment keresztül?

EGYES KOMMENTÁTOROK szerint Jákob ismerősnek tűnt a fáraó számára, és gondolkodott, hol is láthatta valahol, valamikor. Egyikük szerint ez a fáraó az unokája volt annak, akinek udvarában Sára megfordult, és mivel az ősapák hasonlítottak egymásra, úgy tetszett neki, mintha már látta volna (Máor Hááfélá). A fáraó csodálkozott, hogy lehet az, hogy ilyen öreg, „hiszen akkoriban az emberek már nem voltak olyan hosszú életűek, mint azelőtt" (Nachmanides). Vagy pedig: „ez a fáraó Ávimelech filiszteus király udvarában nevelkedett, ahogy szokás volt fiatal hercegeket idegenbe küldeni, hogy megtanuljanak viselkedni és elsajátítsanak különböző tudományokat, és onnan ismerte Izsákot, Jákob apját, aki szakasztott úgy nézett ki, mint apja" (Páánéách Rázá).

Rabbi Jehuda Hechászid felteszi a kérdést, miért kellett a Tórának egyáltalán közölni ezt a fölöslegesnek tűnő epizódot? Válasza: Amikor Jákob megjelent a fáraó előtt, elöljáróban azt mondta neki: Uram, királyom! Remélem, megengedi majd nekem, hogy az éhínség végeztével hazamenjek szülőföldemre, Kánaánba, ahol temetkezési helyem van, nekem és felmenőimnek. Ha nem, megelégszem azzal, hogy láttam Józsefet, vásárolunk gabonát, és megyek haza máris!

Monda neki a fáraó: Öregember, nem tudom, hogyan sikerült élned a mai napig, és miből gondolod, hogy fogsz még élni öt évet, amíg az éhínség tart?! Jákob válasza: ne csodálkozz, ó, király, én még sokáig fogok élni, mert nem értem el szüleim korát (megjegyzendő, hogy a végén valóban nem érte el, mert Jákob 147 éves korában hunyt el, míg Ábrahám 175 és Izsák 180 évet élt – N. K). Azért nézek ki ilyen öregnek, mert rossz volt az életem és szenvedéssel teli. És a fáraó beleegyezett, hogy öt év múlva hazamenjen, és Jákob megköszönte neki.

* * *

AZ EGYIPTOMI GÁLUT további ismertetőjelei: József bemutatja testvérei egy részét – nem mindet – az uralkodónak, de jó előre instruálja őket, mit mondjanak, hogyan válaszoljanak. Eltűnik a spontaneitás, előállnak a gáluti meggondolások: mi jó a zsidóknak? Jellemző a vita, ami Bölcseink között folyik a bemutatott testvérek kilétét illetően is. Van, aki azt mondja, hogy a legstrammabb, a legjobb fizikai kondícióban lévőket mutatta be, hogy jó benyomást keltsenek, míg mások ennek az ellenkezőjére esküsznek: a legsatnyábbakat, nehogy a fáraó besorozza őket hadseregébe.

* * *

AZT MONDOTTUK fentebb, hogy „egyrészt" Jákob boldog volt. Ez így igaz. Másrészt viszont súlyos kétségek gyötörték. Okos ember volt, akit tapasztalatai még bölcsebbé tettek. Ismerte a nem zsidó mentalitást még Lábán házából (pedig Lábán rokon volt, apósa, fiai nagyapja): kihasználni a zsidót, amennyire csak lehet, és aztán mehet. A családi hagyományban élénken élt Izsák helyzete a filiszteus Grárban. Kihasználták, amikor bő termésével megmentette [illegible] országát az éhínségtől, kulvilizációt teremtett, majd [illegible] mert már „túl nagy lett". Nem ugyanez fog itt is történni? Nem jön meg egyszer a böjtje József zseniális alkirályságának?

Még ennél is jobban tartott a szellemi hanyatlástól, amely fiai osztályrésze lehet a pogány Egyiptomban. Otthon, Kánaánban egyszerű pásztorok voltak, akik megőrizték egyistenhitüket, mint az ábrahámi örökség szerves részét. Itt majd, József révén, óhatatlanul a felső tízezerhez fognak dörgölőzni. Mi lesz, mi lehet ennek a vége? Itt még azt mondják Jákob fiai a fáraónak, hogy (ideiglenesen) „lakni jöttünk Egyiptomba, nem letelepedni, mivel súlyos az éhínség Kánaánban". „Letelepedni" (löhistákéá) abban az értelemben is lehet, hogy „belemerülni az egyiptomi kultúrába" (Háámék Dávár). Itt még ez egyértelmű, de mi lesz később? – kérdezhette magától Jákob, aki újabban Izraelnek hívatta magát.

Mióta az angyali elnevezést az emlékezetes éjszaka után az isteni jóváhagyás követte, Jákob most már Jiszráél, egy nép alapító atyja. Ez kötelez, gondolhatta az aggastyán, miközben unokáival játszott, hiszen az Örökkévalónak tervei vannak velem, miután nagy irgalmában megoldotta problémáimat: visszaadta az elveszett Józsefet, Benjámin itt van mellettem, Benjámin, a „kicsi", a szeretett Ráchel fia, és a többi is, mind a tizenkettő. Még a Dina-ügy is eltussolva, és íme, zabilánya most József felesége, Osznát néven.

Jákob mosolyog. Öreg, rossz szemeivel a távolba lát, és nem biztos, hogy érzékeli a közelben tornyosuló viharfelhőket.

* * *

PEDIG AZOK itt vannak. A hét szűk esztendő és a József által preventív intézkedésként bevezetett „tervgazdálkodás" megváltoztatta az egész egyiptomi gazdasági struktúrát. Az önálló mezőgazdaság teljesen megszűnt, és a magángazdálkodó parasztok a fáraó zsellérei, majd rabszolgái lettek. Ahogy az éhínség növekedett, József csak pénzért adott gabonát, majd amikor elfogyott a pénz, az állatok, majd a föld, majd annak művelői fejében.

Nos, képzeljünk el egy korabeli birodalmat, amelyet most egy idegen (héber, vagyis zsidó!) ural, ahol az elszegényedett nép a király tulajdonába megy át, olyannyira, hogy ők maguk látják úgy magukat, mint rabszolgákat (1. Mózes, 47,25). Ugyanakkor az idegen(lelkű) kényúr rokonai földeket kaptak, ahol maguk gazdálkodnak és tollasodnak, miután élelmezésüket a kincstár vállalta – ingyen.

Amit ez az egyszerű nép lelkében kivált, az az egyiptomi antiszemitizmus hajszálgyökereinek egyik vastagabbika. Egy bomba, ami csak idő kérdése, hogy mikor robban fel a robbanásszerűen szaporodó héberek alatt. Lehet, hogy Jákob érzékelhette ezt, de mit tehetett?

Ennek fényében persze naivság számon kérni az egyiptomiak „hálátlanságát" az országukat megmentő és gazdaggá tevő héber József családjával szemben. Hálátlan a fáraó volt. A nép szemében József nem megmentő volt, hanem az elnyomás eszköze, az uralkodó osztály kiszolgálója, aki mindent megtett családjáért, de a népet „nyúzta", vagyis úgy mentette meg őket az éhhaláltól, hogy közben elszegényedtek.

* * *

ITT HALLOM a logikus kérdést: miért kell a Tórának leírni, elmondani mindezt? A Tóra nem történelemkönyv, és kit érdekelnek a belső gazdasági viszonyok az ókori Egyiptomban? Amíg még a történés Jákob családjának megjelenését írja le Egyiptom földjén, ez érthető. De innen és tovább, szakaszunk végén, ahol a Tóra még azt is felfedi, hogy József áttelepítette az egyiptomi parasztokat az ország egyik végéből a másikba, „hogy ne nevezzék testvéreit idegeneknek" (Rási) – miért van erre szükség? Kit érdekel ez? Hiszen ez egyiptomi történelem.

A lehetséges válasz: a Tóra előrevetíti a gálut árnyékát. Ha egy autokráciában elnyomják az őslakókat, és ugyanakkor a bevándorló héberek (zsidók) előjogokat élveznek, előbb-utóbb megjön rá a reakció. A feudalizmusban az arisztokraták kisemmizik, kihasználják a népet – ennek előbb-utóbb a zsidók isszák meg a levét.

Szakaszunk befejező versére – Izrael tehát letelepedett Gósen földjén s azt birtokukba vették (szó szerint „megkapaszkodtak benne") és nagyon elszaporodtak (1. Mózes, 47,27) – azt mondja a midrás: Az ország beléjük kapaszkodott és „megfogta" őket, úgy, hogy ha szabadulni akartak volna, nem lettek volna rá képesek (Midrás Tádsé, 17). A gálut tehát megfogta őket, kezdték magukat jól érezni benne, mint akiknek „ott élniük és halniuk kell".

Naftali Kraus

Megemlékezés Szenes Hanna halálának évfordulóján

A második világháború egyik epizódja volt a brit hadsereg tisztjeként titkos megbízatással Magyarországra érkezett *Szenes Hanna* (itthon Anikónak nevezték) elfogatása és hősi halála. Kivégzésének 63. évfordulóján a Holokauszt Dokumentációs Központ megemlékezést tartott a róla elnevezett parkban, amely 1994 óta emlékkővel hirdeti bátorságát a VII. kerületi Rózsa utca és Jósika utca sarkán. Munkatársuk, *Szécsényi András* történész idézte fel életét és küldetését, az önmentést és az ellenállást. *Szenes Béla* író lánya, Anikó meleg családi otthont, jó körülményeket hagyott el, amikor Palesztinába vándorolt, ahol mezőgazdasági munkát végzett. 1944-ben úgy érezte, segítenie kell, és jelentkezett az angol hadseregbe. Ejtőernyővel ledobták a jugoszláv partizánokhoz, onnan jött társaival a megszállt Magyarországra. Elfogták, azonban a szörnyű kínzások ellenére sem árult el senkit és semmit. 1944. november 7-én törvénytelenül (már nem volt magyar állampolgár, hadifogolyként kellett volna kezelni) kivégezték. Holttestét Budapestről elvitték és Izraelben katonai tiszteletadással temették el, települést és utcákat neveztek el róla. Nálunk a rendszerváltás után kiadták verseit (tehetséges irodalmár volt), könyvek születtek róla, a kis erzsébetvárosi park gyakori megemlékezések színhelye.

Jelen volt *Jáhel Vilan,* az izraeli nagykövet helyettese, a Szenes család tagjai, társadalmi szervek küldöttei. A kegyeletes ünnepség végén a Kél málé ráchámimot *Lazarovits Ernő* (Mazsihisz) mondta, majd koszorúk és virágok borították el az emlékművet.

Róbert Péter

Ki hitte volna?

BIG hetvenéves

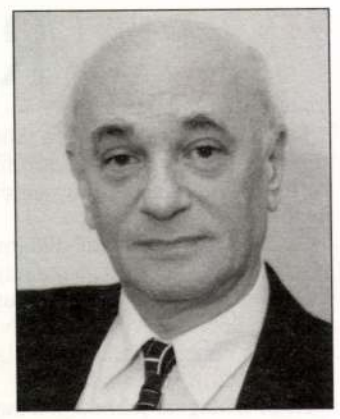

„Hogy hol van Szerednye? Micsoda kérdés? Pontosan fele úton Munkács és Ungvár között, miként szláv eredetű neve mutatja." A lakosság fele magyar, fele ruszin. Illetve laktak ott zsidók is, akik az ukrajnai, majd orosz pogromok elől menekültek oda. Nyugatabbra nem akartak menni, nehogy kivetkőzzenek az ősi hagyományokból. Maradtak Kárpátalján vagy Magyarország keleti részében. Így kerülhetett Szerednyére a most 70 éves *Benedek István Gábor* – népszerű nevén BIG – dédapja, *Born Mózes*. A nagyapa neve Braunra módosult. Ő kalandok és vándorlások után telepedett le Tótkomlóson, e magyarok és szlávok lakta nagyközségben. Hat és fél éves koráig BIG is ott gyerekeskedett. Majd Bergen-Belsenbe hurcolták anyjával és Pali testvérével. Apját munkaszolgálatra hívták be. Az elfelejthetetlen emlék után, amelyet a gyermek átélt, rövid ideig Komlósra tértek vissza, majd mivel az apa nem akart tanúskodni politikai perekben, a „legnagyobb faluba", Orosházára költöztek. Ott változott meg a nevük. Lehetett volna Bihari, Barna, Bárci, de a hivatal választása szerint Benedek lett...

Pista a gimnáziumot elvégezte, de egyetemre nem vették fel, mert fivére, Pál nem legálisan – ha úgy tetszik, bokorugrással – elhagyta az országot. Izraelbe alijázott, ahol az Új Kelet munkatársa és szerkesztője lett.

B. Pista a rabbiképzőbe jelentkezett. Nagyon tisztelte tanárait, mestereit. Különösen *Scheiber Sándort* és *Szemere Samut*. Mégis a vallási életet hivatásának nem tudta elképzelni, de látni fogjuk, idő múltán mennyire tudta hasznosítani az ott tanultakat.

Némi hánykolódás után a MÚOSZ Újságíró Iskoláját látogatta. Több kisebb újságnál szerzett rutint. 1968-ban az újságszerkesztő zseni, *Fazekas György,* a Nagy Imre-kormány sajtótitkára börtönbüntetéséből szabadulva azt a feladatot kapta, hogy a Magyar Hírlapból csináljon színvonalas lapot. Megtiszteltetésnek számított, hogy a fiatal újságírót, BIG-et egy kitűnő gárdába munkatársnak felvették. Bármennyire nehéz elképzelni, de a Magyar Hírlap egykor olvasható lap volt. Később más sajtótermékeknél is dolgozott: Népszabadság, Magyarország – az utóbbinak helyettes főszerkesztője is volt. Számos újságírói díjat, elismerést kapott.

A nagy változás 55 éves korában történt, amikor lezárt dobozba, emlékezetének mélyére nyúlt, és megírta A komlósi Tóra című novellát, amelyet néhány más írásával kötetben jelentetett meg a Dan Kiadó. Azóta e könyv negyedik kiadása is napvilágot látott. Több nyelvre lefordították. A címadó novella arról szól, hogy a kicsiny helység egyetlen árva tóratekercse meghibásodik, a kántor a fővárosba utazik új tóra után nézni, ami a vártnál lényegesen nehezebb. Mindez a tüzes 56. októberi napokban történt. Nagy nehézségek között végre talál alkalmas tórát. A kinccsel örömmel térne haza, de otthon nem találja a közösséget. Szinte minden zsidó elhagyta a falut. Nekivágtak a szélrózsa minden irányának. Van tekercs, de nincs kinek felolvasnia...

A bevezetőben idéztünk egy mondatot Szerednyéről, a Zsidó történet című elbeszélésből. Ezt követően A komlósi Tóra sikere után valamennyi munkájára alcímként oda lehetne írni: zsidó történet. Nem is tudom, van-e még vagy volt-e Magyarországon zsidó író, aki annyi kötetet szentelt volna e kimeríthetetlen témának. Vegyük számba őket.

A már említett első ilyen témájú kötetet követte a Brooklyn, az Elégetett fénykép, az Öt lövés a történelemre, a Vili a Dob utcából, az Ez lett a vesztünk, a Harmadik háború, A nap lovagja, a Dávid király, és 2007-ben a Varázs.

Néhányról pár szót szólva: az Elégetett fénykép már a háború utáni élet problematikáját is érinti. A Vili a Dob utcából című anekdotafüzér *Bencur Vilmosról,* a neves emberbarátról szól, akit két szívvel ajándékozott meg a Teremtő. De a regénynek még egy főszereplője van, a Dob utca. Füstös és piszkos. Bár most újjáépítettek benne több házat, épületei nagyobb része lepusztult. Csak a csoda tartja. Mégis, ha kiemelnénk a városból, szegényebbek lennénk nélküle. Flaszterét olyan világnagyságok koptatták, mint a munkácsi, a belzi rebbe, Reich Koppel főrabbi, a Freidigerek, Mojse Weisz, és még sorolhatnánk az egyszerű, de jámbor emberek sorát, akik ezen utcát járták. Érintésüktől jószerivel minden köve szent.

„Ez lett a vesztünk, mind a kettőnk veszte" című regényének három hőse *Karády Katalin,* a legendás sanzonett, Újszászy tábornok és a belzi rabbi, akit hivatalos magyar szervek és bátor katonák segítségével, a pesti zsidóság erős közreműködésével megmentettek. A „Dávid király" derűs írás, de ugyanakkor az államalapítás enciklopédiája is. A Varázs a zsidóság egyik mellékágának, a karaitáknak a történetét meséli el.

Benedek István Gábor műveiben a líra és a humor ötvöződik. Kifogyhatatlan az anekdotákból. A jelenetek forgatókönyvszerűen peregnek előttünk. Ez a tény számos rendező fantáziáját megragadta, *Jancsó Miklóst* is ideértve. Hogy eddig miért nem született játékfilm írásaiból, azt az anyagiakon kívül más nem indokolja.

Valami ma is fő a fazékban. Tervekben, sőt kész munkában nincs hiány, csak legyen erő és támogatás, hogy azokat megvalósíthassa. Ifjúkorában, még szeminaristaként lefordította az Énekek énekét, méghozzá hexameteres versformában. Most e munkája egy jeles grafikus illusztrációjával kiadóra vár. A Remény már közölt egy rövid részletet a költeményből. Ha már e kitűnő időszaki folyóiratot említettük, BIG szerkesztői erényei igazolódtak a tízéves – remélhetőleg jelen időben is létező – lapnál; a széles horizontot átölelő, szerteágazó témák sokaságát egyetlen vezérgondolattal tartja össze: a jiddiskájt szellemiségével. E szó jelentéséről lehet vitatkozni. Értjük alatta a vallást egyértelműen, de mellette a zsidó kultúrát és terjesztésének lehetőségeit. A műhelyt, ahol különböző stílusú kovácsok munkája nyomán számos kérdés vetődik fel, és közülük talán számos válaszra is talál.

A közéletiségnek fontos fóruma volt és talán lesz az ugyancsak BIG által kezdeményezett és sok kiválóság közreműködésével sikert aratott Füst Milán Páholy. Természetesen nem egyforma színvonalon, de e beszélgetések java emlékezetes és elgondolkodtató volt. A megjelent népes közönség igazolja ezt. Tervei, gondolatai a zsidók megszólításának módjáról, képviseletéről természetesen vannak. Termékeny vitában lehetne ezekből meríteni, vagy éppen mást javasolni.

Benedek István Gábor nagy utat tett meg. De reméljük, még jelentős út áll előtte mind szerkesztői, mind irodalmi munkásságát illetően. Beszélgetéseink során megrendült szeretettel említi néhai testvérét, *Benedek Pált,* akinek neve az Új Kelet című lap szerkesztői között a mai napig ott szerepel. Az Írás, a hagyomány azt mondja: Állj fel az ősz fő előtt. Fehér haja fiatal embernek is lehet, de tekintélyes korról van szó, nemhiába mondanak külön misebérachot a hetvenedik születésnapra. Ilyenkor érdemes áttekinteni az ünnepelt munkásságát, fáradozását a jiddiskájtért, és kérni a Teremtőt, hogy adjon erőt, egészséget, alkotó kedvet és lehetőséget a további áldásos tevékenységhez. Élete párjának, Hajnalkának, munkája segítőjének ugyanezt kívánjuk.

Deutsch Gábor

130 éves az egyetemi rangra emelt Rabbiképző Intézet

Kormányzatunk – hálára kötelező módon – néhány évvel ezelőtt főiskolairól egyetemi rangra emelte a Rabbiképző Intézetet.

A 130 éves jubileum alkalmat ad arra, hogy bár távolról sem a teljesség igényével, de némi képet adjunk az intézet jelentőségéről a mai olvasóknak, akik ebben a témában eddig nem sok ismerethez juthattak.

Hogy a magyar rabbiképző megalakulásának szükségességét megértsük, vissza kell tekintenünk a közép- és kelet-európai zsidóság történetére nagy hatást gyakorló hászkálára, vagyis a felvilágosodás korára kb. 1760–1795 között, valamint az azt követő időszakra.

A hászkálá olyan politikai indíttatású kulturális mozgalom volt, amely végső céljául az emancipáció elnyerését tűzte ki, s szélső irányának képviselői az egész zsidó vallásos életet és szellemiséget feláldozták volna azért, hogy leülhessenek egy olyan asztalhoz, amely gyakorta nem szívesen látta őket, s ennek a dicsőségnek érdekében elvetették fejükről a Tóra koronáját.

A hászkálá mérsékelt iránya és rabbiképzőnk így függ össze: a világi és a zsidó műveltséget, a polgárosodó életkörülményeket és a vallásos életet egymással harmóniába, békés összhangba kívánta hozni.

Rabbijaitól is ezt kívánta.

A mozgalom célkitűzéseivel egyetértő rabbik a tradicionális dörásával (bibliai tanítás vagy legtöbbször talmudi vallástörvényi elv magyarázata) szemben a feltehetőleg protestáns mintákat követő „építő jellegű" prédikációkat részesítették előnyben, s hallgatóságukat mindinkább világi tekintetben is művelt embereknek kívánták látni.

Tehát, építő jellegű prédikáció a rabbik részéről, műveltség mind a rabbik, mind a hívők tekintetében, a templomi életben a nem zsidó részről átvett orgonás liturgia voltak ennek a mérsékelt hászkálának főbb eszményei.

A magyarországi zsidóság sem vonta ki magát teljes egészében az új célkitűzések alól, ekképpen szükségessé vált a szigorúan tradicionális rabbik mellett a szigorúan konzervatív, de a mérsékelt hászkálá eszményeinek megvalósulását engedő rabbik képzése, akiknek mind zsidó tudásban, mind világi ismeretekben kiemelkedő személyiségekké kellett válniuk.

Ennyit a rabbiképző megalakításának szükségességéről.

Intézetünk létrejöttének körülményei nem mindennapiak.

A hazai zsidóság részvételét az 1848/49-es szabadságharcban a leveretés után Haynau táborszernagy súlyos hadisarccal büntette meg. Az uralkodó és a nemzet kiegyezésének egyik jeleként a pénzt a zsidóság képviselőinek javaslatára egy iskolaalapra fordították, a hazai zsidó iskolaügyet rendezendő. Ez az összeg adott lehetőséget a rabbiképző életre hívására is, amit szakértők hosszas tanácskozása előzött meg.

A megbeszélés nagyszerű eredménnyel zárult: az akkor már 62 éves Bloch Mózest, a neves rabbicsalád gyermekét, a talmudi jog megbecsült tudósát hívták meg a Talmud és a szertartástan tanszékére. A rabbi Isten kegyelméből még nemzedékeket tanított nagy sikerrel, és irodalmi munkásságával tovább öregbítette akkori hírnevét. Mellé két fiatal tanárt iktattak katedrára, Bacher Vilmost a szentírástudomány, Kaufmann Dávidot a vallásbölcselet és a történelem tanszékére.

Ezzel a triásszal három tudós indította el a hazai rabbiképzést.

Az idős Bloch mellett a két fiatal csodálatos irodalmi alkotások sorát hozta létre, nagyszerű tanári és nevelői munkásság mellett. Kineveltek többek között a következő nemzedékek oktatóit, Blau Lajost, Heller Bernátot, Weisz Miksát, Venetiáner Lajost, Groszmann Zsigmondot, Hevesi Simont, Kiss Arnoldot, Fischer Gyulát, Hoffer Ármint.

Scheiber Sándor. Mindenre jutott ideje.

A nem szemináriumot végzettek közül Feldman Mózes tanította egy időben a szertartástant, akit ismét szeminarista követ a talmudi és szertartástani tanszéken, az egykori veszprémi rabbi, Hoffer. A talmudi oktatásban működött közre a pesti Rumbach utcai zsinagóga rabbija, Brill Sámuel Lőb. A filozófiai tanszéket besugározta Goldziher Ignác neve.

A fentebb említett, idős kort megélt tanárok a múlt század 40-es éveiben költöztek az Öröklét világába. Kiemelkedő fiatalok foglalták el helyüket: Lőwinger Sámuel, aki utóbb az izraeli, héber kéziratokat feldolgozó intézet igazgatója lett, Háhn István, Guttmann Henrik, Róth Ernő, s a gyakorló rabbik közül Kálmán Ödön kőbányai és Friedman Dénes újpesti főrabbik.

Valójában az első nemzedék alakította ki az intézet vallási és tudományos szellemét, tanítási gyakorlatát. A fentebb említett triász egyik tagját, Kaufmann Dávidot követően Kohn Sámuel, a magyar zsidóság nagy történetírója, a Dohány utcai zsinagóga főrabbija határozta meg a homiletikai oktatás irányát.

A fiatalok nemzedéke az elődök áhítatos tiszteletében nagy tudománnyal folytatta a munkát. Lőwinger Sámuel tanári, majd igazgatóhelyettesi tevékenysége után a rektori széket ismét világnagyság foglalja el Guttmann Mihály személyében, aki már előbb is tanára volt az intézetnek, majd breslaui és jeruzsálemi professzorkodása után tér vissza Budapestre. Halála után Lőwinger Sámuel lesz a rektor, s a fiatalok korszaka nyílik meg. Hevesi Ferenc a homiletika, Róth a Talmud, majd a Sulchán Áruch, Háhn István pedig a középkori filozófiai olvasmányok tanárai lesznek.

Lőwinger Sámuelé a tragikus szerep. A rabbiképző épületét 1944. március 20-án kényszerül átadni Eichmann-nak és a magyar Gestapót vezető Hain Péternek. Hivatala lakásába szorul, s nővére, egy rabbi özvegye, a konyhát ortodox szigorral és meleg szívvel vezető Rella néni immár saját lakásukon készíti a Budapesten rekedt diákság számára az ebédet, s ha kell, a reggelit és a vacsorát is. Maga Lőwinger Sámuel, a zsidó történelem tudósa a nyilas rémuralom napjait a Vadász utcában tölti. A kedves és humorizálni mindég kész férfiú magába roskadtan és némán ül menedékhelyén, kollégái és mi, tanítványai egy-egy szót is nehezen húzunk ki belőle.

A felszabadulás után azonban újult erővel lát hozzá az intézeti élet folytatásának megszervezéséhez. Friss erőként lép be a tanári karba Grünwald Fülöp, Vidder Salamon, Herskovics Fábián és a későbbi igazgató, Scheiber Sándor, aki az eddigiek mellé megszervezi a zsidó irodalomtörténet tanszékét, és a tárgynak előadója is lesz. Ő követi Lőwinger Sámuelt a rektori székben. Alapos és szerteágazó tudományos munkásságával szinte egymagában őrzi az intézet eddig megszerzett tudományos hírnevét és tekintélyét. Emellett kiváló társai az oktatásban Benoschofszky Imre, Richtmann Mózes, Domán Ernő, Salgó László, Komlós Ottó, s a fiatalon elhunyt és így, fájdalom, kevés időn át tanító Schindler József.

Scheiber Sándor halálával az intézet nehéz körülmények között is fenntartott aranykora véget ért. Nemcsak tudósnak és hitszónoknak volt kiváló, de pedagógusnak is, aki szinte természetéből eredően megteremtette a közte és hallgatói között annyira fontos bizalom tiszta légkörét.

Ha csalódnia kellett, mélyen zokon vette.

Gondoskodásából és erejéből kitellett, hogy tanítványai szociális gondjait is hathatósan enyhíteni tudta.

E kis megemlékezés során adjuk meg fájó és kegyeletes tiszteletérzelmeinket annak a kilencven rabbinak, harminckilenc rabbijelöltnek és huszonnégy rabbiképző intézeti gimnáziumi tanulónak, akik a holokauszt áldozatai lettek.

Scheiber örökét, méltatlan utódként, e sorok írója vette át.

Az alma mater sorsa kicsinyben bemutatta a magyar zsidóság sorsát is e több mint egy évszázad alatt. Állami főiskolaként indult, a zsidóellenes törvények korában visszautalták a felekezet körébe. A felszabadulás után fenntartója ismét a magyar állam lett. A diktatúra valamennyi egyetemi teológiai karral együtt a mi intézetünket is átadja a felekezet tanintézetei közé. Végül korunkban, egyenjogúságunk bizonyságaként, egyetemmé lett. Amint a zsidó sors az emancipációtól napjainkig az állampolgári jogok birtoklása és az azoktól történt elvonás szakaszai között hullámzott, ekképpen figyelhettük azt meg intézetünk történetében is.

A misnában (Bává Bátrá 11.11.) tanuljuk: Atyánktól kapjuk földi életünket, rabbijainktól tanításaik útján az örök életet. Sok és maradandó tanítást nyújtott minden korban a budapesti rabbiképző, javára és üdvére a magyar zsidóságnak, s nem egy működő rabbit, rabbiképzői vagy egyetemi tanárt a határainkon kívüli judaisztikai katedráknak. A múlt kötelez!

Schweitzer József

A Magyar Tudomány Ünnepe

Az ország minden tudományos kutatásokat folytató intézményével, valamint egyetemével együtt mi is, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem minden esztendőben ünnepi ülésszakkal emlékezünk meg A Magyar Tudomány Ünnepéről. Így tettünk most is, amikor a nagy, ún. Oktogonális Teremben Zsidó művészet, zsidó művészek... címmel megnyitottuk az idei rendezvények sorát. Ezt a megnyitót követi minden héten egy-egy egész napos, 10 órától kb. 16 óráig tartó konferencia, vagyis az egyetem oktatóinak és hallgatóinak színvonalas és nagyon érdekes referátumaiból összeállított sorozat.

A meghívóban szereplő első előadó, *Hídvégi Máté*, az egyetem tanára igazoltan volt távol, ugyanis egy szakmai tanácskozáson vett részt Tokióban. Ámos Imre álmai című előadását *Kárpáti Judit* olvasta fel. A dolgozat nagy sikert aratott. Ezután a szerző a jelenlévők előtt telefonált Japánból, és üdvözletét küldte mindenkinek. Telefonos bejelentkezését arra is felhasználta, hogy gratuláljon az ORZSE alapításának 130. évfordulójára, amely idén egybeesik A Magyar Tudomány Ünnepével. Szavait Schőner professzor, főrabbi, rektor tolmácsolta. Hídvégi Máté előadását az esemény kapcsán megjelenő kötetben olvashatjuk.

A második (valójában első) színre lépő *Babits Antal*, ugyancsak egyetemünk népszerű oktatója volt, aki Efrájim Mose Lilienről fehéren-feketén címmel tartotta meg nagyon érdekes, vetített képekkel kísért előadását a modern kori zsidó képzőművészet óriásáról, talán legnagyobb alakjáról. Többek között elmondta, hogy korunk Chagall után talán legismertebb zsidó festője bár Galíciából, egy hagyományaihoz ragaszkodó zsidó családból származott, életének nagyobb részét Németországban töltötte. Festményei mellett sajátságos stílusú toll- és tintarajzai tették híressé. Így illusztrálta szinte az egész zsidó Bibliát, de más természetű, más témájú könyveket is.

A műszaki ok, majd később az érdeklődők nagy száma indokolta teremváltoztatás és a szünet után *Gergely Anna*, a székesfehérvári Szent István Múzeum tudományos munkatársa adott elő Székesfehérvári gyökerű zsidó művészek címmel. Rögtön az elején felmérte a 20 perces időkorlát adta lehetőségeket és közölte, hogy így csak két művészről fog beszélni, de vetített képekkel. Egyikük *Barta Ernő* volt, az ismert festő és grafikus, aki *Ernest Disraeli Braun* néven látta meg a napvilágot. Másodikként a Löwy néven született *Lakos Alfréd* székesfehérvári születésű festőművészt mutatta be.

Ezután *Schőner Alfréd* főrabbi, az ORZSE rektora következett. A meghívóban ez szerepelt: Az ORZSE zsinagógája mozaikablakainak ikonográfiája. Miután számba vette az 52 ablakot, melyeket ikonográfiailag analizálnia kellett volna, megállapította, hogy erre nem elegendő az idő, ezért egy fejezetre koncentrált, ez pedig a Kotel Má'árávi, vagy népszerűbb nevén a Siratófal volt.

Az előadás után véget ért *Kálmán János* tanár úr moderátori megbízatása és ebédidő következett, majd *Sommer László* tanár úr vette át a maga szellemes modorában a szerepet.

A délután a meghívó szövegével ellentétben nem *Beer Iván* előadásával kezdődött, hanem *Toronyi Zsuzsanna*, a Zsidó Múzeum és Levéltár munkatársa Művészet és Múzeum – A judaikagyűjtés értelmezési lehetőségei, 1895–1945 címmel beszélt. Megismertük a budapesti Zsidó Múzeum sajátos gyűjtési filozófiáját és gyakorlatát, és megtudtuk, hogy kb. 1943-ig létezett a mecénások egy különleges csoportja, akiknek a gyarapodás nagy része köszönhető.

Beer Iván, az ORZSE tanára Magyarországi zsidó kisgrafikák (ex librisek) című előadását gazdag képanyaggal illusztrálta, humoros történetekkel fűszerezve. Kifejtette, hogy a zsidó tulajdonosnak vagy zsidó megrendelésre készült ex librisek általában zsidó jelképeket, illetve héber betűket vagy rövidebb héber nyelvű szövegeket tartalmaznak.

Gábor Anna, a Zsidó Múzeum munkatársa *Perlmutter Izsák* életének és munkásságának főbb eseményeit mutatta be, budapesti, párizsi, hollandiai tartózkodásának leírásával, művészetének ismertetésével.

Halász Tamás a Színházi Intézetből A héder és Thália szentélye – a purimspiltől a panteonig, avagy: adalékok a zsidóság és színház történetéhez címmel a magyarországi zsidó színjátszással foglalkozott a zsidótörvényeket megelőzően. Megtudtuk egyebek között, hogy olyan fejlett zsidó színházi kultúra, mint amilyen 1944 előtt Lengyelországban volt, Magyarországon nem létezett, és jiddis nyelvű darabokat sehol sem játszottak.

Oláh János, az ORZSE és a Lauder Javne iskola tanára *Vajda Lajos* és a „Felmutató ikonos önarckép" címmel tartott referátumot. A második részben bemutatta, hogy lehetséges olyan műelemzés is, amely különbözik a megszokottól, mégis érthető és megérthető eredményt ad. Az első részből részletes képet kaptunk az oly fiatalon elhunyt kitűnő festőművészről.

Róna Tamás kecskemét–nagykőrösi rabbi konferenciazáró előadásából – A kecskeméti rabbi fia, *Fényes Adolf* – a kritikai realizmus egyik jelentős képviselőjét ismerhettük meg, aki 1884–1887 között *Székely Bertalan* tanítványa volt, majd Weimarban és Párizsban tanult. Ezután Weimarban dolgozott, majd Benczúr mesteriskolájába került. Telente Budapesten, nyaranta főleg Szolnokon festett.

Borsányi Schmidt Ferenc

Középkori zsinagóga a budai Várnegyedben

A fenti címmel számos képpel illusztrált könyv jelent meg angol és magyar nyelven a Budapesti Városvédő Egyesület kiadásában. A kiadvány szerzője, *Budai Aurél* hosszú évtizedek óta szorgalmazza a budai Várnegyedben 1964-ben feltárt, ám akkor újra betemetett középkori budai nagyzsinagóga régészeti munkálatainak folytatását, helyreállítását és a nagyközönség elé tárását.

A kötet ünnepélyes bemutatóján *Vitkay Katalin*, az egyesület ügyvezető titkára kiemelte a szerző szakértelmét és kitartó szorgalmát. Ezután *Budai Aurél* szólt a zsinagóga történetéről, építészeti és muzeális jelentőségéről, a feltárás és a helyrehozatal esélyeiről. *Raj Tamás* főrabbi, a könyv egyik lektora néhai mestere, *Scheiber Sándor*, valamint *Zolnay László* régész munkásságára hívta fel a figyelmet, akik 1964-ben a templom történetének tudományos feldolgozását elvégezték. A romok alól annak idején a budai ostrom alkalmával megölt zsidók csontjai is előkerültek, akik végül a Rákoskeresztúri zsidótemetőben leltek végső nyugalomra. A még feltáratlan területen azonban minden bizonnyal további holttestek is vannak, akikkel szemben a mai kornak kegyeleti kötelezettsége is fennáll.

A fent említett kiadvány a [illegible] Egyesületnél kapható.

A francia külügyminiszter a középeurópai követekkel tárgyalt a német-osztrák egyesülés után kialakult új helyzetről és Csehország megvédéséről

Párizs, április 5.

Paul-Boncour francia külügyminiszter Franciaország moszkvai, varsói nagykövetével, továbbá prágai és bukaresti követével Közép-Európának a *német-osztrák egyesülés után kialakult új helyzetéről és Csehország megvédésének kérdéséről tárgyalt ma délelőtt.* A nagykövetek és követek tájékoztatták a külügyminisztert arról a benyomásról, amelyet a március 12-iki német lépés azokban az országokban keltett, ahol hazájukat képviselik. Beszámolt arról is, hogy az új helyzetre való tekintettel, milyen intézkedéseket tettek az egyes kormányok.

A tájékoztató beszámolók meghallgatása után *Paul-Boncour* megbeszélést folytatott a külügyminisztérium főbb tisztviselőivel, majd egyenként fogadta a nagyköveteket és követeket, akiknek utasításokat és irányelveket adott a középeurópai kérdések tekintetében amelyek a spanyol kérdés mellett a francia mértékadó körök érdeklődésének középpontjában állanak.

Pénteken kezdődik a Ház húsvéti szünete

Hír a 33-as bizottság hatáskörének kiterjesztéséről — Eckhardt elhalasztotta szerdára tervezett utazását

(Saját tudósítónktól.) *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter április 8-án, pénteken terjeszti be az 1938—39. évi költségvetést és elmondja expozéját, valamint beterjeszti azokat a pénzügyi javaslatokat, amelyek a győri program végrehajtásával kapcsolatos egyszeri vagyonadóról és a belső kölcsönről szólnak.

Politikai körökben úgy tudják, hogy talán csütörtökön, de legkésőbb pénteken a képviselőház elé kerül a kormány ama javaslata, amellyel *a 33 as bizottság működésével kapcsolatos különleges felhatalmazás jogkörét akarják kiterjeszteni* Lehetséges, hogy a 33-as bizottság a nyilvánosság előtt zajló viharok mellőzésével (és a demogógia kirekesztésével) el fogja tudni intézni a győri programbeszédben ismertetett egyes kényes kérdéseket.

A képviselőház második napja tárgyalja a választójogi javaslat részleteit. Ha ma este úgy látnák, hogy a vitát a nyolcórás ülések rendszerében sem lehet idejében befejezni, indítványt fognak benyujtani, hogy *csütörtökön 12 órás ülésen, tehát délelőtt 10 órától este 10 óráig tárgyaljon a képviselőház.* Csütörtök estig mindenesetre végezni akarnak.

A pénteki ülésen esetleg kisebb ügyeket is elintéznek, mindenesetre számítani lehet arra, hogy *a Ház húsvéti szünete már pénteken megkezdődik.*

A kormány tagjai ma délután minisztertanácsot tartanak.

A független kisgazdapártnak eredetileg kedd estére tervezett értekezletét *szerda délután 5 órára* tűzték ki. Különféle politikai megbeszélések tették szükségessé az értekezlet időpontjának áthelyezését keddről szerdára. *Eckhardt* Tibor eredetileg szerdán este akart elutazni az Adria mellé, *egy nappal elhalasztotta az utazását.* Szerdán este tájékoztatja pártját az összes aktuális kérdésekről és távolléte idejére — a húsvét utáni napokig — átadja a párt vezetését *Tildy* Zoltánnak.

Báró Hatvany Valéria meghalt Londonban

London, április 5.
(Magyar Távirati Iroda.)

Hatvany Valéria báróné, akit a mult év decemberében Homolka Oszkár, a Londonban élő is-

Hatvany Valéria

mert középeurópai színész vett feleségül, ma délben egy londoni szanatóriumban rövid szenvedés után *vérmérgezésben meghalt.* Hatvany Valériát vasárnap éjfélkor szállították be a szanatóriumba. Műtétet és vérátömlesztést hajtottak rajta végre, amely azonban nem volt képes megmenteni életét.

Hatvany Valéria a színpadon és társaságban

Hatvany Valéria gyönyörű, magas, karcsú termetű, nagyon rokonszenves asszony volt. Leánykorában rövid ideig *Grácban* volt színésznő, *Abel* Valéria néven, megismerkedett *báró Hatvany* Péterrel, aki hosszú ideig udvarolt neki, majd feleségül vette. Azonnal elhagyta a színpadot. Két évig éltek boldog házasságban. Ezalatt az idő alatt mind a budapesti, mind a bécsi művésztársaságoknak ismert szereplői voltak. Másfél évvel ezelőtt váratlan hirtelenséggel, vakbélgyulladásban megbetegedett férje, aki rövid ideig tartó szenvedés után *meghalt.*

Hatvany Péter özvegye az elmult év tavaszán Bécsben, a *Theater an der Wienben* átvette Zarah *Leander* szerepét *Hatvany* Valéria művésznéven, az *Axel an der Himmelsthür* című zenés darabban. Sikert aratott, szépen énekelt, és játéka is tetszett a közönségnek. A Theater an der Wienben látta meg *Hatvany* Valériát *Röbbeling,* a Burgszínház igazgatója, aki a művésznőt azonnal szerződtette. Rövid idő mulva *Hatvany* Valéria a Burgszínházban eljátszotta *Heltai* Jenő verses játékának, *A néma levelének* női főszerepét és figyelemreméltó sikert aratott. Ezután még egy szerepet játszott a Burgszínház kamaraszínházában, az Akademie Theaterben. Az elmult ősszel férjhezment Oscar *Homolkához,* a kiváló osztrák színészhez és filmszínészhez, aki *Hollywoodban* is sikert aratott filmjeivel. Az 1937-es év végén kiújult *Hatvany* Valéria *epebaja,* betegeskedni kezdett és mintegy két hónappal ezelőtt férjével együtt *Budapestre* érkezett. Két hétig voltak itt s azután *Londonba* utaztak, ahol le akartak telepedni. Angliába utazásuk óta semm hír sem érkezett felőlük, csak most a szomorú hír, amely *Hatvany* Valéria *halálát* jelentette. Az elhúnyt után nagy vagyon maradt, Övé volt a selypi *cukorgyár* és egy nagyszerűen bevezetett versenyistálló, valamint a Várban a Fortuna ucca 21. számú ház.

Barcsay Akos somogyi főispán beszéde a széthúzás és a demagógia ellen

Kaposvár, április 5.

Barcsay Ákost, Somogy megye új főispánját beiktatták méltóságába. A törvényhatóság közgyülésén megjelent *Keresztes-Fischer* Ferenc és *Mayer* János is.

Az új főispán székfoglalójában hangoztatta, hogy a magyar újjáépítés érdekében szoros összefogásra van szükség.

— Az egymás iránti bizalmatlanság, a kölcsönös lebecsmérlés és alattomos áskálódás jellemzi a mai kor szellemét — mondotta. — *A demagógia itt is, ott is igyekszik minél erősebb választófalakat emelni magyar és magyar, felekezet és felekezet, falu és város közé, másrészt félreértéseket szitani a jóhiszemű emberek között.* A magyar élet színteréről közös erővel el kell távolítani a kishitűeket és meggondolatlanokat.

— Kötelességemnek tartom, hogy az állami és társadalmi rendnek bárhonnan eredő megtámadását *a hatalmamban álló összes eszközökkel meggátoljam* és a kormányzatomra bízott vármegye rendjét és békéjét minden időben biztosítsam. Gondom lesz arra, hogy a hatóságok *minden olyan megmozdulást, amely akár a köznyugalmat, akár az ország rendjét vagy a gazdasági életet a legkisebb mértékben is veszélyeztetné, csirájában elfojtsanak.*

1848-1858-1868-1878-1888-1898-1908-1918-1928-1938

Három generáció.

Több mint kilenc évtized óta lelkiismeretes fáradsággal igyekezünk vevőközönségünk bizalmát megnyerni, megerősíteni és megtartani. Mostani vevőinknek már szülei és nagyszülei is mindenkor szívesen ruházkodtak cégünknél.

Ma a Neumann M. név — ruháinak dicséretreméltó tartóssága folytán — fogalommá vált. Egy-egy ruhadarabunk cimkéje többet jelent száz meg száz dicsérő szónál. Kilenc évtizeden át lelkiismeretesen igyekeztünk őszről-őszre, tavaszról-tavaszra többet, szebbet nyujtani. Erről meggyőzi Önt egy a kirakatunkra vetett pillantás, egy rövid látogatás

Neumann M.

IV., MUZEUM-KÖRUT 1.

Az ököljog és a klasszikusok

Sir Richard Wynn Livingstone előadása

(Saját tudósítónktól.) A budapesti egyetem aulájában beszélt kedd délután Sir Richard Wynn *Livingstone,* aki a Hungarian Quarterly meghivására érkezett Magyarországra.

Eckhardt Tibor üdvözölte az angol vendéget és megemlékezett azokról a kapcsolatokról, melyek az angol és a magyar szellemi élet között régtől fogva fennállanak.

Sir Richard *Livingstone* az angol egyetemek ősi, kámzsára emlékeztető bő fekete kabátját viselte és már megjelenésével is megelevenítette az angol humanista tudóst.

Előadását azzal a megállapitással kezdte, hogy minden angol, aki Magyarországra jön, csodálkozik, hogy bár nem érti a nyelvet, annyira otthonos benyomást nyer a légkörről, mely körülveszi.

— Talán különös, — folytatta ezután — hogy olyan témáról beszélek, mely nem látszik nagyon összhangban levőnek a mai izgatott, politikai szenvedélyektől fütött világgal. De úgy érzem, *éppen ma kell még erősebb összefüggést keresnünk olyan értékekkel, melyek 2000 év előtt is megvoltak már és minden bizonnyal további 2000 év mulva is meglesznek még.* Nálunk, Angliában azt a meggyőződést valljuk, hogy a nemzet életében egyik legfontosabb épitő tényező *az általános nevelés,* melynek egyik legerősebb pillére a klasszikus müveltség.

— Szinte minden angol államférfi, közgazdász vagy üzletemeber is rendkívül fontosnak tartja a klasszikus müveltséget. A Shell olajvállalat igazgatósága például többnyire klasszikus végzettségü hivatalnokokat vesz fel, *mert a tapasztalat azt mutatja, hogy az, akinek minden irányban fegyelmezett agyműködése van, minden foglalkozást jobban végez, mint a legkitünőbb, de egyoldalú szakember.*

— *Baldwin* miniszterelnök gyakran mesélte, hogy amikor első választását készítette elő, esténként, amikor hazatért a gyülésekről, lefekvés előtt még egy óráig Platót, Aristotelest vagy Homerost olvasott.

— Az ősi angol egyetemeken a klasszikusok müvelése elválaszthatatlanul hozzátartozik nemcsak a tantervhez, hanem az egész szellemi neveléshez és ha a fát a gyümölcse után ítéljük meg, úgy érzem, *ennek* a fának gyümölcseivel meg lehetünk elégedve. Viktória királynő uralkodása alatt 17 miniszterelnöke közül 13 klasszikus müveltségen nevelődött. *Az angol államférfiak, éppen úgy, mint az egyszerü polgárok is, ennek a nevelési szellemnek befolyása alatt nem tekintik a klasszikusokat poros hulláknak, hanem örökké élő, de néha alvó szellemeknek, melyek a leghalkabb szóra felébrednek, közénk jönnek és megszépitik életünket.*

— Vajjon mi lett volna Angliából a mult század nagy gazdasági forradalma idején, ha enged a lázas pénzhajhászás kisértetének és szakitva minden magasabb szellemi ideállal, végleg a materializmus rabjává süllyed... *Két nemes szellemi kincs azonban megmentette ettől: a kereszténység és a klasszikusok szelleme. A kereszténység, mely az isteni akaratot fogadja el, mint tengelyt és a klasszikus szellem, mely az örök szépséget és harmóniát évezredek óta tiszteli. Úgy érzem, sem a technika rohanó vivmányai, sem a puszta erőre épülő ököljog nem tudná megmenteni az örök nemes emberi szellemet, ha nem maradna hü a klasszikusok magasrendü lelkületéhez.*

Báró Doblhoff Lili

Hosszú idő óta fekvő betegek a természetes »Ferenc József« keserűvizet nagyon szívesen isszák és annak gyors, biztos és mindig kellemes hashajtó hatását általánosan dicsérik. Kérdezze meg orvosát.

Perlmutter Izsák és Balló Ede művészi hagyatéka a Szépművészeti Múzeumban

Két érdekes kiállítás nyilt meg kedden délben a *Szépművészeti Múzeumban.* Az egyik: *Perlmutter* Izsák olajfestményeinek, akvarelljeinek és rajzainak, a másik: *Balló* Ede arcképeinek, tanulmányainak és tájképeinek, valamint a művész alapítványából vásárolt műveknek gyüjteményét mutatja be. Mind a két kollekció ajándékozás révén került festőjük halála után a Szépművészeti Múzeum birtokába s *Csánky* Dénes főigazgató az érdekes és értékes anyagot most szakszerű rendezésben teszi hozzáférhetővé a nyilvánosság számára.

Perlmutter Izsák negyvenhárom képét, vízfestményét és rajzát az 1932-ben elhúnyt művész neveltleánya — özv. Ali Achmed Mirza hercegné — ajándékozta a múzeumnak. A kiváló kolorista legjobb korszakának java alkotasai foglalnak helyet ebben a három termet megtöltő, magasszínvonalú és nagyértékű kollekcióban, amely, két holland témájú képet leszámítva *(Holland halász, Zöldruhás lány),* csupa itthon készült darabból áli. Főkép a magyar föld, a népélet, a falusi otthon színessége virágzik ki gazdagon Perlmutter kisebb-nagyobb vásznán, ösztönös festőiséggel, a részletekben elmélyedő s az egészet mégis szerves egységbe foglaló művészi előadás fölényes biztonságával. Színek és fények impresszionisztikus játékában elevenedik meg itt a *Palotai parasztszoba,* az *Ernyő alatt,* a *Rózsaszínkabátkás hölgy* s a valóságot tiszta dekoratívságba átíró *Ünnep,* a *Leányok a kertben,* a *Havas udvar,* a *Tavaszi napsugarak,* meg a lírai sugárzású *Koratavaszi táj.* Akvarelljei talán nem vetekedhetnek az olajfestmények közvetlen frisseségével, de azért ezek közt is mesteri lapok akadnak.

A másik kiállítás *Balló* Ede hagyatékát sorakoztatja fel, öt kisebb teremben. Balló — akinek művészi és donátori jelentőségét Csánky Dénes a katalógus előszavában meleg szavakkal méltatja — különösen mint arcképfestő fejtett ki maradandó értékű munkásságot. Itt kiállított képeiből is az a rendkívüli tudással és jellemző erővel megfestett, naturalisztikus portrésorozat emelkedik ki, amelynek legnevezetesebb darabja *Tisza Kálmán, Kozma Andor, Schlauch Lőrinc, Szilágyi Dezső, Lotz Károly, Bittó István, Parocchi kardinális, Telepy Károly,* báró *Korányi Sándor* arcképe s egy pompás önarckép. Balló erős rajzkultúrája zavartalanul érvényesül kevésbé ismert, finom tájképein is, amelyek szinte meglepetésszámba mennek s új oldaláról világítják meg mesterük tehetségét. A két első teremben a Balló-alapítványból vásárolt műveket találjuk, köztük *Paál* László, *Benczur* Gyula, *Györgyi* Alajos, *Deák-Ébner* Lajos, *Mendlik* Oszkár, *Zsolnay-Mattyasovszky* László, *Glatz* Oszkár, *Szüle* Péter, *Szlányi* Lajos egy-egy szép vásznát és *Ligeti* Miklós karakteres *Szinyei-Merse* mellszobrát.

Mind a két művész méltán kapott külön helyet a Szépművészeti Múzeumban, amelynek változatos anyagát annyi méltó értékkel gazdagította. —io.

Retikülrablás az Operaház előtt

(Saját tudósítónktól.) Nagy riadalom volt kedd délben az Operaház előtt. Gyermekkocsikban sütkéreztek az apróságok, körülöttük beszélgettek a mamák és a nevelőnők. Az egyik mama megigazította kislánya főkötőjét s közben *retiküljét a dalszínházuccai szfinksz talapzatára tette.* Egyszerre csak észrevette, hogy egy jólöltözött fiatalember *elemeli a táskát.* Kiáltozni kezdett, mire *a tolvaj a táskával elmenekült,* majd amikor a járókelők üldözőbe vették, *a táskát eldobta.* A Nagymező ucca sarkán *elfogták,* bekísérték a rendőrségre, ahol megállapították, hogy *Gerenday* Frigyes a neve, 20 éves, ékszerész, akit egyszer lopás kísérlete és egyszer lopás miatt már letartóztattak. Miután kár nincs, mert a retikül visszakerült tulajdonosához, *Gerendayt a toloncházba vitték,* ahol majd a csavargóbíróság ítélkezik felette.

Dr. Halász Géza a maga és egyetlen leánykája **Ágika** nevében megtörten jelenti, hogy hűséges élettársa, a legönfeláldozóbb anya

dr. Halász Gézáné

szül. Krausz Jolán

e hó 4-én hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

Gyászolják még szülei, testvérei, apósa, anyósa, sógora, sógornői, összes rokonai és baráti köre.

E hó 6-án, szerda déli **1 órakor temetjük a rákoskeresztúri izr. temetőben.**

Emlékét örökre megőrizzük!

Vitéz Horthy István ma két rádióelőadást tart a magyar iparról és a Budapesti Nemzetközi Vásárról

Vitéz *Horthy* István ma, szerdán este 20 óra 50 perckor rádióelőadást tart Budapest I. műsorán a magyar vas- és gépipar jelenlegi helyzetéről, az ötéves állami beruházási tervvel kapcsolatban reá váró szerepéről, nemkülönben a magyar vas- és gépiparnak a Budapesti Nemzetközi Vásáron való részvételéről. A Magyar Állami Vas- és Gépgyár fiatal vezérigazgatóhelyettesének ezt az előadását a szakkörök és a magyar közönség nagy érdeklődéssel várják, mert még élénken emlékeznek vitéz *Horthy* Istvánnak a multévi Budapesti Nemzetközi Vásár alkalmából tartott első rádióelőadására, amelyben nagyvonalú és jól áttekinthető képet festett nemcsak a magyar vas- és gépipar akkori helyzetéről, hanem a vas- és gépipar világkonjunktúrájáról. Az általa már akkor előrelátott vasipari fellendülés azóta bekövetkezett és így fokozott érdeklődéssel várják különösen a mai gazdasági helyzet mellett és az egymilliárdos beruházási program előestéjén vitéz *Horthy* Istvánnak a vasiparra vonatkozó összefoglaló rádióelőadását.

Éjjel egy második rádióelőadást is tart vitéz *Horthy* István. Ez azonban már az amerikai magyarságnak szól és irányított rövidhullámú adóállomás fogja továbbítani a tengerentúli magyarság felé. Különösen érdekes ez az előadás azért, mert vitéz *Horthy* István, aki hosszabb időt töltött évekkel ezelőtt Amerikában és mint fiatal gépészmérnök különösen a Ford-műveknél végzett hosszabb tanulmányokat, előadásában szeretettel emlékszik meg erről az időről, a szabad amerikai szellemről és azokról a hatalmas dimenziókról, amelyek az amerikai életet jellemzik. Ezután részletesen beszámol a magyar élet legközelebbi három nagy eseményéről, amelyek ma a magyar közvélemény érdeklődésének középpontjában állanak: az *egymilliárdos beruházási* program, az ország újjáépítésének szolgálatában, a *Budapesti Nemzetközi Vásár,* mint az ötéves beruházási tervben résztvevő magyar iparvállalatok bemutatkozó helye és természetesen a vásárt követőleg megnyiló *Eucharisztikus Kongresszus,* mint a világ katolikusainak budapesti találkozója. Vitéz *Horthy* István szivből fakadó őszinte meleg szavakkal hívja meg Szent István évében az amerikai magyarságot az óhaza meglátogatására és nyomatékosan hangsúlyozza azt, hogy az Eucharisztikus Kongresszusra érkező magyarok jól teszik, ha a magyar gazdasági élet eröviszonyainak megismerése céljából már a Nemzetközi Vásár idején érkeznek meg Budapestre.

*

Itt említjük meg, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásár tartama alatt bárkinek módja lesz irányított rövid hullámon Amerika számára üzenetet küldeni. Ugyanolyan módon ahogyan most vitéz *Horthy* István beszédét fogják közvetíteni Amerika számára. A vásár tartama alatt tehát a rádióüzenetek közvetítésének hatókörzete kiszélesedett a kontinensről a tengeren túlra is.

Dunai értekezlet összehívását sürgették az angol alsóházban

A kisebbségi népesség problémáinak felülvizsgálása
A Speaker nyilatkozata a tegnapelőtti verekedési botrányról

London, április 5.

Az alsóházban Rhys Davies képviselő megkérdezte a miniszterelnököt, hajlandó-e a további európai viszályok elhárítása céljából haladéktalan lépéseket tenni abból a célból, hogy *dunai értekezlet üljön össze, hogy a közép- és kelet-európai országok kisebbségi népességeinek fennmaradt problémáit megvizsgálja.*

Butler külügyi államtitkár: Az angol kormány a legteljesebb mértékben elismeri mindezeknek a végtelen bonyolult problémáknak nagy fontosságát, de kétesnek látszik, hogy az ilyen vitás kérdések megbeszélése nemzetközi értekezleten a jelenlegi körülmények között az indítványozó képviselők által óhajtott célt szolgálná-e.

Mander képviselő az idegen országokkal létesült ideiglenes katonai megállapodásokról, illetve értesülések kölcsönös kicseréléséről kérdezte a miniszterelnököt.

Chamberlain miniszterelnök: Portugáliával még nincs ilyen ideiglenes katonai megállapodásunk, de jelenleg angol katonai küldöttség tartózkodik Portugáliában a két országot kölcsönösen érdeklő kérdések megbeszélésére. *Angol haderő állomásozik Egyiptomban és Irakban* az ezekkel az országokkal kötött szövetségi szerződések alapján és a legszorosabb együttműködés áll fenn Anglia és e szövetséges államok haderői között, amelyek mellett angol katonai küldöttségek is működnek. Belgiumra és Franciaországra az ismert egyezmények állnak. A Népszövetség többi államával szemben nincs szó ideiglenes katonai megállapodásról vagy az értesülések kölcsönös kicseréléséről.

Az interpellációk befejeztével O'Neill megkérdezte a speakert, nem nyilatkozhatik-e *a tegnapi incidensről,* amelynek során *Shinwell* arculütötte *Bowert.*

A *Speaker:* Miután az eset a Ház becsületét és hírnevét érinti, kötelességemnek tartom, hogy a Ház jövendő tájékoztatására a következő megfontolt választ adjam:

— Az olyan incidens, mint a tegnapi, szerencsére nagyon ritka eset, mindazonáltal *nagyon súlyosnak kell azt tekintenünk. Egyaránt elitélendőnek tartom mindkét képviselő eljárását,* de bárki legyen is a hibás, az ilyen esetek ártanak a Ház hírnevének, nemcsak az ország, de az egész világ szemében. *Felbecsülhetetlen értékű kincsünk a demokratikus alsóház* s annak régi hagyományai, amelyek fegyelmezett módon folytatott vitákon alapulnak. E hagyomány fenntartása sohasem volt fontosabb, mint manapság. Alapos megfontolás után úgy találtam, hogy tekintettel a tegnapi incidens kisérő körülményeire, nem cselekedhettem másként, mint ahogy eljártam, *de senki sem gondolja, hogy hasonló esetet büntetlenül lehetne megismételni.*

E hét végén aláírják az angol-olasz megegyezést

London, április 5.

Az Evening Standard diplomáciai levelezője szerint *a hét végén írják alá az angol-olasz egyezményt,* amelynek főbb pontjai a következők:

1. Az 1937 januári tri megállapodás értelmében Anglia elismeri Olaszország létérdekét a Földközi tengeren. Olaszország elismeri, hogy a közlekedés szabadsága a Földközi tengeren át Anglia és az angol birodalom lényeges érdeke.

2. Mindkét kormány kötelezi magát, hogy *kerüli a hadtámpontok és erődök építési versenyét a Földközi és Vörös tengerben.* A már meglévő hadtámpontok és erődök megmaradnak, de kibővítésükhöz vagy új építkezésekhez előzetes értesítés szükséges.

3. A Szuezi csatornát bármely nemzet kereskedelmi és hadihajói békében és háborúban egyaránt használhatják.

4. A libiai olasz haderő az egyezmény aláírásával egyidejűleg fokozatosan békelétszámra csökkentendő.

5. A szerződés hatályba lép, mihelyt az olasz kormány beváltja azt az igéretét, hogy visszavonja csapatait Spanyolországból.

6. *Mindkét kormány kijelenti érdektelenségét bármilyen európai vagy amerikai spanyol terület tekintetében.*

7. Az angol kormány a legelső kínálkozó alkalommal javasolni fogja Genfben, hogy a *Népszövetség Tanácsa mentse fel a tagállamokat ama kötelezettség alól, hogy nem ismerhetik el az abesszin hódítást.*

8. Különleges bizottságok határozzák meg a pontos határt egyrészt Abesszínia, másrészt Szudán, Kenya és Brit Szomáli földje között.

9. Mindkét kormány megerősíti az 1927-i szerződésnek az arab államok és a Vörös tenger keleti partvidéke tekintetében fennálló jelenlegi állapotra vonatkozó határozatait.

10. Olaszország elismeri Anglia felségjogait az 1937-ben alapított adeni védett területen.

11. *Az angol kormány igéri, hogy nem változtatja meg olymódon Palesztina jogi helyzetét, hogy az sérthetné Olaszországnak jogait.*

12. Olaszország aláírja az 1936-i londoni tengerészeti egyezményt.

A Reuter Iroda az Evening Standard értesülését nagyjában megerősíti.

Idegen állampolgárok nem nyithatnak üzletet Bukarestben

Bukarest, április 5.

A bukaresti kereskedelmi kamara elhatározta, hogy nem engedi meg, hogy idegen állampolgárok fűszer-, gyarmatáru-, kávé- vagy más üzleteket nyissanak a fővárosban. Az intézkedést azzal indokolják, hogy *a meglevő üzletek teljes mértékben kielégítik a bukaresti közönség szükségleteit.*

HAZUDNAK, HAZUDNAK, HAZUDNAK

Ime, igy »tudósit« a baloldali sajtó

A *Reggel* cimü hétfői hetilap legutóbbi számában feltünő cikk jelent meg a *Nemzeti Szocialista Magyar Párt Hungarista Mozgalom* házbérhátralékáról, *„Három hónapja nem fizetnek házbért az Andrássy-uti nyilasok"* cimmel. A cikk liberális szabatossággal ismerteti az Andrássy-uti ház történetét, majd ezután hosszabb nyilatkozatot közöl a háztulajdonosnőtől, *Achmed Mirza* hercegnőtől. A szemfüles liberális riporter az állitólagos hercegnői nyilatkozatban azt irja, hogy *„a párt több izben igérte, hogy megfizeti a lakbérét, de eddig egy fillért sem láttam.* Amikor a lakók kezdtek elköltözni — mondotta a *Reggel* szerint a hercegnő —, Széchenyi gróf kijelentette, hogy rövidesen kibérli az egész házat, az összes helyiségeket, de ez is csak igéret maradt. *Körülbelül 40.000 pengő a károm."* A nyilatkozat után természetesen nem maradhatott el a megfelelő kommentár, amely azonban ugyancsak hemzseg a valótlanságoktól. A hazug állitások és valótlanságok ezen süritett egyvelegén a jobboldali nemzeti szocialista társadalom azonban egyáltalán nem csodálkozott, hiszen *ez az ujabb leleplező cikk a budapesti egyetemekről örök időkre kizárt, indexhamisitó Lázár-Léderer Miklós lapjában jelent meg,* aki ismételten bebizonyitotta, hogy nem tagadta meg neméppen dicsőséges multját.

A háztulajdonos nyilatkozata

A *Reggel* cimü hétfői hetilapban megjelent cikk miatt az Andrássy-ut 60. sz. ház tulajdonosa, özv. *Acmed Mirza* hercegné közvetlenül a cikk megjelenése után az alábbi helyreigazitó nyilatkozatot küdte be a *Reggel* szerkesztőségének:

A *Reggel* t. Szerkesztőségének, Budapest, VI., Andrássy-ut 48. sz.

Az 1938 julius 25-iki XVII. évfolyam 31. számukban *„Három hónapja nem fizetnek házbért az Andrássy-uti nyilasok"* cimü közleményére vonatkozóan, miután az a valóságnak meg nem felel, kérem, hogy *a sajtótörvény 20. §-a értelmében lapjuk legközelebbi számában ugyanazon a helyen és ugyanazzal a nyomással, ahogy a cikk megjelent,* a következő helyreigazitó nyilatkozatot közzétenni sziveskedjenek:

Valótlan, hogy a Nemzeti Szocialista Párt Hungarista Mozgalom hónapok óta adós a házbérrel.

Valótlan, hogy a pártot bérhátralék megfizetésére akár egy izben is felszólitottam volna.

Valótlan, hogy a közleményben számbaadott nyilatkozatot megtettem volna.

Valótlan, hogy 40.000 pengő károm lett volna.

Való ellenben az, hogy a *Reggel*-nek magát *Demjén* Józsefnek nevező munkatársa telefonon engem felhivott, a párt bérfizetése iránt érdeklődött és *én nevezettel tanuk jelenlétében telefonon azonnal közöltem, hogy a pártnak bérhátraléka nincs, én a bérelt helyiségeket fel nem mondtam és igy éppen az ellenkezőjét mondtam a Reggel munkatársának, amit cikkében megirt.*

Tisztelettel: *özv. Ali Achmed Mirza hercegné.*

Tehát, mint a háztulajdonos nyilatkozatából láthatjuk, *a Reggel éppen az ellenkezőjét közölte, mint amit az Andrássy-ut 60. alatti ház tulajdonosa mondott* és amelynek közlését méltán elvárta egy magát állandóan „objektiv", polgári sajtónak nevező budapesti napilap szerkesztőségétől. *Nem csodálkozunk azonban ezen az eseten,* amelyet méltán beilleszthetünk a liberális sajtó egész multjába és *hazugságoktól terhes történetébe.* El vagyunk készülve, hogy *legközelebb azt állitják, hogy német márkákból, avagy egyéb gyanus származásu külföldi pénzekből fizette ki a pártvezetőség az Andrássy-ut 60. sz. alatt levő helyiségeinek a lakbérét.* Ha van pénz, akkor német márka, ha nincs pénz, akkor kótyagos, fillér nélküli szegénylegények vagyunk. Egyet azonban nem birnak elképzelni azok az urak ott a köruti szerkesztőségek mélyén és ez: *hogy létezhet Magyarországon olyan párt, amely a párthivek tagdijaiból fizeti a felmerült költségeket* és amely pártnak a vezetői nem öncélnak, hanem a szó nemes értelmében vett nemzetépitő feladatnak tekintik a zászlajukra irt hitvallást.

Hazudott az Egyenlőség is

Ugyancsak a *Reggel* hasábjain megjelent valótlanságokhoz hasonló beszámolót közölt a magyar zsidóság politikai hetilapja, az *Egyenlőség* is.. *A zöldház és az ortodox örökhagyó* cimü cikkben. A cikk irója egy bizonyos *Kertész* (?) Mihály dr. szintén az Andrássy-ut 60. sz. házzal foglalkozik és azt irja, hogy a ház tulajdonosa Achmed Mirza hercegné, aki egyébként Perlmutter Izsák fogadott leánya volt, s aki mint ilyen, sulyosan megkárositotta a pesti izraelita hitközséget. Egyebeket is irt még az *Egyenlőség* „objektiv" munkatársa, mely megállapitásokra vonatkozólag Achmed Mirza hercegné helyreigazitó nyilatkozatát közöljük. A nyilatkozat többek között a kövekezőket mondja:

— *Valótlan az Egyenlőség azon állitása, hogy néhai Perlmutter Izsák örökhagyó ortodox zsidó hitü lett volna.*

Valótlan, hogy bármily sulyos és jelentős anyagi károsodással járó csalódás érte a hitközséget részemről.

Valótlan, hogy örökhagyó Perlmutter Izsák hagyatékából igen értékes festményeket a hitközség nem kapott volna meg, amelyek azt megillették.

Ellenkezőleg, való az, hogy *a hitközség inngyen és minden ellenszolgáltatás nélkül jutott az utóörökléshez:* ezenfelül való az, hogy én a kizárólagos tulajdonomat képező Perlmutter Izsák festményeket adtam a Szépmüvészeti Muzeumnak, amely képek mikénti elhelyezése és hovafordítása felett egyedül én voltam és vagyok jogositva rendelkezni, stb., stb. Tisztelettel özvegy *Ali Achmed Mirza* hercegné.

Az *Egyenlőség* fenti cikkére vonatkozóan sem mondhatunk, mást, mint amit Lázár Léderer Miklós hétfői hetilapjáról mondottunk. *Valótlanság, valótlanság és harmadszor is valótlanság.*

Eltemették Mária román anyakirálynét

Bukarestből jelentik: Vasárnap délelőtt bucsuzott a román főváros *Mária* anyakirálynétetemétől. A királyi palota trónjában *Nicodim* moldvai metropolita celebrálta az ünnepélyes gyászszertartást nagy papi kisérettel. Ott voltak *Károly* király, a királyi család tagjai, az idegen udvarok, külföldi államok képviselői és az ország méltóságai. Szertartás után elindult a gyászmenet a mogoszoai királyi pályaudvarra. Az ágyutalpra helyezett koporsó mögött haladt a király Mihály nagyvajda és Miklós herceg között, majd a kenti herceg, *Pál* délszláv kormányzóherceg és sorban az előkelő gyászolók. A házakon lilaszinü gyászlobogók lengtek. Valamennyi templom harangjai zugtak, ágyusortüzeket adtak le, repülőgépek keringtek a magasban és az utvonal mentén sürü sorokban állott a főváros lakossága. A pályaudvaron várta a koporsót *Mária* délszláv anyakirálynő, *Erzsébet* hercegnő és a külföldi hercegnők. Ünnepélyes külsőségek között helyezték el a koporsót a halottas kocsiban és ugvanarra a vonatra szállt fel a király és a gyászkiséret. A királyi himnusz hangjai közben pont délben indult el a különvonat *Curtea des Arges* felé, ahova délután négy órakor érkezett meg. A menet itt ugyanugy alakult meg, mint Bukarestben, majd a közeli és távoli vidékről érkezett gyászolóknak és a város lakosságának sorfala közben lassan a székesegyház felé tartott. A székesegyházban az utolsó halotti istentiszteletet *Balan* erdélyi metropilita a főpapságtól körülvéve mondotta. Hat órakor harangszó, szirénák bugása, ágyudörgés és a királyi himnusz hangjai mellett a nagy tömeg térdreborulása közben a sirboltba vitték a koporsót és *Ferdinánd* király koporsója mellett helyezték el.

Az anyakirálynő halála alkalmából *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója meleghangu részvéttáviratot küldött a román királyi családnak. *Károly* király hétfőn ugyancsak táviratí uton köszönte meg a kormányzó részvétét.

Augusztus 17-én tárgyalja a Kuria Szálasi Ferenc nagy bünpörét

Szálasi Ferenc ny. őrnagy bünpörében — mint ismeretes — a budapesti itélőtábla szüneti tanácsa Szálasit háromévi fegyházra itélte el és elrendelte azonnali letartóztatását. Ezt az itéletet ugy a közvád képviselője, mint a védő semmisségi panaszokkal támadták meg. A főügyészség a büntetés sulyosbitása végett jelentette be ezt a jogorvoslatot, mig a védő a bünösség megállapitása, illetve a büntetés enyhitése végett használt semmisségi panaszt, amelyhez Szálasi a maga részéről külön is csatlakozott.

Kiss Géza dr. védő a szóval bejelentett semmisségi panaszait részletesen *irásban is megindokolta,* amelyet szombaton délben adott be az itélőtáblánál. Itt a Szálasi bünügyére vonatkozó összes iratokat, a semmisségi panaszok indokolásával együtt, azonnal felterjesztették a Kuriához. *A Kuria már ki is tüzte a semmisségi panaszok tárgyalását augusztus 17-én délelőtt 10 órára.* Szálasi Ferencnek ezt a nagy bünpörét tehát a Kuria szüneti tanácsa tárgyalja le *Kvassay* Gyula dr. tanácselnök vezetése és *Folkmann* Jenő kuriai biró előadása mellett.

Ismeretes az is, hogy *Szálasi* védője a táblánál tizezer pengős biztositási összeget ajánlott fel védencének szabadlábrahelyezése esetén. *A tábla szüneti tanácsa azonban az óvadék mellett való szabadlábrahelyezési kérelmet elutasitotta* és az erre vonatkozó végzést irásban kézbesitette ki Szálasinak és a védőjének is. E végzés ellen nyolc nap alatt joga van a vádlottnak és a védőjének felfolyamodást bejelenteni, ez a nyolc nap azonban csak julius 27-én jár le és ma délig sem Szálasi, sem ügyvédje ezt a felfolyamodást a táblánál nem nyujtották be, ugyhogy az ügy sürgősségére való tekintettel enélkül terjesztették fel az összes iratokat a Kuriához. Ha a rendelkezésre álló két nap alatt a szabadlábrahelyezés érdekében mégis benyujtják a felfolyamodást, akkor a tábla szüneti tanácsa ezt pótlólag nyomban felterjeszti a Kuriához határozathozatal végett.

Tudományos tisztviselői kinevezések

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a tudományos tisztviselők létszámában *Tirscher* Jolán dr. levéltárnoki cimmel és jelleggel felruházott allevéltárnokot levéltárnokká, *Gáspár* Margit dr. könyvtárnoki cimmel és jelleggel felruházott alkönyvtárnokot könyvtárnokká, *Jónás* Elemér dr. és *Rotaridesz* Mihály dr. I. oszt. muzeumi őri cimmel és jelleggel felruházott muzeumi őröket I. osztályu muzeumi örökké a VII. fizetési osztályba, továbbá *Schillerné Rudas* Erzsébet dr. alkönyvtárnoki cimmel és jelleggel felruházott I. osztályu muzeumi segédőrt alkönyvtárnokká, *Huszár* Lajos dr. muzeumi őri cimmel és jelleggel felruházott I. osztályu muzeumi segédőrt muzeumi őrré, *Halász* Gábor dr. I. osztályu muzeumi segédőrt muzeumi alkönyvtárnokká a VIII. fizetési osztályba, továbbá *Wagner* János dr. muzeumi segédőrt I. osztályu muzeumi segédőrré, *Szilágyi* Loránt dr. levéltári segédőrt I. osztályu levéltári segédőrré, *Gronovszky* Iván dr. könyvtári segédőrt I. osztályu könyvtári segédőrré, *Székessy* Vilmos dr. és *Tóth* László dr. muzeumi segédőröket I. osztályu muzeumi segédőrökké a IX. fizetési osztályba, továbbá *Katonáné Palló* Margit dr. gyakornokot könyvtári segédőrré a X. fizetési osztályba, a tudományos és müszaki segédszemélyzet létszámában *Kochen* Lajos mérnökgyakornokot segédmérnökké a X. fizetési osztályba kinevezte.

Építőmunkára törekszik az ifjuság

A *Turul-Szövetség* fővezérsége szombaton *Nagykőrösön*, vasárnap pedig *Sajószentpéteren* nagyszabásu *Turul-napot* tartott. A gyülések ünnepi szónoka mindkét helyen *Szabó* Gyula dr. országos vezér volt, akinek mind a két beszéde feltünést keltett jobboldali körökben. A *nagykőrösi* tábor bevezető beszédét *Bárány* Károly egyesületi vezér tartotta, aki többek között a következőket mondotta:

— A magyar ifjuság évtizedek óta, csekély kivételtől eltekintve, ugródeszka volt csupán, amit egyesek igen ügyesen tudtak egyéni érvényesülésük érdekében felhasználni. Tizennyolcesztendős multunk alatt számos vezetőnkből lett már miniszteri tanácsos, vagy országgyülési képviselő. Igen sokan állottak ki lobogó hajjal a főiskolák folyosóin, hogy pár nappal később a felfogásukat jól jövedelmező stallumokért árubabocsássák. Az ugródeszka-politika konjunktúrája lejárt. Az ifjuság most már nem fogja engedni a vezérek taktikázását. *Bárány* Károly szavait szünni nem akaró taps követte.

„Kinek fáj az, ha mi politizálunk"

Szabó Gyula dr. hangsulyozta, hogy az egyetemi évad bezárása előtt különös jelenségek voltak észlelhetők az ifjusági egyesületekben. A politikai pártok elérkezettnek látták az időt arra, hogy kihasználva az ifjusági egyesületek feloszlatásáról szóló hireket, karámjukba tereljék a bajtársi szövetségek fiatalságát. A vezéreknek remek állásokat ajánlottak, a tömegeket pedig jól megrendezett ankétokkal próbálták befolyásolni. Annyit emlegették a nagy alkotások idejét, mintha a *történelem csak ezután és csak velük következne. És mi még ma is ugy politizálunk, ahogy azt a szivünk diktálja.* Azoknak, akik különösen rólam mondják azt, hogy politikai párt bérence vagyok, innen izenem, hogy ne tőlem féltsék az ifjuság függetlenségét, hanem azoktól, akik már akkor eladták, amikor mi kisgyermekek voltunk. Ne felejtsék el, hogy az én függetlenségem még az övékénél is nagyobb, mert én a kormánytól sem függök. Már pedig az ifjuságnak pártoktól és kormánytól egyaránt függetlenül kell élnie a maga életét.

Ezután a *Turul* őszi propaganda programját ismertette. A kitörő tetszéssel fogadott beszédet vita követte.

A sajószentpéteri gyülés

Sajószentpéteren *Krisó* Dénes törzsfő nyitotta meg a gyülést. Ebben az országban minden pajeszesnek joga van politizálni, csak ránk vigyáznak oly nagy körültekintéssel. Talán azért, mert uj társadalmi rendet akarunk? Előbb *Bárány* Károly, majd zugó taps közben *Szabó* Gyula következett:

— Mi nem politikai hatalomért harcolunk, hanem épiteni akarunk. Uj világnézetet szeretnek emlegetni, de a nép széles rétegeinek világnézeti nevelése senkinek sem jut eszébe. Mi lélekben és tudásban egyaránt nemzeti és szociális érzésü tömegeket akarunk nevelni. Fegyelmet hirdetünk, mert csak fegyelemmel lehet történelmet csinálni. Egyenlőséget akarunk, mert ma már nem lehet kasztokba zárni az embereket. Szocializmusért harcolunk, mert helytelennek tartjuk azt, hogy a nemzet 80 százaléka a nemzeti jövedelemnek 20 százalékát élvezi.

Szabó Gyula nagy tapssal fogadott beszéde után az egyesület patrónusa tartott nagy sikerü beszédet. Rávilágitott arra, hogy a gyakorlati politika miként képzeli el a Turul uj társadalmi rendjének felépitését.

A nézők közé zuhant egy repülőgép a bogotai repülőnapon

Newyorkból jelentik: Szörnyü tömegszerencsétlenség történt a délamerkai Columbia köztársaság fővárosában, Bogotában. Vasárnap délután a bogotai repülőtéren nagy repülőverseny volt, amelyen 35 repülőgép különböző mürepüléseket mutatott be. A közönség zsufolásig megtöltötte a tribünöket s többek közt ott volt a nézők soraiban *Lopez*, a köztársaság elnöke is. Amikor a 35 repülőgép közül az utolsó nyaktörő mutatványait csodálta a közönség, egyszerre csak megrémülve látták, hogy a gép vezetője elveszitette az uralmát a gép felett s a következő pillanatban *a repülőgép már belezuhant a nézők tömegébe.* A tribünön leirhatatlan pánik keletkezett. *A lezuhant gép kigyulladt és hatalmas lánggal égni kezdett.* A katasztrófa következményei borzalmasak voltak. *Negyvenöt nézö a szó szoros értelmében elevenen elégett és több mint száz szenvedett sulyos sérüléseket.* A köztársaság elnöke és több külföldi diplomata majdnem szintén a katasztrófa áldozata lett, mert a gép alig tiz méternyire az elnöki disztribüntől zuhant le.

JOBBOLDALI MOZGALOM

A Nemzeti Szocialista Magyar Párt Hungarista Mozgalom hirei

Az NSzMP Hungarista Mozgalom hajózási főcsoportja e hó 22-én este 7 órakor nagysikerü tagértekezletet tartott Óbudán. *Körösszegi* József bevezetőbeszéde után *Hubay* Kálmán országgyülési képviselő, pártelnök hosszabb beszédben ismertette a nemzeti szocializmus célkitüzéseit. Az érdekes és a párt egész programját felölelő előadást az egybegyült többszáz főnyi tagtestvér szüni nem akaró tapssal jutalmazta. Hubay Kálmán előadása után *Kerekes* Béla dr., a belpolitikai helyzetről beszélt, majd a tagértekezlet közönsége lelkes hangulatban, de példás rendben a tagértekezletet bezárta.

*

Csatlakozás. Meskó Zoltán dr. vezetése alatt álló *Nemzeti Szocialista Párt* budapesti VIII. kerületi csoportjának vezetője, Szentiványszky Antal testvér hétfőn bejelentette a NSzMP Hungarista Mozgalom pártelnökségének, hogy egész szervezetével csatlakozik a Hungarista Mozgalomhoz. Csatlakozását azzal indokolta, hogy elérkezettnek látták az időt a jobboldal egy táborba való tömöritésére, miért is a maguk részéről csatlakozásukkal akarják elősegiteni a közös szent cél mielőbbi diadalrajutását.

*

A kispesti Nemzeti Szocialista Magyar Párt Hungarista Mozgalom wekerletelepi szervezete gyülést tartott. A gyülésen felszólalt Kerekes Béla is, de beszédét nem fejezhette be, mert az ügyeletes rendőrtisztviselő megvonta tőle a szót. Az indokolás: egy gyülésen nem szabad olyan pártvezetőről beszélni, aki nincs jelen az összejövetelen.

*

Vasárnap délelőtt a *Nemzeti Szocialista Magyar Párt ujpesti szervezete* nagygyülést rendezett a városi Olympia-mozgóban. A gyülésen Málnássy Ödön testvérnek is fel kellett volna szólalni, de az ügyeletes rendőrtisztviselő nem adta meg a felszólalási engedélyt, mert állitólag Málnássy Ödön felszólalását nem jelentette be a szervezet.

*

A Nemzeti Szocialista Magyar Párt *hatvani szervezete* vasárnap délután négyórai kezdettel tagértekezletre hivta össze a párt tagjait. A hatvani rendőrség az aratási időre való tekintettel az összehivásra való engedély kiadását megtagadta.

*

Törökbálinton julius 24-én, vasárnap lezajlott a második tagértekezlet. A vezető a Hiszekegy elmondása után megnyitotta az értekezletet. Első szónok Fabinyi Lili, a Hungarizmus alapjáról és célkitüzéseiről beszélt, körülbelül 220—250 főből álló lelkes hallgatóság előtt. A beszéd nagy sikert aratott. Utána Cser András, a politikai helyzetről, annak fonakságairól tartott nagysikerü előadást. A vezető záróbeszéde és a Himnusz eléneklése után a tagértekezlet a legnagyobb rendben szétoszlott.

*

A XII. kerület svábhegyi csoportja 28-án, csütörtök este fél 7 órakor a Székely-vendéglő különhelyiségében (Költő-utca 9.) nyilvános tagértekezletet tart. Felszólalnak: Kőrösszegi József, Cser András, Madarász János és Ostián Antal.

*

Méreteiben és erkölcsi értékében kiemelkedő sikert jelent a Hungarista Mozgalom hódító utján a *XIII. kerületi értekezlet,* melyet julius 24-én, vasárnap délután rendezett az ottani főcsoport vezetősége. A Róbert Károly-körut 72. szám alatti *Hajdu*-vendéglő tágas étterme már jóval a gyülés megkezdése előtt kicsinek bizonyult a tömegesen érkező csoportok befogadására. Tisztviselők, munkások, kisiparosok, állástalan diplomások, kertészi napszámosok: a magyar társadalom hasznos munkát végző egyedei tömörültek a gyülés szinhelyén, hogy a szórakozásokat igérő nyári vasárnap délutánt ne üres kedvtelésben tékozolják el, — hanem a maguk és családi életük jobb jövendőjét biztositani akaró nemzeti szocialista mozgalom küzdelmes harcának bátor részesei lehessenek. Megteltek a termek; az udvar, a kerthelyiség is a közönségé volt, mikorra a gyülés megkezdődött. Már a belépésnél lehetett látni az előre előkészitett gondosságot a gyülés zavartalan lefolyásának a biztositására. *Hugyecz* László rendező vezetése alatt az eligazító bizottság tagjai a legnagyobb figyelemmel és előzékenységgel helyezték el a többszáz főből álló hallgatóságot.

A gyülés elnöke: *R. Sipos* Gyula, a XIII. kerület vezetője felkérte a gyülést a *Magyar Hiszekegy* elmondására. Utána *Geiszler* József csoportvezető emelkedett szólásra. Határtalan örömének adott kifejezést afelett, hogy az egész kerületből oly nagy számban jelentek meg a Hungarista Mozgalomhoz való csatlakozásra. Mindenki érzi már és várja, hogy a mai nehéz helyzet nem tarthat soká; dolgozni, épiteni akar a szorgalmas magyar nemzet, hogy a közelgő tél ideje ne szakadjon rá ebben a nagy elesettségben. A Nemzeti szocialista mozgalom azért harcol és marsol előre fokozódó lendülettel, mert a célja egy ut, egy igazság: becsülettel, munkával, kitartással visszaszerezni a régi dicsőséges Nagymagyarországot. Azután *Rózsa* Pál foglalkozott rövid összefoglalásban a zsidóság tultengő aránytalan jólétével, amely miatt nem javulhat a mai általános gazdasági lerombolottság. Befejezésül *Egyéni* Károly sok adat és eset felsorolásával vetitett éles képet a gyülés elé annak egyenes és határozott bizonyitására, hogy már az egész ország akarja és szeretné mielőbb megélni azt, hogy itt minden munkát végző magyar egyenlő jogu és megelégedett magyar nemzetnek. A szónok lelkes ünneplése után a gyülés lassan, rendzavarás nélkül szétoszlott. *(T. J.)*

A Festetics Sándor gróf-féle Magyar Nemzeti Szocialista Párt hirei

A Festetics Sándor vezetése alatt álló Magyar Nemzeti Szocialista Párt országos *vezetőségének névsora:* Pártvezér: *Festetics* Sándor. Pártvezér budapesti helyettese: *Collas* Tibor báró dr. Budapesti főkerület: Betöltetlen. Budapest környéke főkerület: *Dücső* Jánosné. Felvidéki főkerület: *Hermann* Imre dr. Felső tiszántuli főkerület: *Svaszta* Gyula dr. Debreceni főkerület: *Szedlár* Vilmos. Szabolcsi főkerület: *Csengery* János. Alsó tiszántuli főkerület: *N. Schultz* József. Délmagyarországi főkerület: *Fehér* István dr. Nagykun főkerület: Betöltetlen, ideiglenesen ellátja a vezér. Vezérségi főkerület: *Bessenyei* István. Tolnai főkerület: *Farkas* Ferenc. Somogyi főkerület: *Erdős* János. Zala megye főkerület: *Zakariás* Árpád dr. Vas megye főkerület: *Mayer* Mihály. Kanizsai kerület: *Szerecz* László. Kaposvári kerület: *Sárdy-Stréhn* Károly. Kispesti önálló főkerület: *Csordás* Gyula dr. Orsz. I. Cs. főnökség: Megszünt. Budapesti I. Cs. főnök: *Kárpáthy* János. Orsz. szervezési főnök: *Svaszta* Gyula dr. Orsz. propagandafőnök: *Fehér* István dr. Orsz. női táborvezető: *Dücső* Jánosné. F. R. Cs. orsz. főnök: *Metzger* István. Vezérségi pártigazgató: *Bessenyey* István.

*

Nyilatkozat. Általánosan elterjedt az utóbbi időben az a téves nézet, hogy a vezérhelyettesi tisztség be van töltve. Ez tévedés, mert a vezérhelyettesi tisztség csak ideiglenes és csak akkor kerülhet betöltésre, ha a vezér betegség, vagy külföldi távollét folytán hosszabb ideig működésében akadályoztatva van.

Collas Tibor báró dr. testvér a vezérnek budapesti helyettese.

A pártvezetőség

Több fizetést, jobb előmenetelt kivánnak az igazságügyi tisztviselők

Az *Igazságügyi Segédhivatali Tisztviselők Országos Egyesülete* emlékirattal fordult a kormányhoz. Az általános sérelmeket az alábbiakban tárják fel. Legelső helyen állnak a fizetések, mert a legsulyosabb tehertétel a tisztviselői kar részére az illetményrendezés kérdése. *A fizetéscsökkentések a közszolgálati alkalmazottak megélhetési lehetőségeit erősen befolyásolták, másfelől pedig a fellépő drágaság sulyosbitotta a helyzetet.* Ezért kérik a fizetéscsökkentő rendeletek megszüntetését és a régi illetményeik visszaállitását. Ugyancsak a régi lakáspénzek visszaállitását is. A dijnokok azt kérik, hogy lakáspénz tekintetében a rangosztályba sorozott tisztviselőkkel essenek egy tekintet alá. *A családos dijnoknak adjanak több lakáspénzt. A hatályosabb családvédelem előmozditása érdekében sürgetik a kezelők és dijnokok gyermekeinél a családi pótléknak a 24 éves korig való kiterjesztését,* mert a családi pótlék a gyermeknevelés gondjait van hivatva enyhiteni. Kérik továbbá a státusrendelet oly irányu megváltoztatását, hogy a segédhivatali tisztviselők mai létszámának ujabb csoportositásával a rangosztályba kinevezett tisztviselők az összlétszám 60 százalékát; a kezelők és dijnokok pedig 40 százalékát tegyék. *A normális meghatározott státus keretében nyugdijazás vagy elhalálozás esetén megüresedő állások mielőbbi betöltését, vagy ha ez akadályokba ütközik, évenként kétszeri kinevezés lehetővé tételét.* Sulyos sérelem, hogy a XI., X. vagy a IX. fizetési osztályból a magasabb fizetési osztályba kinevezetteknél, az ezt a kinevezést megelőzőleg az alacsonyabb fizetési osztályban töltött időnek *kilenc évet meghaladó részét az előlépés szempontjából nem engedik figyelembe venni.* A segédhivatali tisztviselők iskolai képzettségének — a szerzett jogok érintetlenül hagyása mellett — a középiskolai érettségire való felemelését is célszerünek tartják, mert a segédhivatali tisztviselők által betöltött munkakör ezt most már megkivánja. Kérik, hogy a féláru jegyváltásra jogositó arcképes vasuti igazolványok hozzájárulási dijját 8 pengő helyett 2 pengőben, az igényjogosult gyermekek részére a nyári hónap tartamára engedélyezett igazolványok téritési összegét pedig egy pengőben állapitsák meg. Az *„Értesitéssel"* ellátott, végleges minőségü és háromévi szolgálattal biró dijnokoknak szintén engedélyezzenek vasuti jegyet. A 15 évnél kevesebb szolgálati idővel nyugalomba helyezett közszolgálati alkalmazottak *40 százalékos szanálási levonását meg kell szüntetni.* Végül: a közszolgálatban eltöltött negyvenéves szolgálati időt legfelsőbb elismeréssel jutalmazzák.

Megtakaritja előfizetésének dijál ha a Magyarság kiringszelvényével vásárol!

Stern Samu körlevele zsidó hittestvéreihez

Stern Samu, a pesti izraelita hitközség elnöke körlevelet intézett hitsorsosaihoz. A körlevél lényegesebb pontjai a következők:

— Az ugynevezett „zsidótörvény" életbelépett immár és sulyos rendelkezésekkel megjelent a végrehajtási rendelet is. Bármennyire sujtanak azonban bennünket e rendelkezések, mi nem adjuk fel a hitet, hogy jönni fog a *jobb kor*, mely belátja majd, hogy a mi becsületes munkánk nem szolgál rá a megrendszabályozásra. Addig is fojtsa el kötelességtudásunk a keserüséget, fel a fejjel, zsidó hittestvérünk.

— Hozzád fordulunk, Testvérünk, kit a törvény egyénileg fájdalmasan sujtott! Tudjuk, a Te egyéni problémád sulyos. Veszélyben van az állásod, a kenyered, roszszul megy az üzleted, mühelyed; nyelveket, mesterséget akarsz tanulni; gyermekeid iskoláztatása, pályaválasztása okoz álmatlan éjszakát.

— Régi intézményeinket megerősitjük, továbbfejlesztjük és uj intézményeket teremtünk. *Pártfogó-irodát* nyitottunk a *Pesti Chevra Kadisával* együtt és ez az iroda Siputca 12. szám alatt lévő hitközségi székházunk második emeletén müködik, ahol tanáccsal, utbaigazitással, segitséggel rendelkezésére állunk mindenkinek, aki hozzánk fordul.

— A *Hollán*-utcai, *Eötvös*-utcai, *Wesselényi*-utcai és *Bethlen*-téri iskoláink és az azokhoz kapcsolódó napközi otthonok fenntartásával gondoskodunk gyermekeink vallásos neveléséről, járassuk tehát ezekbe az iskolákba gyermekeinket. Ez év szeptemberétől a 11—14 éves leányok részére munkaiskolát létesitünk. Angol, francia, olasz, spanyol, német és *héber* nyelvtanfolyamokat nyitunk.

— A MIKÉFE (Magyar izr. kézmü- és földmivelési egyesület) a mezőgazdasági pályára lépni szándékozókat a jövőben hathatósabban fogja kiképzésben részesiteni: bejáró növendékek számára is alkalmat ad a mezőgazdasági ismeretek elsajátitására. Hitközségünk és a pesti Chevra Kadisa által rendelkezésre bocsátott *horti* birtokon kifejlesztésre kerülő gazdasági kiképzőben is mód lesz ezeknek a szakismereteknek alapos gyarapitására. *Hitelszövetkezetet* is létesitünk, hogy ilymódon is támogatni lehessen a pályakereső, illetve önállósitási törekvéseket. A testkultura fejlesztését szolgálja a vivó- és atlétikai klub. Beható gondunkat ki fogjuk terjeszteni arra is, hogy amennyiben az állásokból kiesők, vagy az uj pályát keresők, akár eredeti, akár átrétegezett foglalkozásukban idehaza elhelyezkedni nem tudnak, ezek számára *máshol, más országokban elhelyezési alkalmat igyekszünk az illetékes hatóságok támogatásával találni.* Zsidó szellem és a munka fegyelme hasson át mindenkit, a munka eredménye azonban attól függ, meg lesz-e mindenkiben a most fokozottan szükséges *összetartozandóság érzése* és az áldozatkészség, mert csak akkor tud a hitközség megfelelni a mai szomoru idők szomoru nagy feladatainak.

Ciklonszerü vihar és jégeső pusztitott Mezőcsát községben

Miskolcról jelenti a *Magyarság* tudósitója: A borsodmegyei Mezőcsát községben *megismétlődött a két év előtti itéletidő.* Ciklonszerü szélvihar vonult el a község fölött, amit felhőszakadás, majd jégeső követett. A villámcsapás felgyujtotta *Márk* Dezső dr. földbirtokos tanyájának 50 méter hosszu cselédházát. *A cselédház teljesen leégett,* a bennlakók ingóságai odavesztek, a közelében lévő háromszáz métermázsa terményt pedig csak nagynehezen tudták megmenteni. A határban *Erős* Károly, *Szép* József, *Laja* Béla gazdálkodók terményét gyujtotta fel a villámcsapás és a tüzet a jégeső oltotta el. Rövid néhány perc alatt a község utcáit és határát *10 centiméteres jégtakaró boritotta.* A jégverés *elverte a szőlőt teljesen, a tengerbeni ötvenszázalékos a kár, a learatott gabonát pedig szétszórta és kiverte.* A szélvihar *Szabó* István, *Nemes* János, *Petra* Lajos, *Kulik* Sándor, *Biró* Sándor, *Targaly* István, *Huszárka* János, *Tóth* János, *Erős* Károly, *Komor* György gazdák és zsellérek házát szétrombolta. Az udvarokon összegyüjtött termést a szélvihar kilométerekre sodorta. A lezuduló vizáradat a község utcáit elboritotta, több házat elöntött. A tönkrement gazdák vitéz *Borbély-Maczky* Emil főispánhoz fordultak segitségért.

Az ország több más részében sulyos kárt okozott a vasárnapi vihar. *Gyöngyös* környékén jégverés és felhőszakadás pusztitott, a vihar *negyvenkét lakóház zsuptetejét elsodorta. Pályi* községben husz házat elöntött az áradat.

Erdélyben, a székelyföldön három halálos áldozata volt az itéletidőnek. *Két testvért* a mezőn villám sujtott agyon, egy asszonyt a megáradt Olt-folyó ragadott el.

A család. Perlmutter Izsák festménye, rézbe karcolta Prihoda István

Kisleányomnak

Hidd el kedves, hidd el, kisleányom,
nem mulik el semmi nyomtalan;
a Mindenségben mindeneknek arcán
elmult életek titkos nyoma van.

Minden mozdulat a multak láncszeme,
a virág talán valamikor csók volt
s egy más világban réges-réges-régen,
mint tűzsugárú nap sütött a hold.

A fehér felhő, mely fölöttünk leng el
egy halott leány intése lehet,
sóhajtása: szellő és a könnye harmat,
mely a tavasz arcán halkan lepereg.

Én is, ha fáradtan lehajtom fejem
s megsimogatja két kicsi kezed,
halott nagyanyád drága kezének
szelid érintésére ismerek.

Tartally Ilona

Uj Idők 1928. XXXIV, 28.

Munka, művek, alkotások

Írta: **gróf Klebelsberg Kunó***

Mikor Karcagon, ahonnét újabban csak a szikesek terméketlenségéről és a rettenetes szárazság pusztításairól hallottunk hírt, feltört a mélységek rejtelmes gáza, akkor sok magyar emberben felébredt a remény, hogy ez a mi pompás magyar földünk megint csodát művel s rejtelmes mélységeiből új erőket ad szenvedő népének az újjáépítés nehéz munkájában. Persze voltak sokan olyanok is, akik az erdélyi földgáz körül mutatkozó tehetetlenségre, kapkodásra, kishitűségre visszaemlékezve, kételkedtek abban, hogy a természet adományát majd ki tudjuk-e használni. A karcagi hírrel kapcsolatban eszembe jutott az a kifejező jelszó, melyet boldogult *Hegedüs* Sándor dobott be a közvéleménybe kereskedelmi miniszteri székfoglaló beszédében. Hegedüs Sándor arra buzdított, hogy *„mélyebben szántsunk"*. Ennek a nagyon mély intelemnek is az lett a sorsa, ami a jelszavaknak és a szép dallamoknak: kintornára került és lejáratták, hangoztatták, miközben az intelem tartalmára már nem is gondoltak. Az utolsó negyedszázadban a technika sokat haladt és ma már a mély szántás nem elég. Bizony rá vagyunk utalva a nagy Eötvös Loránt torziós ingájára, amely finom műszer segélyével mélyfúrások nélkül is meg lehet állapítani a föld belső szerkezetét és azt is, hogy *hol remélhető földgáz*. Mégis, mikor *Eötvös* Loránt torziós ingájának tökéletesítése végett *geofizikai intézetet akartam létesíteni,* mint a kopók vetették rám magukat, akik ma is úgy képzelik el a dolgokat, mint mikor a papírzacskóba tett gyertyával mentek le borért a pincébe és még ennyiben állt Magyarországon a föld mélyének a kutatása.

Bizony ebbe az áldott magyar földbe munkával és művekkel mélyebben le kell magunkat horgonyoznunk, mint ahogy eddig tettük. *Mert ne higgye senki, hogy napjainkban elég lesz az olyan fajta hazafiság, amely beéri a haza puszta szeretetével és azzal a készséggel, hogy alkalomadtán meg is halunk a védelmében.* Mint ahogy ilyen rendkivüli esetek ritkán fordulnak elő, azért a hazaszeretet, ha csak puszta érzelemből áll, érzelgőssé lesz és frázissá válik. Az a több-kevesebb centiméter, amellyel itt évente a magyar földet fölszántjuk, nem jegyez el bennünket elválaszthatatlanul azzal a darab földdel, melyet Magyarországnak nevezünk. Hiszen még műveletlen népek is szeretik azt a tájat, ahol laknak. De ha elkergetik onnét, vagy ha kiirtják őket, akkor nem marad alkotás utánuk és még az emlékük is elhomályosodik. *Egy nép csak azzal szerez jogot ahhoz a földhöz, amely a hazája, ha azt halhatatlan művekkel magához, nemzeti géniuszához kapcsolja.* A haza földjére ontott véren kívül a művek és alkotások azok, amelyek révén a nemzet magát a haza földjével elválaszthatatlanul jegyzi el.

Mi az, amivel az olaszok Itáliát hazájukká avatták? Nemcsak a firenzei dómmal és a római Szent Péter templommal, nemcsak a műemlékekkel, amelyeket az egész világ turistái és műélvezői évenkint megbámulnak, hanem a Pó völgyének szabályozásával és az Apenninek lejtőinek terraszírozásával. Mikor valaki Velencét bámulja, nem gondol arra, hogy ott évezredes munkával minden négyszögméter terület a tengertől van elhódítva. Mert bizony ott nemcsak a nagy paloták és templomok, hanem a kis viskók is cölöpalapon állnak és óriási fáradsággal és költséggel jöttek létre.

Mikor én is itthon műveket sürgetek, ugyanezt a szent eljegyzést akarom előmozdítani a nemzet és a haza földje között, ahol a művek és az alkotások képviselik a jegygyűrűt. Többen sajnálják a pénzt *a lágymányosi pocsolya* feltöltésére. Pedig még ha nem is az egyetemi épületeket akarnánk idők folyamán oda koncentrálni, akkor is meg kellene csinálni a feltöltést, mert *egyfelől a Ferencváros és másfelől a Lágymányos és Kelenföld között meg kell teremteni a kapcsolatot,* különben a város vérkeringése hiányos marad. Most a lágymányosi pocsolya, mint egy rút, fekete ék nyomul be Budapest testébe, brutálisan kettéfeszítve a budai és a pesti déli részeket.

De mindez nemcsak budapesti szempont. Alföldi népes helységeink most értek el arra a pontra, hogy nagy faluból lassanként várossá legyenek. *Vidéki úgynevezett városaink képe rendkivül sivár, helyenként rút, európai szemnek egyenesen visszataszító.* Ma még minden kialakulóban van. Addig, míg a szabályozásoknál földszintes házak kisajátításával kell számolni, a dolog egyszerű. De ha már emeletes objektumok állnak az útvonalakon, akkor a baj már irreparábilis. Az esztétikai kultúrszempontot bele kell vinnünk vidéki városaink szabályozásába, hogy *most kialakuló alföldi városaink nemzeti művé nemesüljenek* és ne maradjanak ötletszerű település, ahol az utat nem a tudás vonta meg, hanem az első ökörpár kocsija vágta, amely a török hódoltság után oda elvetődött. Az alföldi városok ilyen kialakítása, a tanyavilágnak népiskolákkal fejlesztése, a két, több mint százezer lakójú városnak, Szegednek és Debrecennek európai kultúrgócponttá való avatása, igazi nagy várossá emelése, ez a magyar neonacionalizmusnak egyik legnagyobb problémája.

A kultusztárca a nemzeti jövő reszortja, annak kell tehát mindig elől menni, mutatva a jövő fejlődés útját.

Mert nem elég az, hogy a kultuszminiszter Magyarország oktatóinak munkáit vezesse az óvodán, a népiskolán, a középiskolán és az egyetemen, hanem bizonyos fokig *vezetni kell szellemileg a közvéleményt is.* Ez az oktató tevékenység legmagasabb foka, mert ne felejtsük el, hogy egy nemzetnek szellemi közkincsévé csak az válik, ami közkövetelmény, amit a nemzet meggyőződésével, szeretetével a magáévá avat.

A magyar neonacionalizmusnak munkát, műveket, alkotásokat kell követelnie: a magyar nemzet szent és örök eljegyzését a magyar földdel a munka, művek és alkotások révén. Különben a világtörténelem könyörtelen keze mint értéktelen gazt, mint dudvát gyomlál ki bennünket Közép-Európának abból a kerti földjéből, amelyet a Gondviselés finom kerti kultúrák számára jelölt ki. Ez az én politikai hitvallásom!

* Mutatvány gróf Klebelsberg Kunó „Neonacionalizmus" című könyvéből, amely most hagyta el a sajtót.

Perlmutter Izsák

Ert 1930. I. 5.

Csoportkiállítás az Ernst-Múzeumban

Csók István és Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák, aik oly régen áll már kivételes művészetének egy gyönyörű fensikján, most újabb szakaszt tett meg fölfelé, hogy megközelítse a tökéletességnek azt a magas csúcsát, amelyet minden igazi művész kijelöl elérendő célnak s amelyet haláláig nem szűnik meg szemmel tartani. Az a szem, amely ismeri és szereti ezt a művészt (akit a külföld kritikája már régen feldíszített a »nagy« jelzővel) láthatja a gyökeres változást, ami a festő palettáján és a művész lelkében végbement. Mostani képei csendesebbek, mint a régiek. Ecsethúzásának élei eltüntek, göröngyös festékmezői elsimultak, a festői temperamentum felesleges külsőségei voltak ezek, amelyeket a művész nemes tehetsége szüntelen erjedő érése közben kivetett magából. Perlmutter mindig színes volt, de valami örökösen visszatartotta színeit attól, hogy teljes szívükből nevessenek. Legújabb képein a lélekből, világnézetből, művészi bölcsességből fakadó, felszabadult színesség csodálatos hangszerelésében gyönyörködhetünk.

Ez a művész alkotásainak titkaiba nem avatja be a nézőt. Ő csak rajzot és kész képet mutat. Rögtönzéseit, hirtelen feljegyzéseit, motivumainak gyűjteményét nem állítja ki. Mind kész képek ezek, a művészi erkölcs szigorú törvényei szerint készült művek, ami nélkül épúgy összeomlik a kép, mint ahogy összedűl a ház, ha konstrukciós számítása hibás. Perlmutter Izsák képet ad, a szónak múzeumi értelmében. Nem mondhatjuk róla, amit forrongásban lévő művészekről, hogy mennyi reménnyel nézünk fejlődése elé. Ez a szó itt nem lenne helyén. Egy művészt látunk, aki megy-megy a dicsőség csillaga felé s most eljutott abba a régióba, amelyben többet és szebbet ad, mint bármikor eddig.

Csók István termében el kell ámulni az ízlés és finomság, a gyengédség, a könnyűség és a báj gazdagságától. Egy virágoskert színességével és illatosságával versenyez művészete. Ragyog, nevet s fényt és örömet áraszt minden képe. Senki nem tud ilyen édes melódiákat ilyen édes hangon énekelni. *Feszty* Masa olaszországi remek rajzgyüjteménye még ennek a nagyszerű kiállításnak is dísze és igen szép *Csóka* István sokoldalú grafikája. A nagyteremben magángyüjtőknél lévő ismeretlen magyar remekműveket állítottak ki. Ritka, pazar, felejthetetlen látvány.

(k.)

de toilette, fürdőszoba minden szobában. Kert

Hotel Vauban

NIZZA Legteljesebb komfort. 60 szoba, 30 fürdőszoba Garázs. Magyar vezetés

CANNES
MIRAMAR

Legarisztokratikusabb luxusszálló a tengerparton. Gyönyörű pálmakert.

Azonos igazgatás alatti szállodák:

PARIS:
CALIFORNIA-ROYAL MONCEAU
BIARRITZ: MIRAMAR

CANNES Hotel Beau-Sejour

150 szoba, 80 fürdőszoba. Csodás fekvés felséges pálmaligetben. Elite magyar közönség kedvenc szállodája.

Tulajdonos: **G. Rivenc**

Cannes Hotel Alsace Lorraine

Elsőrangú szálló. Gyönyörű pá
déli fekvés. Kitünő ellá

Perlmutter Izsák,

A MIÉNK tagja, nagy aranyérmet kapott a müncheni nemzetközi tárlaton, a Glaspalastban, ahol "hatezer kép versenyez a pálmáért," -adja hirül Tövis: a Müvészet c. rovatban, "Perlmutter Izsák" cimmel.
A müvész Karlovszkynál kezdett festeni. Atyja is tehetséges festő volt. Párisban a Julian akadámián Le Fèbre és Robert-Fleury tanitványa ként, "a kiválasztottakat megillető tisztelettel bántak vele tanárai". Később Hollandiában folytatta tanulmányait. Végül kissé ironikusan jegyzi meg: "a ritka dicsőséget egy MIÉNK-tag szerezte még Magyarországnak".

A HÉT, Bp. 1909. juni. 13. XX. évf.
24. sz. 403. lap.

Perlmutter Izsák
Koppmagyarat 150 évre

PERLMUTTER IZSÁK/: 1866 - 1932 :/ :

278. Karlovszky képmása. - Vizf., p. Jelz.l.: "I. P." monogramm "892"; l.b.: " Perlmuter" 13.3 x 20 cm.

f. b.: NSP monogramm.

257. Gödöllői kertekalja. - Vizf., p. 33 x 25 cm. Jelz.l.b.: NSP monogramm.

258. Tavaszi szántás hóban. - Vizf., p. 37x24 cm. Jelz.l.j.:NSP monogramm.

NÁCHOD ZSIGMOND / XIX.sz. közepe / :

259. Női arckép. - Min. vizf., elef.cs. 7.3 x 9 cm. Jelz.l.b.:"S. Náchod p.x. 1849".

NÁDLER RÓBERT / 1858 - 1938 / :

260. Halászkunyhó a Balatonon. - Vizf., lp. 55.5 x 38 cm. Jelz.l.b.: Nádler Róbert Kenese 1894".

MDK

Perlmutter Izsák, festő. 1866-1932

Hollandi nő. Vászon.
Jel.: Perlmutter 1898

Tengerparton. Vászon.
Jelezve
Illusztr. XIX. tábl.

Quart Muz. auke. 54. n. - Kiáll. 1936 nov. 22-29
Jegyz. 20-1.

Perlmutter Izsák

— **Uj gyüjtemények a Magyar Zsidó Múzeumban.** Az *Országos Magyar Zsidó Múzeumban* szombaton délelőtt három új gyüjtemény kiállítása nyilt meg. Az első *Perlmutter* Izsáknak, a nemrég elhúnyt kiváló impresszionista festőnek java képeit foglalja magában, amelyeket a művész végrendeletileg hagyományozott a Múzeumnak. Ezek a pompás festmények — amelyek közt ott találjuk a Hollandiában 1900 körül festett *Vasárnapi látogatást*, *Hollandiai nyárt* és *Uccarészletet*, azonkivül Perlmutter egyik legjobb *Önarcképét* s két szép *Csendéletét*, a későbbi időből való *Rákospalotai varrásasszonyt*, *Szalonban ülő hölgyet* és *Festő feleségét* — most külön teremben kerülnek kiállításra, három rajzzal együtt s csaknem teljes, de mindenesetre hű és jellegzetes képet adnak mesterük nagy művészi kvalitásairól. A második gyüjtemény: *történelmi arcképcsarnok*, egy nagy és egy kis termet népesít be a magyar zsidóság politikai közéleti, egyházi, művészeti, irodalmi, tudományos és közgazdasági kiválóságainak portréival. Itt van többek közt *Vázsonyi* Vilmos, *Székely* Ferenc, *Mezei* Mór, *Vadász* Lipót, *Löw* Lipót, *Katona* Nándor, *Kiss* József, *Kármán* Mór, *Bihari* Sándor, *Gellért* Mór arcképe és báró *Hatvany* Sándor, *Horn* Ede, *Kohn* Sámuel, *Wahrmann* Mór, *Alexander* Bernát, *Osvát* Ernő mellszobra, illetve plakettje. A nagyterem előterében az emancipáció és recepció körül érdemeket szerzett nagy magyar politikusok: *Kossuth*, *Eötvös*, *Deák* stb. metszetei kaptak helyet. A harmadik gyüjtemény az olasz zsidóság érdemes *egyházművészeti emlékeit* mutatja be, kitűnő fotográfiákban, amelyeket a Múzeum igazgatója: dr. *Munkácsi* Bernát esztendők során gyüjtött össze.

Pesti Napló 1936. dec. 13

Gaál: Utazás a holdrakétán . . . 2.40 P
Hanstein: Elektropolis . . . . 2.40 P
Kästner: Gyurka és a detektívek 2.40 P
Mayne Reid: A fiatal utazók . . 2.40 P
Mayne Reid: A skalpvadászok . 2.40 P
Mayne Reid: Vilmos, a hajóinas 2.40 P
Mikszáth: A két koldusdiák . . 3.60 P
Mikszáth: A kis prímás . . . . 2.40 P
Mikszáth: Tavaszi rügyek . . . 2.40 P
Móra: Öreg diófák alatt . . . . 2.40 P
Nagy: Gépek csodavilága . . . . 2.40 P
Pajeken: A vörös kém . . . . . 2.40 P
Radványi: Cserkészúton Spanyolföldön . . . . . 2.40 P
Twain: Koldus és királyfi . . . . 4.— P
Zsoldos: 3000 kilométer . . . . 2.40 P

ALBUMALAKÚ DÍSZKIADÁSOK

Komáromi J.: Szép vagy, Magyarország . . . . . 5.40 P
Komáromi J.: Pataki diákok . . 5.40 P
Kosztolányi D.: Aranysárkány . . 5.40 P
Móra Ferenc: Hol volt, hol nem volt . . . . . 5.40 P
Móra Ferenc: Az ezüstszavú harang . . . . . 5.40 P
Móra Ferenc: Dióbél királyfi . . 5.40 P

VÁLOGATOTT AJÁNDÉKKÖNYVEK

Baloghné: A tornyos villa lakói, vászonkötésben . . . . . 3.80 P
Juhász Andor: Halló, itt London... félvászonkötésben . . . . . 4.50 P
Mese-Mozi, vászonkötésben . . . 2.80 P
V. Móra Panka: Mese, mese, mátka... 14 színes illusztrációval, kötve . . . . . 5.60 P
Mark Twain: Hajósélet a Mississippin, kötve . . . . . 1.60 P

KAPHATÓ:

FISCHER SÁNDOR

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN **VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 58. TELEFON: 1-201-05**

Perlmutter Izsák
festőművész

Az Est
1929 XII. 15

Perlmutter Izsák megkapta a barcelonai kiállítás legnagyobb kitüntetését

Különös titkolózás a díjkiosztás körül

— Az Est tudósítójától —

A barcelonai világkiállítás képzőművészeti díjai körül hetek óta furcsa és érthetetlen titkolózás tapasztalható. Nem adnak ki hivatalos jelentést, nem tájékoztatják a közönséget, pedig Barcelonában már régen vége minden zsűrizésnek, díjkiosztásnak, már régen döntöttek arról, hogy kik részesülnek jutalomban és elismerésben?

Egyetlen egy jelentés került eddig hivatalosan is nyilvánosságra, amely arról szól, hogy *a világkiállítás keretében rendezett nemzetközi képzőművészeti kiállításon 14 magyar művészt tüntettek ki és ezzel Magyarország a második helyre került.* De azóta ál-

landoan érkeztek magánforrásból származó hírek, amelyek úgy szóltak, hogy

ezzel nem zárult be a kitüntetettek névsora, mások is kaptak díjakat, még pedig igen előkelőeket.

A magánértesülésekből ma már tisztázható a tényállás. *Barcelonában két részre oszlott a képzőművészeti anyag.* Egyik része egy közös kiállítási csarnokban volt elhelyezve, itt minden nemzet szerepelt néhány teremnyi válogatott kollekcióval. De ezen a közös, »*arta moderna*« néven ismert kiállításon kívül *az egyes nemzetek külön pavillonjaiba is került képzőművészeti anyag.* Először a közös kiállítást zsűrizték. *Itt került második helyre Magyarország.*

Utána rögtön hozzáfogtak az egyes nemzetek pavillonjaiban elhelyezett anyag elbírálásához is. Itt ismét sok magyar művészt ért kitüntetés. Teljesen megbízható értesülésünk szerint *mintegy 15 díjat kaptunk.* Hétféle díj volt, *a magyar művészeket az első öt díjjal tüntették ki,* tehát nem jelentéktelen kis elismeréseket kaptak, hanem *egy magyar művész bekerült a legnagyobb díjjal jutalmazottak sorába is.* A kiállítás

legnagyobb kitüntetése a grand prix volt, ilyet kapott értesülésünk szerint Perlmutter Izsák festőművész.

A pontos névsor még nem került nyilvánosságra. De annyi már bizonyos, hogy *Perlmutter Izsákon kívül*

nagy kitüntetést kapott Szőnyi István, Goebel Jenő és Vadász Endre festőművész.

Az iparművészek közül

világon, hogy milyen sikert arattak a magyar művészek? Érthetetlen ez az eljárás, amelyet sohasem követnek akkor, *ha kiállítási rendezők kapnak kitüntetéseket.* Nem tudjuk, mi van a kulisszák mögött, de nem menti és magyarázza ezt az eljárást az az állítólagos féltékenykedés sem, amely, hír szerint, olyan minisztériumok részéről nyilvánult meg a kultuszminisztérium iránt, amelyeknek anyaga szintén szerepelt a világkiállításon, kitüntetést is kapott, de erről még nem jött jelentés.

Állítólag nem akarják, hogy a kultuszminisztérium arasson le minden sikert, azt követelik, hogy egyszerre hozzanak nyilvánosságra hivatalos jegyzőkönyvek alapján *minden kitüntetést.* De hiszen már ezt is megtehették volna, mert idő elég volt reá.

Perlmutter Izsák

— **Perlmutter Izsák hagyatéka.** Néhai Perlmutter Izsáknak, a nagy festőművésznek most, a hagyatéki eljárásnak folyamán lett ismertté a végső rendelkezése. A kitünő művész, ki öröklött jelentős vagyonát a maga vasszorgalmu munkásságával is gyarapitotta, általános örökösévé a leányát Ali Ahmed Mirza hercegnét tette meg, a haszonélvezet joga azonban életfogytiglan a művész özvegyét illeti. Utóörökösnek a Pesti Izraelita Hitközséget nevezte meg a végrendelet. Perlmutter Izsák hagyatéka jelentős értékü vagyon: bennefoglaltatik egyebek között az Andrássy-ut 65. számu bérház, továbbá a művész rákospalotai villája, amely egyben a müterme is volt, azután Perlmutter Izsáknak számos igen nagyértékü festménye. Az utóbbiakat a művész az Országos Zsidómuzeumnak szánta, mint ahogy végrendelete szerint a hitközség a hagyaték negyedrészét a muzeumnak lesz köteles átengedni. A hagyatéki tárgyaláson valamennyi végrendeleti örökös érvényesnek ismerte el a végrendeletet s végül abban is megegyeztek, hogy az utóöröklés bekövetkezésének megvárása nélkül nyomban felosztják egymás között az ingóságokat, köztük a festményeket is.

Ujság
1932.
júl. 17.

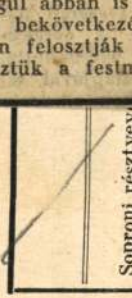

Soproni résztvev
Budapesti résztv
Egyéb belföldi ré
Külföldi résztvev
Összesen

A fenti ös
gatóságának a
ségi viszonyok
hanem azt 40-r
szemben ezidér
feltűnő a Nyál
jelentékeny em
ezidén 928. Ez
lönösen azért i
kezdettől fogya
tudományos ös
gati végvára: S

Külön ki kell még emelnünk a budapesti résztvevők nagy

Tekintettel arra, hogy ezidei Nyári Tanfolyamunk alkalmából csakis a vasárnapok (augusztus 4. és 11.), továbbá Nagyboldogasszony napja (augusztus 15.) állottak a hallgatóság rendelkezésére kirándulások céljaira, azért a hallgatóság egyrésze többízben maga kezdeményezett kirándulásokat szorgalmi napokon is. Ez természetesen kissé kedvezőtlenül befolyásolta az érintett előadások látogatottságát.

Az előadásokhoz szükséges szemléltetésben a Nyári Egyetemnek segítségére volt a Soproni Photó Club azzal, hogy rendelkezésünkre bocsátotta Leika-keskenyfilmvetítőgépét, továbbá a Hartmann Testvérek-cég, amely Köves János dr. az Aujeszky-féle betegségekről készült normálszélességű filmjének (előadással kapcsolatos) bemutatásához egy estére ingyen rendelkezésünkre bocsátotta „Elite"-mozgóképszínházát.

Igen jól sikerültek az ezidén rendezett tanulmányi és szórakozási kirándulások is. Mindezeket a kirándulásokat dr. vitéz Bokor Rezső egyetemi helyettes- és magántanár rendezte és vezette.

A tanulmányi kirándulások nagyrésze ezidén természetesen mezőgazdasági irányú volt. A tanulmányi kirándulások között

utter Izsák.

3 június 30-án.

n ábrázolva. Zsindelyes házai
re festvék. Közűlök egynek
jobbról, a mely előtt lombos
kkel, hatfiókos ablaka van.
tt-ott világos felhők takarják.
ER 1904«.

em. — Lelt. sz. 3422. — Véte-
sz. engedély szerint 2500 K-án
február 11-én. — Elszámol-
29–907). — Az elszámolást
ki 9458–909 szvsz. határozat

III.
461 (3422)
644 (409).

: 461

3422. Perln

Sz. Pesten 186

Falurészlet.

Reggeli napsütésben va
földszintesek és különféle szín
balról vasrácsos és egynek
fa díszlik aranysárga levele
Az előtér köves. Az égboltot i
Jelzése alól balra: »PERLMUTT

Vászon, méretei 45·5 : 60·3
tett az 1907 január 24-iki 7738
(160–907). — Kifizettetett 190
tatott 1907 március 18-án (4
jóváhagyta az 1910 május 11-i
(942–910).

III

Vétel
1907

ÉBER ANTAL, KENÉZ BÉLA ÉS A KÖZÜZEMEK

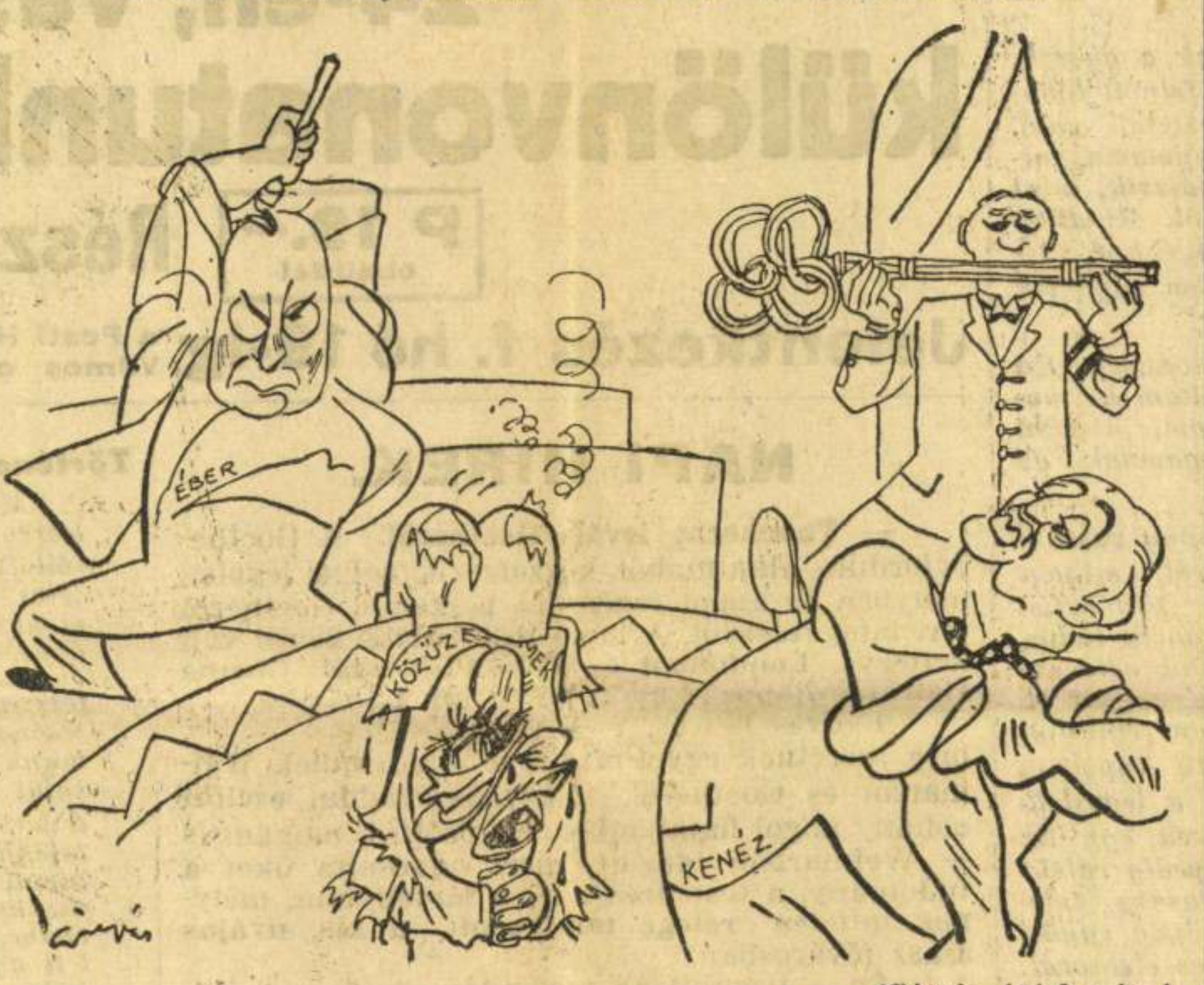

(Gáspár Antal rajza.)

A KÖZÜZEMEK: Nem elég ez az Éber. Még a miniszternek is megjött rám a gusztusa! Most aztán jól Kenézünk . . .

— **Magyar előadások a római nemzetközi nyelvészeti kongresszuson.** A III. nemzetközi nyelvészeti kongresszuson, mely *Giulio Bertoni*, az olasz akadémia tagjának elnöklete alatt a napokban nyilt meg Rómában, a magyar tudományosság is képviseltette magát. A kongresszus egyik legutóbbi ülésén dr. *Tagliavini Károly*, a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem hivatalos képviselője, a „Közép-ladin szótár néhány problémája" cimen tartott nagy érdeklődéssel kisért előadást, melyben főként nyelvészet-földrajzi kérdésekkel, a ladin nyelv germán kölcsönszavaival és ezeknek a magyar nyelvben való további sorsával foglalkozott. Kivüle két ifju nyelvészünk, *Tagliavini* és *Eckhart Sándor* volt tanitványai, is figyelemre méltó felolvasásokkal szerepelt. Dr. *Vidos B. Elemér* az olasz tengerész-nyelvnek a franciára való hatását ismertette, *Göbl László* a kreolfrancia nyelv substrátumának néhány problémájáról szólt. Mindkét előadás a kongresszus résztvevőinek elismerésével találkozott.

— **Százhuszonhárom pályázó a hóhér állására.** A Kozarek Antal halálával megüresedett állami bakói állásra hirdetett nyolcnapi pályázati határidő alatt *123 pályázat érkezett* a budapesti kir. ügyészséghez. Az ügyészség elnöke a pályázati kérvényeket javaslatával együtt felterjesztette az igazságügyminiszterhez, aki rövidesen dönteni fog és előreláthatóan a jövő hét elején már megtörténik az uj bakó kinevezése.

— **A jogi oktatás reformja.** Illetékes helyről közlik: Az utóbbi napokban olyan értelmü közlemények jelentek meg a sajtóban, amelyek szerint a jogi oktatásnak előkészités alatt lévő reformja veszélyt jelentene a felekezetek jogakadémia-fenntartási, sőt épen iskolafenntartási jogára nézve. A tényállás az, hogy *a reformnak még nincs végleges terve.* Van egy tervezet, amelyet a kultuszminiszter megküldött az érdekelt tényezőknek, ez azonban a beérkező véleményeknek mérlegelése alapján még módosul. Igy tehát a felekezetek jogainak bármilyen sérelméről szó sem lehet és ilyen sérelmet okozni nem is célja senkinek.

— **Bernhard Shaw a mai táncokról.** A világhirü angol irót felkérték, hogy mondjon véleményt a divatos táncokról. *Shaw* természetesen nem mulasztotta el az alkalmat, hogy néhány gunyos megjegyzést ne tegyen. Többek között igy nyilatkozott: „Szerettem volna valami tréfásat és jellemzőt mondani azokról a mozdulatokról, amelyeket ma táncoknak neveznek, de kénytelen vagyok bevallani, hogy erre képtelen vagyok. Az ellenszenv, amelyet ezek a rángatódzások keltenek bennem, elfojtanak minden gondolatot. Szeretem a táncot, a művészi, kellemes táncot, de nem ezeket az afrikai négerektől és délamerikai utonállóktól ellesett ficamodásokat. Persze, ha ezeket a mozdulatokat nem táncolók csinálnák, utálatosaknak találnák. De mert állitólag divatos táncok, tehát nem botránkoznak meg rajtuk. Érdekes, hogy *Sommerset Maugham*, a kiváló drámairó se rajong ezekért a táncokért. Ha a mai fiatalság — jegyezte meg — azt a munkát, energiát, amelyet a mai ugynevezett táncokra elfecsérel, komoly tanulmányokra forditaná, az emberi művelődés nagy lépéssel menne előre. — Rövid, de csattanó nyilatkozatot adott *Captow* iró. A mai tánc — mondotta — **hű tükre a kor erkölcsi érzékének és felfogásának.**

— **A férjes nők közhivatali szolgálata.** Komárom-Esztergom vármegye kisgyülése foglalkozott Szeged városának a kormányhoz intézett feliratával, amelyet Szeged csatlakozás céljából küldött meg. A felirat arra irányul, hogy *a férjes nőket bocsássák el a közhivatalokból*, a nem férjezett közhivatalnoknőket pedig férjhezmenetelük esetén szintén bocsássák el. A kisgyülés az alispán javaslatára azzal a fenntartással járult hozzá az akcióhoz, hogy ezt a korlátozást *a jövőben közszolgálatba lépő nőkre alkalmazzák*. Kimondotta a kisgyülés, hogy az elbocsátással a nőt jogsérelem érné és nem szabad megengedni, hogy *a nő házasságkötése miatt anyagi hátrányokat szenvedjen*, mert ez nemzeti és etikai szempontból egyaránt helytelen.

— **Ut az ismeretlenbe.** Az ugynevezett „Filléres gyors", vagyis a vasárnapi olcsó kirándulóvonat annyira népszerüvé lett, hogy a MÁV már az akció kiszélesitésén dolgozik. A terv szerint — mihelyt az idő felmelegedik — nemcsak a nagyobb városokba irányitják ezeket a vonatokat, hanem nyaraló, üdülő és kirándulóhelyekre is. Angol mintára nálunk is meg akarják honositani az olyan kirándulásokat, melyeknek célpontját nem jelölik meg előre s a közönség csak utközben tudja meg, hová viszi a vonat. Ennek a kirándulásnak „Ut az ismeretlenbe" lesz az elnevezése és a vonatok a legszebb hazai tájakat futják be és több helyen megállnak s mindenki ott szállhat ki, ahol a kedve tartja. A most vasárnapi három vonatra már 6000 utas jelentkezett, Pécsről viszont 2600 kiránduló érkezik Budapestre. Miskolcon az első „filléres gyors"-ot ünnepélyesen fogadja a város. *Hodobay* polgármester tartalmas programmot dolgozott ki a budapesti vendégek szórakoztatására. Pünkösd hétfőjén Szombathely is bekapcsolódik a filléres gyors forgalmába, amikor Budapestre inditanak vonatot. Székesfehérvárról az első *filléres gyors* Pécsre megy, május 8-án.

— **Egymáshoz láncolva mentek az oltár elé.** Londonból jelentik: Egy Philadelphiában tartott esküvő alkalmával a vőlegény, *Robert Beattie*, menyasszonya balcsuklóját saját jobbkezéhez láncolta, nehogy az állandóan garázdálkodó banditák a szertartás alatt elrabolhassák jövendőbeli hitvesét. Csak akkor távolitotta el a láncot, midőn nászutra indultak és vonatu kelhagyta a város határát.

— **Házasság.** *Bárány Ilonka* (Bonyhád), *Igo Süsz* (Zágráb) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Fémbutor olcsó Stadlergyár, Bp., Tusés-krt. 43.**

Filléres gyors.

A mai idők vonata,
Fölszállsz. Kürtjel. Indulni fog,
De hogy hová megy: nem tudod még,
Az érkezésig mély titok.

A mai idők vonata!
Megváltjuk az élet-jegyünk
S visz a szárnyas-kerék magával:
Az Ég tudja, hová megyünk?!

(*)

— **Uj rákszérum.** Londonból irják: Dr. J. H. Thompson angol tudós évek óta kisérleteket folytat egy pajzsmirigykivonatból készült rákszérummal. Egy londoni kórház most öt rákbetegesetet, — amelyeket előzőleg gyógyithatatlanoknak és műtétre alkalmatlanoknak találtak — a Thompson-féle kezelés után klinikailag teljesen meggyógyultaknak nyilvánitott. A kórház orvosai a gyógyult eseteket továbbra is állandó megfigyelés alatt tartják, bár nem nagyon félnek a betegség visszatérésétől, miután a Thompson-féle szérum a kezdődő rákképződményeket majdnem teljes biztossággal elpusztitja.

— **Uj csoportkiállitás az Ernst-Muzeumban.** Vasárnap, április 17-én az Ernst-muzeumnak a Nagymező-utca 8. számu házban lévő termeiben nyilik meg a százhuszonkilencedik csoportkiállitás.

— **Megnyilik a zugligeti postahivatal.** A zugligeti időszaki posta- és távbeszélő-hivatal működését május 1-én régi helyiségében ismét megkezdi és folytatja október 15-ig.

— **Uj német Himalája-expedició.** Berlinből irják: Április utolsó napjaiban uj német Himalája-expedició indul el Genovából, hogy Indián keresztül elérje a 8116 méter magas Naga Parbat hegycsúcsot. Az expedició vezetője *Willy Merkl* mérnök, aki héttagu expediciójával április 24-én indul el Münchenből.

— **Siketnémák felvétele.** A siketnémák váci orsz. intézete felvételi pályázatot hirdet az 1932—33. iskolai évre. Közelebbi felvilágositást az intézet igazgatósága ad.

AZ IDŐJÁRÁS.

A Meteorológiai Intézet jelentései április 14-én. Délben 12 órakor: Az északi eredetü hideg légtömegek Közép-Európában és Olaszországon át elérték az afrikai partokat. Az időjárás ezen a területen jobbára változékony. A Balkán felőli déli légáramlás a magasban még szintén tart és igy a Balkán északi részén az idő esős.

Ezek a lecsapódások hazánkra is kiterjednek és különösen az ország délkeleti felén járnak nagyobb mennyiséggel (10—15 milliméter). A nappali felmelegedés hazánk nyugati részein 8—10, keleten pedig 10—14 fokig terjed. Mára az éjjeli lehülés mindenütt néhány fokkal az olvadáspont felett maradt. Budapesten 14-én délben a hőmérséklet 7 fok Celsius, a tengerszintre átszámitott légnyomás 767 milliméter.

Várható időjárás a következő 24 órára: Hüvös idő, északi légáramlás, főleg keleten és délen még további esők. Felhőzet csökkenés és ezzel együtt gyenge éjjeli fagy legfeljebb a Dunántuli nyugati részén.

Este 10 órakor: Az idő Közép-Európa nyugati részein már egészen szárazra fordult, a magyar medencében azonban továbbra is tartanak a kiadós esők. Legtöbb jutott az esőből az alsó Dunántulnak és az Alföldnek. A déli hőmérséklet csak a Tiszántulon haladta meg a 10 fok Celsiust.

Várható időjárás a következő 24 órára: élénk légáramlás, a nappali hőmérséklet némi emelkedése, főleg keleten és délen további esők.

A szegedi egyetem meteorológiai obszervatóriuma jelenti a délvidék számára:

Az erősen kifejlődött balkáni ciklon fokozódó északnyugati szeleket s kisebb lecsapódásokat hozhat. Az időjárás jellege egyelőre változékony és hüvös.

ÉLELMISZERÁRAK

Felsál 120—260, leveshus 80—240, borjucomb 200—300, vesés 116—240, bárány hátulja 140—200, eleje 100—160, sertéskaraj 160—240, tarja, comb, lapocka 140—170, oldalas 110—160, zsirszalonna 116—136, háj 126—148, zsir 130—148, csirke drb. 170—300, lud és ruca 400—1200, tisztitott nagyban: tyuk 120—140, csirke 120—140, pulyka 60—150 lud és ruca 130—180, kicsinyben: csirke 180—320, lud és ruca 180—240, teatojás 6—8, főző és apró 5—7, élő ponty 120—240, jegelt ponty és nem élő 100—180, tej lt. 32, tejfel 100—200, teavaj 400—460, tehénturó 40—120, fehér kenyér 46—56, félbarna 32—46, barna 30—38, bab 19—58, borsó 28—70, lencse 36—88, vöröshagyma 46—60, fejeskáposzta 18—30, kelkáposzta 26—54, külföldi karfiol 120—140, rózsaburgonya 16—26, Ella 14—18, közönséges 10—12, tisztitott paraj 16—24, savanyu káposzta 20—36, fokhagyma 36—80, hollandi fejeskáposzta 30—38, alma 60—200, körte 120—240, narancs 70—140, fejessaláta drb 10—40, hónapos retek csomója 16—50, olasz zöldborsó 160—180, olasz naspolya 140—160 fillér.

— **A környezettől menekülő gyermek.** *Kanizsai Dezső* siketnémaintézeti igazgató a „*Környezettől menekülő gyermek*" cimen előadást tartott a *Magyar Szülők Szövetségében.* Hangsulyozta, hogy minden eset individuális. A pathológikus esetek kivételével a normális gyermekeknél a külső környezeti okokban rejlenek a környezetből való kiválásnak, a menekülésnek tendenciái. A normál viszonyok közt élő normális gyermek sohasem fog a menekülés eszközéhez nyulni. Amit a mai válságos történelmi jelen a gyermektől megtagad, azért kártalanitani kell őt gyöngédséggel és melegséggel.

— **A Földbirtokrendező Biróság teljes ülése.** Az Országos Földbirtokrendező Biróság dr. *Börcsök Andor* másodelnök vezetése alatt csütörtökön teljes ülést tartott. A teljes ülés a másodelnök kegyeletes szavai után a biróságnak napokban elhunyt kiváló tagja, dr. *Posoni Antal* volt kolozsvári, majd budapesti kir. itélőtáblai tanácselnök emlékét jegyzőkönyvében megörökitette, majd a Hatásköri Biróságba tagokul dr. *Füzesséry Tibor* és dr. *Mattyasovszky Miklós* tanácselnököket és dr. *Medgyesi Ferenc* állandó birót megválasztotta.

— **Az Akadémia ülése.** A Magyar Tudományos Akadémia április 18-án, hétfőn délután 5 órakor felolvasóülést tart, amelyen *Haar Alfréd, Hoor Tempis Móric, Szentpétery Zsigmond, Doby Géza, Vendl Mária, Bányai János* és *Rédei László* szerepelnek.

— **A nemzeti munkavédelem elismerése.** Dombóvárról irják: A Nemzeti Munkavédelmi Intézmény felügyelősége *Schmid László* uradalmi erdőmérnököt, *Szamosi Kálmán* tanitót, *Mozner László* római katholikus segédlelkészt, *Klepeisz Jenő* kasznárt, taszári lakosokat a Nemzeti Munkavédelmi Intézmény fejlesztése körül kifejtett munkájukért diszjelvénnyel és elismerő okirattal tüntette ki. A kitüntetéseket a község képviselőtestületének diszközgyülésén *Barcsay Ákos* főszolgabiró adta át.

— **A kisközségek és a jegyzők.** A belügyminiszter nemrég rendeletet adott ki, mely szerint ezentul a községek maguk kötelesek jegyzőiket fizetni a községi pótadóból. A *Községi és Körjegyzők Országos Egyesülete* legközelebb tartandó nagygyülésén akarja szóvátenni az uj helyzetet, amely a jegyzőkre nézve életkérdés. A helyzet ma ugyanis az, hogy csakis a nagyobb községek képesek eleget tenni a rendeletnek, mig a kisebb községekben nemcsak a pótadó, de a községi adó sem folyik be, a községnek nincs semmi hasznot hajtó joga vagy bérlete, tehát nem tudják a maguk erejéből folyósitani a jegyző vagy körjegyző fizetését. Az országos nagygyülés fogja megállapitani azokat a módozatokat és eszközöket, amelyek a változott gazdasági viszonyok következtében a községi és körjegyzők érdekében elkerülhetetlenek.

— **Meszesgödörbe esett a menekülő betörő.** A főkapitányság letartóztatta betöréses lopás miatt Szabó Gyula lakatossegédet. Szabó Gyula a Strausz épitőanyagkereskedő cég Váci-ut 78. szám alatti telepén lévő irodába tört be szerdán éjjel és onnan egy irógépet lopott el. Távozásakor a sötétben egy 3 méter mély meszesgödörbe zuhant. A segélykiáltásaira elősietett telepőrök mentették ki veszélyes helyzetéből. Előállitották a főkapitányságra, ahonnan a törvényszék fogházába kisérték.

Özv. **Perlmutter Izsákné**, sz. **Lehotay-Foltványi Gizella Mária** ugy a maga, mint leánya, özv. herceg **Ali Achmedné** és az alulirott rokonság nevében a sorscsapástól porig sujtva, elszomorodott szivvel tudatja, hogy imádásig szeretett férje, a legönfeláldozóbb apa, a legkiválóbb művész, a legnemesebben érző ember,

Perlmutter Izsák

festőművész,
számos kül- és belföldi kitüntetés tulajdonosa

f. hó 13-án a Mindenható kifürkészhetetlen akaratából, megadással türt hosszu betegség után, 66 éves korában, 32 évi végtelenül boldog házasság után itthagyott bennünket.

Az elhunytban családunk szemefényét, mindannyiunk büszkeségét, védőnket és oltalmazónkat, a legideálisabban gondolkodó embert vesztettük el. Fenkölt művészlelke minden rajongásával szerette családja tagjait, akiknek bearanyozta életét.

Drága halottunkat f. hó 15-én déli fél 12 órakor kisérjük utolsó utjára a rákoskeresztúri izraelita temetőből.

Nyugodj békével!

Tiéd a pihenés, miénk a soha el nem muló fájdalom!

Dr. Perlmutter Alfrédné sógornője, **Fleischer Antal** és neje, **dr. Háry Pál** és neje, **Deutsch Ernő** és neje, unokatestvérei és az Achmed-család részéről gróf **Zouvry Ágoston Henrik.**

Dr. Szigeti László, Fodor Izsóné Szigeti Ilonka és **dr. Varga Istvánné, Szigeti Vilma,** gyászbaborult hozzátartozóink nevében is mély megilletődéssel jelentjük, hogy imádott, drága édes Anyánk

özv. Szigeti Adolfné

angyali türelemmel viselt hosszu szenvedés után 1932 április 14-én, 72 éves korában visszaadta jóságos lelkét a Mindenhatónak.

1932 április 17-én, vasárnap d. u. fél 4 órakor temetjük boldogult jó Apánk mellé a Farkasréti izr. temetőben.

Nemes szelleme örök kapocs marad közöttünk.

Szemléltetés.

Mindenki szeret játszani. Nemcsak a gyerek, a felnőtt is. A gyerek nem tagadja, a felnőtt többnyire restelli. Pedig nincsen rajta restelni való. A játék ösztöne emberi ösztön. A nagymama, mikor keresztrejtvényt fejt, éppen ugy játszik, mint unokája, aki várat emel épitőkockákból. Mindkettőjük arcán ugyanaz az öröm ül ki ilyenkor, tekintetükben ugyanaz az odaadó figyelem sugárzik és lelkük között nincsen korkülönbség.

Csak a játék fajtájában van különbség. En az éjjel igen szórakoztató játékot találtam ki magamnak. Sokat dolgoztam, fáradt voltam, játszani akartam. Ennélfogva kieszeltem magamnak az ugynevezett szemléltető játékot.

Onnan jutott eszembe az egész, hogy valahol igen mulatságos dolgot olvastam arról, milyen arányban áll egymással a földgömb történelmi kora és történelem előtti kora. Egy francia tudós, egyébként nő, a következő magyarázatot adta erről egy tudományos fejtegetésben. Képzeljük el, hogy valaki fölmászik arra a Párizsban felállított obeliszkre, amelyet boldogult emlékezetü Napoleon rabolt valaha Egyiptomból. Felmászik a legeslegtetejéig s a csucsára odafektet ügyesen egy tiz centimeos pénzdarabot, a pénzdarabra pedig ráfektet egy levélbélyeget. Akkor az a magasság, amelyet az obeliszk, a pénz meg a levélbélyeg együtt képviselnek, szemlélteti a földgömb teljes életkorát. Ebből maga az obeliszk jelenti a földgömb életét keletkezésétől kezdve addig, amig a földön megjelent az emberi faj. A pénzdarab és a levélbélyeg vastagsága együtt illusztrálja azt az időtartamot, amióta az emberek élnek a földön. A pénzdarab vastagsága mutatja a történelem előtti kort s csak a levélbélyeg vastagsága mutatja a történelmet. Ez nekem nagyon tetszet, mert a geológia hiába mond nekem tizmillió évet és ötszázezer évet, az én fantáziámnak tizmillió év és ötszázezer év teljesen mindegy, a különbséget nem tudom közöttük elképzelni. Igy azonban: obeliszkkel, garassal és bélyeggel pontos fogalmam van az egészről.

Ezt játszottam tovább. Elképzeltem, milyen gyorsan mozog a föld. A kézikönyvek azt mondják, hogy a föld az önmaga tengelye körül való forgásban huszonnégy óra alatt megjár valamivel több, mint negyvenezer kilométert. Ezt a gyorsaságot igy bajos elképzelni. De ha magam elé teszem a térképet és a zsebórámat, akkor a másodpercek ketyegésére bemondhatom a forgás egyes állomásait. Minden másodperc több, mint négy és fél kilométert jelent. Majdnem ötöt. Egy perc jelent huszonnyolc kilométert. Tehát az a madár, amely olyan gyorsan tudna repülni, mint a föld, elindulna pont tizenkettőkor délben Budapestről a keleti pályaudvarról. Tizenkét óra egy perckor Budaörsön volna, tizenkét óra két perckor Bicskén, tizenkét óra három perckor Bánhidán. tizenkét óra négy perckor Komárom táján, tizenkét óra öt perckor majdnem Győr felett, tizenkét óra hét perckor pontosan Hegyeshalom állomása felett repülne. Ugy értve, hogy mindig követné a gyorsvonat utját.

A nagyról áttérek a kicsire. A földgömbről az atomra. Mindenki tudja, mi az az atom: az elem legkisebb és eddig oszthatatlannak hitt része. A modern tudomány azonban az atomot is fel tudta bontani. Ha egy hidrogén-atomot veszek példának, az két részből áll: egy középponti magból és egy körülötte őrületes gyorsasággal keringő villamos valamiből, az ugynevezett elektronból. Maga az egész atom elképzelhetetlenül piciny. Már most erről az atomról számadatokat árul el nekem a tudomány. Milliomod és százmilliomod miliméterekkel. Ezek a számok nekem nem mondanak semmit. Nem tudom elképzelni őket. De éppen az a játékom, hogy elképzeltetem magammal az érthetetlen számokat. Ha az elmondhatatlanul piciny atomot képzeletben felnagyitom akkorára mint a földgömb, akkor igen furcsa szerkezetre tekinthetek. A gömb középpontjában ott van a mag: egy tizenkét centiméter átmérőjü golyócska. E körül, tőle olyan messzire, mint a földgömb középpontjától a föld kérge, rettenetes gyorsasággal kering az elektron, amelynek átmérője sokkal, de sokkal nagyobb: Kétszázötven méter. A pici golyó körül nagyon-nagyon messze keringő hatalmas gömb: ez a hidrogén-atom. A viz egy része csupa ilyen atom. Ami a középponti mag, meg az elektron között van, az mind üres az atom belsejében.

Ezen kellőképpen elcsodálkozom és játszom tovább. Játsszál te is, ez nem rossz játék.

Harsányi Zsolt.

Hlinkáék ismét keseregnek.

Prága, ápr. 14. A tót néppárt végrehajtó bizottsága Rózsahegyen ülést tartott és határozatban foglalt állást a felvidéki állapotok tekintetében. A határozat megállapitja, hogy *a Felvidéken tombol a cseh imperializmus, amely ellenkezést és elkeseredést vált ki az őslakosságból.* Követeli a párt, hogy a tótság és a Felvidék megkapja mindazokat a jogokat, amelyek a szuverén nemzetet megilletik. *Minden baj oka a prágai centralista kormányzatban keresendő;* a tót néppárt nem szünik meg harcolni a tót nemzet jogaiért, mig csak ki nem vivja **a politikai autonómiát.**

24-én, vasárnap indul különvonatunk Bécsbe

P 19.– ebéddel **Részvételi dij** **P 17.– ebéd nélkül**

Jelentkezés f. hó 19-ig a Pesti Hirlap Utazási Irodájában, V. kerület Vilmos császár-ut 78 és a fiókirodákban

NAPI HIREK.

— **Thackeray levele Goethéről.** A Goethe-évforduló alkalmából közzéteszik azt a levelet, melyben az angol regényiró beszámol Goethéről tett látogatásáról. A levél 1855 április 28-ról van keltezve, Londonból és Lewes-hez szól, Goethe életrajzirójához. Egy részlete igy hangzik:

Kedves Lewes,

még szeretnék egyet-mást mondani önnek Weimarról és Goethéről. Negyedszázaddal ezelőtt néhány angol fiatalember — közöttük magam is — Weimarban időzött, mert odacsalta őket a tudomány, a testedzés s az a társadalom, melynek minden rétege találkozott a kis, nyájas szász fővárosban.

Én, a tizenkilenc esztendős siheder rendkivüli megindultságot éreztem, mikor végre megkaptam a régvárt meghivást s tudatták, hogy a tanácsos ur délelőtt fogad. A kihallgatás egy kis fogadóteremben történt, mely telistele volt ókori szobrokkal és féldombormüvekkel.

Goethe hosszu szürke szalonkabátot viselt: nyaka köré széles, fehér nyakkendőt csavart, piros szalag viritott gomblyukában. Kezeit háta mögött tartotta. Arcszine rózsás volt. Mélyen fekvő szemei áthatóan tekintettek rám. Ugy érzem, hogy Goethe sokkal szebb volt agg korában, mint fiatalkorában lehetett. Hangja lágy, zengzetes volt. Érdeklődött irántam s én felelgettem, ahogy tudtam. Emlékszem, eleinte csodálkoztam, majd örültem, mert észrevettem, hogy francia kiejtése nem valami jó.

Csak három izben láttam: egyszer a Frauenplan-non lévő kertjében sétálgatott, egy verőfényes napon pedig hintóba szállt. Sapkát viselt, piros hajtókát, szépes köpenyt. Mikor angol könyveket, vagy folyóiratokat kaptunk és átadtuk neki, kiváncsian lapozta át. Ép akkor jelent meg a Frazer's Magazin s emlékszem, mily érdeklődéssel nézegette az itt megjelent arcképeket. De itt találta Roggers egyik róla készitett torzképét is. Ezt haraggal dobta félre.

— Ehhez én nem vagyok hasonló — kiáltott föl.

Egyébként alig ismertem embert, aki derüsebb, méltóságosabb, egészségesebb lett volna, mint a nagy Goethe késő aggkorában.

— **Kinevezés.** A kultuszminiszter a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület kebelében működő Numerus Clausus bizottság elnökévé dr. *Szily Kálmán* államtitkárt nevezte ki.

— **Jubileum.** Bensőséges melegséggel ünnepelte a belvárosi telefonközpont három tisztviselőjének: *Szitta Ferenc, Rosta Ödön* és *Ligeti József* postaműszaki ellenőröknek huszonötéves szolgálati jubileumát. Az ünnepelteknek kartársaik értékes emléket nyujtottak át.

— **Népgondozás és nemzetnevelés.** Dr. Czettler Jenő és dr. Bodor Antal egyet. tanárok vezetése alatt együttes ülés lesz április 20-án a TESz helyiségeiben. Az értekezleten a válság következményeinek megfelelő népgondozás és társadalomnevelés munkaprogramját beszélik meg.

— **Halmos Izor irodalmi, művészeti és jótékonycélu hagyatéka.** Halmos Izor most kihirdetett végrendeletében tekintélyes összeget, 350 millió papirkoronát, vagyis 28 ezer pengőt hagyományozott különböző irodalmi, művészeti és jótékony célokra. A végrendelet pontosan előirja, milyen célra használandó fel a hagyományozott összeg és a végrehajtással az illetékes intézményeket bizta meg. Szerepelnek a végrendeletben a székesfőváros, az Akadémia, a muzeumok, az irodalmi egyesületek, az Otthon Kör, a Sakk Kör, a Nemzeti Szinház, az államkincstár, a hitközség és a nőegyletek is. Mindegyikük meghatározott célra kapott kisebb-nagyobb összeget.

— **A bicskei csata.** A nagykátai járás tizenhárom községe megünnepelte a tápióbicskei csata nyolcvanharmadik évfordulóját a bicskei szobor mellett. A nagykátai járás leventéinek kegyeleti stafétaversenyfutása után, amelyet a tápiószelei leventeegyesület nyert meg, *Medgyessy Ernő* ismertette a bicskei csata történetét. Az ünnepi beszédet dr. *Horváth Bálint* nagykátai ügyvéd mondotta.

Stimson és Kellogg bizakodó nyilatkozata.

London, ápr. 14. Stimson és Kellogg Angliába érkeztek; az előbbi utban a genfi leszerelési konferenciára, az utóbbi Hágába, a nemzetközi biróság ülésezésére.

Stimson ujságirók előtt kijelentette, hogy a leszerelési konferenciáról az egész világra áldásos eredményeket remél.

Kellogg hangoztatta meggyőződését, hogy *a hosszantartó világgazdasági depresszió végleg befejezettnek tekinthető,* az Egyesült Államokban uj fellendülés kezd kibontakozni, a kereskedelmi viszonyok javulnak, a bizalom erősödik és általában ***a világ igazi béke tartós jólét korszakának küszöbén áll.***

Történelem.

Miss Ann Stansall egyike a világ legirigylésreméltóbb teremtéseinek. A derék miss most töltötte be százegyedik esztendejét és ezt a nevezetes napot azzal ünnepelte meg, hogy moziba ment és megnézte hosszu életének első hangosfilmjét. Hát nincs igazam, ha azt mondom, hogy az az angol kisváros, ahol Miss Ann él és ugy látszik: jól él, a világ egyik legboldogabb teremtésének otthona? Megérni a saját centennáriumunk ünnepét, sőt szépen, csendesen átlépni saját külön történelmünknek második évszázadába, — már ez is milyen kivételes adománya Istennek! És még hozzá, ugy érni el ezt a rendkivüli kort, hogy egészséges szellemmel, ép szemekkel, fülekkel belekapcsolódhassunk a rohanó életbe, amely ime, nem is rohan el mindenki felett ugy, hogy nyomában ne maradhatna, — még külön istenáldása ezen a földön. Hiszen ha elgondoljuk, mikor ez a százegyéves miss mint csecsemő kapálódzott bölcsőjében, a gőzvasut is csak hellyel-közzel járt és a tudósok azt állapitották még erről a veszedelmes uti alkalmatosságról, hogy nem lehet jövője, mert az emberi szervezet nem birja el a gyorsaságával járó légnyomást. Most pedig a jó öreg miss már arról is személyesen győződhetik meg, hogy a repülőgép légnyomása sem oly veszedelmes, mint amilyennek születése idején az azóta vele együtt megöregedett gőzvasutról hirdették. Hiszen, ha nem ült még repülőgépen, ezekután ezt is megpróbálja talán, de a hangos mozi hiradóin is láthatták öreg szemei, micsoda történelmet élt át ő maga: az első gőzvasuttól a repülőgépig, a faggyugyertyától és moderatör-lámpától a mozgófényképig. Azt mondják: mi élünk csak igazán történelmi időket. Nem igaz. Az a történelem, amelyet mi élünk át, csak száz év mulva válik történelemmé és amennyire akkor nem fogja boldogitani szörnyü szövevényével a tanuló ifjuságot, annyira nem boldogit bennünket, akik — sajnos — éljük. Az igazi történelmet: az emberi fejlődés igazi századát ez a derék miss élte át és ha mi nem fogjuk százegyéves korunkban a technika legujabb csodáit élvezni, mint ő, annak az az oka, hogy mi — ujra: sajnos — nyakig benne éltünk a történelemben, mig ő csak nyomon követte azt a történelmet, amelynek egyenes iránya az emberi boldogulás volt, nem pedig, mint a mienké: zürzavaros tévelygés mult és jövő között... (—thy)

— **A MONE közgyülése.** A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete csütörtökön a Gellért-szálló zeneterében tartotta az idei közgyülését, amelyen dr. *Windisch Ödön* elnök bevezető szavalban először is arra utalt, hogy a rossz gazdasági viszonyok következtében az általános elszegényedés az orvostársadalmat is érzékenyen érinti, ugyanakkor megoldatlan kérdés az orvosi tulprodukció problémája. Befejezésül megállapitotta, hogy az orvosi kamarának a felállitása ma már minden orvos egyöntetü kivánsága, a kamara megvalósitásának jelszavát azonban egy egyesület sem sajátithatja ki. Dr. *Kádár Mihály* főorvos a főtitkári jelentést ismertette ezután. Báró *Kéthly László, Ritoók Zsigmond* és vitéz *Csik László* felszólalása után a közgyülés a választmánynak azzal a határozatával foglalkozott, amely összeférhetetlennek nyilvánitotta azt, hogy valaki, mint a MONE tagja, tagja lehessen a Budapesti Orvosi Körnek is. Ezt a határozatot a közgyülés megsemmisitette. A közgyülés a tisztujitással ért véget, elnökké ujra dr. *Windisch Ödön* kórházi főorvost választották, alelnökök: dr. *Darányi Gyula,* dr. *Mutschenbacher Tivadar* és dr. *Pekanovich István* lettek. A közgyülés után a Gellért-szálló fürdőcsarnokában vacsorára ültek össze a MONE tagjai. A vacsorán Bársony János emlékének hódoltak és a serlegbeszédet dr. *Orsós Ferenc* debreceni egyetemi tanár mondotta.

— **Megtámadtak egy bécsi lapkiadót.** Bécsből jelentik: *Klebinder Ernőt,* a *Sonn- und Montagszeitung* kiadóját csütörtökön két nemzeti szocialista az egyik belvárosi kávéházban felismerte és egyikük kutyakorbáccsal akarta inzultálni, azonban ebben megakadályozták. A kavarodásban Klebinder kezén kissé megsérült. A két nemzeti szocialistát és még egy férfit, aki szintén hozzájuk tartozott, a rendőrbiróság közrendzavarás miatt tiz napi elzárásra itélte. Klebinder megtámadását a Sonn- und Montagszeitung mult heti különkiadásával hozzák kapcsolatba, amely cikket közölt, amely szerint Hitler Adolf igazi neve Schücklgruber és apja annakidején a Hitler-nevet azért vette fel, hogy megkaphassa egy nagynénje örökségét.

Kenyér drága

Dr. OETKER vénykönyv szerint készült SÜTEMÉNY OLCSÓ!

Kérje minden füszerestől a **Dr. OETKER-féle** vénykönyvet, — vagy közvetlenül a gyárteleptől: **VIII. kerület, Conti-utca 25.**

1939. Perlmutter Izsák.
Sz. Persen 1868 június 30-an.
Halászbárkák.

A hollandi tengerparton két, egyárbocos halászbárka kötött ki, melyeknek nemcsak felvonták vitorláit, hanem fel is lobogózva. A tulsónak vitorláján VD 219 az innensőnek pedig vásznán VD 30 és oldalán VD 50 a felirás. A háttérben vörös tetejü raktár bontakozik ki. Az égbolt derült. Jelzése jobbra: PERLMUTTER I. 98.

Fa, méretei 24: 15.6 cm.
Vétetett 1901: I. 15-kén kelt 1461 sz. leirattal 150 koronán.
(29/901.) Elszámoltatott 1901: IX. 14-én (488/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 16-iki 16026 szvsz. leirat.
(569/902)

904: IV-30.

1461-901

2064. Perlmutter Izsák:

Ima.

1 fiatal asszony

A parasztszoba közepén, az egyszerü deszkaasztalnál, földmives és neje imádkoznak a déli harangszora. Előttük kasztrol étellel, tányér kanállal és kékmázas kancsó van. Balra fehér főkötős fogja a visszanéző szőke gyermek balkezét. A összekulcsolt kezeiben sapkát tart, haja rövid, bajusza és szakálla leberetvált, mellénye kettős elejű, ingének ujja szükrefogott és pantallója szürke. Az asszony konttyba tüzött szőke haját simára fésülte, lila réklit és zöldesszürke kötényt hord. A öltözete: virágos gallér és sötétkék szoknya. A háttérben, a félig befüggönyözött ajtón keresztül, a szabadba nyerünk kilátást. Jelzése alól jobbra: Perlmutter 190.

1 férfi

1 látogató

Vászon, méretei 185: 130 cm.
Vétetett az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 4000 Kán (682/901).

204

2645 Perlmutter Izsák. 1905.
Sz. Pesten 1866 junius 30-án.

Utcza részlete. + és a melyek közül a

Jobbra halad és túlsó felén két cseréppel fedett do vörösre meszelt ház látszik, a melyeknek ablak táblái nyitva vannak. A túlsó czégért tüztek ki. Az előtte lévő három fa árnyékát előre veti. A felhőzött égbolt derült. Jelzése alól jobbra: PERLMUTTER 1902.

Vászon, mér. 56:67.3 cm.

Elszámoltatott 1905:VII.2-án (582-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

905:VII.19

Vétetett 1905:IV.29-én a 36450 sz. leirattal 1600 K-án (400-905).

Vét. 36450-905

1600.- Sz. n. 1606-905

I, kinek arcza csupasz,

1744. Perlmutter Izsák,
Sz. Pesten 1866 június 30-án.
Hollandi halász.

A szegényes szobában [illegible], de csak mellig látható halász szemközt néz és prémsapkát hord [illegible]. Bő ujju kabátja piros és csomóra kötött kék nyakkendője elől lelóg. Mögötte balról, a falra akasztott tükör alatt, tányérokat helyeztek el. Az ablakon át a szabadba tekintünk, a szomszéd házaknak cseréppel fedett tetői tünnek szemünkbe és kötélre aggatott ruhákat száritanak. Jelzése alól jobbra: PERLMUTTER I. 1898.

Vászon, méretei 70:62 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4924 sz. leirattal 1600 kor.
Elszámoltatott 1900: IX. 3-án, (29/900. 457/900)
Az elszámolást tudomásul vették 1900: XII. 17-én a 14683 sz. alatt (689/900).

1907.

3422. Perlmutter Izsák.
Sz. Pesten, 1866 junius 30-án.

Falurészlet.

Lhászai

Reggeli napsütésben ábrázol van a falunak csinde-
lyes földszintesek és különféle szinre festvék.
Közülök egynek balról vaskácsos és egynek jobbról, a
mely előtt lombos fa arany sárga levelekkel, hat-
fiókos ablaka van. Az előtér köves. Az égboltot itt-
ott világos felhők takarják. Jelzése alól balra: PERL-
MUTTER 1904.

Vászon, méretei 45.5:60.3 cm.
Vétetett az 1907. január 24-iki 7738 sz. leirat
alapján 2500 Kán (160-907).--

Vét. 7738-907

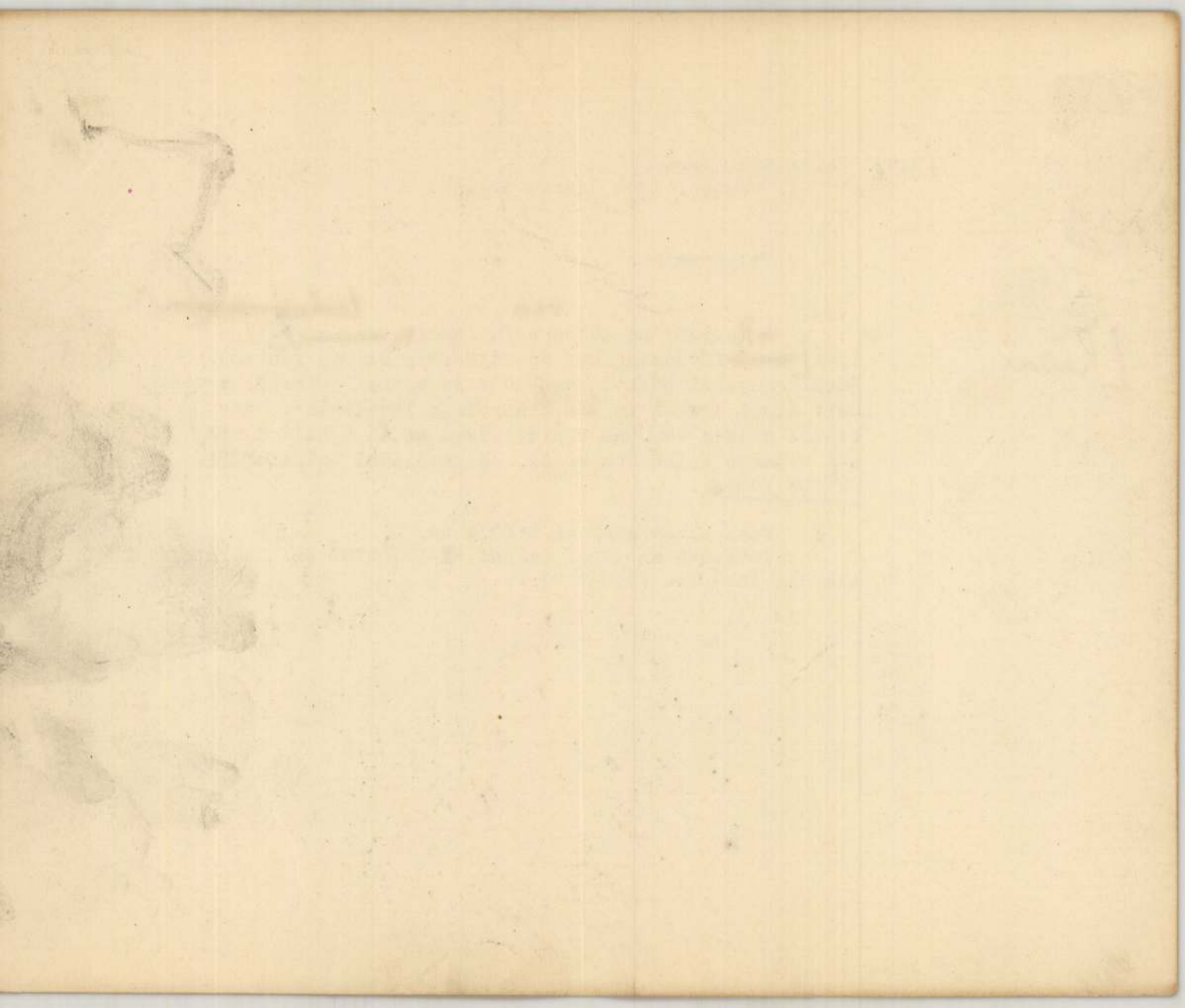

3869. Perlmutter Izsák.

Sz. Pesten 1866 június 2-án.

Vásár Beszterczebányán.

Színhelye a város főtere, a hol részint egyes, részint pedig kettős sorokban ponyvás bódék állítvák fel, a melyek előtt és a melyek közt épen úgy, mint az út testén, a hétfői hetivásár vevőközönsége járkál, nézeget és alkuszik. Kocsik csak itt-ott láthatók, többnyire kettős fogattal. Közűlök egy, balról a harmadik és negyedik sátor közt, egy meg jobbról, a szökőkúton innen, helyezkedett el. A háttért a környékbeli egy- és kétemeletes épületek foglalják el szemközt a város őrtornyával és a Mária-szobórral, jobbról pedig a kéttornyú székesegyházzal és a káptalan épületével. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »1906 PERLMUTTER«.

Vászon, méretei 83·3 : 65·6 cm. — Lelt. sz. 3869. — Vétetett az 1909 január 12-iki 5410 sz. engedély értelmében 4000 K-án (114–909). — Elszámoltatott 1909 május 15-én (848–909). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11526–910 szvsz. határozat (912–911).

III. 539

III
539 (3869).
644 (409).

Vét. 1909

Perlmutter Izsák

Est, 932. IV. 19

Visszásságok Perlmutter Izsák temetésén

— Levél a szerkesztőhöz —

Feltűnést keltett, hogy *Perlmutter* Izsák pénteki temetésén nem voltak meg azok a díszes keretek, amelyek egy nagy művészt utolsó utján megillettek volna. Emiatt sok vádoló levelet kap Alice Achmed Mirza hercegné, Perlmutter Izsák mostohaleánya. Pedig ő nem tehet róla. Mostohaapja halála összetörte és édesanyja súlyos betegen fekszik a *Korányi-klinikán, még máig sem merték tudomására hozni férje halálát.* Nem az ő feladata volt az egyszerű rendezésen felül a temetés díszét megadni. *Perlmutter* Izsák végtisztességén

sem az állam, sem a főváros, sem a zsidó intézmények képviseletében nem jelent meg senki

a temetésen. Hogy az állam nem képviseltette magát, annál érthetetlenebb, mert *Perlmutter* volt egyike azon kevés magyar festőknek, akiknek művei *Európa jóformán valamennyi nagy múzeumában helyet kaptak.* Nemcsak a firenzei Uffiziban függő önarcképével, hanem a koppenhágai, stockholmi, az oslói, a brüsszeli, a londoni és több római képtárban hirdeti *Perlmutter munkája a magyar viktura dicsőségét.*

A hitközség magatartása annál feltűnőbb, mert *Perlmutter* egyetlen — *Andrássy út* 60. számú — bérházát a hitközségre hagyta és annak *csupán haszonélvezete illeti leányát. Perlmutter* díszsírhelyet kapott ugyan a rákoskeresztúri temetőben, de *azért 5000 pengőt kért a Chevra Kadisa.* Megérdemelte volna talán, hogy

a Műcsarnokból temessék el

s ez meg is történt volna, ha mostohaleányának a mai viszonyok között *tellenék arra a 3500 pengőre, amennyibe ez esetben a temetés került volna.*

Tisztelettel: *egy művészbarát.*

Est, 932 IV/19

őt ügyvédek forgatták ki vagyonából, ügyvédek éltek belőle és mégis ügyvédek sodorták ide a vádlottak padjára.

Ő a *zsarolást* nem követte el, mert csak jogos vagyonához akart jutni. *A hamis esküt illetően is egy ügyvédet igyekezett befeketíteni védekezésében.* Azt mondotta, hogy ő mindenben helyes adatokat mondott és vallomása után éppen az ő ügyvédje integetett neki, hogy csak tegye le az esküt. Most pedig ugyanez az ügyvéd jelentette őt fel *hamis eskü* címén.

Heltai Béla ugyancsak

tagadta a csalárd bukás, közokirathamisítás és csalás vádjait,

mondván, hogy a gazdasági dezoláció tette őt tönkre, senkit nem károsított meg.

A bíróság

tanukat

is hallgatott ki. Kihallgatta többek közt dr. *Gábor* Miklós ügyvédet, aki

K 1926 Perlmutter Izsák

CSÓK ISTVÁN, PERLMUTTER IZSÁK ÉS RUDNAY GYULA KITÜNTETÉSE. A Szinyei Merse Pál Társaságot ért az a kitüntetés, hogy londoni bemutatkozása alkalmából egyszerre *három* tagját az *International Society of Painters Sculptors and Gravers* tiszteleti tagjául választotta, szokatlan és nem mindennapi értékű.

Ez a társaság immár huszonnyolc év óta, tehát 1898-ban történt megalapítása óta, nemcsak Angliában, hanem szinte az egész világon éppen azáltal, hogy tagjait nagyon is megválogatta, a művészeti egyesületek között a legelső helyet foglalja el. Első elnöke Whistler, második elnöke Rodin, jelenlegi elnöke Sir William Orpen. Tagjai közt ma sincs egyetlenegy sem, akinek ne lenne nemzetközien elismert és megbecsült neve. Anglada a spanyol, Blanche, Bussy, Maillol, Le Sidaner, Lucien Simon, Vuillard a francia, Mancini az olasz, Trubetzkoy herceg az orosz, Dobson, Forbes, John, Harrington Mann, Muhrman, Nicholson, Philpot, Sauter az angol művészek közt a legismertebbek. Elhalt tagjaik közt találjuk Emile Claust a belgák, Cottet a franciák, Neven du Mont az angolok, Bartels a németek, Zorn a svédek jeles mesterét. Tiszteleti tagul a társaság mindig az egyes nemzetek vezető mestereit választotta be. Tiszteleti tagja ma a társaságnak Aman-Jean, Bartholomé, Besnard, Boldini, Breitner, Fragiacomo, James Guthrie, Helleu, Lavery, Gari Melchers és Claude Monet. Mind, szinte kivétel nélkül európai nagyság. Elhalt tiszteleti tagja pedig Alexander, Boecklin, Chase, Carolus-Duran, Baertsoen, Klimt, Max Klinger, Hans Thoma, Lambeaux, James Maris, Mesdag, Meunier, Puvis de Chavannes, Renoir, Sargent, Segantini, Shannon, Zorn. Az európai festészet és szobrászat legújabb történetének oszlopa volt mindahány.

Mikor tehát három magyar művészt, *Csók* Istvánt, *Perlmutter* Izsákot és *Rudnay* Gyulát egyszerre választotta meg a társaság tiszteleti tagjául, a magyar művészi kultúra nemzetközi értékét ismerte el. Szinte fölösleges ezt bővebben megokolni. Csak rá akartunk mutatni e tény jelentőségére, arra, hogy az elismerés művészeti kultúránkat olyan helyről éri, amelynek rokonszenve nemcsak azért becses, mert objektív megítélésen alapul, hanem azért is, mert igazán művészi illetékesség szempontjából a legelső fórum.

BODE — 80 ÉVES. *Wilhelm von Bode*, a porosz állami múzeumok nyug. főigazgatója, aki a berlini Kaiser-Friedrich-Múzeum vezetőjének minőségében még ma is tényleges működést végez, a mult évi december hó 10-én ünnepelte 80-ik születésenapját. Az ünneplésben résztvett jóformán az egész tudományos és művészeti világ és az ünneplők sorában volt a mi Szépművészeti Múzeumunk is, amelynek vezetője, Petrovics Elek főigazgató a következő táviratban üdvözölte Bode-t: „Kérem Excellenciádat, fogadja a magam és intézetünk nevében legszívesebb üdvözletünket. Adja az Ég, hogy Excellenciád csodálatraméltó munkásságát még soká folytathassa, mint legfőbb büszkesége és utolérhetetlen mintaképe mindazoknak, akik életüket a tudomány és művészet tiszta szolgálatának szentelik." Wilhelm von Bode csodálatos szellemi frisseségről tanuskodó, hosszabb levelet intézett Petrovics Elekhez, amelyben az üdvözlésért legszívesebb köszönetét küldte és többek között meleg szavakban adott kifejezést annak a reményének, hogy Németország és Magyarország a jövőben is együtt fognak haladni a szellemi működés terén.

A MAGYAR ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI TANÁCS Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszertől nyert megbízás alapján a folyó évben Velencében rendezendő XV. nemzetközi képzőművészeti kiállítás keretében bemutatásra kerülő magyar koliekció összeállításával foglalkozik. A külföldi kiállításokat rendező bizottság a művek kiszemelésével Dudits Andor, Róth Miksa és Ligeti Miklós tanácstagokat bízta meg, akik e mandátum alapján már hetek óta látogatják a művészek műtermeit és keresik a bemutatandó műveket. E kijelölő albizottság által javaslatba hozott műveket a külföldi kiállításokat rendező bizottság fogja felülbírálni és fog véglegesen határozni a kiküldendő művészeti anyagot illetően. Az adminisztratív teendők végzésére a Tanács ügyvezető előadója: *Haasz Aladár* dr. neveztetett ki miniszteri biztossá, míg a kiállítás összes ügyeinek a helyszínen való intézésével ugyancsak miniszteri biztosi minőségben *Sartori Szilveszter* festőművész, velencei m. kir. tb. alkonzul bizatott meg. A művek összegyüjtése a Régi Műcsarnokban történik.

A kormány intézkedése folytán a Képzőművészeti Tanács közreműködése biztosíttatott a készülő új magyar ércpénzek tervezésénél, valamint az új papirpénzek és új bélyegek tervezeteinek elbírálásánál. Az új ércpénzek közül az arany és ezüst érmék tervezését, mivel azok külalakja a törvényben már előre meghatároztatott, a pénzügyminiszter a saját hatáskörében megbízott művészek által dolgoztatta ki, a nem nemes fémből készülő pénzérmék tervezetére azonban a Tanács útján nyilvános pályázat hirdettetett, minden egyes érmetípusra külön. Első díjban részesítettek az 50 filléresnél Biczó András, a 20 filléresnél Szántó Gergely, a 10 filléresnél Tóth Gyula, a 2 filléresnél Tary Lajos és az 1 filléresnél Csabai Ékes Lajos tervezete. Második díjban részesítettek az 50 filléresnél Pálinkás János, a 20 filléresnél Pálinkás János, a 10 filléresnél Szántó Gergely,

Magyar Művészet 1926.

LIPTÓUJVÁRI-STROBL ALAJOS: MEDUSA.
Magántulajdon.

SIDLÓ FERENC: MÁMOR.

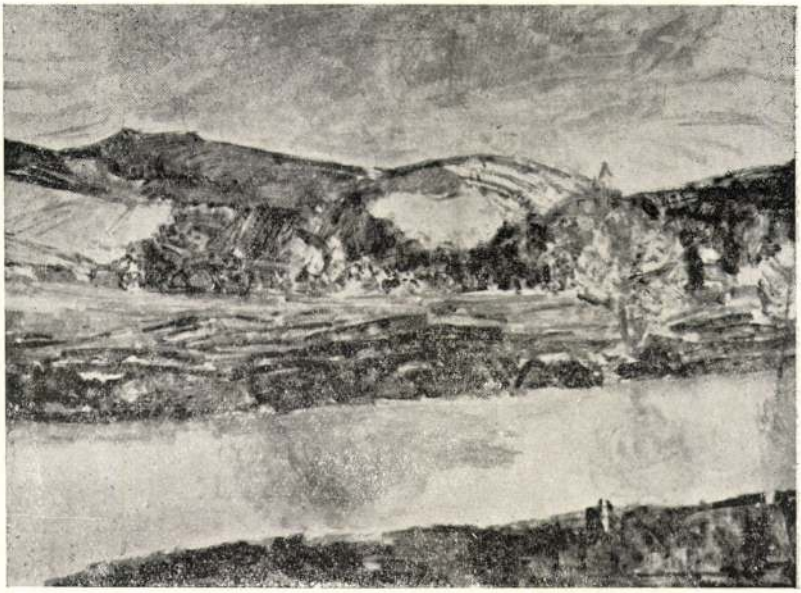

37. *Bornáth Aurél:* Vágvölgye.

387. *Perlmutter Izsák:* Volendami halász.

472. *Rippl Rónai József:* Női képmás.

542. *Vaszary János:* Rózsaszínruhás leány.

1131.

481. *Perlmutter Izsák:* Tengerparton.

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEMINÁRIUM

Az építészeti és a díszítő stílusok áttekintése.

Írta: Kőszegi László

V.

A multkori számban sajnálatos véletlenből sajtóhibák csúsztak be: a román stílusról szóló rész 10. sorában a „különféle" után pontosvessző teendő; a 14. sorban a félköríves után nem kell a vessző; az alatta levő sorban a „megbányásodott" „megbástyásodott"-nak igazítandó. A renaissance-stílus 5. sorában „megteremtését" helyett „megteremtéséhez" veendő és az utolsó előtti 5. sorban a „nyílások" és „faltömegek" közé az „a" helyett és teendő.

XV. *A barokk stílus* (1600—1740). 1. *A mennyezet és tető* — mint a renaissanceban, csak hullámosabb, nyugtalanabb vonalakkal. A mennyezeten festve folytatott architektúrák, melyek közt azúros térben égi alakok lebegnek (Pozzo, Tiepolo); béka-perspektíva. Merész kupolaszerkezetek, melyek bordázataik bonyodalmával s áttörtségével túlhaladják a késő gótikát és az arabot (Guarini mester, Turinban). 2. *A falak, pillérek és oszlopok* — mint a renaissanceben, csak hullámosabb, nyugtalanabb vonalakkal; valami szobrászi passzió lendül bele a falképzésbe, mintha pathetikusan taglejtő emberré faragnák át a falakat. 3. *A nyílások és falmasszák viszonya* — mint a renaissanceban. Teljes egyensúly szép példája a Palazzo Pesaro, Veneziában. 4. *A díszítmények:* renaissance-motívumok dúsabban s hullámosabban. Gyakori a kagyló s a cartouche (tekercses szegélyű, hullámos lap), a trophaeák (diadalmi jel fegyverzetekkel); allegorikus alakok.

XVI. *A rokokó stílus* (1740 körül, Louis Quinze). 1. 2. 3. — mint a renaissance-ban vagy a barokkban.

1. A drezdai Frauenkirche. 2. Santa Maria della Salute (Venezia). 3. Német barokk palota (Ludwigsburg).

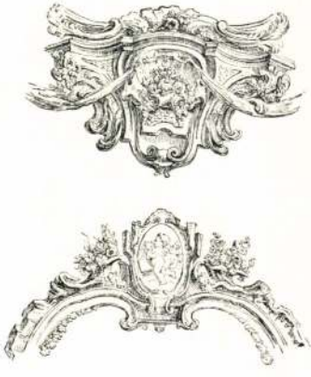

1. Barokkdíszek. 2. Példa a rokokó díszre.

A rokokó inkább belső építészeti stílus. 4. A *díszítményben* barokk motívumok, de asymmetrikusan, egyirányban lendülően, könnyedén szétszórva. Lazán odahintett levél- vagy virágfűzérek. Kagylók. Egymásnak ferdén háttal forduló kunkoros ívek Rácsozat.

XVII. *Az új-klasszikus (neo-klasszikus) stílus* (1750—1820).

a) A *XVI. Lajos (Louis Seize) stílus.* 1. és 2. Leegyszerűsített barokk formákhoz még görög és római formák, leegyeszerűsítve. Símán hagyott nagy falfelületek. Gyöngén hangsúlyozott párkányok. 3. *Nyílások és faltömegek viszonya* egyensúlyos. 4. *Díszítmények.* Leegyszerűsített barokk motívumokat kezdenek kiszorítani antik motívumok, főleg akanthus, kissé leegyszerűsítve. Sok architektúrai vonal kihasználva. Fáklya, íj, nyilak. Pásztor eszközök. Függőleges tojásdad cartouche.

A Louis Seize stílus leegyszerűsítése, polgári kiadása: a zopf-stílus.

b) az *empire-stílus* (Napoleon idejében). 1. 2. Görög és római formákhoz még itt-ott egyiptomiak (piramis, obeliszk). 3. Nyílások és falmasszák egyensúlyosan. 4. A *díszítményben* görög és római, itt-ott egyiptomi motívumok, mindig erősen stilizálva (mértani kordába szedve). Pompejies díszítés.

Az *empire-stílus sokszor majdnem kockára leegyszerűsítve: a biedermayer,* — nyárspolgári stílus —, mely azonban nem egyszer ötletesen egyszerűsít le barokk motívumokat is.

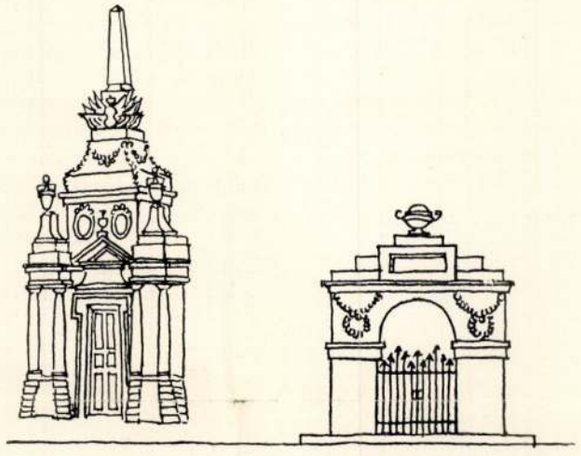

1. Példa az empire-stílusra. 2. a biedermayerre.

---

† PERLMUTTER IZSÁK. A magyar művészetnek egy erős oszlopa dőlt ki ismét, Perlmutter Izsák 66 éves korában meghalt. Neve nemcsak nálunk volt közismert, de egyik volt azon kevés magyar művészeknek, akiket külföldön is, szinte egész Európában mindenütt jól ismertek. Művei megtalálhatók majdnem minden nagyobb európai múzeumban, a firenzei Uffizitől a stockholmi királyi múzeumig. A magyar művészek ranglétráján majdnem 40 év óta, amikor hollandiai tanulmányútjáról visszaérkezett, előkelő helyet foglalt el. Megkapta a legnagyobb elismerést, az állami nagy aranyérmet és a sokféle művészeti áramlat zajlása közepette is minden oldalon tisztelettel említették nevét. Pikturája az impresszionizmus iskoláját képviseli, de erős egyénisége természetesen hamar átütötte az iskola korlátait. Perlmutter a nagy nyárspolgár volt, a hétköznapok költője. Pikturájában a hétköznap kis dolgai köré szőtt színes pompás keretet, azokat tette meg pikturája hőseinek, azokból az egyszerű témákból és nyárspolgári figurákból sikerült neki ünnepi hangulatot és ünneplő személyeket költeni. Perlmutter pikturája a nyárspolgári ideál glorifikálása. Természetében rejlett a becsületesség és ezt a legszigorúbban értelmezve vitte át műveibe oly értelemben is, hogy nem adott ki kezei közül olyan munkát, mely nem állt az ő művészetének nívóján.

AZ ÁLLAMI ARANYÉRMEK NYERTESEI. Az állami aranyérem zsűrije az idén úgy határozott, hogy a nagy aranyérmet nem adja ki. *Márton* Ferenc, ki jelöltje volt a nagy aranyéremnek, két szavazattal maradt le. A nagy aranyérem helyett két kis aranyérmet adott ki a zsűri. Az egyiket *Révész* Imre kapta, a nagyérdemű, öreg kecskeméti mester, a Kecskeméti Művésztelep vezetője, akinél régi mulasztást pótol mostani kitüntetése, a másikat *Tury* Gyula festőművész, akit a Műcsarnok közönsége évtizedek óta jól ismer és méltányol.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Dr. Gyöngyösi Nándor**
Elek-nyomda Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5.
Felelős vezető: Elek L.

Képzőművészet 1932.

Perlmutter Izsák.

PH 932 IV 13

— **Perlmutter Izsák festőművész sulyosan megbetegedett.** Perlmutter Izsák, a kiváló festőművész, influenzában megbetegedett és állapota nyolc nappal ezelőtt sulyosra fordult. Beszállitották a Korányi-klinikára, ahol maga *Korányi* professzor, dr. *Hetényi* magántanár és dr. *Kálapos* kezelőorvos vizsgálták meg és megállapitották, hogy kétoldali tüdőgyulladással és mellhártyagyulladással komplikálódott a betegsége. Az orvosok minden lehetőt elkövetnek, hogy a festőművészt megmentsék, akinek állapota azonban kedden válságosra fordult.

P. H. 932. IV. 13.

Perlmutter Izsák

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Özv. herceg ALI ACHMED MIRZÁNÉ úrnő ajándékának néh. PERLMUTTER IZSÁK festőművész gyüjteményének folyó évi április hó 5-én, kedden délután 1 órakor tartandó

BEMUTATÁSÁRA

Nagyméltóságodat
Méltóságodat
Nagyságodat

tisztelettel meghívja

AZ O. M. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA

E meghívó a megnyitás napján 2 személyre belépőjegyül szolgál

Hornyánszky V. RT., Budapest.

387. *Perlmutter Izsák:* Volendami halász.

472. *Rippl Rónai József:* Női képmás.

K Perlmutter Izsák

42. Perlmutter Izsák: Vásár Besztercebányán.

Képrőm. Tan. 1908/9
Acél Kiáll. Sat.

103. Kézdi-Kovács László: Őszi dal.

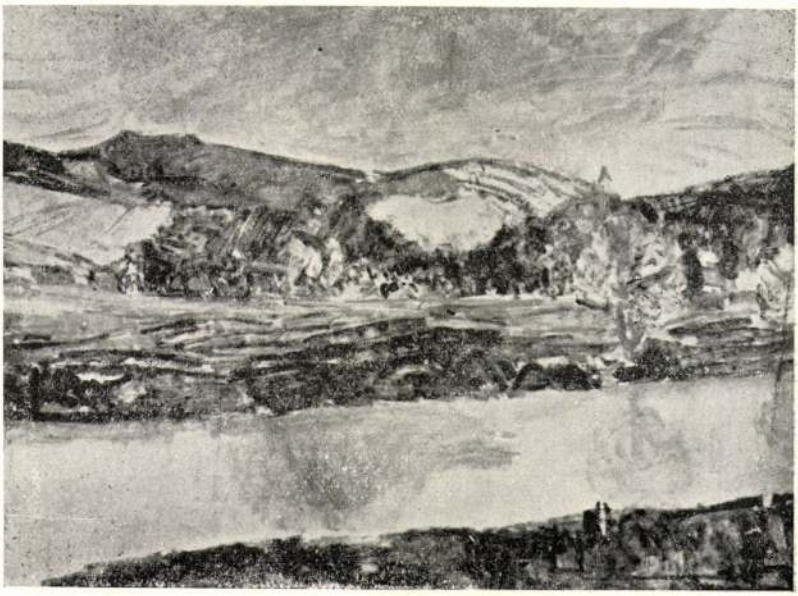

37. *Bernáth Aurél:* Vágvölgye.

387. *Perlmutter Izsák:* Volendami halász.

472. *Rippl Rónai József:* Női képmás.

542. *Vaszary János:* Rózsaszínruhás leány.

A család. Perlmutter Izsák festménye, rézbe karcolta Prihoda István

Kisleányomnak

Hidd el kedves, hidd el, kisleányom,
nem mulik el semmi nyomtalan;
a Mindenségben mindeneknek arcán
elmult életek titkos nyoma van.

Minden mozdulat a multak láncszeme,
a virág talán valamikor csók volt
s egy más világban réges-réges-régen,
mint tűzsugárú nap sütött a hold.

A fehér felhő, mely fölöttünk leng el
egy halott leány intése lehet,
sóhajtása: szellő és a könnye harmat,
mely a tavasz arcán halkan lepereg.

Én is, ha fáradtan lehajtom fejem
s megsimogatja két kicsi kezed,
halott nagyanyád drága kezének
szelid érintésére ismerek.

Tartally Ilona

Uj Idők 1928 jul. 8. 28 v

Munka, művek, alkotások

Írta: **gróf Klebelsberg Kunó***

Mikor Karcagon, ahonnét újabban csak a szikesek terméketlenségéről és a rettenetes szárazság pusztításairól hallottunk hírt, feltört a mélységek rejtelmes gáza, akkor sok magyar emberben felébredt a remény, hogy ez a mi pompás magyar földünk megint csodát művel s rejtelmes mélységeiből új erőket ad szenvedő népének az újjáépítés nehéz munkájában. Persze voltak sokan olyanok is, akik az erdélyi földgáz körül mutatkozó tehetetlenségre, kapkodásra, kishitűségre visszaemlékezve, kételkedtek abban, hogy a természet adományát majd ki tudjuk-e használni. A karcagi hírrel kapcsolatban eszembe jutott az a kifejező jelszó, melyet boldogult *Hegedüs* Sándor dobott be a közvéleménybe kereskedelmi miniszteri székfoglaló beszédében. Hegedüs Sándor arra buzdított, hogy *„mélyebben szántsunk"*. Ennek a nagyon mély intelemnek is az lett a sorsa, ami a jelszavaknak és a szép dallamoknak: kintornára került és lejáratták, hangoztatták, miközben az intelem tartalmára már nem is gondoltak. Az utolsó negyedszázadban a technika sokat haladt és ma már a mély szántás nem elég. Bizony rá vagyunk utalva a nagy Eötvös Loránt torziós ingájára, amely finom műszer segélyével mélyfúrások nélkül is meg lehet állapítani a föld belső szerkezetét és azt is, hogy *hol remélhető földgáz*. Mégis, mikor *Eötvös* Loránt torziós ingájának tökéletesítése végett *geofizikai intézetet akartam létesíteni*, mint a kopók vetették rám magukat, akik ma is úgy képzelik el a dolgokat, mint mikor a papírzacskóba tett gyertyával mentek le borért a pincébe és még ennyiben állt Magyarországon a föld mélyének a kutatása.

Bizony ebbe az áldott magyar földbe munkával és művekkel mélyebben le kell magunkat horgonyoznunk, mint ahogy eddig tettük. *Mert ne higgye senki, hogy napjainkban elég lesz az olyan fajta hazafiság, amely beéri a haza puszta szeretetével és azzal a készséggel, hogy alkalomadtán meg is halunk a védelmében.* Mint ahogy ilyen rendkivüli esetek ritkán fordulnak elő, azért a hazaszeretet, ha csak puszta érzelemből áll, érzelgőssé lesz és frázissá válik. Az a többkevesebb centiméter, amellyel itt évente a magyar földet fölszántjuk, nem jegyez el bennünket elválaszthatatlanul azzal a darab földdel, melyet Magyarországnak nevezünk. Hiszen még műveletlen népek is szeretik azt a tájat, ahol laknak. De ha elkergetik onnét, vagy ha kiirtják őket, akkor nem marad alkotás utánuk és még az emlékük is elhomályosodik. *Egy nép csak azzal szerez jogot ahhoz a földhöz, amely a hazája, ha azt halhatatlan művekkel magához, nemzeti géniuszához kapcsolja.* A haza földjére ontott véren kívül a művek és alkotások azok, amelyek révén a nemzet magát a haza földjével elválaszthatatlanul jegyzi el.

Mi az, amivel az olaszok Itáliát hazájukká avatták? Nemcsak a firenzei dómmal és a római Szent Péter templommal, nemcsak a műemlékekkel, amelyeket az egész világ turistái és műélvezői évenkint megbámulnak, hanem a Pó völgyének szabályozásával és az Apenninek lejtőinek terraszírozásával. Mikor valaki Velencét bámulja, nem gondol arra, hogy ott évezredes munkával minden négyszögméter terület a tengertől van elhódítva. Mert bizony ott nemcsak a nagy paloták és templomok, hanem a kis viskók is cölöpalapon állnak és óriási fáradsággal és költséggel jöttek létre.

Mikor én is itthon műveket sürgetek, ugyanezt a szent eljegyzést akarom előmozdítani a nemzet és a haza földje között, ahol a művek és az alkotások képviselik a jegygyűrűt. Többen sajnálják a pénzt *a lágymányosi pocsolya* feltöltésére. Pedig még ha nem is az egyetemi épületeket akarnánk idők folyamán oda koncentrálni, akkor is meg kellene csinálni a feltöltést, mert *egyfelől a Ferencváros és másfelől a Lágymányos és Kelenföld között meg kell teremteni a kapcsolatot*, különben a város vérkeringése hiányos marad. Most a lágymányosi pocsolya, mint egy rút, fekete ék nyomul be Budapest testébe, brutálisan kettéfeszítve a budai és a pesti déli részeket.

De mindez nemcsak budapesti szempont. Alföldi népes helységeink most értek el arra a pontra, hogy nagy faluból lassanként várossá legyenek. *Vidéki úgynevezett városaink képe rendkívül sivár, helyenként rút, európai szemnek egyenesen visszataszító.* Ma még minden kialakulóban van. Addig, míg a szabályozásoknál földszintes házak kisajátításával kell számolni, a dolog egyszerű. De ha már emeletes objektumok állnak az útvonalakon, akkor a baj már irreparábilis. Az esztétikai kultúrszempontot bele kell vinnünk vidéki városaink szabályozásába, hogy *most kialakuló alföldi városaink nemzeti művé nemesüljenek* és ne maradjanak ötletszerű település, ahol az utat nem a tudás vonta meg, hanem az első ökörpár kocsija vágta, amely a török hódoltság után oda elvetődött. Az alföldi városok ilyen kialakítása, a tanyavilágnak népiskolákkal fejlesztése, a két, több mint százezer lakójú városnak, Szegednek és Debrecennek európai kultúrgócponttá való avatása, igazi nagy várossá emelése, ez a magyar neonacionalizmusnak egyik legnagyobb problémája.

A kultusztárca a nemzeti jövő reszortja, annak kell tehát mindig elől menni, mutatva a jövő fejlődés útját.

Mert nem elég az, hogy a kultuszminiszter Magyarország oktatóinak munkáit vezesse az óvodán, a népiskolán, a középiskolán és az egyetemen, hanem bizonyos fokig *vezetni kell szellemileg a közvéleményt is*. Ez az oktató tevékenység legmagasabb foka, mert ne felejtsük el, hogy egy nemzetnek szellemi közkincsévé csak az válik, ami közkövetelmény, amit a nemzet meggyőződésével, szeretetével a magáévá avat.

A magyar neonacionalizmusnak munkát, műveket, alkotásokat kell követelnie: a magyar nemzet szent és örök eljegyzését a magyar földdel a munka, művek és alkotások révén. Különben a világtörténelem könyörtelen keze mint értéktelen gazt, mint dudvát gyomlál ki bennünket Közép-Európának abból a kerti földjéből, amelyet a Gondviselés finom kerti kultúrák számára jelölt ki. Ez az én politikai hitvallásom!

* Mutatvány gróf Klebelsberg Kunó „Neonacionalizmus" című könyvéből, amely most hagyta el a sajtót.

Perlmutter Izsák

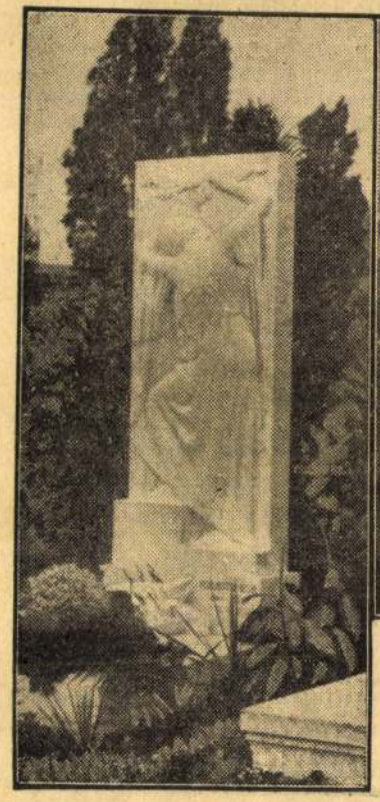

FELAVATTÁK PERLMUTTER IZSÁK FESTŐMŰVÉSZ SÍREMLÉKÉT a rákoskereszturi temetőben szép ünnepség keretében. A felavatáson résztvett a festő özvegye, mellette lánya, özvegy Ahmed hercegné áll

Az Est 1936. máj. 19.

gyermekek
ára vannak
tozik az elő-
tthárdi ura-
rotthárdi er-
központi gaz-
rébe tartozó

honvéducal
s Művek V.,
kiállításában
tatják a kü-
készülékeket:
t, forraló edé-
rt, hűtőszek-
bemutató elő-
kor tartanak,
főn, csütörtö-
0 órai kezdet-
ények sütése.

inosának be-
ött iktatták
között a fővá-
dr. *Kátay*
ó főtemplom
ső ferencvá-

poleban
ensült
gességek

ta tettet. Két nappal ezu
csétlen lány a *Rókus*-kór
halt.

— **Rendőri beavatkozás az öv
ballpályán.** Az *Öv* ucca 155 ala
futballpályán a futballmérkőzés uta
*csoport drukker megtámadta Weisz Fe
kereskedősegédet, aki a mérkőzést veze*
A pályán kintlevő vendégek a futballbí
védelmére keltek. *300 fővyi* tömeg verődött
össze, amelyet lovasrendőröknek kellett
visszatartaniok. A folyton erősebben kiál-
tozó tömeg szétoszlatására a *rendőrök kar-
dot rántottak* s így igyekeztek szétoszlatni
az embereket. A nagy tumultusban egy
asszony elájult. A tömeget végül sikerült
szétoszlatni.

— **Kattowitzban lesz a lengyel ha
zaárulási pör főtárgyalása.** *Varsóbe*
jelentik: A kattowitzi büntetőt
vényszék június 2-ára tűzte ki a
a hazaárulási pörnek főtárgya
*amelynek 119 nemzeti szociali
zelmű lengyel-sziléziai agit
vádlottja.* A vádlottak tag
annak a szélsőséges s
mely rohamcsapatokkal
*börtönökben sinylődő n
foglyokat akarta kisz*
Lengyelországhoz csa
ziai német nyelvte
akarta adni Németors

Telefon: 188-270
MAGYAR NEMZET
1988 JUL -2

Száz éve született

PERLMUTTER IZSÁK

A Nemzeti Galéria XX. századi képtárának első termében két festmény reprezentálja a század elejének egyik markáns, de a köztudatban elmosódott művész egyéniségét: *Perlmutter* Izsákot. 1866. július 2-án született (meghalt 1932-ben); a *századik születésnap* alkalom arra, hogy emlékét — ha vázlatosan is — felidézzük. Sajnos, a Nemzeti Galériában csupán a fent említett két műve látható, a *»Parkom télen«*, ez a szűkebb környezetében, Rákospalotán festett, erőteljes, kiváló ízlésű kép, melyen az előtérben álló fák csupasz ágai finom dekoratív vonalakkal szinte beszövik a vásznat. A másik, ismertebb festménye, az 1908-as dátumú *»Vásár Besztercebányán«*, a korszak egyik jeles alkotása, Perlmutter minden művészi erényét magán viseli. A komponálás biztonságát, az egységes látást, elmélyedő tehetségét s azt a sajátos intellektuális szemléletet, kutató szellemet, mely bizonyos fokig a Nyolcakkal teszi rokonná.

Lázár Béla rövid tanulmánya jóformán az egyetlen forrás, melyből Perlmutter Izsák művészi útjáról valamit megtudhatunk. Ezek szerint 1896-ban egy ismeretlen festő jelentkezett a Műcsarnokban, több hollandi témájú képpel. *»A hollandi halász«* — Lázár leírásából ítélve — naturalista kép lehetett. Amikor »az ismeretlen festő«, Perlmutter Izsák a Műcsarnokban feltűnt, harmincéves volt, háta mögött Párizzsal és Hollandiával.

Perlmutter Izsák apja saját kedvére festegetett, több festményt lemásolt a Louvre gyűjteményéből; ezek között nőtt fel a későbbi művész. Magyar-Mannheimernél kezdte tanulmányait, majd Karlovszkynál folytatta, dolgozott egy ideig Bihari mellett is. 1891-ben a Julian-akadémia növendéke, majd négy évig Párizsban Lefèbre-nél és Robert Fleury-nél szigorú művészi tanulmányokat folytatott. Hat évet élt Hollandiában, Rembrandt hazájában.

Nemzedéke már elfordult az impresszionizmustól, sőt, lázadt ellene. El Monet-től! — ez volt a jelszava. Perlmutter a vonalra esküdött, a rajzi elemek fontosságára, a kompozíció döntő voltára. Kolorizmusát is alárendelte a rajznak, a szerkezetnek. Finom, atmoszferikus hatású színvilága olykor Pissarróra emlékeztet. »Korszerű jegyzetek« címmel a Művészet 1904-es évfolyamában (ahol például Bródy Sándor írt a színpadi díszletről és ugyanő Lotz Károlyról) összefoglalta gondolatait a művészetről. Kis tanulmányából egy sokoldalúan művelt, filozofáló, a művészetek elméleti kérdésein tűnődő, intellektuális festő alakja bontakozik ki.

Lyka Károly és más kortársai írják, hogy »rendkívüli elmélyedéssel, szakadatlanul festett és sok képen örökítette meg Rákospalota környékét és népét«. Nemzetközi sikereket ért el. Vásárolt tőle a római Galeria Moderna, Önarcképe az Uffizi tulajdonába került.

A nagyvonalú, egységes látást tükröző, derűs *»Vásár Besztercebányán«* mestere mostohagyermeke a magyar műtörténetnek. Gorkij elmélkedik egyik írásában arról, hogy egy nemzet irodalma, művészete nem alapulhat, nem állhat meg csupán egyes, kimagasló alkotó egyéniségeken. Gorkij egy nagy kulturális hadsereg képét kelti fel, melyben vannak vezérek és mindenrangúak, természetesen közlegények is. Minél népesebb egy hadsereg, annál több a remény, a biztosíték arra, hogy a kultúra beszivárog a nép minden rétegébe. E »hadsereg« minden tagjának szerepe, feladata van.

Perlmutter szerepét még nem tisztáztuk, noha művészeti könyveink kiadása fejlődik, csupán a tervszerűség körülményeit nem látni. Szép dolog külföldi mesterekről nagyobb, kisebb monográfiákat megjelentetni, de a hazai műtörténetnek mégis elsőrendű dolga a magyar képzőművészet mestereinek tanulmányozása, értékelése. Ilyen feladat — többi között — Perlmutter Izsák is, akinek műveit felkutatni, összeszedni nemcsak kötelesség, hanem hálás téma.

Dutka Már

Perlmutter Izsák

is, ezt az Ilonka kisasszonyt hogyan is tudná egy életre magához kapcsolni? Nagyszerű és jóleső volt ez már gondolatnak is, Antal úgy eljátszott vele, mint egy hatesztendős gyerek egy kőépítőszekrénnyel.

Ekkor történt a baj.

Észrevette, hogy Ilonka az egyik barátjára, akit egyébként is szívéből útált a jó Antal, egyszer ugyanazzal a ragyogó szemmel nézett rá és ugyanazzal az édes hangjával szólt valamit hozzá, mint amivel őt szokta boldoggá tenni. Antalnak ijedtében kitágult a szíve és összehúzódott a szemöldöke. Ekkor szigorúan és mégis melegen arra kérte Ilonkát, hogy többé ezzel az emberrel ne álljon szóba. Ilonka tűnődve nézett rá, kicsit elhúzta a száját és azt mondta: jó.

Mélységes szélcsend volt vagy tíz napig. Antal tovább szőtte rózsaszínű álmait.

És ekkor, pontosan a tizenegyedik napon, Antal véletlenül belekapcsolódott egy telefónbeszélgetésbe. E pillanatban három vége volt a drótnak, egyik végén állt Antal, a másik végén Ilonka és a harmadik végén az, akitől Antal őt eltiltotta. És azok ketten beszéltek, — nem fontos, hogy mit, de Antal még akkor is mereven tartotta a kezében a telefónkagylót, amikor percek vagy tán órák óta süket csend volt közel és távol.

Ez borzasztó volt. Antal egész testében reszketett. Leült a sarokba és mereven bámult egy helyre. Délután hat óra volt, amikor ide leült és másnap reggel nyolc órakor még mindig ott ült. Azt hitte, hogy közben gondolkozott. Pedig ezalatt az idő alatt egyetlen egy olyan gondolat sem fordult meg az agyában, amit értelmes és kerek mondattal ember ezen a világon képes lett volna kifejezni. Annak a drága, varázslatos lobogásnak a helyén, amit szerelme édes napjaiban ott érzett a balmellében, most valami mozdulatlan, hideg jégdarab hevert, aminek a dermedése átjárta egész testét, a foga hangosan vacogott és a kezéből az az öreges reszketés semmiképpen se akart elmúlni. Ugy érezte, hogy esik össze, lassan, megfontoltan, kiszámított pontos egyformasággal, mind kisebbre és mind kisebbre. És minél kisebb lesz ő, annál nagyobb lesz az a jégdarab a szívében.

Amikor végre feltápászkodott, csak egyetlen világos gondolata volt: az, hogy nincs semmi, de semmi, amibe megkapaszkodhatnék, egy meztelenül kopár és vígasztalanul hideg út nyílt előtte, nincs már út, csak ez, mely különös hideg fényességgel még pár lépésnyit itt e földön visz, aztán átlátszó és üres lesz és belevezet a Semmibe.

Tehát elindult ezen az úton. „A Berettyó“ . . . — dadogta benne valami ijedt kis gvermeksíráshoz hasonló hang. És egy mélyebb, komolyabb sírás döngicsélt nyomban mögötte: „Vagy a patikussegéd . . . “

És amint ment, görbe háttal és lehajtott fejjel ott az utcán, — amelyről ebben a pillanatban csak ő tudta, hogy csúf macskaköveivel a végtelenbe vezet, — egy barátja állította meg:

— Mi van veled? Hogy nézel ki!

Antal dadogott valamit:

— Nem birom . . .

A barátja megértően bólogatta a fejét:

— Megértelek, öregem. Csodálom, hogy eddig is nem álltál a sarkadra. Mindenki tudja, hogy milyen nagyszerű munkaerő vagy. Az öreg, a principálisod azonban, azt hiszem, attól fél, hogy ezt egyszer fent is észreveszik, őt majd nyugdíjazzák és téged raknak a helyére. Ez lehet az oka, hogy olyan szemérmetlenül és komiszul szid és szapul, ahol csak emberrel találkozhatik. Rémes, miket beszél rólad. Ha az mind igaz lenne, akkor belőled már messziről bömbölne az ostobaság és te lennél az egyetlen eleven lajhár, amely szabadon jár Európában.

Antal rábámult. Ebben a pillanatban, különös gyorsasággal elébe állt a principálisa képe: a hangyaképű, szürkebajuszú, izgékony és kellemetlen kis figura, rekedt hangjával és két hitvány, rettentő nagy cipőjével. És ez a figura hirtelen kerge táncba kezdett agyában elmúlt szerelme emlékeivel és meglevő családása fájdalmaival. Éktelen harag fogta el, arca kigyúlt és ő kiegyenesedett.

Rögtön megfordul és eltiporja a hangyaképű embert. De az a másik fájdalom sokkal nagyobb volt, hogysem pillanatnál tovább kieresztette volna a hatalmából. Vállat vont és tovább ment.

— Hát érdemes? . . . Nem érdemes . . . — dörmögte és megint csak azt a jégdarabot érezte és valahol, egészen halványan, fel-felbukkanón mögötte a hangyaképű embert.

A patika elé ért. Ej, nem megy tovább: azt, amit keres, itt is megtalálhatja.

A szőke nagyon megörült neki. De nyomban aggódni is kezdett:

— Te kutya, te, tán lumpoltál az éccaka?! Olyan a fizimiskád, mintha egy szemhunyást nem aludtál volna. Nesze egy pohár jó erős pálinka. Saját főztöm, persze. Ez ilyenkor jót tesz.

Antal nem is felelt, felhajtotta gépiesen a pohár pálinkát és azon törte a fejét, hogyan lehetne a patikus segédet a legügyesebben megkörnyékezni.

Míg gondolkozott, a szőke egyszer csak eléje rakott egy csomó könyvet.

— Nézd csak. Ismered ezeket?

Antal szórakozottan nézett a könyvekre. Álmatagon bólintott.

— Ismerem. Hogyne. Az én könyveim.

Három vadonatúj zsebkendő került a könyvek tetejére.

— Hát ezeket ismered?

Antal rápillantott szórakozottan a monogrammra és egy kicsit meghökkent.

— Ezek az enyéim . . .

— Látod. Gondatlan, rendetlen és ostoba ember vagy, komám. A háziasszonyod, az a vén, ravasz Hebuskáné, úgy lop téged, ahogy akar. Azt hiszem, szét hordta már a fele holmidat. Ezt tegnap vettem tőle. Csak azért, hogy megmutathassam neked és kinyithassam a szemedet. Azt hazudta, hogy szegény, háborúban elesett fiának a holmijai.

Antalt most másodszor is elfutotta a méreg. És ezúttal a hangyaképű ember mellé egy új alak robogott bele lelke kúsza képei közé: a veresorrú, veresszemű Hebuskáné, amint egy piszkos főzőkanállal az ő hófehér ingei közt lapátol és kaján vigvorgással gyűri halomba a lopott holmit. Ez már igazán cudarság.

Megy és kitekeri azonnal annak a boszorkánynak a nyakát. Felkapta a könyveket és a zsebkendőt és fuldoklott a méregtől:

— Várj csak, majd adok én neki . . . Éppen jó kedvemben vagyok . . .

Künn az utcán azonban hűvös szél fujt és ez a hűvös szél kifujta a haragot Antalból és a jégdarab ismét ott volt teljes nagyságában a mellében.

— Hebuskáné . . . Könyvek . . . Zsebkendő . . Szép fehérneműim . . . Ostobaság! Minek nekem most már mindez?

Egy kölyök jött arra, Antal fogta az egész csomagot és a kezébe nyomta: nesze, neked adom, vidd haza, add az apádnak vagy anyádnak, mit bánom én.

A legszebb ajándék Herczeg Ferenc Összes Műveinek Jubiláris Díszkiadása.

A magyar táj- és életképkiállításból. Perlmutter Izsák: Fiatal anya

san nevetett hozzá, hogy Antal egész bensejében diadalmasan csak azt érezte: igen, szeret, ó, de mennyire szeret.

Természetes, hogy a saját csapdáiba esett Antal, csak azon az ékes és különös lajtorján tudott az élet levegőjéhez vissza-visszakapaszkodni, amit a legvadabb szavakból épített fel magának. Ilyeneket mondott Ilonkának:

— Soha még ezt nem éreztem. Ha ezer egynéhány évvel ezelőtt élek és véletlenül rómainak születek, Néró császár az én szívemmel gyujtotta volna fel Rómát . . .

Meg azt mondta:

— Most nem akarsz megcsókolni. Ilonka, mert azt mondod, hogy meg vagy hülve és nem akarod, hogy megkapjam tőled. Hát azt mondom én neked, hogyha itt állna mellettem egy orvos és az így szólna hozzám: — Csókold meg ezt a leányt, de három óra mulva rohamos és szörnyű kínok között halsz meg, — hát én téged akkor is boldogan, boldogan csókolnálak meg . . .

Máskor meg ezt magyarázta:

— Nem tudok enni, nem tudok dolgozni, nem tudok aludni. Ez a világon a legnagyobb boldogság, egyszerűen azért, mert teérted van.

Ilonka persze nem volt annyira okos, hogy mindezeknek a csinos szamárságoknak a mélyén megérezte volna az élet bölcs, mert fejedelmien egyszerű zenéjét, de ez nem baj, fő az, hogy Antal minden effajta kijelentése után a fellegek közt érezte a fejét, pedig szűkebb kalitkában kuksolt már szegény, mint a legszerényebb majma az állatkertnek.

Szóval Antal gyanútlanul boldog volt és végső elhatározással már azon törte a fejét, hogy Ilonka kisasszonyt, aki egy kissé bizonytalan családi miliőben nőtt fel, s akit társadalmilag meglehetős szakadékok választottak el a kényesen nevelt és jóállású Antaltól, és akinek állandóan voltak némi kis homályos flörtjei

Az Uj Idők január elsején kezdi meg Herczeg Ferenc új regényének közlését.

Uj Idők
1926. II. félév

Reggel. Perlmutter Izsák festménye az Ernst-Múzeumban

VII.

Két próba volt.

Az első a lakásán. Segéd hozta oda a fércelt ruhát. Krétázott, gombostűzött. Különben mingyárt úgy állt rajta, mintha ráöntötték volna. Amint a segéd mondta, ez nem is csoda. „Az ilyen termetre könnyű dolgozni".

A másik próbára ő maga ment a műhelybe. A hármastükör elé állították. Egyszerre láthatta magát szemben, két oldalt, még hátul is, mert a kisasszony mögötte egy negyedik tükröt tartott. A szabó és a segédek semmi kivetnivalót nem találtak a ruháján. Ő sem. Csak azt jegyezte meg, hogy hónaljban, mintha kissé feszülne. De miután egy mesteri fogással megigazították a kabátot, eltűnt ez a kényelmetlen érzése, mely — mint magyarázták — minden új ruhánál jelentkezik, míg az „illető egyén" meg nem szokja. Baj is, ha nincs így.

Az új ruhában távozott. Mihelyt leért az utcára, megállt egy könyvkereskedés kirakata előtt. Tíz évvel megfiatalodott. Később még megállt egy sajtkereskedés, meg egy koporsós üzlet tükörablaka előtt is. Nagyon meg volt elégedve.

Csak egyet furcsállott. Azt, hogy a változást senki se vette észre. Se a diákok, se a tanárok. Még Juhász Máté sem.

Aztán rájött, hogy ez nem is furcsa.

Az igazi elegancia egyik jellemző vonása, hogy nem feltűnő, nem kiabáló. Csak mint lélek van jelen, mint szellem, melynek inkább a távollétét és hiányát észleljük.

VIII.

Szeptember elején hazajött Vili. Nemsokára meglátogatta. Rozsdavörös ruhájában, melyet még nem ismert.

Elmondotta, mi történt az osztrák fürdőhelyen

Uj Idők 1930. 3 sz.

augusztusban, beszámolt a magyar kolónia kisebb-nagyobb botrányairól.

— Igaz, — szólt egyszerre Vili, — meg tetszett már rendelni a ruhát Schreinernél?

— Meg, meg, — mondta Bossán. — Már egy hónapja itt van. Akarod látni?

A tanár otthon nem viselte, kímélte, csak vasárnaponként vette föl, ritka alkalmakkor, mikor meg volt híva.

Bement a hálószobájába. Tíz percig öltözködött.

— Na? — szólt, mikor megjelent az ajtónyílásban.

Lassan, mereven közeledett Vili felé, aki egy karosszékben ült.

Vili fölállt.

— Na? — ismételte sürgetően.

Vili a szemét morcolta.

— Tessék csak megállni, tanár úr.

Bossán megállt.

— Most tessék hátrafordulni.

Bossán hátrafordult.

— Most tessék, tanár úr, kitárni a karját.

Bossán kitárta karját.

— Most méltóztassék leülni.

Bossán fölhúzta a nadrágszárakat a combján, aztán leült.

Mosolygott a hiúság e gyarlóságán s Vili felé kacsintott:

— Na, mit szólsz hozzá, szakértő?

— Hát igen, — mondta Vili. — Igen.

— Van talán valami hibája?

— Ennek? — kérdezte Vili? — Schreinernél tetszett rendelni?

— Annál, annál.

Vili arca olyan sötét lett, mintha tintával öntötték volna le.

Ez a ruha szűk is volt meg bő is. A nadrág feszült és lötyögött, térdein pedig máris kiütköztek azok a dudorok, melyeknek többéves nyűvés után se volna szabad feltűnni. A kabát vállai kipeckesedtek, jobbra-balra ferdültek, egy nyomorékot mutattak, egy púpost. A kilencvenéves banya arcán nem lehetett volna több ráncot lelni, mint e szövet minden tenyérnyi részén. A kabátgallér elállt a sovány nyaktól, nem sokat, körülbelül három centiméternyit s végtelenül szomorúan lötyögött körötte. Siralmas, szívfacsaró látvány volt szegény Bossán.

— Bocsánat, tanár úr, hogy annyit fárasztom. Tessék talán mégegyszer fölállni. Egyenesedjék ki. Egészen. Így, így.

Erre a mozdulatra a kabátgallér a maga módján azzal válaszolt, hogy most már nem állt el, hanem viharosan fölugrott a tarkóra, körülbelül három centiméternyit s úgy is maradt állhatatosan, hiába húzogatta lefelé Vili.

— Valami baj van? — érdeklődött Bossán.

— Fizetni is tetszett?

— Igen.

— Mennyit?

— Az egészet kifizettem.

— Miért?

— Nem akarta részletre adni.

— Nem értem, — mondta Vili és most már nem is tekintett tanárjára. — Nem értem. Ilyen még sohasem fordult elő. Elszabta.

— Hol?

— Mindenütt — tört ki Vili kétségbeesetten. — A szövetje úgy látom nem rossz. — Hozzáért. — Nem. Egy kis pamut is van benne. Ez pamut. Tiszta pamut. Aztán a kidolgozás. Micsoda bélés, micsoda gombok. Szégyen, gyalázat. Ezt azonban nem hagyom ennyiben. Újat kell csinálnia, teljesen újat. Efelől kezeskedem. Bármikor, amikor ideje van a tanár úrnak, szívesen elkísérem. Én magam fogom kérdőre vonni.

IX.

Sokáig nem mehettek el, mert Bossánnak délelőtt is, délután is órái voltak. Egy este — zárás előtt — mentek el.

Vili elől haladt az ódon, belvárosi házban.

A műhelyben valami kövér, pirosképű, bajuszos úrral tárgyalt, halkan és izgatottan. Az éppoly halkan és izgatottan tiltakozott. Bossánra pillantottak mindketten. Az a sarokban izgett-mozgott, tájékozatlanul, mint akit rossz helyre vezettek, gyanakodva szemlélve a műhelyt, mely valamivel nagyobb, világosabb, bár sok tekintetben hasonlít a másikhoz.

— Schreiner vagyok — mutatkozott be, a kövér, pirosképű, bajuszos úr. — Azt hiszem, tévedésről van szó. Uraságod tudtommal sohase rendelt nálam ruhát!

— Szóval nem itt rendelte a tanár úr? — firtatta Vili.

— Nem.

— Á, már értem — harsant föl Schreiner — a 10-ben rendelte. Ez itt azonban a 12/b. Az Schreiber, Schreiber. Én pedig Schreiner vagyok. Van szerencsém. — Még egyszer kezelt. — Már többen megjárták ezzel a Schreiberrel. — Vili fülébe súgott. — Hírs fuser.

Bossánt, aki szabódott és semmiről sem akart tudni, a lámpa alá vezette, hogy jobban szemügyre vehesse.

— Igen — mondta kaján, széles mosollyal. — Ez az ő munkája. Ismerem.

A segédek kidugták borzas fejüket a varrásból. Tű elakadt a kezekben. Varrógép zakatolása elült. Mindnyájan vigyorogtak. Egy inas úgy röhögött, hogy hasát fájdítva, tántorgott ki a műhelyből.

— Egy kis tévedés — vigasztalta elkomolyodva Schreiner — megesik ilyesmi.

— És nem lehet rajta segíteni? — Érdeklődött Vili, minden jobb meggyőződése ellenére.

— Ezen? — hahotázott Schreiner s úgy ráncigálta a kabátot le-föl, mint hóhér az akasztott embert. — Ezen kérem nem lehet segíteni. Legokosabb, ha tanár úr befogja strapára és elhordja otthon. Csináljunk egy csinos, őszi öltönyt? Mértéket vehetek?

— Nem — rázta fejét Bossán.

— Ahogy parancsolni méltóztatik. Mindig rendelkezésére állok — átnyujtotta a cége nyomtatott levelezőlapját. — Alázatos tisztelettel. Bármikor tessék bizalommal fölkeresni, 12/b I. emelet. Schreiner és nem Schreiber — kiabált még a folyosón is. — Nem Schreiber, nem Schreiber.

X.

Bossán vacsorázni ment egy kiskocsmába. Leült, anélkül, hogy fölhuzná nadrágszárait. Menüt rendelt, három deci vöröst.

Most érezte, mennyire vágja a kabát a hónaljban. Kés nem vág ily élesen. A szemben lévő tükörben megpillantotta magát. Elfordult a tükörtől.

Lassan megiszogatta a vöröst. Vacsora után rágyujtott egy szivarra. A hamu mellényére hullott. Nem verte le.

Sokáig bámult maga elé, a levegőbe meredve, mozdulatlanul, üresen, ahogy öregemberek szoktak.

Most jelent meg! Herczeg Ferenc: Északi fény. Regény. Ára 5 pengő.

Perlmutter Izsák

1866.julius 2-án született Pesten.Tanulmányait Budapesten és Párizsban folytatta,hosszu ideig Hollandiában tartózkodott,ahonnan 19o3-ban tért haza.Rákospalotán lakott,de sokat utazott az egész országban.Szolnokon néhány dekorativ hatásu tájképen kivül elsősorban szobabelsőket festett varró,öltözködő parasztmenyecskékkel dolgozó vagy fáraftan üldögélő parasztasszonyokkal.Müveit kezdetben Milletre jellemző realista hang majd impresszionisztikus felfogás, dekorativ,élénk kolorit jellemzi.1921-ben és 193o-ban müveiből kollektiv kiállitást rendeztek az Ernst Muzeumban Budapesten. 1932.április 13-án halt meg Budapesten.

Bibl.:Lázár Béla:Perlmutter Izsák.Bp.1921.

95 A két életkor
O.v.,72x58 cm.Jelzés nélkül.MNG ,Ltsz.:72o7

Die Szolnoker Malerschule
78 Wechselausstellung der Österreichischen Galerie
Szolnok,Bp.,Graz 1975-76
Österreichische Galerie und Collégium Hungaricum

Perlmutter Ksál

Perlmutter Samu

343 **Neográdi Antal.** Hibás úton. Olajfestmény. 1800 korona.

344 **Tull Ödön.** Utca Capri szigetén. Vízfestmény. 500 kor.

345 **Herkomer, Hubert, Prof R. A.** M. V. O. Onslow-Ford. E., — R. A. arcképe. Vízfestmény. Magántulajdon.

346 **Tőry Emil.** Budapesti lakóház. Építészeti vízfestmény. Magántulajdon.

347 **Perlmutter Samu.** Egy szinház keresztmetszete. Építészeti vízfestmény.

348 **Perlmutter Samu.** Szinházi alaprajz III. emelet. Építészeti vízfestmény.

349 **Perlmutter Samu.** Szinházi alaprajz (II. emelet). Építészeti vízfestmény.

350 **Perlmutter Samu** Szinházi alaprajz. (alapsor) Építészeti vízfestmény.

351 **Perlmutter Samu.** Egy szinház oldalhomlokzata Építészeti vízfestmény.

352 **Perlmutter Samu.** Egy szinház hosszmetszete) Építészeti vízfestmény.

353 **Perlmutter Samu.** Egy szinház főhomlokzata. Építészeti vízfestmény.

354 **Perlmutter Samu.** Szinházi alaprajz. (földszint). Építészeti vízfestmény.

355 **Perlmutter Samu.** Szinházi alaprajz. (I. emelet). Építészeti vízfestmény.

356 **Schickedanz Albert** és **Herzog Fülöp Ferencz.** A szépművészeti múzeum földszinti alaprajza.

357 **Schickedanz Albert** és **Herzog Fülöp Ferencz.** A szépművészeti múzeum I. emeleti alaprajza

358 **Schickedanz Albert** és **Herzog Fülöp Ferencz.** A szépművészeti múzeum főhomlokzata.

359 **Schickedanz Albert** és **Herzog Fülöp Ferenc.** A szépművészeti múzeum hátsó épületének hosszmetszete.

KMT 1901. kar. nemzeti. kiáll.

360—363 **Sternberg J. Dezső** Építészeti tanulmányok. Magántulajdon.

364 **Schickedanz Albert** és **Herzog Fülöp Ferenc.** Az V. ker. zsidó templom. Építészeti vízfestmény.

365 **Sebestyén Arthur.** Lutheránus templom látképe. Vízfestmény. Magántulajdon.

366 **Szente Lajos.** Kástély hátsó homlokzata. Architektonikus vízfestmény.

367 **Sebestyén Arthur.** Városház tervezet. Tervrajz. Magántulajdon.

368 **Sebestyén Arthur.** Tervezett lutheránus templom. Magántulajdon.

369 **Sebestyén Arthur.** Tervezett lutheránus templom metszete. Magántulajdon.

370 **Lee Hankey, Mabel.** A könyv. Vízfestmény. (Miniature.) 480 korona.

371 **Lee Hankey, Mabel.** Lee Hankey, William arcképe. Vízfestmény. Magántulajdon.

372 **Miss Holme, Dora.** Miss East Mildred arcképe. Magántulajdon.

373 **Lee Hankey, Mabel.** Levelek. Vízfestmény. (Miniature.) 480 korona.

374 **Schuller Betty,** Parasztkunyhó. Vízfestmény. 120 korona.

375 **Székely Árpád.** Kora tavasz a tanyán. Vízfestmény. 200 korona.

376 **Basch Árpád.** Plakát. Tollrajz. Magántulajdon.

377 **Basch Árpád** Plakát. Vízfestmény. Singer és Wolfner tulajdona.

378 **B. Pauly Erik.** Észak-Tirolból. Pastell. 200 korona.

379 **Telepy Károly.** Téli táj. Vízfestmény. 90 korona.

380 **Székely Árpád.** Őszszel. Vízfestmény. 200 korona.

Perlmutter Zoltan festő

magyar vármazású művész, 781
Shikun Mizrahi, Ramat Hasharon
/Israel

International Directory of Arts I
Berlin 1965/66 8 közlése verint

Perlmutter Samu

1884/85 - 1888/89

Ferkèpzomfoisk.vk

121.0.

Perlmutter Sammel

und Bpest 1868 jul. 27

1888/89 I. vendégl.

Tiszanyłaki nepkrt. V. 61.

Perlmutter Samu

1888/89 II. fest. osztály.

Temesvár V. 73.

Perlmutter Imre.

a Nemzeti Szalonban, a független művészek kiállításán „Vásári jelenet" c. miniatürje szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap. 1927. sept. 8.

2073-909-1

Felolvasó-terem.

574. Asztal.

1 darab cartonfelhuzáshoz való asztalfedél, két gyalult és természetes szinü puhara bakon.

Méretei az asztallapnak: 97 cm. széles, 351 cm. hosszú, a bakoknak pedig: 77 cm. magas, 64 cm. széles.

Becsértéke.....40 K

Az asztallap megszereztetett Tikáts Adolftól 1906: IV. 29-én (624-906).-- Kifizettetett 1906:V.-ljén a 243 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1906:VI.7-én 795 sz.a.

Perlmutter Imre

festő

Tavaszmező u. 5.

1927. Független Minvé-
szek kiáll. Nemzeti Szalon

arlsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára

KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Tavaszi, Promenade- és magas czipők, világos és fekete bőrbe, urak, nők és gyermekek részére.

Perlmutter Magda

Pest

1937. telefonja

Budapesten

-

arakterét kifejező épitkezéséhez.

yuló,egytraktusos,fehérre meszelt

lső tipusban,amelyne szoba,konyha,

armadik tipusnál

Perlmutter Magda

és Lengyel János hémítette a ké-

pes Történelem burkoló és kötéstervét

~~Di~~ Burkoló repr.

Díjazott könyv / kép magyar könyv 66,

Magyar grafika 1967.

Perlmutter Magda

Bortnyik Sándor szabadiskolájá-
ba jött.

Szabó Tibor: Bortnyik Sándor 75 éves
Magyar Grafika 1968 5. sz. 15.

Perlmutter Samu MDK

Egy szinház oldalhomlokzata, vizf.

Egy szinház hosszmetszete, vizf.

Egy szinház főhomlokzata, vizf.

Szinházi alaprajz, földszint, I. emelet, vizf.

Mücsarnok 19ol. tavszi nemzetközi kiáll.

MDK

Perlmutter Samu

Egy szinház főhomlokzata, ép.vf.

Szinházi alaprajz /földszint/, ép.vf.

Szinházi alaprajz, I.em.,épitészeti vf.

KMT 19o1. tav. nemzetk. kiáll. 39.1.

PERLMUTTER SAMU

Egy szinház oldalhomlokzata. Építészeti vizf.
" " hosszmetszete. " "
" " főhomlokzata. " "
Szinházi alaprajz, földszint. " "
" " I.emelet. " "

KMT 19ol.tav.nemzetközi kiáll.kat. 39.oldal

PERLMUTTER SAMU

Egy szinház keresztmetszete. Épitészeti vizf.
Szinházi alaprajz III.emelet. " "
" " II. " " "
" " alapsor. " "

KMT 19ol.tav.nemzetk.kiáll. 39.oldal kat.

MDK

Perlmutter Samu

Szinházi alaprajz/alapsor/, épitészeti vf.

Egy szinház oldalhomlokzata, épitészeti vf.

Egy szinház hosszmetszete, épitészeti vf.

KMT 19o1. tav. nemzetk. kiáll. 39.1.

Perlmutter Samm

Aul 1868

1889/90 I. fest. ovtáj

Kőszeghy Elemér V. 306.

MDK

Perlmutter Izsák

Szinyei Merse Pál jubiláris kiállitás/1945/:

"Csendélet" olajf.

"Virágok" olajf.

"Karácsonyfa csendélet" olajf.

M.Heil Olga - Kiss Dezső - Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok. Bp.1960. 221-250.l. 229.l.

Perlmutter Samu

Szül. Budapesten 1868 jul. 29 -
Izr. 3 reál. művésznöv -
1884/85. I. előkészítő osztály
1884/85 II " "
1885/86 I " "
1885/86 II. " "
1886/87 I. II. osztály
1886/87 II " "
1887/88 II. II osztály

Handrsák II. 207.

MDK

Perlmutter Samu

Egy szinház keresztmetszete, épitészeti vf.

Szinházi alaprajz, III.em. épitészeti vf.

Szinházi alaprajz, II.em. épitészeti vf.

KMT 19o1. tav. nemzetk. kiáll. 39.1.

Perlmutter Samu

Egy szinház keresztmetszete, vizf.

Szinházi alaprajz III.emelet, vizf.

Szinházi alaprajz II. emelet, vizf.

Szinházi alaprajz /alapsor/, vizf.

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Perlmutter Magda

Bortnyik Sándor szabadiskolájában tanult.

Gráner Tibor: Bortnyik 75 éves; Magyar Grafika, 1968. 5. sz. 15. l.

Perlmutter Izsák

† 1932 ápr. 13.

Rév. XXI. 682. l.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

BA 1930. I.V.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-Múzeumban.

P.V. 1930. I. 5.

Perlmutter Izsák

csoportkiállításon szerepelt az Ernst-

Múzeumban.

Lipiág 1930. I. 5.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-
múzeumban.

Reggel 1930. I. 7.

Perlmutter Farkas
Festőművész

Férak Művének Klubja kiállítása –
egy rennkunve szerepel. –

Pesti Hirlap
1934 X. 13

Perlmutter Izsák

Festőművész

Fiszek Művészek Klubja kiállítása – egy rendkívüve szerepel –

Nemzeti Ujság

1934 x. 13

Perlmutter Izsák

festőművész

Barcelonai világkiállitás nemzetközi képzőművészeti kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.9.

Perlmutter Izsák

festőmüvész

a nürnbergi magyar müvészeti hét alkalmából rendezett képzőmüvészeti kiállitás anyagából Nürnberg város megvásárolta : Egyemekek a szobában c. képét.

Magyarság
1930.IV.30.

Permutler Lajos

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-
múzeumban.

V/4. 1930. I. 17.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

MO. 1930. I. 5.

Perlmutter Izsák

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-museumban

MFL 1930. I. 5.

Perlmutter Isidor

laid

Mův. Kronika

1904. 9. [illegible]

Kedves Titkár úr!

Boldog vagyok, hogy eleg
Egy kicsit nehezen ment
mint nekem nagy) össze g
De, ha tisztán amit i
lenne ellenértük, azért -
ért, amelyet Titkár úr
Hálás köszö

[Perlmutter Izsák]

Lázár Béla: ( )
8-r 15 kép; 30 l.
Bp. 1921.

Gent (1356)

Perlmutter Izsák

Ünnepnap Magyarországon c. képét kiállította a párisi Salonban.

Lendvai Károly. Párisi levél. Művészet 1908. 272. l.

758.

I

357.

758. Jacinto Jerómino Espinosa.

Sz. Concentainában 1600-ban. † Valenciában 1680-ban.

Szent Sebestyén.

A részben kiszáradt százados fához kötve jobbra hanyatló fejjel és leomló hajjal látjuk szent Sebestyént, kit Diocletian íjászai vérében hagytak. Teste egész súlyával a karokon lóg. Mellébe, jobb hóna alatt, szive táján és bal czombjába kilőtt nyilak fúródtak, a többi nyilvessző pedig a földön hever. Az ifjú derekát fehér kendővel kötötték körül és előtte jobbról tollas sisakját, mellvértjét és karvédőjét veszszük észre. A háttér dombos vidék folyóval. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 163 : 101 cm. — Mündler: XIV. 54.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: VIII. 16. *G. Espinosa:* Der heilige Sebastian. — 1844: VIII. 9. *G. Espinosa:* Der heilige Sebastian. — 1865. 1866. 1867. 1869: XIV.

Perlmutter Izsák

1909

Perlmutter Izsák. Irta Tövis. A Hét, jún. 13.

Radziwil herczeg növérének arczk. V. 3.

Perlmutter Izsák
festő

Fővárosi Lapok 1895. jun. 6., 1788-old.
(Műrészetek. Vif.: Magyar műrészek a két „Salon"-ban.)

Kalmán

Perlmutter Saum

Münsarnok epilen Bpest
1901 Sav. Erals-

Fibula, laicroo, La Tène VI. 178.

Perlmutter Izsák

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a legnagyobb kitüntetést a Gran Prémiót kapta.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

MDK

Perlmutter Izsák

Magyar művészek Rómában. A Műgyüjtő 1928. 1o.sz. 285.l.

MDK

Perlmutter Izsák

"Kötő leány"c.kép repr. a 149.old.-on.

Évk. KMT.1928.

MDK

Perlmuter Izsák, festőm.
sz.1866

427. Női akt. J.J.:Perlmutter. Lemezpapír
41 x 74

428. Női képmás. J.I.J.: Per,mutter I. Vászon.
56 x 45 Illusztr. XIX.tábla .

Ernst múzeum aukciói. XIII-XIV, 36.l.

MDK

Perlmutter Izsák

Szinyei Társ. nyári kiáll. Képzőművészet

1931. 41.sz. 147 l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

1905. Kis áll. aranyérem:
Utcai részlet /Hollandia/.
1906. Állami aranyérem: Falurészlet reggeli napsütésben.

OMKT- Vándorkiállitások. 1910 szept. 8.-dec. 27. Egere, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sárospatak, Ujkely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 68.1.

MDI

Perlmutter Izsák

Szövők, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mün. 1957.

MDK

Perlmutter Izsák

Kert tavasszal.
Mosás.
Olvasó lány.
Hollandi asszony.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 11, 12.lap

MDK

Perlmutter Izsák

Öregasszony Mollban.(Belgium) Olajfm.

Képzőm.Társ. 1908/9. téli kiáll.kat.

Perlmutter Izsák MDK

Parasztszoba, olf.

Mücsarnok 1944 Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Öregasszony Mollban, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Vásár Besztercebányán, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Perlmutter Izsák

MDK

Szegény asszony Besztercebánya vidékén, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Vasárnapi látogatás, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Perlmutter Izsák MDK

Foltozó parasztasszony Besztercebánya vidékéről, olf

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Perlmutter Izsák
Az árva, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 2 1.

68

= vilka kurvi

elején a Vattay-család számára, később

~~majd~~ Benczur Gyula festőmüvész ottho-

, klauzicista átalakítással.

n, ~~mintegy négy emelet~~ magas, ősfák-

zintes. Ujabb toldalékrészében jelen-

Gyula egykori mütermében ideiglenes

tően négyzetes, az udvari homlokzaton

erti homlokzatának közepén előreugró,

~~-délkeleti fekvésü.~~

zata három részre tagolódik. A közép-

t egy-egy félpillér zárja, közöttük

MDK

Perlmutter Izsák

Karlovszky Bertalan, vizf.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 9 l.

Perlmutter Izsát

Ünnep, o.v. 140 x 100 cm

Reggeliről, o.v. 74,5 x 60,5 cm

Az impresszionizmus

Magyarországon

Trafficmeter

Ammeter

Perlmutter Izsák

A teraszon, o.v. 100×97 cm

Erny alatt, o.v. 54×45,5 cm

Az impresszionizmus
Magyarországon

Hofbauer Victor

Zimmermeister & Bauunternehmung

Perlmutter Izsák

Földséget ábrázoló tussal kombinált akvarellje a jelzett gyűjteményben.

Horváth Béla: A Kovács-gyűjtemény vízfestményei; Műgyűjtő 1972/4.sz. 16.l.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

részt vett a párisi kiállitáson.

Párisi kállitás. 1900.

MDK

Perlmutter Izsak /1886-1932/

Holland interieur.Olajf.65x48./Jelz./
Csendélet.Olajf. 55x45./Jelz./

Árverési Közlöny,1936.febr.1.rendk.sz.21.1.

PERLMUTTER tisík

OMIKE 1909-1944

164, 167
OMIKE graf. iskola tanácsa, 1926 – 201

282
283
293

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.
sz. 1866.

I.

Hajógyár. Jelz.l.j.: Perlmutter 895.
36x45.5 Fa.

Parasztt-interieur gyermekkel.
3o.5x 38.5 Vászon.

Ernst.Muz.aukc. XVI. 1921. Kat. 42.1.

MDK

Perlmutter Izsák, festőm.
sz.1866.

Erdőrészlet. 29x33 Jelz.l.b.: Perlmutter Vászon.

Táj alvó leánnyal. 13x21 Fa.

Ernst.Muz.aukc. XVI. 1921. Kat. 42.l.

MDK

Perlmutter Izsák /1866-1932/

Parasztszoba. Olajf. 63x76 cm.
Jelz. a hátlapon: "Perlmutter 1928".

Fővárosi Képtár jub. kiáll. 1944. január.

MDK

Perlmutter Izsák, 1866-1932.

Gereblyéző nénike

Főv. Népmüv. Közp. 17. kiáll. M.Tájképfestészet.
1948. szept.

MDK

Perlmutter Izsák, festöm.

önarcképét a Firenzei Uffizi képtár elkérte a halhatatlanok galériája számára.
A Sz.M. P.Társ. rendes tagja.

Jeszenszky Sándor:
Jelentés a Szinyei Merse Pál Társ. 1926.évi működéséről. - Az Sz.M.P.T. Értesitöje. 1927. febr. 14-17.l.

PERLMUTTER IZSÁK

A Munkácsy Céh bemutatkozása

A Nemzeti Szalon termeiben vasárnap nyílik meg a Munkácsy Céh első kiállítása. Most mutatkozik be ez az új művészi egyesület, amely azt tűzte ki feladatául, hogy gazdasági alapot építsen a magyar művészek munkája alá. Kitűnően elgondolt szervezetével egyszerre akarja biztosítani a művészek nyugodt munkásságát, munkáik eladását és azt is, hogy a táborába tömörített műgyűjtők igazán értékes képekhez jussanak. Tekintélyes műgyűjtő gárda áll már a Munkácsy Céh mögött. Harminchárom ismert budapesti gyűjtő vállalta azt a kötelezettséget, hogy minden évben vásárol a céh kiállításain. Aki ismeri a magyar művészek mai helyzetét, az tudja, hogy milyen óriási jelentőségű dolog ez. Biztosítva van ezzel nagyon sok kitűnő magyar festő munkája, aki különben a legsúlyosabb gondokkal küzdene. Valószínű, hogy ez a lelkes műbarátgárda még növekedni fog, mert hiszen az első 33 mecénás még a Munkácsy Céh működésének megkezdése előtt jelentkezett, anélkül, hogy látták volna, mit kaphatnak majd pénzükért.

Ha a Munkácsy Céh holnap megnyíló kiállítását megnézik, valószínűen nagyon sokan fognak csatlakozni ehhez a gárdához. Mert amilyen kitűnően indult a műgyűjtők megszervezése, éppoly nagyszerűen sikerült a munka másik része, a művészek és alkotásaik összeválogatása is. A Munkácsy Céh holnapi kiállításán felvonul jóformán minden festőművész, aki ma komoly értéket képvisel. Nem művészi irányok szerint osztályozták itt a művészeket, hanem a legkonzervatívabbaktól a legmodernebbekig itt van mindenki, aki igazán művész; és valamennyien legsikerültebb műveikkel. A Munkácsy Céhnek ez a kiállítása nagyszerű keresztmetszete a mai magyar festészetnek. Ragyogó, egységes képet ad róla, olyan ez a kiállítás, hogy kivihetnék akárhová külföldre reprezentatív magyar kiállításnak. Minden irány, minden generáció reprezentáns alkotásaival szerepel, a kiállítás minden darabját nyugodtan veheti meg a legkényesebb műgyűjtő is, valamennyi jellemző értéke a mai magyar képzőművészetnek.

Nem is lehet egyenként felsorolni és méltatni a kiállított közel 200 képet, és nyilvánvaló igazságtalanságot követünk el akkor is, amikor csak a közönség közelebbi tájékoztatására felsorolunk néhány kikapott nevet: *Csók, Vaszary, Kernstok* Károly, *Rudnay, Iványi Grünwald* Béla, *Fényes* Adolf, *Perlmutter, Koszta,* a fiatalabbak közül *Berény* Róbert, *Walleshausen* Zsigmond, *Márffy* Ödön, *Derkovits* Gyula, *Aba Novák* Vilmos – de éppen így felsorolhatnánk a többit is, akik mind legjava alkotásaikkal vesznek részt a bemutatkozáson.

Kár, hogy ezt a harmonikus, nívós kiállítást zavarja a keret – a Nemzeti Szalon egyre jobban elhanyagolt épülete.

Magyarország, 1928. november 11.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim

Budapest 1977.

A KUT kiállítása a Nemzeti Szalonban

Rippl-Rónai nevével indul új ütközetre a modern magyar művészek szinte teljes gárdája. Rippl-Rónai József legutolsó, misztikus erejű önarcképe függ a nagyterem főhelyén. Körülötte itt van mindenki, aki az igazán mai művészi problémák megoldására vállalkozott.

Negyedszázad óta tart már egész Európában és nálunk is az új művészek generációjának viaskodása az új művészi problémákkal. Ez a viaskodás, az állandó küzdelem volt jellemzője az utóbbi évtizedek művészi termésének. Most ettől a kiállítástól önkéntelenül is nagy kérdésekre vártunk feleletet. Itt az ideje, hogy megkapjuk a választ, mi lesz a sok kísérletből, jön-e már az új nagy stílus, jön-e már a megnyugvás? Ami fontos azért is, hogy a nagyközönség könnyebben közeledhessen az új művészethez.

Más kérdések is felmerülnek ez előtt a kiállítás előtt. Van-e nemzeti jellege a modern magyar piktúrának, vagy csakugyan csak Párizs függvénye-e, mint ahogy sokszor hangoztatják.

Az első kérdésre nem kaphatunk teljes választ. Egységes kép még nem alakult ki, de örömmel láthatjuk, hogy a modern gárda 8–10 legkiválóbb tagja milyen biztos célok felé megy már – látszólag mindegyik a maga útján, de talán holnap már tudjuk, amit ma még nem láthatunk, hogy ezek az utak már határozottan az új, nagy stílus felé vezetnek, amelyet eddig csak az építészet talált meg.

És a második kérdésre teljesen megnyugtatóan válaszol az a tény, hogy éppen ezek a legkiválóbbak sajátosan magyar művészetet képviselnek, és ez a magyar művészet ugyanolyan értékű ma, mint Európa bármely más nemzetének művészete.

Egry József csodálatos fénylátomásai sehol másutt nem születhettek, mint a Balaton partján, *Márffy* Ödön színgazdagsága, amely egy női portré leheletfinom szürkéit is olyan színessé varázsolja, sehol másutt így nem loboghatna, *Berény* Róbert nyugodt nagy színfoltokba foglalt formái, *Ferenczy* Noémi naiv, primitív monumentalitása, *Kmetty* János puritán, de megingathatatlan erejű belső konstruktivizmusa, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Derkovits* Gyula színeinek drámai ereje, vagy a velük éppen ellentétes *Cselényi Walleshausen* Zsigmond meleg, derűs nyugalma (kaktuszos enteriőrje utóbbi éveinek talán legjobb képe) – mindez egészen magyar, és bátran állhat akár a francia közönség és kritika ítélete elé. De kívülük nagyszerűen mutatja a modern magyar festői kultúra nívóját *Aba Novák* Vilmos, *Bornemissza* Géza, *Czóbel* Béla, *Erdős* Lajos, *Einczinger* Ferenc, *Gráber* Margit, az akvarellista *Halápy* János, *Kernstok* Károly, *Medveczky* Jenő, *Novotny* Emil Róbert, *Simon* György János, *Szobotka* Imre és sok más, akit itt nem tudunk felsorolni.

Nagy meglepetést hoz a kiállítás szoboranyaga. Állandóan szereplő tehetséges modern szobrászaink – *Csorba* Géza, *Csáky* József, *Ferenczy* Béni,

M.D.K.

Perlmutter

Plakátrajza „Léda melltartó" című.

Színházi Élet. Bp. 1936. május 31. – június 6. XXVI. évf. 23. sz. 34. lap.

MDK

Perlmutter Izsák

Három téli kiáll. Ernst-muzeum. Művész-Élet 1933.
II.2.sz. 4.l.

Perlmutter Izsák

neve említve, csak tedmiláján-
nak ura, nem a természetnek, s ezért
ritkán tudja megcsinálni azt, amit akar.

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető

55.old

Perlmutter Izsót (1866-1932)

Holland tréj. ~~„Perlmutter"~~.
„PERLMUTTER". arv. 275 × 216 mm.
Ltr.: F. 57-281

~~Budai hegy vidét. „DH" (monogr.)~~
~~Kréta és lemp. 465 × 614 mm. Ltr.: 1950-4279.~~
Falu. „PERLMUTTER 927"
arv. és gouache. 286 × 380 mm. Ltr.: 1937-3251.

Magyar rajz és arvarell a XIX. és XX. szerádban. Bev. Oelmacher Anna
Kat. Bp. 1959

37

MDK

Perlmutter Izsák

Karlovszky Bertalan, vf.

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 9 l.

Perlmutter Izsák
festő

M.D.K.

Ernyő alatt.

Telepy Katalin: A debreceni Déri Múzeum képtára
Művészet, 1960. október. – 20 kép.

Perlmutter Izsák festő M.D.K.

Tájrép jel. fa 15.5 × 24
Alvó nő jel. 891 aqu. 11 × 17

Emjedy Lukács és neje hagyatéka Bps.
1923, 42

MDK

Perlmutter Izsák

Sárgakendős asszony, of.

Ünnep, of.

Szolnoki műv.telep 50. évford. Ernst Múz. kiáll.

1952 1952. máj.

MDK

Perlmutter Izsák festő

Szövők

Mosás

Hazatérők

Halászok

Fényes Adolf eml.kiáll. MNG 196o. 9 l.

MDA

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák négy képpel volt képviselve a berlini Secessio helyiségében rend.kiallitason Megnyilt 1910.febr.5.-én.

Petrovics Elek: Hazai krónika.

Művészet, 1910. 218-222.lap

MDK

Perlmutter Izsák

Tengerpart nővel, o.

Tompa Kálmán képzőművészeti gyüjteménye
Rippl Rónai Muz. Kaposvár 1966.ápr.

Perlmutter Izsák

Tengerpart nővel, o.

Tempe Kálmán gyűjtemény. Rippl Rónai Mus.

Kaposvár 1966 IV.

Perlmutter Izsák

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalon önálló épületének megnyitó kiállitásán /1907/

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.1974 Magvető 189.old.

MDK

Perlmutter Izsák

Vittorio Pica 1913-ban irta Perlmutterrel foglalkozó tanulmányát.

(e.a.): Vittorio Pica.

Magy.Művészet,1925.1.sz. 59.l.

Perlmutter Izsák

vrd

Wessel Zoltán: Az impresszionizmus és Perlmutter Izsák festészete.
4° füzet.
Tanári értekezés
1932/33. tanév.

Ferképzomfoiskevk 59. l.

Illoba, r. k. templom
Istvándi, ref. templo
Jánk, r. k. templom.
Kaplony, oszlopfejez
Kis-Ar, ref. templom.
Kis-Peleske, r k. te
Kocsord, ref. templo
Kovaszó, ref. templo
Kölcse, ref. templom
Lázári, ref. templom.
Máté-Szalka, ref te
Megyes, r. k templo
Megyes (*-Aranyos*),
Méhtelek, ref templ
Mikola, ref. templom.
Misztótfalu, r. k te
Nagy-Ar, ref. templo
Nagy-Bánya, Szent-I
Nagy-Dobos, ref. te
Nagy-Ecsed, várrom.
Nagy-Gécz, ref. temp
Nagy-Hodos, ref. te
Nagy-Károly, r. k. t
G. k. templom

MDK

Perlmutter Izsák

Ungarisches Dorf im Schnee
Aus Oberungarn
Junge Mutte
Stilleben

Katalog der Ausstellung ung. Maler. Berlin, 1910. 23 l.

MDK

Perlmutter Izsák

Dr. Neuwirth A. gyüjteménye. Képzőművészet 1929. 23. sz. 185.l.

Perlmutter Izsák

Festményeivel szerepel Nagy Márton Népszínház utcai gyűjteményében.

Katona J.: Bemutatják Nagy M. gyűjteményét; "Műgyűjtő", 1920. 4-5. 18. l.

Perlmutter Izsák

192 **Zemplényi Tivadar**. Soóvár. Olajfestmény. Eladó.
193 **Ujváry Ignác**. Áprilisi nap. Olajfestmény. Eladó.
194 **Bruck Lajos**. A régi eskütéri vásár Budapesten. Vázlat. Olajfestmény. 2000 korona.
195 **Ujváry Ignác**. Kora tavasz. Olajfestmény. Eladó.
196 **Jendrássik Jenő**. J. K.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Nem eladó. Magántulajdon.
197 **Kernstok Károly**. Böngészők. Olajfestmény. Eladó.
198 **Magyar Manheimer Gusztáv**. Zivatar. Olajfestmény. Eladó.
199 **Papp Sándor**. „Eső után." Olajfestmény. 500 kor.
200 **Perlmutter Izsák**. „Junius." Olajfestmény. 1800 korona.
201 **Perlmutter Izsák**. „Nővérek." Olajfestmény. 4000 korona.
202 **Perlmutter Izsák**. „Dünék." Olajfestmény 3000 korona.
203 **Perlmutter Izsák**. „A szövők." Olajfestmény. 3000 korona.
204 **Perlmutter Izsák** „Ház napsütésben." Olajfestmény. 3200 korona.
205 **Perlmutter Izsák**. „Mosás." Olajfestmény. 320 korona.
206 **Perlmutter Izsák**. „Várakozók." Olajfestmény 3500 korona.
207 **Perlmutter Izsák**. „Hazatérők." Olajfestmény. 3000 korona.
208 **Perlmutter Izsák**. „Faluban." Olajfestmény. 3300 korona.
209 **Perlmutter Izsák**. „Október." Olajfestmény. 2200 korona.
210 **Perlmutter Izsák**. „Halász." Olajfestmény". 1800 korona.

Képőm. Társ.
1901 – 2 tel. kiáll.

VII. TEREM.

211 **Ujváry Ignác.** Tanulmány. Olajfestmény. Eladó.
212 **Knopp Imre.** Leander. Pasztell. Eladó.
213 **Knopp Imre.** Rohitschi út. Pasztell. Eladó.
214 **Knopp Imre.** Erdei út. Pasztell. Eladó.
215 **Knopp Imre.** Pajta. Pasztell. Eladó.
216 **Knopp Imre.** Erdőben. Pasztell. 300 korona.
217 **Knopp Imre.** Dombok alján. Pasztell. 300 korona.
218 **Knopp Imre.** Jó barátok. Pasztell. Eladó.
219 **Knopp Imre.** Andrássy-út végén. Pasztell. Eladó.
220 **Knopp Imre.** Lombok árnyékában. Pasztell. Eladó.
*221 **Knopp Imre.** Pipacs. Pasztell. Eladó.
222 **Knopp Imre.** Öntözés az Andrássy-úton. Olajfestmény. Eladó.
223 **Knopp Imre.** Az Andrássy-úton. Pasztell. Eladó.
224 **Árkay Aladár.** Nyugoti pályaudvar a Ferdinánd-hídról; borús este. Olajfestmény. 400 korona.
225 **Rippl-Rónai József.** Somogyi faluvége, hóolvadáskor. (Aszaló.) Olajfestmény. 1000 korona.
*226 **Rippl-Rónai József.** Apám, anyám. Olajfestmény. 5000 korona.
227 **Rippl-Rónai József.** Tél Somogyban. A viczinális vasút mentén. Olajfestmény. 600 korona.
228 **Rippl-Rónai József.** „A vén tölgyfa.“ Olajfestmény. 600 korona.
229 **Zombory Lajos.** Wörthi tájkép. Olajfestmény. 300 korona.
230 **Barsy József.** Cséplés után. Olajfestm. 200 korona.
*231 **Bruck Miksa.** Falu az Alsó-Engadin-ból. Olajfestmény. 1800 korona.
232 **Tornai Gyula.** A kakasviadal vége. Olajfestmény. 1500 korona.

MDK

Perlmutter Izsák

"Add meg nekünk a mi mindennapi kenyerünket!"
c.festm.repr. 98.o.

Gerdon Modfest

MDK

Perlmutter Izsák.

Almák. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon. 1932. Febr.-Márc.

KDK

Perlmutter Izidor, szüstérem

St.Louisi kiáll. kitüntetései. Vas. Ujs. 1904.

809 l.

384.

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák: Rokokó 1892

578.

Ernst Muzeum aukcioi

XXVIII.

Perlmutter Izsák

420. Perlmutter. : Városház
fa 35×26

Ernst Múzeum aukció

53. 24.

338. Müller.

Perlmutter Izsák

67. *Perlmutter Izsák.*

49. 4. I. r.

Ernst Múzeum aukcioi

Nemes Marcell magyar képgyűjteménye.

24. Fényes Adolf.

után több mint egy évig dobozban hevert a kész mű. Végül Major felvette a kapcsolatot a kisfilmeket is gyártó, Inforg Stúdiót vezető *Muhi Andrással*. A két producer ezután egyezett meg az InterCommal a szkeccsfilmek – nem mindennapi – forgalmazásáról. Az alkotók hosszú távon gondolkodnak, a mozis forgalmazás után A figura kalandjait egyébként a rendező már nagyjátékfilmként szintén elképzelte, a tervek szerint a sorozatban készülő szkeccseket fűzik majd össze egy egész estét betöltő produkcióban. Ezt az InterCom előbb moziban, később pedig videón és DVD-n is forgalmazni fogja.

Csákvári Géza

– Határon Túli Magyar Színházi Estek sorozat. Kedd és szerda este hét órakor a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház a Rómeó és Júliát, valamint A csodát játssza a Thália Színházban. Mindkét előadást *Bocsárdi László* rendezte.

A Vendégségben Budapesten programigazgatója, *Goldschmied József* Júlia nyomán színekből, hangulatokból, zenéből, mozgásból és látomásból állít emléket a szerelemnek. A csoda – amely Tamási Áron Énekes madár című darabja alapján készült – másnap látható a Tháliában. Az előadás 2002 őszén elnyerte a Magyar Stúdiószínházi Műhelyek Fesztiváljának Nagydíját.

Perlmutter Izsák életműve

Harminckét kép a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár kiállítótermében

Az impresszionista festőművész, Perlmutter Izsák életművét bemutató tárlat látható március 18-ig a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltárban (VII., Dohány u. 2.). A kiállításon az 1932-ben elhunyt művész harminckét alkotása szerepel, főként tájképek és enteriőrök.

Harminckét képpel mutatják be a Zsidó Múzeum és Levéltár kiállítótermében az 1866-ban született festőművész, Perlmutter Izsák munkásságát, egészen festői tanulmányainak kezdeteitől. A művész első mestere édesapja, Perlmutter Gyula volt, aki amatőr festőként sokat dolgozott Párizsban. Miután a fiatal Perlmutter a festői pályát választotta, először Magyar-Mannheimer Gusztávnál tanult; elsősorban szénrajzokat készített. Majd Karlovszky Bertalan és Bihari Sándor közös iskolájában ismerkedett a festészet alapjaival. Ezt követően – apja nyomdokaiba lépve – ő is a francia fővárosba ment, hogy a Julian Akadémián képezze magát. Itt megismerte kortársait, akik közül Degas, Renoir, Manet stílusát kedvelte meg. Ebből az időszakból, 1895-ből látható az első képe a kiállításon, egy portré, amely anyai nagyapját, Gruber Jakabot ábrázolja. Elemzői szerint a kép – amelyet nem fejezett be – egyik hazalátogatása alatt készülhetett.

Végrendeletében festményeit, villáját, valamint az Andrássy út 60. szám alatti bérpalotáját a zsidó hitközségre hagyta.

A fiatal művész útja 1898-ban, párizsi tanulmányai befejezése után Hollandiába vezetett, ahol megkezdte önálló festői pályafutását. Előbb a nagybányaihoz hasonló művésztelepen, Larrenben telepedett le, innen költözött tovább Vollendamba, ahol már önállóan dolgozott. Ezt az időszakot két kis akvarellje illusztrálja a kiállításon. A szélmalmok országában a századelőn festette a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében található Ima című képét, valamint a Zsidó Múzeumban megtekinthető Vasárnapi látogatás című. A hollandiai korszakból még két festmény szerepel a tárlaton, a Nyár Hollandiában, valamint az Utcarészlet Hollandiában című. Az említett művek közös jellemzője, hogy Perlmutter sötét árnyalatokat és erős színeket használt. Ezt a színvilágot későbbi, ismert képein már nem fedezhetjük fel – említik a művészettörténészek.

A festő 1904-ben hazatelepült, és a szolnoki művésztelepen dolgozott tovább. Itt főleg életképeket, tájképeket, paraszti enteriőröket festett, amelyek közül három ismert műve a Magyar Nemzeti Galériában található. A telepről Rákospalotára vezetett útja, Vécsey gróf villájában rendezte be otthonát. Rákospalotai periódusából több ismert paraszti portréja született, például a Rákospalotai varróasszony című, amely szintén szerepel a tárlaton. Ebben a korszakban több sorozatot is készített családjáról, házáról és kertjéről. Ezekre a festményekre – ellentétben a hollandiai képekkel – a fény hangsúlyozása és az élénk színek használata jellemző. Mindez leginkább a Ciklámen című csendéleten fedezhető fel, vagy a nevelt lányát, Cleót ábrázoló képeken. Rákospalotai otthonáról festett műve szintén a tárlat darabja. Művészettörténészek ezt a művet a magyar szecessziós festészethez sorolják.

Kiállított önarcképei is fontos helyet foglalnak el Perlmutter munkásságában, ezekből egyet a firenzei Uffizi Képtár vásárolt meg. Festői pályáját már a kezdetektől siker övezte. Ezt bizonyítja számos külföldi és hazai kiállítása: Berlinben, Brémában, Párizsban, Münchenben, Rotterdamban. A Szinyei Merse Társaság tagjává választotta, bár Perlmutter nem kedvelte a festői csoportosulásokat és iskolákat, főként önállóan alkotott. Itthon a korabeli műkritika vegyesen fogadta paraszti enteriőrjeit; ezek inkább külföldön arattak sikert. Tájképei viszont itthon is tetszettek az ítészeknek és a közönségnek.

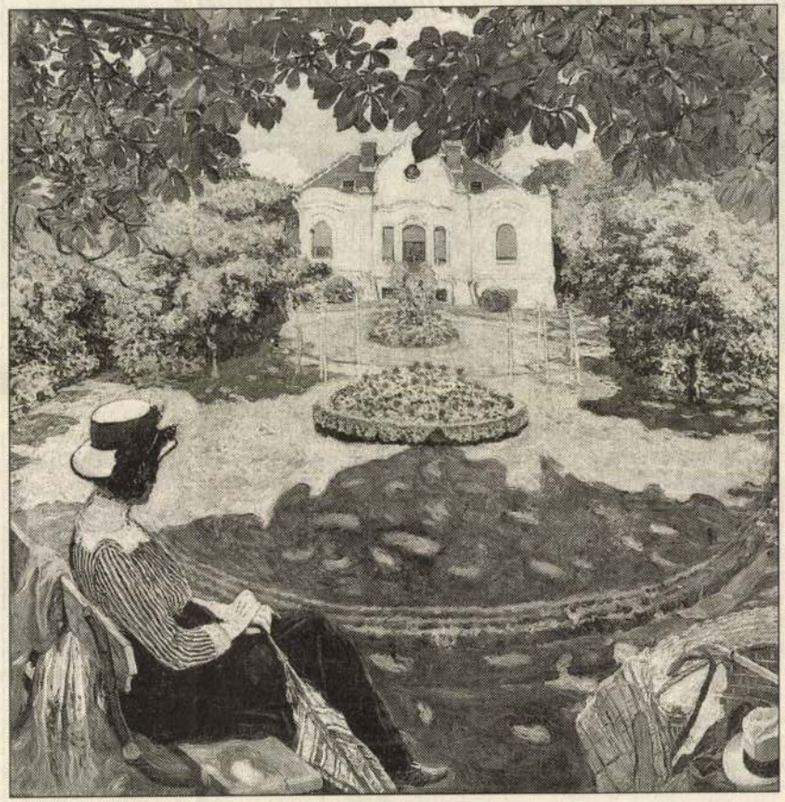

A művész otthona Rákospalotán (1910)

Perlmutter Izsák 1932 tavaszán halt meg tüdőgyulladásban. Végrendeletében festményeit, villáját, valamint az Andrássy út 60. szám alatti bérpalotáját a zsidó hitközségre hagyta, azzal a kikötéssel, hogy vagyona háromnegyed részét idős, munkaképtelen művészek segítésére fordítsák. Úgy rendelkezett: a fennmaradó negyedből hozzanak létre zsidó múzeumot.

Herczeg Dóra

Vápriad. 2002. március 1.

IBS PUB: SZ: Kocsonya Mihály házassága (fél 8). **Bárka Színház:** V: Hat szereplő szerzőt keres (7). **Bárka Stúdió:** SZ: Mulatság (7). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** SZ: A pókasszony csókja (7). V: Holle anyó (11). Honderű (7). **Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** SZ: Finálé (7). V: Bűn és bűnhődés a rácsok mögött (7). **Kamaraszínház Shure Stúdió:** V: Időzavar (fél 8). **Budaörsi Játékszín:** SZ: St. Martin-koncert (7). **Fővárosi Nagycirkusz:** SZ-V: Attrakciók 2003 (SZ: fél 11, 3, 7, V: fél 11, 3). **Játékszín:** SZ: Egerek és emberek (7). V: Édes bosszú (7). **József Attila Színház:** SZ: A miniszter félrelép (este 9). V: A Pál utcai fiúk (11, 3). **József Attila Színház Gaál Erzsébet Stúdió:** SZ: A manó (5). V: A manó (fél 8). **Katona József Színház:** SZ: Szent György és a sárkány (7). V: Távoli vidék (7). **Kamra:** SZ: Attack (este 10). V: Top Dogs (6, 9). **Komédium:** SZ: Ki kopog? (11). V: Gryllus Vilmos daloskönyve (11). **Kolibri:** SZ: Szöktetés a szerájból (7 – bemutató ea.). V: Bors néni (10). **Kolibri Fészek:** SZ: Az aranyszőrű bárány (fél 11). **Kolibri Pince:** V: Huzella Péter-est (7). **Erkel:** Faust (4 – Valentin/5. bérl.). V: Bánk bán (4 – Mercutio/5. bérl.). **Madách:** SZ: Isten pénze (7). V: Isten pénze (3, 7). **Madách Stúdió:** V: Nagyvizit (4). **Madách Kamara:** SZ: Alku (7). V: Mi újság, múlt század? (7). **Merlin Színház:** SZ: Egy bizonyítás körvonalai (7). V: A kopasz énekesnő (3). **Merlin Klub:** SZ: Egész napos kalandozás játékokkal és fejtörőkkel a Merlin Színház összes termében az Atlantis társulattal és Huzella Péterrel (11–4-ig). **Mikroszkóp Színpad:** SZ: Maksaméta – Defekt effektek (fél 8). V: Ügynökök kíméljenek! (fél 8). **Millenáris:** SZ: A táltos csikó (3). Tenebrae (8). V: Váczi Dániel Trió (8). **MU Színház:** SZ: Impro Fesztivál (8). **Nemzeti Színház Stúdiószínpad:** SZ: Anyám, Kleopátra (7). **Nemzeti Táncszínház:** SZ: Romantiáda (7 – Magyar Fesztivál Balett előadása a Rajkó Zenekar közreműködésével). V: Fúvós hangszerek meséi (fél 11 – az Ewald Rézfúvós Kvintett közreműködésével (fél 11 – Hangszerek Meséi bérl. 3. ea.). **Ódry Színpad:** SZ: Kabaré (3). V: Slussz (este 10). **Pesti Magyar Színház:** SZ: A néma levente (3 – Ladányi Ferenc-bérl. 3. ea.). V: Vízkereszt vagy amit akartok (de. 11 – Rajz János-bérl. 3. ea.). A gyertyák csonkig égnek (7). **Pesti Magyar Színház Sinkovits Imre Színpad:** V: Arthur és Paul (fél 8). **Piccolo Színház:** SZ: Kaland (7). **Radnóti Színház:** SZ: Medea (7). V: Három nővér (5). **R Klub Színház:** SZ: A tudós nők (este 9). V: A tudós nők (este 11). **Sínház:** V: 1000 bocs! (fél 11). **Stúdió K:** SZ: Tér-Kép (11). Zoo Story (fél 8). V: Csipkerózsika (11). **Szkéné Színház:** SZ–V: Night and Day (8 – SZ: bemutató ea.). **Thália Színház:** SZ: El nem küldött levelek (fél 8). V: Ég és Nő között (fél 8). **Thália Régi Stúdió:** SZ–V: Valaki ordít (fél 8). **Új Színház:** SZ: Álszentek összeesküvése (7). V: Angyalok a tetőn (11). Bolha a fülbe (7). **Vidám Színpad:** SZ: Nejcserés támadás (7). V: Zsákbamacska (3). Vidám Színpad Kellér Színpad: SZ: S.Ö.R. (fél 8). V: Koltai-kabaré (fél 8). **Vígszínház:** SZ: Sylvia (7). V: Nyaralók (fél 3 – Darvas-bérl. 2. ea.). Játszd újra, Sam! (8). **Pesti Színház:** SZ: Képzelt beteg (7). V: Pinokkió (fél 11). Kitty Flynn (7 – Faludy-bérl. 3. ea.).

nagypolgári világnak, Friderika alig 15 éves. Július 1-jén megtartották az eskövőt. Egy év múlva kislányuk született. A világháborús éveket 1914 őszétől a Vígszínházban töltötte. Az igazi rangos föladatra 1919. február 15-ig várnia kellett: ekkor újították föl Molnár Ferenc Liliomát. Csortos és Liliom: a nagy egyéniség rendkívüli találkozása a szereppel. Önmaga ligeti vagánnyá stilizált ta a főváros szinte valamennyi színpadát. De rangosabb szerepeit csak a Magyar Színházban játszotta: 1924-ben Cauchon püspököt Shaw Szent Johannájában, 1925-ben Davidson misszionáriust Maugham Eső című dramatizált novellájában, 1926-ban Maliset, az írót Galsworthy A menekülő asszony című drámájában. A nyarat olykor külföldön töltötte, szerelmeit is gyakran cserélget- mázsányi lett testsúlya. Szereplistáján megszaporodtak a klasszikus, félklasszikus és a modern színművek. Csortos több ízben kiveszekedte magát Hevesi szellemi védnökségéből, csillagászati előlegeket kért, nem kapott, az eljárást méltatlannak tartotta, cirkuszolt, vette a kalapját, botját, szemébe csípte monokliját, köszönés nélkül távozott, más színházba, majd vissza a

Csortos Gyula nagy sikereinek évében, 1937-ben lett a Nemzeti Színház örökös tagja. De Németh Antal nem tudta megvalósítani a tűzforrót a hideggel, a tragikumot a komikummal váltogató terveit. Csortos egyre szívesebben ment át Erdélyi Mihály zenés tartományába. A filmvállalkozók ajánlatait is ritkán utasította el. Gázsija két-háromszorosa volt a vezető művészekének. kocsit, amelybe ültették, nemsokára elgurította a kávéházakba is, és utoljára eljátszotta a Nemzeti Kamarában Csehov A medve című egyfelvonásosának főszerepét. Éjszaka egy varieté piros félhomályában is megjelent: az Öt perccel tizenkettő előtt című sanzonnal búcsúzott. 1945. augusztus 1-jén meghalt. Sírjánál, a Kerepesi temetőben Heltai Jenő mondott búcsúztatót.

Alpár Ágnes

Mátyás király és az alkimisták

Titkos műhelyt ábrázol a kémikus házának domborműve

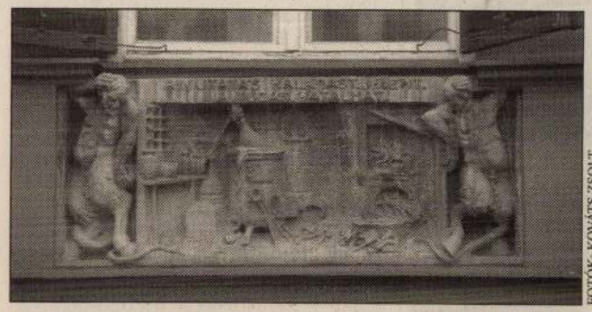

FOTÓK: KOVÁTS ZSOLT

Aki először veszi szemügyre a Corvin tér 4. számú épület homlokzatát, valószínűleg nem is sejti, hogy az ablakok alatt és fölött elhelyezett apró domborművek Mátyás királyt, illetve egy alkimistaműhely berendezését ábrázolják. Magyarázó felirat és útbaigazítás híján csupán régi újságokra és iratokra hagyatkozhatunk, ha szeretnénk megfejteni, mikor kerültek az egyemeletes városi ház falára, és milyen kapcsolatban vannak egymással az aprólékos munkára valló reliefek.

Pedig még nyolcvan év sem telt el azóta, hogy Doroghy István, az akkori tulajdonos megbízta Nemes György (1885–1958) szobrászt a műalkotások elkészítésével. 1925-öt írtak, amikor a jeles mester domborműveit elhelyezték az akkor mintegy kétszáz éves ház utcai homlokzatán. Mátyás királyt – a gazdát, a tudóst, a hadvezért – és az alkimisták eszközeit megjelenítő archaizáló domborművek tehát a modern kor szülöttei. Továbbra is megfejtésre vár viszont, hogy milyen kapcsolat fűzte a gyermekjátékokat gyártó kémikust, Doroghy urat a középkor egyik legnépszerűbb királyához, és az aranykészítés mesterségével foglalkozó titkos tudományhoz.

Az alkímiát a középkor kémiájának is nevezik. Az alkimisták olyan laboratóriumi módszereket kerestek, amelyek a természetben végbemenő folyamatokat utánozzák. Így szerették volna lehetővé tenni az aranykészítést, az élet meghosszabbítását, és fáradságos munkájukkal sikerült megalapozniuk napjaink kémiáját. Az alkimisták rengeteget tettek a gyógyszerek előállításáért is: a nemesfémek létrehozása mellett másik fő céljuk az örök fiatalságot biztosító és minden betegséget meggyógyító életelixír feltalálása volt.

Bár Magyarországon már a XIII. században sokan foglalkoztak alkímiával, arról nincs adat, hogy Mátyás király udvarában aranyat próbáltak volna készíteni. Egy XVII. századból származó francia kézirat szerint Mátyásnak egy ízben „sikerült előállítania húsz rész ezüstből egy rész aranyat", de ennek hitelessége kétségbe vonható. A király világhírű könyvtárából hiányoztak ugyanis a témába vágó tanulmányok. Sőt, amikor egy találékony alkimista, bizonyos Marsilius Ficinus hosszú életet biztosító „aranyvizének" receptjét elvitte Mátyásnak, a király testőrei segítségével olyan gyorsan penderítette ki várából a jutalomra éhes olaszt, hogy meg sem állt Itália határáig.

Valószínű tehát, hogy a Mátyást és a titkos műhelyt ábrázoló reliefek egymástól függetlenül kerültek fel a Corvin téri ház falára. Talán a vízivárosi terecske hajdani neve ihlette a korabeli tulajdonost, amikor megbízást adott a domborművek elkészítésére. A Sürgöny című lap egyik 1861-es száma adott hírt arról, hogy „Budán legközelebb az utczák és terek nevei új pléhtáblákon ragasztattak fel. Ez alkalommal némely térnek visszaadták hajdani nevét; így történt, hogy a Halászvárosban lévő, és eddig Kapuczinus tér alatt ismert lejtős piacz most ismét, mint hajdan, Mátyás király tere nevet visel".

Elképzelhető, hogy Doroghy István érdeklődött elődeinek mesterségbeli fortélyai iránt is, ezért helyeztette el egyik szobájának ablaka alatt a jobbról-balról torzonborz figurák által támasztott reliefet. Hiszen – mint a nagybetűs felirat hirdeti – „a kutatás haladást jelent, a tudás hatalmat": ezt támasztja alá a sokoldalú Mátyás király három különböző ábrázolása is. Érdekesség, hogy a Corvin téri ház 1870 és 1900 közötti tulajdonosa, Wilke Gottlieb ón- és rézöntőként évtizedekig dolgozott és kísérletezett a fémekkel és a tűzzel a földszinten berendezett – azóta többször átalakított – kis helyiségben.

Prusinszki István

PERL: NUTTER Lotto?

TERÍTÉKEN

Csak el ne romoljon!

Tiszán innen, a Rézkakason túl, Libál Lajosné legendás szemüvegboltja mellett nyílt egy kis borpince. Csak addig kell eljutni, hogy az ember a kiragasztott MEGNYÍLT feliratok ellenére elhatározza, hogy belép, a többi már megy magától. Minden friss, elegáns, a belső berendezésben a tégla az úr, de nincs doh és nincs nyomasztás, megvan a szükséges belmagasság és tágasság. Mire a lépcső aljára érünk, már boldogok vagyunk. Két fiatal felszolgáló érkezik, egy pultoslány és egy pincérfiú, helyesek, kedvesek, rögtön kérik a kabátunkat. A pincér aztán velünk is marad, jópofa fazon, olyan, mint egy híres német fizikus, életének abban a korszakában, amikor a fürdőszobában sikerült összeeszkábálnia két törülközőből és az anyja melltartójából a holdkomp terveit. Az est végére kiderül, hogy csak mese, amikor arról beszélnek, hogy az ifjabb generációból kiveszett minden felszolgálói érzék és hajlandóság: ez a fiatalember máris feltűnően jól gyakorolja szakmáját.

A BorLabor – merthogy így nevezik a helyet a Veres Pálné utcában – jól osztja be erejét. Mint nevéből is látszik, a hangsúlyt az italra helyezik, és a borválaszték kitűnő – bár pohárnyi mennyiségben csak háromféle kapható. Abból viszont a muscat otonel olyan könnyű, illatos, mámorító, hogy a vacsora végén még egy üvegnyit magunkkal is viszünk a nehezebb időkre. Az estét azonban a zord időre való tekintettel forralt borral kezdjük, szép, egyszerű, és mégis elegáns üvegbögrében kapunk egy vörös és egy fehér változatot. Mellé érkezik a szódavíz, klasszikus üveges változatban, és nemsokára az előételek, vegyes magyaros ízelítő, meg egy Magyarországból kimaradt tányér, három szenzációs kenettel: palicsi tepertőkrémmel, erdélyi padlizsánkrémmel és liptói túróval. Fatányérok, mázas cserepek, fa kenőkések, többféle, friss kenyér, szenzációs szalonnák, káprázatos kolbászok, tarják, sonkák. Érkezik a pirospaprika, csúszik mellé a bor, mire az adagokkal végzünk, már egyáltalán nem vagyunk éhesek, és – ami a legrosszabb – el sem tudjuk képzelni, hogy ezt az élményt felül lehetne múlni.

Nem is lehet. A konyha ugyan kevés ételt ajánl, és azt kikezdhetetlen és megbízható színvonalon, de ezt a szédült tobzódást már nem éri el. Ám még így is példaértékűek a leveseink: egy nyírségi savanyú gombócleves, sűrűn, krémesen, meg egy falusi burgonyaleves, szép pirosan, házikolbásszal, gazdagon. Még így is jár egy főhajtás a bőrös malacsültnek, mert ha nem is ropog olyan izgalmasan a malacbőr, azért a mellette lévő házi savanyúságparádé elhomályosítja élesítását. És van kakasherepörkölt. És van még öt főétel az étlapon, amit fájó szívvel hagyunk megkóstolatlanul.

Az édességgel nem ennyire egyértelmű a helyzet. A szőlőpuding finom, szép, és a fölhasznált bornak köszönhetően – ha szabad így mondani – mély értelmű. Az aszalt gyümölcsökkel töltött mákos gombóc kivitelezésekor azonban egy kis baleset történt, a mákkal, cukorral bőven borított burgonyás gombóc nem főtt át tökéletesen, a közepe kissé nyúlós maradt – de ezt is inkább csak azért tesszük szóvá, hogy jelezzük: az est végére is megőriztük józanságunkat. Ami ilyen ételek és borok közepette, ennyire kellemes környezetben egyáltalán nem volt kis feladat.

Konyha: szeretjük
Kiszolgálás: köszönjük
a Wittman fiúk

A sorozatban megjelent kritikák között a z éttermek neve szerint is válogathatnak a NÉPSZABADSÁG ONLINE-on: www.nepszabadsag.hu

Pólya Tibor: A boldogság szigete.

Perlmutter Izsák: Ünnepnapon.

Szinyei Társ. III kiáll.
(1931)

Perlmutter Izsák

148. Perlmutter Izsák: Özvegy és leányai.

Művészet 1905. tavaszi
nemzetk. kiáll.

327. THORMA JÁNOS: Vasárnap délután.

Perlmutter Izsák: Bárban

Perlmutter Izsák: Reggel.

CSIZMADIA ERVIN:

Türelem és ítélet

Olvasom Michel Foucault és Noam Chomsky beszélgetését az emberi természetről (Michel Foucault: *Nyelv a végtelenhez*. Latin Betűk Kiadó, 2000, 201–239. o.). Lenyűgöző építmény, amit a vitavezető, F. Elders segítségével emelnek. Ebben a vitában (és vitavezetésben) minden benne van, ami *nyugati*. Legfőképpen talán a *filozófiai* megalapozás. A két, alapjában egyaránt vitatott szerző a több mint negyvenoldalas vita közepe táján jut el odáig, hogy *aktuálpolitikáról* beszéljen. Amit addig művelnek, az nem más, mint értékpozíciók rögzítése. Vagy másképpen: annak kifejtése, hogy *milyen alapokon* gondolják aktuális folyamatokról azt, amit.

Kelet-közép-európai közegben fölnőtt egyednek szokatlan ez a sorrend. Minálunk a politikai ítélet általában megelőzi a politikafilozófiai megalapozást, már ha egyáltalán szó van az utóbbiról. Hajlok arra, hogy azt mondjam: a nyugati civilizáció egyik legfontosabb alapértéke, a *türelem* abban a tekintetben nyilvánul meg, hogy van hely, mód és idő megalapozni azt, hogy valaki ilyen, olyan vagy amolyan.

Pedig – nem tagadom – én rendkívüli módon örülnék, ha gyakorolhatnánk a türelem erényét. Ha módom lenne viszonyítani kollégáim, szaktársaim, kortársaim (sorolhatnám tovább) *értékrendjéhez*. Ha nem *előbb* kéne értesülnöm politikai véleményükről, mint ahogyan megtudnám, *miből* következik ez a vélemény. Azt hiszem, a titok, amit Nyugatnak nevezünk, nem elsősorban az intézményekben és az azokat működtető mechanizmusokban van, hanem a türelmességre való kikezdhetetlen hajlamban.

Meghallgatom, mert nem csupán az emberi természetről *alkotott* véleménye érdekel, hanem a tudós tudást *megalapozó* természete is. Türelmesen követem az utat, amit bejár, mert tudom, hogy várakozásom nem passzív és fölösleges időtöltés, hanem nagyon is kifizetődő. Megértem általa a politikai ítéletalkotás lényegét.

Mert nem kétséges, hogy a két baloldali (és sokat ócsárolt) gondolkodó beszélgetése is aktuális ('80-as évekbeli) eseményekre fut ki. De hát mi tudjuk: Foucault azóta rég halott, Chomsky pedig olyan, mintha az lenne: az establishment-tudomány leírta. De ki figyel vitájukat olvasva erre? Sokkalta inkább az a lényeg, hogy a beszélgetésben az aktuálpolitika nem kiindulópont vagy nem végcél (hogy ne mondjam: öncél), hanem párlata egy mélyről jövő gondolkodási rendszernek. Ők ketten (és a közönség) türelmesek önmagukhoz és egymáshoz. Van bátorságuk kivárni, amíg eljutnak valahonnan valahová.

*

Azt hiszem, a demokrácia korának, pláne kezdeti, gyermekcipős szakaszában, tehertétele a türelem-türelmetlenség kategóriák bizonyos jelenségcsoportokra való kisajátítása. Például a vallási vagy a faji türelmetlenséget említeném. Se szeri, se száma az olyan felszólamlásoknak, amelyek ilyen természetű türelmetlenségeket tesznek szóvá. Ami persze jogos, csak éppen immunissá tesz minket kevéssé látványos, ám nem kevésbé releváns türelmetlenségek iránt. Természetesen a faji „türelmetlenség" (amit rasszizmus néven nevezünk) minősített eset; ám tévedés azt gondolni, hogy a Nyugat úgy gyakorolja leginkább a türelem erényét, hogy eldugaszolja a „türelmetlen" (szélsőséges) irányzatok elől az érvényesülés lehetőségét.

A szélsőségek visszaszorítása már inkább következménye annak, hogy létezik egy alapvető diskurzus, amely *megalapozza* a politikai ítéletalkotást. A szélsőségek azért maradnak ki ebből, mert eltekintenek e megalapozástól, s előbb akarnak ítéletet alkotni, mint hogy politikai-filozófiai értékrendet kovácsolnának maguknak.

De megalapozás dolgában a rendszerváltás utáni Magyarországon nem csak a radikális irányzatok állnak rosszul. Rosszul áll a szénája az *egész* demokratikus társadalomnak. A türelmetlenség valamennyiünkre kiterjed, ami persze nem emberi gyarlóság, hanem valami igen mélyen gyökerező társadalomstrukturális és -lélektani adottság. Hihetetlenül nem vagyunk kíváncsiak sem a magunk, sem ellenfeleink megalapozási kísérleteire, s mivel nem vagyunk kíváncsiak, hát nem is nagyon bíbelődünk ilyen „gyerekességekkel".

Tengernyi példát mondhatnánk ilyesféle türelemhiányunkról. Vajon – gondoljunk csak bele – hány percig tudnánk hallgatni azt a társadalomtudóst, aki (Foucault-hoz és Chomskyhoz hasonlóan) először hosszas *értékbeli* megalapozást végez, s csak *utána* tér rá a politikai ítéletalkotásra vagy elemzésre. Persze nem feledkezhetünk meg arról, hogy a médiakor leegyszerűsítő kódjai is működnek, de azért ne ringassuk magunkat abban a hitben, hogy *azért* vagyunk türelmetlenek a nyugati alapértékek iránt, *mert* a felgyorsult idő nem tűri ezeket.

Egyáltalában nem erről van szó. Inkább arról, hogy van valami sajátos viszony a kelet-közép-európai társadalmak tagjai, állampolgárai és a folyamtok tudományos magyarázói között. Ez a viszony voltaképp (persze nem kádári értelemben) összekacsintó, a tudós *úgy* értelmez, ahogyan az átlagember szeretné, a nem így értelmező tudós légüres térben mozog, s belföldi karrierje nem igazán biztosított.

A belföldi karrier alapja ugyanis erősen kötődik a minden mást megelőző politikai ítéletalkotáshoz. „Ítéletet alkotok, tehát vagyok" – ez lehetne a mostani kor ideáltípusának jelszava ahelyett, hogy ez lenne: megpróbálok elgondolkodni ítéleteim gyökerein. Elismerem, persze, nyomorult, időigényes és talán hiábavaló dolog is folyton „megalapozni". Amikor – ráadásul – olyan egyszerűnek tűnik minden. Pedig dehogyis egyszerű. Csak akkor egyszerű, ha egy igencsak mechanikus kódot alkalmazunk. Ha azt mondjuk: a jelenlegi magyar kormány kilépőben van a demokráciából. Ezt a tételt sokak szerint alig lehet cáfolni, és különösebben nem szükséges alátámasztani. Hiszen a „tények" magukért beszélnek.

*

Szeretném azonban vitatni ezt a vélekedést. Úgy gondolom, éppen az a baj, hogy az úgynevezett „tények" semmit sem bizonyítanak, mert nem is bizonyíthatnak. A „tények" nem szólnak semmiről. Nézzük csak a politikát! Kormánypártoknak és ellenzéki pártoknak különbejáratú tényeik vannak. A tényekről szóló diskurzusok hovatovább tökéletesen terméketlenek, noha látszólag roppant egyszerű dolgokról, fehérről és feketéről, igazságról és hazugságról, jóról és rosszról, azaz: megkülönböztethető tételekről lenne szó. Holott a leginkább ez vált problematikussá, itt, minálunk. Teljesen összezavarodtak a fogalmak, megbicsaklanak az összehasonlítási alapok. És anélkül, hogy akár csak vázlatosan is utalnék a miniszterelnök vigadóbeli beszédére, abban nem az jelenti a legnagyobb problémát, hogy nincs benne EU, külpolitika, parlament, pártügyek (azaz a politika savaborsa), hanem az, hogy nincs benne *szempont*, nincs benne *megalapozás*. A benne rejtve megbúvó megalapozásról most ne beszéljünk, mert az bizony egy egészen alapos és külön elemzést igényel. Mert azt most még csak – bátran vállalom – kapiskálom.

Mit lehetne itt tenni? Először is elgondolkodni azon, hogy vajon mennyire vesszük komolyan a Nyugatot. Ha egy kicsit is komolyan vesszük, azonmód felmerül az igény ítéleteink alapjainak újragondolására. Csakhogy itt meg a gondolkodási hagyományok problémájába ütközünk. Magyarországon soha nem volt túlságosan erős az ítéletek filozófiai alapjának tisztázása. Politikai táborok állottak itt mindig egymással szemben, s fölöttük-mellettük nem jött létre egy olyan társadalmi-tudományos réteg, amelyik segítette volna a közvélemény tisztánlátását a rivális felek megítélésében. A politikai táborok *egymásról való* ítéletalkotása tagolta a társadalmat is, a társadalompolitikai szimpátiák szerint rendeződött osztályokba és rétegekbe anélkül, hogy megkapaszkodtak volna azok a teoretikusok és specialisták, akik értékrendet adtak volna neki. Neki mint közösségnek. Merthogy közösségképződés nélkül nincsen modern demokrácia sem, a közösség nem valami középkori anakronizmus. Ahol nincs egy virulens társadalomtudományos réteg, a politikai közösség helyett pártközösségek, fenekedő táborok jönnek létre. Ami persze nem jelent működésképtelen rendszert. De értékkonfúz rendszert mindenképpen. Rossz társadalmi közhangulatot szintúgy.

De hát ahogyan van valami, amit nyugati hagyománynak nevezünk, van kelet-közép-európai vagy magyar hagyomány is. A politikai közösség nyugati hagyomány, a közösség hiánya: magyar. Ha nyugati tradíció az, hogy megértéssel, türelemmel és tisztelettel viszonyulok ellenfelemhez is, addig nálunk az ellenfél gyakorta nem a közösség része: áruló, idegen, betolakodó. Mindebből arra kell következtetnünk, hogy EU-csatlakozás ide vagy oda, rengeteg a megoldatlan kérdés, és ezek nem csekély része abból fakad, hogy a magyar társadalomnak nincsen tartós közösségi-együttélési tapasztalata. A közösséget valakik mindig meg akarták teremteni, képviselni akarták, de ez a képviselet általában mások rovására történt. Amikor 1945-ben Bibó István „határolt forradalomról" beszélt, nem másról, mint a *türelemről* és *korlátaink beismeréséről* értekezett. Arról, hogy nincsen totális győzelem, újrakezdés, honalapítás.

Új időszámítást – ha egyáltalán – talán csak esendőségünk tudatában, a legnagyobb alázattal szabad kezdenünk. És kezdettől törekednünk kell arra, hogy a lehető legminimálisabbra csökkentsük a bosszú, a viszontbosszú, a sérelmek megtorlása, a büntetés szerepét. Új közösséget alkotni büntetőszankciókon keresztül lehetetlen.

*

Ami a mai Magyarországon a leginkább hiányzik: erős törekvés egy negatív történelmi trend kiiktatására. Természetesen Nyugat-Európa modern demokráciái is rendelkeznek *premodern* vonásokkal, sőt – egyes nagy gondolkodók szerint – a premodernitás és a modernitás *együtt* eredményez valamiféle élhető társadalmat. Angliában a történelmi nemesség beépült a kapitalizmusba és a demokráciába, modern társadalmi osztállyá vált. Nálunk ellenben alig találkozunk a premodern modernné válásának példáival. Régi osztálymaradványok, csoportok, értékek kavarognak körülöttünk, s ezek éppen úgy *egyedülinek* (mert hiszen történelmi értékek hordozóinak) tekintik magukat, mint az újak, amelyek a globális, posztmodern értékeket testesítik meg.

Csak közben naponta ezerszer stigmatizálják, stigmatizáljuk egymást. Legújabban már megjelent a „vádolom" kezdetű ítéletalkotás a legnagyobb ellenzéki párt szótárában a kormányzattal szemben. A néhai Dreyffus-ügyet idéző szóhasználattal nem az a baj, hogy egy ellenzéki párt „vádolja" a miniszterelnököt. Az ilyesféle megfogalmazás voltaképpen belefér a demokratikus pártversenybe. A baj inkább az, hogy lassacskán egy egész társadalom tagolódik a *vádolom-viszontvádolom* törésvonal mentén, reménytelenül távolra sodorva bennünket az évszázados közösségnélküli trend megtörésének lehetőségétől.

A „vádolás" persze – tudom én – kortünet, sőt korparancs. Afféle identitáserősítő kötelesség. Ráadásul tényleg temérdek úgynevezett ügy, disznóság van, s ha sokasodni látszanak a stiklik, megszaporodnak a leleplezők, akik, ugyebár, nem jöhetnek *is-iselve*, értékmegalapozásokkal bíbelődni. Nekik bizony mordul, igazságuk biztos tudatában kell jőniük. De – ismételten kérdezem – hogyan lesz ebből olyan politikai közösség, és hogyan lesznek olyan vitáink, amelyekben értékalapon konstatáljuk magunkat – *mielőtt* ítélkeznénk?

Van persze egy riasztó perspektíva, amelynek belátása azért egyelőre nem könnyű. Ez pedig az, hogy talán lehetetlenségről beszélek. A nyugati társadalmakat egyszer, valamikor, illetve egy hosszas folyamatban meg lehetett alapozni, az emberek gondolkodását és viselkedését pedig hozzá lehetett igazítani ahhoz a követelményhez, hogy értékek *előzzék meg* az ítéleteket. De vajon miért kellene ennek a modellnek megismétlődnie Kelet-Közép-Európában?

Miért gondoljuk, hogy a Nyugat *komplex* modelljét adaptáljuk, beleértve ebbe az intézményi aspektusokon túl a mentális struktúrákat is? Nem lehetséges, hogy a nyugati gondolkodás velejének (a türelmes értékmegalapozásnak) az elsajátításában még szinte el sem indultunk?

Szeptember 11-e után a világ azzal a tapasztalattal kénytelen szembenézni, hogy illúzió volt abban reménykedni: a Nyugat értékei mindenütt egyformán szervesülnek. Nem szervesülnek, s ezen az se változtat, ha a fejlett Nyugat a büntetés eszközéhez nyúl a fejletlenekkel szemben. De a tanulság a mi számunkra messze nem csak ennyi. A szeptemberi események fényében még világosabban láthatjuk, hogy melyek a Nyugat állandó és kikezdhetetlen értékei, amelyek nélkül nincs összetartozó társadalom és nemzet. A közös cselekvés éthoszát a gondolkodás közös pillérei adják, de ha ezek hiányoznak, kaotikus őrjöngés – mindenki harca mindenki ellen – keletkezik.

Beszéljünk nyíltan: nem látszatkonszenzusra, közmegegyezésre van szükség – ez talán nem is lehetséges. De rendkívül szívós munkára igenis szükség van. Az értékeket *minden oldalon* meg kell alapozni, mert ha nem, lehetetlenné válik a minimális megértés. Megértés nélkül pedig illúzió közös társadalmi, nemzeti célokról beszélni. A megalapozás nélküli egységteremtési láz épp úgy nem vezet sehová, mint a túlságosan elvont gondolkodás. A 2002-es választások még nem erről az új Magyarországról szólnak, azt hiszem. Most még csak a mániákus meg nem értés korában vagyunk, pedig – állítólag – már vége is a történelemnek!

ADJON EGY RÉSZT A CIVILEKNEK!

A Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány március 20-ig munkanapokon 9–17 óráig a (06-80)200-074 ingyenesen hívható zöld számon nyújt tájékoztatást civil szervezetek adatairól, adószámáról, tevékenységéről, az **szja 1%** felajánlásának módjáról.

A közel 6000 szervezet adatát tartalmazó, bármely civil szervezetnek nyilvánosságot biztosító, naponta frissített adatbázis és a felajánlási útmutató az interneten is megtalálható a **www.nonprofit.hu** címen.

ÉLET

Melyik a kakukktojás: furkósbot, *Hustler*, baseballütő, *Blikk*, *A Viktor* című könyv, Kövér László? Megfejtés: az utóbbi. Míg az előbbiek a Magyar Szocialista Párt tudatosan felépített, csőszkunyhóban összekonspirált, gondosan megtervezett lejáratú stratégiájának *külső* részei, addig a Fideszt lejáratú Kövér László nevű kampányelem *belülről* bomlaszt, ugyanannak a gondosan megtervezett szocialista stratégiának a részeként. Kövér doktort azért alkalmazza az MSZP csodafegyverként a kampányban, mert látványos, könnyen programozható, ugyanakkor kis ráfordítással hihetetlenül hatékony eredményeket produkál, az MSZP-hez soha úgy nem áramolt a választóréteg, mint amióta dr. Kövér haza- és nemzetárulózik, nemzetiszocialistázik, bolsi bunkócskaprojektezik, egyáltalán: megszólal. Médiában, lakossági fórumon, kongresszuson.

Ha már paranoia, ne féljünk végiggondolni, hogyan is épül fel a szocialista furkósbotkampány. A következőképpen. Év közben rendszeresen rátelefonálunk EU-s szocdem és szakszervezeti barátainkra, ugyan mondjanak már rosszat az Orbán-kormányról uniós fórumokon, országjelentésekben. A nyugati konzervatív lapok budapesti tudósítóit megkérjük, legyenek elfogultak, és jól járassák le az országot külföldön. Év vége előtt elintézzük román barátunknál, Nastasénál, hogy keményítsen be a velencei bizottság (ugyancsak a mi haverjaink!) kifogásai nyomán, szervezzük meg az Orbán–Nastase-paktumot, amelyről pontosan tudjuk, hogy a xenofób nép felé kommunikálhatatlan. Innentől nyert ügyünk van: a Fidesz-pr megdermed, vezető garnitúrájuk bepánikol, miénk a pálya, rádobunk egy kis populizmust, idegenellenes retorikát, az egészet megspékeljük kis baseballütővel, kis furkósbottal, egy szexmagazinba iktatott Orbán-dicsőítéssel, dr. Kendét megkérjük, kompiláljon rosszul megírt pletykagyűjteményt *A Viktor* címmel, magát Viktort közpénzen kiküldjük egy napra Bostonba, és csókolom. Plusz ott van a három Fideszbe épített Wunderwaffénk: dr. Deutsch, akivel időnként elmondatjuk, hogy megfigyeljük; dr. Rogán, aki bármikor a bűnözők pártjának nevez minket; és dr. Kövér, aki szélesebb kultúrtörténeti keretbe ágyaz bennünket.

Dr. Kövér László ugyanis a Fidesz legutóbbi kongresszusán a következőket mondta el, nyilvánvaló MSZP-megbízás keretében: *„»Strigák ellen semmi vizsgálat ne legyen, mert ilyenek nincsenek.« Így szól Kálmán királyunk első dekrétuma, mely valamikor 1100 körül született. Tudjátok, kedves barátaim, hogy kik a strigák? Állattá változó, az emberek bensőjét emésztő boszorkányok. Ó sötétségben boldog középkor, szegény jó Kálmán király! Mit tudhatott ő az életről? Hol volt még az 1100-as évekből nézve a felvilágosult XX. század, amikor a XIX. század rémálmaiból testet öltött kísértet járta be Európát? S a strigák tízmilliónyian szedték áldozataikat. Hát csak azért hoztam szóba mindezeket, hogy ezen a kongresszuson a továbbiakban strigákról s egyéb ártó lényekről, honkupecekről és szellemi hajléktalanokról szó ne essék. Nem azért, mert ilyenek nincsenek, hanem azért, mert napjaik meg vannak számlálva. Erejük fogytán, s éppen arról kell ennek a kongresszusnak ma szólnia, hogy miként hagyhatjuk magunk mögött végleg azt a kort, amikor ők uralták az életünket."* Wermer András elbújhat a Medgyessy-csapat piárja előtt.

Mint már említettük, a beszédben volt még szó bolsi bunkócskaprojektről, valamint minden lejáratás ellenére sikeres debreceni kopogtatócédulagyűjtésről – a striga–honkupec csapásirány azonban felülmúlhatatlan kampányötlete a szocialistáknak. Hiába, ahol konspiráció van, ott konspiráció van, különben is, internacionalista kutyából nem lesz nemzeti szalonna. A dakoták ehhez még hozzáteszik, hogy a dolog fordítva is igaz.

-sl-

stb. Mi több, 1999-ben, a Schmidt Mária vezette alapítvány megalakulásának évében célját így határozta meg: *„bérbeadás növelése mellett az Alap futamidejével, hozamfizetési stratégiájával összhangban eladás”*. Egy évvel később pedig már arról számolt be a PSZÁF-nek, hogy egy *„2000. október 4-én kelt szerződés alapján az ingatlan a Közép- és Kelet-Európai Közalapítvány részére értékesítésre került 500 millió forint + ÁFA vételáron. Az épület birtokba adása 2000. december 31-én megtörtént. Az ingatlan bérlőivel fennálló bérlői jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése, a bérlők kártalanítása céljából 12 millió forint kártérítési jogcímen került elszámolásra. Az ingatlan értékesítéséből származó nettó tőkenyereség közel 10 %-os mértékű.”*

A Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap kezelője a PSZÁF-hez benyújtott jelentéseihez egyetlen alkalommal sem csatolt olyan tulajdonilap-másolatot, amelyen tulajdonosként szerepelt volna az alap.

Az alapkezelő Prudent-Invest mai vezérigazgatója, Virág Lászlóné lapunknak írott levelében megerősítette, tisztában volt azzal, hogy az Andrássy út 60. nem közvetlenül az ÁVÜ-től került az alap birtokába, ugyanis azt az ÁVÜ-től 1994. augusztusában egy Pillér Service nevű kft. *„szerezte meg”*. Ezt igazolja a földhivatali dokumentumok (1995. 01. 02 dátumú széljegy) mellett a Pillér Service Kft. korábbi ügyvezetője, Tímár Gyula lapunknak írásban tett nyilatkozata is. Virág Lászlóné azt írta, *„a Pillér Service Kft. adásvételi szerződést kötött az Állami Vagyonügynökséggel – a fenti ingatlanra vonatkozóan – azzal a szerződésben vállalt kötelezettségével, hogy a Pillér II. IBA részére továbbértékesíti az ingatlant”*. Tímár Gyula pedig – aki 1999 óta a Vegyépszer Rt. vezérigazgatója, a Pillér Service-nél pedig épp Virág Lászlónét követte az ügyvezetői székben – azt tette hozzá, hogy a Pillér Service Kft. *„pályázaton keresztül szerezte meg”* az Andrássy út 60. számú épületet az Állami Vagyonügynökségtől. *„A megszerzett ingatlant a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap részére tovább értékesítettem, ugyancsak alapítói határozat felhatalmazása alapján”* – folytatta nekünk írott levelét. Szavait egy tulajdonilap-másolat támasztja alá, amely kézzel írt széljegyként tartalmazza a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap szándékát arra nézve, hogy tulajdonolhassa az ingatlant. Igényét azonban megelőzte egy ugyancsak kézzel írott széljegy, ami a Pillér Service Kft. tulajdonjog-bejegyzési kérelmét rögzíti. *„A Pillér Service Kft. és a Pillér II. IBA adásvételi szerződése a Fővárosi Kerületek Földhivatalához egyidejűleg és ebben a sorrendben került beadásra”* – emlékezik Virág Lászlóné. A földhivatal a sorrendiség elve alapján dolgozik: amíg egy ügyet nem zártak le jogerős határozattal, addig nem kezdhetnek hozzá a következőhöz. A bejegyzés késedelmét akár formai hiba is okozhatja: egy hiányzó aláírás vagy ügyvédi ellenjegyzés; egy rossz dátum, egy hibás cím stb. A Pillér Service Kft. tulajdonjogának 2001-es bejegyzése után ugyanakkor az ingatlan tulajdoni lapján semmi nem utal arra, hogy a Pillér II. alap bármiféle bejegyzésre várna. Vagyis a dokumentum szerint a Schmidt Mária vezette alapítvány csak közvetlenül a Pillér Service-től, illetve jogutódjától vásárolhatta meg az Andrássy út 60. alatti ingatlant.

Almáditól Vegyépszerig

A Pillér Service Kft.-t 1994 májusában a Nagy Elek vezérigazgatása alatt álló Prudent-Invest alapította egymillió forintos törzstőkével, balatonalmádi székhellyel. Virág Lászlóné hozzánk küldött levele szerint ez a cég azért jött létre, hogy a Prudent-Invest ingatlanbefektetési alapjai számára *„üzemeltetési, illetve ingatlanforgalmazói tevékenységet végezzen”*. A Pillér Service Kft. a gazdálkodása szempontjából még csonka 1994-es évben több mint egymilliárd forintos árbevétel mellett 25 ezer forintos veszteséget realizált, miközben nettó eszközértéke megközelítette a 188 millió forintot. A cégbírósági nyilvántartás szerint alapításkor a tulajdonost Nagy Elek képviselte a cégben, első ügyvezetője pedig Virág Lászlóné volt. Utódja a Pillér Service élén Tímár Gyula, a Vegyépszer jelenlegi vezérigazgatója lett, akit a kanadai magyar Thomas Szirmay követett, ő meg is vásárolta a céget. Tímár Gyula is és Virág Lászlóné is úgy emlékszik, a cégnek eladásakor sem készpénze, sem ingatlanvagyona nem volt. Szirmaytól a kft. a Vegyépszer-csoport cégeihez került – már nem Pillér, hanem Pallér Service-nek hívták, és székhelye sem Almádiban volt már –, mégpedig a menedzsmentből alakult, a Vegyépszer privatizációjára létrehozott Épszer-Únió Rt. tulajdonába. E cégnek volt egy Vex Tanácsadó és Szolgáltató nevű vállalkozása is, valószínűleg ennek köszönhetően kapta a Pillér/Pallér Service 1995 decemberében a Vex Service Kft. nevet, s ekként olvadt végül a Vegyépszer Rt.-be. A tranzakciósorozat miértjére a választ Virág Lászlóné azzal hárította el, hogy az *„nem tartozott az igazgatóság hatáskörébe”*.

A Pillér Service Kft. 1995. január 2-án az Andrássy út 60. tulajdonosaként bejegyezését kezdeményezte a Fővárosi Földhivatalnál. A Földhivatal a kérelmet öt évvel később, egy 2000-ben kelt határozatában elutasította, egy évvel később azonban, 2001 márciusában – mintegy hat évvel annak megszűnése után – bejegyezte a Pillér Service tulajdonjogát.

A Schmidt Mária vezette Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány tehát csak ettől a cégtől vásárolhatta volna az ingatlan, csakhogy Schmidt Mária szerint a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alapot kezelő Prudent-Invest Rt. volt az Andrássy út 60. eladója. Virág Lászlóné ezirányú érdeklődésünkre levelében tételesen felsorolta, hogy a Pillér Service Kft., illetve a Pillér II. IBA bejegyzési kérelmét mely sorszámon tartotta nyilván a földhivatal, s hogy ezt az *„Alapok működési rendje szerint a negyedéves kötelező értékbecslés és a tulajdonjog-nyilvántartás ellenőrzése során mindvégig megállapíthatta”*, és hogy *„A Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvánnyal kötött adásvételt megelőzően a tulajdoni lapon a fenti állapotok (tulajdoni bejegyzési kérelmek széljegyen szerepelnek) álltak fenn.”*

A terrorhaza.hu honlap az eladót nem jelöli meg. Mindenesetre a korábban széljegyként szereplő Pillér II. ma már széljegyként sem szerepel a lapon. Ki lehetett akkor a 2000. októberi eladó? A Pillér Service Kft. jogutódja, a Vegyépszer Rt. tehetett ugyan a jogelőd cég nevében a földhivatalban jognyilatkozatot, ám semmiképpen sem Pillér Service Kft. néven. *„A Vegyépszer Rt.-vel kapcsolatosan feltett kérdésére tájékoztatom, hogy 1999. január 1-jétől létesítettem munkaviszonyt a céggel, mely időpontot megelőzően (1995. december hónap) a Vex Service kft. a társaságba beolvadt”*– írta szerkesztőségünknek Tímár Gyula. A cég elnöke, Nagy Elek nem válaszolt kérdéseinkre.

Házat vissza nem adunk!

1995-től néhány évig egyébként az ingatlan a Mazsihisz perfeljegyzése miatt forgalomképtelen lett. A Prudent-Invest 1995-ös *Éves beszámolója* arról tudósít, hogy *„Az épület tulajdoni lapjára történt bejegyzés miatt az ingatlan egyelőre nem értékesíthető.”* De csak addig, amíg Schmidt Mária meg nem álmodta a Terror Házát. Akkortól nem volt akadálya az eladásnak, viszont azt továbbra sem tudjuk, kihez folyt be végül az épület 500 millió forint+áfa vételára, amit a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az alapítványnak átutalt. Ha a tulajdoni lap adataiból indulunk ki, ez csak a Pillér Service jogutódja, a Vegyépszer Rt. lehetett. Ez esetben érthetetlen a Prudent-Invest magatartása, amely éppoly határozottsággal tünteti fel saját magát eladóként, ahogy állította sok éven át, hogy ő az ÁVÜ-től vásárolta azt, holott az ÁVÜ-től azt a Pillér Service szerezte meg, Virág Lászlóné és Schmidt Mária állítja viszont, hogy a pénz a Prudent-Investhez folyt be.

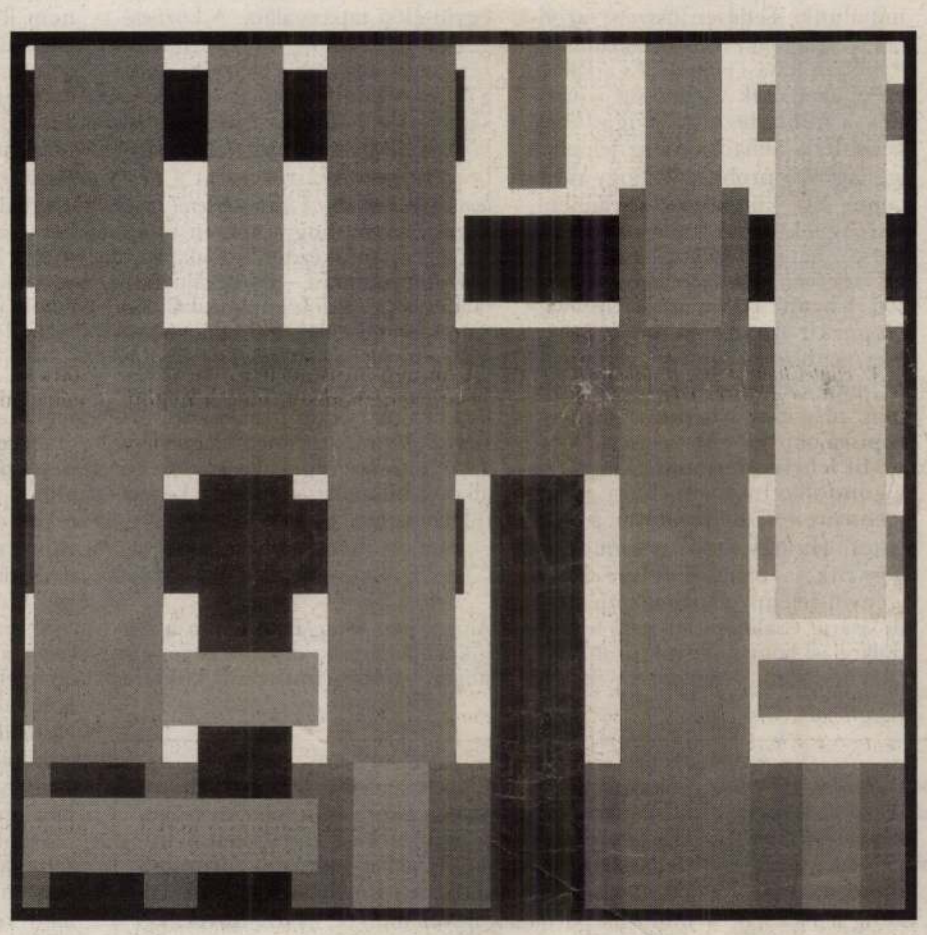

Wolsky András munkája

És a régmúltat is érdemes lenne alaposan megvizsgálni. Ha kiderülne ugyanis, hogy Perlmutter Izsákné az államosítás előtt halt meg, új helyzet állna elő. Az egyházi kárpótlási törvény ugyanis azon ingatlanok visszaigénylését jogosnak fogadta el, amelyeket tulajdonosaik hitéleti, oktatási, egészségügyi, szociális, gyermek- és ifjúságvédelmi célokra, egyházi alkalmazásban álló személyek lakóhelyéül használtak, vagy – s esetünkben ez a legérdekesebb – közösségi házként, múzeumként. A Pesti Izraelita Hitközség ugyan sosem használhatta múzeumként az épületet, hiszen abban a háború követően az ÁVO, majd az ÁVH ténykedett, de ezen a héten múzeum nyílik benne. Igaz, nem Perlmutter Izsák, hanem Schmidt Mária álmait mutatja meg a látogatóknak. Schmidt Mária pontosan fogalmazott nekünk írt levelében, valóban a *„mardosó információéhség”* maradt, sok a nyitott kérdés a történetben. Például, hogy mit tenne az alapítvány, ha beigazolódna a Budapesti Zsidó Hitközség jogosultsága az ingatlanra. Akkor megérdemelne Perlmutter Izsák egy emlékszobát az épületben?

Brzezinski és a Terror Háza II.

Dr. Schmidt Máriának, a múzeum főigazgatójának kérésére az alábbiakban tesszük közzé Trudy Wernernek, Zbigniew Brzezinski professzor asszisztensének a levelét, bizonyítandó, hogy korábbi közlésünkkel ellentétben Brzezinski professzor a Terror Háza nemzetközi tanácsadó testületének tagja.

-----Eredeti üzenet-----
Feladó: Trudy Werner <TWerner@
Címzett: @xxszazadintezet.hu>
Elküldve: 2002. február 14. 18:17
Tárgy: Message for Maria Schmidt

> The problem apparently arises from misunderstanding between a Board of Directors and an honorary International Board. Dr. Brzezinski is a member of the latter, which is purely honorary, and not the former, which is a decision-making body. This should be publicly clarified.

> Trudy Werner
> Executive Assistant to Zbigniew Brzezinski
> CSIS
> 1800 K Street, N.W.
> Washington, DC 20006

A félreértés valószínűleg az igazgatótanács és a tiszteletbeli nemzetközi testület összetévesztéséből származik. Dr. Brzezinski tagja az utóbbinak, ami tisztán tiszteletbeli megbízatást jelent, de nem tagja az előbbinek, ami egy döntéshozó testület. Kérem, hogy ezt a különbséget hozzák a közvélemény tudtára. Trudy Werner, Zbigniew Brzezinski személyi titkára (executive assistant).

*

A továbbiakban a tisztánlátás érdekében tesszük közzé a teljes Brzezinski-levelezést, felhíva a figyelmet arra, hogy a főigazgató aszszony által említett tanácsadó testület egyetlen szövegben sem található, ezzel szemben többször is említődik a Honorary Committee, ami viszont semmilyen értelmezésben nem tekinthető tanácsadó testületnek, hanem tiszteletbeli bizottságnak.

CSIS
Center for Strategic & International Studies
Washington, DC

February 5, 2002

Dear Mr. Kovacs:

Thank you for your recent fax. I make it a practice not to serve on any board of directors unless I know that I can be directly and personally involved. For obvious practical reasons, that cannot be the case with the Museum in Budapest designed to commemorate the victims of communism and nazism.

With kind regards,

Sincerely,

Zbigniew Brzezinski

Mr. Zoltan Kovacs
Editor-in-Chief
Elet es Irodalom
Szerkesztosege
Rezso ter 15
1089 Budapest, Hungary

Tisztelt Kovács Úr! Köszönöm minapi faxát. Azt a gyakorlatot tartom szem előtt, hogy semmilyen igazgatói testületben nem vállalok tagságot, kivéve akkor, ha tudom, hogy közvetlenül és személyesen részt vehetek annak munkájában. Nyilvánvaló gyakorlati okok miatt ez nem állhat fenn a kommunizmus és a nácizmus áldozatainak szentelt, budapesti múzeum esetében. Legjobbakat kívánva híve: Zbigniew Brzezinski.

*

CSIS
Center for Strategic & International Studies
Washington, DC

February 14, 2002

FAX TO: Zoltan Kovacs
Editor-in-Chief
Elet es Irodalom

FROM: Zbigniew Brzezinski

Dear Mr. Kovacs:

Further to my letter of February 5, let me add that I am a member of the International Honorary Committee of the Museum of Terror, but not a member of the Board of Directors.

Zbigniew Brzezinski

Tisztelt Kovács Úr! A február 5-i levelemben írtakat kiegészítem azzal, hogy tagja vagyok a Terror Háza nemzetközi tiszteletbeli bizottságának, de nem az igazgatótanácsnak. Zbigniew Brzezinski

*

Mindehhez idézzük a főigazgató asszony január 3-i, Magyar Hírlap-beli, idevágó nyilatkozatát: „Feláll egy nemzetközi és egy hazai tanácsadó testület. Tagja lesz Zbigniew Brzezinski, továbbá az észt miniszterelnök, és mások, akik rangot adnak az intézménynek és a testületnek”. Készséggel elismerjük, hogy a board of directors magyar fordításban igazgató tanácsot jelent, ennek nem tagja Brzezinski. Brzezinski a Honorary Committeenek tagja, az viszont Schmidt állításával szemben nem tanácsadó testület.

Isacco Perlmutter. — *Interno d'una casa di contadini a Ràkospalota.*

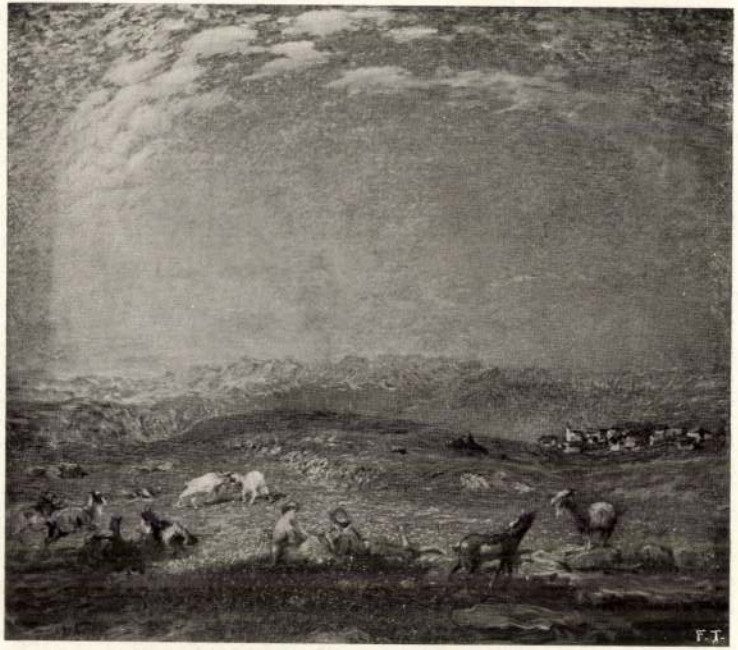

Alberto Falchetti. — *Egloga mattinale.*

Perlmutter Isacco — *Ragazza che lavora* (116).

Perlmutter Irsák

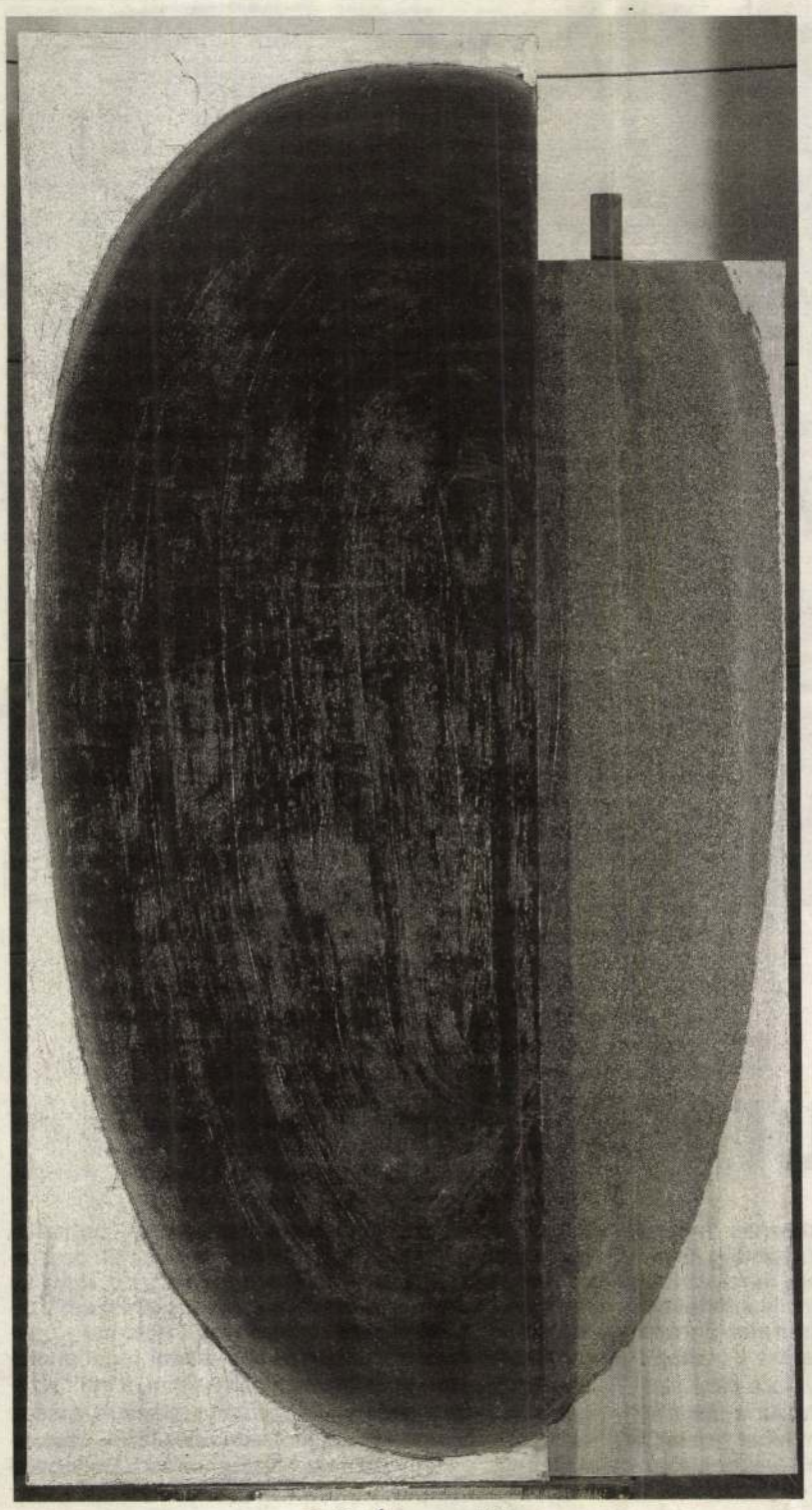

Birkás Ákos munkája

MIKLÓSI ZOLTÁN:

Válaszúton

Akármi legyen is a tavaszi választások eredménye, a magyar alkotmányosság és jogállam sorsa mindenképpen fordulóponthoz érkezik. Persze távolról sem mindegy, hogy a jobboldal marad-e kormányon, vagy fordulat következik, azonban a magyar politika szereplői semmiképpen sem kerülhetik el, hogy visszatérjenek a rendszerváltás alapkérdéseihez. Az 1989-ben nagy odaadással és nem kevés szerencsével kialkudott – és formálisan máig érvényes – demokratikus intézményrendszer már akkor sem őrizhető meg változatlanul, ha amúgy nem vezetnek újabb célzatos támadásokat ellene. Ma már az alkotmányos *status quo* védelme éppúgy tevőleges kezdeményezéshez kötött, mint az eddiginél is súlyosabb megcsonkítása. Az alkotmányos demokrácia barátai többé nem hagyatkozhatnak arra, hogy a névlegesen még fennálló szabályokra hivatkoznak. Lássuk, hogy miért.

Valamely intézményi elrendezés változatlanul hagyását több okból lehet helyeselni. Lehet azért, mert önmagában kielégítőnek (igazságosnak és működőképesnek) tartjuk, és lehet azért, mert úgy véljük, hogy bár a rendszer tökéletlen, az adott politikai konstellációban, a politikai szereplők ismeretében csak kedvezőtlen változásra van kilátás, ezért jobb a változatlanság, mint működésbe hozni az intézményi reform nehezen gördülő gépezetét. A liberális szellemű 1989-es alkotmány védelmében mindkét érv gyakran elhangzott. A *status quo* hívei – döntően a liberálisok – egyszerre gondolták, hogy a létrejött berendezkedés alapvetően helyeselhető, és hogy noha lehetséges volna tovább tökéletesíteni, inkoherenciáit orvosolni, a reform kockázatos, mert az antiliberális – korporativista, illetve jogállam- és parlamentellenes – reform hívei vannak túlnyomó többségben. Ezért lehettek liberális ellenzői az 1996-os alkotmányozási kísérletnek is, amely végül Horn Gyula és az MSZP saját frakciója többségével szembehelyezkedő vezetése ellenállásán bukott meg. A liberálisoknak sokáig egyszerűen szerencséjük volt: nem az alkotmányos rend politikai támogatottsága volt erős, hanem csupán a nyíltan antiliberális alkotmányreformra törekvő többség körében sem volt egyetértés a változtatás irányát illetően, s ez a kiinduló helyzet fennmaradásának kedvezett. Amivel azonban nem számolt – nem is nagyon számolhatott – ez a kalkuláció, az a burkolt, alkotmánymódosítás nélküli intézményi reform ténye. S bár a rendszer eróziója (formális módosítás nélküli, iránytalan romlása) jóval korábban indult meg, világosan megállapítható, hogy a Fidesz–kisgazda-koalíció idején ért döntő szakaszába. Míg 1998 előtt az intézményrendszer romlása diffúz és eseti volt, s inkább a politikai osztály jó részének implicit, nem artikulált ellenérzéseit, semmint jól végiggondolt szándékát tükrözte, addig az 1998 utáni fejlemények szemlátomást tudatos tervbe illeszkednek.

*

Az alkotmány elleni reakció a végrehajtó hatalom gyakorlását korlátozó valamennyi közhatalmi vagy „társadalmi" tényezőre (bíróságok, ügyészség, sajtó stb.) kiterjed, fő csapásiránya azonban az a front, ahol a kormányon lévőknek leginkább kellett számolniuk olyan szereplők jelenlétével, akik elvben egyszerre cselekvőképesek és ellenérdekeltek: az Országgyűlés. Ennek a meglepően sikeres hadjáratnak a tényei jól ismertek. A háromhetenkénti plenáris ülésezési rend, a kétéves költségvetési rend bevezetése, valamint az ellenzék által kezdeményezett rendkívüli vizsgálóbizottságok kivétel nélküli obstrukciója mára oda vezetett, hogy a törvényhozás, a nép politikai akaratának legfőbb kifejezője a politikai élet viszonylag kis jelentőségű szereplőjévé silányult. Ellentétben azzal, amit a szokásos elemzői szófordulat sugall, a nyilvános parlamenti vitázás megcsonkításával nem az „ellenzék jogai" csorbultak, hanem a magyar népéi: ha a közismert közjogi metaforával élve igaz az, hogy a nép a kormány közvetítésével gyakorolja a hatalmát, akkor hasonképpen igaz az is, hogy a törvényhozásbeli kisebbség (az ellenzék) felhatalmazása az ellenőrzésre szól. Az ellenzék partikuláris érdeke, tudniillik hogy borsot törjön a kormány orra alá, esetenként egybeesik a közérdekkel, nevezetesen, hogy kényes kérdésekben kitudódjék az igazság. Ilyen és ehhez hasonló prózai okok teszik a parlamentarizmust a gyakorlatban működőképessé. Ha az ellenzéktől elveszik az intézményes okvetetlenkedés eszközeit – amelyekkel az persze rosszul is sáfárkodhat –, akkor elsősorban nem az ellenzék károsul, hanem a tájékozódás lehetőségétől megfosztott nép. A demokratikus politikai folyamat szempontjából az Országgyűlés nyilvános-deliberatív funkciója sokkal fontosabb, mint a törvényalkotás technikai mozzanata, azaz a döntéshozás. Ezért nem túlzás az az állítás, hogy az elfogadott jogszabályok számától függetlenül a parlamentarizmus alapjai sérültek.

Ugyanakkor az elmúlt évek fejleményei a parlament döntéshozói funkcióját sem hagyták érintetlenül. A kétévenkénti költségvetés és a bevételek és kiadások számításának szándékos elnagyoltsága gyakorlatilag nem más, mint az Országgyűlés döntési jogkörének burkolt elvonása, jelentős lépés a rendeleti kormányzás felé az egyik legfontosabb kérdés, az adófizetők pénzének elköltése tekintetében. Hogy ez nem pusztán retorikai fordulat, az jól lemérhető az elmúlt egy–másfél év politikai eseményein. 2000 ősze, a kisgazdapárt *de facto* felszámolása óta a parlamenti kormánytöbbség megléte folyamatosan bizonytalan, és egy-két fontos kérdésben a koalíció ténylegesen is kisebbségben maradt. Az ingatag kormánytöbbség még néhány évvel ezelőtt is elegendő lett volna ahhoz, hogy technikailag lehetetlenné tegye a kormányzást, mára mégis mindenféle különösebb következmény nélkül maradhatott. A végrehajtó hatalom a normálisan a kormányzás alapját és legitimitását adó törvényhozásbeli többség hiányában is zavartalanul gyakorolhatta funkcióját. Ehhez persze a formálisan (bár alkotmányellenesen) legalább bevezetett új szabályok sem lettek volna elegendők. Kellettek hozzá olyan, még formailag sem érvényes „újítások", mint például költségvetési százmilliárdok mindenféle országgyűlési jóváhagyás nélküli elköltése, vagy a zárszámadás meghamisítása. Mindenesetre mára már tapasztalati tény, hogy a végrehajtó hatalom képes akár hosszabb távon is működni parlamenti felhatalmazás nélkül. A parlament megcsonkításán kívül ehhez az is hozzájárult, hogy a rendszerváltás első hat–nyolc évére jellemző folyamatos törvényalkotási kényszer javarészt már a múlté: bár nem vitás, hogy életbevágóan fontos törvények még hiányoznak, a kormányzó politikai erőknek már nem kell azzal a nyomással szembesülniük, hogy a reformok késlekedése szinte haladéktalanul súlyos társadalmi-politikai konfliktusokban manifesztálódik. A hiányzó reformok zömmel olyanok, amelyek közvetlenül csak a lakosság viszonylag jól körülhatárolható, önmagában nem túlzottan nagy létszámú, ezért korlátozottan cselekvőképes csoportjait érintik. Azaz a hiányzó jogalkotás elvben korlátlan ideig elodázható. Így előállhat az a szituáció, hogy a mindenkori kormánytöbbségnek egy négyéves törvényhozási ciklus során mindössze háromszor van szüksége a képviselők többségének szavazatára: a két költségvetési szavazás, valamint a miniszterelnök személyéről szóló szavazás alkalmával. A kisebbségi (valójában: rendeleti) kormányzás eddig nem volt lehetséges, ma már könnyűszerrel elképzelhető. Ez egyszersmind az esetleges Fidesz–MIÉP-koalícióról szóló spekulációkat is nagyrészt feleslegessé teszi. Nem nagyon fordulhat elő olyan helyzet, amelyben a Fidesz ilyen összefogásra kényszerülne. Rendelkezésére állnak azok a jutalmazó és fenyítőeszközök, amelyekkel a szükséges néhány alkalommal biztosíthatja a szavazattöbbséget, és az elmúlt évek bebizonyították, nem riad vissza attól, hogy éljen is velük.

*

De az alkotmányos rend jövője szempontjából nem is ez a döntő kérdés. A Fidesz vezette kormánynak eddig sem volt szüksége a MIÉP inspirációjára ahhoz, hogy jobb ügyhöz illően képzeletgazdag és eredményes támadásokat vezessen a demokrácia intézményei ellen, s a jövőben sem lesz. Teljesen alárendelt kérdés, hogy Magyarország következő kormányának lesz-e olyan minisztere vagy államtitkára, akinek nemcsak a nézetei MIÉP-esek, hanem a párttagkönyve is. (Egyébként is: Lovas, Bayer vagy Schmidt nem Csurka István, hanem Orbán Viktor szellemi-politikai környezetéhez tartozik.) Nem: az alkotmányos rend jövője szempontjából a legfontosabb kérdés a jobboldal leváltása, MIÉP-pel vagy anélkül. De önmagát téveszti meg az, aki azt gondolja, hogy ennyi már egymagában is elegendő. A törvényes állapot restaurációjához ma már nem elég az agresszor elkergetése. Az alkotmányos berendezkedés defenzív, a formailag érvényes *status quóra* hivatkozó megóvása addig lehetett többé-kevésbé sikeres stratégia, amíg az alkotmány és a tételes törvények által felállított normák, valamint a politikai gyakorlatban történő érvényesülésük közötti távolság még elfogadható volt. Az intézmények mindig csupán absztrakt szabályokat jelölnek meg, és ezek, bár mindenkire nézve kötelezőek, mégsem többek hasznos fikciónál. De az absztrakt szabályok normatív funkciójukat csak addig képesek betölteni, amíg ez a fikció nem áll túlságosan messze a valóságtól. Ha teljesülésük a közvélemény szemében már nem realisztikus, akkor hiába vannak formálisan továbbra is érvényben, relevanciájuk elenyészik. S aligha lehet kérdéses, hogy számos vonatkozásban már elértük ezt az állapotot. A közvélemény és a politikai osztály jó része nem csupán azt gondolja, hogy a parlamentnek felelős kormányzás, a bírói függetlenség, a politikai befolyástól többé-kevésbé mentes állami tévé és rádió stb. alkotmányban rögzített elvei nem érvényesülnek, de azt is, hogy mindezek nem is nagyon valóságszerű elvárások. S ezt a helyzetet az intézmények bomlasztásában főszerepet vivő politikai erő, a Fidesz menesztése a hatalomból önmagában nem változtatja meg. Ez csak akkor fog megváltozni, ha a közvélemény érzékeli, hogy a normasértésnek következményei vannak. Ha lesz kormányváltás, az új kormányt alkotó pártoknak tevőlegesen, kezdeményezőleg kellene fellépniük ahhoz, hogy az alkotmányos rendből minél több megmenthető maradjon. Nemcsak, hogy nem követhetik az előző kormány gyakorlatát, hanem a rendelkezésükre álló eszközökkel mozgósítaniuk kellene a nép politikára figyelő részét a felépítendő új alkotmányosság mellett. A '89-es rendszer szellemét restaurálni kell, de ez nem állhat a '89-es szabályok puszta leporolásából. Kreatív intézményi reformra volna szükség, amely úgy módosítja a fennálló rendet, hogy az alapjául szolgáló elveket megerősíti. Az alkotmányosság szellemébe csak az lehelhet új életet, ha a közvélemény mainál sokkal számosabb része számára válik a politika tényleges alakítása, a politikai akaratképzés, azaz a demokratikus folyamat közvetlenül átélhető tapasztalattá. A reformnak erre kellene irányulnia.

Azonban a reform tartalmának és a reform lehetséges aktorainak a kérdése nem választható el egymástól. Mi tudható a magyar politika azon szereplőiről, akiktől ma a leginkább várható, hogy a reform kezdeményezői legyenek? A kormányváltás egyetlen reális forgatókönyvének ma egy újabb MSZP–SZDSZ-koalíció tűnik. Az 1994 és 1998 között kormányzó pártszövetség múltja az alkotmányos politika szempontjából nem egyértelmű: annak a kormánynak a nevéhez fűződik az ellenzéki jogosítványokat jelentősen kiterjesztő 1994-es házszabályreform kezdeményezése, vagy a bírói kinevezéseket a kormány hatóköréből kiemelő igazságszolgáltatási reform, az OIT létrehozása. A közjogi szabályalkotás terén az előző koalíció többnyire a joguralom hívének mutatkozott. Ugyanakkor a parlamentarizmus szellemének burkolt aláásása nem 1998-ban kezdődött. Horn Gyula nem volt sokkal gyakoribb vendége az azonnali kérdések órájának, mint Orbán Viktor, és a Horn-kormány miniszterei sem mindig jelentek meg a parlamenti bizottságok idézéseire, hogy az akkori ellenzék kérdéseire feleljenek. Már akkor sem alakulhatott meg az összes vizsgálóbizottság – bár a legfontosabbak azért igen. A hamvába holt új alkotmány végszavazásánál esett színjátékról pedig már volt szó. Ami meg a jelent illeti, az esetlegesen felálló új kormány nagyobbik pártja, az MSZP nem múló vonzalmat érez bizonyos korporativista megoldások iránt (lásd a kétkamarás parlament sajnos ismét felmelegített ötletét), és alkotmányjogi elképzeléseit túl gyakran rendeli alá eseti politikai taktikáinak (népszavazási ötletek, elnökválasztás stb.). A liberális párt hű maradt ugyan az 1989-es alkotmány szelleméhez, de mintha már maga sem emlékezne rá, hogy miért. Mindent egybevetve talán nem túlzó az a megállapítás, hogy a politikai osztály, a hagyományos parlamenti politizálás egyetlen mai szereplőjétől sem remélhető az emlegetett kreatív reform kezdeményezése, más szereplők viszont nincsenek a színen. A reformhoz arra is szükség volna, hogy a politikai cselekvés új, nem intézményes struktúrái jöjjenek létre, a mozgósítás és a politikai napirend formálásának újszerű, népi formái. A paradoxonok kedvelői bizonyára észreveszik, hogy a reform itt javasolt iránya részben már eleve feltételezi azoknak az aktoroknak a meglétét, amelyeknek a reform eredményeként kellene létrejönniük. Ezen azonban aligha lehet segíteni. A kormányváltásra készülő ellenzéki pártoktól annyi mindenképpen elvárható, hogy legalább a most formailag hatályos törvényes állapot érvényesítése mellett mozgósítsanak.

*

Ennek fényében nem túl biztató, hogy a kormányváltásra esélyes nagyobbik ellenzéki párt láthatóan eldöntötte, nem folytat ideológiai kampányt az uralmon lévő jobboldallal szemben. A Medgyessy-kampány autópálya-kilométerekről, nyugdíjakról, azaz beígért bürokratikus eredményekről szól, mindenről, csak politikáról nem. (S akkor még az Orbán–Nastase-megállapodással kapcsolatos kétségbeejtő fellépésüket nem is említettem.) Márpedig a szokványos közhelyekkel ellentétben az esetleg győzelemhez vezető kampány nem csak „műsor": politikai tartalma azt is eldönti, hogy az új kormány mire kap a néptől mandátumot. Ha az ellenzéki pártok politikai ajánlatukban nem mozgósítanak a joguralom és a parlamentarizmus helyreállítása mellett, akkor kormányon roppant nehéz lesz azt kezdeményezniük. Még nem késő: de vajon miért késik ez az ajánlat?

SZENTKIRÁLYI PINCE

A levél
Magyar Dezső: *A levél* című forgatókönyvének emlékére
Szereplők: Monori Lili, Székely B. Miklós, Horváth Sándor
Farkas Gina – most kutya
Totyi kacsa

Támogatók: NKÖM, NKAP

2002. február 24., március 3 és 10., vasárnap 19. óra
Bp., VIII., Szentkirályi u. 4.

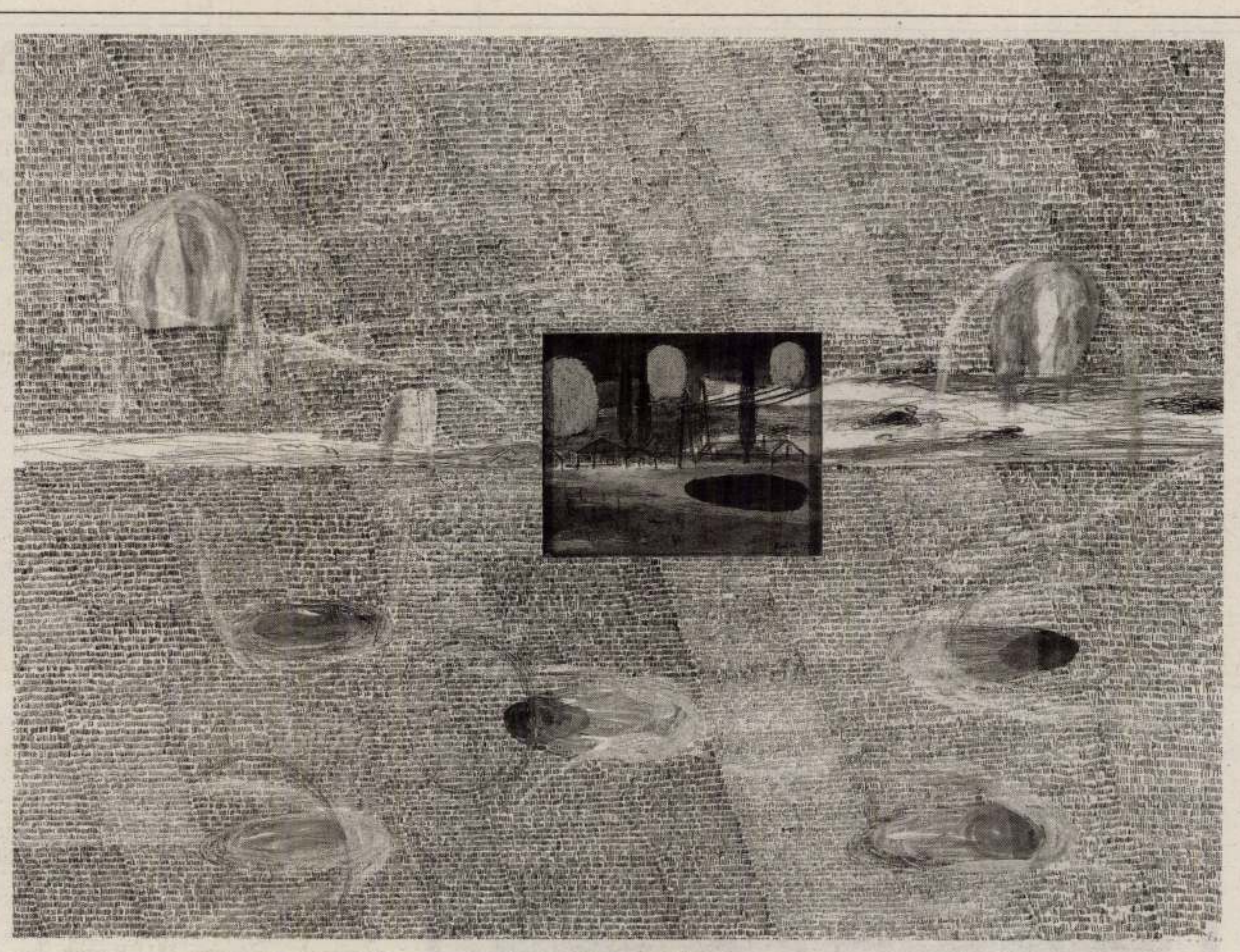

Bukta Imre munkája

VAS GÁBOR RIPORTJA:

Múzeumot álmodók

Az Andrássy út 60. szám alatti sarokháznak (a héten megnyíló Terror Háza múzeum épületének) tavaly bejegyzett tulajdonosa egy olyan cég, amelyet több mint hat éve töröltek a cégbírósági nyilvántartásból. A Schmidt Mária vezette Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány tulajdonbejegyzési kérelme egyelőre csak széljegyként szerepel a tulajdoni lapon. Az adásvételi szerződésekhez a földhivatalban nem lehet hozzájutni, így nem tudható, ki tett az utóbbi években többször is jognyilatkozatot a megszűnt cég nevében. A tulajdonosként szereplő Pillér Service Kft. cégirataira hosszas keresgélés után a Vegyépszer Rt. dossziéjában találtak rá a cégbíróság munkatársai, ugyanis 1995 végén – már más néven – a Vegyépszerbe olvadt be a vállalkozás. Valahai vezetői köre ma az autópálya-építésben és különböző állami ingatlanalapokban tüsténkedik. De nemcsak a jelen, a múlt vizsgálata is érdekes tényeket hozhatna felszínre, hiszen az ingatlan eredeti gazdája, Perlmutter Izsák végrendeletében a Magyar Zsidó Múzeumra és a Budapesti Zsidó Hitközség jogelődjére hagyta az épületet.

„Minden, tehát úgy ingatlan, mint ingó vagyonomban általános, egyetemleges és kizárólagos örökösömül kinevezem néhai Reiszner Ignácznak és néhai Foltány Máriának 1893. december 28-ikán született Gizella nevű leányát, ki hosszú ideje háztartásomban él” – írta 1931. október 24-én kelt végrendeletében Perlmutter Izsák. Az akkoriban messze földön híres festőművész arra az esetre, ha felesége korábban halna el, a Pesti Izraelita Hitközséget jelölte meg örökösként, szintúgy utóörökösként, vagyis – a későbbi dokumentumokban tévesen Foltányi /Tollányi Gizellaként említett – neje halálát követően ugyancsak a mai Budapesti Zsidó Hitközség jogelődjét nevezte meg vagyona birtokosaként: *„Meghagyom a Pesti Izraelita Hitközségnek, hogy az általa örökölt, illetve utóörökölt vagyon egy negyedrészét akkor, mikor annak tényleges élvezetébe lép, a Magyar Zsidó Múzeumnak hagyományomként bocsássa rendelkezésére. (…) [a] többi vagyont szabadon felhasználhatja saját céljaira. Különös gondoskodását kérem azonban beteg, elaggott, úgyszintén munkaképtelenné vált művészek részére.”* Perlmutter két tanú előtt, az általuk *„értett magyar nyelven”* felolvasta, Holitscher Szigfrid budapesti királyi közjegyző pedig *„széttörés nélkül fel nem bontható”* pecséttel látta el a végrendeletet, majd a budapesti központi Királyi Járásbíróság 1932. április 26-án kihirdette, miszerint *„Összes (…) vagyonomnak haszonélvezete (…) minden esetben szeretett feleségemet, született Foltány Gizella úrnőt illeti élte fogytáig.”*

Perlmutter Izsák 1932-ben meghalt. Hagyatéka az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat 1933-as évkönyvéből részleteiben ismerhető. A *Társulati közlemények* rovat ugyanis idézi Munkácsi Ernőt, a Múzeumegyesület titkárát, aki épp Foltány Gizella 39. születésnapján, 1932. december 28-án terjesztette a tagság elé az igazgatóság jelentését. Beszédében politikai kontextusba helyezte a zsidó múzeum ügyét, amikor arról szólt, hogy *„A múltak hagyományaihoz való ragaszkodás elemi erővel lépett fel a világháború után hazánkban is, ahol a háború, a forradalmak és a szerencsétlen trianoni béke után – a történeti érzés a szomorú jelenből a hajdan szebb múltba vezette az emberek tekintetét. A történeti gondolat ez újjászületésének különös jelentősége lett a magyar zsidóság életében, amely zsidóságot széles társadalmi rétegek a magyarságot ért katasztrófa bűnbakjának tüntettek fel. Kétségbe vonták a magyar zsidóság nemzeti értékét, a magyar történelemhez való tartozandóságát, kulturális és erkölcsi emelkedettségét.”* Később Munkácsi kifejezte háláját mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy a múzeum megnyithassa kapuit: *„Elsősorban kell megemlékeznünk Perlmutter Izsákról, a nagynevű festőről, aki 1931. október hó 24-én kelt végrendeletében olyképpen intézkedett, hogy özvegyének és nevelt lányának halála után minden vagyonát a Pesti izr. Hitközség örökölje azzal, hogy a vagyon 1/4-ed részét a hitközség a Magyar Zsidó Múzeumnak hagyományként kell rendelkezésére bocsátani. (A hagyaték az Andrássy út 60. sz. alatti bérházból, a Rákospalota és Újpest határán lévő villából és kb. 50 festményből áll.) A hagyatékhoz tartozó ingatlanok a hitközség, illetőleg múzeumunk birtokába nem jutnak, amíg az örökhagyó özvegye és leánya életben vannak.”*

A Schmidt Mária-féle alapítvány terrorhaza.hu honlapjának *Épület története* menüpontja nem részletezi a végrendeletet. Megtudhatjuk azonban, hogy a Feszty Adolf tervei alapján 1880-ban épült háztömb *„párkányokkal tagolt”*, illetve hogy a *„főhomlokzat jobb szélén helyezkedik el az épület bejárati kapuja”*. A szűkszavú szövegben aránylag hosszas értekezést olvashatunk a nyilasok és az ÁVH egyébként közismert tevékenységéről az épületben, a jogi relevanciával bíró tényeket azonban röviden elintézi a szerző: *„Az épület a Perlmutter család tulajdonában volt egészen 1936-ig, amikor a tulajdonjog özvegy Ali Achmed Mirza hercegnőre szállt, és egyben az ingatlanra utóöröklési jog, elidegenítési és terhelési tilalom keletkezett a Pesti Izraelita Hitközösség javára. (…)”* Másutt pedig:

„Az épület homlokzata a háború alatt megsérült, ezt az ÁVO 1947-ben helyreállította, hogy ezzel teremthessen alapot a birtokbavételhez. Történt mindez annak ellenére, hogy a ház jogos tulajdonosa, özvegy Ali Mirza [Perlmutter özvegye – V. G.] *ekkor Magyarországon tartózkodott. Hosszú pereskedés után a Chemokomplex Vállalkozási és Kereskedelmi Vállalat lett az épület kezelője. Ezt a feladatot a rendszerváltozás után 1993. december 8-án az Állami Vagyonügynökség vette át. A Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2000 októberében megvásárolta a házat.”*

Özv. herceg Ali Achmed Mirzáné, azaz Perlmutter Izsákné, született Reiszner/Foltányi/Tollányi Gizella mind a terrorhaza.hu honlap, mind Zoltai Gusztáv, a Budapesti Zsidó Hitközség vezetője tudomása szerint túlélte a háborút. Zoltai úgy tudja, hogy Foltány Gizella a háború után nem sokkal halt meg. De a végrendeletben megálmodott zsidó múzeum se addig, se azután nem került már szóba, bár az épület tulajdonjogi helyzetén sem a nyilasok, sem Péter Gáborék nem változtattak: az ingatlan 1951-ig a Perlmutter család birtokában állt. A tulajdoni őslap nem tartalmaz hosszú pereskedésre utaló nyomokat – ezekről egyedül a terrorhaza.hu tesz említést –, azt azonban tükrözi, hogy a hajdan jómódú família végzetesen elszegényedett. A dokumentumban 1936-tól sorjáznak a közüzemi díjhátralékok miatt bejegyzett jelzálogok. Ahogyan arra Murányi Gábor a *HVG*-ben megjelent, *Egy rémes múzeum* című írásában utal, mindennek oka az lehetett, hogy a bérlők, köztük a nyilasok, nem fizették a bérleti díjat, a tulajdonosnak pedig személyes biztonsága alighanem előbbre való volt, mint a ház haszna, ami pedig pár évtizeddel korábban valódi rangot adott a Perlmutter famíliának. Az ÁVO–ÁVH beköltözését az épületbe az államosítás szentesítette 1951-ben. Az épület kezelője 1952-től a *„Középmagyarországi Boripari Tröszt (Sztálin út 60.)”*, majd 1957-től a *„Chemolimpex Magyar Vegyiáru Külkereskedelmi Vállalat (VI. Magyar Ifjúság u. 60.)”* lett.

A hézagosan ismerhető, szövevényes történetben sok még a nyitott kérdés. Egy jó történésznek azonban gyerekjáték rátalálni a hiteles válaszokra. Schmidt Máriát azonban nem érdekelte mindez, lapunknak írt levelében úgy fogalmazott, *„Bár időt és energiát nem kímélve”* segíteni kívánja e riport elkészültét, nem tud *„érdemben válaszolni indulati alapon született, rosszindulatot sugalló felvetésekre”*. Hozzátette még: *„a Közalapítvány a végrendeletet nem ismeri, azonban az Eladó tájékoztatása alapján tudomással bírt arról, hogy a Magyarországi* [sic!] *Zsidó Hitközség korábban igényt tartott az ingatlanra.”*

A zsidó egyházi kárpótlás keretében a Budapesti Zsidó Hitközség magának követelte az Andrássy út 60. alatti épületet. Zoltai Gusztáv, a hitközség mai vezetője mellett elődje, Korn József is megerősítette: igényt tartottak az ingatlanra. A Mazsihisz (Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége) tárgyalásokat, majd közigazgatási pert kezdeményezett az ügyben, ám a szervezet nem tudta hitelt érdemlően igazolni – mondta Feldmayer Péter, a szervezet korábbi elnöke –, hogy Perlmutter Izsák özvegye az államosítás előtt halt volna meg. Így az 1960-ban hatálytalanított utóöröklési joggal az egyház már nem élhetett. De a közigazgatási per nyomot hagyott a tulajdoni lapon.

Alapba zárva

A rendszerváltáskor a Népköztársaság útja 60. szám alatt a Chemokomplex Vállalkozási és Kereskedelmi Vállalat működött. Amikor az Antall-kormány megkezdte az állami vállalatok átalakítását és privatizációját, úgy döntött, hogy az egységesen állami tulajdonban lévő ingatlanokat – a vállalatvezetők általános megdöbbenésére – nem az azokat használó és kezelő vállalatok jogutódjainak adja, hanem külön vállalkozásba vonja. Az úgynevezett irodaházprogram lényegét egy tárcaközi bizottság fogalmazta meg: csaknem 50 épület kerülne korábbi kezelőitől az ÁVÜ kizárólagos tulajdonában lévő, egymillió forintos törzstőkéjű Budapesti Irodaház Kft. portfóliójába, feljavítanák őket, majd az rt.-vé alakítandó vállalkozás részvényeit jó pénzért értékesítenék. Az állami vállalatok vezetői elképesztő lobbiharcok árán elérték azonban, hogy a Belvárosi Irodaház Kft. mindössze 12 ingatlannal kezdte meg működését, és azok használói is kártalanítást kaptak cserébe, hogy a kezelésükben lévő ingatlanokkal kvázi tulajdonosként bántak: felújították, erejükhöz mérten modernizálták stb. azokat.

A Belvárosi Irodaház Kft. ezzel együtt is rövid idő alatt 80 ezer négyzetméter irodaterülethez jutott a város legjobb ingatlanjaiban, az épületeket hasznosította, az irodát kereső külföldi cégeknek bérbe adta, a befolyó bevételekből pedig modernizált, felújított, illetve a folyamatosan birtokába kerülő újabb épületeket kiürítette, bérbeadásukat előkészítette. Így tett az Andrássy út 60. alatti, 28766-os helyrajzi számú épülettel is.

1992–93-ban azonban a kárpótlási törvény, a tömegesen kibocsátott kárpótlási jegyek elmosták a jól induló irodaházprogramot. Mivel a folyamatosan nyomtatott és kiosztott kárpótlási jegyekért szinte semmit nem lehet vásárolni, az eredeti elképzelést felváltotta az ingatlanbefektetési törvény, amely az ingatlanalapok létrehozását, működését szabályozta, megnyitotta az utat a modern ingatlanpiac előtt, és a kárpótoltaknak is lehetőséget kínált jegyeik értelmesnek tűnő befektetésére.

A törvény szerint ingatlanbefektetési alapot befektetésialap-kezelő tevékenységet folytató társaságok hozhatnak létre úgy, hogy az alap önálló jogi személy, amelynek legalább tíz ingatlant kell megvásárolnia, ám azok működtetését, hasznosítását egy kezelőre kell bíznia, amely vállalkozás a tevékenysége során keletkezett haszonból hozamot fizet a befektetési jegyek tulajdonosainak.

A törvény nyomán 1992-ben az ÁVÜ is létrehozta saját ingatlanbefektető cégét, a Prudent-Invest Rt.-t, amely elsőként a Pillér I. Ingatlanbefektetési Alap portfólióját alakította ki, 3,2 milliárd forint értékben. Pénz minderre úgy került, hogy a 30 millió forint alaptőkéjű rt. befektetési jegyeket bocsátott ki, azokat az ÁVÜ egytől-egyig lejegyezte, és az ellenértékből a Prudent-Invest megvásárolta a vagyonügynökségtől a Pillér-alapok portfólióelemeit. Miközben tehát az ÁVÜ a pénzénél maradt, az ingatlanokhoz juttatott Prudent újabb befektetési jegyeket bocsáthatott ki, amelyekhez már kárpótlási jegyért cserébe is hozzá lehetett jutni.

A Pillér I. Ingatlanalapot a kétmilliárdos jegyzett tőkéjű Pillér II. követte. Utóbbi portfóliójának kialakításakor a Prudent-Invest Rt. vezérigazgatója Nagy Elek volt, ma ő a Vegyépszer Rt. igazgatóságának elnöke. A Prudent-Invest 2000-ben a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF) benyújtott jelentésében arról számolt be, hogy a Pillér II. *„első ingatlanját, a Budapest, VI. Andrássy út 60. szám alatti ingatlant 1994. augusztus hónapban vásárolta, majd ezt követően 1994. december 30-án 6 irodaház ingatlant vásárolt az Állami Vagyonügynökségtől. (…) A törvény által előírt 10 ingatlant 3 további, kis értékű ingatlan vásárlásával biztosította.”* A szövegben nem esik szó arról, ki volt a 28766 helyrajzi számú ingatlan eladója. A Prudent-Invest Rt. 1999-es üzleti évet értékelő, ugyancsak a PSZÁF-hez benyújtott jelentése – hasonlóan a korábbi évek jelentéseihez – azt tartalmazza, hogy az Andrássy úti *„ingatlan az ÁVÜ-től per-, teher- és igénymentesen került a portfolióba”*, ám a birtokunkban lévő tulajdonilap-másolatok mindegyikének adatai eltérnek a fenti szövegek által sugalltaktól, jelesül, hogy a Prudent-Invest az ÁVÜ-től vásárolta az épületet, majd elhelyezte a Pillér II. portfóliójában. A földhivatali tulajdoni lapok szerint az Andrássy út 60. számú épület sosem volt a Prudent-Invest tulajdonában, és nem került a Pillér II. ingatlanalap portfóliójába sem. Az alap kezelője, a Prudent-Invest Rt. ennek ellenére tulajdonosként viselkedett; felújította az épületet, bérlőt keresett, bérleti díjat szedett

EGIS

A Nemzetközi Pikler Emmi Közalapítvány Gyermekotthonában 40 olyan csecsemőt és kisgyermeket nevelnek, akiket szüleik - átmenetileg vagy véglegesen - nem tudnak otthonukban ellátni.

Az Alapítvány célja, hogy ezek a gyerekek is a családban élő kortársaikhoz hasonló feltételek között élhessenek, és az Intézetet elhagyva, képesek legyenek sikeresen beilleszkedni az őket befogadó családokba.

Az EGIS Gyógyszergyár Rt. az idén 1.000.000 forinttal segítette őket céljaik elérésében.

Segítsen Ön is - ha módjában áll - az elhagyott gyerekeken!

Nemzetközi Pikler Emmi Közalapítvány adószáma: 18088689-1-41

Számlaszáma: 10032000-00285197

Perlmutter Izsák

A SZÉKESFEHÉRVÁRI KEPES-GYÜJTEMÉNY

A gyüjtemény, amelyről itt szólunk, jóformán ismeretlen, bár legjobb mestereink egész sora van benne képviselve. Félszáz festmény: annyi, amennyi harmonikusan illeszkedik bele egy úri lakásba, anélkül hogy azt otthonias hangulatából kizökkentené. Aki ezeket összegyüjtötte, dr. *Kepes* János kir. közjegyző úr, mindennapi barátul invitálta a művészetet s nem muzeális okmánynak. Személyes ízlése és érzéke vezette, amikor éppen ezekből a képekből alakította legmeghittebb környezetét. Az ilyesmi sokkal ritkább, mintsem az ember vélné. Az is eléggé ritka, hogy valaki a sokféle irány hatásától függetlenül valóban művészi értékeket válogat maga köré, bármily korszak szülöttei is azok. Láttunk itt képeket, amelyek szerzői alig pár éve hogy elhagyták a Képzőművészeti Főiskolát, s láttunk olyanokat, amelyeket ezek egykori tanárai, sőt e tanárok tanárai festettek. Így nyúlik vissza a Kepes-

zatát *Böhm* Pálnak kicsiny, szürkére hangolt „Stahrenbergi tava" egészíti ki. Egy másik tó-kép, a Balaton, függ ennek közelében. Szerzője csak hat évvel volt fiatalabb *Böhm*nél, de ezt a korkülönbséget szinte félszázadnak véljük, ha a két rokontárgyú képet összehasonlítjuk. *Böhm* az akkori müncheni festés értelmében alakította kis képét; ifjabb pályatársa a közömbösített, átlagosított tónusok helyébe a szín tisztaságát és teljességét helyezte. *Szinyei-Merse* Pál, a „Balaton" szerzője, ezekkel az eszközökkel valóban megragadta a csodás magyar tó egészen egyéni színhatását; ez a képe idősebb korából való, amikor már sorozatos diadalokat aratott. Ebben a gyüjteményben is, mint mindenütt, ahol megjelenik: ő a legrégibb „fiatal" s ő a legfiatalabb öreg. A Kepes-gyüjteményben oly névsor élére kerül, amelyben itt időrendben ezek a mesterek következnek:

Lyka Károly - A vérestehervári
Kepes-gyűjtemény. Magyar
Művészet. 1930. 498. l. 499 l.

PERLMUTTER IZSÁK: ATELIER. Paris 1896
Dr. Kepes János úr gyűjteményében

● Perlmutter Izsák: Sárga kendős asszony.

otból

al

unk

RSZÁGI

OLTVÁN

A
KECSKEMÉT-S
ÁLLAMI GAZ

faiskolájából
szállítjuk a m
saját és ÁFÉ
az oltványok
szaktanácsadás
telepeken:

Központi Fais
Kecskemét,
Kecskemét,
Szolnoki-heg
Kecskemét,
Homokbánya
telep.
Kecskemét,
Alsószéktó 9.
Kiskunfélegyhá
Vörös Csillag
telepén.
Nagybaracska,
Tulbanov u. 1

~~Hatvany Ferenc~~ K

BR. HATVANY FERENC: AKT

KMTárs. 1932. febr – márc
kiáll.

Perlmutter Izsák

PERLMUTTER IZSÁK: CLEO

lunk, mint másutt. Ez a modern, ideges, impresszionista lélek sem tudott elszakadni tőlük.

De ha igaz lenne valóban, amire most következtettünk; ha magyar földön valóban frissebbek még ezek a régi erők és vágyak; ha a racionalizmus ezeket a széles, tartós érzéseket nálunk nem marta még annyira széjjel, mint nyugaton: akkor érthetővé válik sok minden.

Értjük akkor mindenekelőtt építészetünk erejét. Hiszen ilyfajta érzésekből táplálkozik!

Értjük akkor továbbá azt a képességünket, hogy tudunk érdekesen sokakhoz beszélni: szép, régi vágyak fejlesztették ki bennünk.

De értjük végül általában azt, hogy a mult század elejének és közepének művészi törekvései, melyek Európa-szerte a multba nyúltak vissza s odakint hideg, konstruált termékeket szültek csupán: miért termettek nálunk melegebb, igazibb művészetet. Hogy miért oly izzó és monumentális Couture és Piloty mellett Munkácsy Mihály. Hogy miért oly nagy, oly zengő Béranger mellett Petőfi Sándor. S hogy miért oly hallatlanul friss és meleg és élő az Arany János époszi feltámasztó kísérlete...

Lám, még impresszionista festészetünk sem emancipálta magát soha ez erők alól. A külföldi impresszionista: a városnak ideges, eszes gyermeke.

A miénk: a falué.

Foglaljuk össze: igazságtalan volt, ahogy eddig történt, a magyar művészeti és irodalmi termelést más népek egész termésével hasonlítani össze. Földünk — tudjuk, hogy miért — csak későn kapcsolódott be az európai kultúra menetébe. De amióta bekapcsolódott, — a XIX. század eleje óta — becsülettel állta meg helyét. Későn termett, de szép, zamatos gyümölcsöt. Sokszor szebbet és zamatosabbat, mint tanítómestereinek földje — odakint.

*

S most nézzünk körül: mi történt Európában az impresszionizmus óta?

Nagyot fordult az idő.

Az impresszionizmus reakciójaként új irányok tömege keletkezett. Kubizmus, expresszionizmus, dadaizmus, konstruktivizmus, szuprematizmus, stb. stb. Kaotikus ezeknek az irányoknak a képe, nehéz köztük eligazodni. De egységet ad nékik közös kiindulópontjuk, közös tendenciájuk és bizonyos mértékben közös fogyatékosságuk is.

Cézanne mondása: „Az impresszionizmust szilárddá, tartóssá akartam tenni, olyanná, mint a múzeumok művészete." Az új irányoknak ez volt közös kiindulópontjuk.

Megérezte Cézanne, — s véle követői — hogy az impresszionizmusban van valami folyékony, gerinctelen, valami, ami a múzeumok művészete alá süllyeszti. S megindult a küzdelem azért, hogy a modern érzésnek szilárdabb, tartósabb — mi úgy mondanók: kevésbbé pillanatnyi, kevésbbé individualisztikus — formákban adjanak kifejezést. Az új irányoknak ez volt közös tendenciájuk.

De a keresők — tisztelet törekvéseiknek! — bizonyos tekintetekben nem tudtak kiszabadulni az individualisztikus túlzásokból. Az új irányoknak ez volt közös fogyatékosságuk.

Egy része azt hitte, hogy mindenáron újat kell teremteni. (Kubisták, konstruktivisták.) Pedig nem minden használhatatlan, ami régi. S a másik része azt hitte, hogy nem kell törődnie a közönséggel. (Expresszionisták, primitívek.) Pedig a művész közönség nélkül: torzszülött csupán.

Most elérkezett a lehiggadás ideje. Újabban mind erősebben érvényesül e két szempont: nem dobni el a multat, hanem beléjekapcsolódni; nem veszni el érthetetlen absztrakciókba, hanem világosan, közérthetően beszélni. Új klasszicizmust emlegetnek, új realizmust, — nem a név, nem a jelszó a fontos.

De fontos számunkra, magyarok számára, az, hogy Európa e pillanatban oly alapelvekhez tér vissza, melyek mellett mi mindig kitartottunk. Az impresszionizmus után csak kevesünk fordult élesen szembe az addigi úttal, csak kevesünk ment olyan útra, hová a közönség követni képtelen. Tartotta a többséget a magyar vágy: sokakhoz szólni. S azért azon fáradoztak, hogy mikép lehetne az új mondanivalót a régi eredmények felhasználásával mondani el. Itt tart ma Európa is. S így könnyen megeshetik, hogy mi, akik mindig Európa után kullogtunk, igazán nem dicstelenül, de mé-

gis csak a végén jártunk: ez után a nagy irányváltozás után — élre kerülünk. Mert hiszen, ami ott esetleg kigondolt, teoretikus visszatérés csupán: nálunk ösztönös érzés volt mindig. S ami ott tán fáradt letörés: nálunk régi tendenciák egyenes folytatása.

Ezért tetszettünk Londonban. Ezért vannak másutt is sikereink. Ezért lehet szavunk ezentúl.

*

Szép perspektíva; de ne vegyük félvállról.

A feladat nehéz, új veszedelmekkel terhes.

Megeshetik, hogy elbízva magunkat, látván a hozzánk, egészséges konzervativizmusunkhoz való visszatérést — megfeledkezünk a haladásról.

Ady legyen példánk. Aki azért kínlódott oly sokat, de azért nőtt oly naggyá, mert felszítta lelkébe a kor legvégletesebb erőit. Gyökeresen magyar volt, legmélyebb érzésével, — de tudott amellett modern is lenni, minden idegével. Ilyen legyen a művész: engedje át leikét a kor áramlatainak csataterévé. Nehéz sors, sok kínnal teljes. De ami belőle fakad: így lesz messzire világító értékké, így lesz útmutató harmóniává.

LIGETI PÁL.

PERLMUTTER IZSÁK: SÉTATÉREN.

Magyar Művészet 1926.

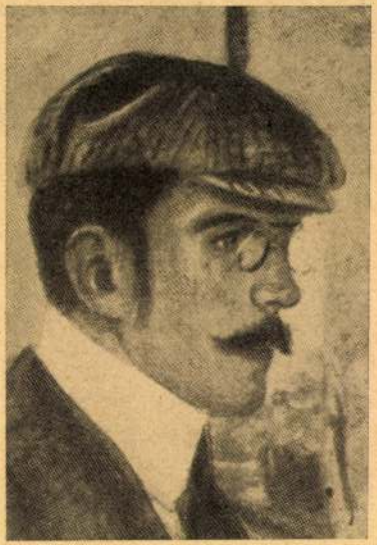

Perlmutter Izsák:
Önarckép. (Ufficci képtárban.)

Perlmutter Izsák: Mult időkből.

Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák: Hollandi nő.

Perlmutter Izsák: Varróleány.

Perlrott Csaba Vilmos:
Révész Béla portréja.

Rát Sz.

Pécsi Pilch Dezső: Leányka.

Perlmutter Izsák: Reggel.

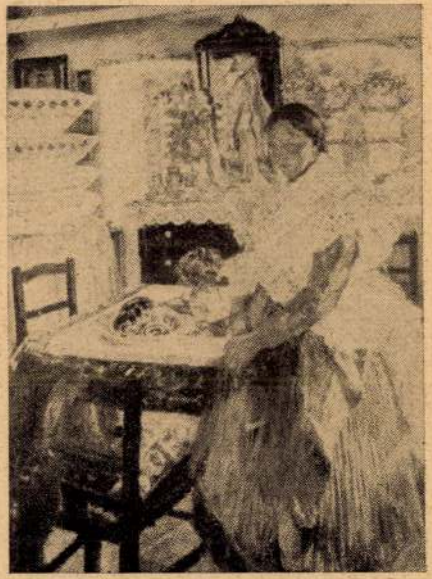

Perlmutter Izsák: Ünnepnapon.

PERLMUTTER IZSÁK: SPÁRGA-CSENDÉLET.

eltolódnak, egy erős művészi egység azonban megmarad. Brinckmann szerint a kert alaprajzában mintegy visszatükröződése a háznak és ilyen módon úgy jellemzi a tizenhetedik és tizennyolcadik század barokkkertjét, hogy az épület vonalai fokozottabb módon, mintegy eltorzítva tükröződnek vissza a kertben és mivelhogy a palota szabadabb és ritmikusabb kompozíció, annak visszatükröződése fokozottabban az.

A tizennyolcadik század vége felé a kert nagy átalakuláson megy át. Az építőművészi alkotóerő hanyatlik, a formaképzése termeketlenné válik és formák és históriailag kész stílusformák átvételében merül ki. A kert a fent leírt mértani ill. építészeti irányokban kimerül, a nagy francia kertépítők minden képzeletet túlhaladó méretekben és a következetesség szinte kifárasztó messzeségével merítik ki a kert építészeti gondolatát és úgy keletkezik egy megváltozott művészi világnézlet alapján a tizennyolcadik század végebeli kert, eleinte a természet utánzásából, később annak szentimentális felfokozásával. Ez a kert művészetének hanyatlását jelenti. A kert a XIX. század elejével a művészek kezéből kisiklik és az a dolgukat mesterségszerűen végző mesteremberek kezébe kerül és míg addig az építőművészeti vezéreszme irányította a kertet megkomponálásában, most tudálékos teóriák, a természetnek külsőségeiben való utánzása, annak törvényeinek ismerete és az azokba való behatolás nélkül irányítják a kert létesítőit. A tizenkilencedik század eleji tájkertje habár a növényzet szépsége szempontjából talán igen, de mint kompozíció művészi értékre nem tarthat igényt.

Mit mondjak a modern kertről, napjaink kertjéről? Láttuk a kert folytonos fejlődését az építőművészeti alkotások fejlődésével kapcsolatosan. Láttuk, hogy a kert miként marad állandó függvénye a háznak, a lovagvárnak, a kolostornak, az olasz renaissance palotájának, a francia királyok kastélyának. Van a mai lakóháznak bárhol véglegesen kifejlett alakja, van a mai kastélyépítésnek a régiektől eltérő, jelleg-

Magyar Művészet
1926.

zetes iránya? A lakóház (a családi ház) építése az angol lakóházból indul ki, mely a középkori manor-házat mondhatja ősszülőjének. Így a kert is ennek megfelelőleg fejlődik ki kisebb kerti egységek egymás mellé helyezéséből. A kert azonban folytonos küzködések közt fejlődik csak tovább, mert a XIX. század elején elterjedt tájkert irányzata, mely bár nagy területeken sokszor kétségtelenül szép hatásokat ért el, még mindig érezhető volt a legutolsó évtizedekig és pediglen rossz kinövéseiben, mert még mindig megvolt a kertészekben az az igyekvés, hogy a kis területű kerteket is tájképszerűleg alakítsák ki és így az úgynevezett „pereces"-kert, mely az utaknak a sósperec alakjához hasonló módon, észszerűtlenül való ide-oda csavargatásából áll, sokáig nem volt kiszorítható.

Újabban határozottan nagy és általános szeretet és érdeklődés érezhető a kert iránt és mondhatjuk, hogy egészséges irányban. A kert az építőművészi vezéreszme uralma alatt, de az építészeti elemek háttérbe szorulása mellett fejlődik tovább. Ennek az iránynak okai azonban nem művésziek, hanem inkább gazdaságiak. Az építészeti elemek a támfalak, a lépcsők, vízmedencék, pergolák, stikádiumok, lugasok költséges elemei a kertnek és így ezek lassan-lassan elmaradnak abból. Természetes, hogy ez a kert kialakulásának hátrányára van, mert a művészi kert tulajdonképpen architektonikus alkotás és annak tagozása architektonikus elemek nélkül el nem képzelhető. Az architektonikus elemek kimaradása a kertből azonban szükségessé teszi azt, hogy fokozottabb erővel hozassanak ki azok a szépségek, melyek a növényzetben, a virágokban rejlenek. Nem akarok jóslásokba bocsátkozni, de szinte törvényszerűnek tartom, hogy a mai nehéz, ideges élet mindinkább meg fogja erősíteni az emberekben azt a vágyat, hogy a szabadban, a kertben élhessenek és ennek a vágynak általánosítása nagy kihatással lesz a kert művészi fejlődésére is. A művészi, a szép kert építőművészeti gondolkozást és kertészeti tudást igényel egyaránt és a természet nagy szeretetét. Ha ezek csak a szakemberben vannak egyesítve is, minden művészlelkű ember is egyesítheti azt magában és így hozzáadódik a művészi kert egyik legértékesebb jellegzetessége, a kert egyénisége is, melyet a tulajdonos sugároz ki magából.

Ha a modern kert ilymódon nem állítható a régi idők művészetileg kiforrott kertjeivel egy sorba, ennek oka az, hogy még nem alakulhatott ki olyan végleges formában, mint elődje, mert hisz a mostani idők családi háza sincs a fejlettségnek annak a fokán, hogy az végső kialakulásnak lenne mondható. A kerttel való folytonos foglalkozás meghozza a maga eredményét, a kerttel pedig érdemes foglalkozni, hisz oly sok szépet és jót nyujt úgy művészi, mint morális tekintetben.

RERRICH BÉLA.

PERLMUTTER IZSÁK: ÜNNEPNAPON

Magyar Művészet
1931. 1. 27.

MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV: TIROLBAN
Weisz Fülöp úr tulajdona

RUDNAY GYULA: ERDŐ SZÉLE

Perlmutter Izsák

K

312. *Perlmutter Izsák*: Kézimunkázó nő.

Árverési Közlöny

1939. 4. rk. n.

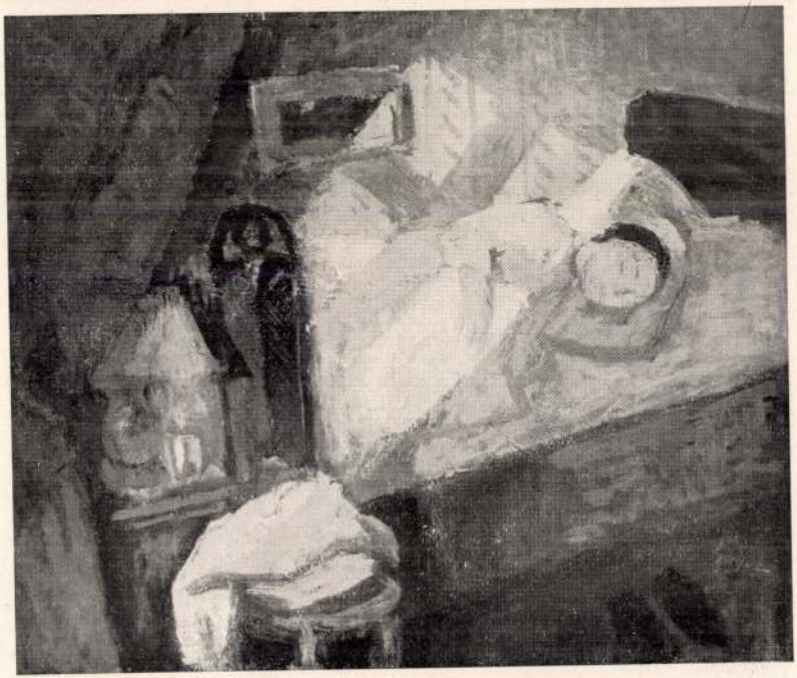

400. *Szőnyi István:* Alvó nő.

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA — FESTETTE JUSZKÓ BÉLA

HAJÓVONTATÁS

fölfogás alól kiszabadította az arcképfestését. Elszállatolta a semleges objektivitásban. Még mindig a pompa az ő hangulatának forrása, csak éppen a festékek pompaerőszakolását hagyta abba. Abban a szállásában ezt a hangulatot befogadják. És abban a szállásában festette meg nagy figurális képeit is, s azt az érdekes vallásos képet is, amelyet másolatban közlünk.

Stettka Gyula is a hivatalosak arcképfestője. De megfestette a saját maga arcképét is, Ujváry Ignácét is. És rácáfolt velük minden reprezentációs képére. Mint ahogy az esti tájképeivel rácáfolt azokra, akik azt mondják róla, hogy az új problemák nem érdeklik. Az a két arckép egy-egy megfestett jellemrajz. És svádájukban semmi közhely sincs. Széles festésük, meleg világításuk, megkapó hangulatosságuk, mozgást megrögzítő nagyvonalúságuk révén úgy hatnak Stettka reprezentációs képei között, akár Jókai aranyemberének vallomásai a Senki-sziget boldogságáról. A művész el-eltünik néha a hideg előkelőség mellől és elbúvik szeretkezni a fiatal művészettel. Eltűnik Timea mellől és Noémihez búvik.

*

Embert meghódító útján a festés eljutott a művészi karikaturához is. Amelyhez sokan csak el-elkalandoznak, mások meg egészen hozzászegődnek. Amazokat azon való jó kedvük sodorta oda, hogy a nagy színésznek, az embernek, színfalai mögé nézhettek és megismerhették kendőzése, artisztikája, mesterkedése, ötletei titkait; emezek pedig ott ragadtak, mert azt vélik, hogy az őszinteség beszédességét csakis ott találhatják meg. Amazoknak ez a leleplezés tréfa, emezek a kötelességüknek tartják. Amazok körébe tartozik minden festő, aki embert kutatása közben meg-meglátja az emberben a torzát, vagy észreveszi valamelyik művész művészetében a színészi elemet. Azt a torzot kihámozza burkából s ezt a színészi artisztikát kifejti a művészi alkotásból. Nevet rajta, hogy sikerült az embert és torzképét kettéválasztani és mulat rajta, hogy a művészi alkotásból ki tudta vonni a pózt és a modort. Kifigurázza az emberi komolyságot vagy pedig a maga vagy művésztársai pátoszát. Az effajta karikatura régi kedves tréfája a művészetnek. Leonardo da Vinci édes-örömest tréfálkozott így az ember, a világ, a művészet komolyságával. És minden kor komolysága az effajta tréfálkozásra bizgatta a művészeket. A mi festőinkben is meg-megszólal a komolyság ellen lázadozó humor. A móka, a tréfa, néha a kritika kedve is a legsajátosabb őszinteségre, a torzításra nógatja

őket. Újabb művészeink egész sora remekel az őszinteségnek ebben a kihegyezésében. Márk Lajos, Fényes Adolf, Zala György, Éder Gyula tréfás karikaturái az ő művészetük javaalkotásai közül valók.

A lelepezők másik osztálya az, amely azt a torzító őszinteséget és csakis azt, a kötelességének tartja. Amely a pózból való kihámozásra, a konvenciók szétszedésére, a dolgok, események és személyek mivoltának a megtévesztett emberiség előtt való denunciálására vállalkozott. Azok a karikaturisták, akik a művészet szociális kötelességeit közvetetlenül, nem pedig az abszolut művészet szűrőjén keresztül akarják teljesíteni. Azok a karikaturisták, akiket publicisztikai munkára az a meggyőződésük visz, hogy a közvélemény fölvilágosítása csak a dolgok leleplezése útján sikerül s hogy a leleplezésnek csak egy igazán megkapó, félreérthetetlen, mert félremagyarázhatatlan, mindenkit meggyőző, mert közvetetlen, nem reflexiókon át szűrődő módja van: s ez a dolgok mivolta és látszata közt való dualizmusnak képben, rajzban való föltárása. Ezek a művészek leleplezik a tipusokat, tipusokba terelnek egyéneket, közvéleményt zúditanak az események s az emberek nyomába s a közvéleménynyel megértetik az embereknek körülményeikkel való összefüggését. Ezeknek a művészeknek élén állt Hogarth és Cruikshank, Gavarni és Daumier, Oberländer és Busch, Willette és Toulouse Lautrec, Heine Theodor és Paul Bruno. Az ő művészetük vetkőztette ki szerepükből a politikusokat, hámozta ki hazugságaiból a társadalmat. Beszédességük a maga közvetetlenségével hatalmasabban épített és irgalmatlanabbul rombolt, mint akárhány mélységesen fejtegető, gondolkozó, vagy lelkesítő agitátoré.

„ADD MEG NEKÜNK A MI MINDENNAPI KENYERÜNKET!"

FESTETTE PERLMUTTER IZSÁK

A mi karikaturistáink régebben inkább humoristák voltak. A dolgok mivoltába tekintéstől jókedvük támadt. S a jókedvtől megálltak a mélybetekintésnek már az első állomásain. Nem hatoltak mélyebbre. Örültek a színfalak érdekességének és nem ráncigálták ki közülük az ágalókat kendőzetlenül, hogy bemutassák a közvéleménynek: íme ilyenek a hősök, íme ilyen a körülményekkel való összefüggésük! És java karikaturistáink inkább a naiv humor pompás illusztrálói, mint a szatira közvetítői voltak. A Magyar Festőművészek Albumában az ő vezérüknek, Jankó Jánosnak, aranyos jókedvvel mosolygó és mosolygó vidámságra bizgató humoristánknak művészetét jellemezni igyekeztem. Az ő nyomába mások léptek. A szatira megszólaltatói. Leleplezők, dolgok és emberek összefüggésére rámutatók, vagy félszegségeken irgalmatlanul kacagók. A szatira legbeszédesebben Faragó József rajzaiban szólalt meg. Ez a művész nem hisz semmi pózban és nem hisz semmi őszinteségben. Az emberben a detektiv szimatoló fanatizmusával kutatgatja a színészt, s a hangulatokban a stilizáltságot. S hogy meg akarta ismerni a dolgok mivoltát, észrevette mindenben és mindenkiben a kifejezés alkotó főelemeit. Egy-egy sajátos vonalban, egy-egy sajátos rendellenességben. Ezeket eluralkodtatja a többi részlet fölött, ki-

Gy. Lendvai fest.

CSIZMADIA ERVIN:

Türelem és ítélet

Olvasom Michel Foucault és Noam Chomsky beszélgetését az emberi természetről (Michel Foucault: *Nyelv a végtelenhez.* Latin Betűk Kiadó, 2000, 201–239. o.). Lenyűgöző építmény, amit a vitavezető, F. Elders segítségével emelnek. Ebben a vitában (és vitavezetésben) minden benne van, ami *nyugati.* Legfőképpen talán a *filozófiai* megalapozás. A két, alapjában egyaránt vitatott szerző a több mint negyvenoldalas vita közepe táján jut el odáig, hogy *aktuálpolitikáról* beszéljen. Amit addig művelnek, az nem más, mint értékpozíciók rögzítése. Vagy másképpen: annak kifejtése, hogy *milyen alapokon* gondolják aktuális folyamatokról azt, amit.

Kelet-közép-európai közegben fölnőtt egyednek szokatlan ez a sorrend. Minálunk a politikai ítélet általában megelőzi a politikafilozófiai megalapozást, már ha egyáltalán szó van az utóbbiról. Hajlok arra, hogy azt mondjam: a nyugati civilizáció egyik legfontosabb alapértéke, a *türelem* abban a tekintetben nyilvánul meg, hogy van hely, mód és idő megalapozni azt, hogy valaki ilyen, olyan vagy amolyan.

Pedig – nem tagadom – én rendkívüli módon örülnék, ha gyakorolhatnánk a türelem erényét. Ha módom lenne viszonyítani kollégáim, szaktársaim, kortársaim (sorolhatnám tovább) *értékrendjéhez.* Ha nem *előbb* kéne értesülnöm politikai véleményükről, mint ahogyan megtudnám, *miből* következik ez a vélemény. Azt hiszem, a titok, amit Nyugatnak nevezünk, nem elsősorban az intézményekben és az azokat működtető mechanizmusokban van, hanem a türelmességre való kikezdhetetlen hajlamban.

Meghallgatom, mert nem csupán az emberi természetről *alkotott* véleménye érdekel, hanem a tudós tudást *megalapozó* természete is. Türelmesen követem az utat, amit bejár, mert tudom, hogy várakozásom nem passzív és fölösleges időtöltés, hanem nagyon is kifizetődő. Megértem általa a politikai ítéletalkotás lényegét.

Mert nem kétséges, hogy a két baloldali (és sokat ócsárolt) gondolkodó beszélgetése is aktuális ('80-as évekbeli) eseményekre fut ki. De hát mi tudjuk: Foucault azóta rég halott, Chomsky pedig olyan, mintha az lenne: az establishment-tudomány leírta. De ki figyel vitájukat olvasva erre? Sokkalta inkább az a lényeg, hogy a beszélgetésben az aktuálpolitika nem kiindulópont vagy nem végcél (hogy ne mondjam: öncél), hanem párlata egy mélyről jövő gondolkodási rendszernek. Ők ketten (és a közönség) türelmesek önmagukhoz és egymáshoz. Van bátorságuk kivárni, amíg eljutnak valahonnan valahová.

*

Azt hiszem, a demokrácia korának, pláne kezdeti, gyermekcipős szakaszában, tehertétele a türelem-türelmetlenség kategóriák bizonyos jelenségcsoportokra való kisajátítása. Például a vallási vagy a faji türelmetlenséget említeném. Se szeri, se száma az olyan felszólamlásoknak, amelyek ilyen természetű türelmetlenségeket tesznek szóvá. Ami persze jogos, csak éppen immunissá tesz minket kevéssé látványos, ám nem kevésbé releváns türelmetlenségek iránt. Természetesen a faji „türelmetlenség" (amit rasszizmus néven nevezünk) minősített eset; ám tévedés azt gondolni, hogy a Nyugat úgy gyakorolja leginkább a türelem erényét, hogy eldugaszolja a „türelmetlen" (szélsőséges) irányzatok elől az érvényesülés lehetőségét.

A szélsőségek visszaszorítása már inkább következménye annak, hogy létezik egy alapvető diskurzus, amely *megalapozza* a politikai ítéletalkotást. A szélsőségek azért maradnak ki ebből, mert eltekintenek e megalapozástól, s előbb akarnak ítéletet alkotni, mint hogy politikai-filozófiai értékrendet kovácsolnának maguknak.

De megalapozás dolgában a rendszerváltás utáni Magyarországon nem csak a radikális irányzatok állnak rosszul. Rosszul áll a szénája az *egész* demokratikus társadalomnak. A türelmetlenség valamennyiünkre kiterjed, ami persze nem emberi gyarlóság, hanem valami igen mélyen gyökerező társadalomstrukturális és -lélektani adottság. Hihetetlenül nem vagyunk kíváncsiak sem a magunk, sem ellenfeleink megalapozási kísérleteire, s mivel nem vagyunk kíváncsiak, hát nem is nagyon bíbelődünk ilyen „gyerekességekkel".

Tengernyi példát mondhatnánk ilyesféle türelemhiányunkról. Vajon – gondoljunk csak bele – hány percig tudnánk hallgatni azt a társadalomtudóst, aki (Foucault-hoz és Chomskyhoz hasonlóan) először hosszas *értékbeli* megalapozást végez, s csak *utána* tér rá a politikai ítéletalkotásra vagy elemzésre. Persze nem feledkezhetünk meg arról, hogy a médiakor leegyszerűsítő kódjai is működnek, de azért ne ringassuk magunkat abban a hitben, hogy *azért* vagyunk türelmetlenek a nyugati alapértékek iránt, *mert* a felgyorsult idő nem tűri ezeket.

Egyáltalában nem erről van szó. Inkább arról, hogy van valami sajátos viszony a kelet-közép-európai társadalmak tagjai, állampolgárai és a folyamtok tudományos magyarázói között. Ez a viszony voltaképp (persze nem kádári értelemben) összekacsintó, a tudós *úgy* értelmez, ahogyan az átlagember szeretné, a nem így értelmező tudós légüres térben mozog, s belföldi karrierje nem igazán biztosított.

A belföldi karrier alapja ugyanis erősen kötődik a minden mást megelőző politikai ítéletalkotáshoz. „Ítéletet alkotok, tehát vagyok" – ez lehetne a mostani kor ideáltípusának jelszava ahelyett, hogy ez lenne: megpróbálok elgondolkodni ítéleteim gyökerein. Elismerem, persze, nyomorult, időigényes és talán hiábavaló dolog is folyton „megalapozni". Amikor – ráadásul – olyan egyszerűnek tűnik minden. Pedig dehogyis egyszerű. Csak akkor egyszerű, ha egy igencsak mechanikus kódot alkalmazunk. Ha azt mondjuk: a jelenlegi magyar kormány kilépőben van a demokráciából. Ezt a tételt sokak szerint alig lehet cáfolni, és különösebben nem szükséges alátámasztani. Hiszen a „tények" magukért beszélnek.

*

Szeretném azonban vitatni ezt a vélekedést. Úgy gondolom, éppen az a baj, hogy az úgynevezett „tények" semmit sem bizonyítanak, mert nem is bizonyíthatnak. A „tények" nem szólnak semmiről. Nézzük csak a politikát! Kormánypártoknak és ellenzéki pártoknak különbejáratú tényeik vannak. A tényekről szóló diskurzusok hovatovább tökéletesen terméketlenek, noha látszólag roppant egyszerű dolgokról, fehérről és feketéről, igazságról és hazugságról, jóról és rosszról, azaz: megkülönböztethető tételekről lenne szó. Holott a leginkább ez vált problematikussá, itt, minálunk. Teljesen összezavarodtak a fogalmak, megbicsaklanak az összehasonlítási alapok. És anélkül, hogy akár csak vázlatosan is utalnék a miniszterelnök vigadóbeli beszédére, abban nem az jelenti a legnagyobb problémát, hogy nincs benne EU, külpolitika, parlament, pártügyek (azaz a politika savaborsa), hanem az, hogy nincs benne *szempont,* nincs benne *megalapozás.* A benne rejtve megbúvó megalapozásról most ne beszéljünk, mert az bizony egy egészen alapos és külön elemzést igényel. Mert azt most még csak – bátran vállalom – kapiskálom.

Mit lehetne itt tenni? Először is elgondolkodni azon, hogy vajon mennyire vesszük komolyan a Nyugatot. Ha egy kicsit is komolyan vesszük, azonmód felmerül az igény ítéleteink alapjainak újragondolására. Csakhogy itt meg a gondolkodási hagyományok problémájába ütközünk. Magyarországon sohasem volt túlságosan erős az ítéletek filozófiai alapjának tisztázása. Politikai táborok állottak itt mindig egymással szemben, s fölöttük-mellettük nem jött létre egy olyan társadalmi-tudományos réteg, amelyik segítette volna a közvélemény tisztánlátását a rivális felek megítélésében. A politikai táborok *egymásról való* ítéletalkotása tagolta a társadalmat is, a társadalompolitikai szimpátiák szerint rendeződött osztályokba és rétegekbe anélkül, hogy megkapaszkodtak volna azok a teoretikusok és specialisták, akik értékrendet adtak volna neki. Neki mint közösségnek. Merthogy közösségképződés nélkül nincsen modern demokrácia sem, a közösség nem valami középkori anakronizmus. Ahol nincs egy virulens társadalomtudományos réteg, a politikai közösség helyett pártközösségek, fenekedő táborok jönnek létre. Ami persze nem jelent működésképtelen rendszert. De értékkonfúz rendszert mindenképpen. Rossz társadalmi közhangulatot szintúgy.

De hát ahogyan van valami, amit nyugati hagyománynak nevezünk, van kelet-közép-európai vagy magyar hagyomány is. A politikai közösség nyugati hagyomány, a közösség hiánya: magyar. Ha nyugati tradíció az, hogy megértéssel, türelemmel és tisztelettel viszonyulok ellenfelemhez is, addig nálunk az ellenfél gyakorta nem a közösség része: áruló, idegen, betolakodó. Mindebből arra kell következtetnünk, hogy EU-csatlakozás ide vagy oda, rengeteg a megoldatlan kérdés, és ezek nem csekély része abból fakad, hogy a magyar társadalomnak nincsen tartós közösségi-együttélési tapasztalata. A közösséget valakik mindig meg akarták teremteni, képviselni akarták, de ez a képviselet általában mások rovására történt. Amikor 1945-ben Bibó István „határolt forradalomról" beszélt, nem másról, mint a *türelemről* és *korlátaink beismeréséről* értekezett. Arról, hogy nincsen totális győzelem, újrakezdés, honalapítás.

Új időszámítást – ha egyáltalán – talán csak esendőségünk tudatában, a legnagyobb alázattal szabad kezdenünk. És kezdettől törekednünk kell arra, hogy a lehető legminimálisabbra csökkentsük a bosszú, a viszontbosszú, a sérelmek megtorlása, a büntetés szerepét. Új közösséget alkotni büntetőszankciókon keresztül lehetetlen.

*

Ami a mai Magyarországon a leginkább hiányzik: erős törekvés egy negatív történelmi trend kiiktatására. Természetesen Nyugat-Európa modern demokráciái is rendelkeznek *premodern* vonásokkal, sőt – egyes nagy gondolkodók szerint – a premodernitás és a modernitás *együtt* eredményez valamiféle élhető társadalmat. Angliában a történelmi nemesség beépült a kapitalizmusba és a demokráciába, modern társadalmi osztállyá vált. Nálunk ellenben alig találkozunk a premodern modernné válásának példáival. Régi osztálymaradványok, csoportok, értékek kavarognak körülöttünk, s ezek éppen úgy *egyedülinek* (mert hiszen történelmi értékek hordozóinak) tekintik magukat, mint az újak, amelyek a globális, posztmodern értékeket testesítik meg.

Csak közben naponta ezerszer stigmatizálják, stigmatizáljuk egymást. Legújabban már megjelent a „vádolom" kezdetű ítéletalkotás a legnagyobb ellenzéki párt szótárában a kormányzattal szemben. A néhai Dreyffus-ügyet idéző szóhasználattal nem az a baj, hogy egy ellenzéki párt „vádolja" a miniszterelnököt. Az ilyesféle megfogalmazás voltaképpen belefér a demokratikus pártversenybe. A baj inkább az, hogy lassacskán egy egész társadalom tagolódik a *vádolom-viszontvádolom* törésvonal mentén, reménytelenül távolra sodorva bennünket az évszázados közösségnélküli trend megtörésének lehetőségétől.

A „vádolás" persze – tudom én – kortünet, sőt korparancs. Afféle identitáserősítő kötelesség. Ráadásul tényleg temérdek úgynevezett ügy, disznóság van, s ha sokasodni látszanak a stiklik, megszaporodnak a leleplezők, akik, ugyebár, nem jöhetnek *is-iselve,* értékmegalapozásokkal bíbelődni. Nekik bizony mordul, igazságuk biztos tudatában kell jöniük. De – ismételten kérdezem – hogyan lesz ebből olyan politikai közösség, és hogyan lesznek olyan vitáink, amelyekben értékalapon konstatáljuk magunkat – *mielőtt* ítélkeznénk?

Van persze egy riasztó perspektíva, amelynek belátása azért egyelőre nem könnyű. Ez pedig az, hogy talán lehetetlenségről beszélek. A nyugati társadalmakat egyszer, valamikor, illetve egy hosszas folyamatban meg lehetett alapozni, az emberek gondolkodását és viselkedését pedig hozzá lehetett igazítani ahhoz a követelményhez, hogy értékek *előzzék meg* az ítéleteket. De vajon miért kellene ennek a modellnek megismétlődnie Kelet-Közép-Európában?

Miért gondoljuk, hogy a Nyugat *komplex* modelljét adaptáljuk, beleértve ebbe az intézményi aspektusokon túl a mentális struktúrákat is? Nem lehetséges, hogy a nyugati gondolkodás velejének (a türelmes értékmegalapozásnak) az elsajátításában még szinte el sem indultunk?

Szeptember 11-e után a világ azzal a tapasztalattal kénytelen szembenézni, hogy illúzió volt abban reménykedni: a Nyugat értékei mindenütt egyformán szervesülnek. Nem szervesülnek, s ezen az se változtat, ha a fejlett Nyugat a büntetés eszközéhez nyúl a fejletlenekkel szemben. De a tanulság a mi számunkra messze nem csak ennyi. A szeptemberi események fényében még világosabban láthatjuk, hogy melyek a Nyugat állandó és kikezdhetetlen értékei, amelyek nélkül nincs összetartozó társadalom és nemzet. A közös cselekvés éthoszát a gondolkodás közös pillérei adják, de ha ezek hiányoznak, kaotikus őrjöngés – mindenki harca mindenki ellen – keletkezik.

Beszéljünk nyíltan: nem látszatkonszenzusra, közmegegyezésre van szükség – ez talán nem is lehetséges. De rendkívül szívós munkára igenis szükség van. Az értékeket *minden oldalon* meg kell alapozni, mert ha nem, lehetetlenné válik a minimális megértés. Megértés nélkül pedig illúzió közös társadalmi, nemzeti célokról beszélni. A megalapozás nélküli egységteremtési láz épp úgy nem vezet sehová, mint a túlságosan elvont gondolkodás. A 2002-es választások még nem erről az új Magyarországról szólnak, azt hiszem. Most még csak a mániákus meg nem értés korában vagyunk, pedig – állítólag – már vége is a történelemnek!

ADJON EGY RÉSZT A CIVILEKNEK!

A Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány március 20-ig munkanapokon 9–17 óráig a (06-80)200-074 ingyenesen hívható zöld számon nyújt tájékoztatást civil szervezetek adatairól, adószámáról, tevékenységéről, az **szja 1%** felajánlásának módjáról.

A közel 6000 szervezet adatát tartalmazó, bármely civil szervezetnek nyilvánosságot biztosító, naponta frissített adatbázis és a felajánlási útmutató az interneten is megtalálható a **www.nonprofit.hu** címen.

ÉLET

Melyik a kakukktojás: furkósbot, *Hustler,* baseballütő, *Blikk, A Viktor* című könyv, Kövér László? Megfejtés: az utóbbi. Míg az előbbiek a Magyar Szocialista Párt tudatosan felépített, csőszkunyhóban összekonspirált, gondosan megtervezett lejáratói stratégiájának *külső* részei, addig a Fideszt lejáratói Kövér László nevű kampányelem *belülről* bomlaszt, ugyanannak a gondosan megtervezett szocialista stratégiának a részeként. Kövér doktort azért alkalmazza az MSZP csodafegyverként a kampányban, mert látványos, könnyen programozható, ugyanakkor kis ráfordítással hihetetlenül hatékony eredményeket produkál, az MSZP-hez soha úgy nem áramolt a választóréteg, mint amióta dr. Kövér haza- és nemzetárulózik, nemzetiszocialistázik, bolsi bunkócskaprojektezik, egyáltalán: megszólal. Médiában, lakossági fórumon, kongresszuson.

Ha már paranoia, ne féljünk végiggondolni, hogyan is épül fel a szocialista furkósbotkampány. A következőképpen. Év közben rendszeresen rátelefonálunk EU-s szocdem és szakszervezeti barátainkra, ugyan mondjanak már rosszat az Orbán-kormányról uniós fórumokon, országjelentésekben. A nyugati konzervatív lapok budapesti tudósítóit megkérjük, legyenek elfogultak, és jól járassák le az országot külföldön. Év vége előtt elintézzük román barátunknál, Nastasénál, hogy keményítsen be a velencei bizottság (ugyancsak a mi haverjaink!) kifogásai nyomán, szervezzük meg az Orbán–Nastase-paktumot, amelyről pontosan tudjuk, hogy a xenofób nép felé kommunikálhatatlan. Innentől nyert ügyünk van: a Fidesz-pr megdermed, vezető garnitúrájuk bepánikol, miénk a pálya, rádobunk egy kis populizmust, idegenellenes retorikát, az egészet megspékeljük kis baseballütővel, kis furkósbottal, egy szexmagazinba iktatott Orbán-dicsőítéssel, dr. Kendét megkérjük, kompiláljon rosszul megírt pletykagyűjteményt *A Viktor* címmel, magát Viktort közpénzen kiküldjük egy napra Bostonba, és csókolom. Plusz ott van a három Fideszbe épített Wunderwaffénk: dr. Deutsch, akivel időnként elmondatjuk, hogy megfigyeljük; dr. Rogán, aki bármikor a bűnözők pártjának nevez minket; és dr. Kövér, aki szélesebb kultúrtörténeti keretbe ágyaz bennünket.

Dr. Kövér László ugyanis a Fidesz legutóbbi kongresszusán a következőket mondta el, nyilvánvaló MSZP-megbízás keretében: *„»Strigák ellen semmi vizsgálat ne legyen, mert ilyenek nincsenek.« Így szól Kálmán királyunk első dekrétuma, mely valamikor 1100 körül született. Tudjátok, kedves barátaim, hogy kik a strigák? Állattá változó, az emberek bensőjét emésztő boszorkányok. Ó sötétségben boldog középkor, szegény jó Kálmán király! Mit tudhatott ő az életről? Hol volt még az 1100-as évekből nézve a felvilágosult XX. század, amikor a XIX. század rémálmaiból testet öltött kísértet járta be Európát? S a strigák tízmilliónyian szedték áldozataikat. Hát csak azért hoztam szóba mindezeket, hogy ezen a kongresszuson a továbbiakban strigákról s egyéb ártó lényekről, honkupecekről és szellemi hajléktalanokról szó ne essék. Nem azért, mert ilyenek nincsenek, hanem azért, mert napjaik meg vannak számlálva. Erejük fogytán, s éppen arról kell ennek a kongresszusnak ma szólnia, hogy miként hagyhatjuk magunk mögött végleg azt a kort, amikor ők uralták az életünket."* Wermer András elbújhat a Medgyessy-csapat piárja előtt.

Mint már említettük, a beszédben volt még szó bolsi bunkócskaprojektről, valamint minden lejáratás ellenére sikeres debreceni kopogtatócédulagyűjtésről – a striga–honkupec csapásirány azonban felülmúlhatatlan kampányötlete a szocialistáknak. Hiába, ahol konspiráció van, ott konspiráció van, különben is, internacionalista kutyából nem lesz nemzeti szalonna. A dakoták ehhez még hozzátesszik, hogy a dolog fordítva is igaz.

-sl-

stb. Mi több, 1999-ben, a Schmidt Mária vezette alapítvány megalakulásának évében célját így határozta meg: *„bérbeadás növelése mellett az Alap futamidejével, hozamfizetési stratégiájával összhangban eladás"*. Egy évvel később pedig már arról számolt be a PSZÁF-nek, hogy egy *„2000. október 4-én kelt szerződés alapján az ingatlan a Közép- és Kelet-Európai Közalapítvány részére értékesítésre került 500 millió forint + ÁFA vételáron. Az épület birtokba adása 2000. december 31-én megtörtént. Az ingatlan bérlővel fennálló bérlői jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése, a bérlők kártalanítása céljából 12 millió forint kártérítési jogcímen került elszámolásra. Az ingatlan értékesítéséből származó nettó tőkenyereség közel 10 %-os mértékű."*

A Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap kezelője a PSZÁF-hez benyújtott jelentéseihez egyetlen alkalommal sem csatolt olyan tulajdonilapmásolatot, amelyen tulajdonosként szerepelt volna az alap.

Az alapkezelő Prudent-Invest mai vezérigazgatója, Virág Lászlóné lapunknak írott levelében megerősítette, tisztában volt azzal, hogy az Andrássy út 60. nem közvetlenül az ÁVÜ-től került az alap birtokába, ugyanis azt az ÁVÜ-től 1994. augusztusában egy Pillér Service nevű kft. *„szerezte meg"*. Ezt igazolja a földhivatali dokumentumok (1995. 01. 02 dátumú széljegy) mellett a Pillér Service Kft. korábbi ügyvezetője, Tímár Gyula lapunknak írásban tett nyilatkozata is. Virág Lászlóné azt írta, *„a Pillér Service Kft. adásvételi szerződést kötött az Állami Vagyonügynökséggel – a fenti ingatlanra vonatkozóan – azzal a szerződésben vállalt kötelezettségével, hogy a Pillér II. IBA részére továbbértékesíti az ingatlant"*. Tímár Gyula pedig – aki 1999 óta a Vegyépszer Rt. vezérigazgatója, a Pillér Service-nél pedig épp Virág Lászlónét követte az ügyvezetői székben – azt tette hozzá, hogy a Pillér Service Kft. *„pályázaton keresztül szerezte meg"* az Andrássy út 60. számú épületet az Állami Vagyonügynökségtől. *„A megszerzett ingatlant a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap részére tovább értékesítettem, ugyancsak alapítói határozat felhatalmazása alapján"* – folytatta nekünk írott levelét. Szavait egy tulajdonilap-másolat támasztja alá, amely kézzel írt széljegyként tartalmazza a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alap szándékát arra nézve, hogy tulajdonolhassa az ingatlant. Igényét azonban megelőzte egy ugyancsak kézzel írott széljegy, ami a Pillér Service Kft. tulajdonjog-bejegyzési kérelmét rögzíti. *„A Pillér Service Kft. és a Pillér II. IBA adásvételi szerződése a Fővárosi Kerületek Földhivatalához egyidejűleg és ebben a sorrendben került beadásra"* – emlékezik Virág Lászlóné. A földhivatal a sorrendiség elve alapján dolgozik: amíg egy ügyet nem zártak le jogerős határozattal, addig nem kezdhetnek hozzá a következőhöz. A bejegyzés késedelmét akár formai hiba is okozhatja: egy hiányzó aláírás vagy ügyvédi ellenjegyzés; egy rossz dátum, egy hibás cím stb. A Pillér Service Kft. tulajdonjogának 2001-es bejegyzése után ugyanakkor az ingatlan tulajdoni lapján semmi nem utal arra, hogy a Pillér II. alap bármiféle bejegyzésre várna. Vagyis a dokumentum szerint a Schmidt Mária vezette alapítvány csak közvetlenül a Pillér Service-től, illetve jogutódjától vásárolhatta meg az Andrássy út 60. alatti ingatlant.

Almáditól Vegyépszerig

A Pillér Service Kft.-t 1994 májusában a Nagy Elek vezérigazgatása alatt álló Prudent-Invest alapította egymillió forintos törzstőkével, balatonalmádi székhellyel. Virág Lászlóné hozzánk küldött levele szerint ez a cég azért jött létre, hogy a Prudent-Invest ingatlanbefektetési alapjai számára *„üzemeltetési, illetve ingatlanforgalmazói tevékenységet végezzen"*. A Pillér Service Kft. a gazdálkodása szempontjából még csonka 1994-es évben több mint egymilliárd forintos árbevétel mellett 25 ezer forintos veszteséget realizált, miközben nettó eszközértéke megközelítette a 188 millió forintot. A cégbírósági nyilvántartás szerint alapításkor a tulajdonost Nagy Elek képviselte a cégben, első ügyvezetője pedig Virág Lászlóné volt. Utódja a Pillér Service élén Tímár Gyula, a Vegyépszer jelenlegi vezérigazgatója lett, akit a kanadai magyar Thomas Szirmay követett, ő meg is vásárolta a céget. Tímár Gyula is és Virág Lászlóné is úgy emlékszik, a cégnek eladásakor sem készpénze, sem ingatlanvagyona nem volt. Szirmaytól a kft. a Vegyépszer-csoport cégeihez került – már nem Pillér, hanem Pallér Service-nek hívták, és székhelye sem Almádiban volt már –, mégpedig a menedzsmentből alakult, a Vegyépszer privatizációjára létrehozott Épszer-Únió Rt. tulajdonába. E cégnek volt egy Vex Tanácsadó és Szolgáltató nevű vállalkozása is, valószínűleg ennek köszönhetően kapta a Pillér/Pallér Service 1995 decemberében a Vex Service Kft. nevet, s ekként olvadt végül a Vegyépszer Rt.-be. A tranzakciósorozat miértjére a választ Virág Lászlóné azzal hárította el, hogy az *„nem tartozott az igazgatóság hatáskörébe"*.

A Pillér Service Kft. 1995. január 2-án az Andrássy út 60. tulajdonosaként bejegyezését kezdeményezte a Fővárosi Földhivatalnál. A Földhivatal a kérelmet öt évvel később, egy 2000-ben kelt határozatában elutasította, egy évvel később azonban, 2001 márciusában – mintegy hat évvel annak megszűnése után – bejegyezte a Pillér Service tulajdonjogát.

A Schmidt Mária vezette Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány tehát csak ettől a cégtől vásárolhatta volna az ingatlan, csakhogy Schmidt Mária szerint a Pillér II. Ingatlanbefektetési Alapot kezelő Prudent-Invest Rt. volt az Andrássy út 60. eladója. Virág Lászlóné ezirányú érdeklődésünkre levelében tételesen felsorolta, hogy a Pillér Service Kft., illetve a Pillér II. IBA bejegyzési kérelmét mely sorszámon tartotta nyilván a földhivatal, s hogy ezt az *„Alapok működési rendje szerint a negyedéves kötelező értékbecslés és a tulajdonjog-nyilvántartás ellenőrzése során mindvégig megállapíthatta"*, és hogy *„A Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvánnyal kötött adásvételt megelőzően a tulajdoni lapon a fenti állapotok (tulajdoni bejegyzési kérelmek széljegyen szerepelnek) álltak fenn."*

A terrorhaza.hu honlap az eladót nem jelöli meg. Mindenesetre a korábban széljegyként szereplő Pillér II. ma már széljegyként sem szerepel a lapon. Ki lehetett akkor a 2000. októberi eladó? A Pillér Service Kft. jogutódja, a Vegyépszer Rt. tehetett ugyan a jogelőd cég nevében a földhivatalban jognyilatkozatot, ám semmiképpen sem Pillér Service Kft. néven. *„A Vegyépszer Rt.-vel kapcsolatosan feltett kérdésére tájékoztatom, hogy 1999. január 1-jétől létesítettem munkaviszonyt a céggel, mely időpontot megelőzően (1995. december hónap) a Vex Service kft. a társaságba beolvadt"*– írta szerkesztőségünknek Tímár Gyula. A cég elnöke, Nagy Elek nem válaszolt kérdéseinkre.

Házat vissza nem adunk!

1995-től néhány évig egyébként az ingatlan a Mazsihisz perfeljegyzése miatt forgalomképtelen lett. A Prudent-Invest 1995-ös *Éves beszámolója* arról tudósít, hogy *„Az épület tulajdoni lapjára történt bejegyzés miatt az ingatlan egyelőre nem értékesíthető."* De csak addig, amíg Schmidt Mária meg nem álmodta a Terror Házát. Akkortól nem volt akadálya az eladásnak, viszont azt továbbra sem tudjuk, kihez folyt be végül az épület 500 millió forint+áfa vételára, amit a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az alapítványnak átutalt. Ha a tulajdoni lap adataiból indulunk ki, ez csak a Pillér Service jogutódja, a Vegyépszer Rt. lehetett. Ez esetben érthetetlen a Prudent-Invest magatartása, amely éppoly határozottsággal tünteti fel saját magát eladóként, ahogy állította sok éven át, hogy ő az ÁVÜ-től vásárolta azt, holott az ÁVÜ-től azt a Pillér Service szerezte meg, Virág Lászlóné és Schmidt Mária állítja viszont, hogy a pénz a Prudent-Investhez folyt be.

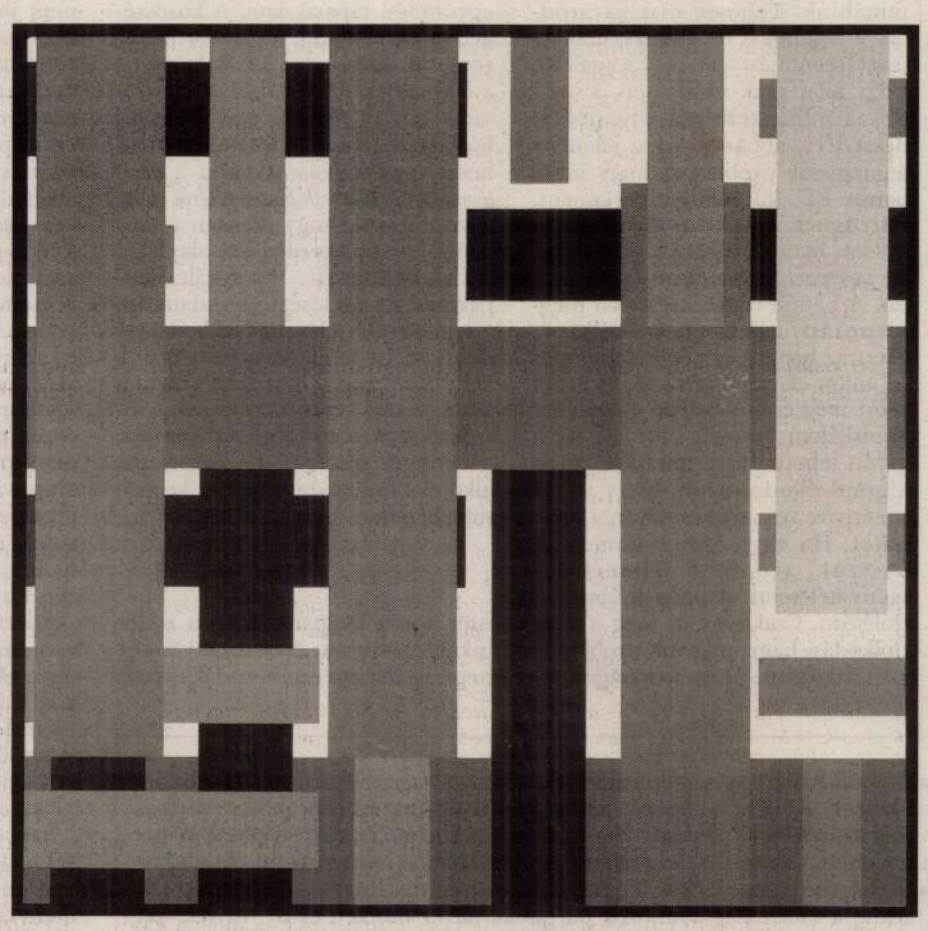

Wolsky András munkája

És a régmúltat is érdemes lenne alaposan megvizsgálni. Ha kiderülne ugyanis, hogy Perlmutter Izsákné az államosítás előtt halt meg, új helyzet állna elő. Az egyházi kárpótlási törvény ugyanis azon ingatlanok visszaigénylését jogosnak fogadta el, amelyeket tulajdonosaik hitéleti, oktatási, egészségügyi, szociális, gyermek- és ifjúságvédelmi célokra, egyházi alkalmazásban álló személyek lakóhelyéül használtak, vagy – s esetünkben ez a legérdekesebb – közösségi házként, múzeumként. A Pesti Izraelita Hitközség ugyan sosem használhatta múzeumként az épületet, hiszen abban a háborút követően az ÁVO, majd az ÁVH ténykedett, de ezen a héten múzeum nyílik benne. Igaz, nem Perlmutter Izsák, hanem Schmidt Mária álmait mutatja meg a látogatóknak. Schmidt Mária pontosan fogalmazott nekünk írt levelében, valóban a *„mardosó információéhség"* maradt, sok a nyitott kérdés a történetben. Például, hogy mit tenne az alapítvány, ha beigazolódna a Budapesti Zsidó Hitközség jogosultsága az ingatlanra. Akkor megérdemelne Perlmutter Izsák egy emlékszobát az épületben?

Brzezinski és a Terror Háza II.

Dr. Schmidt Máriának, a múzeum főigazgatójának kérésére az alábbiakban tesszük közzé Trudy Wernernek, Zbigniew Brzezinski professzor asszisztensének a levelét, bizonyítandó, hogy korábbi közlésünkkel ellentétben Brzezinski professzor a Terror Háza nemzetközi tanácsadó testületének tagja.

-----Eredeti üzenet-----
Feladó: Trudy Werner <TWerner@
Címzett: @xxszazadintezet.hu>
Elküldve: 2002. február 14. 18:17
Tárgy: Message for Maria Schmidt

> The problem apparently arises from misunderstanding between a Board of Directors and an honorary International Board. Dr. Brzezinski is a member of the latter, which is purely honorary, and not the former, which is a decision-making body. This should be publicly clarified.

> Trudy Werner
> Executive Assistant to Zbigniew Brzezinski
> CSIS
> 1800 K Street, N.W.
> Washington, DC 20006

A félreértés valószínűleg az igazgatótanács és a tiszteletbeli nemzetközi testület összetévesztéséből származik. Dr. Brzezinski tagja az utóbbinak, ami tisztán tiszteletbeli megbízatást jelent, de nem tagja az előbbinek, ami egy döntéshozó testület. Kérem, hogy ezt a különbséget hozzák a közvélemény tudtára. Trudy Werner, Zbigniew Brzezinski személyi titkára (executive assistant).

*

A továbbiakban a tisztánlátás érdekében tesszük közzé a teljes Brzezinski-levelezést, felhíva a figyelmet arra, hogy a főigazgató aszszony által említett tanácsadó testület egyetlen szövegben sem található, ezzel szemben többször is említődik a Honorary Committee, ami viszont semmilyen értelmezésben nem tekinthető tanácsadó testületnek, hanem tiszteletbeli bizottságnak.

CSIS
Center for Strategic & International Studies
Washington, DC

February 5, 2002

Dear Mr. Kovacs:

Thank you for your recent fax. I make it a practice not to serve on any board of directors unless I know that I can be directly and personally involved. For obvious practical reasons, that cannot be the case with the Museum in Budapest designed to commemorate the victims of communism and nazism.

With kind regards,

Sincerely,

Zbigniew Brzezinski

Mr. Zoltan Kovacs
Editor-in-Chief
Elet es Irodalom
Szerkesztosege
Rezso ter 15
1089 Budapest, Hungary

Tisztelt Kovács Úr! Köszönöm minapi faxát. Azt a gyakorlatot tartom szem előtt, hogy semmilyen igazgatói testületben nem vállalok tagságot, kivéve akkor, ha tudom, hogy közvetlenül és személyesen részt vehetek annak munkájában. Nyilvánvaló gyakorlati okok miatt ez nem állhat fenn a kommunizmus és a nácizmus áldozatainak szentelt, budapesti múzeum esetében. Legjobbakat kívánva híve: Zbigniew Brzezinski.

*

CSIS
Center for Strategic & International Studies
Washington, DC

February 14, 2002

FAX TO: Zoltan Kovacs
Editor-in-Chief
Elet es Irodalom

FROM: Zbigniew Brzezinski

Dear Mr. Kovacs:

Further to my letter of February 5, let me add that I am a member of the International Honorary Committee of the Museum of Terror, but not a member of the Board of Directors.

Zbigniew Brzezinski

Tisztelt Kovács Úr! A február 5-i levelemben írtakat kiegészítem azzal, hogy tagja vagyok a Terror Háza nemzetközi tiszteletbeli bizottságának, de nem az igazgatótanácsnak. Zbigniew Brzezinski

*

Mindehhez idézzük a főigazgató asszony január 3-i, Magyar Hírlap-beli, idevágó nyilatkozatát: „Feláll egy nemzetközi és egy hazai tanácsadó testület. Tagja lesz Zbigniew Brzezinski, továbbá az észt miniszterelnök, és mások, akik rangot adnak az intézménynek és a testületnek". Készséggel elismerjük, hogy a board of directors magyar fordításban igazgató tanácsot jelent, ennek nem tagja Brzezinski. Brzezinski a Honorary Committeenek tagja: az viszont Schmidt állításával szemben nem tanácsadó testület.

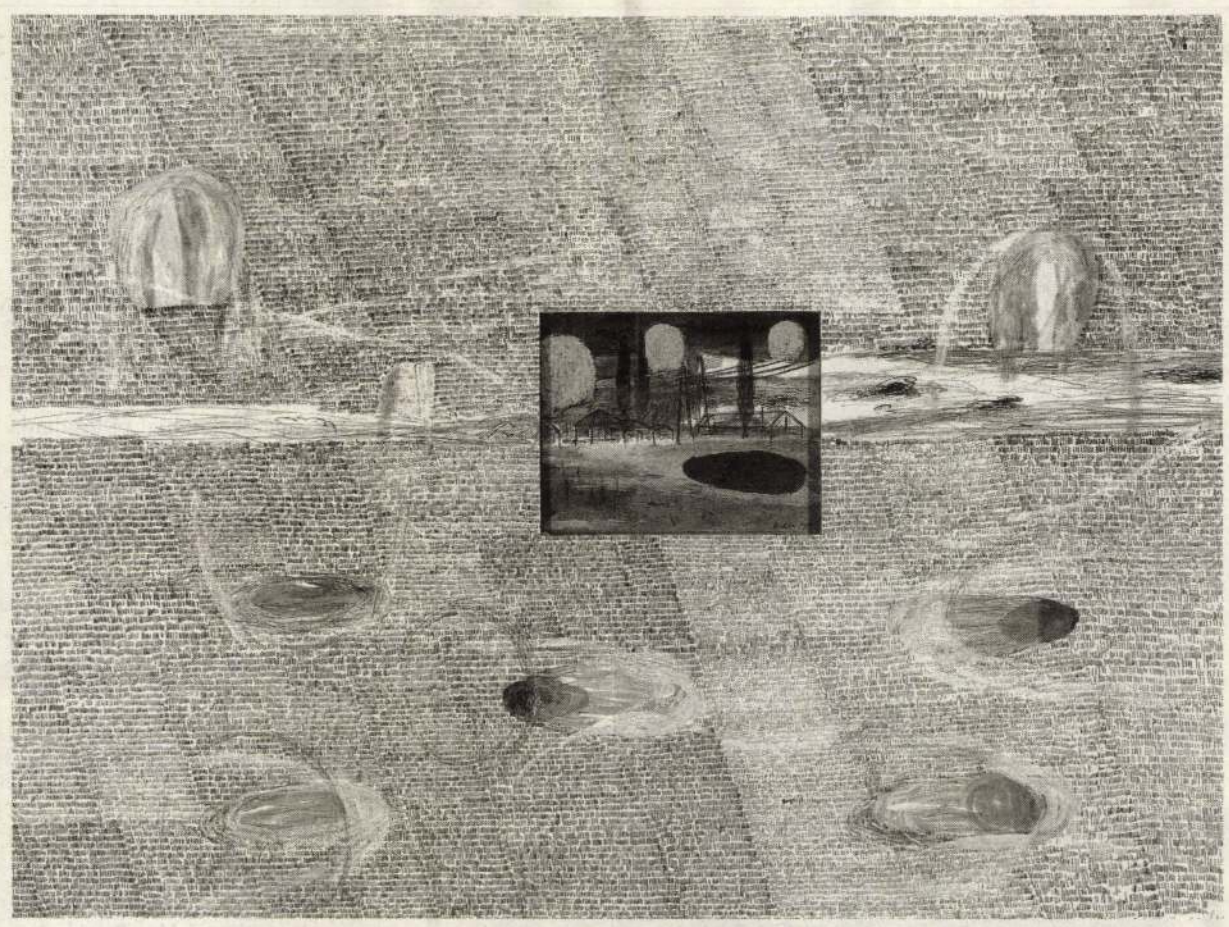

Bukta Imre munkája

VAS GÁBOR RIPORTJA:

Múzeumot álmodók

Az Andrássy út 60. szám alatti sarokháznak (a héten megnyíló Terror Háza múzeum épületének) tavaly bejegyzett tulajdonosa egy olyan cég, amelyet több mint hat éve töröltek a cégbírósági nyilvántartásból. A Schmidt Mária vezette Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány tulajdonbejegyzési kérelme egyelőre csak széljegyként szerepel a tulajdoni lapon. Az adásvételi szerződésekhez a földhivatalban nem lehet hozzájutni, így nem tudható, ki tett az utóbbi években többször is jognyilatkozatot a megszűnt cég nevében. A tulajdonosként szereplő Pillér Service Kft. cégiratairа hosszas keresgélés után a Vegyépszer Rt. dosszziéjában találtak rá a cégbíróság munkatársai, ugyanis 1995 végén – már más néven – a Vegyépszerbe olvadt be a vállalkozás. Valahai vezetői köre ma az autópálya-építésben és különböző állami ingatlanalapokban tüsténkedik. De nemcsak a jelen, a múlt vizsgálata is érdekes tényeket hozhatna felszínre, hiszen az ingatlan eredeti gazdája, Perlmutter Izsák végrendeletében a Magyar Zsidó Múzeumra és a Budapesti Zsidó Hitközség jogelődjére hagyta az épületet.

„*Minden, tehát úgy ingatlan, mint ingó vagyonomban általános, egyetemleges és kizárólagos örökösömül kinevezem néhai Reiszner Ignácznak és néhai Foltány Máriának 1893. december 28-ikán született Gizella nevű leányát, ki hosszú ideje háztartásomban él*" – írta 1931. október 24-én kelt végrendeletében Perlmutter Izsák. Az akkoriban messze földön híres festőművész arra az esetre, ha felesége korábban halna el, a Pesti Izraelita Hitközséget jelölte meg örökösként, szintúgy utóörökösként, vagyis – a későbbi dokumentumokban tévesen Foltányi /Tollányi Gizellaként említett – neje halálát követően ugyancsak a mai Budapesti Zsidó Hitközség jogelődjét nevezte meg vagyona birtokosaként: „*Meghagyom a Pesti Izraelita Hitközségnek, hogy az általa örökölt, illetve utóörökölt vagyon egy negyedrészét akkor, mikor annak tényleges élvezetébe lép, a Magyar Zsidó Múzeumnak hagyományomként bocsássa rendelkezésére.* (…) [a] *többi vagyont szabadon felhasználhatja saját céljaira. Különös gondoskodását kérem azonban beteg, elaggott, úgyszintén munkaképtelenné vált művészek részére.*" Perlmutter két tanú előtt, az általuk „*értett magyar nyelven*" felolvasta, Holitscher Szigfrid budapesti királyi közjegyző pedig „*széttörés nélkül fel nem bontható*" pecséttel látta el a végrendeletet, majd a budapesti központi Királyi Járásbíróság 1932. április 26-án kihirdette, miszerint „*Összes* (…) *vagyonomnak haszonélvezete* (…) *minden esetben szeretett feleségemet, született Foltány Gizella úrnőt illeti élte fogytáig.*"

Perlmutter Izsák 1932-ben meghalt. Hagyatéka az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat 1933-as évkönyvéből részleteiben ismerhető. A *Társulati közlemények* rovat ugyanis idézi Munkácsi Ernőt, a Múzeumegyesület titkárát, aki épp Foltány Gizella 39. születésnapján, 1932. december 28-án terjesztette a tagság elé az igazgatóság jelentését. Beszédében politikai kontextusba helyezte a zsidó múzeum ügyét, amikor arról szólt, hogy „*A múltak hagyományaihoz való ragaszkodás elemi erővel lépett fel a világháború után hazánkban is, ahol a háború, a forradalmak és a szerencsétlen trianoni béke után – a történeti érzés a szomorú jelenből a hajdan szebb múltba vezette az emberek tekintetét. A történeti gondolat ez újjászületésének különös jelentősége lett a magyar zsidóság életében, amely zsidóságot széles társadalmi rétegek a magyarságot ért katasztrófa bűnbakjának tüntettek fel. Kétségbe vonták a magyar zsidóság nemzeti értékét, a magyar történelemhez való tartozandóságát, kulturális és erkölcsi emelkedettségét.*" Később Munkácsi kifejezte háláját mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy a múzeum megnyithassa kapuit: „*Elsősorban kell megemlékeznünk Perlmutter Izsákról, a nagynevű festőről, aki 1931. október hó 24-én kelt végrendeletében olyképpen intézkedett, hogy özvegyének és nevelt lányának halála után minden vagyonát a Pesti izr. Hitközség örökölje azzal, hogy a vagyon 1/4-ed részét a hitközség a Magyar Zsidó Múzeumnak hagyományként kell rendelkezésére bocsátani. (A hagyaték az Andrássy út 60. sz. alatti bérházból, a Rákospalota és Újpest határán lévő villából és kb. 50 festményből áll.) A hagyatékhoz tartozó ingatlanok a hitközség, illetőleg múzeumunk birtokába nem jutnak, amíg az örökhagyó özvegye és leánya életben vannak.*"

A Schmidt Mária-féle alapítvány terrorhaza.hu honlapjának *Épület története* menüpontja nem részletezi a végrendeletet. Megtudhatjuk azonban, hogy a Feszty Adolf tervei alapján 1880-ban épült háztömb „*párkányokkal tagolt*", illetve hogy a „*főhomlokzat jobb szélén helyezkedik el az épület bejárati kapuja*". A szűkszavú szövegben aránylag hosszas értekezést olvashatunk a nyilasok és az ÁVH egyébként közismert tevékenységéről az épületben, a jogi relevanciával bíró tényeket azonban röviden elintézi a szerző: „*Az épület a Perlmutter család tulajdonában volt egészen 1936-ig, amikor a tulajdonjog özvegy Ali Achmed Mirza hercegnőre szállt, és egyben az ingatlanra utóöröklési jog, elidegenítési és terhelési tilalom keletkezett a Pesti Izraelita Hitközösség javára.* (…)" Másutt pedig:

„*Az épület homlokzata a háború alatt megsérült, ezt az ÁVO 1947-ben helyreállította, hogy ezzel teremthessen alapot a birtokbavételhez. Történt mindez annak ellenére, hogy a ház jogos tulajdonosa, özvegy Ali Mirza* [Perlmutter özvegye – V. G.] *ekkor Magyarországon tartózkodott. Hosszú pereskedés után a Chemokomplex Vállalkozási és Kereskedelmi Vállalat lett az épület kezelője. Ezt a feladatot a rendszerváltozás után 1993. december 8-án az Állami Vagyonügynökség vette át. A Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2000 októberében megvásárolta a házat.*"

Özv. herceg Ali Achmed Mirzáné, azaz Perlmutter Izsákné, született Reiszner/Foltányi/Tollányi Gizella mind a terrorhaza.hu honlap, mind Zoltai Gusztáv, a Budapesti Zsidó Hitközség vezetője tudomása szerint túlélte a háborút. Zoltai úgy tudja, hogy Foltány Gizella a háború után nem sokkal halt meg. De a végrendeletben megálmodott zsidó múzeum se addig, se azután nem került már szóba, bár az épület tulajdonjogi helyzetén sem a nyilasok, sem Péter Gáborék nem változtattak: az ingatlan 1951-ig a Perlmutter család birtokában állt. A tulajdoni őslap nem tartalmaz hosszú pereskedésre utaló nyomokat – ezekről egyedül a terrorhaza.hu tesz említést –, azt azonban tükrözi, hogy a hajdan jómódú família végzetesen elszegényedett. A dokumentumban 1936-tól sorjáznak a közüzemi díjhátralékok miatt bejegyzett jelzálogok. Ahogyan arra Murányi Gábor a *HVG*-ben megjelent, *Egy rémes múzeum* című írásában utal, mindennek oka az lehetett, hogy a bérlők, köztük a nyilasok, nem fizették a bérleti díjat, a tulajdonosnak pedig személyes biztonsága alighanem előbbre való volt, mint a ház haszna, ami pedig pár évtizeddel korábban valódi rangot adott a Perlmutter famíliának. Az ÁVO–ÁVH beköltözését az épületbe az államosítás szentesítette 1951-ben. Az épület kezelője 1952-től a „*Középmagyarországi Boripari Tröszt (Sztálin út 60.)*", majd 1957-től a „*Chemolimpex Magyar Vegyiáru Külkereskedelmi Vállalat (VI. Magyar Ifjúság u. 60.)*" lett.

A hézagosan ismerhető, szövevényes történetben sok még a nyitott kérdés. Egy jó történésznek azonban gyerekjáték rátalálni a hiteles válaszokra. Schmidt Máriát azonban nem érdekelte mindez, lapunknak írt levelében úgy fogalmazott, „*Bár időt és energiát nem kímélve*" segíteni kívánja e riport elkészültét, nem tud „*érdemben válaszolni indulati alapon született, rosszindulatot sugalló felvetésekre*". Hozzátette még: „*a Közalapítvány a végrendeletet nem ismeri, azonban az Eladó tájékoztatása alapján tudomással bírt arról, hogy a Magyarországi* [sic!] *Zsidó Hitközség korábban igényt tartott az ingatlanra.*"

A zsidó egyházi kárpótlás keretében a Budapesti Zsidó Hitközség magának követelte az Andrássy út 60. alatti épületet. Zoltai Gusztáv, a hitközség mai vezetője mellett elődje, Korn József is megerősítette: igényt tartottak az ingatlanra. A Mazsihisz (Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége) tárgyalásokat, majd közigazgatási pert kezdeményezett az ügyben, ám a szervezet nem tudta hitelt érdemlően igazolni – mondta Feldmayer Péter, a szervezet korábbi elnöke –, hogy Perlmutter Izsák özvegye az államosítás előtt halt volna meg. Így az 1960-ban hatálytalanított utóöröklési joggal az egyház már nem élhetett. De a közigazgatási per nyomot hagyott a tulajdoni lapon.

Alapba zárva

A rendszerváltáskor a Népköztársaság útja 60. szám alatt a Chemokomplex Vállalkozási és Kereskedelmi Vállalat működött. Amikor az Antall-kormány megkezdte az állami vállalatok átalakítását és privatizációját, úgy döntött, hogy az egységesen állami tulajdonban lévő ingatlanokat – a vállalatvezetők általános megdöbbenésére – nem az azokat használó és kezelő vállalatok jogutódjainak adja, hanem külön vállalkozásba vonja. Az úgynevezett irodaházprogram lényegét egy tárcaközi bizottság fogalmazta meg: csaknem 50 épület kerülne korábbi kezelőitől az ÁVÜ kizárólagos tulajdonában lévő, egymillió forintos törzstőkéjű Budapesti Irodaház Kft. portfóliójába, feljavítanák őket, majd az rt.-vé alakítandó vállalkozás részvényeit jó pénzért értékesítenék. Az állami vállalatok vezetői elképesztő lobbiharcok árán elérték azonban, hogy a Belvárosi Irodaház Kft. mindössze 12 ingatlannal kezdte meg működését, és azok használói is kártalanítást kaptak cserébe, hogy a kezelésükben lévő ingatlanokkal kvázi tulajdonosként bántak: felújították, erejükhöz mérten modernizálták stb. azokat.

A Belvárosi Irodaház Kft. ezzel együtt is rövid idő alatt 80 ezer négyzetméter irodaterülethez jutott a város legjobb ingatlanjaiban, az épületeket hasznosította, az irodát kereső külföldi cégeknek bérbe adta, a befolyó bevételekből pedig modernizált, felújított, illetve a folyamatosan birtokába kerülő újabb épületeket kiürítette, bérbeadásukat előkészítette. Így tett az Andrássy út 60. alatti, 28766-os helyrajzi számú épülettel is.

1992–93-ban azonban a kárpótlási törvény, a tömegesen kibocsátott kárpótlási jegyek elmosták a jól induló irodaházprogramot. Mivel a folyamatosan nyomtatott és kiosztott kárpótlási jegyekért szinte semmit nem lehet vásárolni, az eredeti elképzelést felváltotta az ingatlanbefektetési törvény, amely az ingatlanalapok létrehozását, működését szabályozta, megnyitotta az utat a modern ingatlanpiac előtt, és a kárpótoltaknak is lehetőséget kínált jegyeik értelmesnek tűnő befektetésére.

A törvény szerint ingatlanbefektetési alapot befektetésialap-kezelő tevékenységet folytató társaságok hozhatnak létre úgy, hogy az alap önálló jogi személy, amelynek legalább tíz ingatlant kell megvásárolnia, ám azok működtetését, hasznosítását egy kezelőre kell bíznia, amely vállalkozás a tevékenysége során keletkezett haszonból hozamot fizet a befektetési jegyek tulajdonosainak.

A törvény nyomán 1992-ben az ÁVÜ is létrehozta saját ingatlanbefektető cégét, a Prudent-Invest Rt.-t, amely elsőként a Pillér I. Ingatlanbefektetési Alap portfólióját alakította ki, 3,2 milliárd forint értékben. Pénz minderre úgy került, hogy a 30 millió forint alaptőkéjű rt. befektetési jegyeket bocsátott ki, azokat az ÁVÜ egytől-egyig lejegyezte, és az ellenértékből a Prudent-Invest megvásárolta a vagyonügynökségtől a Pillér-alapok portfólióelemeit. Miközben tehát az ÁVÜ a pénzénél maradt, az ingatlanokhoz juttatott Prudent újabb befektetési jegyeket bocsáthatott ki, amelyekhez már kárpótlási jegyért cserébe is hozzá lehetett jutni.

A Pillér I. Ingatlanalapot a kétmilliárdos jegyzett tőkéjű Pillér II. követte. Utóbbi portfóliójának kialakításakor a Prudent-Invest Rt. vezérigazgatója Nagy Elek volt, ma ő a Vegyépszer Rt. igazgatóságának elnöke. A Prudent-Invest 2000-ben a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF) benyújtott jelentésében arról számolt be, hogy a Pillér II. „*első ingatlanját, a Budapest, VI. Andrássy út 60. szám alatti ingatlant 1994. augusztus hónapban vásárolta, majd ezt követően 1994. december 30-án 6 irodaház ingatlant vásárolt az Állami Vagyonügynökségtől.* (…) *A törvény által előírt 10 ingatlant 3 további, kis értékű ingatlan vásárlásával biztosította.*" A szövegben nem esik szó arról, ki volt a 28766 helyrajzi számú ingatlan eladója. A Prudent-Invest Rt. 1999-es üzleti évet értékelő, ugyancsak a PSZÁF-hez benyújtott jelentése – hasonlóan a korábbi évek jelentéseihez – azt tartalmazza, hogy az Andrássy úti „*ingatlan az ÁVÜ-től per-, teher- és igénymentesen került a portfolióba*", ám a birtokunkban lévő tulajdonilap-másolatok mindegyikének adatai eltérnek a fenti szövegek által sugalltaktól, jelesül, hogy a Prudent-Invest az ÁVÜ-től vásárolta az épületet, majd elhelyezte a Pillér II. portfóliójában. A földhivatali tulajdoni lapok szerint az Andrássy út 60. számú épület sosem volt a Prudent-Invest tulajdonában, és nem került a Pillér II. ingatlanalap portfóliójába sem. Az alap kezelője, a Prudent-Invest Rt. ennek ellenére tulajdonosként viselkedett; felújította az épületet, bérlőt keresett, bérleti díjat szedett

EGIS

A Nemzetközi Pikler Emmi Közalapítvány Gyermekotthonában 40 olyan csecsemőt és kisgyermeket nevelnek, akiket szüleik - átmenetileg vagy véglegesen - nem tudnak otthonukban ellátni.

Az Alapítvány célja, hogy ezek a gyerekek is a családban élő kortársaikhoz hasonló feltételek között élhessenek, és az Intézetet elhagyva, képesek legyenek sikeresen beilleszkedni az őket befogadó családokba.

Az EGIS Gyógyszergyár Rt. az idén 1.000.000 forinttal segítette őket céljaik elérésében.

Segítsen Ön is - ha módjában áll - az elhagyott gyerekeken!

Nemzetközi Pikler Emmi Közalapítvány adószáma: 18088689-1-41

Számlaszáma: 10032000-00285197

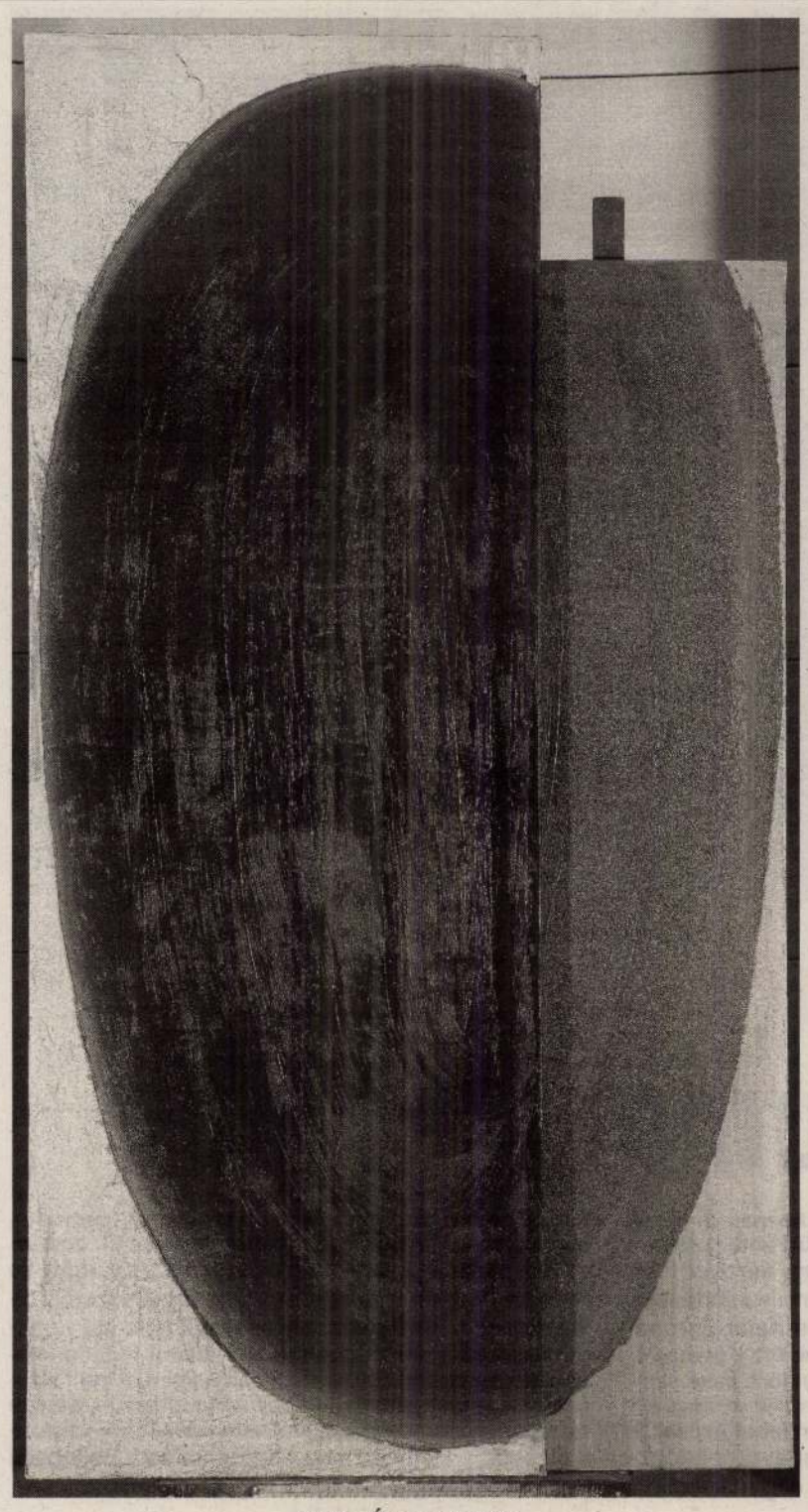

Birkás Ákos munkája

MIKLÓSI ZOLTÁN:

Válaszúton

Akármi legyen is a tavaszi választások eredménye, a magyar alkotmányosság és jogállam sorsa mindenképpen fordulóponthoz érkezik. Persze távolról sem mindegy, hogy a jobboldal marad-e kormányon, vagy fordulat következik, azonban a magyar politika szereplői semmiképpen sem kerülhetik el, hogy visszatérjenek a rendszerváltás alapkérdéseihez. Az 1989-ben nagy odaadással és nem kevés szerencsével kialkudott – és formálisan máig érvényes – demokratikus intézményrendszer már akkor sem őrizhető meg változatlanul, ha amúgy nem vezetnek újabb célzatos támadásokat ellene. Ma már az alkotmányos *status quo* védelme éppúgy tevőleges kezdeményezéshez kötött, mint az eddiginél is súlyosabb megcsonkítása. Az alkotmányos demokrácia barátai többé nem hagyatkozhatnak arra, hogy a névlegesen még fennálló szabályokra hivatkoznak. Lássuk, hogy miért.

Valamely intézményi elrendezés változatlanul hagyását több okból lehet helyeselni. Lehet azért, mert önmagában kielégítőnek (igazságosnak és működőképesnek) tartjuk, és lehet azért, mert úgy véljük, hogy bár a rendszer tökéletlen, az adott politikai konstellációban, a politikai szereplők ismeretében csak kedvezőtlen változásra van kilátás, ezért jobb a változatlanság, mint működésbe hozni az intézményi reform nehezen gördülő gépezetét. A liberális szellemű 1989-es alkotmány védelmében mindkét érv gyakran elhangzott. A *status quo* hívei – döntően a liberálisok – egyszerre gondolták, hogy a létrejött berendezkedés alapvetően helyeselhető, és hogy noha lehetséges volna tovább tökéletesíteni, inkoherenciáit orvosolni, a reform kockázatos, mert az antiliberális – korporativista, illetve jogállam- és parlamentellenes – reform hívei vannak túlnyomó többségben. Ezért lehettek liberális ellenzői az 1996-os alkotmányozási kísérletnek is, amely végül Horn Gyula és az MSZP saját frakciója többségével szembehelyezkedő vezetése ellenállásán bukott meg. A liberálisoknak sokáig egyszerűen szerencséjük volt: nem az alkotmányos rend politikai támogatottsága volt erős, hanem csupán a nyíltan antiliberális alkotmányreformra törekvő többség körében sem volt egyetértés a változtatás irányát illetően, s ez a kiinduló helyzet fennmaradásának kedvezett. Amivel azonban nem számolt – nem is nagyon számolhatott – ez a kalkuláció, az a burkolt, alkotmánymódosítás nélküli intézményi reform ténye. S bár a rendszer eróziója (formális módosítás nélküli, iránytalan romlása) jóval korábban indult meg, világosan megállapítható, hogy a Fidesz–kisgazda-koalíció idején ért döntő szakaszába. Míg 1998 előtt az intézményrendszer romlása diffúz és eseti volt, s inkább a politikai osztály jó részének implicit, nem artikulált ellenérzéseit, semmint jól végiggondolt szándékát tükrözte, addig az 1998 utáni fejlemények szemlátomást tudatos tervbe illeszkednek.

*

Az alkotmány elleni reakció a végrehajtó hatalom gyakorlását korlátozó valamennyi közhatalmi vagy „társadalmi" tényezőre (bíróságok, ügyészség, sajtó stb.) kiterjed, fő csapásiránya azonban az a front, ahol a kormányon lévőknek leginkább kellett számolniuk olyan szereplők jelenlétével, akik elvben egyszerre cselekvőképesek és ellenérdekeltek: az Országgyűlés. Ennek a meglepően sikeres hadjáratnak a tényei jól ismertek. A háromhetenkénti plenáris ülésezési rend, a kétéves költségvetési rend bevezetése, valamint az ellenzék által kezdeményezett rendkívüli vizsgálóbizottságok kivétel nélküli obstrukciója mára oda vezetett, hogy a törvényhozás, a nép politikai akaratának legfőbb kifejezője a politikai élet viszonylag kis jelentőségű szereplőjévé silányult. Ellentétben azzal, amit a szokásos elemzői szófordulat sugall, a nyilvános parlamenti vitázás megcsonkításával nem az „ellenzék jogai" csorbultak, hanem a magyar népéi: ha a közismert közjogi metaforával élve igaz az, hogy a nép a kormány közvetítésével gyakorolja a hatalmát, akkor hasonképpen igaz az is, hogy a törvényhozásbeli kisebbség (az ellenzék) felhatalmazása az ellenőrzésre szól. Az ellenzék partikuláris érdeke, tudniillik hogy borsot törjön a kormány orra alá, esetenként egybeesik a közérdekkel, nevezetesen, hogy kényes kérdésekben kitudódjék az igazság. Ilyen és ehhez hasonló prózai okok teszik a parlamentarizmust a gyakorlatban működőképessé. Ha az ellenzéktől elveszik az intézményes okvetetlenkedés eszközeit – amelyekkel az persze rosszul is sáfárkodhat –, akkor elsősorban nem az ellenzék károsul, hanem a tájékozódás lehetőségétől megfosztott nép. A demokratikus politikai folyamat szempontjából az Országgyűlés nyilvános-deliberatív funkciója sokkal fontosabb, mint a törvényalkotás technikai mozzanata, azaz a döntéshozás. Ezért nem túlzás az az állítás, hogy az elfogadott jogszabályok számától függetlenül a parlamentarizmus alapjai sérültek.

Ugyanakkor az elmúlt évek fejleményei a parlament döntéshozói funkcióját sem hagyták érintetlenül. A kétévenkénti költségvetés és a bevételek és kiadások számításának szándékos elnagyoltsága gyakorlatilag nem más, mint az Országgyűlés döntési jogkörének burkolt elvonása, jelentős lépés a rendeleti kormányzás felé az egyik legfontosabb kérdés, az adófizetők pénzének elköltése tekintetében. Hogy ez nem pusztán retorikai fordulat, az jól lemérhető az elmúlt egy–másfél év politikai eseményein. 2000 ősze, a kisgazdapárt *de facto* felszámolása óta a parlamenti kormánytöbbség megléte folyamatosan bizonytalan, és egy-két fontos kérdésben a koalíció ténylegesen is kisebbségben maradt. Az ingatag kormánytöbbség még néhány évvel ezelőtt is elegendő lett volna ahhoz, hogy technikailag lehetetlenné tegye a kormányzást, mára mégis mindenféle különösebb következmény nélkül maradhatott. A végrehajtó hatalom a normálisan a kormányzás alapját és legitimitását adó törvényhozásbeli többség hiányában is zavartalanul gyakorolhatta funkcióját. Ehhez persze a formálisan (bár alkotmányellenesen) legalább bevezetett új szabályok sem lettek volna elegendők. Kellettek hozzá olyan, még formailag sem érvényes „újítások", mint például költségvetési százmilliárdok mindenféle országgyűlési jóváhagyás nélküli elköltése, vagy a zárszámadás meghamisítása. Mindenesetre mára már tapasztalati tény, hogy a végrehajtó hatalom képes akár hosszabb távon is működni parlamenti felhatalmazás nélkül. A parlament megcsonkításán kívül ehhez az is hozzájárult, hogy a rendszerváltás első hat–nyolc évére jellemző folyamatos törvényalkotási kényszer javarészt már a múlté: bár nem vitás, hogy életbevágóan fontos törvények még hiányoznak, a kormányzó politikai erőknek már nem kell azzal a nyomással szembesülniük, hogy a reformok késlekedése szinte haladéktalanul súlyos társadalmi-politikai konfliktusokban manifesztálódik. A hiányzó reformok zömmel olyanok, amelyek közvetlenül csak a lakosság viszonylag jól körülhatárolható, önmagában nem túlzottan nagy létszámú, ezért korlátozottan cselekvőképes csoportjait érintik. Azaz a hiányzó jogalkotás elvben korlátlan ideig elodázható. Így előállhat az a szituáció, hogy a mindenkori kormánytöbbségnek egy négyéves törvényhozási ciklus során mindössze háromszor van szüksége a képviselők többségének szavazatára: a két költségvetési szavazás, valamint a miniszterelnök személyéről szóló szavazás alkalmával. A kisebbségi (valójában: rendeleti) kormányzás eddig nem volt lehetséges, ma már könnyűszerrel elképzelhető. Ez egyszersmind az esetleges Fidesz–MIÉP-koalícióról szóló spekulációkat is nagyrészt feleslegessé teszi. Nem nagyon fordulhat elő olyan helyzet, amelyben a Fidesz ilyen összefogásra kényszerülne. Rendelkezésére állnak azok a jutalmazó és fenyítőeszközök, amelyekkel a szükséges néhány alkalommal biztosíthatja a szavazattöbbséget, és az elmúlt évek bebizonyították, nem riad vissza attól, hogy éljen is velük.

*

De az alkotmányos rend jövője szempontjából nem is ez a döntő kérdés. A Fidesz vezette kormánynak eddig sem volt szüksége a MIÉP inspirációjára ahhoz, hogy jobb ügyhöz illően képzeletgazdag és eredményes támadásokat vezessen a demokrácia intézményei ellen, s a jövőben sem lesz. Teljesen alárendelt kérdés, hogy Magyarország következő kormányának lesz-e olyan minisztere vagy államtitkára, akinek nemcsak a nézetei MIÉP-esek, hanem a párttagkönyve is. (Egyébként is: Lovas, Bayer vagy Schmidt nem Csurka István, hanem Orbán Viktor szellemi-politikai környezetéhez tartozik.) Nem: az alkotmányos rend jövője szempontjából a legfontosabb kérdés a jobboldal leváltása, MIÉP-pel vagy anélkül. De önmagát téveszti meg az, aki azt gondolja, hogy ennyi már egymagában is elegendő. A törvényes állapot restaurációjához ma már nem elég az agresszor elkergetése. Az alkotmányos berendezkedés defenzív, a formailag érvényes *status quóra* hivatkozó megóvása addig lehetett többé-kevésbé sikeres stratégia, amíg az alkotmány és a tételes törvények által felállított normák, valamint a politikai gyakorlatban történő érvényesülésük közötti távolság még elfogadható volt. Az intézmények mindig csupán absztrakt szabályokat jelölnek meg, és ezek, bár mindenkire nézve kötelezőek, mégsem többek hasznos fikciónál. De az absztrakt szabályok normatív funkciójukat csak addig képesek betölteni, amíg ez a fikció nem áll túlságosan messze a valóságtól. Ha teljesülésük a közvélemény szemében már nem realisztikus, akkor hiába vannak formálisan továbbra is érvényben, relevanciájuk elenyészik. S aligha lehet kérdéses, hogy számos vonatkozásban már elértük ezt az állapotot. A közvélemény és a politikai osztály jó része nem csupán azt gondolja, hogy a parlamentnek felelős kormányzás, a bírói függetlenség, a politikai befolyástól többé-kevésbé mentes állami tévé és rádió stb. alkotmányban rögzített elvei nem érvényesülnek, de azt is, hogy mindezek nem is nagyon valószínű elvárások. S ezt a helyzetet az intézmények bomlasztásában főszerepet vivő politikai erő, a Fidesz menesztése a hatalomból önmagában nem változtatja meg. Ez csak akkor fog megváltozni, ha a közvélemény érzékeli, hogy a normasértésnek következményei vannak. Ha lesz kormányváltás, az új kormányt alkotó pártoknak tevőlegesen, kezdeményezőleg kellene fellépniük ahhoz, hogy az alkotmányos rendből minél több megmenthető maradjon. Nemcsak, hogy nem követhetik az előző kormány gyakorlatát, hanem a rendelkezésükre álló eszközökkel mozgósítaniuk kellene a nép politikára figyelő részét a felépítendő új alkotmányosság mellett. A '89-es rendszer szellemét restaurálni kell, de ez nem állhat a '89-es szabályok puszta leporolásából. Kreatív intézményi reformra volna szükség, amely úgy módosítja a fennálló rendet, hogy az alapjául szolgáló elveket megerősíti. Az alkotmányosság szellemébe csak az lehelhet új életet, ha a közvélemény mainál sokkal számosabb része számára válik a politika tényleges alakítása, a politikai akaratképzés, azaz a demokratikus folyamat közvetlenül átélhető tapasztalattá. A reformnak erre kellene irányulnia.

Azonban a reform tartalmának és a reform lehetséges aktorainak a kérdése nem választható el egymástól. Mi tudható a magyar politika azon szereplőiről, akiktől ma a leginkább várható, hogy a reform kezdeményezői legyenek? A kormányváltás egyetlen reális forgatókönyvének ma egy újabb MSZP–SZDSZ-koalíció tűnik. Az 1994 és 1998 között kormányzó pártszövetség múltja az alkotmányos politika szempontjából nem egyértelmű: annak a kormánynak a nevéhez fűződik az ellenzéki jogosítványokat jelentősen kiterjesztő 1994-es házszabályreform kezdeményezése, vagy a bírói kinevezéseket a kormány hatóköréből kiemelő igazságszolgáltatási reform, az OIT létrehozása. A közjogi szabályalkotás terén az előző koalíció többnyire a joguralom hívének mutatkozott. Ugyanakkor a parlamentarizmus szellemének burkolt aláásása nem 1998-ban kezdődött. Horn Gyula nem volt sokkal gyakoribb vendége az azonnali kérdések órájának, mint Orbán Viktor, és a Horn-kormány miniszterei sem mindig jelentek meg a parlamenti bizottságok idézéseire, hogy az akkori ellenzék kérdéseire feleljenek. Már akkor sem alakulhatott meg az összes vizsgálóbizottság – bár a legfontosabbak azért igen. A hamvába holt új alkotmány végszavazásánál esett színjátékról pedig már volt szó. Ami meg a jelent illeti, az esetlegesen felálló új kormány nagyobbik pártja, az MSZP nem múló vonzalmat érez bizonyos korporativista megoldások iránt (lásd a kétkamarás parlament sajnos ismét felmelegített ötletét), és alkotmányjogi elképzeléseit túl gyakran rendeli alá eseti politikai taktikáinak (népszavazási ötletek, elnökválasztás stb.). A liberális párt hű maradt ugyan az 1989-es alkotmány szelleméhez, de mintha már maga sem emlékezne rá, hogy miért. Mindent egybevetve talán nem túlzó az a megállapítás, hogy a politikai osztály, a hagyományos parlamenti politizálás egyetlen mai szereplőjétől sem remélhető az emlegetett kreatív reform kezdeményezése, más szereplők viszont nincsenek a színen. A reformhoz arra is szükség volna, hogy a politikai cselekvés új, nem intézményes struktúrái jöjjenek létre, a mozgósítás és a politikai napirend formálásának újszerű, népi formái. A paradoxonok kedvelői bizonyára észreveszik, hogy a reform itt javasolt iránya részben már eleve feltételezi azoknak az aktoroknak a meglétét, amelyeknek a reform eredményeként kellene létrejönniük. Ezen azonban aligha lehet segíteni. A kormányváltásra készülő ellenzéki pártoktól annyi mindenképpen elvárható, hogy legalább a most formailag hatályos törvényes állapot érvényesítése mellett mozgósítsanak.

*

Ennek fényében nem túl biztató, hogy a kormányváltásra esélyes nagyobbik ellenzéki párt láthatóan eldöntötte, nem folytat ideológiai kampányt az uralmon lévő jobboldallal szemben. A Medgyessy-kampány autópálya-kilométerekről, nyugdíjakról, azaz beígért bürokratikus eredményekről szól, mindenről, csak politikáról nem. (S akkor még az Orbán–Nastase-megállapodással kapcsolatos kétségbeejtő fellépésüket nem is említettem.) Márpedig a szokványos közhelyekkel ellentétben az esetleg győzelemhez vezető kampány nem csak „műsor": politikai tartalma azt is eldönti, hogy az új kormány mire kap a néptől mandátumot. Ha az ellenzéki pártok politikai ajánlatukban nem mozgósítanak a joguralom és a parlamentarizmus helyreállítása mellett, akkor kormányon roppant nehéz lesz azt kezdeményezniük. Még nem késő: de vajon miért késik ez az ajánlat?

SZENTKIRÁLYI PINCE

A levél
Magyar Dezső: *A levél* című forgatókönyvének emlékére
Szereplők: Monori Lili, Székely B. Miklós, Horváth Sándor
Farkas Gina – most kutya
Totyi kacsa

Támogatók: NKÖM, NKAP

2002. február 24., március 3 és 10., vasárnap 19. óra
Bp., VIII., Szentkirályi u. 4.

IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA: DELELŐ

PERLMUTTER IZSÁK: KÖTŐ LEÁNY

Petrovics MM

Perlmutter Izsák : Hollandi nő.

Lyka K. Téli dalat 1900-1901
Bpest 1901.

Knopf Imre: Arany ranett.

32. PERLMUTTER IZSÁK: Templomban (olajf.) Ára 320 frt.
33. „ „ Hollandi halászbárkák (olajf.) Ára 75 frt.
34. „ „ Hálófoltozók (olajf.) Ára 700 frt.
35. „ „ A pajtában (olajf.) Ára 1000 frt.

Nemzeti Szalon
1900. tél kiáll -

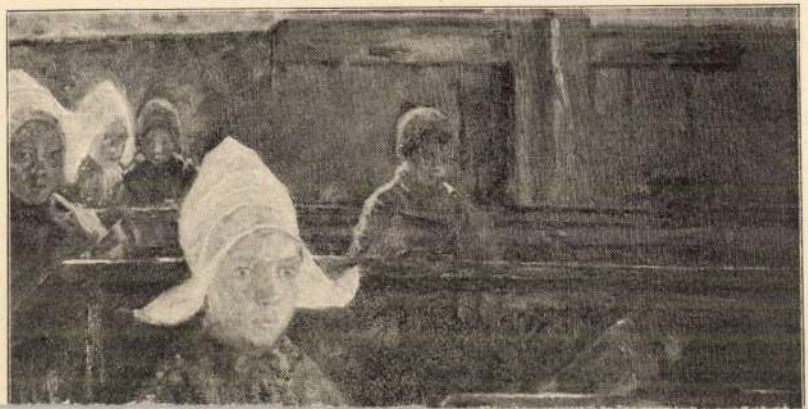

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 ÁPR - 3

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Perlmutter Izsák festőművész

tudományos, művészeti és rehabilitását!
mindennapi ismereteit, nö- (kemény)

A Szolnoki Művésztelep alkotóinak 1902 és 1945 között készült műveiből tegnap kiállítás nyílt Kecskeméten, a Katona József Múzeumban. A kiállított művek között szerepel Perlmutter Izsák Sárgakendős asszony c. festménye is

ritka ajánd
miért gürcö
rek? Ha fér
nősül a fiú,
kézzel, s a
nagy lakod
Versenyezne
szülők: ha X-ek megengedhetik maguknak, akkor mi is, legalább olyan legyen a mi lányunknak, fiúnknak is. Egyik családnak sem jelent megerőltetést hiszen jómódú emberek a boldogháziak...

1

— Nem a fiatalok ragaszkodnak a hagyományokhoz — jegyzi meg Turóczi Antal műszaki csoportvezető a radiátorgyárban. — A nagy lakodalom a szülők kívánsága. Ma már egyre több lakodalmat a presszóban rendeznek, ott se kerül sokkal többe, mint a háznál és nem kell a család asszonyainak egész éjjel körülugrálni a vendégeket, mindez a pincérek dolga... Egyébként minden faluban más a szokás. Nálunk régen sem volt divat például a menyasszonytánc. Amit az ifjú párnak szántak, azt mindenki elhozta nászajándékba.

Tóth Valit, a KISZ-titkárt keresem. Szabadságon van — mondják, holnap lesz az eljegyzés. De ha menyasszonnyal szeretnék beszélni, kerül a gyárban nem is egy.

Szöllősi Marika tizennyolc éves, betanított munkás. Május 6-án lesz az esküvője. A múlt nyár óta jegyben jár.

— A szüleim most építenek házat, mi majd a régiben lakunk, mert ha leszerel a vőlegényem, illetve a

Az iparcikk boltban kíváncsiskodom: mi mindent vásárolnak manapság nászajándékba?

— Amikor én huszonöt éve idekerültem menyecskének — jegyzi meg egy középkorú asszony, — fazekat, lábast meg cseréptányérokat hoztak. Most meg ötszáz forinttal már be sem állít senki a lakodalomba.

— Ami igaz, igaz, három legényember összefog és visz egy mosógépet. Egy hat-hétagú brigád hűtőszekrényt vesz, de gáztűzhelyet, pehelypaplant, perzsaszőnyeget, kilencszáz forintos csillárt is visznek, egy helyre két-három porszívót, centrifugát — sorolja az üzletvezető.

Akad ellenvélemény is. Az Aranykalász Tsz-ben fiatal szakemberekkel beszélgetünk. Az elmúlt ősszel nősültek.

— A család sem ragaszkodott a hagyományokhoz. Hozomány és lakodalom nélküli szolíd esküvőnk volt, néhány apróságot kaptunk megemlékezésül a hozzátartozóktól. Mindkettőnknek volt megtakarított pénzünk, abból berendezkedtünk a szolgálati lakásban, szülői segítség nélkül — nyilatkozik Szőke József gyepgazdálkodási előadó, s véleményéhez csatlakozik Nagy István vetőmagtermesztő agronómus is.

— Mi is mindketten dolgozunk, tettünk félre egy kis pénzt az induláshoz. Igaz,

tervei és rajzai szintén ott láthatók a kölni kiállításon. Mások az apostolok közül iparművészeti muzeumok és iskolák élén foglalnak el kitünően dotált állásokat, igen sokan pedig tervező irodák élén állanak, amelyek Németországban igen szépen jövedelmeznek.

A háború miatt a kiállítást már szeptemberben bezárták. De annak hatását a korai berekesztése nem fogja csorbítani.

És végezetül — mindent egybevetve — meg állapíthatjuk, hogy a kiállítások terén a Werkbund kiállítása új irányokat jelölt meg, melyeket érdemes a mi iparművészeinknek is figyelemre méltatni és — mutatis mutandis — a tanulságokat a mi számunkra is hasznosítani. Mert ez a kiállítás első sorban azok számára volt tanulságos, akik hivatva vannak az általa kifejezett eszmét továbbfejleszteni és érvényesíteni és pedig nemcsak Németországban, hanem a világ bármely művelt államában. Megtisztíthatják azt a most észlelt, ma még elkerülhetetlennek bizonyult hibáktól és oly ideális magaslatra emelhetik a jövőben, békés viszonyok között, melyről megtisztulva, megjavulva tehet hatványozott szolgálatot az egész világkulturának.

Bízom benne, hogy a Werkbund kiváló vezető egyéniségei ezt a missziót is céltudatos ügyszeretettel fogják betölteni. GELLÉRI MÓR

PERLMUTTER IZSÁK
RAJZA

A MŰCSARNOK-
HADIKÓRHÁZ
KARÁCSONYÁRA

Művészet 1915

tökéletesedést akar bevinni. Ez a törekvés valóságos hitvallása volt a művészeknek, akik a nemesített termelés szolgálatába szegődtek. Hozzájuk csatlakoztak a kézművesek ezrei és a gyáripar hatalmasai, a kézi és a gépmunkások és ezeknek e cél érdekében való összeműködése lendületet, diadalmas erőt adott a közös törekvéseknek.

A Werkbund azt akarja a XX. század feladatává tenni, hogy a jog és az igazság mellett a szépséget tegye az összes néprétegek közös tulajdonává.

Eleinte sokan azt hitték, hogy a Werkbund nem egyéb, mint egyes német művészek tűzijátéka. Most azt látjuk, hogy ezek a művészek a gazdasági élet összességét akarják a maguk képére átformálni, hogy a német nemzet nagy tömegeit, sőt a világpiacot akarják nemesebb minőségű szükségleti cikkekkel ellátni.

A Werkbundban működő tényezők közt tehát első helyen állnak a művészek. Ezek az aktiv tényezők, akik hódítanak, tért foglalnak. A többi tényezők úgyszólván passziv tényezők, mert a művészektől várják a termékenyítő, nemesítő, újító munkálkodást.

És a művészek munkája a legnehezebb. Ők eddig korlátlan szabadsághoz szoktak és csak a munkához felhasznált anyag formájával számoltak. Most sok egyébre is kell gondolniok, figyelembe kell venniök az átalakítandó iparág technikáját és gazdasági jellegét. Tanulmányozniok kell a készítendő iparcikk anyagát, feldolgozási és kikészítési módszereit, előállítási költségeit, sőt az eladásnál elérhető nyereséget is kombinációba kell venni. És ennél az utolsó tényezőnél számolniok kell a divattal is. A művésznek mindezekhez alkalmazkodnia kell. És itt annak a veszélynek teszi ki magát, hogy a technikában «törököt fog, aki nem ereszti». Át akarja gyúrni az illető iparág technikáját, de aztán azon veszi magát észre, hogy ő lett a technika rabjává. Ezeken a nehézségeken sok esetben úgy segít a Werkbund, hogy a tervező művész és a tervek megvalósítására vállalkozó iparos közé odaállítja az «alkalmazó művészt», aki a szabadon alkotó művész rajzát a technika követelményeihez képest módosítja, más szóval a művészi eszmét, hogy úgy mondjuk, ipari eszmének transzponálja. De ez a tényező csak átmeneti jelentőséggel bír. Időjártával a gyáros és a kézműiparos maga is ki fogja eszelni a módját annak, hogy a művész rajzát miképen kell a technika igényeihez alkalmazni. Ebben az irányban is sok hasznos útmutatást találtunk a kölni kiállítás óriási iparcsarnokában.

A művészet szerepének jelentőségét legjobban domborítja ki az az osztály, melyben a Werkbund vezető művészei külön interiőrökben mutatják be legjelesebb műipari alkotásaik terveit.

Ezek az alkotások végtelen sokoldaluságot és változatosságot mutatnak, a tárgyak és a minőség, a művészeti érték tekintetében.

Konstatálni lehet mindenekelőtt, hogy a kiállításon előtérbe lépő művészek nemcsak festők és szobrászok, hanem költők is és filozofusok, akik a régi izléstelenséget, a lopott renaissance kopott bálványát száműzték a német műipar modernizált területéről. A műipari törekvéseket Németországban ezidőszerint leginkább «12 apostol» képviseli. Ezek: Van de Velde, Obrist, Pankok, Endell, Behrens, Riemerschmied, Paul Bruno, Dülfer, Hoffmann József (Bécs) és Niemeyer, továbbá a korán elhalt Olbrich és Otto Eckmann. Ezek a művészek termelésük javát az iparcsarnok egy részében külön-külön mutatták be egy-egy fülkében. A lista persze nem tökéletes, mert nem találom benne a derék Muthesiust, aki a Werkbundért legtöbbet fáradt és dolgozott és akit az új nemzedék, melyet ő teremtett, úgy látszik, nem fog elvinni az igéret földjére. Nincs továbbá az apostolok közé bevéve Gropius, Hempel és sok más jelese a művészi gárdának, mely ma már nem egy pár kiválasztott emberből áll. A Werkbund minden német városban szervez fiókokat s ma már százakra megy ama tehetségesek száma, akik a Werkbund törekvéseit decentralizálva érvényesítik.

És ne tessék azt hinni, hogy a felsorolt, vagy fel nem sorolt művészek olyan bohém-foglalkozás félét űznek. Németországban a művészi érzéket és tehetséget nagyon meg tudják becsülni.

Így például Behrens Péter a leghatalmasabb német iparvállalatnál, az Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaftnál nagyfontosságú hatáskört tölt be, amennyiben ez a hatalmas vállalat őt bízta meg a főbb gyártmányok rajzainak az elkészítésével. Igen érdekes feladattal bízta meg a Krupp-cég Metzendorfot is, amikor vele épittetet a Margarethenhöhe kerti várost, melynek

260. Knopp Imre: Arany ranett.

K Perlmutter Izsák

17. Perlmutter Izsák: Hollandi nő.

Műcsarnok 1900/1. téli tárl.

Perlmutter Izsák

Nemzeti Szalon

K Perlmutter Izsák

8. Perlmutter Izsák: Vasárnapi látogatás.

Képőm. Tan. 1903/4.
Téli kiáll. Cat.

291. Réti István : Férfi arckép.

PERLMUTTER IZSÁK
MUNKAKÖZBEN

Perlmutter Izsák

A LEGSZEBB MAGYAR KÉPEK

PERLMUTTER IZSÁK MUNKAKÖZBEN.

Első fedőlapunkat rendszerint jelenleg alkotó művészeinknek szánjuk, hátsó fedőlapunkat az elköltözötteknek. Perlmutter Izsáknak élettől duzzadó színes képe egy év előtt még az első oldalra került volna; az elmult esztendő azonban eltemette az embert és felmagasztalta a művészt. Így került műve a régi mesterek oldalára.

Perlmutter Izsák Pesten született, mint jómódu szülők gyermeke. Apja — maga is műkedvelő festő — szívesen látta művészhajlamait, amelyet *Magyar Mannheimer Gusztáv, Bihari Sándor* és *Karlovszky Bertalan* fejlesztettek. E mesterek sok mindent ültettek el a fogékony lélekben, — természetszeretetet, a néppel való törődést, a művészet folyamatos fejlődésében való hitet — ugyhogy, amikor Perlmutter Párizsba ment, volt mit tovább képeznie. 1898-ban Franciaországot Hollandiával, a zajos Párizst a csendes *Volendammal* cserélte fel, ahol a hollandoknak akkor még élő nagy festője, *Joseph Izraels* felé vetett tekintettel hat éven át festett holland népies képtárgyakat.

Izraelsről néhány hét előtt emlékeztünk meg, amikor tanítványának, *Artznak* egy szép alkotását mutattuk be. Artz mestere művészetének elbeszélő részét fejlesztette tovább. Perlmutter teljesen az ellenkező álláspontot foglalta el, amikor az adomaszerüség kikapcsolásával tisztán festőiség felé törekedett.

1904-ben jött haza. Alkotóművészetének első korszaka lezárult. Igazolta, hogy lelkét és értelmét egyformán művészete szolgálatába tudta állítani. Éppen ezért érdeklődést váltott ki a műszerető közönségből az a tanulmány, amely-lyel Perlmutter beszámolt művészeti felfogásáról. Igyekezzünk ezt magig hámozni:

— A közönség másképpen lát, mint a művész; egy kép például nagyon tetszik neki azért, mert a művész azt szép modellről festette, de ezenközben nem ismeri fel azokat a festői szempontokat, amelyek a művészt ihlették. A művész azonban nem a nagyközönség, hanem a hozzáértők számára fest, aminek közvetett hatása viszont az, hogy a nagyközönség is bizonyos fokig kezdi elismerni az igazán nagyokat. Az ugynevezett *iskoláktal* barátkozik meg legelőbb a nagyközönség, holott ezeknél fontosabb az *egyéniség*, mert a művész kifejezésének és előadásának egészen újnak és eredetinek kell lennie.

— Azt, hogy melyik a jó és melyik a rossz kép, nem könnyü megmondani, mert nincs olyan természettudományi eszköz, amellyel egy kép minőségét vitát kizáróan meg lehetne mérni; az igazságot legjobban a gyakorlott műértők közelítik meg. *A festészetben egyedül a rajz abszolut, minden egyéb a relativ érzések kifejezése.*

Perlmutter foglalkozott a *nemzeti művészet* fogalmával is. Szerinte nemcsak akkor lehet szó nemzeti művészetről, amikor a művész hazájából meriti indítékait. Rembrandt felivér hollandus volt, de szeretettel fordult keleti modellekhez, amelyeket fantasztikus ruhákban tárt elénk. És mégis Hollandia disze, *mert Hollandiában született és ott nevelkedett.* Rembrandtnak egyébként nem akadt sok tanítványa. Nem is az iskola a fontos. *Úttörők, feltalálók, iránymutatók kellenek és nem utánzók.* Sajnos, már ma is tetemesen csökken a természet gyönyörü és kiapadhatatlan változatainak szabadfényü visszaadása. Lakásunkon kívül majdnem mindent szabadfényben látunk, a tömeg mégis a kivételes, a műteremvilágitásban festette arcképeket találja természetesebbeknek. A városi közönség szépészeti látása még romlottabb, mint a parasztoké, amit a régi, befeketedett s gyakran rossz képek okoznak. Nem a természetben látottak szerint ítélik a képeket, hanem a már ismert rossz vagy hibás képek hatása alatt alkotják meg nézetüket arról, hogy mi természethü és mi nem az...

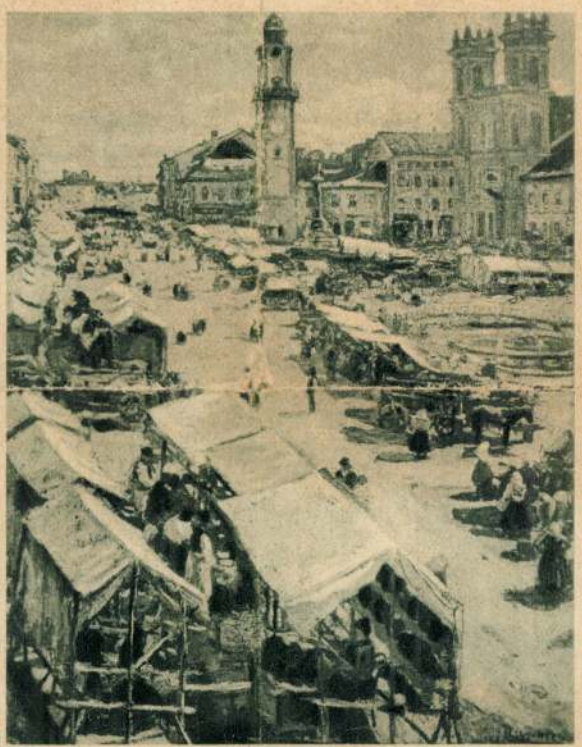

Beszterczebánya.

Csupa megszivlelendő szó. Részben általános értékü igazság, részben olyan érzés kifejezése, amely a művész lelkének megértéséhez vezet. Megható, amint amellett kardoskodik, hogy a születési hely dönti el a művész hovatartozandóságát. Bizonyára magára gondolt, hogy bár fiatal férfi életének legértékesebb évtizedét külföldön töltötte, magyar művésznek akar maradni itthon és mindenütt holland tárgyu képeivel is... Ezt a vitát — amely nem egyéb, mint a *„szivet cseréljen az, aki hazát cserél"* problémája — nem lehet általános érvénnyel eldönteni. *Lotz Károly* magyar művészségét aligha engedjük elvitatni, bár *Hombargban* látott napvilágot. S erre az egy példára még százat lehetne rásorakoztatni. Amerikát hivják *olvasztó fazéknak;* de olvasztó fazékba kerülünk minden országban, ahol hosszu időt töltünk vagy amelyet megszeretünk; lelki átalakulásunk megkezdődik és — vigyázzunk! — fel nem tartóztathatóan folytatódik. Mesterségesen kell kiszakitani magunkat, ha nem akarunk szivet-lelket-művészetet cserélni.

Anya gyermekeivel.

Perlmutter kiszakitotta magát az idegenből és hazajött. Magával hozta magasra fejlett művészetét, amelyet sima folytonossággal érlelt. A rajz főfontosságát feladta és a tiszta festőiség felé törekedett. A holland témákat magyarokkal cserélte fel. Eleinte *Szolnokon* dolgozott, majd *Beszterczebányát* kereste fel, amelynek főterét gyönyörü képben, — az *uj magyar képtár* egyik díszében — festette meg. Végleges letelepedési helyül *Rákospalotát* választotta. Itt festette néprajzi indítékoktól tarkuló, alföldi naptól ragyogó szabadfényü képeit, amelyeken a napot ugy süttette be a szobába, mint előtte senki más. Egy ilyen napos képét közöljük fedőlapunkon.

Pesti Hirlap Vasárnapja 1933. febr. 5.

Nagyon könnyű, nagyon egyszerű dolog volt. Nem kellett hozzá egyéb, mint az ő jó természete. Csak annyi, hogy az ember ne bántson másokat. Hogy senkinek se kellemetlenkedjék. Catherine sohasem volt rosszkedvű és sohasem érezte szükségét annak, hogy másoknak kellemetlenkedjék. Hogy kritizáljon. Ahol ő megjelent, napfényt és derűt árasztott maga körül.

Georgenak ő jelentette az életet. Soha semmi baja nem volt vele az urának. George hálás volt ezért és hálája nőtt, amikor egyre gazdagabb lett és egyre több időt kellett otthonától távol töltenie. Olyankor jó volt az ő kis Catherinejára gondolnia. Aki nyugodtan és megelégedetten várt reá otthon. Aki tőle függött, akinek ő tette széppé, kényelmessé az életét, s aki, viszonzásul, megszépítette az ő életét. George sohase unt rá a feleségére. Az egyetlen, amitől félt, az volt, hogy ha ő meghal, Catherine szerencsétlen házasságot fog kötni. George sokkal öregebb volt, mint az asszony. Nagyon rossz volt öregnek lenni és tudni, hogy, a természet rendje szerint, ő fog előbb meghalni és hogy itt kell hagynia a fiatal asszonyt. Azért eszelte ki a végrendeletet. S mikor a rettegett pillanat elérkezett és neki csakugyan mennie kellett, legalább megvolt az a megnyugtató érzése, hogy védőszárnyait halála után is kiterjesztheti Chatherine fölé s hogy az asszony nem fog lelketlen hozományvadászok kezébe kerülni. Halálos ágyán megköszönte neki, hogy olyan jó volt hozzá. Azután — nagyon nehezen, nagyon keservesen meghalt.

Catherine akkor délután, Hampton Courtban nem sokat gondolt rá. Mindez már olyan régen történt.

Tíz éve mult, hogy George meghalt.

Christopher most nagyon vigyázott, hogy semmi olyat ne mondjon, ami Catherineban emlékeket ébreszthet föl. Itt semmi sem emlékeztetett George-ra. Hampton Courtban sohase jártak együtt. Sohase rándultak ki ketten, taxiban, hogy valami kis falusi kocsmában uzsonnázzanak. Hogy is jutott volna eszükbe! Az ilyesmi diákoknak való; bolond, szerelmes, fiatal pároknak. George komoly férj volt. Ha levegőre vágytak, beleülhettek az autójukba. A teát pedig felhozathatták a szalonba, nem kellett mérföldeket gyalogolni érte. S ha talán virágzó crocusokat szerettek volna látni, az ablakból is leláthattak a mezőre.

Catherine úgy érezte, hogy akkor ő sokkal öregebb volt, mint most.

Nevetve nézett föl Christopherre, aki karonfogva vitte magával a napfényben csillogó, nedves ösvényeken keresztül. Olyan jó szaga volt a földnek, meg a fűnek! Egészen, egészen más volt minden, mint bent Londonban.

A rétek tavaszi pompába öltöztek a kedvükért: aranyos és kék, meg piros ruhába. Christopher pedig visszamosolygott rá és nem kérdezte, mit nevet. Boldog volt.

Christopher nagyon sokszor volt közel hozzá, hogy a karjába szorítsa és megmondja neki, milyen őrülten szereti. Eleinte számlálta, hogy hányszor tudott ellentállni a kisértésnek, de aztán olyan sok volt már, hogy nem győzte tovább számlálni.

Csodálkozott rajta, hogy mennyire tudott uralkodni magán. Igaz, hogy félt attól, hogy megbánthatja, de félelme semmi sem volt szerelméhez képest. A szélben kipirult az asszony bájos arcocskája s bár szeme, a drága, szép, szürke szeme, amelyből annyi megértés, annyi jóság sugárzott, mindig egy kicsit fáradtnak tünt, mégis frissebb és vidámabb volt, mint amilyennek valaha látta. Nevetett, beszélt, mindentől el volt ragadtatva. Látszott rajta, hogy boldog.

A Szinyei-Társaság kiállításából. Perlmutter Izsák: Tükör előtt

Boldog — vele!

Boldog, — hogy kettesben tölthetik a délutánt!

Az uzsonna a legvidámabb uzsonna volt Chris életében. A többi párok a Mitre-ben mellettük valósággal ünnepélyes emberek benyomását keltették. Nem mintha látták volna a többieket. Christopher legalább senki mást nem látott, csak Catherinet. Vajas kenyeret ettek és jamet, meg retket. Catherine is jó étvággyal evett és Christopher boldogan itta magába minden szavát.

Hallatlanul, szokatlanul okosnak találta.

Egyszer Lewes is eszébe jutott, aki biztosan most is a könyveit bujta s aki képes volt órák hosszát beszélni arról, hogy a nők milyen ostobák és mennyire nem érdeklődnek komolyabb dolgok iránt. Lewes bolond. Ha Catherinet hallaná! Még ha olyat mondott is, ami másnak a szájából közönségesen hangzott volna, ahogyan mondta: a hangja csengése, különös hangsúlyozása, édes, gyöngyöző nevetése érdekessé, elragadóvá tették minden szavát. Lewes az ő megsavanyodott agyával ezt nem tudta megérteni.

Milyen bölcs a Mindenható, hogy párosával teremtette az embereket. Hogy ő most megtalálta lényének másik felét. Hogy azok után a józan, magános évek után, amelyeket Lewessel töltött és a csunya kalandok után, amelyeket szerelmi élményeknek hitt valaha, most megtalálta az igazi szerelmet. Ez hihetetlenül szép volt. Olyan szép volt, mint hosszú-hosszú távollét után idegenből hazamenni.

— Olyan jó magával együtt lenni, — mondta hirtelen.

Áthajolt az asztalon és megfogta az asszony kezét.

Catherine rémülten nézett rá és úgy elpirult, hogy Chris nemcsak a kezét huzta vissza rögtön, hanem bocsánatot is kért.

— Bocsásson meg, — kérte és ő is elpirult. — Nem akartam megbántani.

— Hát még a kezét sem szabad megfogni, — gondolta a fiú. — Hiszen akkor nem jut előre soha.

Ugy Idők 1926.

Ezen változtatni kell. Más alapra kell helyezni az érintkezést.

Meg fogja kérni.

Még aznap este megkérte.

Nem a taxiban. A taxi nyitott volt, rázott is nagyon és minduntalan megállt. Aztán meg Catherine el is csöndesedett nagyon. Christopher ijedten látta, hogy milyen hamar elkedvetlenedik. Ha már attól elment a kedve, hogy ő uzsonnánál megfogta a kezét, mi lesz, ha feleségül kéri? Hátha elküldi és megtiltja neki, hogy valaha viszontláthassa. Akkor ő meghal. Egészen biztos, hogy belepusztul. Azt nem lehetne tulélni. Inkább vár még. Tovább gyakorolja ezt a hihetetlen önmegtagadást.

De nem birt uralkodni magán.

Mikor Hertford-Streetre értek, Christopher eszébe juttatta, hogy azt igérte: elmegy vele este az Operába. Catherine azonban már kijózanodott és a lelkiismeret szinte elfojtotta hangját, amikor azt felelte, hogy ő ma már fáradt és nem megy sehova.

Christopher arca nevetségesen hosszura nyult.

— De hiszen megigérte! És én számítottam rá . . .

— Opera helyett mentem el délután. És a délután nagyon szép volt. Még szebb, mint a *Halhatatlan Órák*. A crocusok és a nap, amely ránk sütött . . .

— Ne beszéljen a crocusokról, — vágott közbe Christopher. — Azt akarja mondani, hogy ma már nem láthatom tovább?

— Ugyan, ne legyen gyerek, — szólt az asszony és megint nevetnie kellett Chris kétségbeesett arcán.

Fölkisérte a lépcsőn. Vitte utána a kabátját. Lent nem akarta visszaadni, mert úgy érezte, hogy amíg a kabát nála van, nem küldheti el Catherine.

— Ne nevessen ki, — mondta. — Magától távol lenni rossz. És ez csöppet sem nevetséges.

Az asszony arca megint elkomolyodott.

— Ma már nem megyek sehova, — mondta és kivette táskájából a kulcsot. Érzem, hogy megint fájni kezd a fejem.

— Én meg azt veszem észre, — mondta Chris gyorsan, — hogy a feje mindig akkor fájdul meg, mikor én valami . . . valami olyat mondok, amivel elárulom, amit érzek. Adja ide a kulcsot, majd én kinyitom. Nincs igazam, hogy mindig *akkor* fáj a feje?

Ezzel a fiúval nem lehetett okosan beszélni. Szigorúnak kell lenni hozzá. Catherine kezet nyujtott.

— Isten vele, — mondta végtelenül udvariasan. — Nagyon kellemes volt. Maga nagyon kedves hozzám. Ezerszer köszönöm.

— Hogy beszél velem! — kiáltotta Christopher és türelmetlenül rántotta vissza a kezét. Mintha idegenek volnánk. Mintha csak futó ismeretség volna a mienk.

Catherine egyszerre méltóságteljessé fagyott.

— Én nagyon sokat adok az udvariasságra.

— Én pedig nem! Csak azért burkolózik udvariasságba, hogy engem lerázzon. Hogy megszabaduljon tőlem. Pedig hiábavaló a fáradsága. Én mindig itt vagyok maga mellett.

— Isten vele! — mondta most már igazán hidegen Catherine.

— Ne küldjön el még! Olyan korán van. Hét óra sincs. Borzasztó messze van a holnap, amikor újra láthatom. Gondolja meg.

— Én csak arra gondolhatok, — felelte fagyosan Catherine, akit ez az erőszak bosszantott és megalázott, — hogy maga ostobaságokat beszél. Több ostobaságot mondott nekem ez alatt a rövid idő alatt, mint mindazok, akikkel valaha találkoztam, együttvéve.

— Ez azért van, mert én jobban szeretem magát, mint mindazok együttvéve. Na. Most megmondtam. Most mit fog csinálni?

Keresztbe fonta karját és égő szemmel támaszkodott az ajtónak.

Catherine hol elsápadt, hol elpirult.

— Ó, — sóhajtott végre, — milyen kár . . .

A szép, szórakoztató álom, amit a feltámadt fiatalságról álmodott, véget ért. Most már el kellett mondania Virginiát.

— Mit fog csinálni? — kérdezte mégegyszer Chris. Haláltmegvető bátorsággal várta a büntetést. Tudta, hogy büntetés következik: látta az arcán. De akármi vár rá, hacsak bele nem hal, elviseli és ha elmult, elölről kezdi újra.

Catherine félrehúzódott és az ajtóra mutatott.

— Jöjjön be — mondta.

VIII.

Christopher kővémeredten nézett rá.

— Bemehetek? — dadogta zavartan.

— Kérem.

— Ó, drágám! — tört ki belőle.

Ledobta a kabátot és kitárta a karját.

Catherine azonban felemelte a kezét. Ahogyan a közlekedési rendőr szokta a Piccadilly-téren. Olyan hidegen, hogy Chris még jobban megzavarodott.

— Jöjjön be a szalonba, — mondta Catherine és előre ment. — Valamit akarok mondani magának.

— Nem mondhat olyat, ami . . .

— De igen. Majd meglátja.

Mrs. Mitcham is megjelent.

— Befűtsek, asszonyom? — kérdezte. — Elég meleg volt és Mr. Colquhoun azt mondta . . .

— Mr. Colquhoun itt volt?

— Igenis. Alig pár perce, hogy elment.

— Milyen kár, — mondta Catherine.

— Milyen szerencse, — mondta Christopher.

— Szerettem volna, ha találkozott volna vele, — mondta az asszony. — Köszönöm, nem kell befűteni, — fordult Mrs. Mitcham-hoz.

— Miért? Miért akarja, hogy találkozzam Stephennel? — kérdezte Chris, amikor Mrs. Mitcham mögött becsukódott az ajtó.

— Mert ő sokkal szebben el tudta volna mondani, amit én most el fogok mondani magának. — Catherine már megint mosolygott, bár bizonyosan tudta, hogy Virginia egyszer s mindenkorra észre fogja téríteni ezt a rajongó gyereket.

— Catherine, ha maga így mosolyog rám . . . — Chris egy lépést tett előre.

— Christopher, nekem szent meggyőződésem, hogy maga megbolondult, — mondta az asszony és egy lépést tett hátra. — Soha életemben nem hallottam, hogy egy fiatalember így viselkedjék.

— Meg is ölném, aki meg merné tenni. Nézze Catherine, akármit mondhat nekem. El is küldhet. Nem fog használni semmit. Imádom magát. Vissza fogok jönni, ahányszor elküld. Amíg csak meg nem unja és feleségül nem jön hozzám.

— Feleségül? Magához?

LINCOLN FORD FORDSON
autorizált képviselete HALTENBERGER VILMOS
Budapest, VI., Nagymező-utca 19. Telefon: 66—15
Lincoln-autók. Ford öninditós személy- és teherautók. Fordson-traktorok. Eredeti alkatrészek. — Javitások Amerikából érkezett speciális FORD-javitógépekkel.

Perlmutter Izsák

Kicillíros Ok

~~VÉGVÁRI LAJOS~~

~~FŐIGAZGATÓ~~

Szentiványi Gula

~~Budapest~~

Körönöttel · ~~Tölgyfa utca 22.sz. I.em.~~

Küldi: Kerényi Jenő

Perlmutter

Apám: Perlmutter

Látogatás egy hercegnőnél — DOMOSZLON

1021

Boldog, kinek van puha fészke,
Ki, ha bú, gond szállott fejére,
Egy kis sarokba' megpihen.
(Reviczky Gy.)

.:. Hercegnő, Herceg néni, Herceg asszony... ki így, ki úgy szólítja Domoszlón, férje után kapott rangját formálva neveként. Pedig a tulajdonneve egészen más: *Ahmed Mirzáné*...

Kérdezés nélkül peregnek az emlékezés szavai:

— Árva gyerek voltam. Hányt, vetett az élet, míg végül egy jó ember útjába terelt. Az az ember védelmébe vett, s mintha véréből lettem volna, gondoskodott rólam, felnevelt, taníttatott, illően férjhez adott...

Az az ember: *Perlmutter Izsák, festő.* Korának (1896—1932) híres, jellegzetes művészalakja volt. *Magyar Mannheimer* Gusztávnál és *Karlovszky* Bertalannál tanult, majd 1891-ben néhány hónapot Párizsban, a Julian Akadémián töltött. Hazatérve *Bihari* Sándorhoz került, de 1894-ben ismét Párizsba ment. 1898-tól 1904-ig Hollandiában élt, itt főleg tájképeket *(Utca Larenben)* és életképeket festett *(Vasárnapi látogatás, Ima* stb.) Hazatérése után egy ideig Szolnokon, majd Besztercebányán élt, később Rákospalotán telepedett meg. Városképeivel és figurális interieurjeivel kiállítások állandó szereplője. Legnagyobb sikerét rálátásosan szerkesztett mozgalmas városképével, a *Vásár Besztercebányán*, c. festményével aratja. 1921-ben majd 1930-ban gyűjteményes kiállítása volt az Ernst Múzeumban. Festészete a francia impresszionizmus és realizmus hatását tükrözi. Legjelentősebb színes népi interieurje a *Parasztszoba. Önarcképe* a firenzei Uffizi Képtárban van.

Nevelt leánya: domoszlói lakos.

Bárkit kérdezhetsz az utcán, mindenki útba igazít, mindenki tudja, hol áll az a földbe süppelt vályogviskó, ahol a hercegnő él.

A tenyérnyi ablak megszűri a délutáni homályt. A vályogillatú viskóban orráig sem láthat az ember. Vigyázni kell minden lépésnél, s nemcsak azért, mert a „házacska" tapasztott földje nagyon gödrös, azért is vigyázni kell, mert macskát, kutyát taposhat az ember. Falkányi cirmossal és fajtiszta pulik társaságában él a hercegasszony. Tizennyolc év óta a falu lakója, azóta, hogy az internálás hulláma ide sodorta. Pedig...

— Ahol apám élt, ott éltem én is. Híres művészek társaságában, műtermekben, szalonokban forogtam. Párizsban megismerkedtem egy fess katonatiszttel, akinek a felesége lettem. A férjem — Ahmed Mirza — született perzsa herceg volt, az ottani követség katonai attaséja, ezredesi rangban...

A sarokban csikótűzhely áraszt meleget. A résein át kibukó fénykarikák az alacsony gerendázaton járják furcsa táncukat. Az asszony a tűzhely mellett ül. Arcát nem látni. Ő sem lát minket. Akkor borul sápadtsárga fénybe a vályogvilág, mikor a petróleumlámpát meggyújtja. A látvány: tömény nyomor. Állatokat se zárnak éjszakára ilyen helyre. S ő itt él, ebben a vályogvilágban, 13 éve. Akkor vette a viskót. Ez a viskó a sajátja, meg pár szegényes holmi, más semmi.

— Jó ideig Párizsban éltünk, aztán 12 év következett Hollandiában. Mikor férjem meghalt, hazatértem apámhoz. Nyolc szobás, több műtermes háza volt Rákospalotán. 1932-ben apámat is temetni kellett, s akkor végképp egyedül maradtam...

Hetvenhat éves, vékony, szikár asszony. Olyan, mint akárki más megöregedett asszony a faluban. Csak a tartásából sugárzik valami, megőrzött méltóságából, s mondatai, szavai választékosabbak. Gondok és gondolatok modellálják az arcát. Arcának árkolt holdudvarából élénk értelemmel csillan a szem. A szája sem beomlott. Nem mutatja a felette elzúgott időt.

— 1936-ban *apám teljes hagyatékát átadtam a Magyar Nemzeti Múzeumnak és a Szépművészeti Múzeumnak. Összesen 41 festményt.* Fillérnyi pénzt se adtak érte, de nem is fogadtam volna el. Azt akartam: az érték mindenkié legyen...

Az emlékezés kereső csápjai közeli időt tapogatnak:

— Két ember jött, hogy más helyre kell költöznöm. Csak a legszükségesebb személyi holmijaimat szedhettem össze. Este szállítottak teherautóra, s órák múlva leszállítottak egy faluban. Csak reggel tudtam meg, hogy Domoszló lesz az új lakhelyem.

A tűz lángjai felé fordítja arcát:

— Dolgoztam, amíg bírtam, ezt a házat is úgy vehettem meg. Sokáig nem nézett rám senki. Az emberek hoztak élelmet, ki ezzel, ki azzal kopogtatott be. Most aztán egyszerre ötezer forintot utalt ki a hatóság. Azt mondják: az eddig elmaradt segítség fejében, szociális segélyként. Én ezt sem kértem, köszönöm, hogy adták. Valahogy jobb lesz most már, beosztom ezt a sok pénzt.

Macskák dorombolnak a lábaimnál, s egy fehér puli is nadrágomhoz dörgölődzik, térdemhez ágaskodva várja a simogatást.

— Azt mondták, menjek el innét, jó helyet készítenek számomra a szociális

kölcsre is.

Ezek a tények önmagukért beszélnek, olyan értelemben is, hogy ez a helyzet nem tartható tovább. Sürgős intézkedéseket kell tenni, úgy, hogy a dolgozók munkavállalási joga ne csorbuljon, de emellett következetesebben kell figyelembe venni a népgazdasági érdekeket, a munkaerőkölcsönt, a szocialista bérezés elvét.

Véleményem szerint közös összefogásra, a párt-, a KISZ-, a szakszervezet, a szocialista brigádok, a dolgozók bevonására, tervszerű és céltudatos munkára van szükség. Olyan hangulatot, munkamorált kell kialakítani, hogy javuljon a munkafegyelem, hogy az a vándormadarakra is nevelő hatással legyen.

Úgy gondoljuk, hogy erről a kérdésről sok helyen megfeledkeztek.

Van olyan tapasztalat is, hogy 5, vagy 10 évet becsületesen dolgozók — törzsgárdatagok is — otthagyják a vállalatot azért, mert nem érzik ott jól magukat. A munkaegészségügyi, szociális és egyéb feltételek nincsenek kellően biztosítva. Munkájuk alapján anyagilag és főleg erkölcsileg nincsenek megbecsülve a hűséges dolgozók. Az ilyen okokból adódó munkaerőmozgás nagyon káros. Ezekben az esetekben fel kellene vetni a felelősség kérdését is. Következetesebben kell törekedni arra, hogy a munkafeltételeket javítsák.

Egyes vállalatoknál tapasztalható az a vélemény is, hogy a vállalatvezetők többet foglalkoznak az új munkaerő megszerzésével, mint a régi, jól dolgozó munkások megtartásával.

Az a helyes, ha differenciáltan vizsgáljuk meg a

azt a módszert is, hogy a vállalatok egy jelentős részénél már [illegible] zódésben hogy nye csak azok szesülhetn latnál az gozták.

Városun problémát áshiány, ipari és fo ban. Ez a hordja annak lehetőséget is, hogy egyik vállalat a másiktól jobb anyagi feltételek biztosításával csábítja magához a jó szakmunkásokat.

úgy juthatunk e [illegible] sadalmi érdek

nük?".

Papp Lajos
az MSZMP Gyöngyös Városi Bizottsága ipari osztályának vezetője

Leninváros — Tiszaszederkény látk
(MTI

GORKIJ:

LENINRŐ

XV.

Gyakran felfedeztem benne, hogy büszke Oroszországra, az oroszokra, az orosz művészetre. Ezt a tulajdonságát — Leninről lévén szó —, néha különösen idegennek [illegible] valósággal naivnak éreztem, később azonban megtanultam, hogy ebben a munkás

172. Perlmutter Izsák: Tükör előtt.

Ernst Múzeum kiállításai.

I. XXXI. -23- (1926)

Szinyei Társ. II. ik kiáll.

177. Liptóujvári Strobl Alajos : Leányfej.

Perlmutter Izsák: Bárban

Perlmutter Izsák: Reggel.

Zsidó-múzeum

Perlmutter Izsák kiállitás.

1. "Vasárnapi látogatás" festette Hollandiában 1900-ban.

   1903-ban volt először kiállitva a Salon Paris /S.A.F./-ban.
   1904-ben a berlini Secessióban az első helyre tették.
   1905-ben és 1914-ben a Venezia intern kiállitáson a magyar pavillonban külön teremben még 25 más képével együtt szerepelt.
   1909-ben Münchenben a Glaspalast intern.kiállitásán.Ezen képével az első osztályu német nagy aranyérmet kapta.
   1910-ben pedig a brüsszeli világkiállitáson az ezüstéremmel lett kitüntetve.

2. "Nyár Hollandiában" festette 1901 körül Hollandiában./Vollendam/

   1902-ben Rotterdam intern.kiállitáson,kitüntető helyen az első teremben a fal közepén nagy tetszést aratott.
   1904-ben az Egyesült Államokban Saint Luisi világkiállitáson ezüst éremmel lett kitüntetve.
   1914-ben a Venezia intern.kiállitáson.

3. "Uccarészlet Hollandiában" festette 1903.körül Hollandiában.

   1905-ben a budapesti intern.tavaszi kiállitásán a Mücsarnokban 7 másik képével szerepelt. Ezen képével a kis magyar állami aranyérmet kapta.

4. "Önarckép" festette Rákospalotán,az otthonában.

   1910-ben a Salon Paris /S.A.F./ volt kiállitva.

5. "Rákospalotai varró asszony"

6. "Őszibarack csendélet"

7. /"Bárkép"

8. "A festő felesége"

9. A festő leánya"

10. "Cleo ablak előtt"

11. Ülő hölgy szalonban"

12. "Ciklámen csendélet"

    Ezen képeket festette 1912-től 1930-ig Rákospalotán

    Budapesten a Mücsarnokban,Nemzeti Szalonban és az Ernst Muzeumban voltak kiállitva.

    Ezen képek közül egyesek Wi nben,Nürnbergben,Warsauban,Krakoban,

    Posenban,Velenciában,Milánóban voltak kiállitva.

13. "Tanulmányfej" festette 1894.körül Párisban /A festő nagyapja/

Rajzok.

1. "Madonnafej" a Bihari iskol[illegible] 1887.körül.
2. "Férfiakt" a Julien iskolából[illegible]896.körül
3. "Rézkarc" 1927.körül.

1936 DEC. 10.

Perlmutter Izsák

Női képmás 428

Ernst Múzeum gyűjtemény XIX – XX

430

MDK

Perlmutter Izsák

Kötő lány c. munkájáért az 1927 évi Magyar táj-és életképkiállitáson festészeti II. dijat nyert

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

Perlmutter Izsák

festő

M.D.K.

Az 1904-ben készült „Nyár Hollandiában" című képét az Amerikai St. Louisban, a „Vasárnapi látogatás"-t 1909-ben Münchenben tüntették ki.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus-5 lap

Perlmutter Izsák M.D.K.

festő

1906-ban készült a „Falurészlet reggeli napsütésben" c. képére állami nagy aranyérmet kapott. Tolb-műve bekerült a Szépművészeti Múzeumba a szárad elején.

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap

M.D.Y

Perlmutter Izsák

festő"

1898 és 1904 között Hollandiába
idézött. 1904-ben tért haza. Ekkor
készült a „Holland halász", ami
1905-ben készült „Utcarészlet" c.
képére állami kis aranyérmet kapott.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - Szep

Perlmutter Izsák
festő

17.D.Y

Századik születési évfordulójához
ezhertünk el. – 1866 julius 2-án
született. Magyar mesterei után,
1891-ben a párizsi Julián aka-
demiára iratkozik be.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus-5 lap

Perlmutter Sesár

festő

M.D.4

Élete végé felé a nagyvárosi élet alakjai is foglalkoztatták, ekkor készült a „Kalapos dáma a bárban". Ezekben az években számos párasztszaba-interiört és csendéletet is festett.

Devényi Szám: Perlmutter Sesár

Művészet, 1966. augusztus-5 lap

Perlmutter Izsák

festő

M.D.K.

Munkásságainak szintere Hollandia, Szolnok, Besztercebánya és végül Rákospalota volt.

Devényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap

Perlmutter Izsák

festő

M.D.K.

Munkásságáról tanulmányt ist Gerő Ödön, Pécsey Géra, Lázár Béla tolb ahket, his monografiat. Vittorio Pica olasz művészeti iró 1923-ban méltatta munkásságát.

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap

MDK

Perlmutter Izsák

A st. louisi világkiallitáson ezüstérem kitüntetést kapott.

Művészet, 1904. 406.1.

Perlmutter Izsák «Vasárnapi látogatás» czímű képén az ünnep délutánok pihenő hangulata árad szét. Az alakok — talán hollandok — idegenszerűsége s a sajátságos megvilágítás különös hatást kölcsönöznek a képnek.

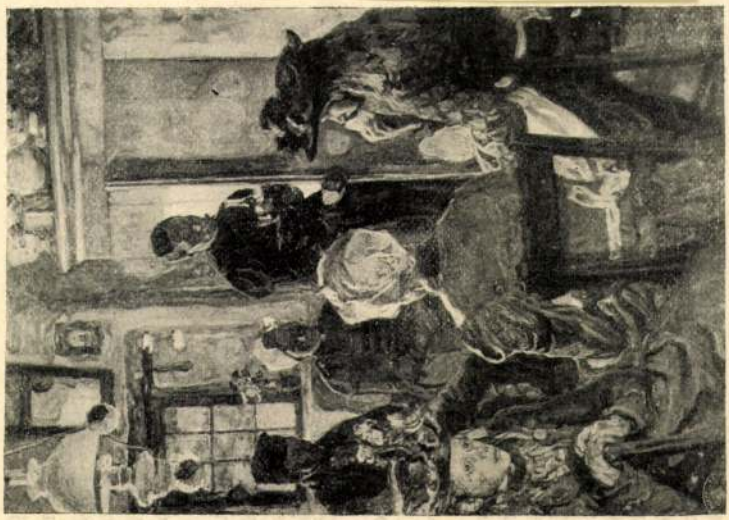

Perlmutter Izsák: Vasárnapi látogatás.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Perlmutter Izsák
815.l.
Vas. Ujs. 1903. 816.l.

ment végbe, számosan megjelentek a hirlapirók, kereskedők, iparosok s különféle testületek képviselői. Ott volt báró Bánffy Dezső főudvarmester, báró Fejérváry volt honvédelmi miniszter, s országgyűlési képviselők nagy számmal. A koporsónál Horváth Sándor evang. lelkész mondott beszédet, a sirnál pedig a «Pesti Hirlap» szerkesztősége nevében Bede Jób búcsúztatta el.

Az elhunyt jellemzésére Mikszáth Kálmánnak róla irt czikkéből veszszük át a következőket:

Öregnek híttuk egymást Légrádyval. Én is úgy szólítottam őt: «hogy vagy, öreg?» ő is ekkép szólított: «mit csinálsz, öreg?»

Mindíg azt kérdezte tőlem, hogy mit csinálok, pedig én ritkán csinálok valamit, én pedig soha se kérdeztem, mit csinál, pedig ő mindíg csinált valamit.

Rangra, állásra kicsiny ember halt meg: se exczellenczias úr nem volt, se miniszterjelölt, se gróf, se zászlós úr, egyszerű lapkiadó volt, a kinek az üzlettel járó sok vesződség mellett ellenségei is voltak és én mégis azt mondom, hogy nagy szellemi tulajdonokkal birt az öreg, a ki minden pályán nagyra tudott volna nőni. Mint kereskedő, valóságos lángész. Nem a szatócsok értelmében, kiknek egész mestersége, sokat bevenni, keveset kiadni. Nagy konczepcziójú férfi volt, a ki feltartózhatlanúl ment a maga útján, mint a kilőtt golyó. A meggazdagodás vágya benne van, a takarékosságban is szigorú, de a mellett az alkotás embere, kit nagyszabású tervek izgatnak.

K Perlmutter Izsák

PERLMUTTER IZSÁK: CLEO

BR. HATVANY FERENC: AKT

lista iskola,Bastien Lepage hatása alatt főleg állottam később talán 1901-1902 után körülb.már inkább szélesebb technikáju és impressionistának nevezett irányt követtem ,mely utóbbi nézetem szerint ép oly naturalista felfogás mint az aprólékosan látott,attól függ,hogy futólag v.aprólékosan részletekben figyeljük a természetet az egyik olyan realistikus és jogosult mint a másik. Egy mester se hatott azon tul,tudtomal különösen és irányitólag felfogásomra.

Keveset olvastam,de Turgenjeff,Maupassant,Balsacot élveztem.Zenében classikusokat szeretem Mozart Beethoven M.Sargent,Zorn,Luc.Simon,Besnard és több másokat nagyra tartom /magyarok közül Munkácsyt,Paalt/ ugy egyéniségük,mint tudásuk miatt. Collectiv kiállitást 1914 Velenceben és Ernst muzeumban 1921 ben rendeztem.- Ezenkivül 18 izben Parisi Salonba,többizben Münchenben,Velence, Róma 1911ben Brémaban Mannheim,Rotterdam-Amsterdam,St Louis.Berlinben /2 izben Secessióban/ - Münchenben 5 izben,Bruxellesben,és Edinburgban kiállitottam, ahol következő kitüntetéseket nyertem:

1900 Paris E.M.mention honorable
1904 /America/ St.Louisi világk.ezüst érem
1905 Bpest állami Kis arany érem
1906 Bpest.Állami nagy arany érem
1909 München Glaspalast I.oszt.arany érem
1910 Bruxxelisi világk.ezüst érem
1911 olász állam a Római Galleria Moderne számára "foltozó parasztasszonyt" vásárolta.A Bpesti Szépm.muzeumban "Hollandi halász","Ima" "Besztercei vásár" "felv.falu naplementekor" "Falu reszl.felvidék" és a "Terraszon" cz.képem van. -- Az Emporium cz.folyóirat febr.szám 1913ban Vittorio Pica tól nagyobb tanulmány jelent meg rólam 21 reproductióval.Dr Lázár B.a Művészetben 1909.4.sz. Dr.Lázár B.1921 Perlmutter Izsák.Művészi életrajzok Ernst/ kiadás.A theoretikus kérdésekre vonatk.csak annyit figyltem meg,hogy a természetben véletlenül adódott milyen megkapó jelenségek,ösztönöznek a munkára. Tehát a szerencsé véletlen ugy a meglátottnak,mint a munka közben előforduló szerencsés jelenségek kihasználása irányitja a munka sikerét.Az ilyen eredmény után már tudatosan több combinátiot sorakoznak,variansokra.Mikor ez kimeritve ujból a véletlen ad uj gondolatokat.Művészi hitvallásom,megjelent Korszerü jegyzetek cz.alatt Művésztben 1904 2.sz. mély tisztelettel

Perlmutter

Igen Tisztelt Uram! Bocsánat a hanyag irásért!! 1924 aug.1o

Becses levelére vonatk.van szerencsém közölni.
Bpesten 1866-ban születtem. Bpesten gymnasiumot végeztem, és csak néhány hónapig az egyetemen a bölcsészeti tanfolyamra jártam, nagyon kedveltem a világtörténelmet, emellett Beöthy Zsolt esztetikai előadásaira is beiratkoztam. Ezen előadásoknál kézről kézre bemutatott régi mesterek facszimilei, és reproductiók élvezete ~~xxxxxx~~ ~~xxxx~~ ~~xxxx~~ ~~x

1909 München Glaspalast "Vasárnapi látogatás" /Hollandia/ cz.képre I.oszt. arany érmet kaptam.

1910 Bruxellesi világk. "Vasárnapi látogatás" /Hollandia/ képre ezüst érmet kaptam

Perlmutter Izsák 925 jan.16.

Megjegyzés.

1921-ben, Ernst Muzeumban collektiv kiállitásomon 79 képpen résztvettem. A naturalista irányt elejétől követtem ugy az interieurökben, mint a plain airben az erős szinhatásokat kerestem, gyakran napsütés motivumokban. A békés nyugodt élet megnyilvánulását előszeretettel festem, azonban a sujet beállitásánál és a kép kivágása által, egyszersmind a decorativ hatásra törekszem. Ujabban, néhány év óta, a fehér szin, erősebb szerepére különös sulyt helyezek./Több Rákospalotai interieur és csendélet ily hatásban, a collectiv kiállitásomon szerepelt/

19o7 nyár óta Rákospalotán lakom.

191o-ben 4 hétre Parisban és Bouxellesben voltam

1911-ben néhány hétig Parisban és kb.2 hétig Larenben Hollandiában voltam.

1912-ben néhány hétig tavasszal Parisban és 4 hétig Volandámban Hollandiában voltam.

1913-ban 2 hétig Parisban és 2 hétig Burgesben /Belgium/ egy hétre Ostendében Bruxellesben és Münchenben 1-1-hétre tartózkodtam.

1914.-ben Aprilisban Velencében rendeztem a Magy.Pavillonban 26 képből álló colletiómat.Florencben és Rómában kb.1o-1o napot töltöttem.

Kiállitottam. /Külföldön/

19o8 Paris Salon /Societe des Artistes Francais" "Templomban Szolnokon" fetcen Hongria/

19o9 Paris Salon /S.A.F./ "Village en Hongrie" és "Raccomodeuses" /Hongrie/

19o9 Venezia intern.kiáll."Vásár" és "Ünnepnap Szolnokon".

19o9 München Glaspalast "Öreg /felvidéki/ asszony","Falu reggeli napsütésben" és "Vasárnapi látogatás" /Hollandia/ utóbbi képre I.oszt.aranyéremmel lettem kitüntetve.

191o Paris Salon /S.A.F./ "Önarckép" és "Foltozó asszony".

191o Pruxellesi világk. "Vásár Besztercebányán" és "Vasárnapi látogatás" /Hollandia/,utóbbi képre ezüst éremmel lettem kitüntetve.

191o Berlini Secessio magy.kiáll.4 képpel részt vettem.

191o Venezia /intern.kiáll./ "Öreg asszony".

191o Berlini Grosse Kunstausstellung,/intern.kiáll./ magy.oszt.2 képpel résztvettem.

1911 Parisi Salon /S.A.F./ "Család" és "Öreg asszony" Belgium.

1911 Romai intern.kiáll."Vásár","Vasárnapi látogatás" "Templomban Szolnokon" "Öreg asszony otthonában" és "Foltozó parasztasszony" /Felvidék/ utóbbi képemet az olasz állam a Romai Galleria Moderne számára 3ooo liráért megvette.

1912 Paris Salon /S.A.F./ "Paysanne hongroise"

1912 Amsterdam "A család" és "Vásár Besztercebányán".

1913 Paris Salon /S.A.F./ "Les deux ages".

1914 Az Edinburgi Royal Scottisch Academia személyes meghivására "Les deux ages" cz.képem volt kiállitva.

1914-ben Venezia intern.kiáll.a magy.pavillonban külön a nagy teremben 26 képem volt kiállitva.

1914-ben Paris Salon /S.A.F./ "Village en Hongrie"

1916-ban Berlin Grosse Kunstasstellung "A család"

Kitüntetések:

19oo Paris világk."Pecheur" /Holland/ Ment.honorable /a Szépm.muzeum./Bpest/ tulajdona "Hollandi halász"/

19o4 St Luisi világk."Náyr Hollandiában" cz.képre ezüst érmet kaptam

19o5 Budapest "Utcai részlet Hollandiában" a Kis Magyar Állami aranyérmet

19o6 Budapest "Falu részlet napsütésben" cz.képre a nagy Magy.állami arany érmet kaptam. /A Bpesti Szépm.muzeum tulajdona/

mai cédulázva

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

özv. ALI ACHMED MIRZA hercegné
AJÁNDÉKÁNAK

néhai PERLMUTTER IZSÁK
OLAJ-, VÍZ-FESTMÉNYEINEK
ÉS RAJZAINAK

KIÁLLÍTÁSA

A kiállítást *dr. Csánky Dénes*
az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum
főigazgatója rendezte.

ELŐSZÓ

Özv. Ali Achmed Mirza hercegné, Perlmutter Izsák nevelt leánya, az elmult esztendő folyamán az 1932-ben elhúnyt művész gazdag hagyatékával ajándékozta meg múzeumunkat. Perlmutter Izsák művészetéről Lázár Béla, dr. Décsei Géza és az olasz V. Pica hivatott tollával írott tanulmányok egybenhangzóan megállapítják, hogy a művész párisi és hollandiai tartózkodása után, 1907-től kezdődő rákospalotai letelepedésével megindúló korszaka jelenti művészetének beteljesedését. A múzeumnak adott gyüjtemény 22 kisebb-nagyobb méretű olajfestménye és 21 akvarellje, illetőleg rajza a művész e korszakának legjava alkotásaiból tevődik össze. Ehhez képest mind megannyi, két mű kivételével, melyek a hollandi tartózkodás idejére esnek (Zöldruhás leány és Hollandi halász), a művész legjobb korából való, amikor a külföldi hatások alól felszabadulva érett tudása a magyar földdel jegyzi el magát.

Kiállításunkon a művésznek oly sokat és elismeréssel méltatott kolorizmusa a maga beteljesedett

ségében él. Helyesen emelték ki, hogy hatásának legerősebb fegyvere, mellyel sikereit kiharcolta, elsősorban a szín. Rákospalotai letelepedése óta a párisi tanulás bastien-lepagei fakuló színnyelve és ennek még a hollandi tartózkodás alatt is kicsengő, átvett frázisai lefoszlanak róla és palettája ez időtől kezdve szinte átmenet nélkül virul fel és dalol egyazon nyelven — haláláig — színes énekeket a magyar földről, a magyar falusi otthonról. E műveiben, különösképen a kiállítottakban kivirul lelki képességének az az adottsága, mellyel mindent, ami látási körébe jutott, tökéletesen átérzett és az ösztönös festőiség nyelvén maradék nélkül ki is fejezett. A párisi és hollandi idők töprengése elmarad, az elme pozitivitása megnyugszik és a tanultság átadja magát a minden idegét átjáró nagy festői ösztönnek, mely végeredményben mind e művek közvetlen szülője volt. A természetnek a festőiség nyelvén való biztos ösztönű feloldási képessége: művészetének alapja.

Forrása a reális látás öröme, mely a felkeltett érzés izgalmán át szinte transállapotban vetítteti ki vele mondanivalóit. Nem sok tanulmányt fest, mert szerzett tudása, biztos egyensúlyérzéke, de főleg művészi ösztöne révén azonnal éretten adja a megoldást. Virtuóz előadójává vált a természet nagy színjátékának, melynek titkát saját elképzeléséből tárja elénk. Nem állít fel önmagáért problémákat hanem szinte játékos ösztönnel „leírja" mondanivalóit. A meglátott ter-

mészet, a motívum rögtön vizióvá válik benne és szubjektivizmusán át problémamentesen legott kész képpé érik.

Figyelő szemét nem kerüli el a természet legkisebb részlete sem. Nála a részletmegfigyelés halmozata a formai és színdinamika túlfeszítéséig jut el, hogy aztán ezek egymásra való hatása az egységet váltsa valóra. Érzi tehát a téma egységét, de a kifejezést a formai részletek egymásra hatásában a fénynyel való találkozás segítségével keresi.

Szemében a világ fényben fürdik, ragyog a nap; a színeket fénybe mártja és így megfürdötten töprengés nélkül, ösztönösen rakja egymás mellé, mintha a fényt csókra hívná a derűs színekhez. Fény és színszeretete vezeti a szabadban, a parasztszobák józan, hűvös nyugalmában is, és ez adja meg művészetének igazi hangját, a megfigyelés és belső átélés biztos egyensúlyában.

A valeur kérdése csak pályája elején érdekli. Később hazai korszakában a színek és fény játékában a tónus-valeurt önkényesen és egyéni relativitással kezeli. Nem fél tehát a színek térbeliségétől és önkényes valeurjeivel zamatot, mozgást ad, sőt a perspektívát is megoldja velük. Plasztikája, mely a színből született szintén ezt szolgálja. Biztoskezű, jó rajzoló volt, de a rajznak — bár írásaiban elméletileg erősen hangsúlyozza, — képein csak annyi jelentősége van, mint amennyit az állandóan változó természet-

mozgás, különösen pedig temperamentumos és ösztönös ecsetjárása megenged.

Lélektani problémák nem érdeklik, de szubjektivitása vizionáriussá teszi naturalizmusát. Úgy érezzük, hogy mindazt, amit mond, nem is kívánja logikussá tenni, mert ezt már a természetes látás által adottnak, elintézettnek hiszi. Tehát naturalista a szó klasszikus értelmében. A compositio nem is izgatta, legfeljebb megkísértette, de e téren végzett kísérletei (pl. Krisztus sírbatétele) képességeitől távol eső, idegen és érdektelen utánérzések.

Realista motívum-skálája gazdag, az egyszerűtől a komplikáltig jut el. Látása eredeti és nem a megszokott úton jár. Elvezet bennünket a festőiség ismeretlen berkeibe és új élményeket szuggerál azzal.

Táj- és életképfestő és a perspektivát is egyénileg oldja meg a színdifferenciák, a merészen rózsaszín, sárga, sőt fehér árnyalatainak olyan töredékeivel, melyekkel bánni nehéz és kockázatos.

Könnyedén, játékos kedvvel fest. Képei elárulnak mindent és le lehet olvasni azokról készítésük módját is. Aki hasonló témákat, mint amiket ő leírt, megfigyelt, tudja, hogy mi azokban a valóság és mit adott azokhoz a művész képzelete. Így előadásmódja tökéletesen szolgálja ösztönös művészi erejét. Technikája: az alla príma festés közvetlen és biztos kézjárása és szinte érzéki erejű kézjegye.

Művészetének utolsó korszaka, mely az 1910.

évektől haláláig tartott, a magyar földből fakad és magyaros jellegét a külföldi irodalom is kiemeli. A magyar földet, a magyar falut külföldön is csábító erejűvé tette és sok sikert is aratott vele. Művészi pályája biztosan tartja a magas szintet, sőt emelkedik is. A halála előtti évben festett „Ünnep" című képe, melyben szinte káprázatos biztonsággal játszik a fehér színárnyalatok kényes birodalmában, egyben csúcsteljesítményt is jelent. Utolsó műve a „Tél" című vázlatban maradt tanulmány is ösztönös temperamentumát hirdeti, de a félbemaradottság már egyben az elmúlás hírnöke.

Befejezett nagyobbméretű alkotásai mellett különösen meggyőző erejűek és a magyar föld szuggesztív egyéniségét sugározzák kis tájképei, közöttük a „Koratavaszi táj" című, mely a kis méret dacára nagyvonalúan beszél a magyar ugarról. Az impresszió közvetlensége ezekben él a legmeggyőzőbb erővel és kár, hogy belőlük — nagyobb méretben — nem jutott már palettája számára.

Grafikai műveket, különösen vízfestményeket eddig nem sokat láttunk tőle. Érdekes, hogy e művekben bizonyos ellentmondás lopózik két különböző technikájú művei közé. Interieur aquarelljei a maguk jeles formai és színbeli felépítésük mellett, az aquarelltechnika könnyedsége és játékossága helyett fáradtaknak látszanak, éppen olajképeinek könnyedségével szemben. De ezt is a fejlődés magya-

rázza. Az interieurök készültének ideje 1904—917 közé esik s ezután következik az olajképek fokozódó érettsége, ami aztán visszahat akvarelljeire is. Így az 1929-ben festett „Kékkalapos nő", valamint a „Havas udvar", de legfőképpen a virtuoz „Koratavaszi falurészlet" már nemcsak az akvarelltechnika befejezett könnyedségét mutatják, hanem versenyre kelnek olajképeivel is.

Mi hajtja előre a művészt nehéz élete, küzdelmes munkája során? Ki tudná megmondani. Ő hitt művészetében és a művészet mindenekfelettisége mint bűbájosan imbolygó fény vezette, művészetében szinte viharos szenvedélyű, különben csendes és kontemplatív egyéniségét. A szenvedélytől mentesnek látszó emberben a művészet lázas temperamentuma élt, — s ki tudja —, talán ez oltotta el idő előtt élete lángját.

A művészetet szentnek tartotta, nem is esett a tömegtermelés hibájába és ezért hazai tartózkodása óta művészi szintjét nem csak megőrizni, de fokozni is tudta.

Haláláig teljes lendülettel dolgozott és eközben életének folyása a sikerek öröme mellett a munka és a családi együttes szelíd, meghitt kereteihez igazodott.

Anyagiakban nem volt korlátozva. A művészet nem volt kenyérkérdés nála, és így ki is tudta fejlesz-

teni képességeit, de viszont nem is maradt adós ezért és visszafizette a sorstól kapott bőséges helyzeti előnyöket.

Művészetének méltánylásában hazája és a külföld egyformán adózott, és bár örült sikereinek, legnagyobb öröme — amit nem egyszer hangoztatott —, mégis az volt, hogy festő lehetett.

Munkásságának, különösen e gyüjteményben látható szép eredményeit elismerés, az önzetlen adományozót pedig a magyar kultúra hálája és köszönete illeti.

Csánky Dénes

I. TEREM.

Olajfestmények.

1. *Palotai parasztszoba.*
2. *Krizantém csendélet.*
3. *Cleo fehér kalapban.*
4. *Havas udvar.*
5. *Zöldruhás leány.*
6. *Sárgakendős asszony.*
7. *Ernyő alatt.*
8. *A művész leánya vörös szőnyeggel.*
9. *Leányok a kertben.*
10. *Micsinyei vásár.*

II. TEREM.

Olajfestmények.

11. *Kecske zöld tájban.*
12. *Tavaszi napsugarak.*
13. *A két kor.*
14. *A művész felesége.*
15. *Hollandi halász.*
16. *Önarckép.*
17. *Rózsaszínkabátkás hölgy.*
18. *Reggelizö nő.*
19. *Ünnep.*
20. *Fekete muffos hölgy.*
21. *Szőlő-csendélet.*
22. *Koratavaszi táj.*

III. TEREM.

Vízfestmények, rajzok.

23. *Női képmás.*
24. *Havas udvar.*
25. *Lakás-részlet.*
26. *Balaton.*
27. *Lakás-részlet.*
28. *Kályha karszékkel.*
29. *Lakás-részlet.*
30. *Kékkalapos nő.*
31. *Női mellkép.*
32. *Könyöklő nő.*
33. *Sonkás csendélet.* (Olajfestmény.)
34. *Hát-tanulmány.*
35. *Könyöklő nő.*
36. *Hintaszékben.*
37. *Lakás-részlet.*
38. *Amsterdami részlet.*
39. *Koratavaszi falurészlet.*
40. *Krisztus sírbatétele.*
41. *Szoba-részlet.*
42. *Asztal mellett ülő nő.*
43. *Arcképtanulmány.*

Ára: 20 fillér.

49.

AZ ERNST-MUZEUM KIÁLLITÁSAI

XLIX.

PERLMUTTER IZSÁK

RENDEZTÉK:

ERNST LAJOS és LÁZÁR BÉLA

AZ ERNST-MUZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1921. OKTÓBER HÓ.

MEGJELENT!

AZ ERNST-MUZEUM MŰVÉSZ-KÖNYVEI.

III.

PERLMUTTER IZSÁK.

IRTA:
LÁZÁR BÉLA.

Gazdagon illusztrálva.

ÁRA 35 KOR.

KAPHATÓ A PÉNZTÁRNÁL.

1291

Idei jubiláris esztendőnk második állomásához jutottunk el. Szinte tiz esztendei magábavonulás után jelenik meg ujra közönségünk előtt Perlmutter gyüjteményes kiállitáson, régibb és főleg ujabb, rákospalotai magányában készült műveivel. A római (1911.) és velencei (1914.) kiállitások sikerei után fellendült kedvvel fogott munkába, hogy kifejtse a maga uj stilusát.

Az európai művészi kulturán nevelődött, hogy itthon találja meg a maga érzeseinek megfelelő művészi formát: a fény- és szin és forma teljes harmóniáját, azt a ragyogást, a szineknek azt a gazdag koloritját, ami páratlanná, egyedülállóvá teszi művészetét.

Művészetének tüzetes méltatásával külön füzetben foglalkozván, legyen szabad arra itt csak utalnunk.

Lázár Béla.

ELSŐ TEREM.

1. CIKLAMEN-CSENDÉLET . . . . . 160000.—
2. EIDAMI SAJTPIAC. Magántulajdon.
3. MŰTEREMRÉSZLET. Magántulajdon.
4. LEÁNY MACSKÁVAL . . . . . 220000.—
5. ÖREG EMBER KERTBEN. Magántulajdon.
6. FALURÉSZLET HÓBAN. Magántulajdon.
7. FELVIDÉKI FALU HÓBAN . . . . 100000.—
8. BRUGGE-I VÁSÁRTÉR. Magántulajd.
9. KERTBEN. . . . . 200000.—
10. KOFÁK BESZTERCEBÁNYÁN. Magántulajdon.
11. MOSÁS ŐSSZEL . . . . . 220000.—
12. HEGYI TÁJ FELVIDÉKEN. Magántulajdon.
13. ÜDÜLŐ. Kora tavaszi hangulat . . . . 150000.—
14. HOLLANDI TÁJ. Magántulajdon.

MÁSODIK TEREM.

15. ŐSZI RÓZSÁK KRISTÁLY POHÁRBAN. Magántulajdon.
16. NŐI ARCKÉP. Magántulajdon.
17. LEÁNY KECSKÉKKEL . . . . . 200000.—
18. BESZTERCEBÁNYA. Magántulajdon.
19. CSALÁD . . . . . 300000.—
20. KATWIJKI TENGERPARTON. Magántulajdon.
21. NŐI ARCKÉP. Magántulajdon.
22. NŐI INTERIEURBEN. Magántulajd.
23. LÁBBADOZÓ LÁNY . . . . . 160000.—
24. UDVAR HÓBAN . . . . . 200000.—
25. ŐSZI TÁJ . . . . . 85000.—
26. KERT TAVASSZAL . . . . . 230000.—
27. HAVAS TÁJKÉP . . . . . 90000.—
28. JÁTSZÓ KISLEÁNY. Palotai interieur 300000.—
29. CSENDÉLET KALÁCSCSAL . . . . 100000.—

30. GYEREKEK. Rákospalotai interieur . 220000.—
31. FIATAL ANYA. Magántulajdon.
32. KÖTŐ LEÁNY. Magántulajdon.
1914 33. TENGERPARTON. (Hollandia) . . . 180000.—

HARMADIK TEREM.

34. VÁRAKOZÓK A KIKÖTŐBEN. Magántulajdon.

1901

35. NŐVÉREK. (Hollandia) . . . . . 220000.—

36. DÜNŐK (Hollandia) . . . . . 180000.—

37. VOLENDAMI HALÁSZASSZONY . . 160000.—

38. SZÖVŐK (Hollandia) . . . . . 150000.—

39. VARRÓ ASSZONYOK SZOLNOKON . 200000.—

40. HOLLANDI PARASZTHÁZAK . . . 150000.—

41. TEMPLOMBAN. (Szolnok) . . . . . 230000.—

1908

42. VASÁRNAPI LÁTOGATÁS. Első osztályu aranyérem, München. Ezüstérem, Brüsszeli Világkiállitás . . . . 500000.—

43. ÖREG ASSZONY OTTHONA. Magántulajdon.

NEGYEDIK TEREM.

44. NYÁR HOLLANDIÁBAN. Ezüstérem a Saint-Louis-i világkiállításon. . . 220.000.—
45. FALU NAPLEMENTEKOR . . . . 200.000.—
46. FELVIDÉKI FALU LÁNYOKKAL . 160.000.—
47. HOLLANDI LEÁNY . . . . . 150.000.—
48. ÖZVEGY ÉS LEÁNYAI. (Hollandia.) 160.000.—
49. UTCA HOLLANDIÁBAN . . . . . 180.000.—
50. BESZTERCEBÁNYA ÉJJEL . . . . 150.000.—
51. HAZATÉRŐK. (Hollandia) . . . . . 140.000.—
52. NŐI ARCKÉP. Magántulajdon.
53. CSENDÉLET ŐSZI BARACKOKKAL 200.000.—
54. HOLLANDI HALÁSZ . . . . . 70.000.—
55. TANULMÁNYFEJ . . . . . 60.000.—
56. TANULÓ KISLEÁNY . . . . . 180.000.—
57. RÁKOSPALOTAI INTERIEUR . . 230.000.—
58. TERRASZON . . . . . 180.000.—
59. PARKBAN . . . . . 300.000.—
60. FALUSI VARRÓ ASSZONY . . . . 230.000.—
61. ÖNARCKÉP. Magántulajdon.

ÖTÖDIK TEREM.

62. PARASZTINTERIEUR ASSZONYOKKAL	20.000.—
63. HAJÓGYÁR (1895)	40.000.—
64. MOSÁS HOLLANDIÁBAN	90.000.—
65. KISLEÁNY KÁLYHÁNÁL (1895). .	45.000.—
66. HOLLANDI ZSIBÁRUS (1898) . . .	80.000.—
67. FALUSI HÁZAK FELVIDÉKEN (1896)	45.000.—
68 ÖREG ASSZONY. (Belgium)	80.000.—
69. TÁJKÉP. Tavaszi hangulat (1895) . .	25.000.—
70. ERDŐRÉSZLET	28.000.—
71. UTCARÉSZLET. (Belgium)	45.000.—
72. ERDŐRÉSZLET. Magántulajdon.	
73. CIGÁNYOK	85.000.—
74. HAVAS TÁJKÉP (1898)	10.000.—
75. ERDŐRÉSZLET. Esti hangulat . . .	20.000.—
76. HALÁSZHAJÓK. (Hollandia)	60.000.—
77. FALU VÉGE	60.000.—
78. ETAPLESI HALÁSZ (1898)	60.000.—
79. AMSTERDAMI RÉSZLET (1898) . .	40.000.—

LÉGRÁDY
TESTVÉREK
BUDAPEST

Perlmutter Izsák

Interieur.

Ernst-Museum auteiói 88 m.
Pest 1928.

P e r l m u t t e r Izsák

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
193-194.
"Müncheni nemzetközi kiállitás"

Perlmutter Izsák festő

Budapesti Szemle CCL. 1938. 231-245. Gál Ervin: Képzőművészet

Perlmutter Izsák festő

Magyar Müvészet 1926.1-2.o.
Lyka Károly:A Szinyei-Merse Pál
Társaság kiállitása.

Perlmutter Izsák
festő

Népszava 1921. okt. 13. 5. o.
Két kiállítás

Perlmutter Izsák festő

Budapesti Szemle CLVII. c. f. 1914. 280-291. o. Berzeviczy Albert: Jelentés az 1913. évi Greguss-jutalom tárgyában

Perlmutter Izsák festő

Magyar Művészet 1925.433-435.o.
Kiállitások.

Perlmutter Izsák festő

Magyar Müvészet 1925. 580-583. o.
Müvészetünk a külföldön.

Perlmutter Izsák festő

Budapesti Szemle, 1902.

(CIX.) 144.-153. l. — Heller Simon:
A Téli Tárlat.

Perlmutter Izsák festö.

Katol.Szemle.1930.157-64.l.

Perlmutter

Katol.Szemle.1931.I.128-35.1.

Perlmutter József fényképész

Pesti Hírlap. 1932. ápr. 19. 6

Perlmutter József fényképész
meghalt

Perlmutter Izsák festő

Művészet, 1921 I. 309.

kiállítások.

Perlmutter, — festő

Müggüjtő 1908. 2., 56. l.

Perlmutter Izsák festő

Magyar Művészet, 1926

Csók István, Perlmutter Izsák és Ruzsay Gyula kiállítása.

Perlmutter Izsák festő

Magyar Művészet, 1926

127. o.

Magyar művészek Pittsburghban.

Perlmutter Izsák sírja

Pesti Hirlap. 1932. aug. 13. 7

Perlmutter Izsák súlyosan
megbetegedett

Perlmutter Izsák festő

Pesti Hirlap. 1932. febr. 21. 4

Fóthy Járos: Hanne kiállítás

Perlmutter Izsák
festő

Népszava 1922. nov. 26. 5. o.
A Szinyei Társaság festői
és szobrászai

Perlmutter Izsák

festő

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. é. 469-470. l.

Magyar festészet a velencei nemzetközi kiállításon.

M Ú V É S Z E T
IV.évf. 1905.
169.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r Izsák:

Utcai részlet.Hollandia.

Olajfestmény.

A kis állami aranyérem
nyertese.

M U V É S Z E T
VIII.évf.1909.
216.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Ima

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
221.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Vasárnapi látogatás

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
218.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Tengerparton

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
217.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Tájkép

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
224.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Vasár Besztercebányán

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
216.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Vázlat az imához

Szénrajz

Magyar Müvészet 1926. 26.o. [illegible]erényiné

Perlmutter Izsak: Sétatéren.

MŰVÉSZET
VIII.évf.1909.
213.l.

Péczely
Béla

Perlmutter Izsák:

Vazlat

Szénrajz.

Magyar Müvészet 1927.3o.o. Kerényiné

Perlmutter Izsák:A két életkor.

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
220.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t é r I z s á k :

Szolnoki templomban

Olajfestmény

Magyar Művészet. 1926.31.o. K erényiné

Perlmutter Izsák: Spargo-csendélet.

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911.
127.

reczely

P e r l m u t t e r I z s á k :

Falurészlet reggeli napsütésben

Olajfestmény

Nagy aranyérem, 1906.

Kiállítások

Szépművészeti Muzeum. Perlmutter Izsák hagyatéki kiáll. 1938.

Budapesti Szemle CCL. 1938. 231-245. Gál Ervin: Képzőművészet

Táblakép. „Hollandi halász," Perlmutter

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 19. 6

Perlmutter Izsák festőművész meghalt

Perlmutter kollektív kiállítása,

Ernst-Kunzeum

Pesti Hirlap. 1921. okt. 9. 6

K. K. L. Perlmutter Tzsák

Kiállitás.

Perlmutter kiállitás az Ernst-Muzeumban.-

Mübarát.1921.I.309.1.

Táblakép. „Utcaréstlet", Perlmutter

Pesti Hírlap. 1932. ápr. 19. 6

Perlmutter Izsák festőművész meghalt

Táblakép. „Falusiszlet reggeli napsütésben", Perlmutter

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 19. 6

Perlmutter Izsák festőmiavész meghalt

Perlmutter Izsák gyűjteménye kiállítása

1921. – Bp. Ernst-Mus.

Művészet, 1921 I. 309

kiállító-A.

Táblakép. „Irma", Perlmutter

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 19. 6

Perlmutter Izsák festőművész meghalt

Perlmutter Izsák festö.

Művészet.1907.272/74.l.

Perlmutter Izsák

testi

8 órai Ujság

1924 nesz. 4. 7. l.

Perlmutter Isák.

8 órai Ujság.
1930. I. 8., 11.
(: Kritika. :)

Perlmutter Izsák festőművész.

8 órai Ujság.
1926., XI. 14., 5. old.
(:Hi.:)

Perlmutter Izsák.

Művészet.

VI. évf., 1907.

117.

Perlmutter Izsák festö.

Művészet.1905.III.406.1.

Perlmutter Irsik festőművész.

8 órai Ujság.

1927. IV. 10., 4.

(: Kirch :)

Perlmutter Izsák.

8 órai Ujság.

1928. XI. 11., 4.

(:Kritika.:)

Perlmutter Izsák festőmüvén.

8 órai Ujság.

1927. II. 19., 6. old.

(:Hírek.:)

Perlmutter Izsák festö.

Mübarát.1922.II.246.1.

Perlmutter Izsák festö.

Hibarát.1921.I.309.l.

Perlmutter Izsák festő

Pesti Hirlap. 1921. okt. 9.6

K. k. L. Perlmutter Izsák

Perlmutter Izsák festő

Pesti Hirlap. 1926. jan. 24. 6

Kézdi: A Szinyei Társaság az Ernst-muzeumban

Perlmutter Izsák festő

Magyar Művészet, 1926

297-302 o.
Művészeti élet. A kimrei Merre Pál Társaság brüsneli kiállítása.

Táblakép. Besztercebányai piac. Perlmutter Izsák

Magyar Művészet 1925. 433-435. o.
Kiállitások.

Perlmutter Izsák, festő

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611 - 615. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

Perlmutter Izsák festő

Magyar Müvészet 1925. 25-32. o.
Elek Artur: A Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei.

P e r l m u t t e r Izsák
festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjában külön gyüjteménnyel szerepel

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Perlmutter Izsák festőművész

Népszava XXXV.1907 márc.9.
59 sz. 5 lap.

Nemzeti Szalon.

Permutter Izsák

Tükör. 1939.VII. 172. l.

Gerevich László: Bpest festészete a XX-sz-ban.

Perlmutter Izsák. festö

Tükör.1939. VII. évf. 172.l.

Gerevich László : Bpest festészete
a XX. sz-ban

Táblakép – Holland intérieurök –

Perlmutter

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 466-468. l.

Magyarország a Római nemzetközi művészeti kiállításon.

Táblakép – „Szolnoki jelenet" – Perlmutter
„Bestercei vásár"

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 466–468. l.

Magyarország a római nemzetközi mű-
vészeti kiállításon.

Perlmutter Izsák, festő

Revue de Hongrie, 1908.

I. année, 111 – 120. l.

M. I. É. N. K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
117.l.

Péczely
Béla

P e r l m u t t e r I z s á k :

Falurészlet reggeli napsütésben.

Olajfestmény

A téli tárlat nagy aranyérmének nyertese.

Táblakép. C sendélet. Perlmutter

Magyar Müvészet 1925. 433-435. o.
Kiállitások.

Festészet, XX. sz. — (1900-1919) Önálló tételekre

Perlmutter Izsák: „Kisvárosi piac" —
„Kisvárosi piac éjjel" — „Önibarackok" —
„Benedictus"

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611-615. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

Festészet — XIX. sz. v. / XX. sz. e. — Önálló Tárlatok

Perlmutter Izsák „Csendélet"

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 111–120. l.

M. I. É. N. K. kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Perlmutter (Izsák ?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. k. 466-468. l.

Magyarország a román nemzeti mű-
vészet kiállításon.